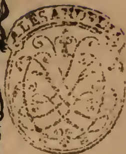
K.K.K. 1014

TRACTATVS DE ELECTIONIBVS NOVORVM PRAELATORVM VTILIS ET NECESSARIVS, QVONDAM PER REVERENDISSIMVM P. AC D. GVLIELMVM [illegible]otum Archiepiscopum ac Cardinalem compositus, vna cum additionibus D. Nicolai Boërij, viri vndequaque doctissimi.

Accessit de permutatione beneficiorum FREDERICI *de Senis tractatulus:*

Recenter purgatus & auctus per Matthaeum Boyss, I. L.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Theodorum Baumium, sub signo Arboris.
ANNO, M. D. LXXIII.

REVERENDISSI-
MO ILLVSTRISSIMOQVE PRINCIPI AC DOMINO D. IOANNI EX COMITIBVS A MANDERSCHEIDT
& Blanckenheim, Argentinensis Ecclesiæ Episcopo electo, nec non Lantgrauio Elsatiæ etc. D. suo clementissimo,

S. D. P.

Vm nuper in hunc autorẽ, qui tum propter vtilitatem, tum propter vetustatem insignis est, forte fortuna incidissem, Reuerendissime Illustrissimeque princeps, mecumque perpenderem, quòd hisce temporibus nullũ cõtrouersiarũ genus in foro Ecclesiastico neque grauius, neq; frequentius sit, quàm illud, quod de electionibus est, quodque ad earum decisiones hic author momenti adferat plurimũ, operæ pretium me facturum existimaui, si fructuosum Reipublicæ opusculum nocturnis aliquot lucubratiunculis correctum & emendatum ad cõmunem omniũ Ecclesiarum vtilitatẽ in lucem proferrem.

Putaui propter antiquitatem libelli, humani viri, & minimè inuidi officio cōuenire, cum thesaurum, cuius memoria iā vix in vllis bibliopolijs extaret, non apud se domi præter ius occultare, sed tanquā in alieno loco repertū ita à tineis & blattis vindicare, vt loci, in quo inuēt⁹ esset, dominis, id est, omnibus legū studiosis cū ipso repertore tandē ęqualiter cōmunicaretur. Neque verò propter illam post hominum memoriam omnium in nostra facultate librorum vberrimam copiam ita delicati & negligentes esse debemus, vt hosce veteres recentibus longè præstantiores contemnamus: sed potius Augusti Imperatoris (qui cùm audiuisset, quòd Alexander Magnus annos iam triginta duos natus, peragratis plerisq; totius mundi regionibus, dubitasset, quid in reliquū vitæ tempus acturus esset, demiratus fuit, si Alexander non iudicasset maius opus benè gubernare partum Imrium, quàm amplam ditionem comparare:) Imperatoris inquam prudentiā laudabimus, vt quæ iam parta sunt, & temporibus & authoritatibus confirmata, cōseruemus potius, quàm nimia nouorū

abundan-

abundantia diſcendi cupiditatem obrua mus. Vnde quemadmodum Iuſtinianus, dum omnem veteris Iuriſprudentiæ pro prietatem, in Pandectarum præfatione, ſibi vendicat, qui non ſubtiliter, inquit, factum emendat, laudabilior eſt eo, qui primus inuenit: non immerito quid iuris in eo authore, quē penè amiſſum & mendis deprauatū reſtituit, habere cōuenit, & quidem tantū, vt ſi non plenū eius dominium, vt Imperator facit, ſibi velit vſurpare, tamen non exiguam apud oēs pro laudabili illa publicæ vtilitatis promouendæ cupiditate gratiam inire poſſit & debeat. Porrò hanc meam operam & laborem (ſi labor eſt diſcendi ſtudendiq; cupiditas) tuæ Celſ. tum propter cōmunem patriam, tum propter eiuſdem tuæ Celſit. ſingularem in eam pietatem, in eosq;, qui inde oriundi ſunt, humanitatem, dedicare debui. Nam quoad longiſsimè mens mea reſpicere poteſt ſpaciū temporis prçteriti, & pueritiæ memoriā recordari vltimam, inde vſq; repetens, agnoſco T. C. ſingulari quodā ſtudio atque beneuolentia ſemper in meū parentē fuiſſe, atq; ita ſingulari, vt ex coniuncta

& familiari consuetudine, quę ei cum T. C. frequens & diuturna sæpè fuit, fructum aliquando ceperit honestissimum. Neque verò in hoc primo quasi gradu beneficentiæ eadem T. C. substitit, quin ad totam nostram familiam progressa, me quoque nuper, quamuis immeritum, clementer est amplexa, cũ mei iuuandi, promouendi, atque ornandi gratia honorem, quem certè propter amplitudinẽ mea persona longè superiorem suscipere non potui, incredibili quadam voluntate & studio ad me detulit, Cuius beneficij memoria adeò postea apud me magna & iucunda fuit: (quid enim iucundius esse potest homini sano, quàm tale summi principis iudicium?) vt tunc tandem eam iucundissimam fore putem, si T. C. nõ à me (quod absit) negligentia contemptam, vel obliuione oppressam, sed illustri aliquo testimonio declaratã esse animaduertat. Quicquid igitur in eo vel publicæ vtilitatis, vel gratiæ est, id totum in T. C. nomine, Princeps illustrissimè, plurimis de caussis apparet. Maximè verò, ꝙ boni principes se νομοφυλάκεσ libenter nominari, & legum, & poli-

tiæ adminiſtrationis curam ſibi commẽdari benignè patiantur. Deus Opt. Max. T.C. ſaluam & incolumem ad gloriam ſui nominis conſeruet. Coloniæ ex meo muſæo. Anno à Chriſto nato quingenteſimo ſeptuageſimo tertio ſupra milleſimum. 24. Februarij.

T Celſ.

Deditiſsimus,

Matthæus Boyſs,
ex Monaſterio
Eiffliæ I. L.

REVERENDISSIMIS IN CHRISTO P. ET D. D. FRANCISCO DE STANNO RVTHENnen. & Anthonio de Stanno Engolismen. prælatis & fratribus, ac Domini nostri Francorum Principis in suo magno constitorio consiliarijs, Nicolaus Boeri9., I.V.L. ac præfati Domini nostri Francorum Regis in maiore etiam consistorio consiliarius ordinarius, S. P. D.

SAEpè mihi naturæ munera, Reuerendissimi P. animo repetenti, verissimum illud Stoicorum occurrere solet: Quæcunq; à natura ipsa genita essent, omnia ad vsum hominum esse genita: homines etiã hominum causa esse procreatos, vt sibi inuicem quæcunq; possent, & omnia auxilio forent. Proinde quanto quisq; ingenio, quantum opera & labore assequi posset, tantũ in communione hominum societateque ferendum esse. Itaq; cùm spectabilem illum virum Dominum Guilielmum Mandagotum, Cardinalem & compatriotam nostrum, libellũ de electione, tam in theorica, quàm praxi, omnibus quàm maximè collegijs alijsq; congregationibus, quæ per canonicam electionem suos altera trium à concilijs generalibus formarum editarum assumunt prælatos, vtilem & necessarium comperierim, ac vos Dominos Antistites

tes, Iuris vtriusq; interpretes clarißimos, mihi profectò reuerendißimos longo cognouerim vsu, & ad legationis negotia sub Reuerẽdißimo Domino Rothomagen. Cardinali de latere in Francia legato tanq̃ cæteris, et quàm qui maximè præcellentes, & moribus, sciẽtia, ac antiquißima nobilitate præditos, commissos & deputatos, nonnullas postillas doctrinarum & conclusionum Doctorum, & præcipuè modernorum, ob personarum vestrarum excellentiam & honorẽ addere volui, quas breui tẽpore, vt antiquarum et nouarum decisionum conclusio in electionum materia haberetur, persolui. Quam ob rem Reuerendißimi P. si quid in eisdem aut incognitum, aut parum perfectè scriptum inueneritis, id vestra doctrina suppleatis: & quod minus mea æquitate dictum videretur, prudentia vestra corrigatis & emendetis, quas iudicio vestro corrigendas atque emendandas trado. Valete felices.

SIC IOANNES ANDREAS DE MANDAGOTO IN ADDITION. AD SPECVLATOrem, tit. de electi. scriptum reliquit.

EST sciendum, quòd Guido Magado, posteà Archiepiscopus Ebredunen. & demum Cardinalis composuit libellũ de electionibus faciendis, quem per modum textus & glossarum ordinauit, & transmisit Domino Berengario, etiam postea Cardinali, sed prius Episcopo Biterensi, & Dominus Berengarius versa vice opus, quod per alphabetum super summa Hostiẽsis composuit, & vocauit Oculũ, dicto Domino Guidoni direxit. Ipse autem Dominus Guido in libello prædicto plano stylo loquendo, ignaro faciendarum electionũ in Iure, & in facto plenißimè informauit, quem libellum per certos legum doctores obnixè rogatus, in quantum Iura noua illum secuta, scilicet Sexti, cuius prædicti ambo compositores fuerunt, & Clementinarum, exigunt, breuißimè reformauit, & quia ad practicam illam hodiè communiter recursus habetur, hîc breuius pertransibo.

TABVLA CAPITVLORVM PRAESENTIS OPVSCVLI TRIPARTITI, IN QVA PATET SVMMARIA

instructio de his, quę in eo continentur.

Prima pars lviij. capitula complectitur.

an

LIBELLVS A MAGISTRO GVLIELMO DE MANDAGOTO ARCHIDIACONO NEMAVSENSI

compositus, super electionibus faciendis, & earum processibus ordinandis, cum additionibus magistri Nicolai Boerij, I. V. Licentiati, de monte Pesulano, dudum curiæ Bituricensis metropolitanæ, & primacialis aduocati, & nunc Magnifici ac Illustrißimi Francorum Principis consiliarij ordinarij.

VENERABILI *viro discretione, scientia, & moribus multipliciter radiāti: magistro suo charissimo, domino Berēgario Fredoli, succentori Ecclesiæ Biterensis: Domini Papæ Capellano: & Doctori facundißimo Decretorum, Gulielmus de Mandagoto Archidiaconus Nemausensis & eiusdem Domini Papæ Capellanus salutem: & votiuis semper successibus prosperari.*

VEnerabili viro, &c. Cùm illius non sim auctoritatis, quòd meis scriptis fides debeat adhiberi: nisi quatenus iuribus & rationib. probabilibus roborantur: libellum istum, ne quis ambigat iuxta doctrinam in eo traditam procedere, cùm fuerit electio vel postulatio facienda, decreui sub quo potui compendio apparari: inducens ad probanda in eo contenta concordantias diuersorum iurium & glo. & addens aliqua, quę in textu

breuitatis caussa inserere prætermisi.

Adde quòd opinio Doctoris est probabilis tantùm, & non necessaria. l. 1. & ibi Lucas de Penna. C. de professi. quę in vrb. Constan. lib. 12. & glo. in l. 1. & ibi Paul. de Cast. col. 2. post medium. C. de leg. & glo. in l. si de interpretatione. ff. eo. titu. & Ang. Aret. in §. responsa. Insti. de iure na. gen. & ciuili. Quia debet intelligi secundum l. quam allegat, vt not. Bartol. in l. non solum. §. si liberationis. ff. de liber. legatis, & Iason in re peti. l. frater à fratere, column. xviij. ff. de conditioni. indebi. & Anthon. Corset. in suis sing. in verbo dispensatio. & Domini. de sancto Gemi. in c. 1. col. 2. in prin. de penis li. 6. per tex. in c. ego solis. 9. dist.

PROLOGVS.

Via dum electiones imminent celebrandæ. a. *nequit interdum haberi copia peritorum, qui sciant dirigere in earum processibus eligentes: contingit quòd electiones ipsæ multoties non procedunt.* b. *vt quia peccatur in materia.* a. *vel in forma:* b. *seu quia tēpora.* c. *non seruantur, quæ in eis faciendis aut prosequēdis seruari statuta canonica decreuerunt, vnde magna pericula interdum sustinent Ecclesiæ viduatæ.* d: *ac grandia eligentes & electi plerunque incommoda patiuntur.* e. *Intendens igitur eo propicio, qui largitor est omnium gratiarum.* f. *præmissis si possem dispendijs prouidere ad instructionem eorum, qui sunt iuris.* a. *ignari & electionum, negotia non expertim quinque habere nequeunt, cùm expedit, copiam*

piam peritorum, hunc libellum composui ex diuersis iuribus & Doctorum. b.*opinionibus approbatis. In quo doctrina primò traditur satis plena, quis modus obseruari debeat in electionibus vel postulationibus faciendis, & eis factis tempore debito prosequendis. Secundò subijcitur, qualiter sint formanda instrumenta & literæ super his, quæ occurrunt in ipsarum electionum vel postulationum negotijs facienda. Tertiò & vltimò annectitur de appellationibus, per quas negotia aliquando huiusmodi ad sedem apostolicam deferuntur. Verùm quia vix esse potest, quin propter imperitiam vel occupationes multiplices, quæ nonnunquam à notitia deuiāt* c.*intellectum: aliqua in libello isto scripserim, quæ sunt cōtraria veritati.* d.*ad vos, quem scientiarum dominus.* a.*talento scientiæ multiformiter insigniuit.* b.*ipsius correctione duci fiducialiter recurrendum, à sinceritate vestra postulans ex munere speciali: vt si quid in eo corrigendum fuerit, id si placuerit: corrigatis.* c.*& in melius: prout circumspectioni vestræ videbitur: emendetis, sic quòd lectores nihil prorsus in ipso inueniāt, quod lingua.* d.*æmula reprehendat: sed quod potius imitentur, & imminētibus electionum vel postulationum negotijs amplectantur.*

QVia dum election. &c. a Celebrādæ. Electio est celebranda cùm vacat ecclesia, & nō ante, extra eo. bonę. 2. & c. ne pro defect. 7. q. 1. cum qui. & hoc siue vacat per mortem prȩlati, siue aliter. Nam pluribus modis potest ecclesia vacare,

vt di.infr.c.1. Adde quæ ibi dicam, & in c.59.forma 7.in glo.2.fo.57.

b Non procedunt. Quia non confirmantur, sed potius infirmantur, ex quo in ijs peccatum est in materia vel in forma extr. eod. cum in cunctis. & c.quia propter.& infr.c.22. & 27.

a Materia.i.in persona electa, quæ censetur materia electionis. sic enim sumitur extra eod.auditis in glo. communi.

b Forma, quæ triplex est. extra eo. quia propter. & infra c.21. vbi de hoc.

De his temporibus vide copiosius infra in Miscella. M.Boiss.

c Tempora. Nota plura esse tempora, circa quorum obseruationem eligentes & electos intentos esse oportet. Primum est tempus, infra quod electio est celebranda. extra eo. ne pro defectu. & extra de supplen.neg.præl.licet.l.dis. postquam. & inf. cap. 1. Secundum, infra quod est electio facta, præsentanda electo & petendus est assensus eius.ext. c. quàm sit.Gre.10.lib. 6.& in constitutione Nicolai. eo.ti. cupientes.§.cæterum.lib. 6.& infra c.36.Tertium, infra quod debet electus consentire, vt in ead. decisi.quàm sit, & infra.c.37.

Quartum, infra quod habet electus confirmationem petere, vt in dictis decr. quam sit. & ca. cupientes.& inf.c.56. Quintum, infra quod eligentes & electi: & postulantes & postulati: & se opponentes eisdem tenentur venire ad sedem apostolicam, vel mittere ad ipsam: cùm ab ea electiõis confirmatio vel postulationis approbatio est petenda, vt in præal.dec.cupientes.& infr.c.56.c.sequenti.

Adde Albe.de Ro.in suo dictionario in litera electio debet fieri in ecclesia, &c. de quibus inf. in locis congruis apparebit.

d Viduitate. Quia eis nõ potest de pastorib.prouideri pendentibus huiusmodi electionibus, quod est valdè periculosum, extra eo.c.ne pro defectu, & c.quam

capit. quamuis. Gre.10.lib.6.

Adde, quòd vacatio ecclesiarum est res periculosa, tex.& ibi glo.in c.oblatæ.versi.superior, & ibi Doct.de appel.& Paul.de Cast.in consi. 339.secundum verum numerum. in antiq. incip. Formæ.ca. propter.de elect. seruandæ sunt, &c. & glo.infr.eo. quia for.55. Quia vbi non est pastor, lupus triũphat secundũ Bal.in d.c.ne pro defectu, per illum tex.& idem Abb. col.1.& domini de Rot. deci.4.incipi. si post titu.de dolo & contu.in nouis.

e Patiuntur. Perdendo expensas, quas faciunt ꝓsequendo electiones huiusmodi: & se inaniter fatigando, vnde melius facerent, si abstinerent.ff.de inofficioso testamento.l.1.

Adde tex.in l.stichus.ff.de legat.tertio, & Iaco. de Aureli.in l.Macedoniani post Bald. & Salyc.C. ad Macedo.

f Gratiarum. A Deo enim omnes gratię & omnia bona procedunt, vt extra de deci. tua nobis, & decima sexta, quæstione prima reuertimini. *Bona omnia à Deo procedunt.*

Adde, quòd omne datum optimũ, & omne donum perfectum desursum est, descendẽs à patre luminum, &c.Iaco.1.& 1.quæ. secunda, c. quàm pio. & ca.primo, §.& cùm humanæ. & ibi glo.in verbo descendite, cap.in pragma.& per Angelũ Perusi.in consilio 245. incipiente. Quia omne datum, &c.& quæ dico infra in fine operis, in vltima additione post glo.

a Iuris ignari. Ecce propter quod factus fuit iste libellus. Periti enim in iure hac doctrina non egẽt: nam possunt omisso riuulo ad fontem, id est, ad textus & glosas, ex quibus est ipse libellus extract⁹ percurrere: & inde veritatem plenius haurire: vt 76.dist.ieiunium.

Adde, quæ no.Io.And. in addi.Spe.titu.de salarijs.§.sequitur de aduocatorum in postil. super ver

bo laborare, vbi dicit se vltra l. annos studuisse, & non indigere librorum reuolutione, saltem parũ. Et Bald. qui legerat xlvij. annis ante lecturam feudorum, vt ipse attestatur, in proben. feudorum, & Iacob. de Aluero. in capitu. primo in princ. qui feud. dare possunt.

b Doctorum, scilicet Bernardi. Innocen. & Hostien. Gof. Vincen & Bart. con. & aliorum.

c. Deuiant intellectum. Occupatus enim circa diuersa de facili decipitur, & à veritate deuiatur, argum. extra de senten. extra si aliqua doct. & C. de libera. causa, l. iubemus. nam pluribus intentus minor est ad singula sensus, extra de clericis coniugatis. diuersis xvj. quæstio. prima præsbyteros, & C. de assess. l. nemo.

d Contraria veritati. Hoc non est mirum: nam & August. qui tantus fuit, plura scripsit, quæ postmodum retractauit, vt xxvj. quæst. iiij. quodam in loco, eod. x. q. j. certè ego. Omnium enim habere memoriam, & in nullo peccare, potius diuinitatis est, quàm humanitatis, C. de veteri iu. en. l. ij. §. si quis autem.

Peccare in nullo diuinum est.

Adde, quòd si quis plura effundat, vix erit, quin aliquid reprehensibile proferat: ex effuso enim sermone in promptum incidit periculũ, in fi. C. de dotis promiss. & Spe. ti. de aduoca. §. iam nunc videndum, & Pau. de Cast. & Al. in l. de tu. C. de in integ. rest. vbi Pau. inter alia dicit, quòd Bal. frequẽter variabat ex nimia subtilitate ingenij sui, nõ tamẽ malitiosè, & gl. inf. c. lix. forma xij.

a Scientiarũ dominus. Simile xxxvij. dist. §. sed econtrà.

b Insigniuit. Scientia nobilitat hominem, vt notat extra de præb. c. de multa. nec potest precio nũmario cõparari. ff. de va. & extraor. col. j. §. est qdẽ.

Adde Bald. & Saly. in l. prouidendum. C. de postul. &

ſtul.& quę dixi in lib.conſuet.Biturigen.tit.de conſuet.iur.ſtat.perſo.§.vj.in glo.j.

c Corrigatis. Qui ſubtiliter factũ emendat, laudabilior eſt eo, qui primò inuenit. C. de veteri iur. enu.j.§. omnibus actoribus. Nec propter hoc deberet quis declinari, licet dicta eius corrigantur, ex quo cum veritate corriguntur, vt ix. diſtinct. noli frater.nam ſępè reuelat vni Deus, quod alteri celatur, xcv.diſtinct.eſto ſubiectus.

Adde quotuplex ſit correctio,& quibus corrigere licet Dy.extra de reg.iu.c.peti venia. Imol.in l.ſi verò.§. de viro.ff.ſolu.matrim. ſentit Pau. de Caſt. allegando regulam, cui licet & cætera,& in l.ij.In tex.in ver. ius habenti. ff.de leg.j. Alex.in Auct. ex teſtamento.in iij.colla. C.de col.Bart. ſing.in l.j.§. fin.C.de lati. lib. tollen. & an aliquid corrigi dicatur, cùm adijcitur vel interpretatur, vide nota. in Aucten.quibus mod.in natu.effi.legi.§.non poteſt. item & an id, quod ſuppletur,corrigi dicatur: not. in Aucten. de non alienan .§.j. tractatur amplè per Lud.Ro.con.lv. & in repet. Aucten. ſimiliter. C.ad l.Falcidiam, & de ſignificato huius dictionis correctio: vide ampliſſimè per Archi. in capitulo, quia plerique de offi. ordi.lib.vj.& Albe.de Roza in ſuo dict.in ver.correctio per totum.

d Lingua æmula. Sunt enim nonnulli, qui vel ignorantia excæcati, vel inuidiæ ſtimulis cõcitati, aliorum ſcripta, quanquam bona & vera, venenata lingua condemnant, iuxta illud: Sępè redarguo rẽ, quam iudico deteriorem propter liuorem: vel quia neſcio rem. Contra quos eſt illud Eſaiæ: Væ vobis, qui dicitis bonum malum, &c. xj quæſtio. iij. væ vobis. *Inuidi omnia redarguunt.* *Verſus.*

Adde Spec. titulo de aduoca.§. iam nũc videndum,& Hieron. in epiſtola ad Aſſellam virginem incipiente: ſi tibi putes gratias à me referri, & cæt.

 ybi

vbi graues facit contra inuidos querelas, & ad ſaturitatem vide Ioan. Ludo. Viualdum de monte regali ordinis prædicatorum, in ſuo aureo opere de veritate contritionis.in c.de inuidia.

De tempore,infra quod eſt electio celebrãda:& de pœna illorum, qui non eligunt infra tempus.

CAP. I.

D principale propoſitum in illius nomine, a.*qui cuiuſlibet boni operis eſt initium*.b.*attendentes,diſcutiamus primò de tempore,infra quod debet electio celebrari. Cùm enim ipſo iure ſit irrita* .c.*electio,ſi debito tempore non ſit facta,expedit eligentibus, vt tempus huiuſmodi nō ignorent. Sciendũ eſt igitur, quòd in qualibet eccleſia cathedrali,ſi fuerit epiſcopus, vel archiepiſcopus,aut alius ſuperior eligendus: dum infra tres mẽſes*.a.*à vocationis tempore* .b.*vel morte prælati*.c.*notitia*.d.*computandos electio celebrari, & hoc poteſt ſtatim prælato mortuo expediri, cùm ex tunc à lege ſeu iugo ipſius eccleſia ſit ſoluta*.e.*Eſt tamen honeſtius,quòd non fiat electio,quouſque corpus defuncti ſit traditum eccleſiaſticæ ſepulturæ. In collegiata*.a.*verò eccleſia regulari, vbi ſunt viuentes ſine proprio clerici aut conuerſi,eſt ſimiliter*.b.*infra tres menſes à vacatione ſeu notitia computandos,prælati electio celebranda. Hoc autem*

tem verum intelligas, licet aliqui contradicant: siue in tali regulari ecclesia spectet electio ad conuentum, c.*siue Abbas aliquis vel alius superior habeat prælatum mittere.*d.*ad eandem: dummodo is, qui per superiorem mittitur, sit episcopo præsentandus, vt confirmetur ab eo, vel curam.*a.*recipiat animarum: alias, si non confirmetur ab episcopo, nec curã animarum recipiat ab eodem, cùm talis non sit perpetuus, sed per superioris beneplacitum valeat remoueri,*b.*non habet locum, quod de trimestri tempore est præmissum, sed sufficit, vt infra sex menses* c.*talis ecclesia ordinetur. In cæteris autem ecclesiarum secularium prælaturis,* d.*necnon & in dignitatibus*.e.*ac personatibus, qui cuilibet in ecclesijs cathedralibus, vel alijs tam secularibus, quã regularibus constitutis*.f.*et etiã in alijs beneficijs inferioribus quibuscunque, licet curam habeant animarum, siue per regulares, siue per seculares clericos gubernẽtur, est infra vi. mẽses.*a.*cõputandos, vt præmittitur.*b.*celebranda. Cæterùm si hi, ad quos electio siue prouisio noscitur pertinere, iusto impedimẽto.*c.*cessante, nõ elegerint seu non prouiderint infra tempora supradicta: ex tunc eligendi potestas deuoluitur ipso iure:* d.*verùm si superior elegerit vel prouiderit, sed eius electio vel prouisio ex quauis causa fuerit reprobata, seu electus ab eo noluerit consentire, aut post consensum renunciauerit iuri suo: statim eligendi potestas reuertitur ad eosdẽ.*a.

Libri diuisio.

AD principale. Hic signatur primũ capitulũ. Et est notandum, quod iste libellus diuiditur in tres partes. Prima pars continet. lviij. c. secunda, vnum tantum: & tertia, aliud tantum: & ita in vniuerso sunt, c. lx. Sub secunda verò parte cõtinentur xviij. formæ instrumentorum, vel literarum: & sub tertia vij. quæ quidem formæ in vniuerso sunt xxv. quæ non per capitula, sed per paragraphos distinguuntur. Vt igitur capitulum vel formam, cùm sub certo numero allegabũtur in apparatu, citius inuenias: facias in principio cuiuslibet capituli atque formę suum numerum in rubrica, vel saltem in margine: extra sicut fit in distinctionibus & quæstionibus in decreto.

Adde quid facit diuisio glo. Io. Fab. Christofo. Porc. Io. de Pla. Bart. Bald. & Ange. Aret. in prohe. Institu. §. igitur. in verbo easdem.

Nomen Domini inuocandum est.

a Nomine. In omnibus operibus nostris nomen Domini inuocare debem⁹, vt ab eo dirigamur 26. quæst. vlt. non obseruetis, extra de testi. in nomine Domini. C. de offi. præfe. præto. affri. l. in nomine, nam sine ipso factum est nihil, vt in Euangelio Ioannis capitulo primo.

Adde tex. & Archid. & Cardina. Alexand. in c. in In nomine Domini, xxiij. distinct. Abb. Sicu. & Fel. in c. j. de fide instr. & gl. in ca. j. §. & cùm humanæ. in versi. descendit. de elect. in pragm. sanct. & Specul. ti. de instru. edi. §. j. & Bar. Ludo. de Ro. Alex. & pulchrè Ias. in rub. ff. de no. ope. nunciatio. & text. in c. veritatis. ibi. in nomine Domini, & ibi per Ab. Sicu. col. ij. de dolo & contu. vbi Papa. in prin. in sequendo Apostolum ij. ad Co. ix. inuocat nomẽ Domini, & per Bar. Bal. Pau. de Cast. & Moder. in prin. C. Io. Fab. & Ang. Are. in prohe. Inst. & gl. in c. vlt. forma j. inf. e. & Maria. Sozi. in cõsi. xij. in prĩ. vo. j.

b Initiũ. j. quæst. j. cũ Paul. extra de sum. Tri. c. j.

Adde

Adde Spe.ti.de instru.edi.§.ij.ver.ante oia.& in ti.de sum. Tri.et fi.cat.in prin.Bar.in l.ij.ff. de fur. & ad Ro.x.& de pe.dist.iij.adhuc.instan.& xx.q.3. hic no.melius quàm alibi per Bar. In j.consti.feud.

c Irrita. Extra de suppl.neg.præl.licet vbi de hoc, & c. dilecto.

a Infra tres menses. Iusto impedimento cessante, extra eo.ne pro defectu, & inf.c.prox. Adde tex. & glo.Do.& Card. Alex.in c.postquā.l.Dis.& lati' in c.obeuntibus,lxiij.dist.& Bar.de fir.in tract.suo de episcopo, in j.parte,lib.j.q.ij.

b Vacationis tempore. Si benè, ad quos spectat electio vel prouisio, sciant ecclesiam vocare.

Adde glo.inf.eod.c.iij. in ver.sciuerunt,& gl.in d.cap. postq̄.l. dist.quæ dicit ipsos tres menses currere à die mortis, sed secundū Ab. in c. bonę.ij.col. pe.ver. in gl.ij.de ele. debet intelligi ab hora mortis & die sciētię vacatiōis,& nō à die vacationis,& idē tenet ibi Io.And.& B.de fir.in tract.de ēpo in j. parte li.j.q.vij.prout tenet hic Manda. Et pro ista opi.facit text.cum sua gl. in Auct.hodie,de appel.cū simili.Et sic electio potest fieri, etiam anteq̄ corpus prælati defuncti tradatur sepulturæ, licet honestū sit, quòd prius sepeliatur secundum Doct. & Car. de Zab.in dict.cap.quia proprer, in vij.no. & Bald. & Ang.in l.gno.ff.de his, qui no.infa.& Phil.Fran. in c.si electio.eo.lib.v.

c Mortis prælati. Aut renunciationis vel trāslationis seu amotionis: nam & istis modis vacat ecclesia, vt extra de renunc. post transla. & c.vltim.& extra de cler. non resi.ex tue. Quod autem dixi de translatione, verum esse intellige, quando est plenè translatus, xxj.quæst.ij.si quis iam trāslatus, & notatur extra de præben.de multa. *Vacatio ecclesiæ multipliciter fit.*

Adde similem glo.inf.eod.ca.lix.for.vij.fo.lvij. & tex.Pe.de Anc.Arch.Do.& Phi.Frā.in c.susceptū de re-

de rescrip.lib.vj.& Fely.in repe.cap.in nostra.eod. titul.in anti.& glos. in pragm.titul. de causis.§.visum fuit, in verbo alias, & not. quòd post depositionem siue priuationem episcopi, infra tres menses numerandos à die depositionis, debet alius eligi, secundum Bartho.de fir. in tract.de episcopo, in prima parte libri j.quæst. ix.per text.in c.nullus.in ij.lxxix.distin.

d. Notitia. Quando ab initio ignorant vacationem ecclesiæ: nam ignorantibus non currit tempus, extra de con.præb.quia & inf.c.iij.vbi de hoc.

Adde. Quid si sit fama de morte episcopi: q tamen viuit: an tunc valeat electio, dic quod non secundum Angelum in l. si quis bona §. sed vtrum, in fin.ff.de acquiren.hæred. Bartho.de fir. vbi sup. quæst.iiij. Et quòd tempus non currat ignorantib. vide quæ dixi in li. consue. Bituricen. de cōsue. retract.§ j.in gl.vlt.& inf.eod.cap.iij. & Franc. Cur. in consi.viij.in vsib.feudo.

e Sit soluta.vij.quæst.j.sicut alterius ar.extra de secund.nup.ca.vlt.& pen.sic enim fuit iudicatū in Romana curia in causa ecclesię Ylerden.secundum Innocen.Hostien. & Bart.com.vt notatur per eos, extra eod.bonæ.ij.

Adde ibi Baldum col.j. versicul. quæro si ante, & Abb.Sicu.col.penult.post Ioan.And.& inf.eod. c.iiij.& Bartol.de fir.in tracta.de episcopo, in prima parte,lib j. quæstio. iij. & glo. infra eodem capitul.lix.forma xciiij.in verbo sepulturæ.

a Collegiata. Quæcunq; dicuntur in isto §.& in sequentibus, sumuntur vel ex glo.Innocen.vel ex glo.Bar com.extra eodem,ne pro defectu.Quæ autem ecclesia collegiata dicatur, nota per Innocentium extra de iure patron.postulasti, & per Hosti. eodem titulo nobis.

Adde Abba.Sicul.in dicto ca.nobis, in secundo notabi-

notabili, & Archid.in c.j.x. quæst.j.& glo.in prag. titu.de elect.c.j.§.sed quid per electiones, in verbo collegiatis,& glo.& docto. in c. statutum.eod lib. vj. & deci. Grationo. Delphi.quæst.cclviij.& Alex. consi.cvj.lib.ij.

b Similiter·In hoc ęquiparantur ecclesiæ cathedrales & regulares, vt extra eod. ne pro defectu.

Adde Archid & Cardina.Alex.in c.Osius.§.j.in fin.lxj.distinct.

c Ad conuentum. Electio spectat ad conuentũ de iure communi,extra eo.capitulo j.& xvj. quęst. vltim. congregato, de consuetudine tamen vel ex priuilegio quandoque spectat ad alium.argu.extra de consue.cùm dilectus.ar. extra de arbi.cũ olim· *Electio ad quos spectet.*

Adde glo. Io.Monachi.Domini. & doctores in c.quanquam, eod. libro vj. & plenissimè Barth.de fir. in tractatu de episcopo, & in tertia parte libri primi per totum singula,& Abb.in capitu.cùm dilectus,in tertio notabili, de consuetudi. & in consilio xxv. libro secundo , & Ioannes de Anà. &ibi Ludouic. Bolog. in additionibus, in consil. lxij.& Frederi.de Zenis in consilio lxj. & Francisc. de Zabare in consi.lxij.columm.iij.versicu.ad quintum, Pet. de Anchara in consilio cccxcix.in prin. & glo. in pragma.eodem,§.primo,in verbo eligant, & gl. secunda,in ca.xix. infra eod. & quæ ibi dico & Archid.& Cardinal.Alexand. & Dominic.in c.sacrorum.§.j.lxiij.distin.& Angel.de Claua. in sua summa in litera electio.§.j.

d Mittere ad eandem. Sicut contingit in plerisque conuentualibus prioratibus. Quòd autem iste superior non habeat nisi tres menses, est argu. extra eod.ne pro defectu,vbi archiepiscopus, ad quẽ deuoluitur prouidendi potestas,propter negligentiam inferioris,non habet nisi tres menses.

Adde ad hoc vltimum dictum, quod idem tenet

net Barthol. de fir. in tracta. de episcopo, in prima parte lib.j.quæstion. quinta, & glo. Innocen.Bald. Abb.Sicu. colum.ij. versic.nota ibi vltra tres menses, &c. & ibi Modern. in dicto capitulo, ne pro defectu, & in capitulo, quia diuersitatem, colum.ij. versicu.sed quæritur, de conces. præbend.& Barto. vbi suprà in tertia parte libri j. quæstione xx. Et quid in casu, quo publicato scrutinio fit deuolutio ad superiorem ibi.

a Curam recipiat. Talis, ex quo curam recipit, remoueri non potest pro voluntate Abbatis: cùm habeat de cura episcopo respondere, extra de prȩb. in Lateran. & extra de priuile. cùm & plantare.§. in ecclesijs.

b Remoueri. Extra de statu monachorum, capitulo secundo, & c.cùm ad monasterium.§.tales.

c Sex menses. Extra de conces.præbend.nulla, & capitu.quia.

d Prælaturis. Puta abbatijs secularibus, archipræsbyteratibus & similibus.

e Dignitatibus. Puta prȩposituris, decanatibus, archidiaconatibus & similibus.

Adde quid sit dignitas. Innocentius in capitulo vnico de custo. Eucha. latè per Archidiaconū, in capitulo primo, de consuetudini. libro sexto, vbi etiam ponit differentiam inter dignitatem personarum & officium, vide etiam Oldradum, consilio clxiiij. melius per Barto. ad quem recurre. in l.prima, C. de dignitatibus, lib.xij.& an, cùm fit mentio dignitatis, excludatur episcopalis, notatur in capitulo primo extra de translatione episcopi.

Electio quandoq; intra trimestre, quandoq; intra semestre fieri debet.

f Constitutis. Hæc est opinio Innocentij & Bar. compos.nota. extra eod. ne pro defectu. Sed Host. ibidem, & in summa sua eodem titulo dicit. Contradicit enim, quòd in omnibus ecclesijs, exemptis per mortem prælati vacantibus, seruari debet con-

stitutio

ſtitutio prædicta, ne pro defectu: vt videlicet eligere teneantur hi, ad quos ſpectat electio infra tres menſes. Idem dicit in præpoſituris & decanatibus eccleſiarum cathedralium, vbi præpoſitus vel decanus eſt adminiſtrator bonorum capituli: & bona inter epiſcopũ & capitulũ ſunt diuiſa Sed quicqd dicat, veriꝰ credo, quod hic dicitur de.vj mẽſib. cùm enim dicta conſtitutione pro defectu mentionem tantùm faciat de cathedralibus & regularibus eccleſijs, ad alias non extendam ipſam. Nam ſi idem voluiſſet Papa, in alijs idem dixiſſet, argu. extra de tranſla. inter.extr. de dec. ad audientiam.

Adde tex.& glo.in prag.eod §.j.in verbo collegium, cum ſeq.& Bal. in dicto capitulo, ne pro defectu, colum.ij.& ibi Abb. colum.ij.in prin. verſic. no.in verſi.ſtatuimus, & amplè colum.iij.in prin. verſi. quæro pro declaratione, & in cap.ij. de conceſ.præben.& in c.quia propter, colum.ij. in prin. verſi. circa iſtam partem, & Arch. Io.Andr.Dominic.& Phil.Franc.in c.quam ſit, & glo.in ca.ſicut, eo. titu.lib. vj. vbi vide, quod dicatur beneficium electiuum, & per Franc.de Zab. in cle.j.§.adde pb. & glo. in clem. quia contingit.§. vt autem, in verbo electionem de relig. domi. & glo.in pragm.eo, §.ſed quòd per electiones, in verbo electiuis, in fi. & in §. ad locum in verbo prælato, in fin. & Franc. de Zab.in conſi.ci.j.colum.j. cum ſeq.quod eſt ſingul.& Felyn. in capitu. cùm Bartholdus, column. ſecunda poſt princip. de re iudi.& in cap. in noſtra lxxij. correlario. de reſcript. & infr. eod. capitul. xxj.in verbo collegiatis, & Bald.in d.c. quia ꝓpter, col. ij.ver.quia ad illud, & Nico. Milis in ſuo reper. in litera electio.in j. ver. electio. tunc demũ & Bar. Sozi.in conſi.lix. col.ij.ver.circa tertiam dubitatio nẽ.lib j.& Bar. de fir.in tract.de epiſcopo, in j par. li.iij.q.xxxvij.& Dom. de Ro.deci.iij.& ſeq.in no,

a Sex

a Sex menses. Extra de con. præb.c.ij.

b Præmittitur.Sup.eod.ca.§.j.f. à vacatione vel notitia.

c Impedimento.Impeditis.n.non currit temp⁹, extra de conces.præben.quia, & infra capit. proxi. vbi de hoc.

d Ipso iure. Extra eo.c.ne pro defectu,vnde nulla esset facta electio, postmodũ per eosdem,vt dixi sup.in prin.c,nec impediret electionẽ vel prouisionem superioris, extra de sup. neg. præl.dilecto.vbi de hoc. Superior ergo supplebit negligent.inferiorũ,prout hic dicitur,nisi in vno casu,quando s.episcopus vel archiepiscopus habent suo iure eligere vel prouidere,tunc.n.si ipsi sunt negligentes,quia non eligunt seu non prouident infra tempus debitum : suppleri debet eorum negligentia per ipsorũ capitula,extra de supplend.neg.præl.c.licet. vt extra de conces.præb.cap ij.Si verò non iure suo,sed iure deuoluto,videl.per negligentiam inferiorum pertineat ad eos prouisio,tunc nõ supplebitur negligentia eorundem per ipsorum capitula, sed per superiorem , vt colligitur in prædictis dec. ne pro defectu,& cap.licet,& not. per Innocen. Hostiens. & Bar.consi.extra eod.c. cùm in cunctis §.fina.

Prælati negligentia per quem suppleri debet.

Adde ad prin.glo.Bald.in cap.j.post prin. & ibi Cardin.Alex.colum.ij.in fine quo tempore inuest. in vsib.feud.& Abb.Sicul.c.licet. de suppl. neglig. prælat.& glo.& docto.in c.licet eodem li.vj.Abb. in dicto c. ne pro defectu.col. j. versi. no.ibi deuoluatur cum ibi.seq.& est ratio, quòd potestas eligendi & conferendi, ad superiorem post tempus ad eligendum & conferendum à iure pręfixum elapsũ deuoluitur,quia iura hoc volunt & exprimunt, vt dicto capi. quia propter,& ibi omnes docto. & ca. ij.de conces. præbend. Auct. hoc amplius.C. de fideicom. & c.iij. de test.aliàs autem non fit deuolu-

tio

tio post tempus elapsum, vt l. cùm quidam, & ibi Bar. Bal. & Docto. Moder. ff. de leg. ij. & pulchrè Abba. Si. in consi. xciij. volu. j. & Ludo. de Ro. in consi. ccclij. colum. ij. versic. quo ad secundum, & quo ad alia notata per glo. vide Bald. in d. c. ne pro defectu. colum. ij. versicu. sed nunquid episcopus, & ibi Abba. col. vl. versi. sed nunquid autem in isto superiore, & latius in dicto capitu. cùm in cunctis. §. finali, colum. ij. versi. in glo. fin. & in d. capi. ij. de concess. præb. & Barto. de fir. vbi supr. in iij. par. li. j. quæst. xx. & Bart. in l. ij. §. quem ita ff. de vaca. munerum & tex. Domi. Pet. de Anch. & Phil. Fran. in c. quanquam, eo. lib. vj. Et aduerte, quòd superior tenetur eligere seu prouidere de illa ecclesia, hominem illius, sicut tenebantur eligere primi electores, vt est tex. in clem. j. de supplen. negli. prælat. & ibi Imol. & de Zabare. & in dicto ca. ne pro defectu, ibi de persona idonea ipsius quidem ecclesiæ, &c. & tenet ibi Hostien. & Abb. columna secunda, versi. nota. ibi vltra tres, & columna vltima in gl. fin. & Ludo. de Ro. in suo singula. incipien. pone, quod arbitrium; fol. xiij. columna quarta, & Bart. de fir. vbi sup. quæst. xxxiiij. & gl. inf. eod. c. xxxj. in verbo faciendа, & quæ ibi dico. Sed maior est dubitatio, an teneantur eligere, postea confirmare, sicut tenebantur electores, vel tantū modo prouidere, vide Doct. in d. c. ne pro defectu. Insuper Abb. col. ij. versi. nota. vlt. & in c. causam q. & in capitulo cùm inter canonicos, eodem titul. & glo. in clemen. si de beneficio, de præben. & glo. in pragma. titu. de collatio. §. quòd si quis, in verbo superiorem, cum tribus sequen. & omnes, maximè Felyn. in capitul. inter dilectos, columna ix. versicul. in glo. in verbo confirmari, de fide instrumen. vbi ponit regulam cū iiij. fallen. & Cardin. Alexand. in capitu. in synodo lxiij distinctio. & Felyn. in capi. superbis. colum. j. versicu. item vide, de accusatio. & textum in capitulo si postquam, §. finali, & ibi Doct. de elect. libro sexto.

a Ad eosdem. Nam vna vice tantùm sunt priuati, vt nota. in glo. communi, extra eodem capitulo, ne pro defectu, & extra de excess. præla. inter dilectos, in vltima glo. ad hoc facit etiam, quod notatur per Innocen & B.com.extra, eo.cùm Vintonen.

Adde glo.& Doct.in ca.si electio in verbo integrũ eod.lib.vj.& Abb. Sicu.in dicto capi. ne pro defectu, colum.iiij.in princip.versi. in glo.in verbo, ea vice,& latius in c.cùm Vintonẽ.col.iij. ver.in glo.in verbo, sed tertia,& glo.infra eo.c.ix.in glosá tertia & vltim. & in c.xxvj.in verbo ea,& quæ vtrobique dixi.

Vtrum currant electionum tempora legitimè impeditis.

CAP. II.

CVm non currant tempora, de quibus agitur superius. a. *legitimè impeditis.* b. *quæ sunt impedimenta huiusmodi, videamus. Impedimenta enim legitima sunt, vt si sint canonici, ne absque superioris licentia eligant interdictum,* c. *dummodo in mora non fuerint petendi licentiam eligendi. Item si omnes excommunicati.* d. *fuerint, aut suspensi.* e. *vel etiam interdicti. Si tamen & ipsi non sint in mora.* f. *absolutionis vel relaxationis beneficiũ postulandi. Item si postulato aliquo vel electo superior nõ vult concedere.* g. *postulatum, vel electus consentire renuit,* h. *aut post consensum renunciat.* i. *iuri suo: seu electio propter occultum.* k. *electi vitium irritatur, hi, qui postulauerant vel elegerant, postulare poterunt, seu eligere iterato,* l. *nec tẽpus expensum in huiusmodi seu decursum computabitur in trimestri.* m. *tempore, vel semestre.* n. *imò ex integro deducetur.* o. *& idẽ*

in quolibet impedimento.p. legitimo est dicendum:vt quamdiu durauerit, non currant prædicta tempora ipso iure.q.Vbi verò scièter.r. indignum.s. eligerent, aut criminosum.t.aliquem postularent, tunc etiam si electus non consentiat aut renunciet iuri suo:nec postulare,nec eligere poterunt illa vice:cùm eligendi potestate secundum statuta.u.canonica sint priuati.x.

CVm non currant,&c. a Superius.Sup.c.proxi. b Impeditis. Extra eo.ne pro defectu,& c.eis, quibus & extra de conces. præb. quia sic non currit præscriptio ei, qui non potest agere.C.de anna. ex l.j.§.vl.ij.q.vj.anteriorum.

Adde & intellige secundum glo. & doct. in dict. c. ne pro defectu, quando præcedit eorum protestatio, maximè quando per Papã vel principem fuerunt impediti, & idẽ nota.Bart. de fir.in tra.de episcopo,in j. parte lib.j.q.ij.& Card.Alex.in c.vnde.lxj.dist.

c Interdictum.Extra eo.eis,quibus.

Adde quòd idẽ est, si ex consue. licentia superioris requiratur, de quo vide tex.Bart. Io.de Pla.& Luc.de Penna,in l.ij.de decurio.lib.x.& Ang.con.xlv. & Bar. de fir.in prima parte libri primi,quæstione viij.& debet caput petere licen. aliàs terminus currit impeditis,si potuerunt obuiare impedimento, & non obuiauerunt, vt dicto capitulo his quibus, & ibi Abb.& in l.quibus diebus, & ibi Bart.Bald.& Alexand. Paul.de Cast,& Barth.Sozi.de Zenis. ff.de conditio.& demõstra.& Bald.in dicto capitu. ne pro defectu,colum. ij. versi.Et hoc verum,& ibi Abb.colum.iij.versi.in glo. Iusto.& Ludo.de Ro.in consi.ccclij. colum. ij.in fine, versic.cæterùm, & Fely.in c.j.col.v.versi. adde tex.in c.ex transmissa.in prin.de præscip.ad quẽ recurre.

Et intellige,ꝙ ante electionẽ peti debet licen.quæ actũ pcedere debet,secundũ B.de fir.vbi sup.& Bal.in l.j.col.pe.C.q admitti ad bo.pos.ver.extra,q̃ritur vbi

ponit quædã, quæ sunt de forma electionis, & q̃ sunt ante formam, & quę præter formam, & quædam quę sequuntur formam, & idem facit Io. An. in c. quanq̃. de vsuris, li. vj. in Nouel. & Fran. de Are. consi. xvj. co. ij. ver. nec obstat. Et talis licen. debet præstari caussa cognita, aliàs actus non valet secundum Bar. Bald. & Pau. de Cast. in l. sed si lege. §. præter. ff. de in ius vocã. & Bart. vbi supr. & Alexand. in consil. ccviij. lib. ij. & Raphan. Cuma. consi. clxx.

Electio an possit fieri, per vnũ alijs omnib. excommunicatis.

d Excõmunicati. Excommunicati nõ possunt eligere, inf. c. vj. vbi de hoc. Sed nunqd minor pars non excõmunicatum poterit eligere. Io. innuit, quòd non, prout notatur ix. quæst. j. nos in hominem. Dic contrà, & si omnes essent excommunicati vno solo excepto: nam ille solus poterit eligere, quia in eum solum cecidit ius totius capituli, argum. ff. quòd cuiusq; vni, l. sicut, & lxv. distinct. si fortè. & hoc videtur innuere Innoc. & Hostien. extra eod. c. illa, & B. com. extra de consue. cũ dilectus. Nec obstat extra de concef. pręb. quia ibi dicitur, quòd suspenso non currit tẽpus, nisi sit in mora. nam illa loquitur, quando ad vnum solũ spectat beneficiorum collatio, tunc enim illo suspenso vel excommunicato non currit ei tempus, dummodo non sit in mora: vt ibi dicitur. Sed cùm ad plures spectat & aliqui sunt excommunicati, aliqui non, tunc in non excommunicatos recidit ius totius capituli, vt est dictum. de ista materia tangitur per Inno. & Hostien. in prædicta dec: quia diuersitatem.

Adde quòd Bart. de fir. in tract. de episcopo, in tertia par. li. j. quęst. xxxj. ver. quid autem si maior pars, &c. tenet glo. Io. ix. q. j. c. fin.

e Suspensi. Isti eligere non possunt, ext. de consue. cùm dilectus. Item nec interdicti, extra eo. cùm inter R. et. infr. c. vj. vbi de hoc.

f Non sint in mora. Nam si essent, curreret ei tempus, vt extra eod. eis quibus, & extra de concef. præb. quia diuersitatem.

g Con-

g Concedere. Nunquid poteſt compelli ad cũ concedendum. Dic vt no. de poſtu. bonæ. j. & extra de renun. poſt tranſlationem.

h Renuit. Expreſsè renitendo, extra eo. cũ inter canonicos, vel tacitè, id eſt, non conſentiendo infra mẽſem, quia tunc cadit à iure ſuo extra c. quam ſit. Gre. x. & infra c. xxxvij.

i Renunciat. Quod poteſt ante confirmationẽ ſine licentia ſui ſuperioris, ſed poſt confirmationem non poſſet, extra de tranſla. inter corporalia, extra de renun. admonet, & c. vlt.

Adde glo. celebrem. in c. ij. in verbo renunciauit, & ibi Abb. de in integ. reſti. & gl. in c. ſi electio. in verbo renunciat, & ibi latè Domi. poſt alios, eo. lib. vj. & Fely. in c. cùm Bertholdus, col. ij. poſt prin. verſi. hinc videmus, de re iudi. & Domi. in c. ſi religioſus. §. fina. quæſt. pen. eod. lib. vj. & Oldr. conſi. cxxvij. & Ludo. Bolog. in c. ij. de renun. in ſecundis interpr. & Bal. in l. ſi ad ſcribatum, C. de app. & Bar. de firm. in tractat. de epiſcopo in j. parte li. ij. quæſt xxix. cum ſeq. & Ab. Sicu. in c. ex parte col. j. de arbi.

k Occultum. Secus ſi manifeſtum eſſet: tunc enim ſi electores ſcienter elegiſſent indignum, priuati eſſent illa vice eligendi poteſtate, extra eod. cùm in cunctis, & infra cap. xij. vnde non poſſent eligere iterato, vt infrà ſequitur, §. vbi verò: ſed deuoluetur eligendi poteſtas ad non peccantes vel ad ſuperiorem, vbi omnes deliquiſſent, extra eod. bonæ j. in fine, & cùm Vintonen. et. infrà c. ix. vbi de hoc. *Eligentes indignum, an priuetur ſemper poteſtate*

Adde, quæ ibi dico, & Bartolum, Baldum, Angel. Paul. Alex. Iaſ. & Berthol. Sozi, in l. ſerui electionem, ff. de lega. j.

l Iterato. Etiam ſine licentia ſuperioris, argum. extra eo. cũ terra. & c. cùm Vintonenſis, vbi de hoc notatur per Doctores.

m Trimeſtri tempore. Quod datur ad eligendũ in eclesijs cathedralibus & regularibus, extra eodem,

ne pro defectu,& suprà eodem capitu. proxi.

n Semestri. Quod datur in inferioribus dignitatib. extra de con.præb.c.ij.& sup.c.proxi.

Adde singulariter Freder. de Senis,consi.c.ix.

Electio si non sortiatur effectum, an habeant eligētes tempus integrum.

o Deducetur. Nunquid isti habebunt iterum tres menses vel sex integros ad eligendum à die, quo superior noluit concedere postulatum, vel electus noluit consentire:seu renunciauit iuri suo,vel ipsius electio cassata extitit propter occultum eius vitiū. Quidam dicunt,quòd non, secundum illud tantū, quod restabat de priori tempore, & hoc innuit B. com.extra eod.ne pro defectu,& extra de postulatione prælatorum,c.primo, in fine primæ glosæ. Idem etiam videtur innuere Innocent.extra eod.cùm Vintonen.in prima glosa versiculo, alij dicunt, & fortè benè,pro qua opinione faciunt iura.ff.de adult.l quinquennium,C. de restit.milit.l.quod tempore, & C.de præscript. long.tempo. asit. quòd si quibusdam. Alij dicunt,quòd habebunt integrum tempus, vt habeant ab initio. Nam ex quo eligūt,infra tempus à iure præfixum sufficit,nec debet eis imputari,si electus ab eis non vult consentire, vel renunciat iuri suo, aut cassatur eius electio propter occultum eius vitium, & hoc seruat Rom.curia.

Adde pro opp. Mandago.& com.tex.glo. Arch. Pe. de Anch.Domi.Imo.& Phili. Franc. in c.si electio.eo. li.vj.& Bar.de fir.in tra.de epis. in j.parte, li.j.q.pen.

p Legitimo. Vt si nō audēt eligere propter impressionis timorem, ex.eo. bonæ.j. nam & tunc non curreret tempus,j.c.xiij.alia plura exempla per te ipsum poteris inuenire.

q Ipso iure. Non est enim aliqua restitutio eis necessaria,secundum Hostiens.& B.com.extra eod.c.ne pro defectu. Alij verò dicunt, quòd necessaria est restitutio,vt notatur per Innocen. in dicto capit.ne pro defectu,secundum primum puto verius arg. prædict. dec.ne pro defect.& extra de con.præb. quia.

Adde,

Adde, q istā opp. Mand. tenet Ab. Sicu. in d.c.ne p defect. col. ij. versicu. ibi iusto imped. & col. iiij.

r Scienter. Ignorantes enim nō puniuntur, dū tamen diligentiā adhibeāt ex.eo. innotuit, & inf.c.ix.

s Indignum. Quis reputetur indignus, dicitur infrà cap. xxvij.

t Criminosum. Quis postulari debeat, habes infrà capitul. iiij.

u Statuta. Extra eod. cùm in cunctis, & extra de postul. c.j. & ij.

x Priuati. In prima electione vel postulatione, quę imminet facienda extra de postul. c.j. extra eod. capit. cùm in cunctis, & cùm Vintonen. & inf.c.ix.

Adde, an, si priuati fuerint restituti per Papam, habeant integrum tempus ad iterum eligendum, glo. tenet, quòd sic, in c. si electio, in verbo occultum, quā sequuntur ibi Doc. eo. lib. vj. & glo. illius, c. sunt similes glo. Mandag. in hoc cap. & credo, quòd Io. An. plures glo. huius auctoris inseruit in ti. de elect. lib. vj. & in cle & prædict. opin. sequitur Barthochinus de fir. in tractatu de episcopo in j. parte libro primo, quæstione decima quarta.

Qualiter menses in electionibus, & quot dies pro mense quolibet computentur.

CAP. III.

Vm in multis iuris articulis menses diuersimodè computentur. b. *cùm etiam in calendario menses aliqui habeant plures dies, aliqui pauciores.* c. *& præterea iuxta communem loquendi consuetudinem.* d. *quatuor hebdomadæ faciant vnum mēsem:* e. *qualiter menses in electionibus computari debeant, meritò dubitatur. Et quidem puto magis consonum esse iuri: vt hi menses se-*

ses secundum calendarium.f.computentur, & iuxta mensium qualitatem erunt in ipsis aliquando plures dies, aliquando pauciores: vnde si episcopus vel prælatus alius prima die mensis ianuarij moriatur.g.& hoc illi, ad quos spectat electio, non ignorent.h.tempus triũ mensium.i. prædictorum. k. vsque ad finem Martij tunc sequentis: tempus verò sex mensium.l. vsque ad finem mensis Iunij protendetur. Porrò si prælatus non in mensis principio, sed in die alia moriatur: tunc vt mensis, in quo decesserit, cõpleatur, erunt tot dies de mense vltimo computandi, quot de primo mense fuerant iam elapsi. Vnde si episcopus diem vltimum claudat de mense Ianuarij sexta die, tunc tempus triũ mẽsium in initio mensis Aprilis sequentis consummabitur sexta die. Credo præterea: licet non inueniam iure cautum: quòd nedum de die ad diem, quinimo de momento ad momentum sit in huiusmodi electionum tẽporibus cõputatio.m.facienda: vt si prælatus decesserit hora nona, tempus eligendi vltra illam horam nullatenus protendatur, nisi hi, ad quos spectat electio, impedimento legitimo tenerẽtur.n. nam cùm ipsum tẽpus in odium eligere negligentium, & fauorem ecclesiarum vacantium: vt eis tutius prouideatur: sit indultum.o.sicut in præscriptionibus & alijs, quæ in fauorem quorundã & aliorum odiũ sunt inductæ, prædicto.p.modo tempora computantur. Sic & in prædictis casibus debebit fieri consimili ratione. q. Cæterùm, si prælati mortem canonici ignorarent, tunc eis ignorantibus non currunt tempora supradicta: sed statim, cũ sciuerunt.r.incipiunt facere cursum suum: vnde per

quem

quem modum dixi.s. à prælati morte tempora computanda, per eundem à tempore scientiæ seu notitiæ erit ipsa computatio facienda. Vnum tamē consulo, r. quòd non se arctent, u. nimium eligentes, neque velint finem termini expectare. Nā licet electio teneat mero iure, etiamsi in momento vltimo fuerint celebrata, tamen quia in computatione mensium, opinionum diuersitas reperitur, saniori procedent consilio, si finem temporis non expectent.

CVm in multis, &c.

b Computentur. Vt patet C. de temp. app. l. vlti. §. sin autem ex alijs, vbi ponuntur nonaginta tres dies pro tribus mensibus, & C. de iudic. autē. iubemus, vbi ponuntur triginta dies pro vno mense, ff. de reg. iu. vbi lex, vbi ponuntur lxj. dies pro duob. mensibus, & extra de suppl. neg. præl. licet vbi duo semestria faciunt vnum annum, & ita in istis iuribus & in plerisq; alijs hæc diuersitas inuenitur.

Adde, quot dies habet mensis glo. in c. quàm sit. & ibi Doct. eo. lib. vj. & in clemen. causam, & ibi Cardin. de Zaba. column. iiij. cum seq. eod. titu. & glo. in Aut. iubemus, & ibi Paul. de Cast. colū. j. C. de iudi. & Doct. infrà alleg. in seq. posti.

c Pauciores. Nam quidam menses habent xxx. dies: quidam xxxj. Februarius verò xxviij. tātum, vt patet in calendario.

d Consuetudinem. Videtur, quòd iuxta hanc cōputationem vulgarem essent menses isti computandi, vt extra de spon. ex literis, & ff. de supel. leg l. Labeo, & ad hoc sunt plura arg. extra de rescript. nonnulli in glo. nunquid. Sed non est verum, vt sequitur.

Adde, quòd secundum consuetudinem diuersorū locorum diuersimodè computantur dies, vt l. more Romano, & ibi Bartolus, Baldus, Angelus & Moder. ni. ff. de ferijs. Et sic etiam anni Domini. Nam in cu-

ria Romana, Italia & Hispania, Aragonia & Catalo. nia, Dacia & Vasconia computant annum Domini quolibet anno in festo natiuitatis eius, quod festum est vigesima quinta die mensis Decēbris, in regno verò Franciæ, Alamaniæ, & Angliæ computatur annus in festo annunciationis beatæ Mariæ, quod festū est vigesima quinta die mensis Martij. Cùm quęlibet prouincia vel loca mundi circa hoc possunt abundare in sua consuetudine, c.certificari de sep.vt no.Domi.de Ro.dec.xvij.incipi.sciendum est, quòd curia, ti. de iudi.ĩn antiquis.

e Vnū mensem, secundum quam computationem non sunt, nisi xxviij. dies in mense.

Adde quòd ita in curia Metropolitana & primaciali Bituricen.in literis de nisi taxè obseruatur.

f Calendarium. Hoc satis apertè probatur extra de sup.neg.præl. licet quæ de his mensibus loquitur. nā cū duo semestria faciunt vnum annū, vt ibi dicitur, & in anno nō sunt, nisi ccclxv. dies, ff. de statu li.l.cū hę res, §.Stichus, excepto anno bissexti, in quo sunt 366. dies, vt notatur extra de verbo.sig.c.quæsiuit, & ff.de ver.sig.l.cùm bissextus: oportet necessariò, ꝙ ipsi mēses, secundum quod occurrunt in calendario, computentur: nā si xxxij.dies ꝓ quolibet mense computarētur, essent in anno ccc. lxxij. dies: si xxx. essent ccclx. tantùm, si xxviij. cccxxxvj.sed nulla istarum computationum stare potest, ergo oportet, vt secundum calendarium computatio ista fiat. De hac materia notatur per Hostien.in d.dec. licet; & facit etiam, quod notatur, ff.de diuer.& temp.præscr.l.ij.

Annus quot dies habet.

Adde quod idem tenet Io.An. in d.c.ne pro defec. Et ibi Bal.col. ij.ver.quæro quot dies, & Bar. in §.Stichus, hoc alleg. & in d.l.cū bissextus, & ibi Al. in addi.& gl.in c.q̄ sit, in verbo cōmodè, & ibi Arch.Pe.de Anch.Do. & Phi.Fran.eo.ti.li.vj.& Io. An.in c.licet, de suppl.negl.præl.in Nouel.& Bald.in cap.j.in prin. & ibi And.Barba, in addi.& Cardin. Alex.quo tēpore

miles

miles, & glo. infr. eod. ca. xxxvij. in verbo mensem, & Car. de Zaba. in cle. j. §. sanè. de stat. Mo. & Alexan. de Imo. in consi. xlij. col. ij. ver. & sic videtur lib. iij. & Io. de Ana. in consi. xciij. col. vlt. ver. venio nunc ad inuestigandum, & ibi Ludo. Bolo. in addi. & Car. de Zaba. in cle. caussam, col. iiij. versic. xviij. eo. titu. & Bald. & doct. Mod. in l. de diuisione cum l. seq. ff. solu. matri. & Hostiens. in summa de rescript. §. qp cui præiudicet, ver. sed à quo tempore, & Bart. in l. j. ff. de libe. agnos. & Bald. in l. fina. §. sed si quis, in fin. C. communia de legat. Item mensis quot idus & kalendas habeat, Specula. titu. instr. ædit. §. ij. versicu. post inductionem, & Ioan. Andr. in data sexti. & glo. & doct. in dict. l. cùm bissextus.

g Moriatur. Idem si cedat aut transferatur vel deponatur, quod dic vt suprà c. j.

h Nō ignorent. Si ignorent, non curreret eis tempus, extr. de sup. neg. præl. licet & sup. c. j. *Electioni faciendæ quod tēpus datur.*

i Trium mensiū. Quod datur in ecclesijs cathedralibus & regularibus, ext. eo. ne pro defectu.

k Prædictorum. Suprà cap. j.

Adde, quòd prouisio facta per Ro. Pontificē inf. dictum tempus eligendi, est nulla obstan. cōsilio Basilien. ti. de reserua. de quo per Ludo. de Ro. in cōs. cccc. lxxxviij. col. iiij. versic. secundo quæritur, & in consil. cccxcix. vbi allegat tex. singul. in c. videre, xxxv. q. vj. dum inquit text. nam quod contra interdictū & ordinem ecclesiæ factum est, ratū non haberi, tam diuinę, quàm humanæ legis proclamat auctoritas, &c. & Pe. de Anch. in consil. cccxcix.

l Sex mensium. Quod datur in dignitatibus, & prælaturis alijs inferioribus, vt dixi sup. c. j.

m Facienda. Propter rationem, quæ sequitur, quia scilicet hoc tempus est inductū in fauorem ecclesiarum, & odium eligere negligentium, & quia mortuo prælato statim soluta ecclesia à lege ipsius, sicut vxor soluta ē à lege mariti eo mortuo, su. c. j. & vij. q. j. sicut

extra

extra de sec.nup.c.penul.& vltim.vnde cum ecclesia vacare non debeat vltra tres menses,extra eo.ne pro defectu, nisi statim mortuo prælato fieret hæc computatio,vltra tres menses vacaret.

Adde glo.sup.eo. cap.j.in verbo sit soluta, & quæ ibi dixi.

n Tenerentur. Nam tunc non curret eis tempus, sup.c.proxi. & extra de conces.præb.quia.

o Sit indultum.Secundum Hostien.vt notatur per eum,extra de supplen.neg præl.licet in glo. semestre ad fin.& facit extra eo.ne pro defectu.

p Prædicto modo. Scilicet de momento ad momẽtum,ff.de minori.l.denique,§. minorem, & notatur extra eo.cùm in cunctis.

Adde glo.Bald.in principio,in dicto c. ne pro defectu, & ibi Abb.Sicu.& Cardi. Alexan.in c. benè ha. di.& quæ dixi in lib. consue. Biturigum.titu.de consue.retract.§.j.& Bald.in l.siue pars,in fine,C.de dilatio. & l.ij.C. de edil. edicto, vbi dicit, quòd in statutis tempus est vtile, & idem Bartho. de firmo.in tractat.de episcopo in prima parte libri primi,quæstion. vj.sicut est tempus eligendi: vt hic.

q Consimili ratione. De similibus enim simile iudicium est habendum, extra de translatio. inter corporalia,& similis æquitas consimilia iura suadere videtur,C.ad legem Falcidiam,l.vlt.extra de confirmatio.vt cùm dilectæ.

Adde tex.Bal.& Flo.in l.illud,ad l.Aquil.

r Sciuerunt.Non ergo à tempore scientiæ currunt hæc tempora, extra de supp.neg. præla.licet & extra de conces.præb. quia & iura illa, quæ innuunt,quòd à tempore vacationis currunt:intelliguntur cùm hi, ad quos spectat electio,sciunt ecclesiam vacare.

Adde gl.sup.eod.c. j.in verbo vacationis,& Abb. Sicul.in d.c.quia propter.col.ij. versi.vlt.not.& Phil. Fran.in c.si electio.in vlti.nota. eo.lib. vj. & Bald.in l.genero.ff. de his,qui not .infa.& ibi Ange.

s Dixi

s Dixi. Supr. eod. ca. per totum.

t Consulo. Idem consulit Hostien. extra de suppl. neg. præla. licet in glo. semestre ad fin.

Adde Abb. Sicul. in dicto cap. ne pro defectu, & in c. Cumana. in j. no. eo.

u Arctent. Ei, qui se arctat, est imputandum, extra eo. cùm in veteri, & ff. si quis caut. l. ij. §. si quis tamē.

De vocatione absentium, qualiter, vel per quos ad eligendum terminus asſignetur.

CAP. IIII.

*Voniā ad electionem secundū statuta.*a.*canonica sunt vocandi oēs, qui debent.*b. *& possunt commodè ac sine periculo.* c. *conuocari prælato mortuo.* d. *& ipsius corpore tradito ecclesiasticæ sepulturæ.* e. *præsentes* f. *canonici si in capitulo recipiant, diem statuant.* g. *qua debuerit electio celebrari: deinde suas literas,* h. *vel nuncium.* i. *ad hoc specialiter deputatum dirigant ad absentes, & præfigant eis diem huiusmodi cū continuatione.* k. *omnium sequentium: quousque fuerit electio celebrata: mandando eis, vt tunc ad vacantem ecclesiam, siue ad capitulum manè debeant conuenire, hora illa,* l. *qua consueuit capitulum celebrari, vnà cum ipsis præsentibus, de futuri electione pōtificis tractaturi, comminentur.* m. *eis insuper, quòd si nō venerint.* n. *in termino, præsentes procedēt nihilominus in ipso electionis negotio, ipsorum absentia non obstante: ipsis vlterius non vocatis, etiam si ad alium terminum fuerit electio prorogata. Sanè si sit aliquis, cui vocatio absentium de consuetudine vacantis ecclesiæ, vel*

aliàs

alias in electionibus competere dinoscatur, tunc ille solus absentes ipsos per literas vel nuncium conuocabit. o.*Cæterũ, ne absentes maliciosè negare valeant se citatos.*p,*sit cautus nuncius, vt in præsentia testiũ citationis literas absentibus repræsentet, & de præsentatione faciat fieri (si poterit) publicum instrumentum*,q.*& idem fiat, cùm citabit nuncius*,r.*cùm sine literis citatio est commissa.*

QVoniam ad elect.&c.

a Statuta canonica,lxiij.dist.plebs.& c. quanto,extr.eo.quòd sicut,& c.corã & similibus.

b Debent.Hoc verbum exponitur infr.c.xix.

c Sine periculo.Si sine periculo vocari nõ possunt, non vocabuntur,imò procedi poterit eis absentibus, extra eo.quòd sicut,et inf.c.proxi.vbi de hoc.

Adde glo.in prag.tit.de auc.sacro consi.ca.j.§.pe. in verbo abbreuiationem, quã allegat hîc Mandago. & in c.sequen.

d Mortuo.Benè dicit: nã si fieret citatio ante mortem,non valeret,nec artarentur absentes citati extra eod.bonæ.ij.

Adde ad istam glo.& seq. Abb.in dicto cap.bonæ, & in ca.quia propter,in princ.colum.vlt.ver.additur etiam per aliquos, & quæ dixi suprà in ca.j. in verbo fit soluta,& Archi.Dominic.& Doct.in c.si electio,e. lib.vj.& Bart.de firm.in tract. de episcopo, in j.parte lib.j.quæst.iij.

e Sepulturæ. Hoc est de honestate,non de necessitate,vt dixi sup.c.j.

Eligendi terminus per quos potest assignari.

f Præsentes. Assignatio termini ad eligendum,citatio absentium pertinet ad præsentes,extra eo.cùm inter canonicos,& c. bonæ.ij.x.quæst.ij.hoc ius etiã si non esset,nisi vnus solus præsens, vt lxv.dist.si fortè,& ff.quod cuiuscunque vni, sicut municipium,de hoc notatur per Innocen.& B.com.ex.eod. cùm nobis

bis olim,& per Hostien.eod.titu.bonæ.j.circa princi-pium. Non est tamen de substantia electionis hęc termini assignatio,sicut notatur per ipsum Hostien. ex. eo.in Genesi,ad fin.

Adde Ludo.de Ro.in consi.ccciij.colum.iiij. post prin.versi. & igitur per minorem partem, &c. Et est ratio, quia electionis, ne labatur, potest minor pars maiorē requirere & citare,vt ibi & no.Io.An.& Ab. Si.col.ij.ver. sed aduerte, & in c. cū nobis olim,col.3. post prin.ver.gl.in verbo reuocare.Et q pōt facere huiusmodi cōgregationē,vide ibi latius per Inno.& Ab. in c.j.& ibi Fely.in prin.de maio.& obe.& Fely.in ca. cū omnes col. antep. versi.extra glo.de constitutio.

g Statuant. Forma,secundum quam potest hoc fieri, est infr.c.lix. forma j.

h Literas. Qualiter sint formandæ istæ literæ, habes infrà c.lxx. forma iiij.

i Vel nuncium. Debent enim absentes citari per literas, vel certum nuncium,ar.extra de ap.,cùm parati,ff.de rebus eo.qui sub tut.vel cu.l.magis, §.illud, & notatur per Innocen.& Hostien.extra eod.in causis, quod verum est secundum Gof.de his, qui sunt extra ciuitatem. Nam qui sunt infra ciuitatem, per campanam vocantur, vt in dicta decre. in causis. Sed tutius est secundum Hostien. vt notatur per eū extra eo.cū nobis olim,in gl.hîc videtur,quòd semper citētur per nuncium vel literas,nisi esset consuetudo,quòd citarentur per campanam, talis enim consuetudo benè valeret.ar.extra eo.in Genesi. *Absentes qualiter citabūt.*

Adde glo.& Docto.insuper Abb.in ij.notabi. in c. coram,& capitu. Cumana,& Bald. & Abb.in capi.in causis.colum.ij.versic.nota.ibi campanam, & Bar.de firm.in tra.de episcopo,in iij.parte libr.j.quæstio. vij. versi. sed quomodo fiat citatio.

k Continuatione. Hæc continuatio non est necessaria,sed sit potius ad cautelā, vt dicitur inf.c.xviij.

Adde, ꝙ consuetudo ita hodie se habet, ꝙ dicatur

tali

tali die, & successiuè singulis diebus & horis secundũ Berna. Landri in addi. ad Barto. in consi. clxxvj. in fi. & infrà eod. c. lix forma j. in verbo huic simili.

l Hora illa. Licet hoc non exprimatur, nihilominus manè hora capituli venire tenentur, vt dicitur infrà. c. xvij.

Adde, quæ ibi dicam.

m Comminentur. Comminatio ista non est de iuris necessitate, vt dicitur infra c. xvij.

n Non venerit, aut procuratores non miserit, si sint impediti, extra eod. quia propter, & inf. c. x. & c. sequenti.

o Conuocabit. Secundum Innoce. vt notatur per eum, extra de ma. & ob. c. j. ar. lxv. d. c. vlt.

Citatio per quem debeat probari.

p Citatos. Præsumitur quis non citatus: nisi hoc probetur extra eodem, quia sicut, & lxxxiij. distinctio. proposuisti. Et ideo non ei, qui negat se citatum, sed ei, qui dicit eum citatum, incumbit probatio, vt not. in dict. decret. quòd sicut in glo. præsumitur, & capitul. bonæ, j. in glos. & sic esset. Sed nunquid posset probari hæc citatio per nuncium, qui diceret se citasse atq. quod sic extra de app. cùm parati, ff. de rebus eo. qui sub tu. vel cu. l. magis. §. illud, nam & in

Nuncio an sit credendum.

causis creditur nuncio iurato de consuetudine, si dicat aliquem se citasse, vt notatur extra de proba. quoniam. Sed videtur contra, quòd vni testi non est credendum in alterius præiudicium, extra de testi. licet ex quadam, & iiij. quæst. iij. iureiurandi, versi. vnius, Io. dicit per iura primò allegata, quòd creditur nuncio iurato, tamen ille, qui dicitur citatus, potest probare in contrarium suo iuramento, ar. extra de procura. ex insinuatione. Vincen. verò dicit, quod citatio probanda est legitimè, puta per testes. vel per publicum instrumentum, vt notatur per eum extra eo. quòd sicut: & hoc est tutius.

Adde Spec. titu. eo. §. j. & Bar. in l. si tamen in fine, ff. de leg. ij. vbi docet cõsilium in practica, vt nuncius refe-

referat, seu in eius relatione facta, per notariũ poni faciat se diligenter perquisiuisse, & non inuenisse, ideoque citasse ad domum solitæ habitationis, & idem nota. Bar. in l. iiij. §. prætor ait, col. j. quem ibi sequuntur Docto. Moder. ff. de damno infect. & Bar. de fir. in tract. de episcopo in iij par. li. j. quæst. vij. versic. congruenter, & Mandag. in eod. c. lix. forma j. & ij. & dixi in repet. l. consentaneum, C. quomodo & quando iudex. Et an credatur nuncio, vide glo. & omnes Doct. in l. tres denunciationes, C. quomodo & quãdo iud. Abb. Sicul. & præpositus Mediolan. nunc Cardina. Alexan. in d. cùm pati. & ibi de Vallenzi. in addi. Ab. & Doct. in l. pen. & fin. ff. de in integ. restitu. & Felyn. post Lanfran. in capitu. quoniam cõtra, in versic. citationes de proba.

q Instrumentum. Secundum formam, quam habes infrà, cap. lix. forma quinta.

r Citabit nuncius. Secundum formam, quam habes infrà, capi. lix. forma ij. & iij.

Magna est controuersia in iure nostro, num iurato nuncio soli credatur, propterea, quòd viles sæpè & infames ad hoc munus obeundum promoueri soleant, quique falsas relationes facere, & pro modico vini dolio deierare consueuerunt, vt tradidit Hostiē. in summa tit. de contumacia. §. qualiter, quem refert Petrus Rebuffus in to. iij. ad regias constitutio. titul. de citationibus. *Quatenus nuncio publico credatur.*

Id obtinet, vt iurato credatur saltem de facto sui officij, puta de executiõe vel citatione, & nõ extra suũ officium sibi commissum, atque ideo si dixerit se percussum à citatis, vel iniuria affectum, aut alia deponat, in his non creditur. Vide latissimè D. Tiraquel. de retract. §. viij. glo. ix. fol. cccl vj. D. Peckium præceptorem meum in c. xxj. de iure sistendi, num. iij. Lanfran. titul. de citationibus, Marantam de citationib. num. liij. Matthesilanum in authen. nisi breues, C. de sentent. ex breui. Si tamen quis sit in dignitate posi-

ius, & in honore, qui neget se citatum, & id medio iuramento paratus sit affirmare, ei potior fides adhibenda est, quàm vili nuncio, qui vilissimus dicitur à Baldo in l. fina. C. de edic. di. Had. toll. Tiraquellus de loco. Quod idcirco addere libuit, quòd nuper quidam vir clarissimus ex imperitia iudicũ fuit ex nuncij relatione falsa condemnatus.

Quod absentes, & à quo loco: vtrúmue personaliter sint citandi

CAP. V.

quàm remoto loco absentes canonici sint vocandi, diuersæ sunt sententiæ diuersorum, sed illa tãquam probabilior est tenenda, vt in vocandis cõsuetudo cuiuslibet ecclesiæ obseruetur, a. *quæ si forsan non appareat, tunc vocari debent omnes,* b. *qui possunt commodè ac sine periculo.* c. *cõuocari:* *aliàs si contemptis ipsis electio celebretur, irritanda.* d. *erit, si ipsi agere voluerint.* e. *de cõtemptu. Verùm vbi mora esset periculum allatura, puta, quia expirat tempus à iure eligẽtibus præfinitum, vel fortè tyrannus aliquis ad vacantem ecclesiam venit, vt per impreßionem queñquam eligi faciat, in eadem tunc possunt præsentes eligere, absentibus nõ vocatis.* f. *Sanè.* g. *absentes ipsi, si sciatur, vbi degunt, sunt citandi personaliter.* h. *dummodo id poßit fieri cõmodè ac sine periculo, vt est dictũ, aliter si nescitur, citari debẽt per edictũ.* i. *publicum in ecclesia,* k. *vel vbi cõsueuerũt cõmorari.* l. *Porrò animaduertendũ est, ꝙ citari debẽt nõ solũ hi, qui vacare nesciũt.* m. *ecclesiã, sed hi etiã, qui hac sciũt, vbi præsentes fuerint, cũ ad eligendùm termi-*

terminus assignatur: tūc enim si postmodū se absentēt n. nequaquam vlterius vocabūtur, o. nec electionē poterit eorum absentia impedire, sicuti nec illorum, qui se occultāt, vel malitiosè impediunt, seu procurāt, ne citatio perueniat ad eosdem.

A quàm remoto loco, &c.

a Obseruetur. Sed est communis opinio doctorum, vt in citationibus absentium consuetudo cuiuslibet ecclesiæ debeat obseruari, extra eod. in Genesi.

b Omnes. Dummodo non sint remoti vltra duas dietas secundum Inno. vt notatur per eundē, extra c. quia propter, §. illud, in princ. & idem dicit Bart. extra eod. coram arg. est ad hoc extra de rescript. nonnulli. Hostien. verò dicit, quòd vbicunq; sint absentes, semper sunt vocandi, dummodo id possit fieri commodè ac sine periculo, ext. eodem, quòd sicut, §. si autem, & in dicto capitu. quia propter, super verbo commodè, & facit ad hoc lxiij. distin. quanto vbi citantur absentes vltra duas dietas, & extra eo. in Genesi, vbi citantur de toto regno Franciæ, & hoc puto verius argum. prædic. dec. quòd sicut, §. si autem.

Adde Oldradum consilio centesimo octuagesimo tertio, & in consilio ducentesimo quinquagesimo octauo, & Fred. de Zenis, consi. ducentesimo octuagesimo octauo, & Ioan. Andr. in addit. Speculatoris in rubrica, eod. titu. & Alexandrum, consilio ducentesimo decimo octauo, in fine, libro secundo & Barthol. de firmo in suo tractat. de episcopo in tertia parte libri primi, quæstione vij. multum singul. & quæstio. xiij. Abb. in cap. cùm inter vniuersas, colum. j. versi. no. tertiò, secundum quem valet consuetudo, per illū tex. quòd valdè remoti debeant vocari, si electio possit fieri infra terminū iuris, quia tunc non est dānosa ecclesię, ex quo nō exceditur terminus iuris, aliàs secùs, & gl. in prag. c. ti. §. cū humanè, in verbo die pfixo

& glo. Bart. & Ange. in Auten. de aliena. in emphi. §. quæcunque, colla. ix. & Archi. Domini. & Car. Alex. in c. quanto. lxiij. dist. & glo. infra eo. c. lix. forma vij. in verbo absentes, & Doct. in c. præsentium, de testib. lib. vj. & Paul. de Castro in auten. hoc ius porrectum, colum. ij. C. de sacrosanct. ecclef. & Fely. in c. cùm omnes, colum. xiiij in fine, cum duobus sequentib. de constitu. text. Bar. Ioan. de Platea, & Lucas de Penna, in l. quotiens, de legatio. lib. x. C. & per Abba. in capitul. coram, & in cap. Cumana, in secundo notabili eodem.

c Periculo. Hæc duo, scilicet commodè & sine periculo, respiciunt periculum & commoditatem ecclesiæ vacantis, non personarum. Nam licet absentes nō possint venire commodè, ac sine periculo personarū, fortè propter infirmitates, vel inimicitias capitales, sunt tamen vocandi, & possunt constituere procuratores, extra eod. quia propter, §. illud, & no. in gl. cōmuni, extra eo. bonæ, j. in gl. si citati. Adde, quòd idē tenet Abb. Sicu. in dicto capitu. quia propter, in ij. nota. in fin. & latius in c. coram, eo. titu. & Bald. in l. j. colum. antepenulti. C. qui admitti ad bonorum pos. possunt.

d Irritanda. Non enim est irrita ipso iure, sed irritanda, vt hîc dicitur, & extra e. quòd sicut, & capitu. bonæ, ij.

Canonici cōtempti possūt si volunt contemptum prosequi. e Voluerit. Hoc ideo dicit, quia in voluntate ipsorum est prosequi suum contentum, vel ratificare electionem ipsis cōtemptis factam, extra eo. quòd sicut, & no. eod. titu. ecclesia ij. nec alius potest contemptū prosequi, quàm contemptus, arg. prædictæ decre. ꝙ sicut vbi notatur per Inno. & B. com.

Adde Abb. Sicu. in dicto cap. ecclesia, col. iiij. versi. in glo. adijcere, vbi dicit, quòd ista ratificatio nihil facit, nisi quo ad ipsum contemptum, qui post ratificationem non poterit amplius contemptum proseq. sed nullo modo cōualidat seu roborat ipsam electionem,

nem, nec auget numerum, vt d.c. ficut, vbi idem not. col.ij. verfi. nota. vj. cum feq. & tex. & glo. Arch. Pet. de Anch. Domin. & Phil Fran. in c. nulli licere, eo. li. vj. & vide glo. fimilem huic in capitu. xxxiij. in verbo voluerit, & in verbo augmentat. cum duabus fequentibus, & in capitulo xvj. in verbo nulla, infr. eodem. Et quæ ibi dico, & Car. Alexand. in c. quanto, colum. iij. verfi. fed nũquid rati habitio, lxiij. dift. & Io. Fab. in §. eadem, Infti. de hære. quæ ab inteft. defer.

f Non vocatis. Infrà ca. xiij. vbi de hoc, & facit ad hoc, quod notatur per Hoftie. in fumma, extra eo. §. qualiter facienda, verfi. quid enim fi quis, & feq.

Adde glo. in prag. titu. de aut. facro concil. §. pen. in verbo abbreuiationem, quæ allegat hic Mandag.

g Sanè. Quod dicitur in iftis §. inuenies notatum per Innocen. & Hoftien. & com. extra eo. quia ꝓpter.

h Perfonaliter. Extra de dolo & contu. cùm olim, & c. venerabili.

Adde, quæ dicam infrà eo. cap. lix. forma ij. in addit. penultima.

i Edictum publicum. Hoc eft per præconem, ficut citantur aliquando hi, qui commiffo aliquo maleficio fugerunt, nec fcitur vbi funt. Vel præfente clero, & capit. legentur in ecclefia literæ citatoriæ capituli. Vel nuncius deputatus ad citandum citabit abfentẽ coram omnibus, qualiter autem hoc fieri debeat, dicitur infrà c. lix. forma iiij.

Citato qualiter fit per edictũ publicum.

Adde ad hanc glo. & feq. tex. & glo. in cap. fin. & ibi Docto. de eo, qui mittitur in poffef. caufæ, & Spec. titu. de citatio. §. fequitur, verficu. illud etiam, & verficu. feq. & in titu. de elect. §. j. colum. ij. & Bartho. de firm. in tracta. de epifcopo, in iij. parte lib. j. q. vij. ver. congruenter hic quæri poteft.

k Ecclefia. Extra de cler. non refi. ex tue. & extra de dolo & contu. caufam.

l Commorari. Quòd fi fint vagabundi, puta, quòd aliquando funt infra fines, ad vocandũ abfentes de-

putatos,aliquando sunt extr.dic.secundū In. Host.& B.com. quòd licet non videatur obesse, c.si tales non citet, tutius tamen est, quòd fiat citatio ad domū, vt not.per eos,extra eo.quia propter.

Adde,quòd idē tenet Spe.eo.§.j.col.ij.ad fi. & Bar. de firmo,vbi supr.proxi. quæst.viij.& ibi vide amplè, quis dicatur vagabūdus, & quę dicā inf.e.c.in gl.vlt.

m Nesciunt.Extra eo.cùm inter vniuersas,vbi nota.communiter per Docto.

n Absentēt. Isti enim videtur esse in dolo, vnde nō debent inde cōmodum reportare,ext.de rescri.sedes.

o Vocabuntur. Secundū Inno. vt dicitur per eum extra eo.ecclesia. ij,& per B.com.extr.eod.cùm inter vniuersas,qui enim certus est, certiori non debet, vt ff.de ac.empt.& vend.l.j.

Adde glo.Bar.& Docto.in l.nomen, C.quæ res pigno.& l.fin.de transac.& l.emptor. C.de euic.& Bar. in l.quidam,§ fin.ff.de ad.tut.& Spe.eo.ti.§.j. col.iiij. versi.licet absens,& Bar.de fir.in tra.de episcopo,vbi sup.proxi.quæst.viij.versi.& no. quòd si vnus,& glo. ij.in c.xviij.inf.eo.& Abb.in ca.cùm nobis olim, col. j.versi.tertio, no.ibi alienos,& glo.in cle.quod circa in verbo,quæ in facto,eod.titu.& Abb.in d.c.cū inter vniuersas,& textum celebrem,& ibi Iaco.de Areti.& Bar.in l.si legatario, §.à duobus,ff.de fideicom.lib.& Bald.in l. vna.quæstio.xij.C. quando non peten.partes astre.& Fely. in c.j.colum.j.versic. quæ sit verior, de maio.& obe.

p Adde eosdem. Ar.extra vt lit.non con.quoniam frequenter,§. porrò, & notatur per Inno.ext.eod.cū inter vniuersas : malitia enim ipsorum eis prodesse non debet, extra qui ma. ac. non pos. significante,ff. de rei vendi.in fundo.

Adde Spe.eo.§.j. vbi consuluit citari absentē latitantē debere in domo habitationis, & etiam Bart.de fir.vbi sup.proxi.& per Abb.in d.c.cùm inter vniuersas,& quæ dixi sup.eo.c. in verbo.commorari.

Vtrum

Vtrum excommunicati, suspēsi, vel interdicti ad electiones vocari debeant, vel admitti.

CAP. VI.

Vi maiori sunt excōmunicatione ligati, a. *aut suspēsi,* b. *vel etiā interdicti.* c. *nequaq̄, si sit hoc notoriū.* d *sunt vocādi,* e. *nec si venerint ad eligendū cum alijs, si excludi poterunt, admittendi.* f. *si verò excludi non poterunt, forsan ꝓpter scandalū.* g. *vel potentiā* h. *eorundē, tunc cū protestatione, quæ subijcietur inferius,* i. *licitè admittētur.* k. *Si aūt nō sit notoriū, ꝙ sint tales, potest tamē legitimè id ꝓbari.* l. *nec tunc etiam sunt vocandi.* m. *sed si veniāt & electioni se ingerant, nō vocati, repelli nō debent.* n. *sed cū protestatione.* o. *admitti,* p. *quamdiu totaliter tolerantur, vbi verò penitus sunt occulti, vocandi sunt, & ad eligendum sine difficultate qualibet admittendi.* q.

QVi maiori, & cætera.

a Legati. Tales nec eligere, nec eligi possunt, extra de ap. cōstitutis j. & ix. quęst. j. nos in hominem, sed minori excommunicatione ligati eligere possunt, sed non eligi, extra de cle. ex. mi. si celebrat, vbi de hoc not. Adde, quòd minor seu simplex excōmunicatio nō priuat quem potestate eligendi actiuè, sed passiuè tantū, vt d. c. si celebrat, & ibi de Anania, post Abb. & ca. illa quotidiana, & ibi Ab. eo. titu. & glo. & Doct. in c. perpetuæ, eo. lib. vj. Sed benè maior actiuè & passiuè priuat eligēdi potestate, quia si notoriè excōmunicati admittātur, corruit tota electio, d. c. illa, per In. & sequentes, & in c. fi. & ibi plenè Ab. de ꝓcu. & Cardin. Alexand in c. sanctis, lxxxj. dist. & Francis.

de Zaba, in consil. xl. colum.j.& glo. in §.j. in verbo censuræ, de excommuni, non vitam, in prag.& Bart. de firm.in tracta.de episcopo, in iij parte lib.j. quęst. xxxj. & in j.parte lib.ij.quæst.iiij.& Abb. in cap quia propter,in ij.nota. & Fely.in c. dilectæ, colum.ij.ver. sed aduerte, de excep. vbi etiā ponit,quòd de eo, qui est in peccato mortali,etiā non occulto, & Car.Alex. in c.clericus,in iij xlvj.dist & Domi.& Philip.Franc. in dicto c.perpetuæ.

Suspensi non sunt ad electionē admittendi.

b Suspensi. Ab homine,extra de ętate & qualitate, bonæ, & extra de conces. præbē.quia diuersitatē,vel à iure,extra de re iudicata cū æterni, extra de senten. excom.cùm medicinalis,libro vj. Et intellige istud, si sint suspensi ab officio & beneficio simul, vel ab officio tantùm, secundum Inno. & B. com. vt notat.per eos,extra de consue. cùm dilectus,idem est, si sint suspensi simpliciter, vt notatur in c. c.per B.com. & est contrà,extra de sentē.excom.si quem. Quid si est suspensus tantū à beneficio. Dic, quòd non prohibetur ei eligere, vt notatur in glo. commun. extra eodem, cùm Vintonen.

·Adde Docto.proxi.allega. & Barthol. de firmo,in parte lib.ij.quæst.v.Abb. & Bald. & Docto.in dicto c. cùm dilectus,colum. pen. & pulchrè Fely. in c. Apostolica,colum. vj. versicu. dum autem dicitur, de excep.& Card.Alex.in c.præsbyterum, col.j.in fin.& ibi Domini.xxxvij.distinct.& Old.consi.cclxxxvj.& glo. fin.& ibi Archi.Pet. de Anch.Domini.& Phil.Franc. in c.si quando.& in c.quia sæpè,eo.lib.vj.

c Interdicti.Extra eo.cùm inter,R.seniorem.

d Notorium. Quis dicatur notoriè excommunicatus,habes infr.c.xx.in prin.

e Vocandi. Ex quo de iure interesse non possunt, extra eod. quia propter,ibi vocatis omnibus, qui debent,& cætera.

Adde, à quibus actibus excommunicati sunt repulsi, Archi.Pet.de Anch.Domin.& Philip.Franc.in

c.pia.

c.pia.§.si quis,de excep.lib.vj. & adde hic Fely.in ca. dilecti filij,col.j.ver est difficilis,de exception.

f Admittendi. Quòd si admitterentur scienter, electio non valeret, extra de procurato.consulti.

g Scandalum. Propter scādalum interdum aliqua sustinentur, quæ aliàs certè non sustinerentur, extra de tempor.ordinan.c.ij.vbi de hoc.

h Potentiam.Potentioribus quidem pares esse nō possumus,ff.de ali.mutan.iu.causa fac.l.iij. in princ. extra de dolo & contu.contingit.

i Inferius.Infra c.xx.et.c.lix.forma.vij.

k Admittentur. Voces tamen ipsorū suffragiū non præstabunt,infrà c.xx.vbi de hoc,

l Id probari. Per testes vel alios coram competenti iudice etiam post electionem, vt no.per Innoc.extra eo.considerauimus,in gl. de qua circa finem,& B.cō. extra eo.cùm dilectus.

m Vocandi.Vt dicit Inno. extra eo.cùm Vintonē. Adde,quid de excommunicato non publicato,vide tex.in prag.de excom.non vitam, & Fely.in c.Rodulphus,col.xxv. in fin.ver.limita quarto,de rescrip. & in c.præterea,col.iij.de sponsa.

n Non debent.Aliàs eis imponeretur iniuria, quādiu tolerantur, secundum B. com. vt notatur per eū extra de consue.cùm dilectus, & est arg.ad hoc ij.q.j. multi ext.de coha.cleri.& mulie.vestra,& facit,quod no.per Inno.extra eo. cùm Vintonen. in glo.scilicet de casu circa finem, versi.item non obstat.

o Protestatione. De qua habes infrà capitu. xx. et c.lix.forma vij.

p Admitti.Non nocebit eorum præsentie electioni,nec voces eorum præstabunt aliquod suffragium alicui, nec nocumenta, postquam probata fuerit excommunicatio, vt infra c.xx. vbi de hoc notatur.

q Admittendi. Secundum Innocen.& Hostien.vt notatur per eos extra eo. illa, & facit ad hoc extra de offi.ord.si sacerdos, valetque quod fit cum eis,extra

de re iudi. ad probandum, vbi de hoc in glo. communi, vj. quæst. ij. si tantum.

Adde Abba. Sicu. & Felyn. in dicto capitulo ad probandum, colum. j.

An impuberes & furiosi, vel mente capti debeant in electionibus interesse.

CAP. VII.

De impuberibus canonicis, an ad electiones vocari debeant, vel in eis admitti, si præsentes fuerint, ab aliquibus dubitatur. Et quidem id videtur magis consonum rationi, quòd nec vocari debeant, nec admitti. a. *cùm tales discretione careant infra tempora pubertatis. Et idẽ de puberibus furiosis, seu mente captis continuè laborantibus.* b. *est dicendum; secus, si ad sanam mentem redeant per dilucida interualla. Nam sanitatis tẽpore, sicuti & alij, admittentur.*

Impuberes qui sunt. De impuberibus. Impubes dicitur minor xiiij. annorũ, si est masculus, si fœmina minor xij. Insti. qui modis tu. fin. §. j. ext. de despon. impub. impuberes.

Adde ad istam glo. & sequen. quæ dixi in li. cõsue. Biturigum. titul. de consuetu. iur. sta. per so. in §. vij. & in §. x. in glo. j.

Impuberes à multis repelluntur. a Nec admitti. Secundum Hostiens. vt notatur per eum, extra de æta. & qualita. & ratione, ad hoc facit lex, quæ dicit, quòd pupillus miles factus non debet sapientum iura tractare, C. de testa. milit. l. vlti. nec debet admitti ad honores, etiam si necessitas hominem cogat, ff. de iure immu. l. ij. §. impuberes, nec potest matrimonium contrahere, nisi malicia præueniat ætatem, extra de desponf. impuber. de illis, & capit. à nobis, nec se obligare religioni, extra de reg.

ad

ad nostram, & xx quæstio.j.illud: quia tales carent discretione infra tempora pubertatis, vt sequitur, & probatur. ff. de iudi.cùm prætor. §. non autem extra de regul. cùm simus, & iij. quæstione vij.§.tria. Et de hac materia notatur etiam per B. & Inno.in dec. prædicta. ex ratione.

Adde tex. glo.& Doct.in cap. ex eo. in princi. eodem li.vj. Specul.eodem §.j.col.iij. versi.an pueri, & ibi Io.And.in addi.& Abb.in d.ca.ex ratione & Bal. Paul.de Cast. Alc. & Iasonem in d.l.vlt.de test.milit. & glo. & Cardi. de Za.in cle.quod circa eodem Bar. de fir.in tract.de Episcopo in j.parte.lib.ij.quęst.xxj. satis amplè. Sed adultus sic, vt in d.capitu.iuribus, & tenet Bald.in addit.Specu.de sindic.versicu. pupilli, & Bar.de fir.in iij.par.l.j.quæst. ix.intellige, dum tamen adultus canonicus sit, in sacris constitutus secundū Ang.in auten.de alien. in empitheosin §. hoc etiam, col.ix.& cle.vt hi, qui in prin.de ætate & qualit.& Bar.de fir.vbi suprà.q.x.imò etiā si fuerit in sacris ann.xvij.annum secundum Paul.de Leaza. in d. cle.vt hi. Domi.in d.c.ex.e.col.j.Et etiam profectò, si tēpore vacationis non erat in sacris, sed tēpore electionis, secundum glo. in dic.cle. vt hi in verbo constitutus, & Bartholomęum in dicta quęst.x. & in prima parte li.ij.quæst.xv.& quæ dicā infrà, eo.c.xxi.in ij.addi.& de quo per Felyn. in c.Apostol. col.vij.verdum autem dicitur de excep. an dare vocem in electionibus dependeat ab ordine.

b Continuè laborātibus. Tales enim non habent consensum, vel dissensum, extra de bap.maiores, & extra de spon. dilectus, & ideò eligere non possunt: quia per mutuum consensum eligentium, & electi, matrimonium spirituale contrahitur, extra eodem cū inter canonicos, secus, si non continuè laborent, sed per interualla redeant ad sanam mentem. Nam tempore sanitatis addmitti debent. vt sequitur, & est argument. op. ad hoc. C. qui te facit possess. le. *Furor impedit electionē.*

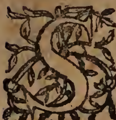
furio-

furiosum, C. de cura.fur. l. cùm alijs. vij. quæstio.j. quamuis enim iste.

Adde glo.in capitu. extra eo.in verbo discretione, & ibi Pet.de Anch.Domi.& Phil.Franc.eo.lib.vj.

An in ecclesijs regularibus nouitij debeant eligere cum professis.

CAP. VIII.

I in ecclesia regulari, vbi electio imminet facienda, sint aliqui nouitij regularem ordinem non professi tacitè.a. vel expressè.b, tales nec vocandi sunt, nec ad eligendum ab alijs, si venerint, admittendi, c. nisi eos de gratia.d. alij duxerint admittendos: vel nisi sint in quasi possessione.e.cum alijs eligendi, aut consuetudo.f.vacantis ecclesiæ ad hoc se haberet, & si forsan de ipsa consuetudine dubitetur.g. consulo, vt cũ protestatione.h. huiusmodi admittantur.i.quòd ipsorum voces valeant, si de ipsa consuetudine apparebit, tunc enim voces taliũ efficaciam non habebunt, k.nisi apparuerit.l.consetudinem talem esse.

SI in ecclesia, &c.

Professio tacita. a Tacitè. Gestando sine protestatione per annũ habitum monachalem, vbi non est distinctus habitus nouitiorum ab habitu professorum, extra de regula.ex parte, vbi de hoc. Vel recipiendo intra annũ habitum professorum, aut aliquid aliud faciẽdo, per quod appareat expressè, quòd voluerint vitam mutare, eo.titu.consulti, & c.statuimus.

Adde ad istã gl. & seq.tex.& gl. & Doct.in cle.j. & in cle.eos, de reg.& Do. & Doc.in c. null⁹, ver.quæro quando dicatur, eo.li.vj.& Calde.in consil.ix.titu.de reg. Et ad istud & præcedens, cap. vide Specu. in suo

aureo

aureo reperto.eo.titu. & Freder.consil.cliiij. versicu. tertio quæritur, & tex.& glo.Archid.Dominicum,& Philip.Franc.in c. extra eo.§.fin. eo. lib. vj.ex quo est istud extractum, & an tales nouitij possint eligi, vide Pe.de Anch. Domin.& Philip.Franc.in dicto c.null9, & in cap.indemnitatibus, eod.lib.vj.Quid de statim professo.Freder.in consil.cxxix.& in consil. cclviij.& Doct.in c.cũ monasterium,& c.officij, eo.Et quæ dixi sup.c.proxi.in pe.addi.

Professio expressa.

b Expresse. Per professionem verbalem, factam in manu Abbatis vel alteri9, quę eam recipere possit,e. tra de reg.porrectum, & c.ad Apostolicam,xx. qua st. j.vidua.

c Admittendi. Secundum Innocen. & Hostien.vt notatur per eos, extra de æta.& quæ capi. ij. ar.extra, de sta. Mo. ea. quæ, §.vltim. Monachi enim habent Abbatẽ eligere,xviij.q.j.abbatẽ, sed isti nõ ꝓfessi mo. nachi,non censentur,vt extra de reg.statuimus, cùm possint redire liberè infra annum ad seculum, vt ibi dicitur.

Abbas est per monachos eligendus.

Monachi non cẽsentur, qui non sunt professi.

Adde quid de conuersis Ang. in aut.de non alie.in emphi.§.hoc.et colla.ix.& Barth. de firm, in tract.de episcopo, in iij.par.lib.j. quæstio.xj. & Ioan. Andr.& Doct.in capi.extra eo.lib.vj.& Abb.Sicu. in c.cùm o. lim, in fin.de arbi. & Frede.consilio ccxiij.

d De gratia. Quòd isti admitti possint de gratia,& eorum voces valeant, est arg. extra eodem, scriptum est,& lxiij.dist. obeuntibus, & facit optimè, quod notatur per Innocen. Hosti.extra eo. constitutis.

Adde,quòd per respectum ad professos, laicorum appellatione comprehenduntur nouitij,vt no.glo.in c.super eos,de regul.Domi.& Doct. in dicto ca.null9, colum.& in c.ex.eo.§.fin.eo.lib.vj.& Fely. in ca.causam,colum.vj. versicu. dum dicit Abb.de præscript.

e Quasi possessione.Tũc enim sunt vocandi & admittendi ad eligendum,extra eod.Cumana,& cap.in Genesi,& si de hac quasi possessione quæstio refricetur,

tur, admittantur, cum protestatione, sicut fit in casu sequ. argu. prædictę dec. Cuman. Adde tex. & doc. in capit. quęre Lanfr. eo. tit. & in c. consultationibus de iure patro. & omnes scrib. in le. si certis annis. C. de pact. Et an, quæ est in quasi possessione. teneatur probare, vel transferat in aduersarium onus probandi, vide Io. de in co. in c. si forte, & ibi Domin. col. j. & Philipp. Franc. eo. li. vj. & quod voluit Ang. in consi. lxxxvij. in fin. & Oldra. consil. cclvj. & Paul. de Castr. consil. cxxxj. in nouis & Alc. in consi. xxiiij. lib. ij. & Franc. de Zaba. in consi. lxij. col. iij. versicu. ad quintum, & gloss. final. in eodem cap..

Consuetudo habilitat ad eligendum.

f Consuetudo. Talem consuetudinem, puto rationabilem, ar. ex. c. Cumana. & ex. de causa pos. cum ecclesia Sutrina. Nam & in penitus extraneũ possent totam electionem conferre, ex. c. causam quæ, sed & secundum Hostien. posset de consuetudine introduci, quod clerici seculares interessent electioni Abbatis, vt no. per Inn. ex. de constitu. Adde glo. infrà, e. c. xxj. in glo. fi. & in c. pen. Foran. vij. in verbo consue. & tex. celebrem, in l. non tantum. §. j. & ibi Bar. ff. de Decurio. & Io. An. Domi. & Doc. in d. c. extra eo. §. fi. in fi. & tex. in c. Cumana, & ibi Ab. in tertio notabili & septimo, & amplè. in versic. pro clariori intellectu & c. in capit. scriptum, c. & in cap. fina. de institut. & quod not. Bar. in l. j. §. si quis. de itin. actuq; priua.

g Dubitetur. Quia vna pars dicit, consuetudinem esse, alia dicit cõtrà, nec alia inde habetur certitudo.

Adde, an monachus vnius monasterij, electus ad Abbatiam alterius monasterij, debeat primò facere professionem antequam confirmetur, Frede. de Zenis consil. v.

Protestatio vtilis est præsentium in electionibus.

h Protestatione. Hoc consilium est vtile: Nam per talem protestationem prouidetur ecclesiæ: quare omissa alteratione, an interesse debeant, vel non, proceditur ab electione: item prouidetur tam illis, qui dicunt nouicios non debere interesse, quàm illis

no-

nouicijs: Quia per hoc remanet saluum ius vtriusq;, & postea de hoc poterit coram superiore inquiri. Si enim isti non admitterentur, & postmodum reperie-tur eos interesse debere, cassaretur electio facta eis exclusis, extra de causa pos. cùm ecclesia Sutrina. Si verò sine protestatione admmitterentur, præiudi-catur alijs, quare voces illorum valerent, etiam si a-liàs non deberent interesse, arg. extra eo. Cumana. Melius est ergo & tutius ad conseruationem iuris v-triusq; partis, q̄ in casu isto etiam vbicunque de ali-quibus dubitatur, vtrum electioni debeant interesse, vel non, vt admittantur cum protestatione. Quod dic, prout notatur per B. Inn. Hostie. & B. com. extra eo. Cumana. de protestatione facienda generaliter, antequam procedatur ad electionem, dicitur infrà c. xx. & c. lix. forma. vij.

Adde, quæ dico in eodem capit. xx. in versiculo non admittunt.

i Admittantur. Nunquid est necessarium, quòd consentiant huic protestationi illi, qui admittuntur? Non puto, cùm per hoc ius ipsorum non ledatur. ar. vij. quæst. j. pontifices. ff. de acquir. hære. pro hære. secus si in aliquo lederetur, tunc enim non valeret, nisi illi consentiret, & sic potest intelligi, extra c. Cu-mana. Nam per protestationem ibi factam ledeba-tur ius capellanorum & clericorum. Vnde nisi ipsi consensissent, protestatio non nocuisset eisdem, vt not. ibidem per B. Innocen. & B. com.

Adde, vtrum actus gestus per vniuersitatem, in qua interfuerunt aliqui inhabiles, inficiatur per in-teressentiam inhabilium, Ioann. Bap. in repetition. le. omnes populi, folio xix. col. ij. versiculo tertio ge-neraliter. ff. de iustit. & iure, & amplè Barba. in repe-titio. Raynaldus. Cardin. Pet. de testa. & quæ dixi in addi. ad Dyn. in regula vtile per inutile, de regulis iuris li. vj. & in li. consuetud. Biturgum tit. de iuris-di. om. iudic. §. vj & §. ix.

B Non

k Non habebunt. Hoc facit proteſtatio, aliàs ſimpliciter admitterentur, & valerent voces eorum, etiamſi alias intereſſe non deberent, vt dictum eſt ſuper verbo proteſtatione.

Cõſuetudo in electionibus allegata, per quas eſt probanda.

l Apparuerit. Sed quis habet probare hanc cõſuetudinem. Dic, quòd ibi non profeſſi. Cùm enim ipſi de iure non debeant intereſſe, vt dictum eſt ſup. ſuper verbo admittendi, oportet, quòd probet titulum ſiue cauſſam ratione, cuius intereſſe dicunt ſe debere, extra eo. conſtitutis, vbi de hoc, & c. di. contra morem, C. de proba. ſiue poſſidetis.

Adde. quæ dixi ſuprà eo. in verbo quaſi.

Vtrum hi, qui elegerunt, vel poſtulauerunt ſcienter indignum, ad electionem ſequentem ſint ab alijs euocandi.

CAP. IX.

Vi ſcienter indignum.a. poſtulant, vel eligunt eligendi poteſtate illa vice, hoc eſt in electione ſequenti, b. quæ facienda imminet, ſunt priuati, c. & penes alios non peccantes, d. etiamſi nõ eſſent, niſi vnus. e. remanet hæc poteſtas, vnde poſſunt eis non vocatis. f. eligere. g. vel ſi volunt, poſſunt vocare eos, & admittere de gratia. h. ſpeciali. Verùm ſi effectum non habuerit ſecunda electio à non peccantibus celebrata, vt quia electus renuit conſentire, vel poſt conſenſum renũciat iuri ſuo, aut indignum eligunt ignoranter. i. tunc habebunt omnes. k. inſimul eligere iterato: l. cùm peccãtes primi vna vice tantummodo ſint priuati. Si verò huiuſmodi ſecunda electio propterea non habeat effectum,

fectum, quia isti. m. *scieter eligūt indignum vel postulant, sicut primi: tunc nec ipsi poterunt.* n. *eligere, neq; primi, sed ad Papam ea vice in cathedralibus.* o. *ecclesijs, in alijs autem ad superiorem proximum.* p. *ipso iure potestas deuoluitur prouidendi.*

QVi scienter. Extra eod. cùm in cunctis. Secùs, si ignoranter, tūc enim nō sunt priuati, nec priuandi, dū tamen debitā diligentiā adhibuerit, ex. eo. c. innotuit. Adde gl. sup. eo. c. ij. in verbo occultū, & tex. in c. quanq̄, & ibi gl. Archi. Pe. de Anch. Do. & Philip. Franc. eo. lib. vi. & Bart. de fir. in tract. de episcopo, in iij. parte lib. j. quæst. xxvij. ad quem recurre, & Fely. in c. cùm olim, col. j. de maio. & obe. Dyn. & quæ ibi dixi in l. addi. in regula non præstat, de regul. iuris. lib. vj.

a Indignum. Quis censeatur indignus, dicitur in capitu. xxvij.

b Sequēti. Vna tantū vice sunt priuati, & si electio sequens non habuerit effectum, reuertitur eligendi potestas ad ipsos, extra eo. cùm Vintonensis, vbi notatur per B. Inno. & B. com. & sequitur statim infrà, & est simile sup. c. j. in fin. Inno. verò dixit, quòd in tota illa vacatione, & exponit, quod dicit in illa decre. cùm Vintonen. vna vice, id est, in tota illa vacatione. Sed primum est verius, pœnæ enim sunt restringendæ, de pœn. dist. j. pœnæ.

Adde, quæ dixi sup. eo. c. j. in glo. fin. & infrà c. xxvj. in verbo ea.

c Priuati ipso iure. Extra eod. innotuit, & extra de postu. præ. cap. ij.

d Non peccantes. Qui nullum elegerunt, vel si elegerunt indignum, ignoranter hoc fecerunt, extra eo. innotuit, & c. cùm Vintonensis.

Adde Domi. in c. j. c. ij. colum. v. in fin. versi. quia hîc habetur, &c. & Phil. Franc. eod. lib. vj. & Ludoui. cum de Roma. consil. cccclxxxiij. *Electio potest fieri per vnū*

E e Vnus

e Vnus. Omnibus enim peccantibus scienter, vno excepto, penes illum solū remanet eligendi potestas, vt notat. per Bar. & Hostié. extra de postulatione prælatorum, gratum, & per Innocentium, extra eo. illa, Ioh. cum Goff. & Vincen. dixerunt contrà, scilicet, ꝙ penes vnum ius eligendi esse non potest, extra eod. capitulo primo. Sed primum verius argum. extra eodē, causam quæ. ff. quòd cuiusque vniuer. l. sicut municipij, de hoc notatur infrà c. xvj.

Adde glo. in d. c. xvj. in verbo vnus, & Abb. in cap. j. & c. cùm nobis, colum. pen. eo. & in cap. gratum hic alleg. & glo. in prag. eo. §. qui si prædicta in verbo priuati, & Bald. & Docto. in capitu. congregato, & Abb. Sicul. in consilio xxv. colum. ij. versicul. ad quartum dubium, lib. ij. & glo. j. eod. & quæ dico ibi in ca. vigesimosecundo in glo. fin.

f Non vocatis. Siue sit notorium electionis tēpore, quòd illi sint ipso iure eligendi potestate priuati, siue fiat postea manifestum, per probationes post electionem. Neç est necessarium, ꝙ priuentur per sententiam, vel quòd petatur eligendi licentia, vt notatur per Innocē. Hostien. & B. com. extra de po. gratū, & extra eo. considerauimus.

Adde ad istam glosam & sequen. quando prima electione non cassata possit fieri electio, Abb. Bald. & Moder. in c. considerauimus, & in c. auditis hîc alleg. & Bart. de firmo in tractat. de episcopo, in prima parte, libro tertio, quæstio. xix. & Ang. Aret. Instit. de cura. §. interdum ante finem, & Barto. & Alexan. in addi. in l. quotiens. in principio, & in §. j. ff. de opti. leg. & in l. qui per salutem, & ibi Bald. in vtraque lect. & Paulum de Castro, Alberi. de Ro. Alexandrum & Iasonem ff. de iureiurando. & Franc. de Zaba. in consilio xcij. columna quinta, in fin. & pulchrè Ludouic. de Ro. consil. ccccxcij.

g Eligere. Etiam ex interuallo, ex quo prima electio est nulla, vt notatur communiter per doctores.

extra

extra eod.confiderauimus,& capitul.auditis.

h De gratia. Vt colligitur extra eod. cùm Vintone.vbi de hoc no.

i Ignoranter.Secùs si scienter, vt sequitur.

Adde an religentibus præsumatur scientia & cognitio personę electi, dic quod in dubio præsumũtur scienter indignum elegisse,secundum Bar. & Bal.in l.si patronus,ff.de confir.tuto.& in l.cùm quidam, & ibi Pau.de Cast.& Alex.in addi. ad Bar. ff.de leg.ij.& Inno.Docto.in c.cùm terram,eo.titu.

k Omnes. Tam peccantes,quàm non peccantes.

l Iterato.Extra eo.cùm Vintonen.vbi notatur per Innocen.& B.ac alios.

m Isti. Ad quos est deuoluta eligẽdi potestas propter delictum priorum.

n Poterunt. Nam siue delinquant simul omnes, siue successiuè diuersis temporibus eligendo indignum scienter,vlterius eligere non possunt illa vice, scilicet deuoluitur potestas ad superiorem, secundũ B.& Hostiens.vt notatur per eos, extra eodem,bonæ, j.ad fin.& idem dicunt Innocen.& B.com. extra eod. cùm Vintonensis.

o Cathedralibus. In cathedralibus ecclesijs,cũ scienter eodem tempore vel diuersis eligitur indignus, deuoluitur potestas ad Papam solũ, licet alius sit immediatus superior, vt notatur per B.& Host.ex. c.bonæ,j.ad fi.& per Inno.& B.com.eo.tit.cùm Vinto.& probatur in dec.Alex.Papæ.iiij. extra de ap.dilecti.in qua dicitur, quòd in solo casu negligentiæ deuoluitur potestas ad Metropolitanum, idẽ est in regularib, secundum B. com. & ita tenetur in curia, vt notatur per eum,extra c. ne pro defectu , & idem videtur innuere Host.eo.ti.cũ in cunctis,in vl. glo. sed Vincen. dicit cõtrà,eo.ti.innotuit,hæc altercatio est hodie decisa,per c.quanquam, de elect.lib.vj.

Eligendi potestas ad quẽ deuoluitur, quando scienter indignus eligitur.

Adde tex.& gl in §.quòd si prædicta,in verbo priuati,eo.in pra.& Arc.Do.& Card. Alex.in c.sacrorũ,§.j.

lxiij.di.Abb.Sicu.in c.quia propter,§. nisi,col.j. vers. extra,& glo.Do.Pe.de Anch.& Phil.Fran in d.capit. quanquam, & Nicol. Milis in suo reperto. in lite.eligentes,& gl.seq. & Doct.ibi alleg. & Io.Calde.in repe.c.super eo.& ibi Abb.eo.

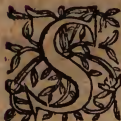
Episcopus si prouideat de indigno,quis prouidebit.

p Proximũ.Hoc fallit in casu,quando scil.ad solos episcopos spectat electio seu ꝓuisio suo iure,tunc enĩ si prouideant de indigno, nõ deuoluitur potestas ad superiorem, sed ad eorum capitula,extra eod.cum in cunctis,§.vlti.Si verò iure deuoluto, propter negligẽtiam inferiorum, spectet ad eos prouisio, tunc si prouideant de indigno siue scienter, siue ignoranter,reuertitur potestas ad eos, qui fuerant priuati primò: cùm tantùm vna vice sint priuati, vt est dictum sup.

Adde glo.penultim. & fina.in capitulo primo,suprà eod.& Frederic.de Zenis consilio trigesimo, vbi ponit, in quibus capitulum succedat, & Franci. de Paui.in tracta.suo deputante, c.sed vaca.in quæst.j.

Quando, & quis posset in electione constitui procurator.

CAP. X.

*I absentes procuratores constituãt impedimento legitimo præpediti, præsentes tenẽtur.*a.*eos admittere, dũmodo sint idonei, & legitimè cõstituti, aliàs irritabitur.*b.*electio facta ipsis ꝓcuratoribus nõ admissis, si absentes.*c.*contẽptum huiusmodi prosequãtur. Sanè ad hoc,vt procurator absentis legitimus censeatur,requiritur primò, quòd constituens sit adeò legitimè impeditus.*d.*vt in præfixo termino.*e.*nequeat commodè personaliter interesse, de quo impedimento si-*

*to fidem faciat, si opus fuerit, proprio iuramento.f. Secundò, quòd in tali loco sit electionis tēpore. g. vnde absentes pro electionibus sunt vocandi. Tertiò, quòd non sit excommunicatus suspensus, vel etiam interdictus, quia tunc non posset per se, vel per alium interesse.*h. *Quartò, quòd sit de collegio.*i.*is, qui constituitur procurator, nec sit excommunicatus,*k.*aut persona.*l.*talis, quæ de iure aliàs valeat reprobari.*

SI absentes. Benè dicit absentes: nam præsentes non possunt constituere procuratores ad eligendum, extra eod. quia propter, §. illud, nisi fortè de consensu capituli eorum, qui ius habebāt in electione, secundum Hostien. vt notatur per eum ibidem, & est argum. ad hoc, eod. titul. scriptum est, & extra de ap. consti.

Adde Doct. insuper Abb. Sicu. in dicto c. quia propter, §. illud, & ca. d. in. scriptum, & tex. in c. si quis iusto, & ibi Doct. eo. lib. vj. & Abb. Philip. Peru. Card. Alex. in d. c. constitutus, & Bar. de fir. in tract. de epis. in iij. parte, lib. j. q. xiiij. & tex. & glo. in c. j. §. idemque iuramētum, in verbo casibus, eo. in prag. & Car. Alex. in c. quanto, col. j. in fin. cum seq. lxiij. dist. & Bar. in l. si stipulatus, in vl. q. & ibi Pau. de Cast. ante fi. & Ang. & Alex. in prin. & Iason. ff. de verb. obli. & Freder. de Zenis in consilio ciiij.

a Tenentur. De iuris necessitate, nam ex quo ipsi interesse non possunt per se, de iure est, quòd possint constituere procuratores, extra cap. quia propter. §. illud, & nisi procuratores admittantur, contemnūtur constituentes, vnde possunt agere de contemptu, vt sequitur, & notatur per B. com. & Innocen. in prædicto §. illud.

b Irritabitur. Per sententiam, non enim est nulla, sed annullāda, ex. c. ꝙ sicut, & c. bonę, ij. & sup. c v.

c Absentes. Alioquin absentes contemptũ prosequi non possunt, vt dixi suprà c.v.

Impedimēta sunt duplicia.

d Impeditus. Impedimento facti, vt puta, quia infirmatur, vel habet inimicitias capitales, vel aliquid aliud, propter quod venire non potest, vt infrà c.xij. Secùs si esset impeditus impedimēto iure, puta, quòd esset excōmunicatus, vel suspensus, aut interdictus, tunc enim nec per se, nec per aliũ interesse ibi posset, vt ibi dicitur, & est argum. ad hoc extra de testi. licet ex quadam.

Adde gl. & Docto. in d.c. quia ꝓpter, §. illud, & Bar. de fir. vbi sup. versi. sed quæ sunt iusta impedimenta.

e Termino. Non sufficit, quòd ille, qui procuratorem constituit, sit impeditus constitutionis tempore, imò est necesse, quòd sit impeditus electionis tempore. Nam si tunc impeditus non esset, non admittetur procurator, secundum Inno. & Hostiē. vt notatur per eos extra eod. quia propter, §. illud.

Adde ibi Abb. Sicu. & Moder. & Bar. de firmo, vbi suprà proxi.

f Proprio iuramento. De hoc dic. infr. c. proxi.

g Electionis tempore. Nota, quòd si quis sit tempore citationis infra fines, vnde sunt vocandi absentes, si post modũ electiōis tēpore sit extra fines huiusmodi, non admittitur procurator ipsius, secundũ Inno. & Host. vt notatur per eos, extra eo. quia propter, §. illud. A quo aũt loco sint citandi absentes, dicitur sup. c.v. Adde Ab. Sic. & Bar. de firmo, vbi suprà.

h Interesse. Absurdum enim esset procuratorem ipsius admittere, quasi præsens esset, repelleretur, extra de testibus, licet ex quadam, & extra de hæreticis fraternitatis. Quãdo autem excommunicati sint admittendi, dicitur sup. c. vj.

i De collegio. Aliàs non tenentur procuratorem præsentes admittere, nisi sit de collegio, argu. ext. eo. quia propter, §. illud, sed si volunt, benè possunt, dum tamen aliàs sit idonea, argu. lxiiij. de obeùntibus, &

extra

extra de elect.causam quæ. Quid si nullus de collegio vult recipere vices ipsius absentis. Dic vt infrà capitulo xiij.

Adde ad primum dictum Abb. & Philip. de Peru. in d.c.constitutus,& tex.in d.c.si quis iusto,§.fi.& ibi glo.& omnes Doct.eo.lib.vj & Abb. in d.c.quia propter,§. illud, in secundo nota.& Bart.de fir. vbi suprà versi.Item verum si vocem.

k Excommunicatus. Excommunicatus,vel suspensus, vel interdictus non potest procurator cõstitui ad eligendum, vt notatur in glo.communi extra de cõcep.Apostolicę, quinimo & in alijs negotijs repellitur excommunicatus à procuratione,extra de proba. post cessionem. *Excommunicatus non potest esse procurator.*

Adde Abb. & Fely.in iuribus hîc alleg.maximè in c.post cessionem per Fely.columna vj. versicu.prima conclusio,&c.

l Persona talis.Vt puta laicus, qui non debet in electionibus interesse,extra eod.massena,nec se intromittere de alijs spiritualibus negotijs, extra de arbitris contingit, extra de iudicijs decernimus xvj.quęstione vij.laicis.

Adde hic Fely.in c.Apostolicę, colu.iiij.versi.tene mente.de except. Et an ille,qui ex defectu ordinis,vel alia causa non habet vocem in capitulo suo nomine, possit eam alieno nomine habere, si instituatur procurator absentis, Ioan.Bapt. in repe.l.omnes populi, certa.xx.colum.j.versicu.secundo quæritur, ff.de iustitia & iure.

Qualiter impeditus procuratorẽ constituẽs, de impedimento fidem debet facere

CAP. XI.

Via de impedimento absentis fides debet,vt est dictũ,fieri,si opus fuerit. a.*iuramẽto necesse est,quòd vel iuret per se cõstituens, vel* pro-

procuratori suo, quem ad eligendum ordinat, specialiter id committat, b. *aliàs non reputabitur sufficiēs procurator. Sanè hoc iuramentum duo capitula continebit, s. quòd constituens erit, vt credit electionis tēpore* .c. *bona fide ac sine fraude infra fines ad vocandum absentes pro electionibus deputatos.* d. *fines ipsos specialiter exprimendo.* e. *Item, quòd impedimento tali tenetur, propter quod non potest modò in electionis negotio interesse, & credit, vel dubitat, quòd eodem impedimento tenebitur, cùm electio ipsa fiet.* f. *hæc autem intelligas esse vera, nisi totum capitulum* g. *vel pars maior remiserit huiusmodi iuramentum. Cùm enim iuramentum ipsum propter incredulitatem capituli, & in eius fauorem extiterit introductū, benè potest huic fauori renunciare totum capitulum, vel pars maior capituli, etiam cōtradicente parte altera, prout aliqui asseuerant. Caterùm vbi constituēs per se iurat in instrumento super procuratione confecto.* h. *conscribi faciat, qualiter præstitit iuramētum, aliàs nisi per hunc modum, vel alium de iuramento præstito fiat fides, præsentes procuratorem admittere non tenentur.*

Opus nouum denuncians, iuret de calumnia.

QVia de impedimento, &c. a Si opus fuerit. Id est, si exigatur secundum Innocen. & Host. vt notatur per eos extra eod. quia propter, §. illud an ei sit opus relinqui arbitrio capituli. Sic qui denunciat nouum opus, debet iurare, qui non calumniæ causa denunciat, si ab eo exigatur huiusmodi iuramentum, aliàs non tenetur iurare, ff. de noui operis nunciat. l. de pupillo, §. qui opus.

Adde

Adde ad primum dictum, quòd hodiè talis impeditus constituens procuratorem debet contritus cōfiteri & communicari, quemamodū cæteri eligentes secundū prag. eo. §. Idemq; iuramentum, & ad vltimū dictum Albe. de Roza. Ludo. de Ro. Alex. Paul. & Iaſ. in d. §. qui opus.

b Committat. Poteſt enim conſtituens per ſe iurare, ſi voluerit, vel procuratori ſuo committere, vt iuret, & tunc etiam ipſe iurare intelligitur. Quia quæ per aliū facit, per ſe facere videtur, extra de ſen. excom. mulieres. ff. de admi. tu ita autem, §. geſſiſſe. xv. q. vj, conſuetudo, l. fina. aliàs niſi conſtituens per ſe iuret, vel procuratori ſuo ſpecialiter hoc committat, non eſt ſufficiens procurator, vt ſtatim ſequitur.

Adde, quādo quis poſſit iurare per procuratorem, Paul. de Leaza. in c. fin. de iureiurando. lib. vj. & Dominicus in c. vt circa eod. lib. vj. Ludo. de Ro. in ſuis ſin. folio j. & Felyn. in c. licet ex quadam, col. ij. verſi. in tex. ibi. de teſti. & glo. infrà c. capi. lix. forma. vj in verbo ac iurandi. Secus eſt, quod dicitur hic in electione Papæ: nam Cardinalis abſens non poteſt conſtituere procuratorem, tex. in capit. vbi periculum, §. ſanè, & ibi Pet. de Anc. & Philipp. Franc. e. lib. vj.

c Electionis tempore. Sic ſuprà capi. proximo, vbi de hoc.

d Deputatos. A iure vel conſuetudine, quod dic, vt ſuprà cap. v.

e Exprimendo. Non ſolum enim debet ſecundum Innoc. & Hoſtien. ponere in ſuo iuramento verba iuris dicēdo, infrà fines vel in loco, vnde vocari debet, aut iuſto impedimēto tenetur, ſed debet ponere factum, exprimendo locū ſeu fines & impedimentum, vt notatur per eum, extra c. quia propter, §. illud. Fit autem hæc expreſſio, vt per hoc appareat, an ſit in loco, vnde vocari debeat, vel non, & vtrum ſit impedimentum legitimum, nec ne, & ſic admittatur vel repellatur.

Adde B. & Abb. Sic. in d. ca. quia propter §. illud.

f Fiet. Suprà, c. proximo, dic vt ibi.

Iuramentum per quod probatur impedimentū absentis canonici, potest per capitulum remitti.

g Totum capitulū. Cùm hoc iuramentū sit introductum in fauorē capituli, & propter eius incredulitatē, vt sequitur, & ar. ex. c. significasti. nō est mirum capitulū, si potest remittere ipsum. Nam quilibet potest renunciare fauori per se introducto, ex. de regul. ad Apostol. C. de leg. quod fauore, imò & si constaret capitulo, ꝙ is, qui procuratorē constituit, nō esset in loco, vnde vocari debeat, nec haberet aliquod impedimentum, nihilominus posset admittere procuratorē ipsum, si vellet, ar. ex. e. cū Vinton. & c. scriptū, & lxiij. di. obeuntibus. Nā & in penitus extraneū posset totū ius eligendi tranferre ex. e. causā quę, ergo multo fortius vocem vnā dare, ar. ex. de offi. de leg. pastoral. §. item cùm totum. Quod aūt sequitur, quòd maior pars potest similiter hoc iuramentum remittere, minori parte contradicente, verum est, secundum Innocen. etiam si minor pars se offerat probaturam corā superiore, quòd constituens nullū impedimentum habet, imò & si sciat pars maior, quòd ille nullū habet impedimētum, nihilominus admittet procuratorē ipsius, si voluerit, ar. ff. ad munic. quòd maior extra de his, quæ fin. ama. per cap. cum in cunctis, B. com. distinguit, & probabilius, vt puto. Quod autem reuocatur in dubiū de impedimēto absentis, aut nō sit reuocatur in dubiū: stabitur arbitrio maioris partis tam super iuramento non præstando, quàm procuratore admittendo, etiam si minor pars contradicat, & se probaturam offerat: quòd nullo impedimento detinetur, ar. prædictæ, l. quòd maior, & dic. de. cum in cunctis. Nam in hoc casu magis expedit contradictionem minoris partis non admittere, quā occasione probationum electiones impediri. Si verò non reuocatur in dubium, vt quia capitulū vel pars maior scit, ꝙ ille nullum impedimentū habet, tunc non potest maior pars eum admittere, minori parte con-

contradicente, sic nec aliquem penitus extraneum admittere, ar. ff. com. di. Sabinus, sed ea non contradicente, potest arg. iurium prædictorum, quòd maior & c. cum in cunctis, & c. scriptum & c. cum Vintonē. De his plenè notatur per Innocen. & B. com. extra c. quia propter, §. illud.

Adde ibi Abb. sic in vltima quæstione, vbi indistinctè tenet contrarium, quòd minor pars etiam vnus possit contradicere, vt ibi vide per cū & moder.

h Confecto. Forma, secundū quā conficiendum est instrumentū procuratoris, & præstādum iuramētum vel committendū, ponitur infrà, c. lix forma, vj.

Vtrū possint procuratores constituere hi, qui in ciuitate, vel claustro electionis tempore sunt præsentes. CAP. XII.

Non solum, qui est extra ciuitatē, quo ad hoc, quòd possit electionis negotio procuratorē constituere, intelligitur esse absens, sed et ille, qui est in eadē ciuitate, vel claustro, vbi debet electio celebrari, q. nō potest impeditus legitimè ad capitulū vel ad locū, vbi faciēda est electio, cōmodè cōuenire, a. *vt quia forsan infirmatur,* b. *vel habet inimicitias capitales,* c. *aut alio quouis impedimēto,* d. *canonico detinetur.*

Non solum qui est, &c.

a Conuenire. Licet is, qui est in hortis intelligatur esse pręsens. ff. de procur. l. præsens & is etiam, qui est intra continentia vrbis. ff. de verbi. signif. l. colleg. tamen in hoc casu ille intelligitur esse absens, qui non potest ad locum venire, vbi est electio faciēda, ff. de ver. sig. l. absente, vt notatur per Inno. Host. & B. Com. extra eo. quia propter, §. illud. *Præsens quis intelligatur.*

Adde

Adde singulariter Alex. in addi. ad Barth. in d. le. præsens. & in l. in test. ff. de ali. & cib. le. & Paul. de Leaza. & Cardin. de Zab. in cle. causam eod.

Infirmitas non semper excusat.

b Infirmatur. Sic grauiter, quòd ad capitulum venire non potest. v. quæstione. iij. si ægrotans, extra de procur. querelam, secus, si tam leuem patiatur infirmitatem, quòd ea non obstāte benè potest venire, si vult, tunc non excusatur, si non veniat, ff. de re. iudic. l. quæsitum.

Adde Bar. per illum tex. & Ioan. de Pla. & Luc. de Penna, in l. fi. C. de lega. li. x. & no. in c. vno de cleric. non resi. li. vj. & tex. & glos. in c. si quis iusto, in verbo detentus, & ibi Philipp. Franc. eod. li. vj. & glos. infrà, eo. c. xlix. verbo requirere, & c. lix. forma vj. in ver. infirmitatem.

c Capitales. Extra de ap. ex parte, ff. de iud. si locus xxxiij q. ij. siue.

d Impedimento. Puta quia est obsessus in aliquo castro, sic quòd non potest inde recedere. de com. di. iiij. hi, qui vel est vocatus ad maius tribunal, ff. de re iud. l. contra pupillum, de hoc notatur extra eodem, quia propter, §. illud.

Adde quæ dixi in lib. consuet. Biturigum. de iurisdic. omnium iudic. §. xviij. in glo. ij. folio xxiij.

Si de impreßione probabiliter dubitetur, an absentes procuratores cōstituere teneantur. CAP. XIII.

SI in electionis negocio pro eligenda, a. certa persona impreßio siue violentia fieri timeatur, b. *absentes venire ac procuratores constituere non tenentur*, c. *sed vel p̄sentes debēt ad aliquē tutum locum, vbi absque metu posit fieri libera electio*, d. *cū ipsis absentibus conuenire, aut ad electionē*

non

non procedere, quousque impressionis vel violentia metus cesset. Et non current interim tempora, e.qua ad eligendum sunt à canonibus definita, cùm sint impedimento legitimo præpediti: si verò processerint, electio non valebit.f.

SI in electionis,&c.

a Eligenda. Vel postu. extra c. bonæ.

b Timeatur. Ita, quòd talis sit metus, qui posset cadere in constantes, aliàs non excusaret vanus metus, extra quod metus causa, c.j & c.cum dilect.ff.ꝙ metus causa l.metum.

Adde Bar. Bal.& Doct.in d.l.metum & Fely.amplè in c.causam matrimonij de offi. deleg.& in c.veniens in j.& ij.c.cū locū de spon & plenè Bal.in tra. scismatis, quem ponit post tit. si quis aliquod testi. prohi. Imol. Doct in c.licet de euictanda.e.ti.& prohi. Franc.in c.vbi periculum,§. præterea,in vj. notabili,c.li.vj.

c Non tenentur. Contrà, extra cod. quia propter, §.illud, vbi dicit, ꝙ impeditus debet cōmittere alicui de collegio vicem suam. So. cùm quis habet proprias inimicitias, potest procuratorem constituere, & nisi constituat, alij ꝓcedere possunt, extra eo.ꝙ sicut. Si verò non propter inimicitias proprias, sed quia timet ꝓbabiliter, ꝙ electio nō posset fieri purè ac sine vitio & violentia, fortè quia est aliquis tyrannus paratus ad violentiam & impressionē faciendā, tunc non tenentur constituere procuratorē, vt hic dicit,& extra eod.c. bonę,j.nam sicut absenti, si veniret, sic & procuratori violentia posset inferri. Vnde quia liber debet esse in electione consensus.viij.quæst.ij.dilectissimi.non tenetur constituere procuratorē, sed in primo casu, licet ipse venire nō audeat in persona propria, potest tamen liberè procuratorē mittere, qui liberum in electione habebit consensum. *Electio debet esse libera.*

Adde Bal.in d.c.quia propter, in fin.& Ab.in d.§. illud.

illud. Sed an tunc possit dare vocem per literas, dic quòd non c. si quis iusto: & ibi Domin. & Phili. Franc. in §. porro, c. li. vj. & And. Barb. in c. quamuis in ij. notab. de offi. deleg. & Lud. de Ro. in suo sing. incip. absens, folio xxij. col. ij.

d Libera electio. Quia in electione liber debet esse consensus, vt dixi supra in glo. proxi. Si non potest liberè fieri electio in loco consueto, ire debent præsentes ad locum alium, vbi possunt liberè eligere cum absentibus, vt xxiij. di. in nomine Domin. extra eod. bonæ, j. vel si nolint ire, ad minus, procedere non debent ad electionem, nec interim durante hoc impedimento curret eis tempus, sicut hic dicitur, & est ar. ad hoc extra, ne pro defectu. De hac materia, & quando præsentes ire possunt ad absentes, vel nõ, notatur plenè per Inno. Hostien. & B. com. in dic. dec. bonæ, j.

Electio si nõ potest liberè in loco consueto quid iuris.

Adde, quòd vbi actus nõ potest in loco deputato, debet fieri in loco magis propinquo tex. in c. vbi periculũ, §. porro, & ibi Dominic. in prin. & Philip. Fran. in §. sanè, in vlt. not. e. tit. li. vj. & Lud. de Ro. in cõsi. cccciij. & glo in c. xix. versi. aut alio in loco infra eo.

e Tempora. De quibus agitur suprà, c. j.

f Non valebit. Nam si eligunt illũ, pro quo fiebat impressio, nulla est ele. ex. c. quisquis, & c. bonæ, j. Si alium, tunc non est nulla, sed annullanda: si ipsi absentes contemptum suum persequãtur, extra c. quòd sic, de hoc not. per Inno. & B. com. in d. c. bonæ, j.

Si nullus vult absentis vices recipere, vel eis receptis forsitan impeditur, an absens iterũ sit citandus. CAP. XIIII.

SI citatus absens committat alicui, a. *de collegio vices suas, qui recuset,* b. *eas suscipere, vel eis susceptus forsitan moriatur, aut alio impedimento canonico teneatur, capitulum non tene-*

tenetur absentem ipsum citare, sicuti nec vocaret ipsum, nec etiam expectaret, c. si eum personaliter venientem in via contingeret impediri: sufficit etenim capitulo, vt absentes semel conuocet, d. licet illi venire nequeant, siue nolint. e. *Sanè vbi nullus absentis vices vult recipere, procurãte.* f. *capitulo, vel maiori parte capituli, fraudulenter tunc absens potest agere de contẽptu, & petere, vt electio irritetur, aliàs fraudulẽti de fraude sua cõmodum reportarent.*

SI citatus, & cætera.

a Alicui. Sed nunquid potest pluribus committere? Non videtur, extra eod. quia propter, §. illud. vbi videtur, quòd vni committat. Vincẽ. dicit, quod potest ar. de offi. deleg. cùm te consulente, dum tamẽ vtriq; cõmittat insolidum, & tũc erit occupãtis melior cõditio, extra de procu. non iniustè, si aũt neutri committeret insolidũ, non essent simul admittendi, quia res esset sine exitu, si eos contingeret discordare, ff. de arg. item si vnus, §. principaliter, sed nec vnus sine alio quicquam facere posset, licet secus in duobus tutoribus seruetur, ff. de administr. tut. decreto. hoc notatur per B. com. extra eodem, quia propter, §. illud.

Adde ad totum hoc c. & glo. tex. in c. si quis iusto, & ibi omnes Doct. insuper Dom. & Philip. Franc. eodem libro vj. & Bald. in dicto cap. quia propter, in fi. vbi vide de pluribus procuratoribus insolidum & eligendum constitutis, & quod voluit Calder. consil. iij. eodem titu.

b Recuset. Nunquid potest cõpelli? Non, secundũ Hostien. vt notatur per eum, extra eo. quia propter, §. illud, ar. C. de ꝓcu. inuitus, & Insti. man. §. mandatũ. Quid si nullus de collegio vult recipere vices absentis, nunquid potest extra committere? Non videtur, vt in-

Canonicus absens an possit extraneũ constituere, quãdo nullus de collegio vult vices suas suscipere.

vt innuitur in d.§.cùm dicitur committat vni de collegio, quasi dicat nõ extraneo. Et in hac opinione est ibidem Hostieñ. super verbo de collegio. Sed credo, quod possit, & capitulum talem procuratorem potest recipere, si vult, quia hoc non est de substantia, vt procurator sit de collegio, ar. lxiij. distin. obeuntibus, & extra eo. causam quæ, & facit, quod notatur suprà c.xj. in glo. cùm hæc. Si verò capitulum non vult eum admittere, non tenetur, & imputet sibi is, qui procuratorem in collegio inuenire non potest.

Adde tex. glo. & Docto. in d. capitu. si quis iusto, & Bart. de firmo, in tertia parte lib. j. quæst. xiiij. versi. & sciendum, & gl. in prag. eo. §. idemque iuramentum, in verbo casibus circa medium, & quæ notant Dyn. Barthol. Bald. & Paul. de Castr. in l. vnum ex familia, in prin. ff. de lega. ij. Abb. & Doct. in c. scriptum, colũ. iiij. versi. glo. in versi. per alios, eo. titu.

c Expectaret. Secundum B. com. vt notatur per eũ, extra e. quia propter, §. illud, aliàs posset ecclesia magnum damnum incurrere per moram, quod esse non debet, extra eodem, ne pro defectu, & capitu. cùm inter vniuersas.

d Semel conuocet. Contrà, lxiij. di. plebs, vbi habes, quòd absentes sunt sæpè citandi ad electiones, vt notatur extra eo. cùm nobis olim. Dic secundum Innocen. Hostien. & B. com. quòd illud fuit de gratia, vt notatur per eos, eo. titu. cùm inter vniuersas.

e Siue nolint. Extra eo. quòd sicut, §. si autem, & c. ecclesia.

Canonicus à concanonicis impeditus potest agere de contemptu.

f Procurante. Quia fortè inter se conuenerunt, vt nullus vices absentis recipiat. Idem esset, si principalem venientem fecerint in via detineri, nam in his casibus & similibus agere possent, absens de contẽptu, vt sequitur, & notatur per B, com. extra eod. quia propter, §. illud, & est arg. ad hoc bonum extra de offi. de lega. pastoral. §. fin. extra de conces. præb. postulasti, & ff. de eo, per quem fa. infrà eod. l. §. si reus, & l. ij. In ele-

electionibus enim omnis fraus debet cessare, extra eo.cùm dilectus,& j.quæst.j.si quis neque.

Adde glo.in prag.eo. in di.§.idemq; iuramentum.

g Reportarent. Quod esse nō debet,extra de test. offi.& cap. requisisti,ad fin.& ff.de eo,per quem fac. erit,l.ij. Sed quis probabit hanc fraudem? Dic,q̄ ille, qui allegat eandē, ff.de probat. quotiens,§.qui dolo.

Vtrum procurator ad eligendum datus, valeat postulare,vel alium substituere, si fuerit impeditus.

CAP. XV.

*S, qui ad eligendum constituitur.*a. *procurator potest etiam postulare.*b. *Item potest cōpromitterē,ac per quālibet iuris formam procedere.* c. *nisi de persona certa.*d.*postulanda,vel eligenda mandatum habeat speciale, quia tunc intelligitur ad solam formam scrutinij constitutus.* e. *& si per formam aliam procederet, non valeret.*f. *potest etiam,licet aliqui contrà dicant,procuratorem alium substituere.*g.*loco sui, si fuerit legitimè impeditus ad instar procuratoris ad negotia constituti.*h.*etiam si de substituendo alio mandatum non habuerit speciale.*

IS,qui ad eligendum,&c.

a Cōstituitur.Simpliciter, secùs,si sub certa forma, vt sequitur.

Adde, quid si mortuus est canonicus, qui procuratorem constituerat, an procurator cessare debeat, Docto.in c. quia propter eo.Ioan. And. Archi. Pe.de Anch.Domin.in c.si quis iusto, §.porrò,& ibi Philip. Franc.versi.in ea.glo.in fin.eod.libro,& Doct. in cle.

fin. de procuratorib. & Do. de Ro. in decisio. ccclxxvj. cum sequenti titulo de procurato. in nouis.

b Postulare. Extra eo. in causis, extra de renuncia. capitul. post translationem. Sed nunquid & contrà, qui potest postulare, potest eligere? Non secundū Innocen. arg. ff. de ritu nup. l. generali, & notatur per eū extra eo. innotuit. B. dicit, quòd potest, vt notatur in glo. communi. in decreta. prædic. post trāslationem, in principio.

Adde glo. inf. eod. ca. xlvij. & quæ dico ibi. Et vtrū vox possit præstari per procuratorem per oēs scrib. in d. c. quia propter, §. fin. & Frede. de Zenis, consilio ciiij. & Docto. in c. si quis iusto. eo. lib. & Bar. Bald. & Ludo. Bolog. in secundis interpreta. in l. si is, qui Stichum, ff. de procuratoribus.

Indefinita æquipollet vniuersali.

c Procedere. Ex quo fit constitutus simpliciter totum ius constituentis est translatum in ipsum, argumen. extra de offi. deleg. venerabili. Nam indefinita ęquipollet vniuersali, xix. distinct. si Romanorum, extra de priuile. quia circa, ff. de seruitu. rusti. prædio. l. si seruitus. Et nota, quòd procurator iste duplicem vocem habebit, si est de capitulo: vnam nomine suo, & aliam nomine illius, cuius est procurator, extra de appell. constitutus, & extra eodem scriptum est, & capitul. congregato, & notatur eodem titulo, quia propter. Sed nunquid poterit consentire in vnum nomine suo, & in alium nomine alterius, cùm proceditur per viam scrutinij? dic quòd sic, si sit datus ad certam personam, potest vnum nomine suo, & alium, de quo est sibi mandatum nomine alterius nominare: quia tunc non ipse, sed is, qui mandauit illum nominare, intelligitur argu. extra de senten. excommunic. mulieres, ff. quòd cuiusque vniuersi. l. item eorum, §. si decuriones. Si verò sit datus simpliciter, potest etiam secundum Hostiens. consentire in diuersos. Innocent. & B. Comp. dicunt, quòd non potest, quod credo verius, argum. xlv. distinct. sicut non suo

Procurator ad eligendū, si est canonicus, an possit in diuersos consentire.

suo,& ff.de leg.ij.l.neminem.Nam si in diuersis consentiret, votum vtrunque videretur incertum, cùm non appareret, vtrum plus declinaret in istum,quàm in illum, & ita non valeret argum. extra eodem,in electionibus,libr.vj. De hoc notatur per Docto. extra eod.quia propter,§.illud. Ista opinio est hodie approbata per capit. si quis iusto.§. porrò, eodem titulo, libro sexto.

Adde ad prin.glo. quòd indefinita æquipollet vniuersali,Dyn.& quæ ibi dixi in addit.in prohe.de regul.iur.libro vj.& Archid. Dominic. Pet.de Anch.& Philip.Fran.in c.vt circa, eo.lib. vj.& Alex. consil.cx. volum.j. & Oldra.consi. c. Et quo ad alia notata hic & in sequen.glo.tex.glo.Archi.Domini.Pet.de Anc. & Philip.Franc.in dicto c. si quis iusto,§. porrò,& gl. in pragm.eod.§.idemque iuramentum,in verbo certam, cum sequen.

d Persona certa.Quod de iure potest fieri,secundũ Inno.Host.& B.Com. vt nota.per eos,extra eod.quia propter,§.illud.Vincen.tamen dicit cõtrà,eo.ti.congregato,sed primũ verius, cũ enim prædic.ca.qa propter seruare voluerit,ius absentis nõ benè seruaretur eidem, nisi posset nominare certam personam.

e Cõstitutus.Secundum Inno. & Host.& B.Com. arg.ff. de pecul.licet,§.si seruus,& not. per eos, extra eo.quia propter,§.illud.

e Non valeret. Cũ egrediatur fines mandati, qui diligenter sunt seruandi,ff.manda.diligẽter,extra de rescript.cùm dilecta,& infrà c.xlvj. Aliqui contradicunt per decre.extra de offic.deleg.quoniam apostolica,§.is autem. Sed ille,§. non obstat, quia loquitur in iudice,cui negotium committitur, vt ipsum personaliter exequatur, & cuius industria specialiter eligitur.Istud verò loquitur in procuratore, cuius industria non eligitur,nec sibi cõmittitur, vt negotium personaliter exequatur. Adde ad istam glo. & sequen.tex. glo.Archi.Pet.de Anch. Domi.& Phil.Fran. post Io. *Industria electa.*

And.in Nouel.eo.lib.& Alex.consi.xxij.vol.j.

Arbiter non substituit, sed procurator.

g Substituere. Secundū Vincen.vt notatur per eū, extra eo.congregato,& idē dicit B. Cō. e.ti.quia propter,§.illud.Sed contra,inf.eo.xliiij. Dic, quòd aliud est in arbitrio,siue in compromissario,qui non potest alij committere vices suas,ff. de arbit.l. diem,§.stari, & notatur extra de arbitris,cùm dilectus,cū compromittentes ipsius fidem elegisse videantur.Sed in procuratore secùs,vt dictum est sup.in proxi.glo.

h Constituti. ff.mand. si procuratorem,§.si mandauerit.

i Speciale.Pone,quòd mandatum speciale habeat ad alium substituendum, nunquid poterit substituere,etiam si non fuerit impeditus? Credo, quòd sic,ar. extra eod.in causis, in princip.& ille intelligetur esse constitutus à domino, & non à procuratore, ff.quòd cuiusque vniuersi,l.item eorum,§.si decuriones,& ff. de serui.ru.præ.l.cùm essent.

Quādo præsentes aliquibus absentibus possunt eligere in termino asignato.

CAP. XVI.

*Vm absentes vocati legitimè non veniunt ad terminum, nec committūt aliquibus vices suas, præsentes possunt eligere illorum absentia nō obstante.*a.*dum tamen plures fuerint, quàm absentes.*b. *Verū si absentes plures fuerint, quàm præsentes, tunc non possunt præsentes eligere, sed tenentur alios saltem vsq; ad finē termini, qui à iure ad eligendum statuitur, expectare,* c. *aliàs si elegerint, cū sit minor pars capituli, facta p eos electio nulla erit,* d. *in fine aūt termini possunt eligere.*

gere, ne cùm pauci, imò etiã vnus solus. c. nõ expectatis absentibus etiam cõuocatis. §. quia tẽpus à iure præfixum pro præsentibus interpellat.

CVm absentes, &c.

a Non obstante. Extra eo. quòd sicut.

Adde pulchre Cepol. Veronẽ. in cautela cxvj.

b Absentes. Hæc est opinio B. in gl. cõmuni, extra eo. cùm nobis olim, & c. bonæ, in hoc concordat Gof. in summa eo. ti. & B. Com. in præ. c. cùm nobis olim, & eo. ti. c. quia propter, super verbo maior. Inno. vero dicit, ꝙ oportet ad minus duas partes esse præsentes, ff. quod cuiusq; vniuer. l. nulli, & l. planè, & notatur per eum in prædicta dec. cum nobis olim, & c. bonæ, j. Idem dicit Hosti. ibidem, & eod. titu. c. licet, & Ioan. lxiij. distinct. quanto. Sed credimus, vt sufficiat maiorem partem esse præsentem, argumentum, extra de his, quæ fiunt à maio. parte, ca. c. j. nam ex quo vocati sunt, & non veniunt, se alienos fecisse videntur, vt in dicta decretalia, cùm nobis.

Adde Ang. Perusio in consilio xlv. Inno. in d. c. cũ nobis olim, & ibi Abb. Sicu. colum. v. ver. sed dubiũ est. & Fely. in c. cùm omnes, col. antep. cum seq. versi. extra glo. de consti. & in c. j. col. j. versi. quæ sit verior de maio. & obe. & Archi. Domi. & Cardin. Alex. in c. quanto, lxiij. col. in versi. nota successiue, & col. ij. ante fin. Et secũdum ipsos opi. Inno. videtur esse verior, quod duæ partes vocandorum sint præsentes, & per Bar. Bal. & Ang. in l. nulli, & l. planè, hoc allega. & Ab. in cap. cùm inter canonicos eodem, & Ang. Are. in §. sed si ex testamento, col. ij. versic. & aduertas, Insti. de satisda. tu. & Abb. in c. ecclesia, in ij. colum. v. j. versic. sed quæritur, extra glo. eod.

Terminus ad eligendũ præfixus, an possit mutari à parte capituli.

c Expectare. De iuris necessitate, secundũ B. Com. quia maior pars siue absens, siue præsens, potest mutare terminum à se, vel à parte minori, vel à toto capitulo statutũ, extra de his, qua fi. à ma. parte ca. c. j. ff. ad

ff.ad munici. quod maior,& notatur per eum,ex.eo. cũ nobis olim,& idem dicit Inno.eo. titu. ecclesia,ij. Hosti.verò dicit ibidem, quòd maior pars mutare nõ potest terminum à capitulo statutum sine causa, sed primũ puto verius, nisi fortè propter termini mutationem ecclesiæ periculum immineret,argum. extra eod.quòd sicut,§.si autẽ,& su.c.v. Quid si maior pars vocata per minorẽ dicat se nolle eligere, vel electioni interesse.Dic,quòd tunc pars minor potest eligere, argumen.ex.eod.ecclesia,ij. ff.de succes.edic.l.j.ff.de adult.l. maritus, §.si negante, & no.per Bar.in d.decre.cùm nobis olim.

Adde ad istam glo.Ab.Sic.in d.c.cùm nobis, col.3. versi.sed dubium est,vbi idem tenet & gl.in c.j.§. pe. titu.de aucto.sacr.concil. in verbo abbreuiatio. & gl. in c.xxix.& in c.xlix.inf. eo.& quæ ibi dicam,& Abb. in c.cùm inter vniuersas,col.j.ver. no.secundo,& Io. And.in addi.Spe.eo,ti. §.j.in prin.in. & c.bonæ,in ij. in q.de facto videlicet, quòd si die cõcorditer statuta aliqui electores pari numero discordent aliquib9 volentibus eligere, & alijs terminum volentibus prorogare,& prorogauerunt cõtradicentib9 reliquis numero pari,qui ad electionem processerunt.Et alij termino per ipsos prorogato citatis primis alium elegerunt, vbi tenet primam electionem valere, & non secundam, cùm prorogatio termini assignati nõ possit fieri,nisi per maiorem partẽ capituli, cuius verba fuerunt Do. Oldr.de laude in consi.cxxij.inci.citato capitulo,& idẽ Bar.de fir. in tra.de episcopo,in iij. parte,lib.j.quæst.xxij. & Nico.Mil. in suo reperto.in litera electio quando,&c.

Electio minoris partis est nulla.

d Nulla erit.Extra eod, auditis, nec ratificari poterit à parte maiori,quia quod nullum est,ratificari nõ potest, vt ibi dicitur, & ff. de regulis iuris,l. quod ab initio decima sexta, quæstione tertia, §.potest.Hosti. dicit extra eodem ecclesia, secundo, quòd electio à minore parte facta non est nulla, sed annullanda:si contem-

contempti suum prosequantur contemptum, vnde possunt eam ratificare, si volunt argumē. extra eod. titul. quòd sicut, §. autem, sed primum verius, vt colligitur in dicta decre. auditis, & hoc tenent B. Innoc. & alij doctores. Non obstat decretalis, quòd sicut, quia ibi non fuit facta electio à minori parte, sed à maiori, & ideo, quia non erat nulla, ratificari potuit à contemptis.

Adde Abbatem in dicto capitu. cùm nobis, col. j. & pen. & in capitulo auditis eodem titu. & Bar. de firm. vbi suprà quæstione xxv. intellige, prout notat Bald. in l. si vxorem, columna secunda, C. de conditio. inser. & quæ dixi in capitu. quinto, in verbo voluerint, & glo. in capitu. xxxiij. in verbo consentire, & in verbo si voluerint.

e Vnus solus. Secundum Innocen. Host. & B. Cō. vt notatur per eos, extra eo. cū nobis olim, nam cecidit in eū tūc ius eligendi, ar. xlv. di. c. fi. ff. ꝙ cuiusque vniuer. l. sicut, & hoc intelligo esse verum, siue vocati fuerint absentes, siue non, dū tamē sciuerint ecclesiā vacare, tunc enim habet locum ratio, quæ sequitur, quia tempus, &c. aliàs si non sunt vocati, nec sciunt ecclesiam vacare, non currit eis tempus, extra de concess. præb. quia diuersitatem, vnde in hoc casu non eligeret vnus, nec etiam minor pars, cùm ius eligēdi non sit penes ipsam, maiori parte ignorante.

Adde glo. & quæ ibi dixi, su. eo. c. j. in gl. pen. & c. ix. in verbo vnius, & Car. Alex. in c. fin. lxv. di. & Bar. in d. l. sicut, §. si vniuersitas, & Ang. de Claua, in sua summa, eodem titu. §. j.

f Conuocatis. Ex quo commodè vocari non possunt, extra eod. quòd sicut. §. si autem.

Adde, an electio à maiore tertia parte capit. de. xj. sustineatur, si concurrat cum postulatione facta per quatuor capitulantes, & à minori parte duabus capituli partibus, Ludo. de Ro. in consilio ccccxxxiij. qui tenet, quòd sic.

g Interpellatur. Per hoc satis colligitur, quòd istud sit intelligēdum de his, qui sciunt ecclesiam vacare, aliàs quomodo tempus interpellare absentes simile, extra de loc. potuit. C. de contrahend. & cōmit. sti. l. magnam.

Qua hora diei præfixe venire tenentur hi, qui pro electionis negotio sunt citandi.

CAP. XVII.

Licet is, qui citatur, vt certa die coram iudice debeat comparere, nequaquā (cùm eidem tota die cedat) cōtumax reputetur, dummodo cōpareat ea hora, qua possit perfici, quod incumbit. a. *In electionibus tamen, in quibus sobrietas erigitur et cōsueuit missa sancti spiritus celebrari.* b. *nisi absentes manè veniant.* c. *in die, quē eis extitit assignata, præsentes possunt procedere illorum absentia non obstante. Consultius tamen facient, si vsq; in mane diei sequentis duxerint expectandum,* d. *& si tunc nō venerint, procedant eis vlterius non vocatis.*

Licet is, qui citatur nō expressa certa hora. Aliàs teneretur comparere hora in citatiōe expressa, arg. extra de dolo & con. actor. lib. vj.

a Incumbit. Extra de offi. dele. consuluit.

b Celebrari. Inf. c. xix. vbi de hoc notatur.

c Manè veniant. Hora illa, qua consueuit capitulum celebrari, secundum B. Com. vt no. per eū, extra eod. cùm nobis olim.

Adde Spe. e. ti. §. j. col. ij. ibi Io. And. in addi. verbo diē, vbi idē tenet, & latius Inno. Io. An. Bal. & Ab. in d. c. cùm nobis, col. vlt. in hac materia. Nam citatus ad certum actū debet adesse hora, qua ille actus solet expediri,

diri, vt no. Abb. & Felynus, c. consuluit de officio dele-
lega. Barth. ibi Alexander in additionibus in l. aut
qui aliter, in princ. & §. j. & l. fin. ff. quod vi, aut clam.
& Ang. Are. in §. omnis stipulatio insti. de verbo ob-
lig. & Cepol. Veronensis in cautel. cxvj. & Bal. in l. si
vt proponis in secunda colũna. C. quomodo & quan
do iudex, & Bartholomęus de firmo, in tract. de E-
piscopo, in tertia part. lib. primo, quæstio. decimase-
ptima, & Bart. in consi. c. lxvj. incipiente, pluries con
tingit, & ibi Bernardus Landrinus in additionibus.

d Expectandum. Dum tamen non expiret tempus, à iure statutum ad eligendum, secundum Innocen. Hostię. & B. Com. vt notatur per eos ex. e. cum nobis olim: tunc enim non tenerentur expectare, suprà ca. proximo vbi de hoc, quia eo elapso, non possent eligere, extra de supp. ne. prę licet, & supra, c. j. idem est, si sit periculum in mora, quia nec tunc expectare tenentur, supra ca. v. vbi de hoc.

Adde tex. in c. in causis ibi tota die, & Bal. ibi. col. j. e. tit. & Bartho. de firm. vbi, suprà q. xviij. & quæst. xliij. cum sequen.

Si præfixus terminus prorogetur, an absentes, qui citati fuerant, iterum sint citandi.

CAP. XVIII.

SI non fiat electio (sicut contingit aliquando) termino constituto, a. sed ad eligendum, terminus alius assignetur, hi, qui vocati fuerant ad primum terminum, nec venerunt, b. de rigore iuris non sunt (licet quiddam dicant contrarium) vlterius euocandi, nam vna citatio sufficit in hoc casu, c. quippe si vocari absentes in singulis terminorum

præfixionibus oporteret, magnum posſit vacantibus eccleſijs periculum imminere. d. *Vt tamen opinionũ diuerſitas.*c. *euitetur.*f.*conſulimus, quòd in citatione abſentium doctrina tradita ſuperius.* g. *obſeruetur, tunc enim abſque citatione alia ſecurè poterit procedi, ipſorum abſentia non obſtante.*

SI non fiat,& cætera.

a Conſtituto. Quia forſan nequeunt concordare, vel volunt abſentes expectare.

Adde glo.inf. eodem capitulo xlix.& quæ ibi dico in addi.& ſuprà eodem c.v.

b Nec venerunt. Quid ſi vocati venerunt ad terminum,ſed receſſerunt,antequam facta eſſet electio, vel ad alium terminum prorogata. Dic ſecundũ Inn. & Hoſtien.quòd non ſunt vlterius vocandi,nec enim debuerunt recedere, quouſque facta eſſet electio,vel prorogata ad alium terminum, vt notatur per eos, extra de offic.delega. conſuluit, & fecit ad hoc xviij. diſt.ſi quid arg.& extra de iudic.c.j.

Abſentes ſi venerint ad terminũ, ſed poſtea receſſerũt, an ſint iterũ citandi.

Adde Spe.e.§.j.col.iiij.& Bartho. de fir.in ſuo tra. de epiſcopo in iij.parte, li.j.q.vij.ver.& nota.quòd ſi vnus,& gl.ſu.eo.c.v.& ibi in addi. pe.& Ab.in c.cùm nobis,col.pen.verſi.ſed dubiũ,& Fely.in c.cũ omnes, col.ante.cum ſeq. conſti.& glo.in ca.xxiiij. in verbo circa, infrà eo.& Philip. Franc. in cap. vbi periculum §.ſanè,in princip.eod.lib.vj. & Abb.Sicu.in ca.eccleſia,in ſecundo,col.iij.verſi.in glo.j.

c In hoc caſu.Contrà,lxiij. diſtin. plebs, vbi dicitur, quòd abſentes vocandi ſunt ſæpè ad electionem, & notatur in gloſa communi, extra eo. cùm nobis olim.Dic ſecundum Innocen. Hoſt.& B.Comp.quòd illud fit de gratia,vt ibidẽ notatur per eos. Itẽ cõtrà, xxiiij.q.iij.de illicita,vbi innuitur,quòd ſunt tres citationes faciendæ, vel vna peremptoria pro omnibus. Sed illud & alia conſimilia locum habent in iudicijs, in ele-

in electionibus verò sufficit vna sola, vt hic dicit. Nec requiritur quòd sit peremptoria ar. extra eod. quòd sicut & c. bonæ, ij. & notatur per prædictos Doctores in c. cùm nobis olim.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicul. in dicto c. cum nobis, columna penultima versi. an autem duæ partes & in c. in causis, colum. iij. post principium & Bal. in cap. ecclesia in ij. colum. in versicul. secundo nota. co. Quid si prior generalis citauit, vt certo termino conuenirent fratres, & religiosi Venetijs ad generale capitulum. Qui ante aduentum decessit, vtrum illa citatio, quæ fuit facta pro reformatione morum sufficiat ad electionem futuri generalis, vel noua requiratur. Petrus de Anchar. in consil. ccccvj.

d Imminere. Propter diuturnam vacationem, extra de elect. ne pro defectu.

e Diuersitas. Quia quidam dicunt eos iterato citandos ar. extra eod. ecclesia. ij. alij contrarium asseuerant, quod puto verius: vt dixi, suprà super verbo in hoc casu.

f Euitetur. In dubio enim, quod certius est, tenere debemus, extra de spon. c. iuuenis.

g Superius. Suprà cap. iiij. & infrà ca. lix. forma. j. in iii. iiij. & v.

Qualiter die præfixa debent omnes in simul congregari, & de tabellione, ac testibus prouidere, &c.

CAP. XIX.

Onuenientibus in præfixa die omnibus, qui debent, a. *volunt,* b. *& possunt,* c. *in electionis negocio interesse: est missa sancti spiritus ante omnia celebranda,* d. *deinde congregari,* e. *debent omnes simul in ca-*

in capitulo,f. vel in choro,g.aut in loco alio,h.vbi cõsueuit electio celebrari,de ipso electiõis negocio iuxta id,qꝫ præfixa dies desiderat,insimul tractaturi: aliter electio censebitur inualida, si à simul cõgregatis non fuerit celebrata. Et quia electionis processus per scripturam probatur melius,i. quàm per testes, expedit, vt præsens sit tabellio,k.in processu,qui plenè ac integrè redigat in formam publicam vniuersa: videlicet terminorum assignationes, protestationes, appellationes,l.scrutinia compromissa, & omnia alia, quæ in ipso electionis negocio vel processu occurrent facienda,de quibus omnibus fideliter exequẽdis, & nihilominus, quòd omnibus & singulis,quorum interesit sub publica manu,vel alias,m.prout fuerit requisitus,n.absque difficultate, de his dabit copiam pro salario competenti, o. præstet in præsentia omnium corporaliter iuramentum: plerumque quidem tabellio de appellationibus,aut protestationibus,vel processu alio copiam non vult dare in eorum, quorum interest,maximum detrimentũ: vt igitur ipsi tabellioni dandi hanc copiam necessitas imponatur,est vtile quòd ab eo iuramentum huiusmodi exigatur. Sanè licet quidam,p.asserant hic, quòd tabellio laicus potest esse, opinionem tamen contrariam,q.reputo magis tutam, cùm enim laici prohibeantur regulariter spiritualia tractare negotia,r.tutius,s.est vt electionis processus nõ per laicum, sed per clericũ conscribatur. Cæterùm quia scriptura tabellionis,si subscriptionem testium non haberet,nequaquã censeretur:t.expedit quòd testes,v. in toto electionis negocio sint præsen-

tes, & quòd instrumentis singulis subscribantur.

COnuenientibus,&c.

a Debent. De iure, vt sunt illi,qui sunt de collegio ecclesiæ vacantis,extra de causa poss. & proprie. cum ecclesia,xvj. quæst. vltim.congregatio. vel illi,quibus competit hoc,ex priuilegio extra de verbo signifi. c. Abbate, aut illi,qui sunt in quasi posses.extra eod.c. Cumana.

Adde gl.& Doct. in c.j.verbo,super ad conuentũ, supra eodem alleg.& Abb.in c.cum ecclesia,in ca.ij. & in cap.quod sicut,§.j.co.ij.versicu.nota quarto.& Barth. de firm. in tract. de Episcopo,in tertia parte libr.j.quæst.iij.& pluribus alijs sequent. & Ludo.de Ro.consil.cccxxxij.colum.ij. versic. quo ad tertium, & Abbatem in ca. cum ecclesia de causa possessio.& propric. & in c.j.& ibi Moder.eod. de elec. & pulcre. Cardina.Alex.in cap.j.columna sexta,versicul.glosa super verbo minores,xxj.distinct.& Bald.in ca. quia propter,col.ij.versi.si electio.

b Volunt.Si nolunt interesse,se alienos fecisse videntur,extra eod.cùm nobis olim.

Adde quæ dixi suprà, eod.c.ij.in glo.penul.

c Possunt.Qui non possunt commodè venire,possunt constituere procuratores,si volunt, extra eod. quia propter,& suprà,cap.x.

Adde,quòd pro isto.ca.est hodiè tex.in prag.eod, §.& cùm humanè vsque ad §.ad locum:vbi vide glo. in verbo Abb.& in verbo conueniant.

d Celebranda. Licet in electionibus sit spiritus sancti gratia inuocanda,ex.co.cum terra,non tamen inuenio iure cautum expresse,quòd missa debeat celebrari,nisi quia dicunt Doctores, quòd sic fieri consueuit,vt notatur per Inn.Host.& B.Com. extra e.cũ nobis olim, quæ consuetudo, cùm sit laudabilis,est conseruanda,xj.di. in his, si tamen sine missa fieret electio,non minus canonica esse censeretur,dum tamen

Missa sancti spiritus non est de substantia electionis.

men aliud non obstaret, cùm non sit de substantia electionis.

Adde, quòd glo. in §. & cum humanę. eo. in prag. in verbo audituri, allegat Manda. hic. quem de verbo ad verbum inserit, & idem tenet Abb in cap. transmissam col. iij: in prin. & Card. de Zaba. in cle. ne Romani. §. sanè co. j. in ij. q. eo. tit. Et fit inuocatio spiritus sancti cum hymno veni creator c. cum ecclesia Suturina in prin. de causa possess. & proprie. & Barth. de fir. in tract. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. xxxiiij. Et hodiè missa spiritus sancti est de substantia electionis, vt d. §. cùm humanę. sicut est etiam eucharistiæ sacramenti susceptio, vt ibi, & in glosa super verbo suscipiant: nec non iuramentum per quemlibet ex canonicis præstandum, vt ibi in §. ad locū & prædicta debent prius obseruari.

Electio debet fieri per congregatos.

e Congregati. De substantia electionis est, secundum Innocen. & Hostien. quòd capitulum congregetur, vt notatur per eos extra eo. quia propter, alias vota particularia in diuersis locis præstita non tribuerent ius, ar. extra eod. in gene.

Adde text. & glosam super verbo conueniant in dicto §. & cùm humanę, & Abb. post Ioann. Andr. in dicto cap. quia propter, in principio, col. iiij. vbi ponit octodecim substantialia ad electionem necessaria, & primum est istud, quòd per congregatos in vnum fiat electio, & idem Bald. ibi colu. ij. & per glo. & Doct. in ca. j. in verbo tractus de rebus eccles. non alie. lib. vj. & Bart. in l. si tibi §. vnius, ff. de opti. leg. & plenè Bald. in lib. ij. §. colu. ij, C. communia de leg. & in l. j. co. antepe. C. qui admitti ad bo. po. & Barth. de firm. in tractatu, de Episcopo in tertia parte lib. j. q. xxxiij. & text. in l. nominationum, & ibi Docto. c. de appel. & glos. infrà eodem, capitul. libro in verbo eo loco.

f In capitulo. Extra eod. in causis.

Adde, ad istam glos. & ij. sequen in quo loco debet

bet fieri electio, & locus de substantia sit Ab. Sicul. in capitu. quod sicut eodem tit. & glo. in prag. eod, §. ad locum. Spec. eo. tit. §. j. colu. iiij. versicul. debent autem, & plenè Barth. de firm. in tracta. de Episcopo, in secunda parte, libro primo, quæstione prima & secunda, vbi reperies multa singula dicta, Abb. in dict. capi. quia propter in principio, col. penultima, versi. Item addunt aliqui & glo. infra eodem cap. li. in verbo eo. loco.

g Choro. Extra eo. cùm nobis olim.

h Loco alio. Honest. ar. extra de Ep. qua fronte ff. de arbi. si cùm dies, §. si arbiter.

i Melius. Extra de probatio. quoniam & notatur eo. titulo, c. tertio loco.

Adde quòd idem tenet Car. Alex. in ca. Episcopus lxj. di. imò requiritur, quòd redigatur in scriptis: quia scriptura est de substantia electionis, text. in d. capi. quia propter, ibi in scriptis redacta, & ibi Abb. in iiij. no. & Ioann. Andr. in cap. j. de censi. libr. vj. vbi inter alios casus, in quibus est de substãtia, scriptura hunc septimo loco enumerat, licet regulariter in actibus qui fiunt per vniuersitatem, non sit opus vt vota singulorum redigantur in scriptis, secundum Abb. vbi supra, & col. vj. versic. octauum substantiale, tamen possunt testes cum tabellione interuenire secundum ipsum ibi.

k Tabellio. Etsi non potest haberi tabellio, habeãtur duo viri idonei, qui vniuersa conscribant, extra de proba. quoniam infra eod. ca. xxviij. vbi de hoc.

Adde quæ ibi dico & Ioan. And. in c. quia propter & inibi Abb. col. iiij. versi. quinto, quest. & Lanfran. de Oria. d. c. quoniam.

l Apppellationes. Si quæ interponantur.

m Aliàs. Sub manu priuata.

n Requisitus. Ab eis, quorum interest.

o Competenti. Vel dicitur ad exprimendum malitiam tabellionum, qui frequenter odio vnius in

Tabelliones sæpè metas rationis excedunt.

in fauore alterius magnam difficultatem ingerũt in copia facienda, & interdum grandia petunt ſalaria, vt hi, qui petunt copiam à petitione, deſiſtant.

Adde, quæ dixi in addi. ad Dy. in regula, non eſt ſine culpa, de regul. iur. lib. vj.

p Quidam. Vt B. Cõ. vt notatur per eum extra eo. quia propter. Adde, quòd iſtam opi. tenet Specu. titu. de inſtru. edit. §. reſtat, verſicu. quod ergo ſit tabellio, & Ioan. Andr. in dicto capitulo quia propter, vbi dicit, pro iſta parte facit conſuetudo generalis, & tanquam veriorem ſequitur Abb. ibi colum. iiij. verſicu. ſed dubium eſt, nunquid, &c. & in ca. Maſſana, in iij. not. & ibi Bald & Pet. de Anch. in cap. ſi cui eligendi, in iij. nota. eod. lib. vj.

q Contraria. Quæ eſt Hoſtienſ. & Iac. ſecundum quod fuit caſſata electio place. ob hoc ſolũ, quòd laicus ſcripſerat vota, vt notatur per eundem Hoſtienſ. in prædicto c. quia propter.

Adde, quòd iſtam tenet Bar. de firm. in prima parte, lib. iij. quæſt. xxx. & Lanfranc. de Oria. in tracta. de arbi. in ſecunda parte, quæſt. ix. verſicu. ſed ſingulariter dicit Hoſt. Sed tene, proxi. de qua proximè dixi.

r Negotia. Extra eod. Maſſana, & extra de iudic. decreuimus.

Adde glo. infrà eodem capitulo lix. forma vij. in verbo alios.

Via tutior eſt tenenda. ſ Tutius. Hæc opinio cùm ſit tutior, eſt ſequenda, extra de ſpon: iuuenis, ſi tamen laiter fieret, non crederem electionem propter hoc annullari debere.

t Cenſeretur. In auten. de inſtrumentorum cau. §. ſed inſtrumenta. col. vj. & notatur extra de fide inſtrumen. cap. j. & ij.

u Teſtes. Qui poterunt intereſſe in ſcrutinio, ſecundum Innocen. vt notatur extra, quia propter, argum. lxiij. de obeuntibus, licet Hoſtien. dicat eſſe tutius, vt tunc non interſint. De hoc notatur infrà, capitulo xxxiiij.

De

De monitione quadam & protestatione, antequam fiat electio præmittendis.

CAP. XX.

Via excommunicati, suspēsi, interdicti aut laici nō debent in electionibus interesse, a. *cùm omnes fuerint in capitulo, vel in loco alio, vbi debet celebrari electio congregati: si sit notorium,* b. *quòd de his.* c. *aliqui sint præsentes, antequam ad alia procedatur: moneantur,* d. *vt exeant capitulum, & recedant alios eligere liberè permittentes: & si exire noluerint, expellantur.* e. *si potest fieri bono modo. Si verò expelli nequeunt propter scandalum vel potentiam eorundē, protestentur alij publicè vel secretè,* f. *si non audent publicè, quòd non admittunt.* g. *ipsos ad eligendum, veluti ius habentes, & si possent, libenter eligerent sine ipsis, nec intendunt inniti vocibus eorundem, imò volūt, quòd voces ipsorum nulli præstent suffragiū, nec alicui afferent nocumentum, quodq́; pro non receptis, siue pro non habitis habeantur. Si autem non sit notorium, quòd sint tales, sed potest alias legitimè hoc probari, vel de hoc forsitan dubitatur: tunc similiter sunt monendi, & si moniti non recedant, sunt cum protestatione simili admittendi. Nam isti non notorij, quādiu taliter tolerantur, nequaquā sunt ab alijs excludendi.* h. *licet secùs sit in notorijs, vt est dictū. Sūt autem vtiles monitio & protestatio supradictæ, quia eis præmissis securè potest cū talibus.* i. *electio celebrari,*

k. quod aliàs fieri non deberet, vocesq; tamē ipsorum omnino inualidè censebuntur.

QVia excommunicati, &c.

a Interesse. extra de ap. constitutis, extra de consue. cùm dilectus, & extra eo. cùm inter. R. & sup. c. vj. vbi de hoc

Excommunicatio notoria quæ sit.

b Notorium. excōmunicatus dicitur notoriè, qui excommunicatur à suo iudice publicè, puta in prędicatione publica, vel in ecclesia, præcipuè in festiuitatibus, extra de do. & cō. venerabilis. Item ille, quem iudex sententialiter pronunciat excommunicatum, vel tanq̃ excōmunicatum vitandū, vel qui est hoc in iudicio confessus, vel quem constat per rei euidentiā in canonē latę sententiæ incidisse, ex. de ap. peruenit, & c. consulu. & ex. de temp. or. quæsitum. Itē ille, qui excommunicatur in præsentia capituli, vbi de electione arguitur à iudice cōpetenti. Et qui etiam auctoritate sui ordinarij vel iudicis delegati excōmunicat⁹ publicè nunciatur verbo vel scriptis, extra de proba. post cessionē xj. q. iij. currere, vt hæc notantur, per B. Com. ext. de consu. cū dilectus, & de hoc notatur ex. de excep. exceptionem, in glo. cōmuni. Adde hodie text. & gl. in prag. tit. de excōmuni. non vitā, & gl. in §. publici, in verbo sententia de concub. & glo. in cle. eos, in verbo publice, & ibi Imol. & Cardi. de Zaba. de sepul. & Abb. Sicu. in d. c. exceptionem, & ibi pulchrè Fely. col. xv. post medium, ver. Item Dominus Abb. & Fely. in c. ij. col. iij. in prin. de spon. & Fran. de Are. in c. testimonium, col. x. de test. & Abb. Sicu. in cōsi. xcx. col. iij. versic. & ad prædicta. lib. j. & Freder. de Zenis, consilio lxxxiiij. colum. ij.

c De his. excommunicatis, interdictis, vel suspensis, aut laicis.

d Moneantur, ab alijs nominatim & expressè.

e Expellantur. nam si eos possent expellere, & nō facerent, electio non valeret, extra eo. Massana, & extra de

tra de procu.consulti.& notatur per Innoc.& Hostiē. extra eo.illa, & c.cùm Vinto.& per B.Com.ext.de cō-suec.cùm dilectus.Adde Abb. Sicu.in d. c illa.colum. ij.versic. Sed dubium magnum,&c.Sed sufficiat probare electum excommunicatū fuisse ante electionē, licet non probetur præcisè, ꝙ tēpore electionis esset, Fel.in c.auditis,col.pe.ver.dicit tamē Ro.&c.de pscr.

f Secretè.extra de his, quę vi met. causa fiūt,c.j.& extra de app. si iustus metus,& notatur per Innocen. extra eod.illa.

g Non admittunt. post huiusmodi protestationē eligere possunt securè cum talibus, etiam si sint laici, ex quo eos expellere non possunt absque periculo vel scandalo,aliàs non prodesset protestatio,si eos absq; periculo vel scandalo expellere possent, vt nota. per Innocen.& B.Compost. extra eo.Cumana,& ca. illa. Sed nunquid est necesse,vt ipsi huic protestationi cō sentiant? Non, cū per hoc ius ipsorum non læditur, secùs, si in aliquo læderetur, tunc enim non valeret protestatio,nisi illi, contra quos fit,illis consentirēt, & sic intelligitur, & notatur per Innocen. Host. & B. Compost.extra eo.c.Cumana.Nec propter hoc vitiabitur electio,licet tales admittantur, ex quo tolerantur,arg.xv.quæst.vltim.capitu.vltimo,& extra de co. ha.cleri. & mul. vestra, ff. de offi præto.l. barbarius, sed hoc probato postmodum coram iudice competenti voces eorum non valebunt,vt infr. sequitur, & dixi sup.c.vj.Sed ex quo probari potest, quòd isti sunt excommunicati, suspensi vel interdicti, nunquid debet alijs imputari,qui antequam cum eis eligant, hoc non probant? Non secundum Innocentium,quia nō est præsens, coram quo possit hoc probari, cùm capitulum non sit iudex, vt notatur per eum, extra eod. illa,ad finem, & idem dicit B. Compost.extra de consuetudi.c.cùm dilectus. *Protestationis vires.*

Adde Innocen.& Abb.in capit. in Genesi,& Abb. in d.illa, columna secunda, & ca. Cumana, in vj.notabili,

tabili,& colum.iiij. versicu.nota.primo,vbi amplè vide.Quid si sint inhabiles alio modo, quàm excōmunicationis, &c. puta propter defectum ordinis, vel alium casum,vide glo.de Zaba.& Ioan.de Imol.in clemen.vt hi qui, in verbo concedatur, de æta. & quali. Ioan.And.in regula, quod alicui suo nomine,in Mercuriali.de reg.iuris, Anto.de Butrio,in c.fi.& ibi Ab. Sicu.de procuratoribus,& Abb.in c.cùm super abbatia, & ibi Felyn. de offic. deleg.vbi concludunt communiter Doctor quòd electio propter admissionem talium inhabilium siue scienter, siue ignoranter fuerint admissi, non vitiabitur, tamen vox eorum non augebit numerum, capitu. ecclesia, in ij. de electionibus.Et maximè,si cum protestatione fuerint admissi, vt dicunt Docto. supr. allega.& Mandagot.hîc, & sup.vj.& vij.& probatur hæc theorica in clementina j.de regula.

h Excludendi. Secundum B.Compost.vt nota.per eum,extra de consue.cùm dilectus.

Electio an vitietur, si in ea laici admittantur.

i Cum talibus. Excommunicatis,suspensis,vel interdictis,vel laicis. Sed contrà, extra eod.quisquis,& c.Massana, vbi dicitur, quòd electio est nulla, si laici interfuit. Solutio. cùm laici voluntariè à canonicis admittuntur ad eligendum, vel cùm ipsi per impressionem aliquem eligi faciunt, tunc est electio nulla. Sed si ipsi laici se ingerant electioni contra voluntatem canonicorum volentes eligere cum eisdem,tunc si cum protestatione admittant,benè valet electio facta ab eisdem, ex quo eos expellere non possunt absque periculo, vel scandalo. Nam si eos possent expellere sine periculo vel scandalo, tunc nihil valeret electio, vt dicunt iura prædicta. De hoc plenè not.per Inno.& B.Comp.extra eo.Cumana.

Adde omnes docto.in d.c.Massana,& Archid.Domi.& Cardi. Alex.in c.laici, lxiij.distin.& gl.inf.eo.c. lix.forma vij.in verbo alios,& quæ ibi dico,& Bar.de fir.in tra.de episcopo,in tertia parte, lib.j.q.lx.

k Cele-

k Celebrari. Per protestationem enim ipsam non videtur capitulum consentire, vt tales intersint, argumen.xxxj.quæst.ij. Lotharius extra de his, quæ vi metusue causa fiunt, capitu.j. & ideo vt appareat de voluntate huiusmodi vtilis est protestatio.

Quot sunt eligendi formæ, & in quibus ecclesijs & dignitatibus vendicant sibi locũ.

CAP. XXI.

QVoniam tres eligendi formæ, videlicet scrutinij, compromissi, & diuinæ inspirationis traduntur in concilio generali. a. *oportet, vt qui eligunt, procedant per aliquam ex eisdem, aliàs electio non teneret.* b. *Sciendum tamen est, quòd prima forma necessitatis dicitur, & pro tanto, quoniã ad procedendum per eam etiam vno solo.* c. *instante cæteri necessariò astringũtur, duæ verò aliæ voluntatis, quia nemo inuitus cogitur per easdem procedere. Huiusmodi autem formæ non solùm in cathedralibus ecclesijs sunt seruandæ, cùm est episcopus vel alius superior eligendus, sed etiam in alijs collegiatis.* d. *ecclesijs secularibus vel regularibus, cùm in eis imminet facienda electio prælatorum, dummodo spectet electio ad collegium in eisdem: secùs, si ad superiorem aliquem propter illorum, ad quos spectat, negligentiam,* e. *vel delictum.* f. *aut ex causa alia,* g. *electio, vel prouisio pertineat: tunc enim non astringitur.* h. *ipse superior ad obseruandam formam aliquam de præmissis. Sanè in dignitatibus inferioribus,* i. *quæ sunt in cathedralibus ecclesijs constitutæ, de rigore iuris non*

sunt formæ huiusmodi obseruandæ.k. nisi secùs de cõsuetudine obtineret, sicut in multis ecclesijs id seruatur in electione præpositi, vel decani, quæ consuetudo, cùm non sit iuri contraria, l. est inuiolabiliter obseruanda. m.

QVoniam tres eligendi formæ, &c. Adde, quòd decem signa ad recognoscendum formã, duodecim ampliationes ad regulã, quæ dicit, seruandam esse formam, octo limitationes ad eandem, multa demũ de forma celebre vltra omnes, per modum tractatus inuenies, per Domi. Fely. in c. cùm dilecta, colum. vj. versic. de formæ obseruantia, de rescript. & Franc. de Areti. in l. nemo potest, ff. de legatis primo.

a Generali. extra eo. quia propter.

Adde, quòd concilium Basilien. ad istas tres solẽnitates addit alias tres solennitates, quas vide à §. & cùm humanę, ad §. deinde, vsque eodem in pragm. & ibi per glosam maximè in §. ad locum, in verbo prælato, quæ allegat hic Mandagot. Et aduerte, quòd diuersitas formarum induxit confusionem, secundum Baldum in dicto capitulo, quia propter, columna secunda, vt ne quis suo arbitrio tradat formam. Fuerunt olim inuentæ formulæ actionum proponendarum: sic concilium statuit tres formas, siue vias, vt ibi vide per eum.

b Non teneret. extra eodem, cùm post petitam, & c. in Genesi.

Scrutinij via est necessitatis.

c Vno solo. licet aliàs regulariter maiori parti capituli sit standum, extra eodem, licet, & extra de his, quæ fiunt à maio. par. ca. c. j. ff. ad muni. quod maior, in hoc tamen casu non statur, imo vnus solus cõtradicere potest omnibus volentibus, per formam compromissi, vel diuinæ inspirationis procedere, & petere, vt per viam scrutinij procedetur, vt notat. per B. Innocen. Hostien. & B. Compost. extra eod. quia propter,

pter, & ita tenet curia Roman. vnde propter hoc dicitur forma scrutinij necessitatis, & alia voluntatis.

Adde Abb. Sicu. in c. scriptum, columna ij. versic. no. & in ver. & si partes, &c. & inf. eo. c. cxxxix.

d Collegiatis. hæc est opinio B. Innocen. & B. Cōpost. extra eodem, quia propter, Hostien. autem dicit ibidem, quòd locum habent in omnibus ecclesijs viduatis prælatis, & in omnibus beneficijs, quorum electio vel collatio pertinet ad collegium, primum verius est, & ita seruatur de facto. Quid si in ecclesia nō sunt nisi duo vel tres, tunc non videtur, quòd possit habere locum forma scrutinij, vt notat. per Inno. & B. Compost. in d. c. quia propter. *Scrutinij forma locum nō habet, quādo sunt tantùm duo, vel tres canonici.*

Adde ad primum dictum glos. quæ dixi suprà in additi in verbo cōstitutis, in capitulo primo, & pulchrè Cardin. Alexand. in capitu. j. columna vj. versi. glo. super verbo minores, & c. xxj. dist. Et ad vltimam quæst. vide Abb. in dicto capitul. quia propter, §. vel saltem, colum. ij. versi. in glo. in verbo vice omnium, vbi idem tenet, quòd duo non tenentur seruare formam aliquā, vnde possunt procedere sine forma scrutinij & compromissi, & idem ibi Bald. col. iij. in fin. versi. in tex. ibi tres.

e Negligentiam. quia non elegerunt infra tempus à iure statutum, extra eo. ne pro defectu, & su. c. j.

f Delictum. quia elegerunt scienter indignum, extra eo. cùm in cunctis, §. vl. & su. c. ix.

g Causa alia. puta ex priuilegio vel consuetudine præscripta, sic in plerisque prioratibus conuentualibus contingit, su. c. j. vbi de hoc.

h Non astringitur. ex. eo. ne pro defectu.

i Inferioribus. puta decanatibus, præposituris, & similibus.

k Obseruandæ. secundum B. Compost. Innocē. vt notatur extra eo. quia propter.

Adde, quanto tempore eligens non eligendo perdat ius eligendi, Bar. & Docto. in l. fin. §. j. C. commu-

nia deleg. Bald. & Doct. Moder. in l. captatorias, C de testam. milit.

l Contraria. Imò est iuri consona, extra eod. dudum j. & extra de ap. constitutis. ij.

m Obseruanda. Nã in electionibus multum attenditur consuetudo, de cleri. coniug. cùm olim, & extrà eod. Cumana.

Adde glosam, supr. eod. cap. octauo, in verbo consuetudo, & quæ ibi dixi.

De forma scrutinij, & quæ sunt substantialia in eadem.

CAP. XXII.

Via forma scrutinij primo loco ponitur in concilio generali, a.*congruum est, vt tractemus primitùs de eadem, de duabus alijs seriatim postmodum tractaturi. Imprimis igitur est sciendum, & diligenter memoriæ commendandum, quòd quædam sunt substantialia in hac forma, quibus omissis electio non procedit, imò est irrita.*b.*ipso iure. Primum est, quòd scrutatores aliqui.* c.*assumantur. Secundum, quòd vota.*d.*secreto.*e.* & sigillatim.* f. *à scrutatoribus inquirantur. Tertium, quòd in scriptis vota huiusmodi redigantur.* g.*Quartum, quòd vota ipsa in scriptis redacta, mox* h.*in communi, hoc est, in capitulo publicẽtur. Quintum, quòd collatione habita.*i.*statim.*k.*communis.* l. *electio subsequatur. Sextum, quòd is, in quem maior pars & sanior.*m.* consenserit, eligatur. Si istorum aliquid fuerit prætermissum, & electo est irrita, vt est dictũ.* n.*& nihilominus eligentes eligendi potestate sunt priuandi.*o.*per sententiam.*

Quia

QVia forma, &c.

a Generali. Extra eod. quia propter.

Adde, quòd difficile eſt ſeruare formam per viam ſcrutinij, ſecundum glo. in c. cum expediat, eo. li. vj. & Bal. in di. ca. quia propter, in prin. & Ab. Sicu. ibi ideò via compromiſſi expedientior & tutior, & idem glo. infrà, eod. cap. xlv. in verbo teneantur.

b Irrita. Extra eod. in Geneſi, & hoc ſecundum omnes, Hoſtiẽn. excepto, qui dixit, quòd non eſt electio irrita ipſo iure, ſed irritanda per ſententiam, cũ peccatur in forma, extra eod. Cumana. & eod. tit. cũ poſt petitam. & c. eccleſia. Sed primum verius eſt, vt notatur in di. dec. Cumana. ad fin. Adde glo. fin. infrà eodem capitulo.

c Aliqui. Non dicit quot, ad notandum quòd numerus ſcrutatorum non eſt de ſubſtantia, vnde poſſunt eſſe tres, vel plures, vel pauciores, vt dicam infrà cap. proxi. ſed iſtud non eſt de ſubſtantia, quòd ſcrutatores aliqui aſſumantur, ſecundum Innocẽ. & notatur extra eod. quia propter. Vtrum autem aſſumi debeant de collegio tantum, dicetur infrà, ca. proximo. Adde quòd iſtud tenet Spec. eo. §. j. col. iij verſi. ſi ergo viam eligant, ſed contrarium eſt verum, ſecundum Abba. in di. c. quia propter, col. v. verſ. quartum, & ibi Bal. col. ij. verſic. ibi tres quia, & c. quod numerus ſcrutatorum, & quòd de collegio tantum aſſumantur, ſunt de ſubſtãtia electionis, vt infrà cap. proxi. dicam in glo. ſuper verbo tutius cum ſequen. *Scrutatorum numerus nõ eſt de ſubſtantia electionis.*

d Vota. Id eſt, conſenſus, extra eod. cùm poſt petitam. & ca. eccleſia. j.

Adde, & expone vota, id eſt, deſideria, vt ff. ad Trebellianum l. mulier §. cum proponeretur, ſecundum Baldum, in dicto capitulo, quia propter. co. v. & ibi vide quid ſit votum. Et nota, quæ ſint de ſubſtãtia & forma electiõis, per Baldum, ibi columna tertia, ante finẽ, vbi ponit verſum. Quot ſint pręſentes: & ſumãt tres eligentes. Singula ſecreta cunctorum vota ſcri-

bentes mox publicanda perfectè, mox conferenda. Mox eligatur, cui maior pars suffragatur. Semel & simul ritè verbo singulari. Quæ sint de forma, ex istis sume te dogma.

Electioni possunt interesse tabellio & testes.

e Secretò. quo ad illos de capitulo. Nam benè possunt interesse tabellio & testes, vt inf. cap. xxiiij. & suprà capitu. xix. & nota. per Innocent. extra eod. quia propter, solum enim capitulũ excluditur, & non personæ necessariæ, vt no. ibidem in gl. communi, Host. autem dicit tutius esse, vt nullus testis adhibeatur, vel tabellio, cùm in prædicta decre. dicatur secretè, sed primum seruatur.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu. in dicto capitu. quia propter, col. vj. in prin. versi. quintum substantiale, &c. & glo. inf. eo. c. xxiiij. in verbo testibus, licet Ioan. And. in d. c. quia propter, dicat se practicasse sine aliquo teste, & idem Pet. de Anch. in c. si cui eligẽdi, in ij notabi. eod. lib. vj. tamen opi. glo. hic, & Abb. de consue. obseruatur.

f Sigillatim. nõ enĩ debẽt duo simul aut tres scrutari, sed singulariter singuli, inf. c. xxiiij. vbi de hoc, et notatur per Inno. & Hostien. extra eod. quia propter. Simile est in teste, qui debet solus examinari, extra de testi. venerabili, & C. de testi. nullum.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu. in d. c. quia propter, col. vj. versic. sextum substantiale, & de teste per Felyn. in d. capi. venerabili, ver. in gl. fin. & tex. Arch. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. in c. si cui eligendi, eod. lib. vj.

g Redigantur. vt appareat per scripturam, quis & in quem direxerit votum suum, & si vellet mutare, quòd obuiet sibi scriptura, xxvij. q. j. omnes. De hoc notatur in glo. cõmuni, extra eo. quia propter. Quis debet vota in scriptis redigere, dicitur inf. c. xxviij.

Adde, quæ dixi su. eo. c. xix. in ver. melius.

h Mox. id est, anteq̃ ad alios actus diuertant, vt no. extra eo. quia propter, de hoc nota. plenius inf. c. xxx.

Adde,

Adde quæ ibi dico in ij.addi.

i Collatione habita. Vt per eam appareat de numero & de zelo eligētium,ac merito nominatorum in ſcrutinio, infrà, c.xxxj.vbi de hoc.

k Statim.Extra eod.cùm poſt petitam.

l Communis.Ab vno vice omnium vel ſaltem vice partis,quæ benè elegit, & canonicè ſecundum Innocen. vt notatur extra eo.in Geneſi,de hoc dicitur infrà.c.xxxiiij.

m Et ſanior. Extra eod.quia propter, & expone, & pro id eſt, ſecundum Innocen.& B. Com.eo.ti.eccleſiā.ij. vt notatur per eos,ca.quia propter, & ibidē innuit glo. communis in prædicto capitu. eccleſia ij. nam licet vna pars ſit maior altera numero, non tamen eſt ſanior, quanquā vt quia nominauit indignū & minor dignum,tūc enim minor eſt ſanior, & ideò debet præualere,ex. de poſtul.præl.gratum. & extra eo. dudum.j.& c.ſcriptum eſt,xl.diſt.multi.

Adde ad primum dictum glo. quid eſt de ſubſtantia ſcrutinij, ſecundum Abb.Sicul.in d.cap.quia propter,col.vj.verſi quintum decimum, &c.

n Dictum.Supra eod.c.§ j.in l. fin.

Adde, an forma huius ca. habeat locū in electione Abbatiſſæ,Old.conſi.ccxcj.& Paul.de Caſt.conſil. cccxxxix. ſecundum verum numerum vol.antiq.incip.form.c.quia propter,& c.& text, in c.indemnitatibus,& ibi omnes eo.li.vj.& ibi in §.ſupradicta,vide quid de monialibus & canonicis mixtim in eo. conuentu habitantibus, vbi Ioan.And. in nouel. & Dominic. ponunt vnam iocoſam petitionem cuiuſdam regis,& per Abb. & Felyn.in cap.dilecta de maio. & obed.& Abb.Sicul.conſil.viij.li.j.vbi ponit de regula S.Brigidæ,vbi ſunt viri & mulieres, & ad pdicta tex. in §.ſi quis aūt,& ibi B,& An.in Autē.de S.Epiſcopo.

o Priuandi per ſententiam.Non enim ſunt priuati ipſo iure eligentes,cùm peccāt in forma, extra eo. Cumana in fin. ſed quando peccāt in materia, eligen-

Eligentes eligendo peccantes qualiter priuentur iure eligendi

gentes scienter indignum, tunc sunt priuati ipso iure, extra eod. cùm in cunctis, & cap. innotuit, supra c. ix. & infrà c. xxviij.

Adde glos. suprà eo. in verbo irrita. & quę dixi post glo. in di. ca. ix. in verbo vnus. & in glo. penu. & fin. & tex. & glo. in verbo priuati. in §. quod si prædicta non fecerint, eod. in prag. & Abb. in di. ca. cum in cunctis, in fin. & c. quia propter §. nisi, col. j. versic. in glo. priuentur, & Ludo. de Ro. in consilio cccclxxxiij. col. iij. versic. secundo si quis dixerit, & c. & Bart. in l. ij. §. j. & l. si tibi §. fina. ff. de optio. leg. Quid si maior, quæ peccauit in forma, electo mortuo, vel acceptare nolēte processerit ad electionem nouam minori parte, quæ non deliquit, contradicente & appellāte, ne fiat electio per ipsos, cùm sint priuandi per sentētiam, & potestas deuoluta ad minorem partem, an valeat, Inno. Compost. & Cald. in dict. cap. quia propter tenent quòd sic, & ibi idem Abb. in dic. §. nisi, in vltima quæst.

Qualiter scrutatores: & quot sunt ad faciendum scrutiniū assumendi, vtrumue aliunde, quàm de collegio esse possunt.

CAP. XXIII.

SVnt nonnulli iuris canonici peritiam non habentes, propter quod expedire credimus, vt circa substātialia forma scrutinij, de quibus iam summariam fecimus, a. *mentionem, amplius immoremur, quo decuerit ordine membra singula prosequēdo. Ab assumptiōe igitur scrutatorum, quæ ipsius est principium*, b. *inchoantes. Notandum est, quòd antequam ad alia procedatur, debēt tres*. c. *scrutatores assumi*. d. *de collegio*. e. *fide digni*, f. *quibus*

bus detur potestas, vt secretò. g. *& sigillatim vota.* h. *sua primò, & deinde vota omnium.* i. *aliorum diligenter exquirant,* k. *& ea in scriptis redacta, mox publicent in communi, & non est.* l. *vis an per compromissum vel etiã per patens scrutinium assumãtur: potest enim committi vni vel pluribus, vt ipsos vice omnium eligant seu assumant: vel possint requiri singuli publicè seu patenter, quos volunt fieri scrutatores. Et si forsitan sint discordes, quia isti volunt istos, alij verò illos, maiori parte stabitur in hoc.* m. *casu. Verùm cùm quidã.* n. *dicant scrutatores ipsos aliunde, quàm de collegio esse posse, ac plures, quàm tres, vel etiam pauciores: alij.* o. *verò contrarium asseuerent, dicentes standum esse concilio generali, quo cauetur, vt tres de collegio assumãtur: tutius* p. *est huic opinioni vltimæ adhærere, cũ auctoritate dicti concilij fulciatur. Si tamen secus factum.* q. *fuerit, irritari.* r. *propter hoc electio non debebit. Cæterùm si scrutatores inchoato scrutinio se absentent, vel forsitan infirmentur, seu per capitulum reuocentur,* s. *potest per capitulum alios subrogare, qui perficient, quod per illos fuerat inchoatum.* t.

SVnt nonnulli, &c.

a Fecimus. Suprà, c. proximo.

a Principium. Extra eo. quia propter, nam à capite edenda est ratio, ff. de eden. l. argentarius, §. edi autem.

c Tres. Vel plures, aut pauciores, quod dic, vt infrà eod. §. verum.

d Assumi. Ab omnibus de capitulo, vel à maiori parte capituli, infrà §. proximo.

Adde, quòd idem Abb. in d. c. quia propter, col. v. versic.

versi. secundum substantiale, quòd scrutatores assumantur per collegium. Non enim debēt se ingerere: redderentur enim suspecti, l. quæ omnia. C. procura.

e De collegio. Electorum, vel etiam aliunde, quod dic, vt infrà eo. §. verum.

Scrutatorum qualitates. f Fide digni. Quod presumitur, nisi aliquid canonicè obijciatur contra eos, & probetur, secundū Hostien. vt notatur per eum, extra eo. quia propter, hoc tamen non est de substantia electionis, secundum Innoc. vt in eo. c. notatur per eum. Illud autem cauendum est, ne isti sint excōmunicati, suspensi, vel interdicti, aut laici, quia tales non debent in electionibus interesse: vt dixi supra, c. vj. & ca. ix.

Adde, quòd idem tenet Abb. in d. c. quia propter, col. vj. versic. addunt etiam aliqui.

g Secretò, & sigillatim suprà, c. proxi. & infrà, ca. proxi. vbi de hoc.

h Vota sua. Primò ne fraudem committere possint, infrà, c. proximo.

i Omnium aliorum. Quid si remaneant aliqui ad scrutandum? Dic, quòd si stat per eos, vt quia requisiti nolunt dicere votum suum, non obesset, extra eo. cum nobis olim, ff. de interroga. ac. l. de ætate §. qui tacuit, si verò non requirantur, non propter hoc electio est nulla, sed annullanda, si ipsi contemptum suum prosequantur, vt infrà c. prox. vbi de hoc.

Adde gl. in c. proxi. in verbo nō fit, sed contrariū est verum, quòd si vnus ex præsentibus non scrutetur, vel aliquis ex ipsis scrutatoribus obmitteretur, non valeret electio. secundum Abb. Sicu. in d. c. quia propter, col. vj. versicu, septimum substantiale, quod intellige, secūdum ipsum, quando contemnitur, seu p̄termittitur aliquis ex vocatis: secus, ex non vocatis: quia contemptus illius non reddit electionem nullam: quia vocatio omniū non est de forma substantiali, & idem dicit ibi co. v. versic. primum, &c. & vide quæ dixi, infrà eo. c. xlv. in verbo maior.

k Exqui-

k Exquirant. Formā, secundum q̄ hoc potest fieri, habes infrà, c. proxi. & melius infrà, c. lix. forma, vij.

l Non est vis. Secundum B. Compo. vt no. per eum extra eod. quia propter.

m In hoc casu. Secundū B. Cō. vt no. per eum extra eodē, quia propter, & est ar. ad hoc extra de his, quæ fi. à maiori parte cap. c. j & ff. ad municip. quòd maior. Et intelligo verum esse, quòd statur maiori parti in assumptione scrutatorū, dum tamen assumat idoneos. quid enim, si laicos assumeret vel notorios excōmunicatos, suspensos, vel interdictos, tunc enim, quia tales de iure interesse non possunt in electionibus, vt supra, c. vj. & c. xx. & extra e. cum inter R. & c. Massana, nō staretur maiori parti, sed minori idoneos nominanti, ar. ex de his, quæ fi. à ma. par. ca. c. j. Sed videtur contrà. cōpromissum enim non ꝑcedit vno cōtradicente, vt suprà, c. xxj. & infra c. xxxix. à simili: hec datio scrutatorū, vt videtur. Solutio cōpromissū est voluntatis, vt in prçall. c. dicitur, & ideò oportet, ꝙ cōsensus interueniat singulorū, sed assumere scrutatores est necessitatis, cū alias nō possit electio fieri per formam scrutinij, vt supra, c. proxi. extra e. quia propter. Vnde cùm non possint oēs esse scrutatores, necessariò statur in eorum assumptiōe maiori parti, sicut & in omnibus alijs, quæ fiunt ex necessitate, nisi à minori aliquid rationabile ostēdatur, secus autem est in his, quæ à voluntate dependent: quia tunc singulorum consensum interuenire oportet, vt not. in glo. communi. extra de consti. cum omnes.

Maiori parti an sit semper standum.

Cōpromissū est voluntatis & scrutinium necessitatis.

Adde Fely. in d. c. cùm oēs. co. j. ante pe. cū seq. & gl. & q̄ ibi dixi suprà, e. c. xviij. in gl. nec venerūt, cū seq.

n Quidam. Vt Vin. T. & B. Cō. vt no. per eos, ex. e.

o Alij. Vt Gof. & Hostien. (quia propter.

p Tutius. Secundum B. Compost. vt notatur per eum, extra eo. quia propter: nam in dubio semper debet eligi, quod tutius est, extra de spon. iuuenis de pe. d. vij. c. si quis autē, in fi. Adde, quod idē tenet Ab. in d. c. quia ꝑpter, col. v. versi. iiij. substātiale, ꝙ isti tres

debent assumi de collegio, & idem Pet. de Ancha. in capi. si cui, in prin. eo. lib. vj. tamen si tres de collegio congregato non electi, alijs videntibus & tacentib⁹ scrutati fuissent, vota aliorum & seruatis omnibus seruandis secuta fuerit communis electio, quæ valet secundum Abb. ibi, & facit in simili, quod no. glo. in c. sicut cùm per formam, eo. lib. vj. & gl. infr. e. c. xxxj. in verb. cõsensu relata, ad tex. & in c. xxxiiij. in verbo non contradicentibus, & in ca. lj. in verbo mandato.

q Factum fuerit. Puta, quia sunt assumpti plures, quàm tres, vel etiam pauciores, nec sunt de collegio.

Adde Bar. de fir. in tra. de epis. in j. lib. iij. part. q. j. q idẽ tenet, sed istud est tertiũ substantiale in scrutinio, quòd solũ tres assumãtur scrutatores, nõ plures vel pauciores secundũ Abb. Sicu. in d. c. quia propter col. v. versi. tertiũ, &c. aliàs nõ valet, & idẽ tenet Bal. ibi col. ij. per glo. ibi sing. & Ludoui. de Ro. in consilio ccxxxij. col. ij. versi. quo ad tertium, &c. & istud ten[illegible]

r Irritari. Hæc tenet curia Roma. nam electio monasterij Calen. fuit in ipsa curia confirmata, quanq̃ in ea fuissent assumpti sex scrutatores, quorum tres erant de collegio, & tres aliunde.

Adde, quando aliunde extra collegium valet, si possint de iure vel consue. electioni interesse, secundum Bartho. de fir. vbi suprà in prima par. li. tertio, quæstione prima.

Compromissarij an possint reuocari.

s Reuocentur. Quod potest fieri secundum Inno. & B. Com. vt notatur per eos, extra eo. quia propter, & c. publicato. Secùs est in compromissarijs, qui non possunt reuocari, re non integra existente, extra eod. in causis, vbi de hoc, & infrà c. xlix. dic. vt ibi.

Adde, quòd idem tenet Ant. de But. & Abb. Sic. in d. c. quia propter, §. vel saltem, in princ. quòd scrutatores etiã re non integra possunt reuocari, quia scrutatores nullũ possunt prætendere interesse, quia redderent se suspectos, vt ibi vide, & de compromissarijs, infr. eo. c. xlix. in verbo dixerunt, & ibi dico.

t Inchoa-

t Inchoatum. Ar. extra de rescriptis, litteris vij. quæst. j. nihil.

Per quem modum & ordinem vota scrutari debeant singulorum.

CAP. XXIIII.

Vm secretò & sigillatim sit, vt diximus, a.*votorum inquisitio facienda, scrutatores cũ tabellione ac testibus,* b.*debenti ne audiri valeant ab alijs, trahere se in partem: videlicet ad vnum angulum capituli, vel ad locum alium condecentem: & ibidem antequam procedant ad scrutinium aliorum, debent iuxta Doctorum,* c.*consilium scrutari primò ad inuicẽ vota sua,* d.*ne ex votis possint instrui aliorũ, in quem debeant consentire: aliàs, si vota sua vltimò scrutarẽtur, plerumque in ipsorum existeret potestate ius tribuere cui vellent,* e. *Scrutatis igitur votis suis, vocare debent illum, qui habet in capitulo primam,* f. *vocem. Quo scrutato, alios sigillatim, quousque vota omniũ fuerint inquisita,* g. *prouiso, quòd non duo,* h. *simul aut plures, sed singuli singulariter inquirantur: aliàs electio nõ teneret,* i. *Verum si scrutari aliqui permittunt, licet secuta electio non sit,* k.*nulla est tamen illis, contẽptum suum prosequentibus irritanda,* m.*Et nota nõ sufficere: prout aliqui,* n.*asseuerãt: quòd vocentur generaliter,* o.*illi, qui remanent ad scrutandũ, immò vocari debent singuli nominatim, tam hi, qui*

sunt infra capitulum, quàm hi etiã, si videri valeant, qui sunt extra: illi autem, qui videri nequeunt.p.nihilominus, si sint circa capitulum.q.sunt vocandi, dummodo hi, qui sunt in capitulo, eos sciuerint ibi esse. Sanè quamuis scrutatores ipsi, cùm vota exquirunt, consueuerint.r.per patrem & filium & spiritum sanctum, ac in suarum animarũ periculum singulos adiurare, s.vt secundum Deum.t.& conscientiam suam iustam, u.illum nominent seu eligant, quẽ vacanti ecclesiæ vtiliorẽ & magis idoneũ esse credũt: si tamen adiurationem eandem omiserint, non propter hoc electio vitiatur. Nam licet sit iuri consona, x. & per eam ad eligendam certam personam magis idoneam.y.adiurati fortius astringantur, non tamen est necessaria, z.sicut puto: sed sufficit, quòd simpliciter requirantur, a.

CVm secretò & sigillatim, &c.

a Diximus. Suprà duobus c.proxi.

Adde text.in ca.si quis iusto.§.absens, & ibi Doc.li.vj.

Scrutinium esse secretum qualiter intelligitur. b Testibus. Licet enim secretè scrutiniũ sit faciendum, nihilominus tamen tabellio & testes interesse possunt, vt dixi suprà, c.xxij.nam hoc, quod dicit secretè, refertur tantũ ad illos de capitulo, vt vnus nõ audiat de alio, sed quantum ad alias personas necessarias, non prohibetur, quin interesse possint, vt not. per B.Compost. Inno. extra eod. quia propter.

Adde quæ dixi in dic.cap.xxij.

c Doctorũ. Puta Host.& B.Cõ.ex.e. quia propter.

Scrutatores se primò scrutabũtur. d Vota sua. Hoc intellige verum esse, quando scrutatores sunt de collegio. Nam si non essent de collegio, non fieret istud, cum non haberent vocem in electione. Scrutabuntur autem se ad inuicem in hunc modum:

modum: duo enim ſcrutabuntur tertium, & eo ſcrutato, ille ſcrutatus cum alio ſcrutabitur ſecundum; deinde illi duo ſcrutati, ſcrutabūtur tertium, vt infrà, c. lix. forma, vij. Quid ſi ſint tantum duo ſcrutatores? Dic, quòd vnus ſcrutabitur alium, ſecundum B. Compoſt. vt notatur extra eodem, quia propter. Sed nunquid capitulum poſſet deputare alios ſcrutatores, qui ſcrutarentur vota illorū ſcrutatorum? Sic ſecundum Innocen. & Hoſtien. vt notat. per eos in dicto capitulo, quia propter. Magis tamen placet Innocen. quòd ipſi ad inuicem ſe ſcrutētur. Adde quod iſtam glo. & ſequen. in omnibus ſequitur Abb. Sicu. in d. c. quia propter, in prin. col. iiij. verſicu. iiij. quæritur, vbi dicit, quòd practica, quam ponit hic Mand. eſt communis, & melior. Et ibi moder. & glo. in eod. c. lix. forma. vij. in verbo primo.

e Cui vellent. Vt patet in tali exemplo. Pone, quòd ſunt xv. canonici, quorum tres ſunt ſcrutatores, de alijs conſentiunt ſex in vnum, & ſex in alium, modo eſt in voluntate ſcrutatorum dare ius, cui volunt, quantū ad numerū, ex quo vltio ſua vota ſcrutātur. Ne igitur hoc fiat, conſulūt Doctores, vt primò ſcrutentur vota ſua: nam omnis materia fabricandi falſum eſt vitanda, & maximè in electionibus, in quibus omnis dolus & ſubreptio debent ceſſare, extra eod. cùm dilectus.

f Primam vocem. A capite enim edenda eſt ratio, ff. de eden. l. argentarius, §. edi autem. Vnde in ſeſſionibus, ſubſcriptionibus, & reſponſionibus maiores præferuntur, ſecundum Innocen. vt xvij. di. §. huic etiam vltra medium, & ff. de albo ſcriben. l. j, & notatur extra de ma. & obe. c. j. *Maiores in multis ſunt præferendi minoribus.*

Adde, quod iſta ſunt ſigna cognoſcendi maioritatem, glo. in c. deliberatione, in verbo electionis, & ibi Archi. & Inn. An. de offi. leg. & Franc. de Zab. in cōſi. xxx. colu. iij. poſt princ. verſicu. item eſt dare talem, & gloſ. in §. ad locum, in verbo ſequen. eodem in prag.

Innoc. Abb. & Felyn. in d.c.j. de maio. & obe. & quæ dixi in libro consue. tit. de consuet. iuris stat. perso. §.vj. in j. glos. & Do. de Ro. deci. iiij. incipi. fuit dubitatum & c. in nouis, & glo. infrà eodem c.lix. forma vij. in verbo præsbyte.

g Inquisita. Quid si inquisiti nolunt respondere: vel cautelosam responsionem dent? Dicit Innocen. quòd non obest, vt notatur per eum extra eodem, quia propter, ff. de interrogat. ac l. de ætate, §. qui tacuit & §. quòd autem de hoc notatur, suprà cap. proximo.

Adde, quòd scrutatores debent diligenter exquirere, vt d. ca. quia propter, ibi interrogando, scilicet in quem volunt consentire, & quare consentiunt in illum per ipsos nominatum, & quo zelo, & etiam interrogare de meritis illius ac qualitate personæ, secundum Ioan. And. ibi. & Abb. col. iiij. versicu. & per hoc potest decidi, vij. quæst. imò secundum ipsos poterunt scrutatores singulos astringere per iuramentum, vt infra, eod. §. sanè, & idem tenet Barth. de sir. in tra. de Episcopo, in j. parte lib. iij. quæst. ij. ad quem recurre, &c.

h Duo simul. Secundum Innocen. & notatur per eum, extra eodem, quia propter.

i Non teneret. Quia cōtra formam generalis concilij, attemptata, quod vult, vt secretò & sigillatim vota inquirantur, extra eodem, quia propter.

Electio non est nulla, licet vota aliquorum non ferint inquisita.

k Non sit nulla. Non enim est de forma, secundum Innocentium, quòd vota omnium scrutentur, vt notatur per eum, eodē, quia propter, sed hoc est necesse, vt dicit, quòd duæ partes ad minus de præsentibus, vel de his, qui vocari debent & interesse volunt, scrutentur: aliàs non teneret, notauit, eodem titu. ecclesia ij.

Adde ad prin. glo. quæ dixi post glo. suprà, c. proximo in verbo omnium. Et ad fi. glo. quæ dixi suprà, cxvj. in verbo habentes.

l Illis. Alij contẽptum istorum prosequi non poss. sunt suprà. c. v. vbi de hoc.

m Irritanda. Extra codẽ, quod sicut, & suprà, c. v. vbi de hoc.

n Aliqui. Puta Inno. & Hostien. & B. Compost. vo no. per eos extra eodem, quia propter.

o Generaliter. Puta dicendo, venite ad scrutinium vos, qui scrutandi remansistis.

p Nequeunt. Puta quia loquitur vnus cum alio, iuxta columnas capituli, secundum B. Compostella.

q Circa capitulum. Quid si congregatis omnibus in capitulo hora præfixa pro facienda electione recedunt aliqui de capitulo: nunquid sunt reuocandi absentes, qui sunt in capitulo? Videtur quòd sic, suprà extra eod. cùm nobis olim, & in hac opinione videtur esse Hostien. & ibidem, & in c. cùm inter vniuersas, & Innoc. ac B. Compost. eo. tit. considerauimus. Est tamen, ar. contra, extra de iudi. c. j. & xj. quæst. iij. certum, contumacia enim non venientis, & venientis, sed recedentis negocio imperfecto, vel sine licentia iudicis equi parantur, vt in dictis iuribus dicitur, & xviij. di. si quis autem, ergo sicut non venientibus vocatis absentibus procedere possũt presentes, vt in dicta dec. cũ nobis olim, & eo. ti. quod sicut, sic & eo. modo videretur, quòd recedentibus aliquibus de capitulo, possent alij procedere ipsis non reuocatis, nec expectatis. Primũ tamen est tutius. Adde glo. & quæ ibi dixi in ca. xviij. in glo in verbo, nec venerunt, suprà eodem & Bal. & Ab. Sic. in c. ecclesia vestra in ij. eodem, & quòd voluit Bal. in consil. ccxiiij. in secundo dubio lib. iij.

Canonicis in capitulo cũgregatis si aliqui exeãt an sint reuocandi.

r Consueuerint. De ap. constitutis ij. & in auten. de sancti. Episcopis §. iubemus igitur Abbatem.

s Adiurare. Talis adiuratio habetur loco iuramẽti, ij, quæst. v. si quis præsbyt. & no. extra de ap. constitutis ij. Adde quòd hodiè secundum prag. in §. ad locum eod. quolibet die ad electionem faciendam

præfixo iurat modo & forma ibi prænarratis, & glo. in verbo ego. N. cum pluribus seq. vsque ad fi. §. quas vide pro omnibus in hoc cap. & eius glo. contentis. Et nota, quòd sicut iudices, dum iudicant, debent habere Euangelia in medio, l. rem non nouam. C. de iu. c. j. iiij. q. iiij. c, vt nostrum, vt ecclesia. benefic. & c. vt nostrum de app. l. quod Ephesi. ff. de eo, quod certo loco. Et pariter in consilijs, c. in nomine Domini, ibi propositis sacro sanctis Euangelijs, xxiij. di. ita canonici dum eligunt, vt no. Card. Alex. ibi. col. j. vers. nota tex.

Beneficia nõ sunt sanguini conferenda.

t Secundum Deum. Non secundum carnem: quia non sanguinis, sed vitæ meritis, sunt beneficia conferenda, viij. quæst. j. Moyses. Vel secundum Deum, idem non secundum mundum, scilicet interueniente pecunia vel corruptiõe aliqua, extra eo. per inquisitionem, lix distin. miramur.

Iudicium rectũ multipliciter peruertitur.

v Iustam. Benè dicit iustam. Nam multi sunt, qui fauore, odio, amore, vel præmio, vel expectatiõe premij, suam infirmant conscientiam, vt volunt, & rectum peruertunt iudicium in suarum periculum animarum vt extra de re iudi. cùm æterni. libr. vj. & xj. quest. iij. ca. quatuor.

x Consona. Extra de appel. constitutis. ij.

y Magis idoneam. Licet de iure melior eligendus sit ab initio viij. quæst. j. licet, sufficit tamen ex post facto, ne is, qui eligitur, malus existat, xvj. quæst. vij. monasterium & extra eodem, cùm dilectus.

Adde Bartho. & Ange. in §. iubemus, in auten. de sanct. Episcopo, col. ix. vbi idem tenent. Et an electio sit nulla, cùm is, qui patitur se eligi, scit se nõ habere qualitates requisitas, Ludo, de Roma. in consi. ccxvj. colu. ij. versicul, tertio principaliter, &c. tenet, quòd sic.

z Necessaria. Potius enim est ad benè esse, quàm ad esse: vnde nec de substãtia est, vt notatur per Hostien. extra eo. in Genesi, ad finem.]

a Re-

a Requirantur. Argu. extra eodem, quia propter, & cap. in Genesi, in quibus de adiuratione nulla fit mentio.

Vtrum ad infirmos, qui sunt in eadẽ ciuitate vel claustro, scrutatores accedere teneãtur.

CAP. XXV.

Quando electionis tempore in eadem ciuitate vel claustro aliqui sunt adeò infirmi, a. *quòd non possut ad capitulum commodè conuenire, nec volunt procuratores constituere, quanquam possent,* b. *scrutatores, postquã eorum, qui sunt in capitulo, vota fuerint inquisita, debent.* c. *ad infirmos ipsos accedere, & vota inquirere eorundem: deinde nullo actu extraneo interiecto:* d. *redire debent ad capitulum, vt tam istorum, quàm illorum vota publicent in communi. Caeterùm insuper publicatione votorum vel collatione, seu communi electione, aut alijs, quae postmodum imminent facienda, non sunt ijdem infirmi necessariò requirendi.* e. *Nam sufficit, quòd in scrutinio requirantur, vbi autem procuratores constituunt, non ibitur ad eosdem, sed cum ipsorum procuratoribus procedetur.*

Quando electionis, &c.

a Infirmi. Supple vel alio impedimento legitimo detenti, secundum Hostiẽ. & B. Comp. vt notatur per eos, extra eodem, quia propter.

b Possent. Extra eod. quia propter, §. illud.

c Debent. Secundum Inno. & Host. & B. Comp. vt notatur per eos, extra e. quia propter, quia pręsens videtur, qui est in ortis ij. q. iij. biduum, ff. de procura. l.

Aqua dulcior ex fonte hauritur, quàm ex riuulo.

v. & quia vox infirmi efficacior est, quam procurato ris, ar. C. de procur. l. vltim. extra de iudi. pastoralis, & dulcius ex ipso fonte. s. à domino hauritur aqua, quã ex riuulo, id est, ex procuratore, lxxvj. dist. ieiunium. Si verò infirmi procuratorem instituere volunt, pos sunt, & tunc non ibitur ad eosdem, sed cum procuratoribus procedatur, vt sequitur.

Adde Bald. in d. ca. quia propter, col. v. in fin. cum seq. qui dicit, quòd dulcius est habere aures dominorum, quàm aures ministrorum, quod est elegans dictum. Si quis interrogatur: quare vult, quòd respon deat principalis, & non procurator? Respondere debet, quia copiosius & dulcius bibitur de fonte, quàm de riuulis, facit. l. fi. cùm sua glo. & ibi Doctor. C. de procura.

Votorum publicatio quãdo fieri debet.

d Interiecto. cũ enim votis exquisitis sit mox publicatio facienda, vt extra eo. titu. quia propter, non debent isti procuratores ad actus alios diuertere, sed debent statim, vt hìc dicitur, ad capitulum redire, vt vota istorum & aliorum mox publicent in communi. Adde no. in c. xxj & sequen. inf. eodem.

e Requirendi. secundum Innocen. & B. Compost, vt notatur per eos, extra eo. quia propter.

Qualiter debet quis in scrutinio exprimere votum suum.

CAP. XXVI.

Via in electionibus, postulationibus, & scrutinijs alternatiua vota, conditionalia, & incerta penitùs reprobantur, a. sit cautus quilibet, vt non alternatiuè, cõditionaliter, vel incertè, sed purè votum suum exprimat isto modo, vel alio competenti. b. *Ego talis in talem*

talem consentio, & ipsum eligo.c.in episcopum & pastorem. Vel si persona talis fuerit, quæ debeat postulari, d.dicat, in talem consentio, & ipsum eligo postulandum in episcopum & pastorem. Sanè si quis votũ suum expresserit alternatiuè, conditionaliter, vel incertè, votum huiusmodi non valebit, & eligendi potestas ea vice.e.penes alios, qui purè consenserint, remanebit.f, Alternatiuum autem votũ dicitur, si quis dicat, consentio in præpositum vel cantorem, conditionale, consentio in præpositum, si cantor consenserit in eundem. Incertum consentio in illum, quem maior pars duxerit nominandum.

QVia in electionibus, &c.

a Reprobantur. Capitulum istud sumptum est tam ex textu, quàm ex glosa doctorum, positis extra eo.in electionibus, lib.vj.

b Competenti. Nõ enim refert, per quæ verba votum suum quis exprimat, dummodo appareat de cõsensu, sicut dicitur in matrimonio carnali, extra de spon.tue.& c. si inter virum.

c Eligo. Quidam dicunt, quòd exprimens cõsen. sum in scrutinio, non debet dicere, eligo, ne videantur tot electiones, quot sunt in numero eligentes, extra eo.in Genesi, sed sine dubio, vt ex eadem dec.colligitur ibi, ne vel idem repeti videtur, &c. & eod.titu. c.publicato, vbi hi, qui consenserunt in scrutinio, electores vocantur, etiã, antequã fiat electio, in communi benè potest dicere eligo, vt dicitur hîc, si tamẽ vis oppositionem prædictam vitare, poteris dicere cõsentio in talem eligendum in episcopum & pastorẽ, & eodem modo in casu sequenti consentio in talem postulandum, &c. Vide c.j.de post.præ. lib.vj. vbi tales formæ eligendi & postulandi sunt nullius momẽti, Adde glo.inf.eod, c.lix.forma vij. in verbo eligo, & *Votũ in scrutinio an possit exprimi per verbũ eligo.*

quæ ibi dico,& Bar.B.Ang. Paul.Alex. Iason,& Berthol.Zosi.in l.serui electione,in princip. ff.de leg.j.& Bar.de Firm.in tracta.de episcopo, in j.parte,lib.iij.q. xxj.vbi ponit,si dicatur,volo eligere,&c.& in q.xxvj. dicit,si dicatur eligo talem, & non dicit, in episcopũ, quod intelligitur.

d Postulari. quæ personæ postulari debeant,dicitur inf.capitu.liij.

Votum non debet esse cõditionale, alternatiuum, vel incertũ.

e Ea vice. In prælectione, de qua agitur,ergo in sequenti proxima nõ nocebit, secundum Host.ex. c. cũ Vintonen.& notatur per eum,extr.c.in electionibus. Adde gl.in eo.c. proxi. & su.c.j.in gl.vl.& quæ ibi dixi,& in capi.ix.& Pet.de Anch. in consi.cccxcix.in fi.

f Remanebit. Nam illi,qui vota sua taliter expresserunt,perinde habebũtur in ista electione, ac si non essent de capitulo,vnde si erant xiij. canonici in capitulo,& tres conditionaliter , alternatiuè, vel incertè vota sua expressserint, electio à sex illa vice de alijs facta dicetur à maiori parte capituli facta,quia voces trium prædictorum reciderunt in x. nec computantur. Adde Dominic.in capitulo j.columna ij. versicu.sed contrarium verò,de postu. præ. li. vj. & Ludouic. de Roma. in consilio cccxxx. & in consil. ccccIxxxiij. & tex.Archi. Ioan. And.Pet.de Anch. Domin.& Philip. Franc. in c.ij.de elec.li.vj. & quod voluit Cal.consil. vij.eo.ti.& Fran. de Zaba.in consi. xcix.& consi.ciiij. colum.ij.in fin.

Qualiter hi,qui scienter indignum eligũt, puniuntur,& quis indignus, vt non poſsit eligi,censeatur.

CAP. XXVII.

Vm hi,qui scienter indignũ in scrutinio nominare præsumunt ,si ex votis eorum communis electio subsequatur. a. eligẽdi sint ex vice. b. põtestate priuati. c. & suspensi triennio. d. à beneficijs

neficijs. c ecclesiasticis ipso iure. f. puidere debet quilibet, ne consentiat in indignum. Indignus aūt censetur omnis excōmunicatus. g. suspensus, h. vel interdictus. i. aut laicus. k. & qui non est in sacris ordinib. l. vel ætate legitima. m. constitutus, quiq; nō habet scientiā n. cōpetentem, aut nō est de legitimo matrimonio pcreatus, o. vel est symoniacus. p. homicida. q. bigamus r. piurus. s. sacrilegus, t. aut infamis. u. necnō & qui electionis tēpore pluralitatē beneficiorū curā animarū habentiū, seu dignitatū, aut personatuū absq; dispensatione sedis apostolicæ noscitur in casibus à iure prohibitis obtinere, x. & is etiā, qui electioni de se factæ p secularis potestatis abusum præsumpserit cōsentire, y. supradicti oēs, necnon & cæteri criminosi, z. ac irregulares, a. à iure eligi prohibentur. Et si scienter electi fuerint, puniūtur eligētes, vt superius est præmissum.

CVm hi; qui scienter. Secùs si ignoranter, extra eo. cùm in cunctis, & c. innotuit, & sup. c. ix. a Subsequatur. hoc est contra quosdā, qui dixerūt, quòd ex solo cōsensu in scrutinio præstito priuatur quis eligendi potestate, si nominet scienter indignum, vt de hoc notatur per Inno. ex. c. dudū, j. sed nō est verū, nisi sequatur electio. vt hic dicit, & est expressum hodie, eo. ti. cap. perpetuæ. lib. vj.

Eligendi potestatem amperdat, qui scienter indignum nominat.

b Ea vice, id est, in prima electione, quæ facienda imminet, quod dic, vt sup. c. ix.

Adde, an eligentes indignum sint priuati potestate postulandi pro illa vice, Fely. in c. cùm olim. colū. j. de maio. & obed.

c Priuati. ipso iure, extra eodem, cùm in cunctis, §. clerici.

Adde, an dignus priuatiōe beneficij faciat fruct' suos, quādiu in beneficio toleratur, Felyn. c. de quarta, la-

ta,latius,quàm alibi, col.xij.versic. faciunt postremo de præscript.

d Triennio.extra eo.cùm in cunctis.

Eligentes scienter indignū non semper suspenduntur à beneficijs.

Adde, an talis infra huiusmodi triennium possit eligi,per Docto.in d.ca.cùm in cunctis, & in c. per inquisitionem,eo. & Barth. de Firm.in tract.de episcopo,in prima parte,lib.ij.q.lviij.

e Beneficijs. Habitis & habendis, extra eo.per inquisitionem, vbi de hoc, & facit extra de æta. & quā. cùm bonæ. Notandum est tamen, quòd ista pœna,s. priuationis à beneficijs locum habet solùm,cùm episcopus eligitur scienter indignus. Secùs autem est, si alius inferior eligatur indignus, tunc enim licet eligentes priuati sint eligendi potestate ipso iure, non sunt tamen suspensi à beneficijs, secundum Host. vt no.per eum extra eo.causam quæ,in fin. & c.cùm in cunctis, §.fin. & in summa, eo.titu. §.quam pœnam, circa fin.& hæc pœna restringitur ad beneficia, quæ ipsi eligentes habent in ecclesia,quam taliter eligendo offenderunt, c.si compromissarius, §.restringitur, de elect.lib.vj.

Adde, qua pœna puniantur eligentes indignum, glo.in prohe.prag.§.nam ecclesiarum, in verbo indignorum, & text.in §.& quoniam,& ibi glo. in verbo auctores, fol.xxvij.eo.titu.in prag.

f Ipso iure.xx.eo.cùm in cunctis,& c.innotuit.

g Excommunicatus.siue maiori,extra de cleri.excommu.mi.postulastis,& c. sequenti,siue minori,eo. titu.si celebrat,vbi de hoc.

Adde, quid si sit excommunicatus post appel. interiectam possit eligi & eligere,dic quòd sic, cùm per app.extinguatur,c. præterea, de appel.& c. solet,& c. licet de senten.excommu.lib.vj.& Do.de Rota.deci. cccvij.in anti. & Abb. Sicu.in consi. xxxiij.lib.j.& Fely.in c.præterea,columna iij. de spon.& in c.pastoralis,de app.Bar.Bald. Ang. & Saly. in l.fin. C.si à non comp.iud.

h Suspen-

h Suspensus. extra de consuet. cùm dilectus, vbi de hoc.

i Interdictus. extra eod. cùm inter, R.

k Laicus. lxj. dist. c. j. & ij. talis tamen benè potest postulari, vt e. di. Osius, & §. sequenti, infr. c. lxiij.

Adde, an possit fieri electio de alijs, quàm de gremio ecclesiæ, tex. Cardi. de Zab. & Imo. in cle. inf. eo. & Ioan. de Pla. & Lucas de Penna, in l. nam, C. de nauicul. lib. xj.

l Ordinibus. extra eo. dudum, j. & extra de æta. & qualita. à multis, lx. dist. innouamus.

Adde, an electus teneatur dicere defectus suos, Fely. in c. sciscitatus, colum. iiij. versicu. non se excusat, de rescrip.

m Legitima. xxx. annorum completorũ in episcopo ad minus, & xxv. inceptorum in inferioribus dignitatibus & beneficijs curam animarum habentibus, ex. eo. cùm in cunctis, & c. licet, Gre. x. lib. vj. *Aetas legitima in promouendis quæ est.*

Adde Bartho. de Firm. in tra. de episcopo, in j. parte, lib. ij. q. xxxj. & tex. in c. indemnitatibus, eo. lib. vj. vbi loquitur de ętate Abbatissę. Sed ad prioratum ruralem sine cura possit minor xiiij. annis assumi, Fre. de. de Zenis, in consilio xlix. & Dominic. in c. de his, xxviij. d. vbi plenè vide, & Fely. in ca. cùm, xx. colum. vlti. de offi. delega.

n Scientiam competentem. extra de æta. & qua. cùm sit, & c. quamuis, nam licet desideretur in pręlato eminens scientia, in eo tamen cõpetens toleratur, extra eod. cùm nobis olim, & extra de renuncia. nisi cùm pridem, §. ne pro defectu. Adde ad istam gl. similem, j. eo. c. lix. forma vij. in verbo Doc. & in cap. lx. in verbo episcopalis.

o Matrimonio. infrà eodem, cùm in cunctis, & capitu. innotuit.

Adde, quid si in heremita, dic quòd sic, secundũ gl. xvj. q. j. qui verè, per ca. cùm monasterium de elec. & Bart. de Firm. in tract. de episcopo, in prima parte lib.

ij. q.

ij.q.lxviij. vbi vide aliqua pulchra de heremita.

p Symoniacus. extra e. super eo.& extra de symo. c.tanta,& extra de renuncia.post translationem.

q Homicida.l.d.miror,& ca.si quis viduam,extra de excessi.præ.ex literis.

r Bigamus. verè, vel interpretatiuè;extra.de bigamis,per totum, & xxvj.dist.c. deinde. Qui dicantur bigami verè,& qui interpretatiuè, notatur extra eo. de biga.cap.ij.

Adde ad istam glo. & seq. glo.infrà eod.c.xxxij.in verbo bigamus, & in c.liij.in verb.bigami, & quæ ibi dixi,& an Papa possit dispensare cum illo, quoad receptionem ordinum, qui cognouit vxorem, postquā audiuit eam adulterium cōmisisse, ex quo cēsetur bigamus, Pet. de Anch.in consil.cxxiiij.& pulchrè Bar. de Fir.in tract. de episcopo,in j.parte,lib.ij.q.xxj.vbi recitat de Antho.de Roselis,& Io.de Ligniano bigamis ad cardinalatum aspirare volentibus ex dicto. glo. in capitu. nuper de bigam. & Bald.in.ac si clerici,de iudi.

s Periurus. qui non meretur ecclesias regere,extra de iureiu.querelam.

Adde glo.in ca.si fortè,eo.lib.vj.& Bald.in l.j.col. ij.C.de reb.cred.Felyn.in d.c.querelam,Barth.de Fir. in tract. de episcopo,in j.parte,lib.ij.q.xxxiiij.& glo. inf.eo.ca.lix.forma vij.in versi.periurus.

t Sacrilegus.extra eo. venerabilem.

Infames sunt à dignitatib. repellendi.

u Infamis.extra de excessi.præl.inter dilectos. nā personis vilibus & indignis portæ dignitatis patere non debent, vt ibi dicitur,& C.de infa.l.vna.lib.x.vj. quæst.j.infames.

x Obtinere.extra eo.dudum,ij.

y Consentire.extra eo.quisquis.

z.Criminosi.vt vsurarij,xlvij. distin. de petro. extra, de excessi. præ. inter dilectos, extra de cohabit. cleri.& mu.capit.vestra, & capitulo vltimo,xxij. dist. præter hoc,& idem est in alijs criminosis,extra eod.

cùm

cùm in cunctis, ver. vita, &c. & inf. lxxxj. dist. tantis.

Adde ad hoc. c. & omnes glo. text. & ibi Arch. Domi. & Cardin. Alexand. in c. qui in aliquo, lj. distinct. & infrà eod. c. liij.

a Irregulares. vt hi, qui celebrauerunt excommunicati, suspensi, vel interdicti, nec est cum eis dispensatum, extra de re iu. cùm æterni. lib. vj. Sunt etiam & alij, qui prohibentur eligi, vt is, qui laborat morbo epileptico, siue caduco, extra eodem, cùm inter canonicos, xxxiij. distinct. maritum. Item maculam in oculo habens, vel manu altera mutilatus, extra de cor. vici. cùm de tua, & capitu. ex parte. Item regularis, qui audiuit leges, vel physicam, nisi cū eo fuerit per sedem Apostolicam dispensatum, extra de cleri. vel mo. super Specula. Isti verò, & multi alij, quos per se inuenire poterit quilibet studiosus, eligi prohibentur. *Eligi prohibētur multi.*

Adde ad hoc notata, in cap. liij. infrà, eod. qui eligi possint vel prohibeantur, & Bartho. de Fir. in tracta. de episcopo, in j. parte, libro secundo, per totū. Et quę dicatur irregularitas, & vnde dicatur, & quo iure fuit introducta, & quot modis sumatur, & qui irregularitatem incurrere possunt, quæ fuit causa inducendæ irregularitatis, quibus casibus contrahitur de eius effectu, & qualiter remoueatur, vide amplè per Mari. Zosi. in repeti. capitu. ad audientiam, de homicid. vbi ponit decem quæstiones celebres. Et nota, quòd nemo est irregularis censendus, nisi qui de iure irregularis dicitur, vt dicit Anthonius de Butrio, in capitulo ex parte, in secundo de corpo. vicia. & Cardinalis Alexandri, in capitulo, hinc, in principio, quadragesima nona distinctione.

Per quem, & qualiter vota in scrutinio præstita sunt scribenda.

CAP. XXVIII.

*Q*Via vota sunt in scriptis necessariò, vt diximus, a. redigenda, per quē & qualiter hoc fieri habeat, videamus. Sciēdum est igitur, quòd si tabellio. b. præsens fuerit, ipse scribet, sin autem scribant singuli scrutatores. c. aut vnus ex ipsis de beneplacito aliorum, vel assumantur duo viri idonei ad scribendum, sicut fit in iudicijs. d. cùm tabellio non habetur. Cæterùm, quicunque scripserit de prædictis, potest vel in prima persona, vel in tertia. e. scribere vota ipsa, prout sibi videbitur expedire, licet, quod in prima persona fiat id magis propter electionis decretum. f. à doctoribus. g. approbetur. Sanè cùm amplius præsumatur pro his, qui sunt in maioribus dignitatibus & ordinibus constituti. h. consulo, quòd in scriptura huiusmodi ordinem exprimat. i. cuiuslibet, & etiam dignitatem.*

QVia vota sunt in scriptis, &c.

a Diximus. suprà, capitulo xxij.

b Tabellio, qui potest in scrutinio interesse, licet sit scrutinium secretè faciendum, vt dixi suprà, c. xxij. & c. xxiiij.

Vota in electione per quos sunt scribenda.

c Scrutatores. licet Hostien. notauerit, extra e. quia propter, & in summa, eo. tit. §. qualiter, vbi, & in scriptis redacta, tutius esse, vt omnes scrutatores simul scribant vota, quàm si per alium scribantur. Hoc tamen est veritas, quòd siue scribantur per tabellionē, siue per omnes scrutatores, vel alterum ex eis, seu per duos viros idoneos, ius non offenditur. Et in hac opinione sunt B. & Innocen. in d. c. quia propter.

Adde, quæ dixi post glo. sup. eo. capi. xix. in verbo tabellio, & gl. in prag. eo. §. notarijs, in princi.

d Iudi-

d Iudicijs. extra de proba. quoniam.

e In tertia. Poteſt enim ſcribere ſic, P. requiſit', in quem conſentiebat, conſenſit in B. & eum elegit in epiſcopum & paſtorem Vel ſic, P. requiſitus, in quem conſentiebat, ſuum conſenſum in hunc modum expreſſit, ego. P. in talem conſentio, & ipſum eligo in epiſcopum & paſtorem. *Vota poſſunt ſcribi in tertia perſona, et in prima.*

Adde gl. inf. eo. c. lix. forma vij. in verbo ego.

f Decretum. in quo ſubſcribi debent nomina canonicorum in prima perſona, vt inf. c. lix. forma 24.

g Doctoribus. vt notatur per Gof. in ſuo libello, eodem titu.

h Conſtituti. extra eo. dudum, j. & c. eccleſia ij.

i Exprimat. is qui vota ſcribit.

Adde glo. in c. lix. forma vij. in verbo præsbyter.

Si ſcrutinium non poſsit perfici vna die, an continuari valeat in ſequentem.

CAP. XXIX.

SI eorum, quorum vota ſunt ſcrutanda, tanta fuerit multitudo, quòd compleri nequeat ſcrutinium vna die, cõtinuari. a. *poterit in ſequentem, & in die continuata perfici ſcrutinium inchoatum, quod intellige verum eſſe, ſi ſuperſit de tempore ad eligendum in canonibus præfinito: nam ſi nihil de hoc tempore ſupereſſet,* b. *tunc non poſſet fieri* c. *continuatio ſupradicta, cùm eligi nequeat vltra tẽpus,* d. *imò eligẽdi poteſtas ad ſuperiorem proximum deuoluetur.* e. *ſibiq; imputent, qui eligere debuerant, qui ſe adeò arctauerunt.* f.

SI eorum, quorum, &c.

a Continuari. ſecundũ Inno. & Hoſt. vt not. per

Scrutinium potest continuari de die in diem.

eos, extra eo. quia propter, & censebitur vnum scrutinium ratione cõtinuationis, ar. extra de tempori. or. literas. Nam continuatio de duobus, facit vnum, xvj. q. iij. §. potest. & vij. quęst. j. illud, & c. nihil.

Adde, & intellige, dum tamen à maiori parte fiat, vt dixi suprà, capitul. xvj. in addi. ij. post glo. & facit per hoc, c. tex. in l. hæredes palam, §. fin. ff. de testa. & l. cùm antiquitas, & l. casus, C. eod. & tenet Barth. de Fir. in tract. de episcopo, in prima parte, libr. iij. quęst. xxiiij. arguendo de vltimis voluntatibus ad beneficia, quod est validum in iure, secundum Ludouic. de Ro. in consilio cccl xxxviij. & capit. ij. de concessione præbend. & vide, quod not. Bald. in l. si cùm dies, in prin. ff. de arbi. & quæ dico infrà eod. c. lix. forma j. in verbo diem talem, & glos. in forma vij. in verbo interuallo.

b Superesset. quia fortè est vltima dies termini à iure statuti.

Iurisdictio an possit vltra terminũ continuari.

c Non potest fieri. sic & iudex delegatus, cuius iurisdictio expirat in termino ab eo præfixo, nõ potest continuare in diem sequentem, licet aliàs possit, si nõ expiraret, extra de offic. deleg. consuluit.

Adde Io. Fab. Christofo. Porc. Bar. & Ang. Aret. in §. omnis stipulatio, Insti. de verbo. obl. Bar. in l. si finita, §. Iulianus, versi. quæro, vtrũ primum decretũ, &c. ff. de dã. infec. Ang. Imol. & Moder. in l. de vnoquoque, ff. de re iudic. & Bald. Abb. Sicu. & Felynus in dicto capitulo consuluit.

d Vltra tempus. extra de supp. neg. præl. licet, & ca. dilecto, & dixi sup. c. j.

e Deuoluetur. sup. c. j. dic, vt vbi.

f Arctauerunt. extra eo. cùm in veteri, & ff. si quis cau. l. ij.

Qualiter, & quando vota in scrutinio præstita debeant publicari.

CAP. XXX.

Votis

Otis omnibus iuxta ea, quæ præmisimus, a. inquisitis, scrutatores de angulo capituli, vel de alio loco, ad quem se in partem traxerant, consurgentes, ad alios reuertantur, moxq́ue, b. vota publicent in communi. c. legendo scilicet, coram ipsis intelligibiliter ac distinctè scripturam vota eadem continentem. Porrò, si aliquis de scrutatoribus facto scrutinio se absentat, vel casu aliquo impeditur, possunt. d. vota ipsa scrutatores alij publicare, vel capitulum, seu aliquis à capitulo deputatus: quia non est vis, per quem publicatio ista fiat, dummodo facta fuerit in communi. Veruntamen, quia generale concilium. e. velle videtur, quòd eam faciant scrutatores, tutius est ipsam fieri per eosdem. Cæterùm, quamuis aliqui. f. asseuerent, quòd si post inquisitionem votorum hæc publicatio differatur, propter hoc non debet electio vitiari, quia tamen in prædicto concilio statuitur, vt vota in scriptis redacta mox publicari debeāt, in communi melius esse puto, quòd fiat sine aliquo interuallo, g. si fieri poterit. h. bono modo.

VOtis omnibus, & cætera.
a Præmisimus. suprà capitu. xxiiij.
b Moxque. sic suprà c. xxij.

Adde, postquam in scriptis redacta, secundũ Abb. in capit. quia propter, crebrò alleg. colum. v. versicul. decimum substantiale, quod publicetur in ca. vt hic.

c In communi. extra eod. quia propter, & dic in communi, id est, in capitu. secundum Innocen. vt no. per eum, in c. quia propter.

Adde, q̄ idē tenet & exponit Abb. ibi, col. v. ver. nonũ substã. &c. & su. c. c. xxij. ver. quartũ, & Bart. de Fir.

in tract.de episcopo,in j.parte, lib.iij. q.xlj.& quæ dicam infrà eo.c.xxxv. in ver.publicari.

d Possunt.secundum Inno.& B. Com. secundum quos non est vis, per quem publicatio ista fiat, vt notatur per eos,extra eo.quia propter, Host.aũt dicit tutius esse,quòd fiat per scrutatores,vt in eo.c. notatur per eum,& sequitur hîc.

e Generale concilium.ex. eo. quia propter,& cap. cùm post petitam.

f Aliqui.vt B.Com.extra eo.quia propter.

g Interuallo.In hoc concordat B.in gl.communi, extra eo.quia propter.& c.cùm post petitam.

h Poterit.si enim fieri non posset,aliqua iusta causa interueniente,tunc non obesset dilatio, argum.C. de testam.l.casus,& l.cùm antiquitas.

Per quem,& qualiter,ac in quibus casibus sit collatio facienda.

CAP. XXXI.

*Vblicato scrutinio,mox.*a.*est collatio necessariò.*b.*faciẽda,*c.*vt ea facta eligatur is,in quem maior & sanior.*d.*pars consensit. Fiat autem collatio numeri ad numerum,*e.*vt per eam appareat,in quem maior pars capituli direxerit votum suum.Secũdò,zeli ad zelum.*f.*vt videatur, quæ pars zelum habuerit meliorem.Tertiò, meriti ad meritũ,*g.*vt sciatur, cui de nominatis maiora merita suffragantur,nec puto sufficere collationem fieri de aliquo prædictorum, licet id aliqui asseuerent,*h.*imò est de omnibus.*i.*faciẽda.Porrò,vbi vnus est tantum in scrutinio nominatus,quamuis non possit.*k.*fieri,tunc collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum,seu zeli ad*

ad zelum, fiet tamen l.*numeri*.m.*meriti*,n. *atque zeli*.o.*licet quidam dicant, contrarium asserētes, quòd tunc tantùm est collatio facienda, cùm sunt plures in scrutinio nominati, sed eorum opinio non est vera*. p. *Collationem verò istam faciant scrutatores, si super hoc à capitulo mandatū habuerint speciale, aliàs suo videntur functi officio*, q. *postquam est scrutiniū publicatum*, r. *vnde tunc per illum habet in capitulo primam vocem*, s. *seu per alium, seu alios, quos capitulū duxerit deputādos*. t. *erit hæc collatio facienda, quinimo & si per aliquem vel aliquos alijs præsentibus & non contradicentibus collatio ipsa fiat, benè valet, licet eis non fuerit commissum, quia in hoc casu haberetur (vt doctores asserunt) taciturnitas pro consensu*. u. *Cæterùm, licet quidam dicant, quòd non solū, cùm per formam scrutinij, sed etiam, cùm per formā compromissi proceditur, est collatio facienda, quando videlicet compromissarij consentiunt in diuersos, alia tamen opinio tanquam verior est tenenda, vt in sola forma scrutinij vendicet sibi locum*, x. *sicq; loquuntur iura omnia, quæ de collatione faciunt mentionem*. y. *Sanè, si collatione facta quicquam forsan appareat, quod electionem redderet vitiosam*, z. *nullatenus fiat electio, sed scrutinium denuò inchoetur, aut per formam aliam procedatur*.

PVblicato, &c. a Mox. ex quo enim sunt publicata vota, non est differenda collatio, nisi fieret ex causa. Quid enim si canonici publicato scrutinio, videntes discordiam præparatam, cantāt missam sancti spiritus, vt pax & cōcordia inspiretur. Vel quid si aliqui trahant se ad angulū capituli cōferentes &

Collatio an poßit differri, postquam vota sint publicata.

tes & tractantes, quomodo possit fieri electio in concordia. Vel pars maior & sanior regat aliam, vt desistat, nunquid per protractionem huiusmodi vitiabitur electio? Non secundum Gof. vt no. per eũ. ex. eo. in summa. Absit enim, vt virtutes in vitia cõuertamus, xj. q. iij. si quis dixerit: & facit ad hoc, quod notatur per Hostiẽ. extra eo. cùm post petitam. Quid si non ex causis huiusmodi, sed malitiosè protrahunt electos facere collationẽ, fortè intendentes ab electo pecuniam extorquere, vel aliàs electionem vitiare, nunquid per hoc vitiabitur electio? Non, sed compellẽtur per superiorem electores ipsi ad faciendam collationem & electionem celebrandã, extra eodem, publicato. Nam fraus & dolus ipsorum nominato nocere non debet, extra de rescriptis, sedes, & c. sequenti, & ff. de rei vendi. l. in fundo.

Adde, quòd ista collatio mox post publicationem nullo actu extraneo intermisso fieri debet, secundum Abb. in d. c. quia propter, col. vj. versi. duodecimum, & Ioan. And. & Abb. in d. c. publicato, & quòd latè voluit Ludoui. de Ro. in consi. xlv. quòd illud, quod fit in continenti, non est diuersum ab actu facto. Et ad vltimam quæstionem hîc, & in glosa, in verbo facienda, in principio, vide Archidiaco. Dominicum, & Cardinal. Alexand. in capitulo finali, lxv. distinct. & Dominicum, & Docto. in capitulo sicut, eodem libro sexto.

Electio sine collatione est nulla. b Necessariò. Nam aliàs, si omissa collatione, quę est de substantia electionis, vt dixi suprà capitu. xxij. fieret electio, nulla esset. extra eodem, Cumana, in fi. vbi de hoc notatur plenè.

Adde, quòd istud est vndecimum substantiale, secundum Abb. in dicto capitulo, quia propter, colum. v. versicu. vndecimum, & tenet Bar. de Fir. in tracta. de episcopo, in prima parte, libro tertio, quæstione quadragesima quarta.

Electores si collationem nolunt face- c Facienda. Quid si nolunt eam facere electores? Dic,

Dic, quòd sunt compellendi per superiorem, vt dixi *re, quis compet eos,* suprà eo. in prima glo. Quid si compulsi, nec collationem facere, nec eligere volunt? Dic secundũ B. Com. quòd elapso trimestri tempore eliget Metropolitan⁹, extra eod. ne pro defectu, & habebit nominatum in scrutinio eligere, dum tamen sit idoneus, cùm succedat in locum illorum, arg. ff. de iure fisci, non intelligitur, §. si posteriori. & C. de tempo. in integ. resti. ea, quæ, cùm enim electores publicato scrutinio variare non possint, sitque iam ius nominato quæsitum, si Metropolitan⁹ posset alium eligere, daretur materia electoribus variandi, & concederetur vna via, quod altera denegatur, quod esse non debet, extra de procura. tue. & ff. de tu. & cura. scire. De hoc notatur per B. Compostellanum, extra eodem publicato.

Adde ad vltimam quæstionem, quòd idem tenet ibi Ioan. Andr. licet Abb. ibi in fin. hæsitet, prout ibi vide, & quæ dixi post glosam penul. in capitulo j. suprà eod. sed Henri. Boich. in capi. dilectus, de concess. præben. distinguit. & idem Cardin. Alexan. in c. nullus, lxj. distinct. versicu. in glo. primum. Et not. quòd vbi superior posset prouidere de extraneo, secundum aliquos, in c. ne pro defectu, hoc tamẽ fallit, secundũ Henri. & Cardi. Alex. vbi de consue. vel statuto ecclesiæ nõ posset prouideri de extraneo, vt est in omnib. ecclesijs Franciæ, ꝙ de cõsue. præscripta dignitas, vel personatus non conferatur extraneis, de qua consue. no. Host. & Inno. in c. tua, de his, quæ fiunt à præla. & glo. in §. quod quisque, in verbo similiter, eodem in pragmat.

d Sanior. Qualiter hoc, quod dicit maior, & sanior, habeat intelligi, not. su. c. xxij.

Adde Barth. in tract. de episcopo, in j. parte, lib. iij. q. iij. aliàs, si post scrutinium ex collatione non sequatur electio, nihil valet, c. ecclesia vestra, & ibi Doct. e. & Barth. de Fir. vbi su. q. xlij. & seq.

e Ad numerũ. hoc respicit eligentes, & dic numeri

vnius partis ad numerum alterius.

Collatio zeli respicit tam eligentes, quã electos.

f Ad zelum. Hoc etiam respicit eligẽtes, & dic zeli vnius partis ad zelum alterius. Consistit autem zelus in intentione animi, j.q. e. si quis neque, cùm solus Deus interiora hominis noscat, extra de simo. capitul. tua, xxvij. distinct. erubescant, de zelo siue de intentione hominis iudicari non potest, nisi per coniecturas, argumen. C. de dolo l. dolum, vnde ex persona electa præsumitur bonus zelus vel malus. Nam si electus scientiam habeat competentem, & sit vita & moribus ornatus, ac de legitimo matrimonio procreatus, nec aliud obsit ei, præsumitur eligentes bonum zelum habuisse, argu. extra eod. dudum. j. & capitu. ecclesia, ij. Et è conuerso, si electus sit indignus, vel si affectu carnali, vel alia priuata affectione quis sit electus, præsumitur malus zelus, viij. quæstio. secunda, dilectissimi, extra de præbend. graue. extra vt ecclesia, bene. vt nostrum. Item pręsumitur zelus melior, vbi est maior numerus, & vbi eligentes sunt antiquiores tempore, & in maioribus dignitatibus & ordinibus constituti, vt in dicta decretali, dudum, & capitulo, ecclesia, & ff. de albo scriben. l. j. & propter hoc ille, qui vota in scriptis rędigit, benè facit, si exprimat dignitatem & ordinem cuiuslibet, vt dixi suprà, capitulo xxviij. De hac materia notatur plenè per Innocentium, Hostiens. & B. Compostel. in dec. prædicta dudum.

Collatio meriti respicit electos.

Adde ad istam glo. Specul. eod. §. j. col. iiij. versicu, publicatione, vbi ponit exempla de Apostolis, qui elegerunt Matthiam, & non Ioseph iustum, licet cõsanguineum eorum, & Barth. de Firmo, vbi suprà in iij. parte lib. ij. q. ij.

g Ad meritũ. Hoc respicit nominatos in scrutinio siue electos, extra eo. ecclesia ij. & dic meritum vnius nominati ab vna parte ad meritum nominati ab altera, qui s scilicet sit melior & vtilior, vt is præferatur viij. quæst. i. licet, C. de offi. rec. prouic. l. potioris, lxj. distinct.

distinct. miramur. Adde, quibus virtutibus debet naturaliter esse prædictus episcopus, & etiam quibus accidentaliter, text. Archid. Dominic. & Cardin. Alex. in capitul. qui episcopus, xxiij. distinct. & glo. in §. ad locum, eod. in prag.

h Asseuerēt. Istorum opinio ponitur per B. Com. extra eodem, in Genesi, & ibidem etiam tāgitur per Innocen. & Hostien.

Adde tex. glo. Arch. Pet. de Anch. Dominic. Ioan. And. & Phil. Franc. in c. si quando, eo. lib. vj.

i De omnibus. Hæc opinio est tutior secūdum omnes, ar. ff. de transact. cùm hi, §. si præter, & ideo tenenda, extra de sponsa. iuuenis, imò & verior, vt videtur, extra eo. quia propter, ibi maior & sanior, &c. Si enim sufficeret fieri collationem de altero, videlicet de numero, quare iunxisset, & sanior, cùm de sanitate constare non possit, nisi per zelum eligentium & merita electorum. Qualiter autem sit hæc collatio facienda, habes infrà ca. lix. forma viij.

Collationem fieri de zelo tantùm, vel merito tantū &c. non sufficit.

k Non possit. ex quo omnes in vnum conueniūt.

l Fiet tamen. secundum Hostiens. vt notatur per eum, extra eodem, quia propter. Innocentius autem dicit, quòd in hoc casu debet tantùmmodo fieri collatio de duobus, scilicet de merito & de zelo, & non de numero, quia patet de ipso, & notatur per eum, extra eodem, in Genesi, B. verò Compostella. dicit de nullo istorum collationem esse faciendam, ex quo non est, nisi vnus solus nominatus, nisi contradictorem haberet, tunc enim esset necessariò facienda, vt notatur per eum, extra eodem, cùm post petitam. Opinionem Hostiens. reputo tutiorem, & videtur expresè probari in dict. decr. quia propter, ibidem, in quem omnes. &c. & c. cùm post petitam.

Adde, quòd Specula. titul. eodem, §. j. colum. v. versicu. vbi autem vnus solus, &c. tenet, quòd non fiat collatio, sed solùm per præsidentem, seu maiorem fiat collatio talis, scilicet, an nominatus sit de legi-

timo matrimonio natus, sufficien. ætatis & scientiæ, ac in sacris ordinibus, & videtur sequi Innoc. vt fiat meriti ad meritum, &c. & nō de numero ad numerū, sed Io. An. ibi in addit. tenet opi. Hosti. quā sequitur hic auctor, & idem in d. cap. quia propter, & ibi etiam Abb. colum. iij. versicul. sexto hic quæritur, &c. quia consideratur vtrum habuerit numerū sufficien. quia præsentes non faciunt duas partes, prout requiritur, & sentit glo. sequen. & idem tenet Dominic. in dicto capitulo, si quando, versicu. quid si non sit nisi vnica, &c. & Barth. de Firm. in tracta. de episcopo, in tertia parte, lib. ij. quæst. iij. & Abb. in c. Cumana, colum. ij. versi. no. decimo. eo.

m Numeri. supple tantum conferent enim inter se, vtrum omnes præsentes fuerint, & vtrum omnes citati, vel aliqui cōtempti, vel quare nō est vox alicui⁹ computanda, vel quare non fuit citatus, & ita de singulis, quæ ad numerum spectant.

Meritum circa electū, circa quæ debet attendi.

n Meriti. tantum, scilicet, vtrum nominatus sit legitimè natus, vel in sacris ordinibus constitutus, aut excommunicatus, vel periurus, seu aliàs criminosus, alióue impedimento detentus, extra eo. cùm in cunctis, & capitul. dudum, j. et ij. poterit enim esse, quòd in hac collatione occurret, quod in secreta nominatione non occurrit. Per collationem enim plerunque veritas inuenitur, argument. extra eodem, in Genesi.

o Atque zeli. tantum, scilicet, vtrum electores bonum zelum habuerint, vel malum. Posset enim esse, quod non bono zelo moti fuissent ad eū eligendum.

Adde, quid si est facta à duplo maiori numero, an fiat collatio zeli ad zelum, text. in dicto capitulo, si quando, eod. libr. vj. & ibi Archid. Ioan. And. Pet. de Anch. Domi. imò & Philip. Fran.

p Non est vera. vt extra eo. quia propter, & c. cùm post petitam.

q Officio. extra de officio delegat. in literis, & ff. de

de re iudicata, l. iudex.

Adde tex. in c. Cumana. ibi, vel ipsi aliquos elegissent, &c. & ibi Abb. Sicu. col. ij. versi. nota octauo, eo. & Doct. suprà alleg.

Collatio an sit facienda per scrutatores vel per capitulum.

r Publicatum. Hoc videtur probari, extra eodem, quia propter. Nam ibi non datur potestas scrutatoribus, nisi quòd scrutentur vota, & ea in scriptis redacta mox publicent in communi, quod autem ibi sequitur, vt is collatione habita, &c. impersonaliter loquitur, nec dicit, per quem fieri debeat, & ideò videtur hoc spectare ad capitulum, licet aliqui dixerint, quòd ad scrutatores id pertineat, quod non credo. De hoc notatur per Hostiens. in dicto capitulo, quia propter.

Adde ad istam glo. & sequen. notata per glo. infrà eodem, c. xxxiiij.

s Primam vocem. Hoc est conuenientius. argu. extra de maiorit. & obedient. ca. j. ff. de albo scriben. l. j & notatur per B. Compostellanum, extra eodem, in Genesi.

Collatio potest fieri per plures, licet non electio.

t Deputandos. Quid si cùm sint duæ partes, pars vtraque vult collationem facere? Puto, quòd possit, ar. extra eodem, quia propter, & cap. in Genesi, in quibus non cauetur, an per vnum debeat fieri, vel per plures: licet secus sit in electione, quæ debet fieri per vnum, vt in dicta decret. in Genesi.

v Pro consensu. Secundum Innocent. Hostien. & B. Compostellanum, vt notatur per eos, extra eodem, in Genesi, & est ar. ad hoc liiij. distinct. si seruus, extra de præsump. nónne.

Adde, quæ dixi, suprà in capitulo, xxiij. in verbo Lucius.

x Locum. Hæc est opinio Ber. Compostella. extra eodem, in Genesi. Idem innuit Innocen. extra eodē, quia propter, in glo. de forma.

Adde, quòd idem tenet Bal. in dicto ca. in Genesi, col. iij. versic. quæro vtrum.

a Men.

y Mētionem.extra eodem,quia propter,& c.cum post petitam,& c.Cumana. & c.in Genesi, cum similibus.

Electio potest esse vitiosa propter multa.

z Vitiosam. Vt quia reperitur, quòd is, qui est in scrutinio nominatus, est excommunicatus, vel periurus, aut aliàs non idoneus:& hoc est notorium per sententiam, vel euidentiam rei, vel confessionem ipsius, vel reperitur, quòd eligētes sunt excommunicati publicè, seu quòd neuter nominatorum habet maiorem partem & saniorem totius capituli, vel aliquid aliud consimile. In his enim casibus & similibus melius est non eligere, quàm eligere, ar.extra de iureiu.quemadmodum, & extra eod.cùm in cunctis §.clerici, & suprà,c.xxvij. Secus, si reperiatur aliud quod electionem non redderet nullam, sed annullandam, vt quia fortè aliquis est contemptus, tunc enim,hoc nō obstante, benè debet fieri electio, & ad hoc sunt electores,si nolunt,compellendi,ar.extra c. publicato.Ratio est,quia non debet talis electio, nisi per superiorem, & ad petitionem contempti cassari, vt suprà,c.v.vbi de hoc & nescimus, vtrum contemptus velit prosequi suum contēptum, cùm non cogatur,nisi velit. Verum si cōtemptus peteret scrutinium à capitulo inchoari,tunc nō debet fieri electio: imò retractabitur,quicquid factum est. Quod dic, vt infrà,c.xxxiiij. Et de hac materia plenè notatur per Innocen.& B.Compost.in dicto c.publicato.

Electio facta aliquo contēpto non est nulla.

Adde ad vltimam quæst. glos. suprà eodem ca. v. in verbo voluerit,& infrà eodem cap.xxxiij.in verbo voluerint, & quæ vtrobique dixi.

Si in collatione dubium aliquod oriatur,an sit plena discussio facienda.

CAP. XXXII.

SI,

SI, cùm sit collatio, dubiũ in aliquo oriatur, puta, quia negatur aliquis esse canonicus, a. vel dicitur, quòd est maioris excommunicationis vinculo notoriè. b. innodatus, aut ꝙ electus defectũ patitur in ordinibus scientia vel ætate. c. aut aliquid aliud simile. d. allegatur: dicunt quidam. e. ꝙ plena, vt inueniatur veritas, est in collatione ipsa discussio faciẽda, nullas tamen ꝓbationes debent canonici recipere, seu quicq̃ super huiusmodi dubijs diffinire, cùm nullam iurisdictionem. f. habeant in hac parte. Si autem nullum dubium oriatur, tunc (vt dicũt) sufficit, quòd omissa discussione, alia fiat in genere collatio per hunc modum: Nos sumus xv. & vos x. nos zelum habuimus meliorem: quia non consensimus in nostrum cõsanguineum vel affinem: vos autem in vestrum consanguineum consensistis, præterea nominatus à nobis est persona multipliciter litterata, nominatus à vobis non habet sciẽtiam competentem. Alij verò. g. dicunt, quòd quantumcũque dubiũ oriatur, sufficit collationẽ fieri generalẽ, & tenet electio, licet omnis discussio sit omissa, vt in casu alio. h. est præmissũ, quorũ opinio est iuri consona, prout credo: nã licet iuxta generale conciliũ collationẽ fieri sit necesse, de discussiõe tamẽ huiusmodi nihil statuitur in eo dẽ, ideoq́ue propter eã omissam vitiari. i. electio non debebit. Fateor tamẽ esse vtile ipsã fieri, vt remotis dubijs veritas valeat inueniri, plerumque enim in discussione tali aliqua patefiunt, k. propter quæ non est electio facienda, sed vel est scrutinium inchoandum à capite, vel per formam aliam procedendum.

quæro, & Luca. de Penna. C. de decuri. libro x. ibi & Abb. in c. auditis eodem.

k Patefiunt. Suprà, ca. proximo in fine, vbi de hoc.

Si, qui superueniant canonici datis scrutatoribus vel scrutinio publicato, vtrũ id, quod factum erat, debeat retractari.

CAP. XXXIII.

SI assumptis scrutatoribus, aut facto scrutinio vel etiam publicato aliqui veniant canonici, qui vocati non fuerant, licet in loco essent, vnde debuerant & potuerant sine periculo. a. *euocari, petentes quod factum est in ipsorũ absentia retractari, & rursus à capite inchoari: audiri.* b. *debent, nisi pro bono pacis voluerint consentire.* c. *Nam manifesti iuris.* d. *existit, quòd eis absentibus non fuerat procedendum: hoc autem intelligas verum esse, nisi ante ipsorum aduentum sit electio celebrata, tunc enim non potest per capitulum: cùm sit suo functum officio.* e. *ipsa electio retractari.* f. *sed superiorem adeant, & coram eo contemptum suum, si voluerint,* g. *prosequantur. Si verò prædicti erant in loco, vnde non debuerant seu non potuerant absque periculo euocari, tunc si veniant postquam dati fuerint scrutatores, vel etiam antequã scrutinium sit perfectum, admitti.* h. *debẽt, si scrutari petierint vota sua: si autem iam erat scrutinium publicatũ, tũc ad collationem et alia, quæ sequũtur, sunt solummodò admittendi. Et in his casibus nõ debẽt ea, quæ ante prædictorum aduentum sunt facta, dum tamen aliàs ritè processerint, retractari.* i. *Sanè licet contempti ratificare*

possint

*possint,*k. *quod in eorum absentia fuerit factū, ipsorum tamen ratificatio vel consensus eligentium numerum non augmētat,*l.*sed id solūmodo operatur,*m. *quod ratione contemptus alicuius electionem non poterunt vlterius impugnare.*n.

SI assumptis,&c. Capitulum istud sumptum est ex glo. Innocen. & Hostien. extra eodem, ecclesia ij.

a Sine periculo. quamuis quis sit in loco, vnde est vocandus, non tamen vocabitur, si periculum sit in mora, suprà c. v. vbi de hoc.

b Audiri debent. In hoc concordat glos. communis, extra eodem, ecclesia ij.

Electio facta absentibus contemptis, an possit per eos ratificari.

c Consentire. Absentes autem ratificare possunt, quod in eorum absentia fuit factum, vt hic dicitur, & extra eodem, quòd sicut. quod verum est, cùm pars minor fuit absens: secus, si maior, tunc enim electio facta à præsentibus paucioribus, esset nulla, vnde ratificari non posset, extra eodem, auditis, ff. de regulis iuris, quod ab initio. xvj. quæst. iij. §. potest. Licet Hostien. dicat, quòd potest, sed non est verum; vt dixi suprà, c. xvj.

Adde quæ dixi in dicto capitulo xvj. & infra, capitulo proximo in verbo non augmentat. cum sequē.

d Manifesti iuris. extra eodem, quòd sicut, & cap. bonæ ij.

e Officio. ar. extra de offi. d eleg. in litteris, & ff. de re iudi. iudex.

f Retractari. ar. extra de cleri. coniuga. diuers. viij. quæst. ij. dilectissimi.

Absentis contemptum nullus præter eum prosequi potest.

g Si voluerint. In eorum enim voluntate persistit prosequi suum contemptum, vel ratificare, quod factum est, alius enim volens prosequi contemptum istorum, non audiretur, cùm non intersit sua, arg. extra de test. veniens olim, & extra de accusat. illa, & not. per Innocent. extra eodem, ecclesia ij. & per B. Comp. extra eod. quòd sicut, ad fi. & dixi suprà, c. v.

Adde,

Adde, quæ ibi dixi in glo. huic simili, Frede. de Zenis in consilio ccxxvij. & in consilio ciiij. vbi etiam ponit de contemptu patroni, & Oldra. consilio lxx. de quo per Felyn. in tracta. de indulgentijs, incip. hodie mecum eris in paradiso, in x. ampliati. & in capi. cùm Bertholdus, col. iiij. versi. limita quinto, de re iu. Et sic non transit ad successores canonicorum, aliàs contemptorum, de quo per gl. & Doc. in d. c. ꝗ sicut, & Imol. Dominic. in ca. cupientes, §. si verò, col. vl. & ibi Phil. Fran. mo secundum Abb. in d. ca. sicut: si tẽpore, quo fuit emissum edictum de confirmatione fienda, taceant, non possunt amplius contradicere, ca. fin. eo. lib. vj. quod nota.

Scrutinio nõdum perfecto, si aliqui superueniãt, qui etiam aliàs nõ erant vocandi, debent admitti.

g Admitti debent. Hoc non inuenio expressè per iura, vel per Doct. determinatum, sed satis consonat rationi. Si enim debet admitti ad collationem is, qui venit facto scrutinio & publicato, vt sequitur, & not. per Inno. extra eod. ecclesia, ij. quare non eodẽ modo admittetur ad scrutinium, si nondum sit perfectũ, & multo fortius, si non sit inchoatũ, sine dubio admittetur, argumẽt. extra de conuer. coniuga. placet, & ff. de cessi. bo. is, qui.

Adde, ꝗ istud est determinatũ per Gof. & Vincen. in d. c. ecclesia, in ij. & Archid. Domi. & Card. Alexã. in c. quanto, col. ij. ver. sed nunquid, in fi. lxiij. dist.

i Retractari. ar. op. ex. de cõsti. capitu. ij. ex. de ꝓcu. mãdato, ex. de exce. pia. li. vj. & ex. de rest. spo. audita.

k Possint. vt dictum est, sup. glo. absentes.

Absentiũ ratificatio nu-merum non auget.

l Non augmentat. secundum B. Com. vt no. per eũ in gl. communi, extra eo. ecclesia, j. nam is est eligendus, in quem maior pars consensit in scrutinio, vt ex. tra eo. quia propter, & c. in Genesi.

Adde ad istam glo. & seq. quæ dixi post gl. sup. eo. in verbo, si voluerint, & in capit. v. in verbo, voluerit, & glo. in capitu. xxxix. in verbo quidam, & in capitu. l. in verbo retractari.

m Solummodo operatur. Imo potest secundum

Innocen.roborare maiorem partem, licet numerum non augmentet, vt nota.extra eo.ecclesia, ij.

Electioni semel consentiens, an possit illam postea impugnare.

n Impugnare.vt colligitur tam in textu, q̃ in glo. extra eo.ecclesia, ij. Et nota, quòd dicit ratione contemptus, q. d. alia de causa potest benè impugnare electionem illius, in quem non consensit, vt ratione excommunicationis, vel periurij, aut alterius criminis, vel defectus, sed electionem illius, in quem consensit, non.viij. quæstione secunda, dilectissimi, extra eodem, cùm inter canonicos. Quia, quod semel placuit, amplius displicere non potest, xxxij, quæstione quinta, horrendus, & hoc intellige verum esse, nisi ex causis postea emergentibus, vel nisi ei morum illius antea cælata pandatur improbitas, vel sibi reueletur veritas alicuius alterius vitij, cap. nulli, eo.li.vj.

Adde, quæ dixi post glo. su.proxi. & Dy. & quę ibi dixi in vltim.regula, quòd semel, de reg.iur.lib.vj.& Abb.& Moder. in d.c.ecclesia, in ij. Ioan. And. Pet. de Anch. Domin.& Philip. Fran.in d.ca.nulli, eod.libro sexto. Quid si duobus in discordia electis, vno ex canonicis contempto, & ipse electioni vnius consentiat, possit alium impugnare, vide in d.c.ecclesia, col. iiij. versi.sed circa hoc cadit, &c.& Oldra. consi.lxiiij.

Qualiter collatione facta per vnum vice omnium, vel vice suæ partis, faciēda est electio in communi.

CAP. XXXIIII.

Via collatione facta, statim. a. *facienda est per vnum.* b. *electio in communi: notandum est, quòd si est aliquis in capitulo, cui ex officio id competat,* c. *debebit fieri per eundem, alioquin fiet per illum, qui habet in capitulo primam vocē, vel aliū, cui capitulū.* d. *hoc specia-*

specialiter duxerit committendum. Et hoc intelligas verum esse, vbi est vnus tantummodo in scrutinio nominatus, vel etiam vbi plures, placet tamen omnibus, e. vt is solummodo eligatur, in quem maior. f. et sanior pars cõsensit. Cæterũ, vbi plurib. nominatis pars quælibet suo vult insistere nominato, tũc vnus de parte qualibet nominatũ suæ partis habebit eligere, mãdato. g. sibi facto ab his, qui cõsenserunt in eundẽ, & si fortè in præmissis casibus, h. siue partes, siue capitulũ concordare nequeunt, cui potestatẽ tribuant eligẽdi, ille tũc eliget, q̃ à maiori parte capituli, vel à plurib. suæ partis ad hoc fuerit deputatus, cũ enim per vnã electionẽ fieri sit necesse, i. maioris partis beneplacitũ est sequẽdum, k. nisi forsan. l. maiori excõmunicatione ligatũ publicè, aut suspensum, vel interdictũ, seu laicum deputaret. Nam cùm facta per tales electio non valeret, m. tunc minoris partis iudicio standum. n. esset. Sanè, si quis, cui ex officio id non competit, præsentibus alijs, & non contradicentibus. o. nominatum eligat in commune vice omnium, p. vel illorum, qui consentiunt in eundem, nihilominus & tunc valet electio, quanquam nullum mandatum super hoc fuerit ab alijs illi factum, dum tamen ipsi, vel eorum maior. q. pars, quorũ nomine ipsa electio facta fuerit, eam ratã habeant ex postfacto. Si autem ipsam ratã habere noluerint, r. tunc non valet, ex quo ille mandatum non habebat, nec id sibi ex officio competebat. Postremò notandum est, quòd siue is eligat, qui hoc habet ex officio, siue is, cui hoc ab alijs est cõmissum, benè valet electio, & communis intelligitur, licet eligens non

exprimat, quòd id facit nomine capituli, vel eorum, qui in illum dirigunt vota sua, tutius.s. tamen est id exprimere, quàm tacere. In alio verò casu, videlicet cùm eligit is, cui ex officio id competit, nec mandatum habet ab alijs eligendi, est necesse, quòd eligens dicat: eligo talem nomine capituli, seu eorum, qui in eum dirigunt vota sua. Alioquin censebitur sua electio singularis.t.& sic per cõsequens nulla.u. erit, nec ratificari poterit ab alijs, cùm capituli, vel eorum nomine non sit.x.facta, ideoq; vtilius est & tutius, quòd quis non eligat,y.nisi sibi specialiter cõmittatur. Quis autem modus in eligendo debeat obseruari, declarabitur infrà plenius inter formas.

QVia collatione,& cætera.

a Statim. Nõ enim post collationem est differenda electio, vt extra eo. quia propter,& c. cùm post petitam, vbi de hoc.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu.in d.c.quia propter, col.vj.versi.quartũ decimũ,& in d.c. cũ post petitam,& Bald.in c.publicato, col.j. ante fi.vbi dicit, ꝙ electio habet tres partes integrales sibi inuicem cohærentes, s.scrutinium, & ista est prima pars, de qua suprà, cap.xxiiij.publicationem scrutinij,& ista est ij. pars, & in se perfectã, & ideo inuariabilis, de qua suprà c.xxx.& electionem, quæ totum perficit,& ista est tertia pars: electio enim terminus communis, quia cõmuniter profertur, per vnum vice oĩm, secundum eum, vt hic,& in sequenti dicam postilla.

b Per vnum. extra eodem in Genesi, vbi de hoc notatur plenè.

Adde Ludo.de Ro.in consi.ccix. & Abb. in d.c.qa propter, col.vj.ver.tertium decimum,& text.& gl.& omnes Doc. in ca.sicut cũ eo, & in c.cùm ab vno, de re iu.

e iu.lib.vj. & Doc. inf.eod.in verbo vice omnium al eg.& Calder.in consi.vj.eo.titu.

c Competat. ex priuilegio fortè vel consuetudine. Tunc enim debebit eligere talē, vt notatur per Inno. extra eodem, in Genesi, & extra de ma. & obe. cap.j. idem dicit B.Com.extra eo.quia propter, hoc tamen nusquam audiui esse in aliqua ecclesia.

Adde ad istam glo.& seq. Abb.in ca. cùm nobis o- lim.col.iij.versi.in glo.conuocare,& in d.c.quia pro- pter,col.iiij.ver.vj.quæritur, & gl. & Doc.in c.sicut, eum eodem lib vj.& Bar.de Fir.in tra.de episcopo,in parte li.ij.q.vj. versic.& subdo hic.

d Primā vocem.licet quidam innuant, ꝙ eo ipso, quod quis primam vocem, in c.habet, habet solenni- ter eligere in communi persona, in scrutinio nomi- natam, arg. ff. de albo scri.l.j.& extra de ma.& ob c. j.tutius est tamen secundum Inn. & Host. vt ibi not. per eos, ꝙ semper habeat mandatum. Non enim inue nitur iure cautum, ꝙ hoc cōpetat ei, qui habet primā vocem, & ideo cùm electio cōmunis debeat fieri vice omnium, vel saltē vice illorum, qui cōsenserunt in a- liquem eligēdum, nullus inuitis illis hoc sibi poterit vendicare, argum. extra de præbē.ratio. & xij.q.ij.§. qui manumittitur.

Electio cōmunis cùm debeat fieri per vnum, quis erit ille.

e Omnibus. Nam licet quis consenserit in vnum in scrutinio, benè potest publicato scrutinio a sua no- minatione recedere, & in illum cōsentire, qui nomi- natus est a maiori & saniori parte, vt dixi sup.c.xxxj. in prin.& est ar.ad hoc, extra eo. quia propter, & no- tatur per Inno.& B.Com.eo.ti.c.publicato.

Scrutinio publicato potest quis à sua nominatiōe recedere.

Adde, quòd idem tenet Abb. in d.c. publicato, col. vltim in prin. versi.& ex hoc infertur,&c.& in c.au- ditis, eo.ti.& Doc.in c.indemnitatibus,§.si qua vero, eo.li.vj.& Calde.consi.v.eo.titu.

f Maior & sanior pars totius capituli, ex.eod.quia propter, & c.in Genesi. Non enim sufficit, ꝙ habeat maiorem partem habito respectu ad alios, imò est

necesse, quòd habeat maiorem partem totius capituli, extra eodem, ecclesia.i. persona electa non computata, eod.titu.c.Cumana.

Adde Inno.Ioan.And. & Abb.Sicu.in c.scriptũ eo. vbi tenent, quòd ista duo copulatiuè requiruntur, & idem in c.ecclesia, in j.& ij.& in ca.quia propter, & in dicto capitulo in Genesi, & ibi Bald. columna prima, & tex.in cap.si cui, & ibi Dominicus & Philip. Franc. post Pet.de Anch.eod.lib.vj. & Felyn.in capitu.cùm omnes, colum.xij.de consti.& Bartho.de Fir.in tract. de episcopo, in prima parte, libr.iij.q. xj. & q. xliij.& Abb.in d.ca.Cumana, col.v.versi.in glo.in verbo, ad maiorem partẽ: vnde si eodem scrutinio fierent duæ electiones, vna à maiori parte respectu numeri, alia à saniori, neutra electionũ confirmabitur, de quo amplè per Cardin.Alexand.in c.in canonicis, columna j. versicul.quo ad vltimam, xix. distinct.& Doct.sup.c. xvj.in prima addi.alleg.& glo.& Cardin. Alexand.in c.pe.§.j.lxiij.distinct.

g Mandato.imò & sine mandato valet electio, dũ tamen alij habeant ipsam ratam, vt dicitur infrà eodem capitul.§.sanè: licet sit tutius, vt non eligat quis sine mandato, vt dixi suprà in glos. licet quidam, & infrà eod.§.in alio.

Adde, quòd idem tenet Spe. eodem, §.j. versic. publicatione autem facta, & ibi Ioan. Andr. dicit Papam Ioan.diffinisse in causa monasterij Sancti Dionisij, prope Parisios, valere collationem, & communem electionem factam per extraneum, tacente capitulo, & idem Bart. de Fir.in tract. de episcopo, in tertia parte, libro primo, quæst. xxxix. & quæ dixi suprà cap.xxiij.in verbo tutius.

h Casibus.quando. s. vnus est eligendus vice omnium: vel, quando pars quælibet suum vult eligere nominatum.

Parti maiori statur in his, i Necesse.vt ex.c.in Genesi.cũ enim nõ potest fieri per plures, necesse est, ꝙ stetur in hoc casu maiori parti. Nam

Nā in his, quæ facienda sunt ex necessitate, statur *quæ ex necessitate fiunt.*
licio maioris partis, vt no. per B. Inno. & alios Do-
).extra de consti. cùm accessissent. Et dixi su. c. xxiij.
k Sequendum. secundum Innocen. & Hostien. vt
tatur extra eo. in Genesi.
l Nisi forsan. tunc enim staretur maiori parti, se-
ndum Hostien. vt not. per eum, extra eo. in Genesi.
m Non valeret. su. c. vj. & c. xx. in quib. no. de hoc.
Adde, nisi sit excommunicatus occultè, quia tunc
let communis electio secundum Spe. eo. §. j. col. vij.
rsi. porro. Et idem si committatur alicui, non exi-
n. de ca. vt no. Specu. vbi suprà col. vj. ver. Itē, non
vis, & Ioan. And. in ca. sicut cum, & ibi Domin. in
uæst. eo. libro vj.
n Standum esset. Cùm sit sanior in hac parte, &
eo debet præualere, extra de his, quæ fi. à ma. par.
c j. & xl. distin. c. multi.
o Non contradicentibus. Taciturnitas enim ha-
tur pro consensu in hoc casu, secundum Innoc. vt
ta. per eum, extra eo. in Genesi, & idem dicit Bern.
ompost. extra eod. quia propter, super verbo eliga-
r, vnde sumptus est, §. iste. Adde Abb. Sicu. in d. ca.
Genesi, colum. iiij. versicu. sed quia, & Specu. eod.
col. vj. versi. si aūt eligētes, & quæ dixi su. c. xxiij.
verbo tutius, & Doctor. in seq. posti. alleg. Et not.
hæc publicatio debet fieri in scriptis, secūdum Spe.
i su. col. v. de quo inf. eo. c. lix. forma vij. in verbo in
omine, & quæ ibi dico.
p Vice omnium. ita, ꝙ hoc exprimat dicendo, s. e- *Electionem*
go talem vice mea, & vice omnium, infrà c. lix. for. *communem*
a vij. aliàs si hoc non exprimeret, quòd vice omniū *faciens, quib.*
geret, censeretur electio singularis, & ita nō vale- *verbis vte-*
t, extra eodem, in Genesi, & infrà eod. c. j. versicul. *tur.*
alio verò casu. Et intellige, quod debet dicere vice
nnium, cùm omnes consenserunt in vnū, vel etiam
plures, sed placet omnib. ꝙ vnus eligatur, quod fie
potest, vt dixi su. e. c. in prin. Vbi aūt consenserunt

in diuersos, & quælibet pars vult suum eligere, tunc non dicet eligens: eligo vice omnium, sed vice illorũ, qui consenserunt in eundem, vt sequitur.

Adde Ludouic. de Roma. in consilio ccxvj. colum. ij. versicu. iiij. & Specul. titul. eod. §. primo, columna vj. versicu. & nota. vbi dicit, quod securius est, si dicat nomine capituli, vel illorum, qui in eum consense- runt, & idem Abb. in dicto c. in Genesi, colum. ij. versicu. nota. quarto, & latius colum. iij. versicu. in glo. in verb. nec. Et hoc per verba singularis numeri, siue processum fuerit per viam scrutinij, siue per viam compromissi, vt capitu. sicut cum eo, libro vj. & capi. cùm ab vno, de re iud. eo. lib. & vtrobiq; per gl. Arch. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. & Io. And. in addi. Spe. vbi supra in verbo eligimus, & glo. inf. eod. cap. xlj. in verbo sanum, & in capitulo lix. forma viij. in verbo ita tamen, in princip. & Franc. de Ar. in cõsi. xvj. col. iij. versi. circa secundum, & Nico. Milis in suo reper. in litera electio quando, & Bar. de Fir. in tract. de episcopo, in prima parte, lib. iij. q. x. & idem in postulatione, vt inf. c. lv. in verbo postuletur. Quid si eligens eligat per verba pluralis numeri, & in continẽti se corrigat, an valeat? Oldra. tenet, quòd sic, in cõsilio clxxxiij. sed ipsemet tenet contrarium in consil. sequen. incip. pater sancte, & vide hic glo. infrà eod. capitulo lix. forma ix. in verbo eligo, & ista pronunciatio communis electionis debet fieri in scriptis secundum Specrlatorem eodem, §. primo, versicul. ex his igitur peractis, &c.

Ratihabitio comparatur mandato.

q Maior pars. Sufficit enim ratificatio maioris partis, secundum B. Compost. vt notatur per eum, extra eodem, quia propter. Nam quod maior pars facit, omnes facere vidétur, ff. ad municip. quòd maior, ex. de his, quæ fiunt à maiori parte c. c. j. Et Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur, ff. de vi, & vi arma. l. prima, extra de restitutione spoliato. cùm ad sedem, ix. quæst. ij. Lugdunensis. Adde Specula. cod. §. j. col.

col. vj. ver. si aũt eligens, Dyn. & quæ ibi dixi in add. in regula Ratihabitionem, de regul. iuris, libro vj. & Franc. de Aret. in dicto consi. xvj. col. iij. versiculo, circa secundum.

r Noluerint. Nec ad hoc cogi possunt, vt innuit B. Comp. extra eo. quia propter.

s Tutius. secundum B. Com. vt notatur per eum, extra eodem, quia propter.

t Singularis. secundum B. Com. extra eod. in Genesi, & not. per eum extra eo. quia propter.

u Nulla erit. extra eodem, in Genesi.

Adde, an electio semel vacuata, possit renouari, no de collegio contradicen. Lud. de Roma. in consil. ccclij. col. iij. versi. quo ad tertium, & tenet, quod non, per tex. in auten. de defen. ciui. ad finem.

x Non sit facta. Quod noĩe meo non est factũ, ratum habere non possum, ff. de nego. gest. si pupilli.

y Non eligat. secundum Innocen. etiam si hoc habeat ex officio, vel sibi de consuetudine competat, vt notatur per eum, extra de maiorita. & obedien. capi. infra capitulo lix. forma vij.

Qualiter electione facta debet Te Deũ laudamus cantari, & electus intronizari, ac ipsa electio clero & populo solenniter publicari.

CAP. XXXV.

CVm minimè sint mutanda, quæ interpretationem diuturnã per consuetudinem habuerunt, quamuis nõ sit iure cautum, quia tunc sic extitit hactenus obseruatũ, debet electione facta, Te Deum laudamus solẽniter decantari, & installari, seu intronizari a. electus, si pñs fuerit, in cathedra pastorali. Veruntamen si hæc

fuerint prætermissa, non ideo electio est cassanda. b. *Debet insuper per aliquem.* c. *ipsa electio, quàm citò facta fuerit, solenniter publicari.* d. *Et licet dicant aliqui,* e. *quòd si hæc publicatio omittatur, non propter hoc debet electio irritari, cùm sit ipsi electio per electionem factam in capitulo ius quæsitum, tamen quia generale concilium.* f. *electiones reprobat clandestinas, & eas præcipit, quàm citò factæ fuerint, publicari: consulo, quòd viam eligas tutiorem, publicationem ipsam nullatenus omittendo.* g.

CVm minimè. ff. de legi. minimè. argu. extra de consue. cùm consuetudinis.

Intronizare. a Intronizari. De intronizatione electi habetur xxxiij. dist. c. in nomine Domini, & extra e. ecclesia, ij. Adde ad istam glo. & seq. Bar. de Fir. in tract. de episcopo, in j. parte, li. iij. q. xiiij. & q. lv. & Spec. & ibi Io. And. in addi. eo. §. j. col. vij. in verbo intronizetur, & quæ dico inf. eo. cap. lvj. in addi. *Electus an sit intronizandus.*

b Cassanda. cùm nõ sint de substantia electionis, imò secundũ Host. nõ debet electus sustinere, q intronizetur, ne tanq̃ ambitiosus videatur se ingerere, C. de episcopis & cle. l. quanq̃, & si inuit⁹ deportaretur, fugere debet, quàm primũ relictus fuerit, vt nota. per eum, ex. c. ecclesia, ij. sed quicquid dicat, hodie de cõsuetudine vbiq; intronizãtur electi, quæ cõsuetudo minimè est vitanda, secundum Inn. & B. Compostel. vt notatur per eos, eod. qualiter, & facit, ff. de legi. minimè.

c Per aliquẽ. nõ est vis, per quem fiat hæc publicatio, cũ non sit de substantia, secundum Inno. & B. Cõ. vt no. per eos, extra eo. quia propter, in fin.

d Publicari. Populo, viij. q. j. licet hoc autem ita de consuetudine seruatur. Nã facta electione, cãtatur Te Deũ laudamus, & intronizatur electus, pulsantur cã-

pànæ

panæ in signum lætitiæ, vt populus conueniat. Deinde finito Te Deum laudamus, & dicta oratione consueta, vnus dicit populo qualiter. Talis est electus, & insistit circa commendationem electi, prout sibi videtur expedire.

Electione facta de consuetudine multa sunt seruanda.

Adde Car. de Zab. in cle. ne Romani, §. sanè col. i. e. tit. & Abb. Sicu. in d. c. quia propter, §. fin. & Bal. ibi co. ij. & iij vers. Itē no. q͂ est duplex publicatio: prima, de qua suprà in c. xxx. Et secunda est ista, vt est facere quandā prædicationē ad refrigeriū & consolationē cler. & populi, ar. C. publicę lætitię, vel consu. l. vnica, li. xij. & Bart. de fir. vbi suprà q. iij. vbi dicit, q͂ iste debet habere mandatū, de quo debet per instrumētum cōstare, & latius, in q. ix. vbi in ver. pro prædictis, dicit, q͂ talis publicatio debet fieri populo ad finē habēdi cōsensum expressum vel tacitū, scilicet per taciturnitatē, sine contradictiōe, lxij. dist. c. nulla, cū glo.

e Aliqui. Vt Innocen. & B. Compost. extra eodem, quia propter, in fin.

f Concilium. extra eodem, quia propter.

Electio anvitietur si ipsius publicatio omittatur.

g Omittendo. Hoc enim est tutius, quia sic statuitur in concilio generali, & quia Doctores aliqui dicunt, quòd electio est cassanda, si non publicetur: in qua opinione est glos. communis in d. dec. quia propter, & Hostien. idem dicit, quando ex negligentia, vel contemptu omittunt Canonici hanc publicationem: secus, si malitiosè hoc facerent. Quia tunc non præiudicareur electo, ar. extra eodem, publicato. Sed quicquid dicant, hoc puto verius, quòd propter publicationem omissam electio cassari non debeat de iuris rigore: & hoc propter rationē superius assignatam, scilicet, quia per electionem factam in capitulo est ius quæsitum electo, quod perdere non debet per aliorum culpam, lvj. di. satis, extra de eo, qui. co. cōsanguineam vxo. sue. c. discretionem.

Adde Abb. Sicu. in d. c. quia propter, §. fi. in prin. qui sequitur. Innocen. quem sequitur Mandag. hic,

&

& Spec.eodem.§.primo, col.vij. versi. consequenter autem,& Bar.de fir.vbi supra, quæstione ix. versicu. sed quæro.

Infra quod tempus electo electio præsentāda:& de pœna illorū, qui iam debito tempore non præsentant.

CAP. XXXVI.

T *in processu nostro debitum ordinem obseruemus: postquam vidimus.* a.*qualiter sit electio facienda in communi: consequenter videndum est, quando, & à quibus debet facta electio.* b. *præsentari, & eiusdem consensus requiri, quamue pœnam hi, qui negligentes fuerint, patiantur. Sciendum est igitur, quòd siue vna, siue plures electiones fuerint celebratæ, tenentur electores ipsi suis electis electiones ipsas infra octo dies,* c. *postquam commodè.* d. *potuerunt, præsentare.* e. *ac consensum petere eorundem, alioquin si eas infra tempus huiusmodi differant præsentare hi, qui sunt in hoc culpabiles.* f. *à prosecutione processus, quo ad se, totaliter excluduntur,* g. *& per continuum ex tunc.* h. *triennium.* i. *inchoandum à beneficijs omnibus, quæ in ecclesia.* k. *ipsa, de cuius electione agitur, obtinente.* l. *sunt suspensi, ad quæ si infra illud tempus propria temeritate vel alio colore quæsito se ingesserint,* m. *illis, ipso iure, perpetuo sunt priuati. Cæterùm propter negligentiam vel malitiam electorum electiones non præsentantium tempore com-*

competenti, nullum electis in prosecutione iuris sui praiudcium generatur.

VT in processu nostro, &c.

a Vidimus. Suprà, capit. xxiiij.

b Facta electio. non facienda. Nam si petatur consensus electi ante electionem, & ipse consentiat, non valet electio postmodum consecuta, extra eod. cùm post petitam: imò est tanquam ambitiosus repellendus. j. quæst. vj sicut is, C. de Episcopis, & cler. si quenquam.

Electio non valebit si ante electionē electus consensum præstiterit.

Adde, quòd episcopus ordinandus non debet se offerre, quia notaretur, de ambitu, vt dic. l. sed quenquam, & ibi Bal. in ij. nota. & Paulus de Cast. in fin. & per Innocen. & Docto. in ca. per inquisitionem eodem titu. & Ioann. de Platea & Luca de Penna, in l. ordinis C. de decre. decuri. lib. x. & tex. in auten. quo modo. Oppor. Episcopos, §. j. & Bart. de fir. in tract. de Episcopo, in prima parte, lib. ij. quæst. x. & quæst. lxix, cùm sequen. Et ambitiosus dicitur, qui desiderat præesse, & non prodesse: & ideò bonum opus desiderat, qui Episcopatum desiderat, vt prosit, non vt præsit. oct. quæst. pri. qui Episcopatum. Hinc Hieronymum Diuum dixisse fertur, tunc laudabile fuisse Episcopatum appetere, quādo dubium non erat per hunc ad martyrij gloriam peruenire.

Ambitiosus.

c Octo dies. Olim non erat tempus certum in iure statutum, infra quod electores tenerentur electis presentare electiones ac petere consensum ipsorum. Vnde quia electoribus negligentibus electiones ipsas præsentare, multotiens differebantur, non sine periculo ecclesiarum ordinationes, statuit. Greg. x. in concilio Lugdonen. extra eodem, quam sit, lib. vj. vt de cætero electores electiones deberent electis presentare, quā citò commodè possunt, ac petere consensum ipsorum, vnde quia nondum plenè prouisum fuerat contra eorum malitias, ex quo certum tem-

Electio infra quod tempus est electo præsentāda.

tempus præfixum non erat in ipso concilio ad præsentationem huiusmodi faciendam, nec aliqua pœna negligentibus inflicta. Nicolaus in dec.eod. tit.& l.Cupientes,§.cæterùm, statuit, vt hanc præsentationem teneantur facere ipsi electores infra viij. dies, quàm cito commodè poterũt: quod nisi fecerint hi, qui erunt in hoc culpabiles, puniuntur pœna, quæ hic infrà sequitur, versic.alioquin. Et licet aliqui dicant, quòd illa constitutio Cupientes, non habet locum, nisi in electionibus ecclesiarum cathedralium, vel regularium, quarum electionum confirmationes à sede ap. sunt petendæ ratione subiectionis immediatæ, vel appellationis ad eam interiectæ. Ego tamẽ credo, quòd quantum ad præsentationem & pœnas non præsentantibus in ea inflictas sit intelligenda, etiam de alijs electionibus aliarum ecclesiarũ. Quod satis apertè colligitur in principio ipsius constitutionis, vbi dicit in suo robore, cùm infrà scripti moderatione temporis, &c.

Adde ad istam glo. & sequen. Spec. eo.§.tit..j.& omnes Doct. in dicto c. quàm sit, & Bar. de fir. in tract. de Episcopo in j. parte li.iij. quæst.xxv.

Electionis præsentatio multis ex causis differri potest.

d Commodè. Impeditis tempus non currit, extra eodem, c. ne pro defectu, & suprà, cap.j. Quid enim si non auderent ad electum accedere, propter graues, vel capitales inimicitias. Vel quod si electus grauissimè infirmetur: ita quòd non potest ei præsentari electio. Puto ꝙ in his & similibus casibus excusentur electores, nec aliquam pœnam incurrant, vt colligitur in dicta constitut. Cupientes, §. cæterùm, & nota, quod dicit, postquam commodè poterunt, q. d. isti. viij. dies tunc currere incipiunt, postquam possunt præsentare commodè & non ante, ar. extra de conces. præbend. quia diuersitatem, & extra eod. eis, quibus & C. de an. ex. l. j. in fine.

e Præsentare. Qualiter debeat electio præsentari, habes infrà, c. lix. form. xij.

Adde

Adde.Bar.Ioan.de Pla.& Luca.de Pen.in l. obseruare.C.de decu.li.x.

f Culpabiles. Alij enim de iure puniri non debent, cùm peccata debeant suos tenere actores, extra de his,quæ fiunt à maiori parte capitu.c. quęsiui.xvj.q. vj.cognouimus.C. de pœnis sancimus,& est sumptū, quod dicitur in isto.cap.ex constit. Nicol. extra eod. Cupien.§.cæterùm,li.vj.

Puniri non debet aliquis propter alienū delictum.

Adde Dyn.& quæ ibi dixi in addi.in reg. Non debet quis,de regulis iuris,lib.vj.Quid si non apparet, qui sint culpabiles, an omnes teneantur, vel omnes absoluantur? Vide glo.in di.§.cęterùm,in verbo culpabiles,quę tenet,quòd omnes absoluuntur,de quo ibi per Petr.de Anch. Dominic. & Philipp. Franc.& Barth.in l.fi.in rixa.ff.de sicca.& quæ dixi,post Dyn. in reg. Ratihabitionem, & in regul.in obscuris, ver. ad tertium, de regulis iuris.lib.vj.

Adde, Si plures vnum occiderint,nesciatur autem quis eorum fecerit, propter incertitudinē potius absoluendi sunt,nisi constet de quibusdam,qui ex proposito percusserint, & deliberato consilio ad percutiendum ierint,illi enim omnes tenebuntur. De quo vide multa apud Hipp. de Mars. in rubr. de probatio.Damhaude. in praxi cri.tit.de homici. & Bartol. Romu.in l. Vt vim de iust.& iure plenissimè.Et Ioan. Milc.in praxi cri. Marsil.sing. 217. nu. 4. M. Boiss.

g Excluduntur.Ita,quòd non admittuntur ad petendam cōfirmationem electionis à se factæ, nec ad impugnandam electionem alterius electi,vel electoris eiusdem.

h Ex tunc.In lapsis prædictis octo diebus.

i Triennium. Sic extra eodem, cum in cunctis,§. cleri.& c.statuimus,lib.vj.

k Ecclesia ipsa. Hic enim sola ecclesia est offensa: & ideò in ea sola punitur, ar. extra de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, c.quęsiuit,& extra de iure patro.pastoralis.

l Obti-

Suſpēſus poteſt eſſe quis in vna eccleſia & non in alia.

l Obtinēte. Ergo quo ad alia beneficia, quæ in alijs eccleſijs obtinent, non puniuntur, quod verum eſt, cùm illa ſola eccleſia, in qua ſacta eſt electio, ſit offenſa, & non aliæ, vt dictum eſt ſuprà in glo. proxi. Nec eſt hoc inconueniens, quod quis ſit ſuſpenſus à beneficijs in vna eccleſia, & nō in alia. Nam & hoc alibi habetur, vt xviij. diſtin. c. placuit, & lviij. dic. ij. & notatur, extra de ap. paſtoralis.

m Ingeſſerint. Aliquid recipiēdo per ſe aut alium de ipſis fructibus, extra eodem. per inquiſitionem, & in dec. Cupientes, eodem tit. §. cæterùm, lib. vj. aliàs eſt ipſo iure priuatus, vt ibi dicitur, & eodem titu. c. ſtatuimus.

Electo nocere nō debet eligentium culpa.

n Generatur. extra eodem, Cupiētes, verſic. nihilominus. Nam iniquum eſſet electum propter culpam electorum grauari. C. de in officio teſtamento. ſi quis, & extra de eo. qui cogno. conſan. vxo. ſue. ca. diſcretionem.

Adde glo. ſuprà, c. proxi. in verbo obmittendo, & infra, cap. lvij. in verbo generatur: quia electo eſt ius quæſitum, quod quando procedat, vide Cardina. de Zab. in conſil. xxx. col. iiij. & Felyn. in c. cùm Bertoldus, col. j. verſic. quale ius de re iudi. & Barth. de fir. in tract. de Epiſcopo, in tertia parte, lib. j. quæſt. xxvj. & Card. Alexand. in c. quanto, col. ij. lxiij. di. & Abb. Sicul. in conſil. xlvij. incip. videtur primò, & Bar. in l. abſenti, ff. de dona. & in l. fin. C. de conſu. li. xij. & Felyn. in c. ſuper his, col. j. verſ. in quantum de accuſ.

Infra quod tēpus electus debeat conſentire, & de pœna, quā patitur, ſi debito tempore nō conſentit. CAP. XXXVII.

Icet electus, cuius conſenſus ex alieno arbitrio. a. non dependet, poſſit ſtatim. b. præſentata ſibi electione licitè conſentire:

con-

consultius tamen agit, si ante consensum vires proprias discutiat, c. *& electionis processum.* d. *ac eligentium studia.* e. *examinet diligenter, vt per hoc, an cõsentire, vel dissentire sibi expediat, plenius informetur. Nam melius est honorem oblatum ab initio refutare, quã ex postfacto, quod vix sine nota.* f. *potest fieri, deijci ab eodem.* g. *Cæterũ,* h. *ne hoc prætextu, vel alia ratione quacunq; electi vacãtes ecclesias teneant diutius in suspenso, prouida deliberatione statuit concilium Lugdunen. vt electus infra mensem.* i. *à tempore præsentationis electionis sibi factæ, debeat consentire. Alioquin, si consensum suum præstare distulit.* k. *vltra mensem, omni iure, si quod ei ex sua electione fuerat acquisitum, eo ipso nouerit se priuatum.* l. *Nisi forsan talis electus fuerit, qui absq; superioris sui licẽtia electioni de se factæ nequeat.* m. *consentire, in quo casu idẽ electus,* n. *vel electores ipsius debent cũ ea celeritate, quã illius superioris præsentia, vel absentia pmiserit, petere ab eo consentiẽdi licentiã, & habere,* o. *alioquin, si lapso tempore pro eiusdem superioris præsentia, vel absentia moderando hanc licentiã non obtinuerit,* p. *ab eodẽ electores ex tunc.* q. *procedẽdi ad electionem aliam habent liberam facultatem.*

Licet electus, & cætera.

a Arbitrio. quia non est religiosus, qui cũ non habeat velle nolle, nõ potest consentire sine licentia superioris sui, inf. e. §. nisi forsan, vbi de hoc.

b Statim. extra eo. cùm post petitam, & c. quãuis, de Grego. x. lib. vj. & viij. q. j. in scripturis, melius tamen facit, si non statim consentiat, nam precibus & instãtia victus, & pluries inuitatus, debet electus consen- *Electus de honestate non debet statim consentire.*

tire,aliàs ſi ſtatim conſentiat, poteſt quodammodo de ambitione notari, j.q. vj. ſicut is,& C.de epiſcop. & clericis, ſi quenquam. De hoc notatur per Innoc. extra eodem,cùm in iureperitus.

Inuitus. Adde,an inuitus eligatur epiſcopus?Dic quòd nō, vt no.lxxiij.diſt.c.geſta, & c. vbi cum ſequen.& vtrobique per Cardi.Alex. & Bal.& Doct.in.l. nec emere, C.de iure deli.& in l.ad ſcribatum, C.de appel. Ioan. And.But.& Abb.in capitulo fin. de poſtula. præla.& Bartho.de Firmo,in tract. de epiſcopo,in j. parte,lib. ij.quæſtione nona.

Electus non debet conſentire, niſi præmiſſa matura diſcußiōe. c Diſcutiat:vt ſi ſe inſufficientem ſenſerit,dignitatem,ad quam eligitur,non accipiet. Si ſufficientem etiam cum metu ad eā accedat,iuxta concilium Grego.j.quæſt.j.non eſt putanda,in fin.nam vt dicit Auguſtin.Nil in hac vita difficilius, nil laborioſius, nilque periculoſius epiſcopi officio, ſed apud Deum nil beatius,ſi eo modo militetur, quo noſter Imperator iubet xl.diſtin. ante omnia. Meritò ergo debet quilibet diſcutere vires ſuas, antequam electioni de ſe factæ conſentiat.In his enim, in quibus periculum vertitur,cautius eſt agendum,xlij. diſtinct. quieſcamus, ff.de carbo.edict.l.j.§.ſi quis verò.

Adde Barto. & Alex. in addi.in l.abſenti.ff.de donatio. & Angelum Aretinum, Inſtit. quibus modis ius patria poteſta. ſoluitur.§. filiusfamil. in gloſa vltima,& Doctores in capit.ſi tibi abſenti. de præbend. libro ſexto.

d Proceſſum. Vtrum ſit ſeruata forma concilij generalis,quoniam aliter electio non valeret, extra eo. quia propter,& ſup.c.xxij.

Confirmator de multis inquirere debet. e Studia.Vtrum bono zelo,vel malo moti fuerunt eligentes:cùm enim de his tribus,ſcilicet de meritis, ſiue ſufficientia electæ perſonæ, ac de ſtudijs eligentium, & electionis proceſſu debeat inquirere confirmator, & vbi omnia ritè concurrerint, confirmare hanc electionem,vel ſi ritè proceſſum non fuerit,infirma-

firmare debet, extra eo. titu. cùm nobis olim, & c. scriptum est, & c. nihil est: vtilius est & honorabilius ipsi electo, vt ipse hæc omnia discutiat diligenter, anteq̃ consentiat, sicut hic dicitur.

Adde tex. & gl. in c. prouida, & ibi Archi. Io. And, Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. eod. lib. vj. & textum & glo. in ca. j. §. facta autem electione eod. in pragmat.

f Sine nota. i. infamia. saltem quo ad communem hominum opinionẽ credentium, ꝙ propter culpã electi, electio nõ habuit effectũ. Sed quantũ ad veritatẽ iuris, si electio cassetur propter malum electionis processum, non propter vitium electi, nõ incurrit aliquã infamiam electus, extra eo. super eo. vbi de hoc.

g Ab eodem. Nam turpius eijcitur, quã nõ admittitur hospes, ex. de iureiu. quemadmodum. *Versus.*

h Cæterùm. Quod dicitur in isto, §. & in sequentibus vsque ad finem c. est sumptum ex constitutione Greg. x. extra eo. quàm sit, lib. vj.

Adde ad no. in hoc toto, cap. Io. An. Archi. Pet. de Anch. Do. & Phil. Franc. in d. c. quàm sit, & Speculati. de dila. §. j. versi. sunt & aliæ. & c.

i Mensem. Mensis iste cõputabitur secundum kalendarium, arg. extra de suppl. negl. prælat. licet. & si forsan non præsentetur electo prima die mensis, tũc vt mensis compleatur, in quo præsentata fuerit, accipiet tot dies de mense sequenti, quot de illo fuerant elapsi, vt in simili casu dixi sup. c. iij. non consulo tamen electo, quòd nimium se arctet. *Mensis datus electo ad cõsentiendum post præsentationẽ, qualiter computabitur.*

Adde, quæ dixi in d. c. iij. in addi.

k Distulit. iusto impedimẽto cessante. Quid enim si electione præsentata electus infra mensem incipit infirmari, ita quod nullatenus propter vim infirmitatis põt eius consensus haberi: nũquid excusabitur? Puto, ꝙ sic, ar. ex. e. q̃ sit. Greg. x. §. cęterũ, lib. vj. & ex. de conces. præb. quia diuersitatẽ, cum similib. cũ lex debeat esse possibilis, iiij. distinct. erit autem, non est

verisimile, quòd dictum concilium electos voluerit ad impossibile obligare,argu.ff. de reg. iu.impossibilium,& extra de sol.Odoardus.

Adde glo.infrà eo.c.lix.forma xviij.in verbo periculo,& quæ ibi dico.

l Priuatum.auctoritate dicti concilij Lugdunē.ex. eo.quàm sit,lib.vj. nec requiritur alia sententia,imò statim elapso mense,à tempore præsentationis,& petiti consensus, possunt electores alium eligere, nisi electus fuisset legitimè impeditus,vt dicitur suprà in glo.proxim.simile,extra eodem,capitulo auaritiæ,in fin.Greg.x.lib.vj.

Adde,quòd vbi imponitur pœna ex non facto infra tempus certum,pœna non cōmittitur,nisi ex toto labatur tempus. Et sic patet,quòd vbi statutum præcipit certā pœnam soluendā infra annum, illa pœna peti non potest, donec annus totaliter fuerit lapsus, tex.& ibi de Sanct. Gemi. in ca. cōmissa.in prin.& ibi Philip.Franc.eod.lib.vj.vndedicit Bald. in c.j.qualiter dominus proprieta.priuetur,quòd pœna non cōmittitur, nisi cōcurrant oīa requisita ad eius cōmissionē,& idē Car.Alex.ibi,& Alex. consi.xxxiij. vol.ij.

Electioni nō omnis cōsen. tire potest. m Nequeat cōsentire. vt sunt canonici regulares, & monachi, ac prædicatores, & fratres minores, & cæteri religiosi. Cùm enim similes nō habeant velle & nolle,xij.quæst. j. non dicatis,non debent consentire suis electionibus sine consensu suorum superiorum,extra eod. quàm sit, lib. vj.& extra de statu monach. cùm ad monasterium, §.j.in fin. De hac materia nota.per Inno.extra de renunci.c.post translationem,& Host.& B.Com.extra de postula.c.j.

Adde tex.in ca.quorundam,& in c.si religiosus,& ibi per Docto.eod.lib.vj.& Abb.Sicu.in cap.cùm dilectus,in j.nota.de consue.& Dominic.& Phil. Fran. in c.quam sit,§.nisi forsan.

Religiosus electus potest sine nota am n idem electus. licet enim sit honestius,quòd electores petant hanc licentiam, ne electus saltem de

facto

facto, de ambitione notetur, j.quæstione vj. sicut is, & C.de episcopis & clericis, si quicquam, tamen & ipse eam petere potest,si voluerit,vt dicitur hic,extra eodem,quàm sit,lib.vj. Nec propter hoc, quo ad rei veritatem, censebitur ambitiosus, argument.xxiij. quæstione quarta,qui peccat, argumen.ff. de acquir. possess.iustæ.

bitionis petere licentiam consentiẽdi.

Adde, an sufficiat concessio licentiæ generalis religioso,de consentiendo electioni factæ, vel fiendæ, dic quod non, vt clementi.vltim.& ibi Cardin.de Zaba.post Pet.de Anch.& Imolam,eo.titu.

o Et habere. licet quandoque sufficiat petere licẽtiam,quamuis non obtineatur, vt extra de regula, licet, vbi de hoc notatur, in hoc tamen casu non sufficit,extra eodem, quàm sit, libro vj. & est simile,extra de pœni.& remissio.omnis.

Licentiã quãdoque sufficit petere, licet non obtineatur.

Adde, an liceat electo & postulato petere confirmationem sine ambitionis nota, in glos. in capitulo primo,§. facta autem electione, in verbo præsentata, in pragmatica, eodem titulo, qui alleg. hic Mandago.& infrà eodem, capitulo lix.forma xvij.in verbo confirmationem,& quæ ibi dico.

p Non obtinuerit. Quid si obtineat licentia debito tempore, nunquid habebit electus vnum mensem in hoc casu ad consentiendum à tempore obtentæ licentiæ,sicut habent alij electi à tempore præsentationis electionis? Credo,quod sic. Nam ante obtentam licentiam consentire non potest, vnde cùm non sit in mora, tempus sibi currere non debet, sed post quam habebit licentiam, incipiet currere, argumen. opp.extra eodem,eis,quibus, & extra de concessione præbendarum, quia diuersitatem, C.de anna.excep. l.prim.in fine.

Religiosus electus post licentiam superioris obtentam habet mensem integrum ad consentiendum.

Adde extraua.benedicti.xj.si religiosus, eo.titu.

q Ex tunc. Sic extra eodem, quamuis,libro sexto, Grego.x.

De decreto electionis,& an sine decreto valeat electio confirmari.

CAP. XXXVIII.

Voniam post electionem decretum. a. *est ab eligentibus faciendũ,& superiori,ad quem spectat confirmatio,iuxta statuta.* b. *canonica, præsentandum, vt per ipsum idem superior de persona electa,& de forma electionis, ac de studijs eligentium instruatur,de ipso aliqua sunt dicẽda. Notandum est igitur,quòd decretum dicitur quadã litera,*c. *seu scriptura,quæ superiori dirigitur,à quo confirmatio est petenda,& potest statim fieri, cùm est electio celebrata,vel posteà ex temporis interuallo,etiã si aliqui de canonicis, qui pro electione venerant, recessissent.*d. *Porrò decretum huiusmodi cõtinere debet electionis seriem,siue formam,*e. *nomina.*f. *eligẽtium,& consensus,ac subscriptiones.* g. *etiam eorundem,nomẽ electi,ac consensum.*h. *eiusdem,& ad quã eligitur dignitatem, necnon & in quo est ordine.*i. *cõstitutus,debet insuper per publicã manum inscribi seu sigillis.* k. *eligentium, aut sigillo capituli, vel alio autentico roborari. Et sicut cùm per formã cõpromißi electio celebratur,poßit per cõpromissarios hoc decretũ fieri capitulo approbante,est tamen melius,* l. *ꝙ per capitulum tantum fiat,siue per formam cõpromißi,siue per quamcunq; aliam sit ꝓcessum. Cæterùm,quia de hoc decreto, vtrum sit de substantia electionis,vel postulationis, diuersæ sunt sententiæ peritorum, illa tamen,quæ de solennitate ipsum esse asserit, est tanquã verior amplectenda,* m. *vnde sine decreto, dum tamẽ de for-*

de forma electionis constet, aliàs ritè potest electio cõfirmari. Nam decretum est testimonialis litera duntaxat plenam probationem faciens, potißimè vbi super electione inter aliquos litigatur, nisi forsan per tabellionem publicum, qui in omnibus interfuit, auctenticè scriptum esset, n. quinimo, quantumcunq; decretum plenum & sufficiens habeatur, nihilominus tamen personæ aliquæ de his, quæ electioni interfuerũt, sunt hodie ad superiorem mittendæ, o. vt per eas superior de persona electa, & de forma electionis, ac de studijs eligentium plenius instituatur. Sanè licet decretum non sit de substantia, vt præmisi, & licet sine ipso poßit electio confirmari, tamen quantum ad hoc, non tenetur superior, nisi velit: consulo, p. quòd is, qui cõfirmationẽ petierit, decretũ semper deferat roboratũ, prout dixi subscriptionibus eligentium & sigillis. Et si fortè sigilla propria non habeant eligentes, sigillent ipsum sigillo sui capituli, aut alio autentico, vel saltem ipsum scribi faciãt manu publica, vt est dictum.

QVoniam, &c.

a Decretum. in hoc loco dicitur secundum Inno. a decerno. i. ordino, vel dispono, quia in eo continetur ordinatiò ecclesiæ, vt not. per eum extra cod. innotuit. *Decretũ electionis, quare sic vocatur.*

b Statuta. lxj. distinct. §. sed aliud, et. capitu. episcopus, extra eo. innotuit.

c Litera. qualiter autem ista litera siue scriptura formanda sit, & quæ in ea contineri debeant, habes plenè inf. c. lix. forma xiiij. & duabus sequentibus.

d Recessissent. secundum Inno. Hosti. & B. Comp. vt notatur per eos. extra codem, innotuit.

e Formam. vt superior instruatur, per quam formam est in electione processum.

f Nomina eligẽtium, vt sciatur, vtrum omnes, vel quot consenserunt in electum.

g Subscriptiones. ne possint postea variare, argu. j.q.vij.saluberrimum.

Confirmatio ante consensum electi nõ potest peti.

h Consensum eiusdem. nam ante consensum electi confirmatio peti non potest, vt notat.in glo.communi, extra eo.innotuit, idem dicit Hostien.ibidem, & capi.dudum, ij. ideo debet fieri mentio de consensu in decreto.

Adde Calde.consi.vij.colum.ij.versicu.posset addi, eodem titulo.

i Ordine. vt sciatur, quando potuerint eligi, vel debuerint postulari, extra eodem dudum, j. & extra de ætat.& quali.à multis.

Decretum an debeat contiنere subscriptiones eligẽtium.

k Sigillis eligentium. Decretum secundum Inno. & B. Compostellanum benè potest fieri sine subscriptionibus & sigillis eligentium: sufficit enim, quòd sigillo capituli sigilletur, vel per manum tabelliõis autenticetur. Est tamẽ ordinarium & consuetum, quòd electores in eo se subscribant, vt notatur per eos, extra eodem, innotuit.

Adde Abb.Sic.& Bal.ibi, & Card.Alex.in c.episcopus, lxj.distinct.& Nico. Milis in suo reperto.in litera electio, & quæ dico infrà eod.capitu.lix. forma vij.in verbo in nomine, & Bartho.de Fir.in tract.de episcopo, in prima parte, lib.iiij.quæst.xvj. vide amplè de ista, & alia multipli. subscriptione, ac etiam de sigillo Papæ, & plurium aliorum dominorum, ad quem recurre.

l Melius. secundum Innocen.Ostien.& B.Com. vt notatur per eos extra eodem, innotuit. nam quando omnes faciunt decretum, euidentius constat de intentione, ac desiderio cuiusque, quàm si per solos cõpromissarios fieret.

m Amplectenda. in hac concordant Inno.Hostiẽ. & B.

& B. Compost. extra eodem, innotuit, sed glosa com munis innuit ibidem contrarium: scriptura tamen, in qua scribuntur, non est de substantia, secundum omnes, vt supra, c. xxij. *Decretum est de substantia electionis.*

Adde, quòd glo. in dicto c. innotuit, & in ca. Episcopus, lxj. di. in c. quanto, lxiij. di. & vtrobiq; per Archi. & Card. Alexan. tenent decretum & subscriptiones eligentium esse de solennitate, & non de substantia, & Barth. de fir. vbi suprà quæst. xvj.

n Scriptum esset. Tunc enim faceret fidem, secundum Hostien. & B. Compost. & vt notatur extra eodem Innotuit, ar. extra de fide instru. c. ij. & C. de ꝓbat. cum precibus.

Adde Innocen. Bal & Abb. Sicul. in d. c. innotuit, & Ludo. de Ro. in suo singu. incipi. num quid decretum, fol. xx. colum. iiij.

o Mittendæ. Extra eodem, nihil, & in constitutione Nicolai eodem tit. Cupientes, li. vj.

p Consulo. Hoc consilium iuri concordat, & ideò sequendum est, extra de offic. ordina. pastoralis in fine.

De forma compromissi, & an aliquo contradicente procedi valeat per eandem.

CAP. XXXIX.

VM per Dei gratiam iam ad finem perduxerimus primam formam, a. *ad secundā, quæ dicitur cōpromissi:* b. *loco secundo ponitur in concilio generali*, c. *stylum deinceps conuertamus. In primis etenim est sciendum, quòd ad hoc, vt ritè procedi valeat per hanc formā, est necesse, quòd consensus interueniat singulorum: nam si contradicente etiam vno solo.* d. *fieret compromissum, secu-*

ta ex tali compromisso electio non valeret. e. *quia facta, contra formam præmissi concilij generalis, quod vult, vt hi, quibus potestas committitur eligendi, vice omnium debeant prouidere: nec, vt quidam.* f. *asserũt, iustificari posset talis electio: cùm sit nulla per ratificationem contradicẽtis postmodũ subsecutã, licet secus esset, si non contradicẽte, sed contẽpto aliquo fieret cõpromissum: tunc enim, quia nõ est nulla, ratificari posset legitimè per absentẽ. Vt igitur.* g. *de consensu cõstet omnium, ita fiat. Cùm enim oẽs fuerint in capitulo congregati, is, qui habet in capitulo primam vocem, vel alius de mãdato à capitulo sibi facto, seu qui sibi sine mandato non contradicẽte.* h. *tamen capitulo id assumit, requirat primò singulos sigillatim,* i. *si placet eis procedere per hanc formam, quibus consentiẽtibus requirat eos iterum, quibus personis.* k. *& per quem modum.* l. *velint eis committere vices suas, eis autem de personis concordantibus & de modo, tunc vel omnes simul,* m. *vel vnus.* n. *vice omnium in personas huiusmodi eligendi transferat potestatem. Si verò, sicut frequenter.* o. *euenit, de compromissarijs nequeant canonici conuenire, tunc vt citius ad concordiam veniatur, possunt vni vel pluribus, qui eos vice omnium eligant, committere vices.* p. *suas.*

CVm per Dei gratiam, &c.

a Formam. Scilicet scrutinij.

b Compromissi. Extra eodem, cum iure.

c Generali. extra eodem, quia propter.

Adde, quòd ista forma est tutior, etiam quòd compromissarij teneantur procedere per viam scrutinij, & eligere illum, in quem maior & sanior pars consenserit,

ſenſerit, cap. cùm expedita, & ibi Archi. Petr. de Anchar. Dominic. & Philipp. Franc. eodem libr. vj. & licet fiat partim ex ſcrutinio, & partim ex compromiſſo, tamē nominabitur, & dicetur forma compromiſſi determinati ſeu limitati, vt ibi, & capitul. cùm dilecti, eodem, & Cardin, de Zaba. Bar. in conſil. xxx. col. j. ante fi. & infrà, capitu. xlv.

d Vno ſolo. Suprà cap. xxj. vbi de hoc, & not. communiter per Doctores extra eodem, quia propter.

Adde quomodo & qua forma debent iſti compromiſſarij procedere, Barth. de ſirm. in tract. de Epiſcopo, in j. parte, libro iij. q. xlix.

e Non valeret. Imò eſſet irrita ipſo iure propter rationem, quę ſequitur. Nam quandocunque peccatur in forma, eſt electio nulla, vt extra eod. in Geneſi, & notatur ſupra, ca. xxij. *Electio eſt nulla quando peccatur in forma.*

Adde tex. in prag. eodē, §. Quod ſi prædicta, & ibi glo. celebrē. in verbo ipſo iure, & Abb. in cap. in cauſis col. j. verſic. non ibi à ſingulis, eodem & Bal. in di. cap. quia propter, col. v. verſi. ſequitur, in litera, cùm ſequen. verſic. & ibi Abb. in §. vel ſaltem in ij nota. & in verſic. in gloſa, in verbo vice omnium, & gloſa, infra eodem, cap. lix. form. viij. in verbo ſpecialiter.

f Quidam aſſerunt. Iſtorum opinionem, quam B. Compoſtell. recitat, extra eodem, quia propter, puto eſſe veram. Conſtat enim quòd ibi proceditur aliquo contradicente per hanc formam: fit contra tenorem prædictæ decret. quę vult, vt hi, quibus committitur prouidendi poteſtas, vice omnium debeant prouidere: & ita forma debita non ſeruatur, ſicque per conſequens electio eſt nulla, vt in eadem dec. dicitur ver. aliter electio. Si igitur eſt nulla, ratificari nō poteſt, extra eod. auditis, ff. de regulis iuris, l. quod ab initio xvj. q. iij. §. poteſt. Sed contra hoc eſſe videtur, quod notatur per Innocen. extra eodem, quod ſicut gloſ. & ſi contempti, verſicul. item videtur per compromiſſum, &c. ibi enim innuitur, quòd poſſit ratificari. *Electio per viā compromiſſi aliquo contēpto eſt nulla nec ratificari poteſt.*

Reſpon.

Reſponſio. Illud intelligitur, quãdo proceditur aliquo contempto, tunc enim benè cõualeſcit electio per ſubſequentem conſenſum, quia non eſt nulla, vt hic ſequitur, & probatur in dicta decre. quod ſicut, §. ſi autem, & eodem ti. eccleſia. ij. Sed ſecus, vbi proceditur aliquo contradicẽte: quia tũc eſt nulla, vt dixi, & ideò ratificari non poteſt.

Adde quæ dixi poſt gloſam. ſuprà eodem, capi. v. & c. xxxiij. in verbo ſi voluerint, & glo. in prag. eo. §. & cum humanè in verbo dic.

g Vt igitur. Quod dicitur in iſto. §. eſt ſumptum ex glo. B. Compoſt. extra eodem, quia propter.

h Non contradicente. Taciturnitas in hoc caſu ꝓ contemptu habetur, ar. liiij. di. ſi ſeruus, extra de his quæ fi. à præla. c. ij. ff. de re iudic. ſæpè.

Electio ſi debeat per compromiß: fieri, oẽs ſigillatim ſunt requirendi.

i Sigillatim. Nunquid eſt neceſſarium, vt requirantur ſinguli ſigillatim, & quod requiſiti habeant expreſse conſentire vel diſſentire? Dicit B Compo. quòd Papa Innocen. ita viſus fuit ſentire de facto, vt notatur per eum extra eodem, quia propter, & hoc propter magnitudinem negotij, vellet enim quilibet ſic rumpere ad nominationem & nominare etiam malum, & ſibi fauorem nominati acquirere, & ſic locus deliberationi auferretur: tales enim nominationes, quæ fiunt ſine debito tractatu, non valent, C. de ap. nominationes, ij. quæſt. vj. §. nominationes.

Adde gloſam, in prag. eodem in §. Et cùm humanè, in verbo conueniunt.

k Perſonis. Seu perſona. Nam in vnum ſolum poteſt compromitti, infra ca. xlj. & extra eodem, cauſam quæ, & extra de renuncia. poſt tranſlationem.

Compromiſſum poteſt à principio reſtringi.

l Modum. Nam poſſunt, ſi volunt, cõpromittere ſimpliciter, vel cõpromiſſum reſtringere ad certam diem vel horam, aut ad certam eccleſiam, vel ad certas perſonas, infra c. xliij. & capitulo, xlv. & capitulo ſequenti, extra eod. cum dilecti.

Adde ibi Bald. & Abb. Sicul. & ipſum Abb. in capitulo,

pitulo,quia propter,§.vel saltem versi.secundo quęritur & glo infrà,eodem capitulo.l.

m Simul.Extra de renunciatio. post translationē, iuxta formam traditam,infrà capitulo;lix.form.viij.

n Vnus.Recepto mādato ab alijs, & poterit dicere sic. Ego tali vicē meā & totius capituli committo, seu do tali potestatem nostrę ecclesię prouidendi.

o Frequenter euenit. Nam variæ sunt hominum voluntates,extra de concessi.præ. quia diuersitatem. Adde tex.in l.quia poterat.ff.ad Trebellianum,& in l.scire oportet, ff. de verbo obligat. & glos.infra, eodem,ca.lix.forma.vij.in ver.ita facta. *Sensus tot sunt, quot capita.*

p Vices suas.Extra eodem, in causis.

Si infirmi,qui sunt in ciuitate eadem vel claustro, sunt, cùm per formam compromissi proceditur,requirendi.

CAP. XL.

*SI in claustro vel ciuitate,vbi est electio celebranda, canonici aliqui sunt infirmi.*a.*qui non possunt ad capitulum commodè conuenire,neque velint.*b.*alicui committere vices suas: ne illi reputare valeant se contemptos:nec possunt petere vt facta eis irrequisitis electio irritetur.*c.*debent hi,qui sunt in capitulo,ad ipsos mittere, ac super hoc requirere.*d.*beneplacitum eorundem,& si eis placuerit,quod per formam procedatur huiusmodi,benè quidē. Sin autem non,puto quòd eis inuitis possit id fieri,vt superius.*e.*est expressum.*

SI in claustro, & cætera.

a Infirmi qui Supple vel alio impedimento legitimo detenti,vt dixi suprà,c. xxv.

b Neque

b Neque velint. Ex voluntate enim ipsorum dependetur constituere vel non constituere procuratores, secundum Innocē.& Hostien. & Ber.Compo. extra eodem, quia propter.

c Irritetur. Ratione contemptus: nō enim est nulla, sed annullanda, extra eodem. quòd sicut.

Electio nō fit per compromissū, nisi de consensu etiā infirmorū canonicorum.

d Requirere. Qua enim ratione itur ad infirmos, & requirūtur eorum vota, cùm proceditur per viam scrutinij, si volunt constituere procuratores, vt dixi suprà, c.xxv. eadem ratione sunt requirendi, si placet eis procedere per viam compromissi, cùm non possit in ea procedi, nisi consensus interuenit singulorum. suprà, cap. prox.

Adde not. suprà eod. capi.xij. & quæ ibi dixi, in ij. addi.& Abb. Sic. in d, c. quia propter, §. illud.

e Superius. suprà capitu. proximo.

Vtrum in vnum solum vel in plures debeat compromitti. CAP. XLI.

Vamuis quidam sentire aliter videantur, hoc tamē indubitabiliter est tenendū, quòd in vnū solū. a. *vel in duos,* b. *aut in plures etiā prout placet potest licitè compromitti, et ipsi compromissarij possunt esse vel de gremio.* c. *vacātis ecclesiæ, vel etiam aliundè:* d. *dū tamen non sint laici,* e. *aut maioris excommunicationis vinculo innodati publicè,* f. *seu suspēsi, vel etiā interdicti. Nā si in tales aut in eis similes fieret compromissū, facta per eos electio non valeret. Cæterum cū in plures cōpromittitur, sanū.* g. *est secundū quosdā consiliū, vt in cōpromisso clausula huiusmodi apponatur: videlicet ꝙ postquā cōpromissarij de persona concor-*

des

des fuerint eligenda, vnus eorum vice sua et aliorum eam eligat. h. *in communi, & prouideat de eadem.*

QVamuis quidam. Horum opinio recitatur per Hostien. extra eodem, quia propter.

a Vnum solum. ex. eo. causam quę, & extra de renun. post translationem, nec obstat extra e. quia propter, §. vel saltē, vbi innuitur, quòd non in vnum solum, sed in plures sit compromittendum. Nam ibi refert se ad id, quod frequenter accidit: frequentius enim compromittitur in plures, quàm in vnum, vt patet extra eodem in causis, & cap. cum dilectus & c. cum in iure, & c. cum in veteri, & extra de sortile. c. ecclesia, iura enim ad ea, quæ frequentius accidunt; aptantur, ff. de legi. nam ad ea. *Compromitti potest in vnū solum.*

Add istam istam glo. & sequen. Bal. in d. c. quia ꝓpter col. v. vers. & not. quòd si compromittitur, & ibi Abb. Sic. in. §. vel saltem.

b Duos. Secundum Host. vt no. per eum. ex. c. quia propter, hoc enim non est contra ius, vt compromittatur in numero pari, extra eod. cùm in veteri: sed tamen melius est, vt compromittatur in numero impari, vt discordia vitetur: Nam vbi compromittitur in numero pari, res est fere sine exitu, propter facilitatem hominum ad dissentiendum, extra de arb. c. j. & ff. de arb. l. item si vnus, §. principaliter.

c De gremio. Extra eodem, in causis & capit. cum dilecti.

d Aliundè. Secundum Innocē. Hostien. & B. Compostel. extra eodem, causam quæ, & notatur per eos extra eod. quia propter.

e Laici. extra eodem Massana.

f Publicè. Extra de procurat. consulti. & extra de re iudicata, ad probandum: secus, si essent occulti omnino, vj. q. ij. capit. j. & iij. Quando autem isti excōmunicati, suspensi, vel interdicti sint admittendi vel repellendi, dixi suprà, c. vj. & c. xx.

g Sanum.

Compromissarij si fuerint plures per vnũ eorũ facienda est electio communis.

g Sanum. Iuxta opinionem Hostien. qui dixit, quòd omnes compromissarij debent simul eligere, nec vnus potest de mandato illorum electionem pronunciare, nisi hoc habeat forma compromissi, vt no. per eum, extra eodem, quia propter, §. vel saltem, & facit ad hoc lex, quę dicit in pluribus arbitris, quòd vel omnes dicunt sententiam, vel nullus, ff. de arb. l. item si vnus, §. item si plures. Sed quicquid dicat, tenendum est, quòd nedum in forma scrutinij faciẽda est per vnũ electio in communi, extra e. in Genesi, & dixi suprà, c. xxxiiij. sed etiam in forma in compromisso, etiãsi non exprimatur, & nisi fiat, est irrita ipso iure, prout diffiniuit Papa Nicolaus in electione ecclesiæ Karleolen. quam fecerant omnes compromissarij simul: & Honorius in electione Arelaten. vt not. infra, c. lix. forma. viij. in glo. hęc clausa: si tamẽ, vt satisfiat opinioni prædictæ, hoc exprimatur in compromisso, prout hic dicitur, non reputo malum. De hac materia not. per B. Compost. in dicta decre. quia propter.

Adde quæ dixi ca. xxiiij. in verbo vice omnium, & glo. infrà eodem, c. lix. forma. viij.

h Eligat. Secundum formam, quam habes infrà, c. lix. forma nona.

An religiosus in electionis negocio compromissarius esse poßit.

CAP. XLII.

Licet in religiosum, vt in arbitriũ. a. *(nisi pro vtilitate sui etiam monasterij & de licentia Abbatis) de iure nequeat fieri compromissum, in electionis tamen negocio, vbi propriè non censetur quis arbiter, sed potius arbitrator.* b. *compromit-*

promitti poterit in eundem. Nam viri religiosi, vt in canone, c. statuitur, ad electionum negotia sunt vocandi, & de ipsorum conscientia & consensu est vacantibus ecclesijs prouidendum, ille tamen canon de honestate. d. non de necessitate iuxta sanum loquitur intellectum.

Licet in religiosum, &c.

a Arbitrum. Religiosus enim arbiter esse non potest, vt notat. xvj. quæstione prima, de præsent. & idem dicit Hostien. in summa, extra de arbit. §. si quis possit esse arbiter, in fine, nisi de licentia sui abbatis, & pro vtilitate sui monasterij, vt in dicto §. notatur, nam generaliter prohibetur, ne religiosi sint forensis, vel ecclesiastici negotij susceptores, xvj. q. j. monachi, & extra de postulan. c. ij. *Religiosus non potest esse arbiter.*

Adde Paul. de Leaza. in quæst. incipien. laicus, & religiosus, & Archid. viij. quæst. j. si ergo, & Dominic. in c. cõmissa. §. fin. & ibi Philip. Franc. post Doct. eo. lib. vj. vbi ponunt, quid de laico, an possit esse compromissarius.

b Arbitrator. vt nota. per B. Compostella. & Hosti. extra eod. causam quæ.

c Canone. lxiij. d. c. obeuntibus, ex quo satis colligitur, quòd religiosus potest esse compromissarius in electione. *Compromitti potest in religiosum.*

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu. in d. c. quia propter, §. vel saltem, colum. ij. versi. in glo. eo.

d De honestate. vt notat. in glo. communi, extra eod. quia propter. nam de iure communi spectat electio ad solum collegium, extra eod. c. j. extra de causa pos. & propric. cùm ecclesia, q. xvj. vl. congregatio.

Adde, quæ dixi sup. eo. c. j. & in c. xxx. quia soli canonici faciunt capitulum, vt tenet curia Romana, secundũ Io. An. & Domi. in c. ex. c. §. fi. eo. li. vj. & Lud. de Ro. in consi. cccxxv. & in suis singula. fol. xx.

An cōpromissarij ad eligendum habeant totum tempus, quod compromittentibus competebat. CAP. XLIII.

SI sine præfinitione temporis fuerit in aliquos compromissum, ipsis compromissarijs ad eligendum conceditur tantum tempus, quantum compromissi tempore compromittentibus competebat. a. *& si fortè infra tempus huiusmodi per eos non fuerit electio celebrata, ex tunc ad superiorē proximum eligendi seu prouidendi potestas deuoluitur ipso iure, sibiq; hi imputent, qui tales compromissarios sine præfinitione temporis elegerunt.* b. *Vt igitur compromittentes periculum hoc euitent, consulo, quòd semper in compromisso diem certam apponere debeant siue horam,* c. *vt si illi infra tēpus non prouiderint præfinitum, ex tunc eligendi potestas ad eos liberè reuertatur.* d.

SI sine præfinitione, &c.

a Competebat. cùm compromissarij fungantur vice capituli, extra eod. in causis, ex quo aliud nō est dictum, in compromisso idem tempus habere debēt, quod habeat capitulum tempore compromissi, ar. C. de tempori. in integ. rest. ea, quę, & ff. de iudi. si iudex, extra de rescript. super literis, in fine.

Adde tex. glo. Pet. de Anch. Archid. Domi. & Phi. Fran. in c. compromissarius, eo. lib. vj. & glo. in clem. quamdiu, in verbo cōpromissum, & ibi Imo. & Frā. de Zaba. de app. & B. de Fir. in tra. de episc. in j. parte, lib. j. q. xiij. & gl. inf. c. c. lix. forma viij. in ver. per tot.

Capitulo nocet negligentia compromissariorum. b Elegerunt. Sicut enim negligentia procuratoris nocet domino, sic & istorū cōpromissariorum negligentia nocebit capitulo, secundum Host. vt nota. per

eum

eum, extra eo. ne pro defectu, & imputet sibi capitulum, quia tales elegit. ff. de mino. cũ mandato ad fi.

Adde, quia mala electio est in culpa, l. Qui nõ tam idoneum hominem, ff. commo. & l. item videndum, in prin. ibi, q̃a suo periculo, &c. ff. de pet. hæredi. & j. §. j. ver. proinde si imperitè, ff. si mensor fal. mo. dixe.

c Siue horam. Hoc enim possunt facere de iure, vt patet extra eod. cùm in veteri, vbi fuit factum cõpromissum vsque ad consumptionem cuiusdam candelæ, ff. de arbi. si cùm dies, in prin.

Adde Abb. Sicu. in d. c. cùm in veteri, in iiij. nota, & Bald. col. ij. versic. ibi vsque ad consumptionem, & versi. pone, quod præceptum est.

d Reuertatur. Extra eod. cùm in veteri. Nam lapso tempore, cõpromissum expirat, vt ff. de arbit. si cùm dies, & ar. extra de offi. deleg. de causis.

Vtrum his, quibus potestas committitur eligendi, possint alijs cõmittere vices suas.

CAP. XLIIII.

Is, quibus potestas committitur eligendi, non possunt, nisi forma commissionis id habeat. a. *alijs committere vices suas, cùm compromittentes,* b. *videantur eorum industriam elegisse,* c. *non possunt etiam à forma recedere.* d. *sibi data, & si recesserint ab eadẽ, irritum.* e. *prorsus habebitur, quicquid factum fuerit per eosdem.*

His, quibus, &c. a Habeat. Puta, quia dicitur in cõpromisso, vt possint alios deputare, si voluerint, vel quòd possint per se, aut alios eligere, tunc enim benè possunt compromittere, argu. ex. eo. in causis, & ex. de arbi. cũ à nobis, & no. per Hosti. *Cõpromissarij ad eligendum, an possint alijs vices committere.*

quæ totaliter adimitur in priori. Potest etiam compromissum fieri sub hac forma, vt secretò et sigillatim inquisitis voluntatibus singulorum, illum, in quem maior.d .pars consenserit, teneantur. e. compromissarij eligere, per quam formam contentiones multiplices remouentur, & absque calumnia satis de facili vacantibus ecclesijs prouidetur.

SIcut non est sub ea forma, &c.

a Certam. vt ff.de arbi. l.qualem.& l.item si vnus,§.item Pomponius.

b Teneatur. secundum B. Compost. vt notat.per eum,extra eo.quia propter.

Adde,quòd idem tenet Calde.in consi.iij. eo.titu. qui alleg. hic Mandagot.& Abb.Sicu. in dicto capitu lo,quia propter,§. vel saltem,in iij. quæst.& gl.in cap. quis iusto,§.porrò,in verbo,de certa, & ibi Archid. Pet. de Anch. Domin. qui allegat etiam auctorem,& ibi Philip.Franc.& per Bart.Bald. Angel.& Imol.in l. institutio talis,ff.de condi.Insti.

c Benè valet.argum. extra de ap. constitutis,ij.nã secundum Innoc. & Hostien. licitè potest cõpromissum restringi ad duos, vt ibidem notatur per eos.& idem dicit B. Compostella. extra eodẽ, quia propter, sed ad vnum non potest, vt hic di.arg.ff.de arbi.qualem,& l.item si vnus,§.item Pomponius. *Compromissũ ad duos restringi potest.*

Adde,quòd ratio est secundum Calde. vbi suprà, quia electio debet fieri de vno ex pluribus.

d Maior.supple & sanior,extra eo.cùm dilectus,& capitu.quia propter, & c.ecclesia ij.

Adde,an valeat electio retẽtis terminis formę huiusmodi facta per compromissarios, nõ scrutato voto electi? Domi.de Rota, decisio.cccxliij.eodem titul. in antiq.qui tenent,quòd sic.

e Teneantur.hæc forma,quæ colligitur,extra eodem, cum dilectus, manifestam in se videtur æquita- *Compromittẽ potest in ali.*

quos vt eligant illum, in quem maior pars capituli consenserit.

tem & vtilitatem continere. Nam per hanc citius ꝓuidetur vacantibus ecclesijs, quàm per formam scrutinij, in qua multa solennitas requiritur, & de facili erratur. Item, per hanc seruatur cuilibet ius suũ, quo ad consensum, quod nõ fit, vbi simpliciter in cõpromissarios eligendi potestas transfertur. Item, per hãc tolluntur cõtentiones, quæ habentur in electione cõpromissariorum: nam quando datur ipsis potestas eligendi, quem volunt, quilibet nititur amicum suum compromissarium facere, & ita rarò de compromissarijs cõcordatur: vel si concordetur, vix conueniũt inter se ipsi cõpromissarij, quia quilibet suum amicũ promouere conatur, sed in casu isto, cùm non possint eligere, nisi nominatum à parte maiori, non est vis, q̃ sint cõpromissarij. Itẽ, cùm proceditur secundũ hãc formam, non est timendum, ꝙ duo, vel plures in discordia eligantur, ex quo eligi debet nominatus à parte maiori, sed in forma scrutinij vis est, quòd plures in discordia eligantur. Itẽ, in hac forma non possunt cõpromissarij sic corrumpi prece, vel precio, aut timore, vel amore ad aliquem eligẽdum, ex quo nominatũ à parte maiori necesse habent eligere, sicuti possunt, cùm eis libera datur eligendi potestas. Quid si sub hac forma cõpromissarijs potestas data fuerit, vt inquisitis voluntatibus singulorum, & in scriptis redactis, eligant illum, qui plures habebit numero partium cõparatione minorum, etiam si maiorem partem capituli non haberet, nunquid valet huiusmodi compromissũm? Dic, quòd non, imò Papa Honorius iiij. cassauit propter hóc electionem Ebredinen. in qua sic fuerat compromissum, & ferè duæ partes totius capituli cõsenserant in electum, dicens, quòd talis electio facta erat contra formam capituli concilij generalis, plures etiam videbantur tũc sentire, quòd forma, de qua hic in textu agitur, & in dec. predic. cũ dilectus, est hodie correcta per dec. quia propter, versicu. vel saltem, ibi enim innuitur, quòd libera eligendi po-

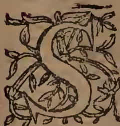
Cõpromissarij etiam de permissione capituli nõ possunt eligere nominatum à maiori parte partium comparatiõe minorum.

di potestas est in compromissarios transferenda, sed hoc non fit in forma hîc posita, nec in proposita quæstione, cùm in vtroque casu compromissarij necesse habeant eligere nominatum à compromittentibus, iuxta formam in compromisso expressam, vnde non valet, argumen. ff. de ar. l. item si vnus, §. Item Pomponius. Secùs autem est, cùm permittitur, vt eligatur alter de duobus, tunc enim habent arbitrium in eligendo, quem volunt compromissarij ex eis, & ideo valet, vt suprà capit. proxim. Vide formam compromittendi in præsenti textu expressam, hodiè approbatam per capitulum, cùm expediat, de electio. libro sexto.

Adde ad prin. glo. & secundam quæst. Abb. Sic in d. c. quia propter, §. vel saltem, col. j. ver. secundo quęritur, & tex. & glo. in pragma. co. in §. quod etiam iuramentum in verbo compromissum, vbi [illegible] cōpromissarij tenentur confiteri, & sacramentum Eucharistiæ recipere, & iuramentum præstare.

Si sint plures compromissarij, & discordent, an valeat electio, quæ à maiori parte ipsorum fuerit celebrata.

CAP. XLVI.

I pars maior cōpromissariorū personā idoneā. a. duxerit eligendam, talis electio canonica est censenda, quanquam pars altera cōtradicat, b. nisi in cōpromisso actum fuerit, quòd aut oēs, vel duæ partes, siue plures ex eis debeāt concordare, tūc enim propter cōpromißi formam, quam non licet egredi, c. maioris

partis electio non tenebit.d. *Et intelligas hæc esse vera, vbi omnes compromissarij sunt præsentes*. e.*Nam vno mortuo, vel absente, reliqui (nisi in compromisso dictum esset expreßè) procedere non valerent*.f.

SI pars maior, &cæt. Capitulum istud sumptum est ex glo.Bernar.Compostel. extra eodem, cùm in iure peritus.

a Idoneam.aliàs nõ teneret electio, extra eodem, cùm in cunctis, & capitulo causam quæ, ff.de ritu nuptia.quanquam.

b Contradicat.ex quo enim præsens est, eius contradictio non obstat, sicuti dicitur in alijs arbitris, ff. de arbitr. l. si in tres, & l. seq. & notatur in glo.communi, extra de arbi.c.j.

c Egredi.extra de rescrip. cùm dilecta, & ff.man.l. diligenter, & suprà capitul.xliiij.

Compromissa incedunt via stricta. d Non tenebit. Compromissa enim stricta via incedunt, nec compromissarij quicquam possunt facere extra formam compromissi, vt ff.de arbi.l.non distinguemus, §.vlt. & extra de Archi.cùm dilectus.

Adde, quæ dixi suprà c.xliiij.in verbo compromittentes, & in verbo recedere.

e Præsentes.ff.de ar.l.per in tres, & l. seq.vt notat, per B.Compost.extra eod.cùm in iure.

f Non valerent.extra de offi.deleg. vno delegatorum, & extra de testa. Raynaldus, & ff.de arbi.l. non distinguemus, §.cùm in plures.

Vtrum compromissarij postulare posſint & eligere vndecunque.

CAP. XLVII.

Vm compromissarij totum capitulum repræsentẽt, a.*sicut posset capitulum, sic et ipsi postulare*.b.*posſut, & eligere vndecunq*.c.

nisi

nisi expreßè in compromisso sit actum, quòd de gremio.d.ecclesiæ vacãtis duntaxat, vel de certo loco.e. eligere teneantur, tunc enim habent sequi necessariò traditam sibi formam: aliàs, si ab ea recesserint, electio nulla erit.f. Cæterùm, si in aliqua ecclesia de consuetudine, vel ex speciali priuilegio habeatur, vt de certa ecclesia prælatus per electionem canonicam assumatur, g. tunc assumpti compromissarij eligere non poterunt de aliqua ecclesia, quàm de illa, quia compromittentes plus iuris, quàm haberent, in eos transferre nullatenus potuerunt. h.

CVm compromissarij, &c.

a Repræsentent. extra eo. in causis.

b Postulare. Qamuis super hoc specialiter nõ habeant potestatem, nam ex quo datur eis eligendi potestas, per consequens & postulandi data intelligitur, extra eodem, in causis, & dixi suprà c.xv. *Eligendi potestatem habens, potest postulare.*

Adde glo. in capitulo innocens, xxij. quæstio. iiij. & glo. Archid. Dominic. & Cardin. Alexand. in capitulo nullis inuitis, lxj. distinct. & Bartho. de Firm. in tracta. de episcopo, in prima parte, lib. ij. quæstio. xvij. & Franc. Cur. in suo consi. xix. col. vlt. post tra. de feu. Nam potest mandatum impleri non solũ in forma specifica, sed etiam per æquipollẽs, l. fin. §. fin. ff. mãdati. ideo dicit glo. j. in c. licet, viij. quæst. j. quòd sufficit fieri id, quod est vicinum mandato, licet ipsum nõ sit mandatum, & inter cætera iura alleg. bonum tex. in l. Iam tamen, §. in hac, in secundo, ibi iuxta mandatum, & si mandatum, non fuerit, &c. quem ibi dicunt Barth. Pau. de Cast. & Ang. peregrinum, ff. iudica. solui. & Francis. Curt. in dict. consilio xx. & per Abb. in dicto capitulo in causis, col. iiij. versic. in glo. in verbo, quia verò postulatio. *Mandatũ non requirit specificam formam.*

c Vndecunque. hoc probatur expreßè, extra eod. in cau.

CAP. XLVIII.

Vamuis quidam asserant, quòd compromissarij, nisi actum fuerit id expreßè, nequeunt eligere de se ipsis, opinionem tamẽ aliam reputo meliorem, videlicet quòd de se poßint. a *. eligere, nisi eis expresso à compromittentibus fuerit interdictum.* b. *vel nisi forma compromißi contineat, quòd omnes compromissarij de persona eligenda debeant concordare,* c. *tunc enim propter compromißi formam de se facta electio non teneret. Ad omne tamen dubium remouendum, & vt opinionum perplexitas.* d *. euitetur, compromittẽtes cautè faciunt,* e. *si suam in compromisso aperiant voluntatem, inhibendo ipsis compromissarijs, ne eligant de ipsis: vel id expreßè concedendo eisdem, si de beneplacito processerit eorundem.*

QVamuis quidam. Vt. T. & B. prout notatur in glo. cõmuni extra eodem, cùm in iure, & extra de sortilegi. capit. vltim. in quibus decre. videtur ipsorum opinio comprobari.

a Possint eligere. In hac opinione est Innocen. & Ostien. ac Ber. Compostell. extra eodem, cùm in iure, & facit, pro ea. c. tit. in veteri. versicul. tandem, & viij. quæst. j. in scripturis. ibi ecce ego, mitte me, & ff. de tut. & cur. datis ab his, l. vbi absunt. Nec obstat, secundum eos, prædi. decre. cùm in iure, nec alia de sortile. c. vlti. quia & si nõ esset eis dictum, ꝙ illi possent eligere de se ipsis, nihilominus hoc facere poterãt per iura premissa. Itẽ nõ obstat, ex. de iure pat. per vestras, quia illa loquitur, quando vni soli competit *Cõpromissarij possunt aliquem de ipsis eligere*

hæc

hæc potestas: tunc enim ille non potest se ipsum eligere, cùm differentia esse debeat inter dantem & accipientem, extra de institu. cùm ad nostram, ff. de tuto. & cur. da. ab his l. prætor, xxiiij. q. j. dicimus. Secus autem est, cùm sunt plures: quia tunc potest vnus à socijs eligi, vt est dictum. Sed quid si duo sint compromissarij tantum, nunquid potest vnus alium eligere? Dicit Hosti. in prædicta decr. cum in iure, quòd sic, quod credo verum, si sit dictum in compomisso, quod possint eligere de se ipsis. Nam hæc vestra tunc fuisset intentio compromittentium, vt colligitur ex ea. dec. verba enim huiusmodi infra, vt possint eligere de seipsis: debent aliquid operari, extra de mai. & obed. solitè. xix. di. si Romanorum, & ff. delega. j. l. si quando quis. Si verò non fuit dictum, quòd possent eligere de se, tunc non poterit vnus alium eligere: quia cùm duobus fuerit simpliciter datum, si vnus solus eligat, non seruatur forma mandati, & ita non valet, quod agitur, ar. de arb. ff. de arb. l. item si vnus, §. item si plures.

Adde ad omnes istas glo. vsque ad fin. Bal. Abb. & Moder. in d. c. cùm in iure & Arc. in c. qui Episcopatū viij. q. j. & Ab. in c. consuluit, de iu. patro. & Ang. in l. iā tamen, in hac. in ij. ff. iud. sol. tamen eligēdi facultatem habens non potest seipsum eligere, vt no. glo. Barth. & Bal. in l. planè, ff. quod cuiusque vniuer. & & in l. si mandauero tibi, §. si tibi, ff. manda. & Doctor. in c. j. eodem, & glo. & Docto. in di. c. cùm in iure, & Nicol. Milis in suo reper. in litera electio, & Cepol. Veronen. in cautel. cxxxiij. & Paul. de Castr. in consil. ccxxxj. in nouis, & Bart. & ibi Alexand. in addi. in l. ab omnibus, §. si titio. ff. deleg. j. & in l. fi. consul. in fi. ff. de adopt. & vide glo. infra eod. c. lix. form. viij. in verbo de se.

b Interdictum. Tunc eligere nō poterunt de se ipsis, ar. ff. de iudi. l. solemus, & extra de causa poss. & propric. cùm eccle. versi. cum iure.

c Con.

c Concordare. In hoc enim non possunt aliquem eligere de seipsis, secundum Innocen. & B. Compo. vt no. per eos ex. eo. cùm in iure. Osti. verò dicit ibidem, quòd possunt. Sed primum puto verius per formam mandati, quæ est exacta diligẽtia obseruanda, suprà c. proxi. & ff. de arbi. l. non distinguemus, §. de officio. & §. vlt. extra de rescrip. cum dilecta.

d Perplexitas. Id est, dubietas ex opinionũ diuersitate consurgens. Perplexus enim dicitur, qui inter duo positus nescit benè eligere, quid sit potius faciẽnum, xiij. dis. nerui. *Perplexus quis dicitur.*

Addetex. & Doct. in l. fi. C. de condi. inde. & Bald. in c. publicato, & illud Terent. in Andria, in secunda Scena, secundi actus. Dum in dubio est animus, paulò momento huc vel illuc impellitur.

e Cautè faciunt. hoc cõsilium est vtile. Cùm enim T. & B. Compo. dicant compromissarium non posse eligere de se ipsis, nisi hoc sit in compromisso expressum, vt dictum est suprà. Innocen. Hostiẽ. & B. Compost. dicãt, quòd possunt, etiamsi non sit expressum: tutius est, vt compromittẽtes in compromisso suam exprimant voluntatem ad hoc, vt nulla opinio contradicat, argumen. extra de regula, c. consulti.

Vtrum cõpromissum re integra vel non integra valeat à cõpromittentibus reuocari.

CAP. XLIX.

Icet super eo, an compromissum reuocari valeat, diuersimodè sentiant a. *sapientes: Illi tamen sentire videntur probabilius, qui dixerunt,* b. *quòd si capitulum intendens facere* c. *gratiã alicui, potestatem eligendi siue prouidendi transferat in eundem, concessio seu translatio huiusmodi,*

modi quædam donatio est censenda, siue res exi∫tat integra, siue non: nequaquam inuito. d. illo poterit postmodum reuocari. Si verò facere gratiam non intendit, sed ideò in aliquem vel in aliquos transfert huiusmodi potestatem, vt prouisionis negotium citius e. valeat expediri, tunc re integra existente reuocare poterit compromissum totum capitulũ vel pars maior. Minor autem pars hoc non poterit, f. prout puto: quanquam aliqui. g. contrarium scribere videantur. Vbi autem res integra non existit, non potest etiam ab omnibus reuocari. h. Sanè recensetur .i. integra in hoc casu, quousque compromissarij tractare incipiũt de personis: puta, quia vnus istum nominat, alius verò illum: discutientes inter se, de quo poterunt vtilius prouidere: si verò alius de his: quæ ad solennitatem pertinent, quicquam agant, puta in trahendo se in partem, vel missam sancti spiritus celebrando, non ob hoc minus res integra est censenda.

Licet super, &c.

a Sentiant. Nam quidam dicunt, quòd potest reuocari re integra existente: quidam quòd non potest, vt de hac diuersitate notatur per Doctores, extra eodem, in causis.

b Dixerunt. Hanc opinionem videtur probare Innocen. extra de concessio. præbenda. constitutus, & eam recitat Ber. Compostellanus, extra eodem, in causis.

Adde ibi Ioann. Andr. & Abb. Sicul. columna. iiij. ver. in glo. cùm res non esset, vbi dicit hãc esse communem opinionem, & idem in dicto capitulo constitutus.

c Facere

c Facere gratiã. Qualiter scietur si capitulum intendit facere gratiam. Responsio. ex his, quę præcesserunt: verbi gratia, venit Episcopus ad monasterium vacans, & petet à conuentu de gratia, quòd det ei potestatem prouidendi: conuentus dat sibi. hanc enim gratiam etiam re integra non poterit reuocare conuentus, cùm quædam donatio censeatur, argu. C. de donat. siue, & sic potest intelligi, extra eod. tit. causam quę, vbi videtur expresse probari, quòd compromissum etiam re integra reuocari nequeat. Sed quid si non apparet per præcedentia, vel etiam per subsequentia, vtrum conuentus voluerit facere gratiam, vel non? Responsio, Intelligo quòd solum voluerit suo monasterio prouidere, & non gratiam facere: & si is, cui data est potestas, dicat contrarium, habebit hoc probare, arg. extra de instit. cùm venissent, extra de postul. præben. bonæ, ij. in princi. De hac materia not. per B. Compost. in decre. prædicta. in causis. *Compromissum ob gratiã factũ etiã re integra retractari non potest.*

Adde ad hanc vltim. quæst. Antho de Butri. in d. c. in causis, & ibi Abb. col. iiij. vers. quid autem dicendum in dubio, &c.

d Innuito. Sed eo volente benè potest, arg. extra de spon. præterea. j. & extra de regul. iuris, omnis, C. de acti. & obliga. sicut in iudicio.

e Citius. Nam per formam compromissi prouideretur leuius ecclesijs, quàm per formam scrutinij.

f Poterit. Secundum Innocen. & B. Compostel. vt notatur per eos, extra eodem, in causis, quæ decreta eorum opinionem probare vidẽtur à contrario sensu. Sic & iudex delegatus, licet in totum commiserit vices suas, potest ipsas reuocare re integra existente, sed postmodum non potest, extra de offic. delega. venerabili. vbi de hoc.

Adde ad prin. glo. Abb. in d. c. in causis, & ad vlti. dictum glo. Barto. Bald. Paul. de Castr. Ang. Alexa. & Iaso. in l. more. ff. de iuris omn. iudi. & Felyn. in d. c. venerabili.

g Aliqui.

Compromissum an reuocari poßit à maiori parte re integra.

g Aliqui. Vt Inno.& B.Comp.prout nota.per eos, extra eod.in causis. Dicunt enim, quòd compromissum non possit ab initio procedere vno contradicēte, vt dixi suprà, c.xxj. & c.xxxix.eadē ratiōe nec vno ipsum reuocante re integra existente. Nam id, quod consensu contrahitur, contraria voluntate dissoluitur, C.de actio.& obli.sicut:& ext. de re.iuris, omnis, sed credo verius, quod hic dicitur, scilicet ꝙ minor pars reuocare non possit etiam in re integra, ar. ff.de serui.rusti.præ.per fundum, ff.de reg.iuris, nemo potest, viij.q.ij.dilectissimi. Licet enim in compromisso interuenire oporteat singulorum cōsensum, & aliter non valeat, vt suprà, c.xxxix.non tamen propter hoc dicuntur canonici compromittere, vt singuli, sed vt capitulum: nec dicitur cōpromissum esse singulorū, sed capituli, vt patet ex.eo.in causis, & c.cùm in iure: vnde ꝙ vnus solus vel minor pars reuocare possit, quod à toto capitulo factum est, altera parte contradicente, nō videtur fieri posse de iure, nisi causa subesset iusta, extra de his, quæ fiunt à maio.parte capi. c.cùm in cunctis, & extra eod.licet, ff.ad munic.quòd maior, & pro hac opinione facit, quod no. per Inno. extra de post. præla.bonæ.ij.in glos.quia non erat licitum: vbi dicit expresse, quòd ea, quæ faciūt singuli, non vt singuli, sed vt capitulū, nòn possunt singuli reuocare, & idem dicunt ibidem, B.Compo. & Host. sed & ipse Innocen.in decr.prædic.in causis, non videtur persistere in sua opinione, sed remittit ad ea, quæ notauit in decre.prædic.bonæ.

Adde Abb.Sicu.in d.c.in causis, col.vlti. versi.vlterius quæritur nunquid, & Lud.de Ro. in cōsi.cclij. colu.iij. versic. quo ad tertium, & Old.consil.cxx. & quæ dixi suprà.c.v.in penul.gl.& in ij.c.xvj.in ij.glo. & in c.xxix.in glo.j.

h Reuocari. In hoc nullus Doctorum discrepat.

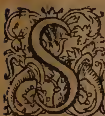
i Censetur. Secundum Innoc.Hostien. & B. Compost.vt notatur per eos, extra eod.in causis.

k Cele-

k Celebrando. Hoc non est de substantia electionis, vt dixi suprà capitulo decimonono.

Si propter superuenientes canonicos factum ab alijs compromissum debeat retractari.

CAP. L.

I qui superueniant canonici, postquā factum fuerit compromissum. a. *petentes, vt eo reuocato, vel fiat aliud, vel per formam aliam procedatur, vtrum audiri debeant, ab aliquib. dubitatur. Et quidem si eis in loco tali existentibus, vnde debuerant.* b. *euocari, vocati legitimè.* c. *non fuerūt, debet prorsus, quod in eorum absentia factum extitit, retractari.* d. *Si verò vocati venire ad terminum cōtempserint, non sunt vllatenus audiendi.* e. *Porrò, si in loco tali erant, vnde non fuerant euocandi, tunc non retractabitur, quod ante ipsorum aduentum ritè per alios factum fuit.* f.

SI qui, &c. Canonici, qui fortè erant in scholis. a Compromissum. Et antequam sit facta electio per compromissarios.

b Debuerant. A quo loco absentes vocari debeāt, dixi suprà capitulo quinto.

c Legitimè. Legitima est citatio, quæ fit per literas, vel certum nuncium, & post mortem prælati, nō ante, vt dixi suprà capitulo quarto. *Citatio legitima per quid fit.*

d Retractari. Per compromittentes, vt quod improuidè fecerant, studeant per seipsos prouidè emendare, extra de accu. qualiter, ij. & xxij. quæstione iiij. magnæ. Sicut enim scrutinium factum superueniente contēpto & hoc petēte debet retractari, vt dixi sup. c. xxiiij. & no. per B. Inn. & Host. extra e. ecclesia, ij. sic & cōpromissum cùm sit notoriū iuris, q eo *Compromissū an possit per superuenientes canonicos retractari.*

absente procedi nō debuit, ex.c. ꝙ sicut, & c. bonæ, ij. Quòd si iam facta erat electio per compromissarios, antequā superuenirent contempti, nunquid ad eorū instantiam debet capitulū electionē reuocare? Nō, cū nō sit iudex in hoc casu, sed superior, vt patet in decre. prædi. bonæ, ibi. nostrū debuit expectare iudiciū, &c. nam hæc cassatio est quædam pœna, & ideo non potest, nec debet inferri, nisi per iudicē, arg. ex. de diuor. c. porrò, & xxiiij. q. ij. seculares, et. c. in hoc. Adeāt ergo contēpti superiorem, si voluerint, aliàs non retractabitur, quod est factum, su. c. xxxij.

Adde, quæ dixi in c. v. in verbo voluerint, & in ca. xxxiij. in verbo, si voluerint, su. eo. & Doct. Moder. in dicto c. ecclesia, in ij.

e Audiendi. extra eo. quòd sicut. Nā ex quo vocati fuerunt, & non venerunt, se alienos fecisse videntur, extra eod. cùm nobis olim.

Adde, quotiescunque certum est, ꝙ citatus venire nolit, amplius citari non debet: nec etiā expectandus est terminus, vide c. fin. extra locati. Sichard. in l. fin. de iu. emphy. C. Costalinū. in l. ad peremptori. Specu. de citationibus Matthesilan. sing. cxxx. M. Bois.

f Factum fuit. In hoc casu videntur doctores sentire diuersa. Nam Innoc. & Host. innuunt, extra e. ecclesia, ij. quòd si qui canonici veniant re integra petētes reuocari compromissum, audiri debent. Et dicitur integra res, quousque tractare incipiant de personis, vt dicitur suprà c. proxi. B. Cō. dicit e. ti. quia propter, & vt credo verius, ꝙ ea, quæ benè facit capitulū, nullo contēpto rata debent haberi, nec propter superuenientes canonicos sunt mutanda, arg. ex. de resti. spo. audita, & extra de consti. cognoscentes.

Res integra.

Adde, quādo dicatur res integra, Abb. in c. causis, colu. iij. post princ. & ibi vide de materia huius, & in d. c. quia propter, §. vel saltem, colum. ij. versicu. in gl. in verbo, vice omnium.

Vtrum

Vtrum, cùm per formam compromissi proceditur, sit per vnum faciéda electio in communi, & an in cantando Te Deum laudamus, &c. seruari debeant, quæ in forma scrutinij obseruantur.

CAP. LI.

Via compromissum ampliari potest iuxta voluntatem compromittentium & restringi, a. *oportet vt compromissarij diligenter primò videant traditam sibi formam,* b. *deinde iuxta eam conferant.* c. *de personis, vna vel pluribus, prout eis videbitur expedire, habentes in collatione huiusmodi, seu tractatu solum Deum.* d. *præ oculis, cuius negotium agere dignoscuntur: tandem cùm in personam talem conuenerint, quæ sciat,* e. *& possit dignitatem, ad quam, eligitur, vtiliter gubernare, vnus.* f. *ex eisdem compromissarijs, mandato.* g. *ab alijs sibi facto, personam ipsam iuxta formam inferius.* h. *exprimendam vice sua, & sociorum eligat in communi, in eo loco,* i. *videlicet, vbi hi, qui vices suas commiserunt eisdem eligere tenebantur. Postea verò electione ipsa sic communiter celebrata, Te Deum laudamus solenniter decantetur, & electus, si præsens fuerit, intronizetur, ac ipsa electio publicetur,* k. *ipsique electo debito tempore.* l. *præsentetur, & ipsius consensus etiam requiratur, ac habito.* m. *decretum.* n. *electionis*

formetur, sicut suprà in forma scrutinij plenius de hus omnibus fuit dictum.

Compromissum multipliciter restringitur.

Quia compromissum ampliari potest,&c.

a Restringi. nam potest restringi, vt compromissarij eligere de certa ecclesia teneantur, ar. extra de causa pos. & pro. cùm ecclesia, & sup. capitu. xlvij. Item, quòd tantùm de gremio ecclesiæ, extra e. cùm dilectus, & sup. c. xlvij. Itē, quòd alterum de duobus nominatis eligant, extra de app. constitutis, ij. & sup. c. xlv. Item, ꝙ compromissum duret vsque ad certam diem vel horam, extra eo. cùm in veteri, & suprà c. xliij. Item, quòd omnes cōpromissarij, vel duæ partes, aut plures debeant concordare, sup. capitū. xlvj. arg. ex. de testa. Raynald. Item, quòd cum consilio aliquorum eligere debeant, arg. extra eo. cùm in vetери. In his enim & similibus casibus restringi potest cōpromissum, aliàs nisi restringatur, eandem potestatē habent, quòad eligendum cōpromissarij, ꝗ compromittentes, sup. 47. sed nō quòad transferendū eligēdi potestatē in alios, nisi hoc haberet forma cōpromissi, sup. c. 44. Adde, quæ dixi su. in c. 39. in verb. modum.

b Formam. vt secundum eam in negotio sibi cōmisso procedant. Nam si ab ea recederent, non valeret electio ipsorum, extra eodem, cùm dilectus, & ff. mand. diligenter, & sup. c. xliiij.

Adde Ludo. de Ro. in consi. ccvj. in prin.

c Conferant. Vt per collationē huiusmodi personam vtiliorem valeant inuenire.

Eligētes quid debent præ oculis habere.

d Solum Deum. In electione prælati nil sibi vendicare debet fauor vel odiū, amor vel preciū, viij. q. ij. illud, sed sólus Deus & ecclesia, ac vtilitas subditorū debēt haberi præ oculis, vt is, qui sanctior, qui doctior, qui melior est, eligatur. viij. q. j. licet, vel saltē talis, qui malus non existat, extra eo. cùm dilectus, xvj. quæst. vij. monasterium. Adde, quæ dico inf. eod. cap. lix. forma vij. in verbo honestus.

e Sciat & possit. Sic extra eo. cùm in cunctis, & ex. de

de cleri. non resi. quia nõnulli, & c. relatum. Quę aũt scientia requiratur in Episcopo, & in alijs inferioribus, no. per Inn. Hosti. & B. Com. in d. c. cũ in cunctis.

f Vnus. sicut in forma scrutinij requiritur, ꝙ per vnum fiat electio in cõmuni, vt dixi sup. c. 34. & ex. e. c. in Genesi, sic & in forma compromissi, vt no. per B. Com. ex. eo. quia propter, & sup. c. xlj. vbi de hoc plenè notatur. Adde ad istam glo. & seq. Bart. de Firm. in tract. de episcopo, in j. parte, lib. iij. q. xlix. cum seq. & quæ di. sup. cap. xxxiiij. in verbo nõ contradicentib.

g Mandato. is, qui eligit, debet habere mandatum ab alijs compromissarijs, secundum B. Com. vt not. per eum, extra eo. quia propter. Sed quid si eligat sine mandato, eis tamen præsentibus, & non contradicentibus: nunquid valet electio? Sic, prout diffiniuit curia secundum Host. vt no. per eum in d. c. quia propter, §. vel saltem, tutius est tamen, ꝙ non eligat sine mandato, vt dixi in casu consimili, sup. c. xxiiij. *Electionẽ cõmunẽ facientes, debent ab alijs habere mandatum.*

h Inferius. infrà capitu. lix. forma x.

i Eo loco. Nunquid est de iuris necessitate, vt compromissarij eligant, vbi cõpromittentes eligere tenebantur? Dicunt quidã ꝙ sic, cùm ipsi totum capitulũ repræsentent, ex. eo. in ca. nec cõpromittentes in eos maiorem potestatem transferre potuerint, q̃. ipsi haberent, ar. extra de dona. inter virum & vxorẽ, nuper, ff. de reg. iu. nemo, vnde sic ipsi compromittentes habebant eligere, in cap. vt in dec. in causis, vel in eccle. ex. eo. cùm nobis olim, & ca. quòd sicut, sic & ipsi debebunt. Alij dicunt, quòd possunt eligere, vbicunq; volunt, ar. extra eo. cùm Vintonen. dum tamen sit locus honestus, ar. extra de ap. qua fronte, ff. de arbi. l. si cùm dies, §. si arbi. prima opinio tutior est secundum Inno. & Host. vt nota. per eos, extra eo. quia propter, si tamen alibi eligerent, non crederem propter hoc cassari debere electionem, cùm locus non sit de subã. arg. xxiij. distin. in nomine Domini, nisi consuetudo præscripta, vel priuilegium aliud induceret arg. extra de *Cõpromittentes vbi debẽt eligere.* *Electio vbi debeat fieri.*

de consue. cùm dilectus, & ex. de ver. signifi. Abb.

Adde tex. & ibi glo. in ver. in c. cū. ij. seq. & quæ ibi in addi. dixi su. eo. c. xix. & Card. Alexan. in c. j. colum. sexta, in prin. versi. glo. super verbo in vrbe, xxiij. dist. & in c. qua fronte, de appellationibus, & Abb. Sicu. in d. c. in causis, columna secunda, versi. nota ibi, qui remanserant, & in d. c. quia propter, §. vel saltem, in iiij. q. & Domi. & Philip. Franc. in capitu. vbi periculum, in principio, in vij. nota. & in §. j. in fin. eodem libro sexto, & glo. infrà eodem capi. lix. forma ix. in verbo, ad capitulum, & quæ dixi in §. x. de consue. feudo. in glo. j. li. consue. Biturig. fol. xxxvj.

k Publicetur. De publicatione electionis, & de intronizatione electi habes sup. c. xxxv.

l Debito tempore. De hoc tempore habes suprà capitu. xxxvij.

m Habito. infra quod tempus consentire debet electus, habes sup. c. xxxvij.

n Decretum. Quid sit decretū, & quid in eo debeat contineri, habes sup. c. xxxviij. Qualiter autem sit formandum, habes infrà capit. lviij. forma xiiij. & duabus sequentibus.

De forma inspirationis, qualiter est, cùm per eam eligitur, procedendum.

CAP. LII.

Ostquam duas formas sumus plenius prosecuti, congruum est, vt tractemus de vltima, quæ diuinæ inspirationis dicitur, & vltimo loco ponitur in concilio. a. *generali. Verùm, quia peccatis exigentibus rarißimè.* b. *fit electio per eandem, valdeq́ modica in iure de ipsa mentio inuenitur, circa ipsius tractatum*

non

*non est plurimum insistendum.*c. *Nota ergo breuiter, quòd per inspirationem ritè dicitur electio celebrari, cùm omnes insimul cōgregati.* d.*subitò & repentè.*e. *aliquem eligunt concorditer, vna voce, nullo prorsus tractatu,*f.*nullaq́; instigatione.* g. *hominis praecedente. Idem est etiam, si aliquis, vel aliqui, puta duo vel tres, nominauerint aliquem eligendo.*h. *Nam & tuc si repentè, ac sine instigatione.*i. *alia illum omnes eligant, praesumitur per inspirationem diuinam, vel quasi,* k.*talis electio celebrata. Secùs etenim esset, si illum omnes, vel maior pars.*l. *capituli nominassent, tunc enim praesumerentur in ipsum non inspiratione diuina, sed instigatione humana potius cōsensisse. Requirit autem forma huiusmodi, quòd in ipsa consensus.* m. *omnium intercedat. Nam si aliquo contradicente fieret electio, eadem esset irrita.*n.*ipso iure, nec ratificari.* o. *posset per consensum post modum subsecutum, in eligendo verò non est solennitas alia obseruanda. Nam ex quo simul omnes vna voce, ac vno spiritu eligunt, vt est dictum, siue dicant eligo, vel eligimus, benè valet,* p. *nec est necesse, quòd per vnum.*q. *communis electio celebretur. Nam propter identitatem voluntatum & votorum censebitur vnica electio, & non plures. Caeterùm, circa Te Deum laudamus facta electione, solenniter decantandū, & intronizandum electū ad publicandam electionē, & eam electo tempore debito praesentandam, necnon & circa petendū consensum electi, & eo habito, decretum electionis formandū est idem in hac forma, quod in duabus praecedentibus obseruandum.*r.

Rarus est inspirationis modus.

POstquã duas formas. scilicet scrutinij & cõpromissi. a Concilio generali. ex. eo. quia propter. b Rarissimè. Quia hodie in electionibus quærunt omnes pro maiori parte, quod suum est, & non quod Christi, licet non deberent, lxiij. dist. nosse, viij. quæst. j. capit. sunt in eccle. ideo rarò proceditur per hanc formam.

Nota casus declinatiõis.

Adde, quòd idem tenet Richar. malum, in dicto ca. quia propter, in quęst. quare Episcopi hodie non fulgent miraculis, quia non intrãt in ouile per ostiũ, ca. qualiter eo. & diuum fratrem Oliue. mali, arg. in sermo. beati Nicolai xv. vbi dixit, quòd quidam ad dignitates ecclesiasticas aspirant per nominatiuum, alij per genitiuum, alij per datiuum, alij per accusatiuum, alij per vocatiuum, & isti rari sunt, alij per ablatiuum, &c. vt ibi vide, quod nota. in practica.

Electio non valet, nisi fiat per cõgregatos in vnum.

c Insistendum. ff. de leg. nam ad ea.

d Congregati. Spiritus sanctus non venit, nisi super congregatos in vnum, xxiiij. q. j. §. si autem nec aliter valeret electio, per quamcunque formam procederetur, nisi congregarentur simul eligentes. Quod dic, vt suprà capitul. xix.

Adde, quæ ibi di. & tex. in l. quotiens. & ibi Ioan. de Pla. & Lucas de Penna. versicul. præcipimus omnes prouinciales, quæ in vrbe consistunt, in locũ curiæ conuenire, &c. C. de legat. lib. xj. & Calde. consil. ix. de iure patro. & Domi. & Doct. in c. sicut, eo. li. vj.

e Repentè. Quod dicitur in isto §. & in sequentibus, vsque ad §. cæterùm, sumitur ex glo. B. Compost. extra eodem, quia propter.

Electio per inspirationem an impediatur per tractatum præcedentem.

f Tractatu. Speciali habito, extra capitulum, vel etiam in cap. de eligenda certa persona, generalis tamen tractatus præcedere potest. Nam possunt canonici Deum rogare, vt det eis bonam personam, vel possunt se adinuicem exhortari, vt in electione facienda quilibet habeat Deum præ oculis, & vtilitate ecclesiæ suæ præferat cõmodis proprijs; iste quip-

petra.

pe tractatus laudabilis est, extra de ap. constitut. ij. & viij. q. ij. c. j. & ij. Et si post huiusmodi tractatum aliquis eligatur subitò & repentè, non præcedente alio tractatu speciali, vel instigatiõe aliqua humana, præsumitur electio ipsius verè à Deo inspirata: vbi verò præcedit aliquis tractatus seu aliqua nominatio specialis, nõ sic præsumitur. Quod dic, vt notatur, infra, §. proxi. & §. sequen.

Adde ad istam glos. & sequen. Abb. Sicul. post antiq. in di. cap. quia propter, §. nisi, in princ. & ver. & quòd dici, quòd non debet, qui idem tenet, & Barth. de firm. in tracta. de Episcopo in j. parte libr. iij. q. lj.

g Instigatione hominis. Puta, quia nõ sunt rogati ab aliquo, nec inducti ad illum eligendum. Nam si precés præcessissent, vel alias inducti fuissent, non præsumeretur, quod talis electio esset facta per inspirationem, sed potius per humanam instigationem, infra eod. §. secus. *Electio non censetur inspirata si canonici fuerint rogati.*

h Eligendo. dicendo talis esset bonus, vel talis.

i Instigatione alia. Quia videlicet non rogantur, nec alias inducuntur, vt in illum consentiant.

k Vel quasi. Benè dicit, vel quasi. nam ex quo præcedit nominatio, per quem moueri videntur quodã modo eligentes ad eligendũ nominatum non præsumitur sic verè inspirata, sicut in casu, §. præcedentis, vbi solo instinctu diuino procedi videtur. Sic & dicitur vera possessio in corporalibus, ff. de acquir. pos. l. j. & quasi possessio in incorporalibus, ff. de vsu ca. l. sequitur, §. si viam, & extra de foro compe. conquestus, vbi de hoc. Adde ad istam glo. & sequ. Abb. Sicu. in c. quia propter, §. nisi col. j. versic. sed quæro, quare text. & c. eod. & Oldra. consil. clv. quod est sing. & Bart. de firm. vbi suprà, q. liiij. *Electio verò spirata & quasi inspirata.* *Possessio & quasi possessio.*

l Maior pars. Hæc est opinio Innocen. & B. Compostel. extra eod. quia propter. Hostien. verò ibidem, & in summa. eod. tit. qualiter sub. §. tertia dicit, quòd si canonici congregati in cap. pro facienda electione

concordent in communi tractatu omnes simul vel etiam sigillatim in aliquem eligendum, dentque potestatem vni, qui cum vice omnium eligat in communi, talis electio benè valebit. arg. extra de tempore ordi. dilectus, & extra eod. cùm ad nostram & extra eo. cum terra, dum tamen non præcesserit vitium Symoniæ, ambitionis, conspirationis, vel coniurationis, extra eo. cùm ad nostrã & ca. officij, hoc enim ipso iure redderetur vitiosa ipsa electio,. si electores concordassent ante electionẽ extra capitulum, sed in capitulo benè possunt, & talem electionem dicit ipse Hostien. quasi inspiratam, innuens differentiam inter electionem verè inspiratam, de qua agitur suprà e. §. j. & electionẽ quasi inspiratã, de qua hic præmittitur, & ex. e. quia propter, ibi quasi per inspirationẽ.

m Consensus omnium. Extra eod. quia propter, ibi nisi fortè communiter esset ab omnibus.

n Irrita. Quia facta contra formam concilij generalis, extra eod. quia propter, quod vult, vt communiter ab omnibus celebretur.

Adde Bar. de firm. vbi suprà, quæst. liij.

o Ratificari. Secundum B. Compostell. vt not. per eum, extra eod. quia propter. Nam quod est nullum, ab initio per subsequentem consensum non potest conualescere, extra eod. auditis, xvj. quæst. iij. §. potest ff. de reg. iuris, quod ab initio.

Ratificari nõ potest quod nullum est.

Adde quæ dixi in addi. ad Dyn. in reg. ratum in j. addi. ante fin. & in re. non firmatur, de re. iuris lib. vj. & Alb. de Roza in d. l. quod ab initio.

p Benè valet. Secundum B. Compost. vt no. est per eum extra eodem, quia propter.

q Per vnum. Hoc verum est secundum Hostien. in electione verè inspirata: de qua dixi, suprà eodem, §. j. Nam quæ spiritu Dei ducuntur, nõ sunt super lege, xix. q. ij. duæ & extra de reg. licet, sed quasi inspirata, de qua dixi, supra eo. in gl. hęc est opinio, necesse est, quòd per vnum fiat electio cõmunis, & hoc propter

Electionẽ verè inspiratã non est opus facere per vnum.

dubium

dubium, quia nescim⁹ benè, vtrum sit à Deo, nec ne concordia talis. Vnde subueniendum est ei per viam compromissi, vt notatur per ipsum Hostien. extra c. quia propter, & in sum.e.tit.§. qualiter, & §.iij.

Adde glo. infrà eo.c.lix.for.x.in verbo, vno spiritu. Et electio inspirata non indiget alia confirmatione, vt fuit electio beatorum Nicolai, Ambrosij, & Seueri, secundũ Abb. Sicu.in d.§.nisi, ver.scilicet quęro, de quorum electiõe habetur, in §.his omnibus lxj. di. & ibi Do. & Cardi. Alexand idem de electione Beati Grego.xj. secũdum Bal.in d.c. quia propter, col.ij.in fi.ver.ibi quasi, & Bar.de fir.in tract.de Episcopo in j. parte lib.ij.q.xv.& in ij.parte ij. partis prin.q.viij. & Specul.eod.§.fi.in prin.secus, secundum eum in electione per quasi spirationem facta, & idem Bart. vbi suprà, q.ix.& per Ol.consi.clv.& glo.in prag.eo.§.& cum humanè, in verbo inspirare.

r Obseruandum. Quid in præcedẽtibus seruetur, habes suprà, c.xxxv.& tribus c.sequ. Adde an in electione facta per inspirationẽ diuinã, & spiritus sãcti infusionem, requiratur solennitas posita in decreto sacri Basilien.concilij, Ludo.de Ro, in consil.cccxlv. co.v.versi.quo ad secundum, tenet quòd non, vt ibi vide, quod no.quia ita cõsuluimus, egregius Doctor, d.Ioan de Bussone, & ego in electiõe Archiepiscopatus Vien. de persona Domini Antho. de Claromõte, facta cõtra Dominũ Car.sancti Seuerini, qui de Claromonte post paucos Lugduni migrauit in domino.

De postulatione, quæue personæ debeãt postulari.

CAP. LIII.

Voniam non solum per electionem, sed & per postulationem interdum vacantibus ecclesiis prouidetur, a. de postulatione, quæ instar electionis in multis obtinet,

tinet, putauimus hic tractādum, b. *qui postulari debeant primitus ostendentes. Sciendum.* c. *est igitur, quod postulari debet Episcopus, qui est alteri ecclesiæ matrimonialiter alligatus,* d. *nec habet absque Domini Papæ licentia liberum volatū, vel consensum.* e. *Item laicus.* f. *& , qui defectum patitur in ordinibus, scientia, vel ætate.* g. *necnon & qui in membro, quod debilitatem vel deformitatem generat, est corpore viciatus.* h. *& hoc siue casu acciderit, vel ex facto alterius euenerit, seu fuerit ita natus. Item irregulares sunt similiter postulandi, sicut sunt illegitimè nati.* i. *ac homicidæ,* k. *& hi, qui aduocati vel iudices, aut scriptores seu denunciatores in causa sanguinis extiterunt:* l. *si homicidium aut mutilatio mēbri deformitatem generans exinde fuerint subsecuta. Bigami.* m. *etiam & viduarum.* n. *ac corruptarū mariti, publicè pœnitentes.* o. *Symoniaci:* p. *& hi, qui sunt cōuicti de criminibus, vel confeßi, aut per sententiam condemnati:* q. *nec non & qui excōmunicati, suspensi, vel interdicti, scienter diuina officia celebrarunt.* r. *Huiusmodi autem irregulares postulari posse intelligas siue sine peccato irregularitatem contraxerint, siue etiam cum peccato,* s. *dum tamen pœnitentiam egerint de eodem. Nam si pœnitentiam non egissent propter indignitatem aut vtilitatem eorum, facta de ipsis postulatio non valeret.* t. *Cæterùm supradicti oēs, et alij quilibet,* u. *qui officium, ad quod assumuntur, sine dispensatione nequeunt exercere, sunt postulandi, & nullatenus eligendi.* x. *Nam si scienter* y. *præsumpta fuerit electio de eisdem, eligentes sunt*

eligēdi ea vice potestate priuati, z. & electio ipsa est irrita.a.ipso iure.Religiosi. b.autē & clerici diocesis c.alienæ possunt eligi, prout credo, licet quidam eos asserant postulandos.

QVoniam, & cætera.

a Prouidetur. Extra de elect. in causis, & extra de post.per totum.lxj.dist.§.sed aliud, & c. sequent.

b Tractandum. Licet titulus de postulatione de sui natura præcedat titulum de electione, cum per postulationem perueniatur ad electionem, vt nota. extra, de postul.ca.j. in fine.tamen, quia frequentius prouidetur ecclesijs per electionem, quàm per postulationem: ideò primo tractaui de electione, quàm de postulatione. *Electionis titulus quare in hoc libro præcessit titulum de postulatione.*

Adde, ꝙ verbum electio latè sumptum cōprehendit postulationē, & ꝓuisionē c.j.§.sed si.& ibi Domi. in prin.& Phil. Franc.eodem lib.vj. licet sit differentia inter electionem & prouisionem, secundum Arc. Petr.de Anchar.& Philipp.Franc.in d.c.in.princi. & ibi Dominic. col.iij.versic.nota primo, & per Oldra. consil.cxciiij.& glos.infra eodem, c.lv.in verbo ferè, & de verbo prouisionis vide Dominic.in c.vt circa. col.j.eod.lib.vj.& glo.& Card.de Zaba.in clementi. fin.eodem.

c Sciendum. Capitulum istud sumitur ferè totum ex glo.Innocen.& B. Compostell. extra de postulat. cap.vltimo.

d Alligatus. Extra de translat.ca.ij. & extra de renuncia.nisi in fine.

e Vel consensum. Secundum B. & Hostien.vt notatur per eos, extra de postulatio.capi. vlti.idem est de electo in Episcopum firmato, cùm & ipse sit suæ ecclesiæ matrimonialiter alligatus, sicut Episcopus, & idem sit iudicium de vtroque, extra de transla. c. ij.Quid de Abbate? Dic, quòd si non est exemptus, debet *Episcopus postulatus nō eligitur. Sic Abbat.*

debet eligi, extra eo.cũ in veteri: si est exemptus, debet postulari secundum B.glosatorem communẽ, & idem dicunt Innoc.& B.Comp. extra de postul.c. vl. alij dicũt quòd debet eligi, arg. extra de consue.cum venerabilis: primum tutius est. Nam vbicunque dubium est de aliquo, an sit eligendus vel postulandus, tutius est, vt postuletur. Quod dic, vt infrà cap. super verbo irrita. Secunda opinio glos. est hodiè approbata per ca.si Abbatem, de electio.lib.vj. Adde glo.in capit.proximo, in verbo alligatus.

Postulatio an debeat fieri de Abbate exemplo.

f Laicus.lxj.distinct. Osius, § sed aliud vt nota. de postul. cap.vlt. Adde an eligi possit Episcopus is, quẽ populus exclamat, & sic ad clamorem populi, vide nota.per glo. & Doct.in ca. Osius, eodem tit.& Bal. in l.fin.§.sed & si quis, col.vj.quæst.pen.C. cõmunia deleg.in l.omnẽ ante finẽ.C.ad Tertul.& pulchrè in tracta. schisma. vbi cõcludit valuisse electionem Vrbani põtificis, quæ attulit schisma in ecclesia Dei, factum à Cardinalibus ad rumorem populi cridantis Romano Louolemo Italiano Louolemo, vbi vide, et Bart.de firmo. in tracta.de Episcopo in j.parte libro ij.quęst.xliij.Et quid si per metum fiat, vide per Ba. in d.tract.col. ij.& in d.l.fin.§. sed & si quis, col. vlt. & Bart. de firm. vbi suprà in j. parte libro iij.quæst. xxiij. vbi vide, quos contractus vitiet metus. Et quid si per impetum vel iracundiam sit facta, ibi & quæstione. xxxv.

Clamor populi.

g Aetate. Extra de electione, cùm in cunctis, & c. dudum j.lxj. di.per totum.

h Viciatus.li.di. qui in aliquo, & extra de corpore autem vici. ca.ij. Corpore autem vitiatum postulari posse intelligas, secundum Hostien. nisi omnino sit impotens ad exequendum officium, ad quod eligitur, tunc enim non posset, extra de corpore vitiatis, c.exposuisti, & notatur per eum, extra de postul.cap. vltimo.

Corpore viciatus an poßit indistincte postulari.

Adde quid si cæcus fuerit, si claudus, si vel paruo, vel

vel grandi, vel torto naso, prout semel allegare vidi cōtra electum in ecclesia collegiata & seculari Beatę Mariæ de salis butiris, de quo habetur Leuitici. xxj. quid si fracto pede, si mancus, si lippus, si gilbosus, vide tex. celebrē. & ibi plenè Card. Alexand. in c. hinc etenim xlix. & in ca. j. ij. c. per totum corpus vitia. & Specu. eod. §. j. & Bart. de firm. in tracta. de Episcopo in j. parte lib. ij. quæst. xxiiij. Quid de laborante epileptico, dic quod non, in cap. cùm inter, & ibi glo. & Abb. Sicu. eodem titulo, & Barth. de firm. vbi suprà, quæstione lvj.

i Nati. Extra de electione, innotuit lvj. distinctio. Apostolica.

Adde Bald. in l. rescripta. C. de precibus impera. offer. & in l. imperialis C. de nuptijs, & Abb. in dic. c. innotuit, & B. de firm. vbi supra quæst. lvj. cum pluribus sequent.

Adde, Bald. in l. rescript. C. de precibus impera. offer. in l. imperialis, C. de nuptijs, & Abb. in dic. ca. innotuit, & Barth. de firm. vbi supra quæst. xlvj. cum pluribus sequen.

k Homicidæ. qui de iure ad superiores ordines promoueri non possunt, nec in susceptis ministrare, arg. de tempore ordin. quæsitum, & l, d. miror. Papa tamen benè posset dispensare cum ipsis de plenitudine potestatis. *Homicidium an impediat promotionē.*

Adde Bar. Bal. & Iasonem in l. Barbarius Philipp. ff. de offic. præto. & Abb. in c. cum nostrs, de concess. præben. & Bartho. de firm. in j. parte lib. ij. quæstio. xxxvj. vbi etiam ponit de medico.

l Extiterunt. Vt lj. di. c. j. & extra ne clerici vel mo. sententiam.

m Bigami. Qui duas vxores habuerunt, & vtramque cognouerunt: alias non obesset, extra de bigam. ca. nuper. & ca. debitum, xxxiiij. di. valentino. *Maritus viduæ an repellatur promotione.*

n Viduarū. Is, qui fuit maritus viduæ, impeditur, tunc de iure promoueri, cùm illa vidua, cū qua contraxit,

contraxit, fuerat ab alio corrupta, & ipse cognouit eam. Nam si non fuisset à priori viro corrupta, vel fuisset, etiamsi iste secundus non cognouisset eã, non obesset eidem, quo ad legem promotionis, extra de bigam. debitum, & xxxiiij. di. Valentino. & not. extra de testi. tam literis.

o Pœnitentes. Extra de bigam. cap. j. l. di. ex pœnitentibus.

p Symoniaci. Extra de elec. supra. eodem, & j. qu. j erga.

Adde, quid de Demoniaco, vide nota. in cã. maritum in ca. communiter. xxxiij. di. & Bartho. de firm. vbi supra. q. lvij.

q Condemnati. Vel quorum crimina per rei euidentiam sunt notoria, extra de tempori. ordi. quæsitum. l. di. de his verò.

Adde, quid de apostata, an possit eligi? Dic quod non, secundum Bar. in l. barbarius, colu. j. ff. de offic. præto. & Bar. de firm. in tract. de Episcopo, in j. parte, lib. ij. quæst. xxxv.

r Celebrarunt. Scienter: cum talibus enim per alium non potest, quàm per Papam dispensari super irregularitate, extra de re iudi. cum æterni, libr. vj.

Irregularitas contrahitur sine peccato & cum peccato.

s Cum peccato. Sine peccato contrahunt irregularitatem bigami. xxxj. quęst. j. aperiãt. Et viduarum ac corruptarũ mariti, extra de spon. inter opera, ex. de secund. nup. ca. pe. & vlt. cum peccato homicidæ voluntarij in casu nõ licito interficientes, l. d. miror ex. de homicid. sicut dignũ, & excõmunicati, suspensi, & interdicti, diuina scienter officia celebrantes, extra de re iudi. cum æterni lib. vj. & extra de sen. excõ. cum medicinal. lib. vj. xj. quæst. iij. si quis Episcopus in consilio. Siue ergo quis contraxerit irregularitatem cum peccato, siue etiam sine peccato, in præmissis casibus vel alijs consimilibus benè potest postulari, dum tamen pœnitentiam egerit de peccato, secundum Innocen. vt notatur per eum extra de postula. c.

ſtul.c.vltim. A quo autem poſtulari debeat, habes infra ca.proximo..

t Non valeret. Extra de poſtula.c.j.extra de elect. ſcriptum eſt.lxxxj.di.tantis. Nam perſonis vilibus & indignis portæ dignitatis patere non debent, extra de exceſſio.præ.inter dilectos.C.de dign.l.neque famoſis.lib.xij. *Dignitates vilibus conferri non debent.*

Adde Dyn. & quæ dixi in addi. in regula infamibus, de reg.iuris lib.vj.

u Quilibet. Plures alios, qui ſunt poſtulandi, enumeratos inuenies per Innocent. Hoſtien.& B. Compoſtel.extra de poſtula.c. vltim.quos hic enumerare cauſa breuitatis omiſi.

x Eligendi. Extra de electio.innotuit & capit.dudum,j. & extra de poſtulatio. capitulo vltim. cum ſimilibus.

y Scienter. Extra de electio. cùm in cunctis, ſuprà cap.ix.& c.xxvij.

z Priuati. Secundum Innocen.Hoſtien.& B.Compoſtel.vt no.per eos extra de poſtu. gratum.

a Irrita. extra de electio.innotuit. Et facit ad hoc, quod not.per Innocen.Hoſtien.& B. Compoſt. eod. tit.conſiderauimus, vbi dicunt,quòd talis electio eſt nulla Sed contra,extra de poſtul.c.vltim. vbi innuitur,quòd electio facta de eo,qui debuit poſtulari,non ſit irrita,ſed irritanda.Sol.verbum ibi poſitum, irritanda, eſt exponendum,id eſt, irritam nunciandam. Nam quod fit cõtra legem,pro infecto debet haberi. x. di. vide extra de teſti. in nomine Domini, in fin. C. de legi. non dubium. Sed quid ſi in caſu conuerſo poſtulatur ille,qui eſt eligẽdus, nunquid valet poſtulatio? Sic,ſi minus,ſolenniter poſtuletur, vt ſi petatur ab Epiſcopo, quòd det ſuum ſubditum, poſtmodum tamen neceſſe eſt electionem interuenire ſolennem, vt dicetur infra ca. lv. Si verò ſolenniter poſtuletur, dicunt quidã, quòd nihil agitur,nec poſtulantes per poſtulationem talem conſentiunt in eum, vt in ſpon *Eligendus ſi poſtuletur an valeat poſtulatio.*

ſum:quia vox illud non ſignificat,ar.ff. de rebus du. l.in ambiguo.Et in hac opinione videtur eſſe glo.cõmunis,extra de poſtulat.prælat.cap.vlti. Alij, vt Innocen.Hoſtien.& B.Compoſt.dicunt ibidem, quòd ſi perſona eligibilis poſtuletur,etiam ſolẽniter valet poſtulatio, & in omnibus habet eandem vim, quam haberet ſi perſona intelligibilis poſtulata eſſet. Sæpè enim aliqui dubitantes de aliquo, an ſit eligibilis, magis volunt poſtulare,quàm eligere. Vnde faciunt quod ſecurius eſt: quia poſtulant ipſum, per quam poſtulationem intelliguntur cõſentire in eum,dummodo ſuperior eum concedat: niſi aliàs de intentione ipſorum contraria appareret,cùm cautus & ſecurius faciant, ſi dicant:eligimus & poſtulamus talem, ſecundum quod de iure melius valere poteſt.Vel ſic: eligimus talem in poſtulãdum, extra de renun. poſt tranſlationem.

Adde tex.& glo.Arch.Pet.de Ancha. Dominic.& Phili.Franc.in c.j.de poſtula.prælat.li.vj. & Bart. de firm.in tract.de Epiſcopo in j.parte lib.ij.q.l.

Religioſus an debeat eligi vel poſtulari.

b Religioſi. Quod religioſus ad regimen ſui monaſterij poſſit eligi, dubium non exiſtit, extra de reſcriptis,cùm dilecta. extra de conſue.cùm dilectus.xviij. q.ij.quam ſit:ſed an ad aliud monaſterium, vel ad aliam eccleſiam:ſunt opiniones.Quidam enim dicũt, quòd non poteſt,cùm non habeat velle vel nolle.xij. q.j.non dicatis,& extra de ſtat.mo.cùm ad monaſterium. Alij dicunt, quòd poteſt,ar.extra de vo.& vo. re.per tuas, & extra de contu.cùm olim, & extra de ſimo.ſicut tuis, & hoc credo verius, quod ſatis clarè probatur hodiè,extra de elect.quam ſit. Gre.x.§. niſi forſan.li.vj.non tamen conſentire poterit ſine licentia ſui ſuperioris, vt ibi dicitur,& ſuprà,c.xxxvij.

Adde Docto. allega.infrà, cap. proximo in verbo alligatus.

c Dioceſis alienæ.Extra de elect.ſcriptum eſt,& c. cùm inter canonicos, vbi de hoc no.in glo.commu.

ſi tamen

si tamen sint intitulati in alijs ecclesijs, non possunt dimittere ipsas, sine licentia sui superioris, extra de renun.admouet,& vij.q.j.eos.quid si Episcopi maliciose recusent dare licentiam, compellentur per superiorē ar.vij.qu.j.omnis qui gemebat,extra de iure pa.nullus.de hoc not.in dec.prædic.admouet.

Adde Bar.de fir.vbi suprà, proxi.q.xlviij.cum sequen.glo. Abb. Sicu. & consi.vulgo Barba. & Felyn. in c.si proponente de rescrip.& Card.de Zaba.in cle. j. de electione.

Per quem debet facta postulatio approbari.

CAP. LIIII.

SI ad Episcopalem vel superiorem dignitatem postuletur aliquis,qui sit alteri ecclesiæ alligatus,a.vel corpore vitiatus,seu qui defectum scientiæ, ordinum, vel ætatis,aut natalium patiatur,vel quiuis alius,qui sine dispensatione nequeat ꝓmoueri,b. debet tantū à summo Pontifice.c.postulari:si verò ad alias dignitates. d.vel personatus,seu inferiora beneficia aliqui postulentur,tūc est adeundus Episcopus,si persona talis fuerit postulata, cum qua posit per Episcopum dispensari.e. Cæterùm vbi persona talis existeret, cum qua non posit per alium, quàm per summum Pontificem dispensari, veluti sicut de non legitimo matrimonio procreatus, ad dignitates,vel personatus,seu beneficia curam animarum habentia postuletur,tunc ad Papam solū est ꝑ postulatione huiusmodi recurrendum.f.& idem intelligas in alijs casibus quibuscunque, in quibus dispensatio soli sedi Apostolicæ reseruatur. g.

ab Episcopo, qui potest secum dispēsare, extra de tē-por. ordinar. quæsitum, & extra de iudi.at si clerici. Regulariter enim teneas, quod semper postulandus est quis ab eo, qui potestatem habet dispēsandi cum postulato, vt not. extra de postu.c.vlt. Quid si ad has dignitates postuletur patiens in ætate defectū, à quo postulabitur? Dicunt quidam, vt Inno. & B. Compo. quòd ab Episcopo, vt not. per eos, extra de postul.ca. vlt. Nam Episcopus potest secundum ipsos dispensa-re in ætate post. xiiij. annum, extra de ætate, & qua. indecorum, & idem dicunt Hostien. Gof. & Ioan. Alij verò, vt T. & B. glos. communis dicunt, & verius, vt puto, ꝙ Episcopi dispēsare nequeunt in ætate, vt no. extra de elect. cùm dilectus, & est ar. ad hoc, C. de his, quiue æta. in pe. l. ij. & extra de elect. cùm in cunctis. §. inferiora. & melius in c. licet. Greg. x. versic. decernentes: vbi videtur expressè ista opinio comprobari.

Postulandus à quo postulabitur.

Episcopi vtrū possint in ætate dispēsare.

Adde ad primam quæst. Abb. & Docto. in d.c. fin. de postul. præla. & glosa infra, eod. c. lvj. in verbo postulante, & ad secundam quæst. glo. Arch. Imol. Petr. de Ancha. Dominic. & Philip. Franc. in c. licet canon. eod. lib. vj. & in cle. fi. & ibi Paul. de Lya. & Cardi. de Zaba. de æta. & quali. Specu. titu. de dispen. §. nunc de Episcoporum.

f Recurrendum. Quia hic non potest per alium, quàm per Papam dispensari extra de fi. præsb. capit. penult. & vltimo.

g Reseruatur. Multos casus inuenies reseruatos in iure summo Pontifici, extra de regulis iuris, cùm æterni, lib. vj. extra de sen. excom, cùm medicinalis, extra ne cle. vel mo. super Specula. extra de simo. ca. pen. & plures alios per te poteris inuenire.

Casus multi sunt Papæ reseruati.

Adde gl. in c. sicut vnire, & ibi Abb. Sicu. de exces. prælat. inter corporalia, de translat. Episcopi. Et casus Papæ, & Episcopo reseruatos, vide per Specul. in suo aureo reperto. tit. pro quibus culp. pœnitens ad Episcopum remittatur.

Quæ in facienda postulatione forma debeat obseruari.

CAP. LV.

Am vidimus, qui postulari debeãt, et à quo sit postulatio faciẽda, nũc videndum est, quæ in postulatione forma debeat obseruari. Sciẽdum a. est igitur, quòd duplex est modus (vt iura innuunt) postulandi: vnus solennis. b. & alius non solennis, c. estq́; in arbitrio postulantium, vtrum velint solenniter, an minus solenniter postulare. Primo quidem modo, scilicet cũ solenniter postulatur, est seruanda forma concilij. d. generalis. Debet enim vel per formam scrutinij, aut compromissi, seu inspirationis ipsa postulatio celebrari, & ea, quæ in formis ipsis, cùm per eas eligitur, sunt seruanda, eadem ferè. e. debent in postulatione, cùm sit solenniter, obseruari, talisq́; postulatio sic solenniter celebrata, vim seu effectum electionis obtinet in quibusdam. Nam cùm nullus debeat esse Episcopus, nisi canonicè sit electus, f. ex quo tamen sic fuerit solenniter postulatus, & per eum, qui potest, g. ipsius postulatio approbata: eligi vlterius non debebit, sed pro tanto habebitur, ac si primò fuisset electus, & postmodum canonicè confirmatus. h. Secundo autem modo non requiritur, vt postulantes formam obseruent aliquam de prædictis, sed sufficit, quod insimul congregati. i. de persona conueniant postulãda, ipsamq́; ab eo postulẽt, qui potestatẽ habet postu

lationem

lationē huiusmodi admittendi.k.Veruntamē post postulationem talem factam & admissam, eligi.l.debet solēniter is, qui fuerat postulatus, eritq; superiori eadem electio præsentanda, vt ab eo, si fuerit canonica, confirmetur. Est ergo vtilius, sicut colligitur ex præmißis, quòd postulatio solenniter celebretur, vbi is, ad quem spectat confirmatio, seu ipsius postulationis approbatio, potest impedimentum, quod est in postulato, totaliter. m. *remouere. Cæterùm, si non ipse confirmator, sed alius impedimentum posset huiusmodi remouere, vt quia postulatur libertus, qui est à patrono primitus postulandus, si aliquod obsequium retinuit.* n. *in eodem, tunc est vtilius, vt ab illo sine solennitate primitùs postuletur, & postulatione per ipsum admissa, postmodum eligatur: vel adhuc impedimentū aliud forsan ordinum,* o. *vel ætatis.* p. *aut aliquod cōsimile* q. *propter quod eligi nō valeat, fuerit, in eodē solenniter postulatur.* r. *Sanè licet solennis postulatio, quàm citò facta fuerit, debeat publicari,* s. *& decretum ipsius fieri.* t. *sicut in electionibus est promissum,* u. *postulatus tamen nō debet postulationi suæ, si sit alteri ecclesiæ.* x. *alligatus vllatenus consentire, cùm talis absque domini Papæ licentia volatum non habeat liberum, vel consensum. Si verò.* y. *non sit alteri ecclesiæ alligatus, tunc quamuis non teneatur* z. *necessariò consentire, si tamen sub ea conditione consentiat, si ei, ad quem spectat, postulationem admittere placuerit potest dummodo sibi caueat, ne in matrimonium consentiat, tolerari,* a. *prout aliqui* b. *asseuerant. Verùm tamen per consensum hu-*

iusmodi inter postulantes & postulatum, seu ecclesiam postulantem, nequaquam matrimonium est con tractum, nisi tunc demum, cùm per eum, qui potest, postulatio fuerit approbata. c.

IAm vidimus, suprà duobus, c. proximis.

a Sciendum. Quod dicitur in isto §. & in sequentibus, vsque ad §. sanè, sumptum est ferè totum ex glo. Inno. extra de elect. in causis.

b Solennis. De hoc loquuntur iura, extra. de postu. per totum, & extra de elec. in causis.

c Non solennis. De hoc habetur lxj. dist. Osius.

Postulantes an debeant aliquam formam obseruare.

d Concilij generalis. extra de elec. quia propter, & hoc secundum Inno. vt notatur per eum, extra de elec. in causis, & idem dicit B. Com. extra de postu. c. j. & Hostien. extra de elec. scriptum est, in glo. nota, ꝙ postulari, in summa tamen eo. ti. §. vtrum, dicit, quòd in postulatione non requiritur alia forma, nisi concordia, sed verius est, quod prius dicitur, vt colligitur eodem titu. cap. statuimus, in princ. & c. vt circa, Grego. x. libro sexto.

Adde Abb. Sicu. in c. & si vna de postu. præla. & in d. c. quia propter.

Postulatio et electio in multis differunt.

e Ferè. Ideo dicit ferè, quoniam aliter habet exprimere consensum suum quis, cùm nominat postulandum, & aliter, cùm nominat eligendum, vt sup. c. xxvj. Item in electione obtinet, qui à maiori parte capituli & saniori eligitur, alijs impedimentis cessantibus, extra de electionibus, dudum prim. & capi. quia propter, sed in postulatione, si postulatus concurrat cum electo, non obtinet postulatus, nisi habeat duas partes capituli, extra de elect. scriptum est, secundum B. Compost. vt notatur per eum, extra de postu. capit. vltimo, licet glo. communis dicat ibidem contrà, & scriptum est, sed primum tenet curia. Si verò postulatus cum postulato concurrat, tunc obtinet is, qui à maiori

maiori parte fuerit postulatus, vt notatur per ipsum B.Comp.in præalleg.c. de postu. præla.c.vlt.Itē electus intronizatur,vt dixi sup.ca.xxxv. sed postulatus non,vt puto. Nam si permitteret postulatus se intronizari,satis posset de ambitione notari, cùm per postulationem nullum ius acquiratur eidem,sed totum dependeat ex gratia,extra de postu. bonæ i.Item,electus habet certum tempus, infra quod consentire tenetur,aliàs cadit a iure suo,extra de elec.quā sit.Gre. x.lib.vj.& sup.c.xxxvij.sed postulatus non,vt in consti.Nicolai,eo. titu.cupientes, §.denique,lib. vj.& dicitur inf.eo.§.sanè. Item electus tenetur in certis casibus expensas ministrare, sed postulatus non tenetur,vt in prædicta consti.cupientes,& inf.c.lviij.

Adde,quæ dixi supra, capitu. liij. in glo. ij.& Abb. Sicu.in capitu.causis, colum.v.versicu. in glo.fin.eo. & in capitu. scriptum, colum.iij.versicu. not.& tenement. cum sequen. versicu. & in rub.de postu.præla.

f Sit electus. extra de elect. capit.j. & cap.nihil est.

g Qui potest.De hoc dic,vt sup. c.proximo.

h Confirmatus.Secundum Inno.extra de elect.in causis, vbi notatur per eum,& c. scriptum est.Sed videtur contrà. Nam per postulationem peruenitur ad electionem, vt notatur extra de postu. capitu.j.in fin. Sol.Illud locum habet in postulatione non solemni, per illam enim peruenitur ad electionem, vt hîc, & infrà sequitur,sed in solemni secùs, vt hic dicitur. Vel dic secundum Gof. quòd licet admissa postulatione qualitercunq; facta,sequi deberet electio de iuris rigore. argumen. extra de elect.innotuit,curia tamen Romana id hodie non admittit in postulatione solenni, sed ad postulationis probationem pro confirmatione habet, vt prospiciatur vacātibus ecclesijs, & vt vitentur circuitus,qui sunt de iure vitandi,ff.de condi. indeb.dominus horreorum.

Postulatione admissa,an sequi debeat electio.

Adde Abb.Sicu. in dicto capitulo scriptum est, colum.iij. versicu.nota, ibi postulationem admittas,& in capitu.

in c.j.& in c.gratum,de postu.præla.

i Congregati. Aliter postulatio non teneret, sicuti nec electio, vt dixi suprà, cap. xix.& argumen. extra de elect. cùm terra.

Postulatio minus solẽnis fit de certis personis.

k Admittendi. vt si seruus sit, postuletur à domino suo: si libertus, a patrono, si aliquod retinuit obsequium in eo liiij. dist. quicunq;: si filiusfa. à patre, extra de elec. officij, & idem in similibus.

l Eligi debet. Si non sit alius in eo defectus, si enim esset, adhuc deberet iterum postulari solenniter, non eligi, inf. eo. §. cæterùm.

Adde, an in postulatione debeant exprimi omnes defect⁹ postulati, per Ab. in c. ecclesia vestra, de elect.

Postulationẽ solennẽ vtilius est interdum facere ab initio ad circuitum euitandum.

m Totaliter remouere. Verbi gratia, postulatur aliquis in episcopum, qui defectũ patitur in ætate, vel in ordinibus, certè vtilius est, quòd postuletur solenniter, quia si Papa postulationem talem admittat, nõ erit deinceps eligendus, sed pro tanto habebitur, ac si aliàs fuisset electus canonicè, & postmodũ cõfirmatus, vt dictum est suprà. Si verò minus solenniter postularetur à Papa, petendo ab eo, vt daret licentiam illum eligendi, tunc postulatione huiusmodi admissa esset iterum solenniter eligendus, supra §. proximo. Ideo melius est, vt fiat ab initio postulatio solennis, & ea facta, præsentetur Papæ, vel Episcopo, si est talis casus, vt per episcopum possit postulatio admitti.

Adde Abb. Sicul. & Moder. in dicto capitulo j.

n Retinuit. liiij. dis. quicunque.

o Ordinum. extra de æta. & quali. præterea, & ca. à multis, lx. dist. nullus.

p Aetatis. extra de elect. dudum, j. & capit. cùm in cunctis.

q Consimile. puta defectus scientiæ, extra de renunc. nisi, §. pro defectu, vel natalium, extra eodem, innotuit, & lvj. dis. Apostolica, & suprà capi. liij. vbi habes multa alia impedimenta enumerata.

r Postuletur. Nunquid in postulatione solenni requiritur

quiritur, quòd per vnum fiat postulatio in communi, sicut fit in electione, vt dixi suprà capitu.xxxiiij.& cap.lj? Credo, quòd sic, cùm in ea sit forma generalis concilij seruanda, vt præmisi, suprà in princi. aliàs enim viderentur esse tot postulationes, quot essent numero postulantes, argumen. extra de electionibus, in Genesi. *Postulatio solennis debet fieri per vnū in communi.*

Adde Docto. in d. capitu. xxxiiij. in addi. in verb. vitæ omni. alleg. & Abb. in d.c.j.

s Publicari capitu. tantum, vt dicunt quidam, extra de ele. in causis. Vel dic, quòd tolerari potest, vt etiam populo publicetur, sicut & de cōsuetudine seruatur, secundum Inno. vt nota. per eum in dec. prædicta in causis. *Postulatio est publicanda.*

Adde, quod idem tenet ibi Abb. Sicul. col.ij. versi. nota. ibi capitu. publicarunt, &c.

t Fieri. extra de postu. prel. bonæ, ij. §. nec nocebat, lxj. di. episcopus, & vij. q. j. episcopus.

u Præmissum. sup. capitu. xxxviij.

x Ecclesiæ. Vt est episcopus, extra de postul. c. vlt. & electus in episcopum confirmatus, ex. de transla. inter. Isti enim cùm sint suis ecclesijs matrimonialiter alligati, consentire non possunt, secundum Hosti. vt nota. per eum, extra de postulatione, capi. ij. in glo. circa postulationem, ad finem, & si consentiant eo ipso, cassantur tanquam ambitiosi, vt ibidem Hostiē. notauit eo. titu. c. vlt. in prin. Quid ergo respondebit episcopus, vel electus in episcopum confirmatus, si ad aliam ecclesiam postulatur, cùm sibi præsentabitur postulatio? Dic, quòd poterit respondere: postulationi de me factæ nec cōsentio, nec dissentio, sed voluntati Domini Papæ me suppono, vt ipse super hoc facit, quod suæ placuerit sanctitati. *Postulatus alteri ecclesiæ alligatus, debet cōsentire postulationi sibi præsentatæ.*

Adde Bar. de Fir. in suo tract. de episcopo, in j. parte, lib. ij. quæst. xx. quia secundū glo. quā ibi sequūtur Barth. & Ioan. de Pla. in l. j. de Metropol. Berit. libro sexto, nō est monstrum, si vnus episcop⁹ habeat duos

episco-

episcopatus, vel plures, & vide glo. in ca. seq. in verbo alligati, & in capitu. quinquagesimo sexto, in verbo alligatos, & quæ ibi dico. Et quibus casibus quis episcopatum suum relinquere, & transire ad alium dicatur, vide glo. in §. ambitionis, vij. quæst. j. & Bartho. de Firm. vbi sup. q. lxx. Et quomodo hoc fieri debeat, tex. & ibi Abb. in c. scriptum, colum. iij. versicu. ibi ipsum archiepiscopum, &c. eod. titu. & Abb. Sicu. in c. bonæ, de postula.

y Si verò. §. iste locum habet, cùm postulatur quis defectum patiens in natalibus, vel in ordinibus, scientia, vel ætate, aut aliquid de his, qui sunt enumerati suprà capit. liij. seu quiuis alius, qui de iure debeat postulari.

z Non teneatur. Vt colligitur in cõstitutione Nicolai, extra de elec. cupientes, §. denique, lib. vj.

a Tolerari. Cautius faceret, si non consentiat, nec dissentiat, sed superioris arbitrio se committat, vt dixi suprà de episcopo, in glo. vt est episcopus.

Adde Abb. Sicu. in c. fin. eo. de postu. præl.

b Aliqui. Vt Inno. sicut notatur per eum, extra de elec. cum iure. ad fin.

Adde, an postulantes possint variare, quousq; præsentata fuerit, Abb. Sicu. in c. j. & c. bonæ, in ij. de postu. præl. & gl. Ioan. And. in nouel. Pet. de Anch. Domi. & Philip. Franc. in c. si compromissarius, §. si verò, eod. lib. vj. & Calde. consi. v. e & Pe. de An. cõsi. ccxv.

Matrimoniũ sub conditiõe contractum, non est matrimonium ante conditionis euentum.

c Approbata. Sic si quis consentiat in aliquam, si patri suo placuerit, antequam pater consentiat, non est matrimonium, extra de condi. ap. super eo. & arg. C. de contrah. emp. super rebus.

A quo, & infra quod tempus electionis cõfirmatio, aut postulationis approbatio sit petenda. Et quando electi, vel postulati adire sedem apostolicam teneantur.

CAP.

CAP. LVI.

QVia electione vel postulatione facta, oportet, vt pro electionis confirmatione, a. vel postulationis approbatione superior adeatur, b. infra quæ tẽpora, & per quem id fieri debeat, quaúe pœna puniri debeant negligentes, & in quibus casibus electi vel postulati adire teneantur sedem apostolicã, videamus. Sanè regulariter. c. est tenendum, quòd electus quilibet, à quocunque. d. confirmatio sit petẽda, tenetur eam petere iuxta statutum concilij. e. Lugdu. infra tres menses à tempore, quo electioni suæ cõsensum præbuit. f. numerandos, aliàs si iusto impedimento. g. cessante ipsam infra tempus non petierit. h. supradictũ, electio eadem eo ipso virib. vacuatur. i. Porrò, in duobus casibus iure. k. nouissimo aliter est seruãdum, in electionibus, videlicet ecclesiarum cathedralium, l. vel regularium. m. quarum confirmationes à sede apostolica sunt petendæ, quia eædem ecclesiæ, de quarum electionibus agere, ipsi sedi apostolicæ nullo medio sunt subiectæ, vel quia in ipsarum electionum negotijs ad sedem apostolicam extitit appellatum. n. in casibus enim istis. o. electi. p. quilibet siue ipsorum electiones concorditer, siue in discordia fuerint celebratæ, tenentur post consensum electioni præstitũ, vel post obtentam de sua electione notitiam. q. si eam non contigerit tempore debito. r. præsentari, ad sedem apostolicam iter arripere infra mensem, & quàm citò commodè poterunt. s. comparare cum omnibus actis iuribus & munimentis. t. suis, & processus suos contingentibus, personaliter coram Papa, electionum suarum

rum confirmationes petituri, vel prosecuturi electiones ipsas modis, quibus potuerunt licitis, seu honestis. Alioquin si infra xx. dies. y. *post lapsum temporis, quo venisse ad sedem ipsam considerata locorum distantia commodè potuissent, contempserunt personaliter cõparere, ac electionum suarũ cõfirmationem nulla iusta.* z. *causa interueniẽte petere, vt dictũ est: electiones factæ de ipsis eo ipso viribus vacuantur, & omni iure, si quod eis per electiones ipsas quæsitum fuerat, sunt priuati.* a. *Cæterùm, si iusta causa interueniente infra prædictos viginti dies non potuerint personaliter cõparere, ac electionum suarum confirmationem petere, vt præmisi, tunc ad tria specialiter sunt astricti. Primò, vt infra eosdem, xx. dies causam proponãt.* b. *huiusmodi apud sedem Apostolicam, coram Papa, vel coram alio, vel alijs, quem vel quos ad hoc ipse duxerit deputandos. Secundò, vt de causa ipsa, si admissa* c. *fuerit, infra xv. dies xx. prædictos immediatè sequentes faciant.* d. *plenam fidem,* e. *nisi forsan.* f. *infra ipsos xx. dies, aut xv.* g. *talia & tam verisimilia.* h. *proposita.* i. *extiterint, propter quæ ipsi.* k. *poßint à pœna meritò excusari, eisq; sit ad comparitionem huiusmodi tempus prolixius indulgendum.* l. *Tertiò, vt infra præmissum xx. dierum spatium iusto impedimento cessante transmittant.* m. *procuratorem sufficienter instructum.* n. *ad omnia singula.* o. *& supradicta, & nihilominus.* p. *cessante causa ipsa, propter quam non potuerant comparere se, vt præmittitur, personaliter repræsentent. Aliter, si negligentes fuerint in præmißis.* q. *electiones ipsorum sicut in casibus*

alijs

alijs est præmissum,r.eo ipso virib.vacuantur, & ipso omni iure, si quod eis quæsitum fuerat, sunt priuati.s. Denique, vbi electi personaliter, vel per procuratorem in casu iã dicto.t.nõ tamen cũ actis, munimentis, & iuribus infra tẽpus debitũ se præsentãt, tunc in hoc solũ modo puniuntur, u. q ad exhibenda illa.x.alibi, q̃ apud sedem Ap. nisi iusta causa.y. dilationem aliã non habebunt. Circa postulatos aũt cõcorditer, vel in discordia breuiter est tenendum, q si sint alijs ecclesijs alligati.z.venire, aut mittere ad sedem Apostolicam non tenentur. Alij verò, qui propter defectum ordinũ, vel ætatis, seu causam aliam consimilẽ.a.postulant.b. venire tenentur, si non dissenserint, c. quemadmodum suprà præmittitur in electis. d. & si negligentes fuerint, pœna consimili percelluntur.

QVia electione, &c.

a Confirmatione. Nota, q ante cõfirmationem non debet electus in spiritualib. vel temporalibus per se, vel per alium in totum, vel pro parte administrare tanquam electus, vel tanquam procurator, aut œconomus, vel aliàs qualitercunque. Nam si fecerit, cadit ipso facto à iure sibi quæsito per electionem, extra eodem auaritiæ. Grego.x. libro vj. nisi sit vltra Italiam constitutus, ac immediate ecclesiæ Romanæ subiectus, & in concordia electus, si enim hæc tria in eo concurrant, benè potest administrare in spiritualibus & temporalibus, sic tamen, q de rebus ecclesiasticis nihil penitùs alienet, vt in dict. capitulo nihil est. Quod est verum, nisi sit legatus in prouincia, à quo confirmatio possit peti, tunc enim non debet administrare secundum Innocentium, & Bernard. Compostellanum, vt extra de consue. cùm venerabilis, vbi notat. per eos. Quid de postulatis? Dic,

Electus ante administrationem an administrare possit.

Postulatus nullo modo potest administrare postulationem admissam.

Dic, quòd illi nullo modo administrare debent, extra de elect. bonæ, j. & no. per prædictos doct. in d.c. nihil est, cùm nec transire possit sine dispensatione, vt dicit dec. prædicta, cùm venerabilis.

Adde ad istam glo. Bald. & Abb. Sicu. in d.c. nihil, & in c. transmissam, & Oldra. consi. cxcj. & Ludo. de Ro. in consi. cccxxx. colum. v. versic. quo ad vltim. & Specu. titu. de rescrip. præsenta. §. fin. versicu. Item, q obtentum, vbi etiam vide, quæ in Papa & Imperatore, & ibi Ioan. And. in addi. & Franc. Curtium in cõsilio j. colum. xiij. versicu. ne dicat, &c. quod positum est post tract. feud. & Dominic. in c. auaritiæ, col. v. e. lib. vj & Oldrad. consi. clxxx. & Bald. vbi sup. & Bar. de Firm. in tract. de episcopo, in iiij. parte, princi. lib. iij. quæst. iij. cum pluribus sequen. Quid de domino meo, domino Bituricen. archiepiscopo Moderno nõ consecrato, nec pallio suscepto, possit deferre crucẽ ante se? Et videtur, quòd sic, cùm sit iurisdictionis voluntariæ, vt no. Abb. in c. j. vt lit. pen. & in c. accedentibus, de priuile. & Cardin. de Zab. in cle. archiepiscopo, de priuil. saltem est insigne quoddam, secundum ipsum denotans superioritatem, sed iurisdictionalia potest exercere, d.c. transmissam, & iuribus sup. alleg. & c. is cui, & ibi Archi. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. eod. lib. vj. & Bart. Bald. & Angel. in l. ex eo tempore, ff. de test. mili. & Domin. de Rota, deci. vlti. eod. titu. in nouis. Nam potest electus non confirmatus benedicere populum, non solenniter, etiam antequam consentiat electioni, nec incidit in pœnam, d.c. auaritiæ, secundum Oldrad. consi. ccxlvj. qui dicit ita fuisse iudicatum per Papam, Io. xxij. & idẽ Io. And. in addi. Spe. c. ti. §. j. in addi. incip. & intronizetur, & Domi. in d.c. auaritiæ, col. iij. ver. de electo qui ante, & q posset deferre crucẽ dominus de Bussone, doctor dicti Domini Bituric. tenebat. Et ego in cõtrariũ, q ante receptionem pallij possit deferre crucem, nec dignitates & honores archiepiscopales exercere, per

per no.in c.quod ſicut,§.ſuper eo. etiam vbi eſſet cõſecratus,cùm ante receptum pallium non dicatur archiepiſcopus,nec primas,ſed electus, c.ſuffraganeis, & ibi Abb.Sic.& in c.ſignificaſti, e.ti. & Bar.de Fir.in tra.de epiſcopo,in j.par. iij.partis prin. q.iij. & Milis in ſuo reper.in litera electus, & pulchrè Felyn.in cap. eem te.col.ỹ. de reſcri. vbi ponit regulam cũ iiij. ampliationibus, & quinque reſtrictionibus. Quia deferre crucem concernit exercitiũ & decorem ordinis archiepiſcopalis,& nõ ſimpliciter iuriſdictionem, vt c. antiq. de priuile. & de cle.archiepiſcopo, vnde ante receptũ pallium nihil poſsũt,quæ ſunt honoris & dignitatis. Nam in pallio ineſt plenitudo poteſtatis,d. c.quod ſicut,& c.j.cẽ.diſt.& c.niſi, de vſu pallij.& ita tenet Cardin. Alex.in d.c.j.c. diſt.col.ij.verſi.ſecunda concluſio. ante pallium receptum nullus Metropolitanus valet ante ſe crucem deferre, ſed tantũ poſteà, &c. Et etiam reperi in quodam pontificalis ordinis lib. ti.de pallio,colum.penul. Et ſic obſeruatum extitit,& idem Bar. Brixi.in ſua ſumma,in litera crux.

b Adeatur.extra de electio.nihil eſt, & cap. quàm ſit.Grego.decimus,& in conſtitutione Nicolai, iij.e. titu.cupientes,lib.ſexto.

c Regulariter.Fallit in duobus caſibus poſitis, infrà §.proximo.

d A quocunque:ſiue à Papa, ſiue à quocunq; alio.

e Concilij Lugdunenſis. extra de elect. quàm ſit. Gregorius x.§.vlti.libro ſexto.

Adde tex.& glo.in pragma.eod.§. facta autem electione.in verbo præſentata, vbi allegat hîc Mandago. & ibi vide, quid fiendum coram ipſo confirmatore inferiore Papa,quia hîc per Mandagot.non aperitur. Et an electus validè in ſuæ electionis confirmatione habeat neceſſe facere citari coelectum nulliter, ibi, & per Doctores in capitulo fin. eodem libro ſexto, & Ludoui.de Ro.in conſilio cccclxxxiij. colum.iiij.verſicul.iij.quæritur,& Cardin.de Zaba.in conſi.cxxviij.

col. iij. ver. Et pro hoc videtur, & in consi. cxii. in primo dubio, tex. & Doct. in l. adoptio non iure facta, ff. de adop. & Barth. de Firm. in tract. de episcopo, in iij parte ij. prin. lib. iij. q. iij. cum pluribus sequen.

f Præbuit. infra quod tempus consentire tenetur electus, habes suprà c. xxxvij.

g Impedimento. Illud trimestre tempus non currit impedito, extra de elect. quàm sit. Gregorius decimus in fin. lib. vj. sicut nec tempus, quod datur ad eligendum, seu prouidendum, eo. titu. ne pro defectu, & extra de concess. præb. quia diuersitatē, & c. j. & ij.

Adde Bar. de Firm. in tracta. de episcopo, in ij. parte, lib. iij. q. iij. cum pluribus seq.

h Non petierit. Sufficit electo, vt petat confirmationem infra tempus à iure statutum, & si non obtineat ipsam, nō imputabitur ei, ex quo congruo tempore petijt, nec per ipsum stetit, quò minus obtinuerit arg. extra de ap. ex ratione, & ij. quæst. vj. anteriorum, §. ad hoc.

Adde, quòd electus, qui iuit pro confirmatione, omisso mediato, ad Papā & sacrū conciliū non excusatur, si interim tēpora cōfirmationis labūtur, secundū Lud. de Ro. in cōs. 332. col. ij. ver. quo ad secundū, &c.

i Vacuatur. Absque alia sententia per constitutionem. Gre. x. ex. eo. quàm sit, §. cæterùm, lib. vj.

Adde ibi Archi. Pet. de Anch. Domi. & Phil. Fran. & Ludo. de Ro. in d. consi. cccxxxij. in prin. vbi idem tenet, quòd electio vacuatur, si non petitur confirmatio infra tres menses, etiam si electus dicat, quòd dubitat, ne superior det repulsam, quod nota.

k Iure nouissimo. extra eo. de elec. in constitutione Nicolai, cupientes, lib. vj. vnde sumitur, quod dicitur in §. isto, & in sequentibus.

Capitulū ne pro defectu & c. cupientes habent lo

l Cathedralium. i. episcopalium, siue sint in ipsis seculares, siue regulares.

m Regularium. Collegiatarum, in quibus. s. sunt religiosi communiter viuentes, habētes abbates, aut

priores

priores, vel prælatos alios quouis nomine nuncupatos, qui ab eis eliguntur, & per superiorem confirmãtur. De talibus enim ecclesijs regularibus loquitur, extra de elect. ne pro defectu, in alijs autem regularibus ecclesijs non collegiatis non habet locum, quod dicitur in §. isto, nec etiam in dignitatibus, vel personatibus in cathedrali ecclesia constitutis, cũ per mortem eorum, qui eas tẽnent, non censeatur ecclesia viduata, sed per mortem episcopi, duntaxat, vt notatur extra de elect. quia propter. Item, nec in ecclesijs secularibus collegiatis non cathedralibus, etiam si sint exemptæ, imò sufficit, vt electi earum petant confirmationes infra tres menses, suprà §. proxim. & extra de elect. quàm sit, cùm enim constitutio, cupientes, e. titu. lib. vj. pœnal. sit, & mentionem tantùm faciat de cathedralibus & regularibus ecclesijs, ad alias extendi non debet, argumen. de pœ. dist. j. pœnæ, ff. de pœnis, interpretatione. Nam & si Papa idem in alijs voluisset, hoc dixisset, extra de transla. inter. & extra de decimis ad audientiam.

cũ in ecclesijs, quæ per mortem prælatorum dicũtur viduatæ, & non in alijs.

Adde Arch. Pet. de Anch. in d. ca. cupientes, & ibi Domi. in §. hac generali satis amplè, & Phil. Franc. Et an in magistris templariorum habeant locum, d. con. cupientes, vide ibi & Oldra. consi. cxxviij.

n Appellatum. Ante electionem, vel post, extra de elect. statuimus, & c. vt circa. Greg. x. lib. vj. dum modo fuerit appellatum in scriptis, & ex causa probabili tali, quæ si esset probata, deberet legitima reputari, vt extra de elect. quamuis. Grego. x. lib. vj. & extra ap. cordi. lib. vj. Quid si sit appellatum à prouisione, facta per Metropolitanum, ad quem deuoluta erat eligendi potestas per negligentiã inferiorum, nunquid habet locum, quod hic dicitur, & in constitutione cupientes? Dic, quòd sic, cùm talis prouisio electio censeatur, extra de suppl. neg. prælat. dilecto, & extra de concess. præb. dilectus. Nam eadem ratio est hinc inde, ergo & idem ius debet esse, C. ad l. Falcid. l. vlti.

Ratio eadem idem ius requirit.

extra de transſ.inter corporalia. Quid ſi appelletur à confirmatione? Dic, q̄ & tunc locum habet, quod hîc dicitur, ar. prædictæ cōſtitutionis cupiētes circa prin. ibi, vbi dicit. quorum cōfirmationes, vel infirmationes, &c, & ita tenet curia.

Adde ad princ. iſtius glo. quæ dixi inf. eo. c. vlti. de appel. in j. addi. & quo ad ſecundam, q. vide gl. in d. c. vl. & quæ dixi ſup. eo c. liij. in addi.

o Iſtis. ſ. quando eſt ad ſedem apoſtolicam in electionibus eccleſiarum cathedralium & regularium appellatum. Vel quando eædem eccleſiæ ſunt ſedi apoſtolicæ immediatè ſubiectæ.

p Electi qui licet. Seculares, vel regulares.

Electionis notitia qualiter poteſt haberi.

q Notitiam. Certam & indubitatā, vel q̄a præſens erat electus, quod fuit electio facta, vel quia vidit inſtrumentū publicū factū ſuper ꝓceſſu electiōis, ex. de conuer. cōiug. ex publico. Vel quia hoc audiuit à talibus, quibus meritò eſt credendum, extra de ſenten. excommu. inquiſitioni. xxij. q. v. hoc ver. aliàs ſi hæc audiuiſſet à perſonis leuis opinionis, eis credere non tenetur, extra de ſponſ. cùm in tua.

r Debito tempore. Tēpus debitum ad præſentandum electionem, eſt xiij. dierum, poſtquam electores eam poſſunt commodè repræſentare, vt ſup. c. xxxvj. & in conſtitutione cupientes. §. cæterùm, lib. vj.

ſ Poterunt. Poſtquam iter arripuerint, ſiue ipſum arripuerint infra menſem prædictum, ſiue non, vt dicitur in conſtitutione cupientes.

Munimenta quid comprehendunt.

t Munimentis. Nomine actorum, iurium & munimentorum intelligas hîc contineri decretum electionis, & omnia inſtrumenta ſuper electione, ſeu ſuper proceſſu electionis facta, necnon & appellatiōes, & alia, per quę cauſa ipſa inſtrui poſſit. Teſtes aūt licet nomine munimentorum quandoque intelligantur, vt nota. extra de in integ. reſti. coram, hîc tamen non intelliguntur, quia electi eos ad curiam adducere nō tenentur, ſicut not. per Innocen. extra de electio. ſtatuimus,

tuimus,lib. vj. ſed aliqui de electoribus & de opponẽtibus venire tenentur,vt inf.c.proximo.

Adde,quòd Io.And. ponit iſtam glo.quaſi de verbo ad verbũ in ca. cupientes, in verbo munimentis, & in §.ſi verbo,in diſcordia.

u Contingentibus. vt ſi oppoſitum fuerit electo, ꝙ habeat pluralitatem beneficiorum, vel quòd patitur defectum natalium, vel quòd eſt excommunicatus,ſeu aliquid ſimile, portet literas, vel inſtrumenta, ſi qua habet ſuper diſpenſatione ſecum facta, vel ſuper abſolutione ſua, & idem in alijs, quæ electo, vel eligentibus opponuntur.

Adde, an dato termino peremptorio in caſu, cap. quantum,eod. lib. vj. ſit præcluſa via oppoſitionum. Et quod contineat peremptorium, & multa alia vide per Oldra.conſi.tertio.

x Coram Papa. Quid ſi non compareant iſti corã Papa,ſed coram legato apoſtolicæ ſedis à latere miſſo,qui eſt in prouincia, nunquid ſufficit? Credo,quòd ſic. Nam talis legatus benè poteſt confirmare electiones etiam exemptorum, vt extra de conſue. cùm venerabilis,extra de elect.quia diligenti,& extra de offi. lega.licet,vt notatur ſuprà eodem capitu. in princip. quod eſt verum, niſi ſit ad ſedem apoſtolicam appellatum, tunc enim non poſſet legatus ſe intromittere, niſi renunciatũ eſſet appellationi abſque aliqua prauitate,antequam eſſet eadem appellatio ſedis apoſtolicæ præſentata,extra de elect.quamuis, Gregorius x. §.ceterùm,& §.ſequen.libro ſexto. Quod ergo dicitur hic,& in conſtitutione cupientes,de exemptis electis, quòd comparere tenentur perſonaliter coram Papa, & niſi faciant, cadunt à iure ſuo,verum eſt,niſi compareant coram legato, vt dicunt iura præmiſſa, quæ nõ puto eſſe correcta. Nam correctiones iurium ſunt vitandæ.C.de inof.do.l.vna,ſed hoc neceſſarium eſt, vt ipſi electi ſeruent tempora hic,& in prædicta conſtitutione cupientes contenta. Nam ſi non ſeruarẽt,

Legatus de latere poteſt electiones exemptorũ confirmare.

frustra cōparerent corā legato, vel etiam corā Papa, ex quo à iure suo cecidissent, vt hìc sequitur.

Adde glo. in d. const. Cupientes, in verbo, appellatio, & ibi Ioan. And. Archid. Pet. de Ancha. Dominic. & Philippus Francus, & glo. & Doctores in capitulo si abbatem, eod. libro vj. Et sedes Papæ sit sedes legati, ibi per Doctores, & Ioan. de An. in consilio xciiij. colum. ij. versiculo, quòd etiam sic ostēdo, & ibi Ludo. Bologni. in addi.

y Infra xx. dies. Habet electus istos, xx. dies post prædictum mensem, infra quem debuit iter arripere, & etiam post lapsum ipsius temporis, quo ad curiam potuit venire, vnde si infra istos xx. dies lapsis prædictis temporibus non comparuerit in curia iusto impedimento cessante, cadit à iure suo, prout sequitur.

Impeditus iusta de causa excusatur.

z Nulla iusta causa. Nam si infirmitate, aut incursu latronum, seu alia consimili causa detenti venire non possent, non imputaretur eis, extra de procura. querelam, ff. si quis cautio. lege. ij. & xviij. distinctio. peruenit.

Adde glosam suprà eod. c. ij. in verbo, impeditis, & quæ ibi dixi, & in verbo legitimo in ca. xiij. in verbo, impedimento. Quid si opponentes, vel appellantes præsentiam Papæ non possint habere, quid tenentur facere, vide glosam Archid. Pet. de Ancha. Dominicū, & Philippum Franc. d. c. in c. Cupientes, §. quòd si per xx. in verbo proposita, & in §. insuper, in verbo, impedimento: quòd debent protestari in scriptis, vt eis non currat tempus, & cæt. capitu. si iustus, de appellationibus, & C. de his, qui per metum iudi. non appel. l. cùm quidam, & ibi Bart. Ang. Paul. & Angel. Aretin. ff. eodem titu. & Anthonius de Butrio, in consilio xxvij. in princip. & Lapp. latè allega. xxix. & Bal. consilio cccxvj. libro primo, & consilio lxxxv. & consilio cxix. volum. ij. & Paul. de Castro, consilio cxxxvj. columna prima, versiculo tertio, in nouis, & Alexan.

consi-

consilio decimo nono, columna secunda, versicu. circa secundum volum. primo, & consilio clxv. columna secunda circa fin. libr. ij. & in consilio lxxij. colum. j. in fin. volum. iij. & Ang. consilio cxxx. & signo. de. home. consilio ccliiij. colum. secunda, versi. insuper, & Io. de An. in consilio j. & ibi Ludo. Bolog. in addi. & Paul. de Castr. in consilio cccxxvj. colum. pe. versi. circa vlt. volu. antiq. & per omnes in c. ex ratione, de appel. & in auct. si appellatione, C. tempo. appel. & Oldra. consilio lx. & consilio ccviij. ante fin. & Domi. de Rota. dec. v. & ccxcv. in antiq. & in dec. clv. in nouis, eodem titu. Felyn. in c. ex transmissa, columna ij. versicul. dum subdit de præscripr. & Rotam in decis. xxij. incipi. quando aliqua causa, in antiq. titu. de iudic. & Philip. Cor. in consilio xliij. in litera b. vol. iij.

a Priuati. Per constitutionem cupientes, nec requiritur alia sententia, quia priuat constitutio eos ipso iure, simile, extra de elect. quàm sit. Gregorius decimus, libro sexto.

Adde, an mora possit purgari, vide in d. c. Cupientes, §. quod si per, xx. in glo. in verbo ex peccati. & ibi Io. And. Arch. Domi. Pet. de Anch. & Philip. Franc. & Ludo. de Ro. consi. ccccxxvij. & gl. inf. eo. in verb. trāsmittant, & in verbo, ex iusta causa.

b Proponant. Per procuratorem ad hoc constitutum specialiter, inf. eo. §. tertio.

c Admissa fuerit. Per Papam, vel per auditorē datum ab eo.

d Faciant. Apud sedem Apostolicam, vt dic. constitutio. Cupientes.

e Plenam fidem. Per testes, vel per instrumēta, seu aliàs sufficienter.

f Nisi forsitan. versi. iste non excipit à proximo dicto, sed ab eo, quod dixit sup. scilicet, quòd electi debeant personaliter comparere, aliàs cadēt à iure suo, nisi forsan, & cæt.

Adde, an mortuo electo litigāte sentētia ferre possit

c.j.§.j.eo.lib.vj. & Ludo.de Ro.in consil.cclxxxix.& consil.ccclxxxiiij.& Pe.de Anch.in consil.xl.

o Singula. Hoc est ad petēdam confirmationem & ad proponendam & probandam infra terminos supradictos iustam causam absentiæ electi. Formam autem, secundum quam potest constitui talis procurator, habes infrà, ca.lix.forma.xviij.

p Nihilominus. Id est, non obstante, quòd procuratorem ad prædicta, & sufficienter instructum miserint, vt præmittitur, suprà.

q In præmissis contētis. Suprà, in tribus.§. proxi.

r Præmissum. Suprà, eo.§.alioquin.

s Priuati. Ipso iure per constitutionem Cupientes. libro vj.

Adde, an vbi quis est priuatus ipso iure beneficio, possit eligi alius absq; alia pronunciatione super priuatione, Dominic.in capit.fundamenta.§.quòd si secus, eod.lib.vj. & latius in cap. licet de præbend.& in ca.ordinarij.de offic.ordinar.libr.vj.& vtrobique per Arch.Petr.de Anchar.& Philip.Franc.& Petr.de Ancha.in consil.lix.& Lud.de Ro.in consi. ccccxcix. & Calde.consil.iiij.tit.de dilat.& quæ dixi.in li.consue. Biturigū in §.ix.in j. glo. de iurisdi. omniū iudi.

t Iam dicto. Scilicet quādo sunt legitimè impediti.

u Puniuntur. Per constitutionem Cupientes.

Adde, an vna parte comparente, & alia absente possit ad confirmationem procedi, tex.in prag.sanc, eod.§.facta autem electione,& ibi glo.& tex.glo. Dominic.& Pet.de Ancha.in c.j.& glo.in d.ca. Cupientes,§.quid si per xx.in verbo oppo.& ibi Dominicus. Pet.de Ancha.Arch.& Philip.Franc.& Specu.tit. de appel.§.breuiter, versic.hoc autē certum, & Domin. de Rota,decis.iiij.tit. de dolo. & contuma. in nouis. & in decis.di.xxiij. incip. in causa beneficiali, de appel.in antiq. Et si cōparens recedat illicenciatus puniatur, vide per glosam in di.§.quòd si per,xx.& Doctores in c.si postquam §.j.eod.lib.sexto, & Alexan.

consi.clxiij.vol.ij.& Bart.& Doctores.& quę ibi dixi in repert.l. consentaneum. C. quomodo & quando. iud. Quid si reddit, incidat etiam in pœnā, vide glossam finalem, & ibi Doctores in dict. c.si postquam §. si.quæ tenet, quòd nō, quod nota pro præceptis, quę fiunt per potestates terrarum, ne quis sub pœna recedat de ciuitate, donec responderit. vbi per Domin. & Phil. Franc.& Paul.de Cast.in consil.ccxiiij. in antiqu.vbi ponit de eo, qui promisit non exire curiam sub pœna, qui recessit & redijt, quòd fide iussor non teneatur, &c.

x Illa. Silicet acta, & iura, & munimenta.

y Ex iusta causa. Iusta causa esse potest, vt quia tabellio, qui confecerat instrumenta super electionis processu, aut super appellationibus, vel alijs processum electionis contingentibus, se absentauerat eo tempore, cùm electi venirent ad curiam, & ita nequiuerunt habere, vel fortè instrumenta ipsa in via casu sunt perdita, & idem in similibus casibus, ar.extra de testi.vltra tertiam, ff.de ferijs, oratione.

Postulati alijs ecclesijs alligati non tenentur ire vel mittere ad curiam.

z Alligati. Vt sunt Episcopi, & superiores, qui nō habent absq; permissione Domini Papæ liberum volatum, extra de postu.c.vlt.extra de renunci. nisi.ad fi. Itē electi in episcopos confirmati, extra de transla. inter. Quid de Abbatibus exemptis? Dicunt quidam idem: cùm & ipsi sint suis ecclesijs alligati, extra de consue.cùm venerabilis, & extra de renuncia.dilect. Alij dicunt, ꝙ licet sint ecclesijs alligati, non tamen sunt adeò ligati, sicut Episcopi, vt patet ex eo. quia ipsi nullo modo transire possunt sine licentia Papæ vt dicunt iura pręmissa: sed Abbates cum licentia legati, vt in præmissa dec.cùm venerabilis, & nota.suprà, c.liiij.in prin. Cū igitur constitutio Cupientes.§. denique, eximat illos solos postulatos, qui non habent liberum absq; domini Papæ permissione volatum, quòd venire vel mittere ad curiam non teneantur, & de alijs dicat indistinctè, quòd veniant aut mittant,

mittant,si venire non possunt, legitimè impediti,sequitur quod Abbates, qui non sunt,vt præmittitur, sic ligati,tenētur venire vel mittere, vt alij postulati: & hoc puto verius & tutius, licet super hoc viderim in curia Sapientes sentire diuersa.

Adde glo. infra eodem, cap.proxim. in verbo alligatos,& quæ ibi dico & glos.suprà,capit.lv.in verbo ecclesiæ.

a Consimilem. Puta quia sunt illegitimè nati,ext. de electi.innotuit, & lvj. d.Cenomanen. vel corpore vitiati, extra de corpore vici.cum tua, & idem in similibus.

b Postulantur. Quod hic dicitur & in constitutione Cupientes.§.denique,vnde hoc sumitur, vendicat sibi locum, cùm aliqui postulātur ad cathedrales ecclesias,siue eædem ecclesiæ sint immediatè subiectæ sedi Apostolicę,siue non:& siue fuerit appellatū,siue nō. Et hoc ideo,quia cum postulato ad episcopalem dignitatem non potest alius dispensare, quàm Papa, vt dixi suprà, c.liiij. vnde in hoc casu dicuntur ecclesiæ tales sedi Apostolicę immediatè subiectę, ex quo per inferiorem dispēsare non potest. Item habet hoc locum etiam,cùm quis postulatur ad ecclesiam regularem sedi Apostolicę immediatè subiectā, vel etiam non subiectam:est tamen ad sedem candē appellatū, vel est tale impedimentum,in quo dispēsari non potest per alium, quàm per Papam, vt quia forsan postulatus est illegitimus,extra de filijs præsby. capit.j. & penul.& vlt.cap. Nam & tunc talis ecclesia regularis,licet alias non sit sedi Apostolicę immediatè subiecta, tamen quoad hoc, dicitur esse subiecta.

Papa solus dispēsat cum postulato in Episcopum.

Adde quæ dixi suprà, eodem capit.liiij. in verbo dispensari.

c Non dissenserint. An postulatus consentire possit suæ postulationi:habes suprà, c.lv.§.fin.

d In electis.Sicut enim electus tenetur infra mensem iter arripere post consensum electioni præstitum,

Postulatus & electus quando tenētur ire ad curiam.

ſtitum, vel poſt obtentam de ſua electione notitiam, ſi non fuerit debito tempore præſentata, & ſe poſtmodum coram Papa perſonaliter præſentare, vt dictum eſt ſuprà, c. §. porrò, ſic & poſtulatus, ſi non diſſenſerit perſonaliter, venire tenetur infra menſem, poſtquam deliberauerit non diſſentire, ad quam deliberationem habet vnum menſem, vt puto, poſtquã fuerit ſibi poſtulatio præſentata, ſicuti electus, à tẽpore præſentationis electionis habet vnum menſem ad deliberandum, extra de elect. quam ſit, Greg. x. li. vj. Si verò poſtulatio ſibi non fuerit debito tempore præſentata, tunc à tẽpore notitiæ ipſius poſtulationis curret menſis prædictus: & ſi non venerit, cadit à iure ſibi per poſtulationẽ quæſito, niſi iuſta de cauſa impeditus venire non poſſet, in quo caſu tenetur mittere procuratorem ad proponendam & probandam abſentiæ cauſam, ſicuti dictum eſt in electo, ſuprà c. §. cæterùm, & ſequẽtibus: vt hæc colliguntur ex mẽte conſtitutionis Cupientes. §. denique ibi, vt in concordi vel diſcordi electione per omnia ſupra præmittitur, &c. Sed nunquid poſtulantes tenentur prẹſentare poſtulationem poſtulato, ſicuti electores electionem electo, ſuprà, ca. xxxvj. ex. de elec. quam ſit, & in conſtitutione Cupientes. §. cẹterùm? Dicunt quidam quòd ſic: aliàs enim poſtulatus deliberare nõ poſſet, an diſſentire debeat, vel non diſſentire, ſicq; venire ad ſedem ap. non poſſet commodè. Dicũt etiam, ꝙ ſi poſtulãtes negligẽtes fuerint in p̃ſentatione facienda, punientur ea pœna, qua electores, qui electiones ſuas tempore debito non præſentant: quam pœnam habes ſuprà, capitulo trigeſimo ſexto, & in prædicta conſtitutione Cupientes. §. cæterùm. Nam eadem ratio eſt hincinde. Et ſicut in electione eſt neceſſaria celeris eccleſiarum expeditio: ſic & in poſtulatione, quantum enim ad hoc videtur electio & poſtulatio pari paſſu ambulare, ſicut innuitur in dicta conſtitutione Cupientes. §. denique, ibi & negligentes ſtatutam

Poſtulatio eſt præſentanda poſtulato.

Poſtulatio et electio requirunt celeritatem.

tam

tam ibidem simili pœna percellat, & cætera.

Adde Archi. Dominic. & Cardi. Alexa. in §. sed aliud. lxj. di. ad quos recurre in materia postulationis.

Quando, & in quibus casibus eligentes vel postulantes ire vel mittere ad sedem Apostolicam teneantur.

CAP. LVII.

On solum, cùm ratione subiectionis immediatæ vel appellationis interiectæ à sede Apostolica confirmatio est petenda, venire tenentur electi. a. *ad sedem Apostolicam vel mittere, vt est dictum,* b. *imò etiam et electores, ac hi, qui electis vel electoribus se opponūt ad veniendum seu mittendum, vt infra subijcitur, necessariò in eisdem casibus astringuntur,* c. *si & ipsi pœnas à iure statutas voluerunt euitare. Notandum est igitur, quòd si sit vnica electio in concordia celebrata, duo ad minus de ipsis electoribus.* d. *sufficienter* e. *instructi sunt infra tempus, quod suprà proximo.* f. *capitulo exprimitur in electis.* g. *ad sedē Apostolicam per capitulū.* h. *transmittendi. Si verò sint plures electiones.* i. *in discordia celebratæ, tunc duo.* k. *de parte* l. *qualibet plenè instructi debent infra idem tempus* m. *cum actis & munimētis omnibus comparere.* n. *Si autem electio sit vna tantum.* o. *cui aliquis vel aliqui se opponūt,* p. *tunc etiam duo de parte ipsius electi, & duo ad minus ex ipsis opponentibus, siue duo tantum siue plures fuerint opponentes, tenentur modo.* q. *similiter*

mili comparere. Vbi verò vnus tantummodo se opponit, necesse habet & ipse sufficienter instructus. r. *sicut de alijs.* s. *præmittitur.* t. *comparere.* u. *Cæterùm si eligentes ipsi concorditer, vel in discordia personas instructas non miserint, vt est dictum,* x. *etiam si opponentes vel electi mittere.* y. *vel venire, seu expensas, de quibus dicam inferius,* z. *contemnerent administrare, à prosecutione.* a. *processus et à perceptione prouentuū beneficiorum, quæ in ecclesia.* b. *ipsa, de cuius electione agitur, obtinent, per continuum triennium priuabuntur:* c. *nisi propter capituli vel contradicentium paucitatem.* d. *seu aliam iustam causam.* e. *& probabilem euidenter valeant excusari: in quo casu tenentur procuratorem sufficienter instructum.* f. *transmittere, & nihilominus causa.* g. *cessante personas dirigere supradictas.* h. *si præmissas.* i. *voluerint euitare. Similiter punientur* k. *opponens vel opponentes, cùm vnicus est electus, si non venerint* l, *aut non miserint,* m. *vt est dictum.* n. *Porrò licet eligentes & opponentes in præmissis casibus puniantur, electis tamen per hoc in prosecutione iuris sui nullum præiudicium generatur.* o. *Postulantes autem concorditer vel in discordia qui non postulent.* p. *alijs ecclesiis alligatos.* q. *sed patientes defectum in ordinibus, vel ætate, aut eis consimiles.* r. *tenentur ad sedem.* s. *Apostolicam personas instructas transmittere, vt in concordi vel discordi electione superius,* t. *est præmissum:* u. *& si non fecerint, pœna ibidem.* x. *posita puniuntur.*

NOn solum cum ratione subiectionis,&c.

a Electi. Supple & postulati, qui non sunt alijs ecclesijs alligati.

Adde, si electio est facta in discordia, & postea superuenit concordia, an valeat? Ioan. mo. Arch. Pe. de Ancha. Domin. & Phil. Franc. in c. quorundam, ver. volentes. eodem, li. vj, & quod voluit Calde. consil. ij. e. vbi ponit, an valeat confirmatio electi inhabilis, sed tēpore confirmationis habilis, & plenè per Bart. de fir. in tract. de Episcopo, in ij. parte. ij. partis princip. li. iij. per plures q. ad quem recurre, qui possunt confirmari. Et quid si ex superuenienti dispensatione, per Franc. de Are. in consil. vij. & consil. cxliij. & Bar. de firm. vbi suprà, q. xj.

b Dictum. Suprà, capi. proximo.

c Astringuntur. Per constitutionem Cupientes, extra de elect. §. ad hoc. & §. sequenti. libr. vj. vnde sumitur totum capitulum istud.

d Electoribus. Qui electionis negotio interfuerunt, siue ipsimet elegerint, siue potestatem eligendi alij dederint. Nam qui per alium eligit, per se eligere videtur, extra de electionibus in causis, argumento. ff. de administratione tutorum ita autem. §. gessisse. Non enim est hoc ita strictè intelligēdum, sicuti aliqui intelligere voluerunt: scilicet, quòd duo ex scrutatoribus, vbi per viam scrutinij: vel duo ex compromissarijs, vbi per viam compromissi processum extitit, venire teneantur: immò sufficit, quòd veniant duo de alijs, qui electioni interfuerunt, & quorum nomine est electio celebrata. Secus autem esset, si aliqui canonici superuenirent facta electione, tunc enim sufficeret, quòd duo de illis mitterentur: quia non possent plenè instruere Papam super electionis negotio, in quo non interfuerunt, sicque non esset satisfactum constitutioni Cupientes. §. ad hoc, quæ vult, vt duo de electoribus transmittantur. *Scrutatores soli, aut soli cōpromissarij an sint ad sedem Apostolicā mittēdi.*

Adde

Adde ad istam glo. & sequētem ac totum capitulum Oldra. in suo consil. cj.

e Sufficienter instructi. Hoc est cum actis, iuribus, & munimentis electionem seu electionis processum continentibus, vt dictum fuit de electis suprà, capit. proxi. §. porrò. Sed quare fuit hoc statutum: nunquid sufficiebat, quòd vel electores tantum, vel electus acta, iura, & munimenta huiusmodi apportarent? Dic quod hoc ideò fuit statutum, vt in omnem causam plena instructio haberetur sup electionis processu: nam contingere posset, quòd electus confidēs, quòd electores ea portarent, ipsa negligeret apportare & econuerso: sicque eam non posset instrui vt deberet.

Electione cōcorditer celebrata nō sufficit solū electum ire ad curiam.

f Proximo capit. in §. porrò.

g In electis. Sicut enim electi tenentur infra mensem iter arripere ad sedem Apostolicam, post consensum electioni præstitum, vel post obtentam de sua electione notitiam, si eam non contigerit debito tempore præsentari, vt dictum est suprà. ca. proxi. §. porrò. eodem modo & electores duos de electoribus tenentur transmittere infra idem tempus, vt hic dicitur, & in constitutione Cupientes. §. ad hoc lib. vj.

h Per capitulum. Isti, qui mittuntur, debent habere mandatum à capitulo, aliàs nō possent dici transmissi, extra de procur. cap. j. nec capitulum repræsentarent, extra de electio. innotuit. §. & quamuis post cassationem.

Canonici ad curiam missi debent à capitulo mandatū habere.

i Plures electiones. Puta duæ, vel tres, aut plures.

k Duo. Si sunt tot electores, alias si vnus solus aliquem elegisset, credo quòd ille deberet venire personaliter, sicut & vnus solus opponens venire teneretur infra e. §. vbi verò vnus.

l De parte qualibet. Id est, de parte cuiuslibet electi.

m Idem tempus. Quod sit hoc tempus, habes suprà, capitu. proximo: & dixi de eodem supra. §. proxi. in glosa sicut enim.

n Com.

n Comparere. Personaliter.

o Vno tantum. Supple in discordia celebrata.

p Se opponunt. Obijciendo aliquid contra formã electionis, vel contra personam electam, extra de electionibus, statuimus, & capi. vt circa. Greg. x. libr. vj.

q Modo simili. Id est, plenè instructi cùm actis & munimentis, & infra tempus, infra quod electores & electi comparere tenentur.

r Instructus cum actis, iuribus, & munimentis.

s. De illa. Electoribus & opponentibus.

r Præmittitur. Suprà, tribus § proximis.

u Comparere. Pone quod duo aut plures in discordia fuit electi, quibus aliqui se opponunt, vt dicitur, suprà in § si verò sint plures, quod de parte qualibet debent duo instructi venire personaliter. nunquid in hoc casu opponentes tenentur similiter venire personaliter de parte, qualiter opponentium, si sunt tot opponentes? Videtur quod sic, suprà § proxi. & hic. Dic, quod non est verum, vt probatur expressè in cõstitutione Cupientes. § v. si personas instructas, ibi opponentis vel opponentium, cum vnicus est electus &c. & infra eod. titu. § similiter, si enim venire oporteat personaliter duos electores de parte cuiuslibet electi, & duos de parte qualibet opponente, iam cederet in grande personarum, & ecclesiarum grauame, & quod in fauorem & vtilitatem fuit prouisum, quodammodo tenderet ad noxam, quod esse non debet, extra de translat. inter. C. de legi. quod fauore. xlv. di. licet. Sufficit ergo, quod in hoc casu opponens vel opponentes, procuratores transmittant sufficienter instructos ad opponentes suas apud sedem Apostolicam prosequendas. Fauor nõ est retorquẽdus ad noxam.

x Vt est dictum, suprà e. § j. & sequen.

y Mittere vel venire. Mirum videtur quod hic dicitur, nunquid, si electi venire contemnant aut mittere, cadunt ipso facto à iure suo. Certè sic, vt, suprà, capitu. proximo. § alioquin, & § alias si negligentes,

Ad quid ergo eligentes mittent huiusmodi personas instructas? Dic, ad hoc, vt Dominus Papa plenè possit instrui, qua de causa electi nō venerunt vel nō miserunt, vtrum scilicet, propter impotentiam, vel aliam iustam causam. Nam si legitime impediti veni re non potuissent nec mittere, non cecidissent a iure suo supra, c. proxim. si vero negligenter & sine causa legitima id omisissent, tunc cecidissent, vt dictum est, supra, & ideo, vt Dominus Papa super his & alijs electionis negotium contingentibus certificetur, oportet quod huiusmodi personæ instructæ mittantur, etiam electis contemnentibus mittere, vel venire, aut expensas ministrare.

Electi nō venientes ad curiam, semper cadunt à iure suo.

Adde an electus impeditus compellatur procuratorem constituere inuitus, cum hæc sit causa ardua. Innocen. Anth. de But. & Abb. Sicul. in c. querelam, de procur. & glo. in d. c. Cupientes. §. insuper in verbo Impedimento, & ibi Imol. Petr. de Anc. Domini. & Philipp. Franc. & Fran. de Are. in consi. xvj. col. iij. versic. ij. respondeo, &c. glos. infra eod. ca. lix. forma. & viij. quæ ibi dico.

z Inferius. Infra cap. proximo.

a A prosecutione processus. Ita, quòd non admittentur ad petendam confirmationem electionis à se factæ nec etiam ad impugnandam electionem alterius, vel electores eiusdem, sicut supra, cap. xxvj. ibi tamen poena hoc ipso iure imponitur, hic per sententiam, vt ibi sequitur.

Adde, an cassata confirmatione, vel quæ cassanda venit, dicatur electio nulla? dic quod non, tex. & ibi glo. Arch. Petr. de Ancha. Dominic Imo. & Philipp. Franc. in c. fi. confirmationem, &c. prouida. eo. libr. vj. & Felin. in c. constitutus, col. x. vers. leges inserte. de rescrip. & ibi optime vide de confirmatione ex certa scientia & quomodo intelligitur, & per Bar. Ang. Paul. de Cast. & Ang. Are. in l. si consist. ff. de appel. & in l. adoptio non iure facta, ff. de adopt.

b In

b In ecclesia ipsa. Non ergo hæc pœna extenditur ad beneficia, quæ in alia ecclesia obtinent. vt in constitution. Cupientes. §. vel si personas.

Adde an debeant condemnari in expen. vltra suspensionem beneficiorum, Domin. c. in c. j. § fin. col ij. vbi quærit an isto casu, & ibi Philipp. Franc. & pulchre Felin. vltra alios in ca. at si clerici. §. de adulteriis de iudi.

c Priuabuntur. Per sententiam: non enim sunt ipso iure priuati, vt patet in constitutione Cupientes. §. vel si personas, vbi ponitur hoc verbum priuari, quod est futuri temporis: & est simile, extra de elect. quia propter §. qui vero.

Adde arch. Pet. de Anch. in c. j. § fin. & ibi Dom. col. j. vers. quæro an deficiens. & ibi Phil. Fran. co. ii. vj & Alexand. consi. c j. volu. j. & Ludo. de Ro. consil. cxxxiij. & quæ dixi supra eodem c. xxvj. in ij. addi.

Ecclesia non est seruitio defraudāda.

d Pauci. Item. Cum dixerim supra, quod si non sit nisi vnus solus opponēs, etiam ille venire tenetur, vt supra e §. vbi verb. vnus, & eodem modo vnus solus eligens: vt dixi supra eo. c. super verbo, duo. Quando potest habere locum, quod hic dicitur de paucitate capituli vel contradicentium? Respondeo. Quando in ecclesia sunt ita pauci canonici, qui si venirent, remaneret ipsa ecclesia omnino destituta ministris, cum non ibi sint alij canonici vel clerici, qui possint seruire, tunc ne ecclesia debito seruitio defraudetur, personaliter huiusmodi assistere non tenentur, ar. extra de cleri. non resi. ca. j. in fi.

e Iustam causam. Puta quia sunt omnes eligentes infirmi. extra de procura. querelam. vel quia aliquis est ægrotans: vel habent innumeria capitula, propter quas mittere aliquem de seipsis non audent extra. de do. & contu. cum dilecti. vel sunt ita pauperes, quod non habent vnde faciant expensas. extra de sen. excom. quod de his. & ea quantum & idem in similibus.

Eligētes multis ex causis excusantur, ne ad curiam mittere teneantur.

f Instructum. Cum actis, iuribus & munimentis

 electio.

electionem & electionis processum contingentibus.

Adde an iste procurator possit obijcere contra electum crimina sine speciali mandato Archi. Petr. de Ancha.& Docto.in cap.j. & c.procurator,e.lib.vj.& Ludo de Ro.consil.lxj.& glo.infra cod. c.lix.forma.xvj.in verbo crimina.

Causa cessante cessat effectus. g Causa cessante. Scilicet infirmitatis & inimiciarum aut paupertatis seu alia, propter quam impediti non potuerant mittere. Causa enim cessante cessare debet effectus. extra de iureiuran. & si Christus, vbi de hoc.

Adde, an ad hoc probandum impedimentum huiusmodi requiratur plena probatio, vel sufficiat iuramentū, aut saltem sufficiat semiplena probatio, Spec. titu.de apellatione.§.nunc breuiter. versicu.sed quid ergo,& Archidiaco. Pet.de Ancha.Dominic. & Philip. Francus in dict. con. Cupientes.§. insuper, & Oldradus consil.clxxiij & Alexand.cōsil.xlix volumine secundo.

h Supradictas. Supra eodem,§.notandum,& duobus,§.sequentibus.

i Præmissas pœnas. Exclusionis à prosecutione processus & priuationis prouentuum beneficiorum.

k Puniantur. Quia excludentur per sententiam à prosecutione processus, & à perceptione beneficiorū, quæ in ecclesia ipsa obtinent, per continuum triennium, nisi excusentur iusta de causa, vt dictum est de eligentibus supra, §.proxim.

l Si non venerint. Sufficiēter instructi,& hoc cùm sunt duo, vel vnus tantum, suprà cod.§.si autem,& §. vbi vero.

m Aut nō miserint. Cùm sunt plures, quàm duo.

n Dictum. Supra eo.§.si autem.

Eligentiū negligentia non nocet electis. o Generatur. Nam poterunt petere confirmationem suarum electionum,& alias ius prosequi suum, ac si eligentes vel opponentes venissent, aut misissent, negligentia enim vel malitia ipsorum electis obesse

obesse non debet, extra de electionibus, cùm in vete. o, & C. de in offici. test si quis suo.

Adde, in sententia lata contra electores, & econtra, Felyn in capitu. penultim. columna. v. in fine, cum seque. de re iudicata.

p Illi non postulant. Hic est duplex littera, & vtraque vera secundum diuersitatem opinionum, quas habes infra, glosa proxima. Vna dicit, qui non postulant alijs ecclesijs alligatos, sed patientes, &c. Alia dicit, siue postulent alijs ecclesijs alligatos, siue patientes, &c.

q Alligatos. De quibus alligatis intelligatur illud, dic supra, capitu. proxim. § vltimo. Et cum circa postulatos sic alligatos, nihil de veteris iuris obseruantia commutetur, vt dicitur in constitutione Cupientes. § denique. Dicunt quidam, quod hi, qui postulant eos, non tenentur mittere personas, de quibus sequitur, sed stabitur iuribus antiquis, per quæ sufficere videtur, vt mittant procuratorem seu procuratores sufficienter instructos, extra de postulatione, c. ij. & capitulo sequenti & extra de elect. sta nimus, libro vj. Alij dicunt, quod qua ratione alij, qui alios postulant, tenentur personas instructas mittere, prout sequitur, ad hoc scilicet, vt plenè instrui possit, & ecclesiæ vacantes celeriter expediri: eadem ratione tenentur & isti, cum sicut in illo casu, sic & in isto sit necessarium, vt causæ plene instruantur, & ecclesiæ cito expediantur. Similius enim æquitatis ratio similia iura suadere videtur. C. ad l. Aquil. l. vltima. extra de confirm. vti. cum dilecta. extra de translatio. inter, & hoc est tutius.

Adde glo. huic similem, supra, ca. proxim. in verbo alligati & in cap. lv. in verbo ecclesiæ, & glo. in d. c. Cupientes, in verbo opponens, & in §. denique, & vtrobique per Archi. Petr. de Anchar. Dominic. & Philip. Franc. & Oldra. consil. cj.

r Consimiles. Puta sicut illegitimè natos, vel corpore

Postulantes alijs ecclesijs alligatos an teneatur personas instructas ad curiam mittere.

Postulatione concorditer facta duo debent mittendi ad curiam, sed si fuerit discors duo de qualibet parte.

pore vitiatos. Quod dic, vt supra, c. proximo. §. vlti. & supra, capit. liiij.

s Ad sedem Apostolicam. Tunc mittendum est ad sedem Apostolicam, cum agitur de postulatione facta ad ecclesiam cathedralem, vel ad ecclesiam regularem exemptam, vel etiam non exemptam, si tamen sit appellatum: vel si est casus talis, in quo non possit per alium, quam per Papam dispensari. Quod dic, vt notatur supra, c. proxi. §. vlti. in glo. quod hic dicitur.

Adde, an Papa rescribens super nulli electione vel postulatione, videatur eam confirmare, Ioan. de Imo. in consil. cxxxij.

t Superius. supra, capitu. proximo.

u Præmissum. Hoc vult dicere litera ista, sicut in concordi electione sunt duo instrumenti per capitulum mittendi, supra, c. proximo. §. j. & in discordi, duo de parte cuiuslibet electi, eod. c. §. si vero plures, & §. sequenti. sic & in postulatione concordi duo per capitulum, & in discordi duo de parte cuiuslibet postulati sunt mittendi, vt hæc probantur, extra de electio. Cupientes. §. denique. Adde, quando dicatur fieri electio vel postulatio in concordia, Abba. Sicut in c. in causis. col. iiij. versic. potest etiam notari. & Bal. in c. licet in princ. & in c. cùm inter canonicos. e. & Abb. & Bal. in cap. non potest, & ibi Felyn. col. vj. versicu. verbum concorditer, de re iudica. & glo. in c. vbi periculum. §. idem quoque, in verbo plena, & ibi Petr. de Ancha. Dominic. & Philip. Franc. & glo. in c. Cupientes. §. ad hæc, in verbo concorditer, eod. lib. vj. & Ludo. de Ro. in consil. ccccxij. colū. ij. versicu. quo ad quartum, & glo. in cap. quorundam, e. lib. vj. & Bart. de firm. in tracta. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. liij.

x Ibidem posita. Supra, c. proximo. §. cæterum.

Quis prouidere habeat in expensis, quæ electionis vel postulationis negotium prosequuntur.

CAP.

CAP. LVIII.

DE administrandis expensis personis, quæ pro electionis negotio ad sedem Apostolicam diriguntur, hoc iure nouissimo. a. est tenendum, quod vbi vna electio in concordia celebratur, de bonis ad prælatum ipsius ecclesiæ, de cuius electione agitur, pertinentibus, b. si bona inter prælatum & capitulum sint discreta c. Alioquin c. de bonis communibus e. vel per ipsum capitulum. f. aliunde prouisis, si de ipsis discretis, vel communibus nequeant g. tunc haberi sunt dubie, h. qui per ipsum capitulum transmittuntur, expensæ huiusmodi ministrandæ. Vbi vero plures electiones in discordia celebrantur, vel etiam vna tantum, cui aliqui vel aliqui se opponunt, tunc electi quilibet duabus de parte sua personis prouideat necessariis, quod si [illegible] l. omni iure quod illis per electionem fuerat acquisitum, nisi propter facultatum [illegible] excusentur. m. Opponentes autem, vel opponentes, si duo tantum fuerint, similiter, vel si plures duobus, quos ipsi decreuerint destinandos, expensas huiusmodi administrent. n. Cæterum, cum electi propter facultatum inopiam, vel alias prouidere noluerint ut præmittitur. o. casibus de expensis puto, quod eligentes, nisi & ipsi propter impotentiam excusentur, eas debeant ministrare. p. cum ipsi [illegible] personas (vt præmissum est) q. mittere supradictas, et opponentes, vel electi mittere, vel venire, aut expensas contempserint ministrare. Sane de postulatis breuiter est tenendum,

pore vitiatos. Quod dic, vt supra, c. proxim. §. vlti. & suprà, capit. liiij.

f Ad sedem Apostolicam. Tunc mittendum est ad sedem Apostolicam, cum agitur de postulatione facta ad ecclesiam cathedralem, vel ad ecclesiam regularem exemptam, vel etiam non exemptam, si tamen sit appellatum: vel si est casus talis, in quo non possit per alium, quam per Papam dispensari. Quod dic, vt notatur supra, c. proxi. §. vlti. in glo. quod hic dicitur.

Adde, an Papa rescribens super maiori electione vel postulatione, videatur eam confirmare, Ioan. de Imo. in consil. cxxxj.

t Superius. supra, capitu. proximo.

u Præmissum. Hoc vult dicere litera ista, sicut in concordi electione sunt duo instrumenta per capitulum mittendi, supra, c. proximo. §. j. & in discordi, duo de parte cuiuslibet electi eod. c. §. si vero plures, & §. sequenti. sic & in postulatione concordi duo per capitulum, & in discordi duo de parte cuiuslibet postulati sunt mittendi, vt hæc probantur, extra de electio. Cupientes. §. denique. Adde, quando dicatur fieri electio vel postulatio in concordia, Abba. Sicu. in c. in causis. col. iiij. versic. potest etiam notari. & Bal. in c. licet in princ. & in c. cùm inter canonicos. e. & Abb. & Bal. in cap. non potest. & ibi Felyn. col. vj. versicu. verbum concorditer, de re iudica. & glo. in c. vbi periculum. §. idem quoque in verbo plena, & ibi Petr. de Ancha. Dominic. & Philip. Franc. & glo. in c. Cupientes. §. ad hæc, in verbo concorditer, eod. lib. vj. & Ludo. de Ro. in consil. ccccxij. colū. ij. versicu. quo ad quartum, & glo. in cap. quorundam, e. lib. vj. & Bart. de firm. in tracta. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. liij.

x Ibidem posita. Supra, c. proximo. §. cæterum.

Quis prouidere habeat in expensis, quæ electionis vel postulationis negotium prosequuntur.

CAP. LVIII.

E administrandis expensis personis, quæ pro electionis negotio ad sedem Apostolicam diriguntur, hoc iure nouissimo. a. est tenendum, quod vbi vna electio in concordia celebratur, de bonis ad prælatum ipsius ecclesiæ, de cuius electione agitur, pertinentibus, b. si bona inter prælatum & capitulum sunt discreta. c. Alioquin d. de bonis communibus e. vel per ipsum capitulum. f. aliunde promissis, si de [illegible], vel communibus nequeant g. tunc habent, sint à nobis, h. qui per ipsum capitulum transmittuntur, expensæ huiusmodi ministrandæ. i. Vbi vero plures electiones in discordia celebrantur, vel etiam vna tantum, cui aliquis, vel aliqui se opponunt, tunc electus quilibet de bonis de parte sua personæ prouidere [illegible] l. omni iure quod sibi per electionem fuerat acquisitum, nisi propter facultatum impotentiam [illegible]. m. Opponens autem, vel opponentes, si duo tantum fuerint, de bonis [illegible], vel si plures duobus, quos ipsi duxerunt deputandos, expensas huiusmodi administrent. n. Cæterùm, cum electi propter facultatum inopiam, vel aliàs prouidere noluit in præmissis. o. casibus de expensis, puto, quòd eligentes, nisi & ipsi propter impotentiam excusentur, eas debeant ministrare. p. cum ipsi teneantur personas (vt præmissum est) q. mittere supradictas. Quod si opponentes, vel electi mittere, vel venire, aut expensas contempserint ministrare. Sane de postulatis breuiter est tenendum,

quòd ipsi non tenentur expensas aliquibus exhibere.r. sed postulantes.i.concorditer, vel discorditer eis debent personis huiusmodi ministrare.t.

Elegtionis expensae de quibus bonis fiant.

De administrandis,&c.

a Nouissimo.extra de elect. Cupientes. vnde sumitur hoc capitulum.

b Pertinentibus. hoc est consonum rationi, vt de bonis pertinentibus ad... pro cuius honore certatur, fiant huiusmodi expensę,extra de elect. vt praeteritae,& c.Cupientes,eo ti.§.ad hoc.

Adde Bald.& Abb. Sicul. in d. cap. praeteritę, col. j. ver in glo.ibi, vel alias,& Archid. Domin. Pet.de Anch. Philip. Franc. in d. con.Cupientes.§ fin. & Dinus in sol. in verbo administrent, al... & ... de Firmo, in tract.de episcopo, in j. parte, lib... ... Et de expen. postulat. vide Abb. in capitul. bonae, ij.de postu.praelat.

c Discreta.i.distincta,ex. de rescrip. ... ...

d Alioquin.i.si non sint bona distincta.

e Communibus.i.ad capitulum & praelatu simul spectantibus.

f Capitulum. Cum enim capitulū habeatur pro... qui electionis ... ..., ex ... de elect. vt praeteritę,necesse habet prouidere ... ex quo non ext... bona distincta, ... communia, vt hic dicitur,& eo ti. Cupientes.§ ad hoc.

Adde,an capitulum sede vacante possit pro cōfirmatione electionis eorum praesulis exigere caritatiuū subsidium,glo.fin.Archid. Dominic. Pet.de Anch. & Philip. Franc.in §.ad hoc, hic alleg. Et quando possit imponi, Calde.cōs.iij.de censi.quod no.pro domino Bituricen.& episcopo Claramon. ac ceteris episcopis eiusde domini Bituricen. suffraganeis, & alijs in eorū iucundo aduentu caritatiuū subsidium imponentib.

g Nequeant. Comode, ff. de verbor. signif. l.nepos,Proculo.

Adde,

Adde, an mendicans possit eligi, vel postulari, vide glo. Archi. Pet. Anch. Domin. & Philipp. Franc. in c. quorundam, eo. lib. vj. & Barth. de Firm. in tract. de episcopo, [illegible] parte, lib. ij. q. xxxvij.

h Dubius, ad minus, sup. c. proximo. §.

i Expensæ moderatæ, ac necessariæ, non delicatæ, ac superfluæ. Quod dic, vt notatur extra de electio. [illegible]

k Contempserit. Contemnere intelligitur in hoc casu electus, si requisitus non vult expensas exhibere, [illegible] possit, argu. op. extra de iureiurando, [illegible] & extra de senten. excommunic. cum medicinalis, §. exemplum, libro sexto [illegible] de iure [illegible] ipse offerre, sed sufficit, quod paratus sit soluere, ff. quorum lega. l. ij. §. secundo, l. ij. § primo, si tamen eas offerret etiam non petentibus, & de oblatione fieri faciat publicum instrumentum, vt de ea possit constare [illegible]. Nam per hoc constat de voluntate ipsius, nec de negligentia, vel contemptu potest quicquam [illegible]

Electus in discordia duas personas suis expensis vitat ad curiam.

l [illegible] non tamen [illegible] re priuatus, imo est necessaria sententia, vt colligitur ex constitutione Cupientes, § si vero, vbi ponitur hoc verbum [illegible], quod est futuri temporis, simile sup. c. proxi. §. cæterum.

m Excusetur. Ex quo enim non habet, vnde soluat, tutus est, extra de solutione, Odofredus. Nam inanis est actio creditoris, quam excludit inopia debitoris, extra de restitutio. spoliatorum, olim ij. et ff. de dolo [illegible].

Adde, quod paupertas prodest, text. glo. Bar. Bald. & Docto. in l. si procuratorem, §. si ignorans, ff. mandat. & l. paupertas, ff. de excusa. tu. & Io. in Fab. Ang. Aret. in § sed & propter paupertatem, Inst. eo. & Ange. Aret. in tract. malefi. in glo. in verbo, che me hay adulterato la mia dona ver. an patri, vbi dicit, quod a tali prodesse paupertatis libera nos Domine, allega. glo.

Paupertas prodest.

glo.in l. cùm non facilè,ff.si cui plusquã, per l. fal. quę mihi hoc non dicit.

n Administrent. De suo proprio, extra de elec. Cupientes,§.si.

Adde, quando sunt plures electi, vel opponentes, quorum expensis debeat confirmatio prosequi. Archi. Domini. & Cardin. Alex. in c. fin. lxv. dist. & pulchrè Ang. consilio ccxliij. & sequ. & Cardin. Alexan. in c. fin. lxv. dist. & in dicta c. Cupientes, § ad hæc, & § seq. & vtrobique per Pet. de Anch. Domi. & Phil. Fran. Et an dicantur con... ecclesiæ, & quomodo probetur, vide per Fred. de Ze. cõsil. cxix. Et quid in secularibus officijs per glo. Io. de Pla. & Luc. de Penna, in l. ad subeunda, C. de decu. libr. x. & quæ dico in... post glo. vlt.

o In præmissis. sup. eo.§. ab. vero.

p Ministrare. Hinc apertè prolatur, extra de elect. Cupientes,§. vl. si personas, in or... quod... non habent, vnde? Credo, quod hinc debeant ministrari de bonis prælatr, vel de communibus, prout not. de postulantibus, in... eo. in glo. quero.

Adde ad hanc q. glo. vl... §. fin. & ibi Archi. Domi. Imol. & Phil. Fran. & Oldra. consil. ... j. qui tenet cum Mand... quod eligentes teneantur, & Io. An. in addi. Spec. ti. de expen. in vers. inter canonicos, & ita sequitur in prac. secundum Imol. vt sup. Et quis dicatur mendicans per Arch. Ioan. And. Pet. de Anch. Domin. Imo. & Philip. Franc. in c. quorundam, ver. volentes, eod. lib. vj. & Fred. de Zenis consi. cxlv.

q Præmissum est. sup. ca. prox. §. cæterum.

r Exhibere. ex. de elec. Cupientes,§. denique.

s Postulantes. Qui postulant patientes defectum in ordinibus, vel ætate, aut eis similes, sup. c. proxim. §. postulantes, de his enim loquitur constitutio Cupientes,§. denique. Quid de alijs, qui postulant alijs ecclesijs alligatos, circa quod nihil de veteris iuris obseruantia immutatur, prout innuitur in præ.§. de-

niques,

nique. Credo, quod et tunc, si postulatio sit in concordia facta, [illegible] fieri expensæ de bonis ecclesiæ [illegible] extra de elect. vt præteritæ. Si in discordia, quod quælibet pars sibi prouidere habeat, vt dictum est supra, §. proximo, de eligentibus, quando e[illegible] non possunt, vel nolunt administrare expensas. Illa enim [illegible] fuisse mens constitutionis prædictæ Cupientes, quod in prosequendis electionib9, vel postulationibus in discordia celebratis ecclesiæ non grauentur expensis.

Postulatione facta quis expensas ministrabit pro illius expeditione.

t Ministrare. Quæro de quibus bonis sint ministrandæ istæ expensæ? Dic, quod si postulatio est concors, de bonis ad prælatum pertinentibus, vel de communibus, iuxta distinctionem positam, sup. eo. cum prin. et in constitutione Cupientes, §. ad hoc argum. extra de elect. vt præteritæ. Si vero sit discors, de suo proprio tenentur administrare ipsas, sicut dixi de postulantibus [illegible], sup. in proxim. gl. & est argu. ad hoc in [illegible] constitutione, Cupientes, §. vel si [illegible] si non habet vnde: credo, quod tunc [illegible] de bonis prælati, vel de communibus, [illegible] prælatā, extra de accusatio. ex parte, & c. olim. Cum enim isti vtilitatem suarum ecclesiarum prosequātur, procurādo, quod habeant bonum prælatum, iustum est, quod habeant expēsas ab ea, xij. q. ij. caritate, ff. quod cuiusque vni, sicut municipij.

Expensæ postulationis expediendæ, vnde sumentur.

Adde Bart. Ioan. de Pla. & Luc. de Penna, in l. ij. C. de decur. lib. x. & in l. vna, C. de sumpti. recuperam.

Explicit prima pars.

INCIPIT SECVNDA PARS, IN QVA PONVNTVR XVIII. FORMAE INSTRVMENTORVM,

& literarum super his, quae occurrunt in electionibus faciendis. Et haec pars continet duntaxat vnum capitulum, in quo ponuntur xviij. formae instrumentorum.

CAP. LIX.

Licet in superioribus. a posset ad plenumque quis intelligens super ordinandis electionibus, seu postulationibus informari, tamen propter simplices, qui habere velent ea forsan in actum deducere, b sicuti experiret, in hac parte secunda subyciendas decreui formas instrumentorum & literarum de his, quae occurrunt in ipsis electionibus, vel postulationibus faciendis, per quas nonnulla superius dicta declarantur, & supplentur aliqua, quae inibi fuerant praemissa.

Licet. Hic signatur ca. lix. & est secunda pars, sub qua ponuntur, xviij. formae, quae licet rubricas habeant speciales, non tamen per capitula, sed paragrapho distinguuntur.

a In superioribus. A principio huiusmodi libelli vsque huc.

b Deducere. Nam licet quis iuris habeat peritiam, non tamen habet interdum iuris exercitium, & ob hoc aduocati in causis exercitati alijs preferuntur, C. de postul. prouidendum, & argument. extra de sta. mo. in singulis.

Qua-

Qualiter per præsentes ad eligendum debeat terminus assignari, & ad citandum absentes nuncius deputari.

FORMA I.

*IN nomine Domini, Amen. Nouerint vniuersi, quod defuncto anno tali & die.a.tali bonæ memoriæ Domino P.b.quondam episcopo Nemausen. ipsiusq; corpore tradito ecclesiasticæ sepulturæ.c. Præpositus.et tales.*d.*ipsius ecclesiæ canonici tunc præsentes.*e.*se in capitulo eiusdem ecclesiæ receperunt, & deliberatione inter se habita diligenti diem.f.talem manè hora.*g.*capituli cum continuatione.h.omnium dierum sequentium præfixerunt ad electionem futuri pontificis in ipso capitulo celebrandam, & ad omnia alia.i.facienda, quæ ipsius electionis negotium contingere dignoscuntur, & quia tales k.canonici eiusdem ecclesiæ tunc temporis erant absentes, qui debebant ad electionem huiusmodi conuocari.*l.*ad vocandum ipsos ad terminum supradictum B.præsentem.*m.*ibidem & mandatum sponte.*n.*suscipientem suum certum & specialem nuncium deputarunt, iniungentes eidem, vt ex parte ipsorum citet.*o.*eosdem, ipsisq; denunciet quòd nisi venerint.p. in termino supradicto, procedetur in ipso electionis negotio eorum absentia non obstante, prout vlterius.*q.* vocabuntur, etiam si eundem terminum contigerit prorogari. Actum &c.*

IN nomine Domini, &c. Et hic & in sequentibus formis debent fieri formæ, § & non litteræ grossæ, quia

Instrumentū an debeat cōtinere inuocationem diuini nominis.

quia omnes formę distinguuntur per paragraphos, & non per capitula, vt dixi sup. in prin. huius c. Sed nunquid est necessariū, q̄ inchoetur instrumentū taliter, vt dicatur, in nōie Domini? Non, sed ita faciunt cōmuniter tabelliones, maxime in [illegible], & bene nā oēs actus nostros debemus in nomine Domini incho are, xxiij di. in nōie Domini, & sup. cap. i. [illegible] de hoc.

Adde, quæ dixi in d. c. j.

a Die tali. Annus & dies mortis prælati debet poni in instrumento, vt sciatur, quando ecclesia vacare incepit, vt dicetur inf. forma vij.

Adde Spec. eod. § j. vbi similem formam ponit, & Ioan. And. in capitu. quia propter, in fine, & Barth. de Firm. in tract. de episcopo, in prima parte, libro tertio, quæstione prima

b Domino P. Nomen prælati debet exprimi, vt sciatur, per cuius mortem vacauit ecclesia, extra de postula. præl. c. bonæ, [illegible] j.

c Sepulturæ. An possit fieri electio, antequam corpus defuncti sit traditum sepulturæ, habes suprà capitulo primo.

Absentiū nomina instrumento scribēs falsarius.

d Tales. exprime nomina præsentium, & caue, q̄ non scribas in instrumento absentium nomina, quia falsum esset instrumentum, extra de his, quæ fiunt a prælatis sine consensu capituli, c. quanto.

Adde, an credo, quod notarius dicit interuenisse, a. b. [illegible] qui faciunt maiorem partem totius capituli, cū re vera non interuenerint, dicetur falsarius? Fred. de Senis consilio [illegible] & consil. cclxxxvj. qui tenet, q̄ non, & quæ dico inf. eo. in verbo tales.

e Tunc præsentes. Assignatio termini ad eligendum, & vocatio absentium pertinet ad præsentes, vt dixi sup. capi. iiij.

f Diem talem. Exprime diem. Adde, an post ipsum diē, vel ante diem ad electionem celebrandam assignatū electio facta valeat? Bar. de Fir. in tra. de episcopo, in j. parte, lib. j. quæst. x. & xj. & Angel. Bald. & Bened.

Mo. in

Mo. in l. post mortem, C. de fideicom. & B. in l. cū pa. tre, §. a filia, ff. de leg. ij. concluditur, quod non, quod intellige, vt no. sup. c. xxix. Quid si illa die sit feriata, an possit fieri electio? Spe. titu. de ferijs, §. ij. versi. de causis, tenet, quòd sic, & glo. in clemen. sæpè, in verbo ob necessitates, de verbor. significa. & B. de Firm. vbi supra quæst. x j.

g Hora capituli. licet hoc nō exprimatur, nihilominus illa hora venire tenētur absentes citati, sup. capitulo decimo septimo. *Absentes cōpareant hora capituli.*

Adde, quòd in citatione locus, vbi celebrari debet electio, est inserendus, secundum Specu. eod. § i. col. iiij. & Bar. de Firm. in ij. par. libro primo, quæst. i j. & quæ dixi suprà, eo. capitu. xix. in verb. in capitulo.

h Cum continuatione Hoc ponitur ad cautelam, vt supra capitulo xviij. possunt enim assignare vnam solam diem, vel plures, prout expedire videtur.

Adde Spe. e. § j. qui idem tenet, & quæ dixi suprà, eo. c. iiij. in verbo continuatione.

i Alia facienda. Puta ad decretum faciendum, & procuratores constituendum, pro electionis negotio prosequendo, & alia, quæ necessaria fuerint, ut extra de do. & cont. venerabilis.

k Tales. Exprime nomina illorum.

Adde, an si notarius aliquos, qui in principio electionis erant præsentes, & electione nondum perfecta recesserant, nominauerit, censeatur falsarius, Bal. in consi. c. xviij. in secundo dubio, vol. iij. & glo. infr. eo. forma vndecima, in verb. capitulum.

l Conuocari. qui absentes, à quo loco sint vocandi, dixi plenè sup. c. v.

m Præsentes. cum. Absens etiam posset constitui, ff. de procurato. l. ij.

Adde infr. e. c. vlt. in forma v. & quæ ibi dico post a.

n Sponte. mandatum suscipere nemo cogitur, sed susceptum necesse habet adimplere, ff. mand. si quis alicui, §. si mandato. extra de gestis. Ioannes *Mandatū susceptum tenetur quis adimplere.*

o Citet eosdem. Citatio benè potest fieri per nuntium, extra de ap. cùm parati, vbi de hoc. Vtrum autem credatur isti nuncio dicenti se citasse, dixi supra, capitulo iiij

p Nisi venerint. Simile, extra de in integ. resti. cum literis.

Citatio absentium an debeat comminationem continere.

q Nec vlterius. Hæc comminatio poni, ut ad cautelam, nam licet dicant aliqui, quòd sufficit simpliciter semel vocari absentes, tutius tamen est, vt sic fiat citatio, vt dixi supra capitulo xviij.

Qualiter, si absentes inuenti fuerint, per nuncium sunt citandi.

FORMA II.

IN nomine Domini Amen. Anno tali & die a. *tali.* B. *nuncius præpositi, & capituli ecclesiæ Nemausen. deputatus ad citandum tales ipsius ecclesiæ canonicos, pro electione futuri Pontificis in eadem ecclesia celebranda, citauit.P. canonicum Nemausen. personaliter.* b. *inuentum ex parte præpositi & capituli prædictorum, vt die.* c. *tali mane hora capituli, quam diem & horam sibi vnà cũ omnibus diebus sequentibus præfigebat.* d. *ad capitulum Nemausen. debeat conuenire, simul cum ipsis in electione huiusmodi processurus, et aliàs facturus, quæ ipsius electionis negotium contingere dignoscuntur, eidem denuncians, quod nisi venerit in termino supradicto, procedetur in ipso electionis negotio eius absentia non obstante, nec vocabitur vlterius, etiam si eundem terminum contigerit prorogari. Ad faciendam autem fidem.* e. *sui mandati, exhibuit idem nuncius*

tius dicto Petro quoddam instrumentum. f. *publicũ, cuius tenor noscitur esse talis. In nomine Domini, Amen,&c. vsque in finem.* g. *actum,* h. *&c. Sanè si citãdus nequeat personaliter inueniri, tunc nuncius supradictus præfatũ.* i. *instrumentũ legat, seu legi faciat publicè in ecclesia, vel in loco, vbi cõsueuerat cõmorari,* k. *& ipsum licet absentẽ citet ad præfixum terminum, faciens inde fieri sub forma, quæ sequitur, publicum.* l. *instrumentum.*

IN nomine Domini, &c.

a Die tali. Exprime diem, & annum, & alia, quæ in instrumentis consueuerunt apponi.

b Personaliter. hoc est exprimendum ad hoc, vt sciatur, an sit inuentus, vel non.

c De tali. exprimat diem nuncius & annum, & caueat sibi, ꝙ non recedat à forma mandati sibi facti, qa si faceret, citatio non valeret, ff. mand. diligenter, ex. tra de rescrip. cùm dilecta. *Nuncius citans formam citationis obseruet.*

d Præfigebat. procuratorio nomine prædictorum hoc iunge in instrumento.

e Fidem sui mandati. aliàs non tenetur ei credere citatus, arg. extra de offi. deleg. prudẽtiã, j. respon. & ex. de hæred. cũ ex iniuncto, versi. ꝙ si fortè, & no. per In. ex. de elec. cũ inter vniuersas, super verb. cũ literis. *Citans fidem de mandato facere tenetur.*

Adde tex. & ibi B. Bald. Ang. & Saly. in l. fin. & Alex. in addi. ad. B. C. de exhi. reis, & in l. vna de manda. princi. & Fely. in c. cùm in iure peritus, ff. de offic. de leg. & Bar. in. extra ad reprimen. in ver. per literas, & B. Bald. & Saly. in l. consentaneum, C. quomodo & quando iudex, Ang. Aret. in §. quadrupli. de acti.

f Instrumentum. Cõtinens mandatum sibi factũ, sub forma, sup. prox. posita, vel alia competenti.

g Vsque ad finem. expedit, quòd tenor procuratorij inferatur in instrumento citationis ad hoc, ne ci-

tatus possit allegare mandatum sibi per citantem nō fuisse ostensum.

h Actum,&c. Debent poni nomina testium & subscriptio tabellionis, ac signum eiusdē, secundū quod est consuetum in instrumentis fieri.

i Præfatum instrumentum. Continens mandatū sibi factum.

k Commorari. Sic debet fieri citatio, vbi citandus inueniri non potest, ex. de do. & contu. caussam quæ, & c. venerabilis, & sup. c. v. §. sanè.

Adde, quòd in huiusmodi citatione, seu poti⁹ monitione & requisitione, cùm capitulum non habeat iurisdictionem, & sic non potest citare, sed monere, & requirere, secundū Inno. in c. cùm nobis, & ibi Ab. Sicu. col. pe. ver. an aūt duæ partes, eo. debet apponi, quòd eosdem citet personaliter, si apprehendi commodè possint, sin autem ad ecclesiam, vel ad domum solitæ habitationis. Et si habitationem eosdem non habere reperierit, citet ad locum, vbi conuersari & hospitari consueuerunt, vt notat. suprà, capitu. v. & Bar. in l. iiij. §. prætor, col. ij. post prin. quem ibi sequūtur Moder. ff. de dam. infecto, tamen si prædicta non ponantur, sed simpliciter, quòd citet, intelligitur ciuiliter, secundum iuris formam, l. si ita stipulatus, ff. de vsur. Et isto casu relatio nuncij debet inscribi magis ampla, ita, quod omnia prædicta includantur, secundum Bar. vbi sup. & formas hìc & seq. per ipsum Mandago. insertas, quòd no.

Citatio per quid probabitur.

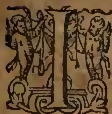
l Publicū instrumentū. Vel habeat testes, q audiāt citationē, lcui⁹ tamē ꝓbabitur citatio ꝑ īstrumentū, q̃ per testes, aliàs nisi ꝓbaret citationē ꝑ instrumēta, vel testes, nō crederetur sibi, altera parte negante, se citatum fuisse, vt dixi suprà capitulo quarto.

Adde, quæ ibi dixi in additione vltima.

Qualiter, si absentes non inueniantur personaliter, sit in loco publico citatio faciēda.

FOR-

FORMA III.

N nomine Domini, &c. B. nuncius præpositi et capituli ecclesiæ Nemau. deputatus ad citandum tales ipsius ecclesiæ canonicos pro electione futuri episcopi in eadem ecclesia celebranda, vt constabat.a.per quoddam publicũ instrumentum, cuius tenor inferius cõtinetur, volens, vt dicebat, citare per canonicum Nemausen. consuetũ morari in studio Tholosano, si ipsum posset personaliter inuenire. ideo, quia eundem non inueniebat, legi fecit publicè instrumentum ipsum in maiori.b.ecclesia Tholosana, præsente cleri & populi multitudine copiosa, & eo lecto citauit ibidem alta voce dictum P.ex parte præpositi & capituli prædictorum, &c. sicut suprà.c.vsque ibi.prorogari. Tenor autem instrumenti præfati noscitur esse talis.

IN nomine Domini, & cætera.

a Vt constabat. Hoc non debet scire tabellio, nisi viderit instrumentum, sed debet tunc dicere, vt constare dicitur, per quoddam assertum publicũ instrumentum.

b Maiori ecclesia. Hoc ideo fit, vt prætendere non possit ignorantiam, extra de postu. præ. capitu. primo, xvj. distin. quòd dictis ar. C. de anna. ex l. vt perfectius: consulo autem, quòd in ecclesia, vel beneficio, si quod habet, & etiam in domo, vbi cõsueuit morari, talis citatio fiat. vt sup. §. proxim. & suprà capitu. v. vbi de hoc, & extra de do. & contum. causam quæ, cum similibus. **Canonicus absens si non inueniatur, qualiter citabitur.**

Adde tex. in clem. causam, & ibi Cardina. de Zaba. & Imo. eodem, & Maria. Zosi. in repeti. dict. capitul.

causam, & extra vaga. Bonifa. octaui. rem nō nouam aggrediamur, de dolo & contu. & quæ dixi suprà, ca. proxim. in addi. pen.

c Sicut suprà, in forma proxi. ibi, vt die tali, &c.

Si capitulum absentes citare voluerit per literas, qualiter huiusmodi literæ sint formandæ.

FORMA IIII.

N nomine Domini, &c. vsq; in finem. a. *Actum, &c. B. præpositus & capitulum.* b. *ecclesiæ Nemausen. dilectis in Christo talibus.* c. *eiusdem ecclesiæ canonicis salutem in Christo salutis auctore. Cùm recolendæ memoriæ Dominus B. quondam episcopus Nemansen. tali die, quod non sine grandi mentis amaritudine referimus, naturæ soluens debitum.* d. *spiritum suo reddiderit creatori, nos ipsius corpore tradito reuerēter ecclesiasticæ sepulturæ, nolentes, quòd nostra ecclesia pastoris existeret solatio diutius destituta.* e. *talē diem cùm continuatione.* f. *omnium dierum sequentium* g. *concorditer præfiximus ad electionem futuri Pontificis in nostro capitulo celebrandā, & ad alia.* h. *omnia peragenda, quæ ipsius electionis negotium contingere dignoscuntur. Vt igitur ignorantiam prætendere nequeatis, vobis præfixionem huiusmodi duximus intimandam, mandantes, quatenus dicta die manē hora capituli, quam diem & horam cum omnibus diebus sequentibus, quousq; ipsius electionis negotiū fuerit*

rit expeditum, vobis tenore præsentium aßignamus.i. ad Nemausen.capitulũ veniatis,vna nobiscũ de futuri electione Pontificis tractaturi, & in ipso electionis negotio modo debito processuri. Alioquin.k. vobis non ex peccatis,nec vlterius etiam, si prædictus terminus prorogatus fuerit:conuocatis, in huiusmodi electionis negotio procedemus, vestri absentia non obstante. Ad istas.l. autem literas præsentandas. B.latorem ipsarũ specialiter duximus deputandum.Datum,&c.

IN nomine Domini,&c.

a Vsque in finem.Ponatur tenor, vt dixi sup.forma proxima.

b Capitulũ.Cautè ages,si exprimas nomina præsentium,vt sciatur, cuius mandato fiat citatio,& dices sic.B.præpositus,& tales canonici Nemausen.facientes in hac parte capitulum Nemausen. dilectis, & cætera.

c Talibus.Exprime nomina illorum.

d Debitum. Hoc debitum nemo poteſt vitare, extra de postulatio, bonæ, in prin.extra de testam.capi. Raynaldus,§.demum.

e Destituta.Ne lupus rapax gregẽ dominicũ inuaderet,& eadem ecclesia detrimentum in suis facultatibus pateretur,extra eodem,ne pro defectu. *Ecclesiarum diuturna vacatio est periculosa.*

Adde glo.suprà in probe. in verbo viduatę,& quę ibi dixi.

f Cum continuatione.Super hoc dic,vt suprà cap. iiij.& xviij.& sup.forma j.& c.xvij.

g Sequentium.Quousq; fuerit electio celebrata,vt infrà sequen.

h Alia.quæ sunt ista alia,dixi suprà forma j.

i Assignamus. Citatio absentium spectat ad præsentes,etiam si non fuerit, nisi vnus solus præsens, vt dixi suprà cap,iiij.

k Alioquin. De ista comminatione, dic, vt sup. c. j. & forma j. vbi de hoc.

l Ad istas. Hæc clausula nō est de necessitate, non enim est vis, per quem literæ præsententur, dum tamen de præsentatione ipsarū constet, ar. extra de postula. præ. c. j. & extra de offic. dele. prudentiam.

Qualiter literæ citatoriæ capituli debeāt absentibus præsentari.

FORMA V.

IN nomine Domini, &c. Nuncius, vt dicebat, præpositi & capituli Nemausen. præsentauit talibus canonicis Nemausen. personaliter inuentis quasdam patentes literas ex parte præpositi & capituli prædictorum quodam pendenti sigillo cæreo sigillatas, in cuius circumferentia. a. hæ literæ legebantur, scilicet, capituli Nemausen. & in eius medio imago Beatæ Mariæ virginis Filium tenentis in brachijs sculpta erat, præcipiens mihi notario infrascripto, quòd de præsentatione huiusmodi facerem publicum instrumētum, literarum autem ipsarum tenor noscitur esse talis. S. præpositus, &c. vsque in finem. b. *Actum, &c. Cæterū, si citandi nequeant personaliter inueniri, tunc in conspectu omnium legantur literæ publicè supradictæ in ecclesia, vel in loco, vbi consueuerant commorari, & fiat inde publicum instrumentum, sicut in alio casu superius est præmissum.* c.

Litera citatoria absentiū

IN nomine Domini, &c.

a Circumferentia. Nota, quòd ad hoc, vt de præsentatione harum literarum certitudo plenaria habeatur,

beatur, sunt inserenda in instrumento, hæcque hîc sequuntur: nonnulli etiam ad maiorem expressionem cæræ, qualiter exprimunt, scilicet, an sit viridis, vel rubea, aut alterius coloris, & testificantur ipsas literas non esse cancellatas, nec abolitas, nec abrasas, nec in aliqua parte sui vituperatas. *canonicorum multa continere debent.*

b Vsque in finem. Ponatur totus tenor literæ citatoriæ.

c Præmissum. suprà forma tertia.

Qualiter ab absente debet in electionis negotio constitui procurator.

FORMA VI.

N nomine Domini, &c. B. canonicus Nemausen. Tholosæ. a. *commorans, habens talem & tantam infirmitatem,* b. *vel inimicitias capitales.* c. *propter quam, seu quas non poterat absque periculo sui corporis personaliter accedere ad ecclesiam Nemausen. nec interesse in tali termino sibi à præposito & capitulo ipsius ecclesiæ aßignato, ad electionem futuri episcopi celebrandam, fecit suum certum & specialem procuratorem.* C. *eiusdem ecclesiæ canonicum.* d. *sibique commisit ad instantis electionis negotium totaliter vices suas. Dans eidem plenam, generalem, & liberam potestatem nominandi, eligendi,* e. *ac etiam postulandi vice & nomine ipsius personam idoneam,* f. *in episcopum, & pastorem ecclesiæ Nemausen. ac iurandi.* g. *in suam animam, si opus.* h. *fuerit, iuxta formam concilij* i. *generalis, quòd ipse.* k. *impedimento huiusmodi te-*

 netur,

netur, & vt credit, tenebitur in termino supradicto, necnon, quòd erit tunc in loco prædicto, vel in alio. l. de quo deberent absentes canonici pro electionibus iuxta consuetudinem. m. ipsius ecclesiæ Nemausen, conuocari, & nihilominus alia omnia. n. & singula faciendi, quæ per ipsum. B. si præsens esset, possent in ipso electionis negotio fieri, vel quomodo libet expediri promittens idē. B. C. ratum & firmum perpetuò habiturū, quicquid per dictū procuratorem suum actū fuerit in præmissis, & quolibet præmissorū, actū, &c. Porrò vbi is, qui procuratorē constituit, vult per se præstare. o. iuramentum huiusmodi, tunc verba. p. illa ac iurandi, &c. vsq; ibi Nemausen. ecclesiæ conuocari, non sunt in ipso procuratorio inserenda, sed est in fine post illa verba, quolibet præmissorum, hæc clausula tūc ponenda, insuper ipse. B. iurauit. q. ad sancta Dei Euāgelia corporaliter à se tacta, ꝙ ipse impedimento huiusmodi detinetur, & vt credit, detinebitur in termino supradicto, eritq; in loco prædicto, vel in alio, vnde debēt absentes canonici iuxta consuetudinē Nemau. ecclesiæ pro electionibus conuocari. Actum, &c.

Absens procuratorē ad eligendū constituens locū exprimat impedimētum.

IN nomine Domini, &c.

a Tholosæ cōmorans. Nota, ꝙ locus est in procuratorio exprimendus, vt sciatur, an constituēs procuratorē sit in loco tali, vnde sit ad electionē vocandꝰ. Itē debet etiā exprimi infirmitas, vel aliud impedimentum, vt per hoc appareat, an sit legitimè impeditus, necne, quod dic, vt notatur suprà c. xj.

Infirmitates quædam non excusant.

b Infirmitatē. puta continuā, vel tertianā, aut aliā, per quā legitimè impediatur, v. q. iij si ægrotans, ex. de procu. querelā. Nā non oīs infirmitas legitimū præsta-

præstaret impedimentum. ff. de re iudica. quæsitum. De hoc notatur suprà, c. xij.

Adde, quæ ibi dixi, in verbo infirmatur.

c Capitales. Hæc est benè sufficiens causa, propter quam absentes possunt constituere procuratores, vt dixi, c. xij.

d Canonicum. Hoc ideò dicitur, quòd non debet extra collegium committere vicem suam, extra eo. quia propter, suprà c. x. vbi de hoc, quod si nullus de collegio vult recipere, nunquid poterit extra committere? dic vt suprà c. xiiij. *Procurator ad eligēdum sit de collegio.*

Adde, quæ vtrobique dixi in vtraque quæstione.

e Eligēdi. Hoc solum sufficeret: nam cui datur potestas eligendi, & postulandi data intelligitur, extra eod. in causis, & suprà, cap. xv. vbi de hoc, non tamen est malum, si talia in procuratorio inserantur: quia superflua non vitiant contractum. C. de testi. l. testiū & ff. de supel. leg. l. legata in princ.

f Idoneam. Dato quòd non diceretur, nihilominus intelligeretur, extra eod. causam quæ, arg. ff. de ritu nupti. l. quanquam.

g Ac iurandi. Vbi constituens non iurat per se, necessarium etiam est, quod hæc clausula ponatur in procuratorio, alias nō posset procurator iurare, nisi speciale mandatum haberet, sicque per consequens non tenerētur eum admittere alij de capitulo. Quod dic, vt notatur suprà, c. xvj. *Procurator sine speciali mandato iurare non potest.*

Adde quæ ibi dixi in addi. ij.

h Si opus fuerit. Id est, si fuerit requisitus: alias nō tenetur iurare vt dixi supra, c. xj. in princ.

i Concilij generalis. extra eodem, quia propter.

k Quod ipse. Ecce quid debet continere iuramentum, siue iuret procurator, habens ad hoc speciale mandatum, siue ipsemet Dominus principalis, vt dixi suprà, cap. xj.

l In alio. Exprimat locum. Nam ad hoc tenetur, vt dixi, supra eo. forma in prin. & suprà, c. xj. in prin.

m Consuetudinem. A quam remoto loco sint vocandi absentes, dixi suprà.ca.v.

Procuratores absentiũ requiri debent ad decretum faciendũ, etc.

n Omnia & singula. Sicut est subscribere in decreto, & vna cùm alijs procuratores ad petendum confirmationem constituere, & similia. Sed nunquid est necessarium, quòd ad decretum faciẽdum & procuratores constituendum requirantur procuratores absentium? Non videtur, ar. huius, quod dicitur de infirmis suprà, c.xxv. sed puto tutius, quòd requirantur, ar. extra eo. scriptum est.

Procuratorẽ absentis non tenetur capitulũ admittere nisi constet de iuramẽto præstito super impedimẽto.

o Per se præstare. Quod potest, si vult, vt dixi suprà, cap.xj.

p Verba illa posita. suprà forma proxima.

q Iurauit. Nisi tabellio testificetur de hoc iuramẽto præstito à constituente, vel alias fiat fides de eo, non tenetur capitulum admittere procuratorem absentis, suprà, ca.xj.§. vlt.

Qualiter electionis processus est à principio vsque ad finem, cùm per formam scrutinij proceditur, ordinandus.

FORMA VII.

N nomine Domini, Amen. Bonæ memoriæ Domino. a. *P. quondam Episcopo Nemausens. anno.* b. *tali & die tali viã vniuersæ carnis ingresso, ipsiusq́ corpore tradito ecclesiasticæ sepulturæ.* c. *G. Præpositus, & alij Nemausen. canonici tunc.* d. *præsentes diẽ* e. *istam cum.* f. *continuatione sequentium præfixerũt ad electionem futuri Episcopi celebrandam, facientes absentes.* g. *omnes ad terminum huiusmodi euocari, sicut de his cõstare.* h. *dicitur per quædam publica instrumẽta. Conuenientibus igitur in termino huiusmodi*

iusmodi ad capitulū Nemausen. omnibus, qui debuerunt. i. voluerunt et potuerunt commodè interesse: quorū omnia nomina inferius. k. cōtinentur: Præpositus. l. prædictus vice sua et omnium ac singulorū de ipso capitulo, mādato ab eis specialiter sibi. m. facto, monuit. n. oēs excōmunicatos, o. suspēsos, vel etiam interdictos, necnon et quoscunq; alios. p. si qui essent forsitā inter eos, qui de iure aut de cōsuetudine. q. interesse in Episcopo electiōis negotio nō deberent, q̄ recederēt de capitulo, alios eligere liberè permittētes, ꝓtestans, q̄ nō erat sua vel aliorū intētio tales admittere tanq̄ ius in electione habētes, aut ꝓcedere seu eligere cū eisdem: imò volebat, q̄ voces talium, si qui reperirētur interfuisse, postmodū nulli præstarēt suffragiū, nec afferrēt alicui nocumentū, et prorsus non pro receptis, siue pro nō habitis haberētur. His peractis, & deliberatiōe habita, per q̄ formā esset in electionis negotio ꝓcedendū tamen placuit omnibus & singulis. r. per viā scrutinij eidē ecclesiæ prouidere, vnde assumpti fuerunt tres. s. cōcorditer, videlicet. A. B. C. de ipso collegio fide digni, quibus ab omnibus & singulis. t. potestas data extitit, vt secretò. u. & sigillatim vota omnium, primò. x. tamen sua, et postmodum aliorum inquirent diligenter, & ipsis in scriptis redactis, mox in communi eadem publicarent. y. Scrutatores autem ipsi potestatē sibi traditam acceptantes, ad vnum angulum. z. capituli se traxerunt, & associatis sibi me notario & testibus infrascriptis. a. ad scrutinium processerūt, scrutādo primò ad inuicē vota sua iuxta formā sibi traditā in hunc modū, duo etenim ex eisdem. s. B. & C. tertiū, vide-

videlicet, A. per patrem & filium & spiritum sanctū, & in animæ suæ periculum adiuratum, b. vt secundū c. Deum, ac secundum conscientiam suam in illum diriget votum suum, quem Nemausen. ecclesiæ magis. d. vtilem et magis idoneum reputaret: ipse autem taliter adiuratus consensit in. R. Nemausens. ecclesiæ archipræsbyterum, in hunc modum: ego. e. A. præsbyter & canonicus Nemausens. consentio in archipræsbyterum, ipsumq́ue nomino, eligo. f. in Episcopum & pastorem ecclesiæ Nemausens. deinde. B. & A. socijs suis. s. A. & C. modo simili adiuratus consensit in D. eiusdem ecclesiæ canonicum. g. in hunc modum: ego B. dyaconus & canonicus Nemausen. consentio in. P. ipsumq́ nomino & eligo in episcopū & pastorem ecclesiæ Nemausen. consequenter tertius scilicet. C. à duobus alijs, vt præmittitur, adiuratus consensit in. B. Archipresbyterum, in hunc modum: ego C. subdiaconus & canonicus ecclesiæ Nemausen. & c. Postea verò absque aliquo interuallo. h. ijdem scrutatores processerunt ad scrutinium aliorum, secretè & sigillatim votum cuiuslibet exquirentes, & in primis præpositus habens in capitulo primam. i. vocem, vocatus ab eisdem scrutatoribus, iuxta formam præmissam, etiā adiuratus consensit in B. archipresbyterum in hunc modum: ego C. præpositus & c. Item B. archidiaconus modo simili adiuratus consensit in B. eiusdem ecclesiæ canonicum, in hunc modum: ego B. archidiaconus. k. & c. Inquisitis. l. itaque sigillatim & secreto voluntatibus singulorum, & per me infrascriptum tabellionē in scriptis redactis, sicut superius continetur, ipsi scrutatores

tatores de loco, vbi scrutinium fecerant, recedentes, ad alios redierunt: & mox. m. *in communi.* n. *vota eadem publicauerunt,* o. *quibus taliter ita publicatis, G. de mandato.* p. *dicti præpositi, & omniũ prædictorũ collationem.* q. *fecit numeri.* r. *ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum sub hac forma: Constat.* ſ. *deinde, quòd nos sumus. L. canonici.* t. *Nemausens. de quibus: xxx. Archipræsbyterum, & xviij. in B. ac dictus Archipræsbyter.* u. *in. C. & dictus. B. in. S. sua desideria direxerũt: sicut patet per scripturam vota seu consensus nostrum omnium continentem: sic ergo cõstat, quòd maior pars totius capituli consensit in Archipræsbyterum supradictum, & ita est ratione numeri alijs præferendus. Item & ratione zeli est similiter præferendus: nam illi, qui nominauerunt eundem, sunt antiquiores.* x. *tempore, meritis præstantiores, & in maioribus dignitatibus & ordinibus constituti, quàm alij. Nec in suum consanguineũ.* y. *consenserunt: illi autem, qui in dictũ P. consenserũt, non solum sunt tempore iuniores, ac in minoribus ordinibus constituti, sed etiam videntur in ipsum carnalitatis animo consensisse pro eo: quia ipse. B. est consanguineus eorundem. Dicti verò Archipræsbyter &. P. qui alios nominarunt, sunt in suis nominationibus singulares, ergo consideratis his, electores dicti Archipræsbyteri præsumuntur meliorem zelum, quàm alij, habuisse. Item & ratione meriti est similiter ipse Archipræsbyter præferendus: nam ipse est doctor.* z. *decretorum, & longo tempore in plerisque famosis studijs plurimos in canonibus laudabiliter erudiuit: est etiã conuer-*

conuersatione honestus, a. *moribus ornatus, & in spiritualibus, ac temporalibus plurimum circumspectus,* b. *ætatis.* c. *legitimæ, ac de legitimo matrimonio.* d. *pcreatus & in sacris ordinib.* e. *constitutus. Prædictus verò. B. licet literaturam habeat competentem, non tamen tantam, quantam Archipræsbyter sæpefatus. Præterea defectum patitur in ætate:* f. *nec habet illam circumspectionem in spiritualibus & temporalibus, quam deceret.* g. *est etiam talibus.* h. *criminibus irretitus, propter quæ nec aliquatenus est eligendus.* i. *Alij autem, videlicet. T. & G. nec in literatura, nec in alijs sunt adeò sufficientes, sicut Archipræsbyter sæpefatus: patet ergo, quòd ratione numeri, zeli, ac meriti.* k. *est ipse Archipræsbyter præferendus, & communiter.* l. *eligendus. Collatione.* m. *igitur ita facta, fuerunt singuli requisiti,* n. *si placebat eis, quòd eligeretur dictus Archipræsbyter in cõmuni,* o. *cùm in eum maior & sanior pars totius capituli consensisset, quibus consentientibus et volentibus, talis de mãdato* p. *ipsorum eũ solenniter elegit in hũc modum: In nomine.* q. *patris et filij & spiritus sancti, amen. Cùm vacante Nemausens. ecclesia vocatis, qui fuerant euocandi, et præsentibus die præfixa omnibus, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt cõmodè interesse, placuit omnibus per formam scrutinij vacanti ecclesiæ prouidere: factoq; scrutinio, iuxta formam concilij generalis, ac eo publicato, & collatione habita diligenti, repertum sit maiorem.* r. *& saniorem partem totius capituli direxisse in Archipræsbyterũ vota sua, virum vtiq; prouidũ.* s. *et discretum, literarũ scientia &*

tia et moribus & virtuosis actibus meritò cōmendandū, in sacris ordinibus et ætate legitima constitutū, ac de legitimo matrimonio procreatū, et in spiritualibus ac temporalibus plurimū circumspectum, idcirco ego talis vice mea, & totius.t. capituli, ac omnium ius in ipsa electione habentium ex potestate mihi à toto capitulo tradita & concessa, dictū Archipræsbyterum, inuocata spiritus sancti gratia, eligo.u. in Episcopum & pastorem ecclesiæ Nemausen. Electione autem huiusmodi celebrata, eam omnes & singuli approbarūt x. & cantando alta voce Te Deum. y. laudamus, dictum suum electum ad ecclesiam deportarunt: intronizātes. z. ipsum in Episcopali cathedra, vt est moris: & deinde talis electionem ipsam clero & populo solenniter publicauit, a. Acta. b. fuerunt ista, &c. Sanè si illi, qui in. P. sua vota direxerunt, non consentiant, quòd Archipræsbyter eligatur, dicentes suam partem esse alia saniorem, & ob hoc ipsum. P. & non dictum Archipræbyterum eligendum, c. tunc etiam seruabitur dicta forma in omnibus, vsque. d. ibi, & communiter eligendus. Deinde, quod sequitur, adiūgetur: pars. e. autem, quæ in dictum. P. consenserat, dixit ipsum. P. potius præferendum, & communiter eligendum, asserens, quòd tales. f. electores dicti Archipræsbyteri sunt maioris excōmunicationis vinculo innodati, seu ex tali causa. g. vocem in electionis negotio non habentes, vnde ipsis exclusis non habet maiorem partem ipse Archipræsbyter, sed minorē. Item ꝙ. dictus Archipræsbyter est excōmunicatus, h. aut periurus, i. & talibus alijs. k. criminibus irretitus,

propter

propter quæ facta de ipso electio esset irrita ipso .l.iure.Dictus verò.B.est competentis.m. scientiæ, ac ætatis legitimæ,quamuis pars altera contrarium asseueret: est insuper honestæ conuersationis, & vitæ,ac in spiritualibus et temporalibus prouidentiæ circumspectæ. Item est de legitimo matrimonio procreatus, & in sacris ordinibus constitutus, quibus omnibus, & alijs eius meritis commendandus diligenti consideratione pensatis pars consentientium ineundum maior & sanior,alia est censenda. Bonumq́; zelum habuit: nec carnalitatis affectum secuta extitit, quicquid asserat pars aduersa,sed potius iudicium rationis. Collatione igitur ita.n.facta, & his, qui dictum Archipræsbyterum nominauerunt,nolentibus alijs acquiescere,vel contra,vtrisque etiam dicëtibus suam partem esse altera saniorem,ac suis insistentibuss nominatis,tandem talis de mandato. o. eorum,p.qui in dictum Archipræsbyterum direxerant vota sua, elegit eum vice sua & aliorum solenniter in hunc modum: In nomine patris, &c. sicut suprà.q. Eodem.r. modo etiam & in continenti talis de mandato eorum, qui in.P.consenserant supradictum,ipsum vice sua & ipsorum sub hac forma elegit: In nomine patris & filij, & cæ. quibus.f.electionibus taliter celebratis,pars vtraque Te Deum laudamus, alta voce cantauit, & electionem à se factam clero & populo solenniter publicauit.t. Acta fuerunt ista, & cæt.

IN nomine Domini,&c. Hæc forma est diligenter notanda. Nam per eam potest quis plenè instrui, qualiter sit in forma scrutinij procedendum.

aDomino.

a Domino. P. Nomen defuncti Episcopi est exprimendum, vt sciatur, per cuius mortem est Ecclesia pastorali solatio destituta. Item modus est exprimēdus, per quem vacat ecclesia, vtrum per mortem, renunciationem, translationem, remotionem prelati: nam istis modis vacare potest, vt patet extra de trāslatio. inter, & extra de renun. nisi cum pridem. *Vacatio ecclesiæ potest multipliciter contingere.*

Adde ad fi. glo. quæ dixi post glo. in probe. in verbo celebrandæ, & in c. j. in verbo mortis & Ioan. An. Domini. Archi. Pet. de Anch. Imol. & Philip. Fran. in c. generali, & Dominic. in c. nemo. col. iiij. in fi. eod. libro. vj. & glo. in cle. j. vt lite pend. & Felyn. in repe. c. in nostra in correlario. xxxvij. de rescript. & Franc. de Pauinis in suo trac. de potestate c. in prælu. vlt. q.

b Anno tali & die tali. Hoc non est aliquotiens omittendum, vt sciatur, quo tempore incepit ecclesia vacare.

c Sepulturæ. Sic suprà forma. j. Vtrum hoc sit necessarium, dixi suprà c. ij

d Tunc præsentes. Ad illos spectat vocatio absentium, vt dixi suprà, c. iiij.

e Diem istam. Exprimat eam tabellio, vt sic appareat vtrum infra tempus debitum sit electio facta.

f Cum continuatione. De hac continuatione, an sit necessaria, dic vt suprà forma. j. & suprà, c. iiij.

g Absentes. Supple qui de iure vel de consuetudine vocari debuerunt. extra de elect. quòd sicut, & ca. in Genesi, & suprà, c. iiij. & c. v. *Absētes quandoq; de iure quandoq; de consuetudine sunt vocādi.*

Adde quæ dixi in d. cap. v. in glo. ij.

h Constare dicitur. nō enim debet hoc asserere tabellio, nisi certus esset, cum de his, quæ vidit & audiuit tantum debeat conficere instrumentum. argum. extra de consue. ex litteris. ex. de rescriptis, ad audientiam. Adde quod notarius in instrumento, quando testatur de actu, qui fit vel occurrit in eius præsentia, non debet vti verbis iuris, sed facti tantum, secundū glo. in c. si quis iusto. in verbo detentus, in fi. e. li. vj.

Et idem dicit in no. in teste deponente, vt ipse not. in ca. cùm causam, de testi. sed Oldra. tenet contrarium in consil. c. dicens, quòd licet istud dictum sit verum in teste, secus in notario, & ipsos concordat Domini. de sancto Ge. in d. c. si quis, & Ioan. An. in addi. Spec. ti. de Syndi. §. j. ver. vber. Porrò, & vide, quæ no. Bar. Ioan. de Pla. & Luc. de Pen. in l. j. C. de fide instru. & iure Hastæ Fisca. li. x. & Pau. de Cast. cōsil. ccccxx. vol. anti. secundum verum numerum.

i Debuerunt. Hæc verba exponuntur suprà, c. xix.

k Inferius. Nōn est vis, an in principio instrumenti, vel in fine ponantur nomina canonicorum.

l Præpositus. Non est vis, per quem fiat hæc monitio, dummodo fiat de consensu aliorum vel eis ratum habentibus.

m Sibi facto. Antequā istos moneat, vel protestationem faciat, habeat mandatum ab alijs: aliàs enim nō valeret protestatio, nisi illi eam ratam haberent, arg. ij. quæstione. vj. non solent, & ff. de iudic. licet.

n Monuit. Quid operetur hæc monitio, & quid protestatio, quæ sequitur, habes suprà, c. xx.

o Excommunicatos. Excommunicati, suspensi, vel interdicti in electionibus interesse non debēt. Quod dic, vt suprà, c. vj. & xx.

p Alios. Puta laicos, extra de elect. Massana, vel ab eligendi potestate suspensos, extra eod. cùm Vintonen. & suprà, c. ix. Adde quòd laicis ius eligendi prælatos de consuetudine & priuilegio competat, Abb. & Doct in d. c. Massana, & in c. sacrosancta eodem, & Arch. Dominic. Card. Alexan in c. j. & in c. Adrianus in ij. lxiij. di. & Ioan. Andr. in c. ij. de præbend. l. vj. & Abb. in c. quanto de consue. & Felyn. in ca. dilecto, in princ. de testi. per illum text. & Bar. Bal. in repet. cap. Raynardus Card. col. de testa. vbi ponit, quid de canonicis & laicis mixtim, & Bartho. de firm. in tracta. de Episcopo, in prima parte, libro quarto, quæstio. xxxj. & Felyn. in ca. Apostolicæ colum. iiij. versi. cæterùm limitabis

Laici electiōi interesse non possunt.

limitabis de except. & Doctor. proxi.alleg.

q Consuetudine. Interdum aliqui de consuetudine intersunt in electionibus, qui alias de iure interesse non debent, ex. de elect. Gumana. & extra de causa possess. cùm ecclesia suprà, c. viij.

Consuetudo facit, vt quis aliàs incapax intersit electioni.

Adde, quæ ibi dixi, & Doct. in præceden. postil. allega. & tex. in cap. Abbate, de verb. sign. & in capitu. cùm dilectus, & vtrobiq; per Abb. de consue. & Fran. de Zaba. in consil. iiij. columna tertia, versicu. si contingat, & signo, de homede. in consi. lj. columna prima, & Parid. de Puteo. in tractatu Syndica, in littera electio.

r Singulis. Vtrum ab omnibus simul, vel à singulis possint esse plures procuratores, & ipsi scrutatores assumi, dixi suprà, c. xxiiij.

s Tres. Vtrum possint esse plures, vel pauciores: & an possint assumi aliunde, quàm de collegio, dictum est suprà, c. xxiij. tabellio autem semper debet exprimere, qui sint, & quot, & an de collegio, vel aliunde.

Adde quæ dixi in di. c. xxiij. in verbo factum.

t Singulis. Vtrum ab omnibus simul, vel à singulis possint isti scrutatores assumi, dixi suprà, c. xxxiij.

Adde quæ ibi dixi in j. addi. Et nota. quòd de hac electione scrutatorum debet fieri instrumẽtum publicum, secundum Specu. eod. § j. & Bal. in l. j. in ante penul, co. C. qui admitti ad bon. pos. & Barth. de fir. in tracta. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. j.

Vota inquiri secreto & sigillatim ipsa in scriptis redigi, & cæt. sunt de substantia electionis.

u Secreto. de substantia electionis est, quòd secreto & sigillatim fiat votorum inquisitio, suprà, capit. xxiiij. vbi de hoc, quòd vota in scriptis redigantur suprà, c. xxiiij. quòd fiat collatio suprà, c. xxxj. quòd fiat electio in communi suprà, ca. xxxiiij. si enim aliquod istorũ omissum fuerit, electio est nulla, suprà c. xxij. vbi de his plenè notatur.

Vota sua scrutatores primò inquirant.

x Primò tamẽ sua. Hoc exprimitur ad cautelã: Nã dato, q nõ exprimeretur, nihilominus tamen deberent primò scrutari vota sua, postmodum aliorũ, vt dixi

dixi suprà, c.xxiiij. sed propter aliquorum opiniones melius est, quòd hoc exprimatur.

y Publicarent. Modus iste sumitur ex concilio generali. extra c. quia propter. Quidam tamen istis scrutatoribus maiorem dant potestatē, s. quòd collationem faciant, & ꝙ vnus ex eis ex voluntate sociorum suorum, vel alterius ipsorū illum eligat in cōmuni, qui ab omnibus, vel à maiori & saniori parte totius capituli fuerit nominatus, & hoc est vtile ecclesijs, quia per hæc via excluditur eis, qui diuersas electiones facere vellent.

Scrutatores magnam potestatē habēt secundum aliquos.

z Angulum capit. Ne ab alijs possent audiri, supr. c.xxiiij. Adde quid si erāt in aliquo loco congregati, quàm in angulo capituli: sed tamen intra clausuram ecclesiæ, an per hoc dicatur instrumentum nullum? Bal. in consil. ccxxiiij. vo. iij. in prin. tenet, quòd non.

Testes & tabellio possunt interesse scrutinio.

a Infrascriptis. Licet scrutinium sit secreto faciendum, nihilominus possūt interesse tabellio & testes. vt dixi suprà, c.xxij. & c.xxiiij.

b Adiurarunt. An adiutorio sit necessaria, dictum est, suprà, c.xxiiij.

c Secundum Deum. Hęc verba exponūtur suprà, capit. xiiij.

d Magis vtilem. Licet de iure melior sit eligendus, vt viij. q. j. licet: sufficit tamen, ne malus existat, extra de elect. cùm dilectus & dixi suprà, c.xxiiij. §. vltimo.

e Ego. a. Nota, ꝙ tabellio, seu is, qui vota scribit, potest ipsa scribere in prima persona, sicut hic dicitur vel in tertia, si voluerit, vt dicat, talis cōsensit in talē, & ipsum nominauit, & elegit in Episcopū, &c. melius est tamen, ꝙ scribat in prima persona, & hoc magis à Doctoribus approbatur, vt dixi suprà, c.xxviij.

Dignitas & ordo faciunt præsumi de aliquo.

f Presbyter. Nota ꝙ is, qui scribit vota, debet exprimere ordinem & dignitatem cuiuslibet, sicut hic fit, & in sequentibus: quia magis prȩsumitur pro his, qui sunt in maioribus dignitatibus & ordinibus cōstituti, quàm pro alijs inferioribus, ext. c. dudum j. & dixi

dixi suprà.c.xxviij.si tamē non exprimeret, non propter hoc vitiaretur electio. Adde quæ dixi post glos. suprà eo.cxxiiij. in verbo primam vocem.

g Eligo. Nunquid est necessarium, quòd exprimat consentiens hæc tria.s.consentio, nomino, & eligo? Non puto: imò sufficit alterum solum, arg. extra de sponsa.tuen.& c.si inter. Sed hæc verborum inculcatio fit ex abundanti cautela, vnde nocet, arg. C. de testa. testamentum. Istud etiam notatur, quòd secundū quosdam is, qui consensum exprimit in scrutinio, nō debet dicere eligo, ne sint tot electiones, quot sunt in numero eligentes: sed debet dicere consentio in talem eligendum in Episcopum & pastorem. Sed non credo, quod in hoc sit vis facienda, vt de ista materia dixi suprà, c.xxvj. vbi habes, qualiter debet quis consensum suum exprimere, siue quis sit eligendus, siue postulandus. & dic vt ibi. *Votū exprimēs in scrutinio an possit dicere eligo.*

Adde quòd idem tenet Ioan. And. in c. quia ꝓpter & Abb. Sicul. col. quarta post principium, versic. fiet autem scriptura, quòd quilibet dicat consentio, vel nomino talem, &c. non autem eligo: tamē non vitiatur electio, secūdum Abb. si dicat, eligo talem, ex quo postea sequitur communis & vnica electio.

h Canonicum. In sacris ordinibus constitutum: alias non posset eligi, sed deberet tātum postulari, extra de electio. dudum.j. & extra de ætate & quali. à multis, & esset aliter exprimēdus consensus, vt dixi suprà, ca.xxvj, *Eligi in Episcopum non potest, qui in sacris non est ordinatus.*

h Interuallo. Non enim debent diuertere ad extraneos actus, nisi fortè tanta esset multitudo, quod nō posset scrutinium perfici vno die: tunc enim continuari posset in sequentem. suprà, c.xxix. *Scrutiniū nō est de necessitate in vna die faciendū.*

Adde quæ ibi dixi in j. additione.

i Primam. Ille enim, qui primam vocem habet, primò debet scrutari, vt suprà, c.xxiiij.

k B. Archidiaconus, &c. sub isto, &c. debent scribi per ordinem nomina omnium & consensus, sicut fa-

ctum eſt, ſupra, deinde continuabit tabellio, quod ſequitur.

l Inquiſitis. Verba tabellionis.

m Mox. Omnia enim ſunt vno contextu facẽda, extra eo. quia propter, &c. cum poſt petitam.

n In communi. Hoc eſt in capitulo, ſuprà, c.xxij.

o Publicarunt. Supple legendo vota ipſa omnibus audientibus intelligibiliter ac diſtinctè, ſuprà, capitulo xxx.

Collatio numeri, &c. an poßit ſine mãdato fieri.

p De mãdato. Licet ſit tutius, vt qui collationem facit, mandatum habeat ab alijs: tamen & ſine mandato fieri poteſt alijs præſentibus & non contradicentibus, vt dixi ſuprà, c.xxxj.

q Collationẽ. Qualiter fiat hæc collatio, & ſuper quibus, habes ſuprà, c.xxxj.

Collatio an debeat fieri vno ſolo electo.

r Numeri. Collatio numeri ad numerum, zeli ad zelum, & meriti ad meritũ, locum habet, cùm ſunt plures in ſcrutinio nominati: aliàs vbi ſolus vnus eſt nominatus, habet locũ collatio numeri tantum, zeli tantum, & meriti tantum. Quod dic, vt ſuprà, c.xxxj.

Adde ad iſtam gloſ. & ſequentes, quæ dixi in d. ca. xxxj. in verbo fiet & per totum.

ſ Conſtat. Verba ſunt facientis collationẽ, & durant vſque ad §. collatione.

Collatio expreſſa de omnibus debet fieri cũ ſunt plures in ſcrutinio nominati.

t Canonici. Si ſint aliqui abſentes, hic eſt, ſecundum quoſdam, in collatione mentio faciẽda, vtrum ſint vocati vel non, & ſi non ſint vocati, quare fuerit id prætermiſſum, extra eod. in Geneſi.

u Dictus Archipresbyter. Nota, quòd cum ſint plures in ſcrutinio nominati, debet de omnibus expreſſà collatio fieri numeri, meriti, atque zeli, ſicut fit hoc in duobus ſequent. §. aliàs ſi de aliquibus fieret, & de aliquibus omitteretur in prædictis tribus, vel in aliquo eorum, collatio eſſet defectiua, ar. extra de elect. in Geneſi.

Zeli melioris præſũptio ex multis inducitur.

x Antiquiores. Antiquitas & alia, quæ hic ſequũtur, præſumptionem zeli melioris inducunt, vbi nume-

merus ex altera parte non multum excedit, extra eo. dudum, j. & extra de testi. in nostra, & sup. c. xxviij.

y Consanguineum. Qui suum consanguineũ eligit, præsumitur eum eligere affectione carnali, nisi aliàs constaret eum esse idoneum, extra vt eccle. benefic. vt nostrum. Nam consanguinitas suspicionem inducit, x. quæst. ij. episcopus, lxxxix. dist. decenter. *Consanguinitas suspicionem inducit.*

Adde, quòd caro & sanguis nonnunquam reuelãt electiones, collationes, permutationes beneficiorũ, arg. c. graue. de præben. & in gl. in capitu. j §. item, ꝙ omnia, in versicu. permutationis, de coll. in pragm. & & Domi. de Rota. deci. ij. titu. de præsump. in antiq.

z Doctor. Hoc enim non est necessarium, sufficit enim, quòd habeat scientiam competentem, extra c. cùm nobis olim. Nam etsi eminens scientia in prælato desideretur, in eo tamen est competens toleranda, extra de renun. nisi, §. pro defectu. *Scientia competens in electo toleratur.*

Adde Bald. & Abba. Sicul. in capitul. cùm in cunctis, & in capitu. cum nobis olim, eod. & glo. sup. cap. xxvij. in verb. scientiam, & Bart. de Firmo, in tractat. de episcopo, in prima parte, libr. ij. quæstio. xlvij. & xxxvij. distinct. capitul. turbat. & ibi Archid. Domin. & Cardin. Alexand.

a Honestus. Is, qui eligitur, debet esse honestus vita & moribus, extra eod. cùm in cunctis, xxviij. distin. priusquam.

Addc, quòd eligendus debet esse vir bonæ vitę, literatus, constitutus in sacris, ex legitimo matrimonio natus, in temporalibus circumspectus, & etiam in spiritualibus, qui possit iura ecclesiæ tueri, prudẽs, docilis, temperatus, castus, sobrius, cautus, humilis, affabilis, misericors, in lege Dei instructus, & in scripturarum sensibus acutus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus, doctus prouid⁹, maturus, & qui reprę-hendi nõ possit, Deo & hominib. placens, hospitalis, moribus ornatus, & mansuetus, & hæc oĩa ꝓbantur, lxj. d. epm, & d. c. cũ in cũctis, &c. nisi cùm pridem, &

Bart. de Firm. in iij. parte, lib. ij. quæst. j. Et de vita episcopi vide per episcopum, in prima parte, libr. iiij, quæstione prima.

b Circumspectus. Ad hoc facit, extra de renun. nisi in prædicto §. pro defectu, & xxxix. dist. Petrus.

Electio facta de constituto, in minori ætate est nulla.

c Aetatis legitimæ, hoc est necessarium, aliter, si eligeretur in minori ætate cõstitutus, esset electio nulla, extra eod. cùm in cunctis, & c. dudum, j. quæ ætas sit necessaria in episcopo, & quæ in inferioribus dignitatibus, dixi sup. c. xxvij.

Adde, quis teneatur probare defectum ætatis, Cal. consilio v. titu. de proba. & dicam infrà, c. proxi. forma, iij. in verbo defectum.

d Matrimonio. aliàs non posset eligi, extra eod. cũ in cunctis, postulari tamen posset, extra eo. innotuit, & sup. c. liij.

e Ordinibus. In minoribus ordinibus constitutus eligi non potest, extra eo. dudum, j. & extra de æta. & qualita. à multis, sed postulari, sic suprà capitu. liij.

f In ætate. & ita eligi non potest, vt dixi suprà.

g Deceret. vnde repellendus est, xxxix. dist. Petrus, & xxxvj. dist. §. eccles.

h Talibus. Exemplifica crimina ad hoc, vt appareat, quare potius sit alius eligendus.

i Eligendus. criminosi enim eligi non debent, extra eo. cùm in cunctis, extra de exces. præl. inter dilectos, suprà capitu. xxvij.

k Ac meriti. Quid si ab vna parte sit numerus, & ex alia zelus, & merita? Dic, vt no. per B. in gl. cõmuni, extra eodem, ecclesia, ij. & per Innocen. Hostien. & B. Compost. extra eod. dudum, j.

l Communiter eligendus. Is enim debet eligi, qui ab omnib9, vel à maiori & saniori parte capituli fuerit nominatus, extra eod. quia propter, suprà c. xxij. & c. xxxj. Quid si aliquod dubium oriatur in collatione, nunquid est plena discussio facienda? Dic, vt suprà capitulo tricesimo secundo.

m Col.

m Collatione igitur, Verba tabellionis.

n Requisiti. Hæc requisitio est vtilis, vt clarius appareat de omnium voluntate.

o In communi. Id est, ab vno vice omnium, extra eod. in Genesi, & sup. c. xxxiiij.

p Mandato ipsorum. Vtrum quis possit eligere sine mandato, habes supra c. xxxiiij. hoc tamen est tutius, quod nullus eligat sine mandato, vt prædicto capitulo dicitur.

q In nomine. Verba pronunciantis electionem, & est bonum, quòd antequam pronunciet electionem, scribat ea ad hoc, vt non erret in pronunciando, non tamen est de substantia, vt electio fiat in scriptis, vt no. lxj. dist. episcopus, licet aliqui notēt, quòd in scriptis sit facienda per capitulum. ij. q. j. legum. *Electionem communem scribere. priusquam pronuncietur, bonum est.*

Adde Spe. eo. §. j. colum. v. versi. his igitur, vbi ponit formam huiusmodi pronunciationis, &c. & videtur text. cum gl. in c. quia propter, & in c. cùm inter canonicos, eod. & idem Barth. de Firmo, in tracta. de episcopo, in prima parte, lib. iij. q. iij. in fin.

r Maiorem & saniorem. Hoc habet locum, quando sunt plures nominati in scrutinio: secùs, si vnus solus: tunc enim dicet, repertum sit omnes vnanimiter direxisse.

s Prouidum. Secundum ea, quæ hic dicuntur, potest commendari is, qui est eligendus, vel aliàs, secundum quod requirit persona eiusdem, caueat tamen sibi commendans, quòd contra conscientiam non commendet, ne sic ędificet ad gehennam, extra de resti. spol. literas. *Electi cōmendatio nō fiat contra conscientiam.*

Adde glo. infr. forma xiiij. in verbo, simili.

t Totius capituli. Hoc habet locum, nisi placet omnibus, quòd ille sol9 eligatur. Secùs, si quęlibet pars vult eligere nominatum à se, tunc enim dicet eligēs, vice mea & illorum, qui consenserunt in dictum archipresbyterum ipsum inuocata spiritus sancti gratia, &c. De hoc dixi sup. c. xxxiiij.

c Eligendum. non enim semper est numero standum, vt patet extra de postul.bonæ,j.& ext. e.scriptū. Illa enim pars maior & sanior dicitur, quæ meliori zelo & maiori pietate mouetur,xl.dist multi.

d Vsque ibi.sup. §. item & ratione meriti ad finē.

e Pars autem.Verba tabellionis.

f Tales electores. Exprimantur ipsorum nomina, causa excommunicationis, nō enim debet quis cum alterius discrimine in incerto vagari, ff. de iu.iu. l. prætor edixit,extra de excep. pia.li.vj. & extra de testi.præsentium. Poterit enim esse, quòd illi,qui dicūtur excōmunicati,statim ostendent,qualiter sunt absoluti,& ita fortè pars opponens excommunicationē acquiescet,& stabit absolutioni: sicque non grauabitur ecclesia per diuersas electiones. *Vagari incerto cum alterius discrimine non promittitur à iure.*

g Tali causa.Puta,quia sunt suspensi, vel interdicti,ex.de consue.cùm dilectus,& ex.eod. in Genesi.

h Excommunicatus.Et ita eligi non potest, ex.de cleri.ex mi.proposuit, &c. si celebrat, & exprimatur excommunicationis causa,vt alio casu dixi,super tales electores.

i Periurus. qui est ineligibilis, extra de iu.iu. querelam. *Periurus eligi non potest.*

Adde ibi Fely. & quæ dixi post glo.sup. eodem, capitulo xxvij.in verbo periurus.

k Alijs criminibus. Exemplificentur crimina, sicut dixi de excommunicatione,super verbo tales.

l Ipso iure.extra eo.cùm in cunctis,& sup.c.xxvij.

m Competentis.Hoc sufficit,extra de renunci.nisi,§.pro defectu,& dixi suprà eadem forma,§.item,& ratione meriti.

n Ita facta. Hinc inde,vt cōtrà,prona est enim natura humana ad dissentiendum, vt ff. de arbi.item,si vnus,§.vltimo, & diuersitatem corporum diuersitas sequitur animorum, extra de conces. præbend.quia diuersitatem,& maximè in electionibus, lxiij. distin. capitul.vltimo,& viij.quæstio.j.nec nouum. *Discordia est hominib. naturalis.*

Adde,

Adde, quòd communio, seu societas est mater discordię, l. est pater, §. dulcissimis, & ibi Bald. & Paul. de Cast. ff. de leg. ij.

o De mandato. Dic de hoc, vt dixi suprà, eod. forma, §. collatione in glo. vtrum.

p Eorum. Benè dixit, non enim potest eligi vice omnium, ex quo non consentiunt omnes in eum, suprà, capitu. tricesimo septimo.

q Sicut. suprà, eo. forma, §. in nomine patris, hoc tamen immutabitur. Nam vbi dicit, vice mea, & toti' capituli, &c. dicet vice mea & eorum, qui consentiũt in dictum archipresbyterum, ex potestate mihi ab eis tradita & concessa, ipsum presbyterum, &c.

r Eodem modo. Verba sunt tabellionis.

s Quibus electionibus. Verba tabellionis.

t Publicauit. De his dic, vt dictum est suprà eadem forma, §. electione.

Qualiter in via compromissi est eligendi potestas in compromissarios transferenda.

FORMA VIII.

N nomine Domini, &c. bonæ memoriæ, &c. sicut sup. a. *vsque ibi, tandẽ placuit omnib. & singulis à prædicto præposito, seu à talibus super hoc specialiter.* b. *requisitis per formã compromissi eidem Nemausen. ecclesiæ prouidere, vnde vnanimiter nullo penitùs discordante.* c. *dederunt. A. B. C. suis concanonicis.* d. *plenam,* e. *generalem, & liberam potestatem per tot.* f. *dies tantummodo duraturam eligendi.* g. *episcopum de se,* h. *vel de alijs, prout eis expediens videretur, ac ipsi ecclesiæ prouidendi, ita.* i. *tamen, quòd postquam de persona cõcordes fuerint*

rint eligenda, vnus ipsorum de mandato aliorum vice sua, & ipsorum, ac totius capituli personam illam eligat in communi. k. & prouideat de eodem, compromittentes. l. vniuersi & singuli, quòd ipsum reciperēt in suum episcopum & pastorem, quem ipsi, vt præmittitur, duxerint eligendum, seu de quo duxerint prouidendum. Actum, & cæt.

IN nomine Domini, &c.

a Sicut suprà, forma proxima.

b Specialiter requisitis. Requirendi sunt singuli, si placet eis, quòd procedatur per formam cōpromissi. Nam vno contradicente non procederet hæc forma, vt suprà capitu. xxxix. & notat. per Docto. extra eodem, quia propter, & ideo de requisitione huiusmodi & consensu singulorum non omittat tabellio facere mentionem. *Compromissū impeditur per vnum.*

Adde, quæ dixi in d. c. xxxix. in verb. non valeret.

c Discordante. Hæc forma in discordia non procedit, vt dixi suprà, glo. prima.

d Concanonicis. Alijs etiam, quàm canonicis dare posset capitulum hanc potestatem, extra eodem, causam quæ.

e Plenam. Non est necessarium, quòd dicatur plenam, generalem, liberam, sed sufficit dicere, commiserunt, vel dederunt eis, vel transtulerunt in eos potestatem eligendi, vt colligitur extra eodem, in causis, & c. cùm dilectus, & capitu. cùm in iure, & ca. quia propter: nam eo ipso, quòd simpliciter eligendi potestas datur, vel transfertur, in totum dari, seu trāsferri videtur, extra de offi. deleg. venerabili, xix. distinct. si Romanorum, ista tamen verba, licet superflua videantur, non vitiant compromissum, argumen. C. de testa. testamentum. *Eligendi simpliciter data, in totum data videtur.*

Adde, quid si cuilibet ipsorum fuerit potestas eligendi data, dicatur quilibet habere potestatem in solidum,

lidum, ita, quòd vnus ſine alio eligere poſſit, Calde. in conſilio ſexto, eodem, tenet, quòd ſic.

Cõpromiſſarij intra quod tẽpus tenentur eligere.

f Per tot dies. Si certum tempus non apponeretur in compromiſſo, totum tempus, quod habebant cõpromittentes, cederet compromiſſarijs, & ideo cautè faciunt compromittentes, ſi certum tempus in compromiſſo apponant, vt ſuprà capitul. xliij. vbi de hoc. Quod autem poſſint compromittere vſq; ad certam diem, vel horam, habes extra eodem, cùm in veteri.

Adde, quæ dixi in dicto capitulo xliij. in verb. com petebat, & in verbo ſiue hora.

g Eligendi. Per hæc verba poſſunt iſti poſtulare, licet eis ſpecialiter ſuper hoc poteſtas non detur, ext. e. in cauſis, ſuprà, capitu. xv. & capi. xlvij. vbi de hoc.

Compromittentes cõpromiſſũ reſtringere poſſunt.

h De ſe, vel de alijs. An compromiſſarij poſſint eligere de ſeipſis, ſi hoc nõ exprimatur in compromiſſo, ſunt opiniones, & ideo tutius eſt, vt voluntas cõpromittentium exprimatur, vt dixi ſup. ca. xlviij. vbi de hoc. Nam cõpromittentes poſſunt reſtringere cõpromiſſum, prout placet eis, poſſunt enim compromittere, vt tantũ de gremio eccleſiæ, vel de certa eccleſia compromiſſarij eligere teneantur, vt ſup. capi. xlvij. item, quòd omnes compromiſſarij, vel duę partes ex eis, vel tot debeant cõcordare: vel, quòd de duabus perſonis, vel pluribus nominatis vnam debeant eligere, vt dixi ſuprà, capitu. xlvij. & c. xlv.

Adde, quæ dixi in capitul. hic allegatis.

Cõpromiſſarij ſimul eligere non poſſunt, etiam de permiſſione compromittentium.

i Ita tamen. Hęc clauſula ponitur ad cautelã. Nam et ſi hoc dictum non eſſet, nihilominus per vnũ eſſet pronunciãda electio, ſicut fit in forma ſcrutinij, prout diffiniuit Papa Nicolaus in ele. eccleſiæ Karleolẽ. vt dixi ſup. cap. xlj. Sed, quid ſi poteſtas data fuerit ſub hac forma, vt compromiſſarij ſimul omnes, ſi voluerint, & poſtmodum vnus ex ipſis vice ſua & aliorum ad cautelam debeant eligere perſonam, de qua cõcordauerunt: nunquid ſi compromiſſi ſimul eligant, & poſtmodum vnus ſolus, valeat electio? Dic, quòd nõ, prout

proût diffiniuit Papa Honorius in electione Arelatē. in qua sic fuerat processum, dixit enim in sua diffinitione, quòd licet consensus compromissariorum omnium, vel maioris partis ipsorum exigatur interdū, prout lex cōpromissionis inducit, in eligendo, tamen vna sit communis electio, non plures, est consensus ipse non per omnes, sed vnius tantū mysterio exprimendus, & per vnum tantummodo electio celebranda, nec licuit alicui prædictorū cōpromissariorum ex vigore huiusmodi potestatis, quæ consumpta extitit, taliter insimul eligendo ad electionem procedere iterato. Nam ex quo sic elegerunt, functi fuerunt officio suo, siue benè, siue malè, argu. extra de offic. deleg. in literis, & ff. de re iudic. l. iudex.

Adde, quòd ista q. fuit Domi. Archid. in capi. sicut, eod. libro sexto, quem ibi, licet hic Mandagot. sequatur, non tenent Ioan. An. Domi. & Philip. Franc. vbi Domi. alleg. hic Mandag. sed pone, &c. prout ibi vide.

k In cōmuni. id est, in capitulo, vel in loco cōsueto. Vtrum autem compromissarij possint, vbicunq; voluerint, eligere, dixi sup. capitu. ij. in glo. nunquid.

l Compromittentes. Hæc clausula est supr. ex decre. extra eodem, causam quæ, & c. cùm dilectus, &c.

Qualiter compromissarij processum suum ordinare debent, ac vnus ipsorum vice omnium eligere in communi.

FORMA IX.

IN nomine Domini, &c. A. B. C. compromissarij à præposito & capitulo Nemau. ecclesiæ deputati, habentes generalem, plenā, & liberā potestatē eligēdi episcopum, & eidem ecclesiæ prouidendi, prout in instrumento per me. a. infrascriptum notari: inde cōfecto plenius continetur, se in tali loco insimul congregarunt,

gârunt, & ibidem habita collatione, seu tractatu plurium personarum finaliter omnes. b. *insimul conuenerunt, in archipresbyterũ eligendum. Deinde venientes ad capitulum.* c. *propter hoc specialiter congregatum, prædictus, à vice sua & aliorum compromissariorum, ac de ipsorum mandato.* d. *sibi facto specialiter ab eisdem vice etiam totius capituli eundem archipresbyterum infra terminum.* e. *in compromisso præfixum elegit solenniter in hunc modum. In nomine patris & filij & spiritus sancti, Amen. Cùm vacante Nemausen. ecclesia placuerit omnibus & singulis per formam compromissi eidem ecclesiæ prouidere, mihiq́ʒ ac talibus meis socijs potestatem plenam & liberam dederint eligendi, & ipsi ecclesiæ prouidendi, nos post diuersos tractatus multiplicium personarum finaliter diuina fauente gratia in archipresbyterum direximus concorditer.* f. *vota nostra, virum.* g. *vtiqʒ prouidum & discretum, literarum scientia, vita, & moribus meritò commendandum, in sacris ordinibus, & ætate legitima constitutum, ac de legitimo matrimonio procreatum, & in spiritualibus & temporalibus plurimum circumspectum, vnde ego vice mea, & dictorum collegarum, seu sociorum meorum, ac de mandato ipsorum, vice etiam totius capituli prædictũ archipresbyterum eligo.* h. *in episcopum & pastorem ecclesiæ Nemausen. & eidem ecclesiæ prouidẽs.* i. *de eodem. Electione autem huiusmodi celebrata, eam omnes & singuli approbârunt.* k. *& cætera, sicut suprà.* l. *Actum, & cætera.*

In

IN nomine Domini,&c.A.B.C.cōpromissarij,&c.

a Per me. Hoc locum habet, cùm ipsemet scripsit instrumentum, si verò alius scripsit, dicet sicut in instrumento per talem notarium inde cōfecto dicitur contineri.

b Omnes insimul. Non est de necessitate, quòd omnes consentiant in personam eligendam, sed sufficit, quòd maior pars concordet, nisi forma compromissi aliud habeat, sup.c.xlvij. vbi de hoc.

c Ad capitulum. Debent enim compromissarij ibi eligere, vbi compromittentes eligere tenebantur, vt dixi suprà, capi.ij. ergo si est consueto ecclesiæ, quòd eligatur in capitulo, ibi eligent: si verò in ecclesia, tūc eligent in ecclesia. *Electio fiat per compromissarios ibi, vbi fieret per cōpromittentes.*

Adde, quæ dixi sup.eod.cap.xix.in ver.in capitulo, & in d.c.lj.in verbo eo loco.

d Mandato. Aliàs non valeret, propter formam compromissi, argu. capit. cùm dilectus, extra de con. fir. vti. vel inuti. examinata, aliàs si nō esset hoc dictū in compromisso, benè valeret facta electio ab vno compromissario, alijs non contradicentibus, licet sit tutius, quòd semper habeat mandatum, vt dixi suprà, capitu.lj. *Electio communis, an possit fieri per vnum de compromissarijs sine aliorum mandato.*

Adde, quæ ibi dixi in verbo vnus.

e Infra terminum. aliàs si infra terminum compromissi non fieret electio, non valeret, argu. ext. de supplen. neg. præl. c. vltimo, sup.c. xliiij. & ff. de arb. si cùm dies, & l. arbiter ex compromisso.

f Concorditer. Vbi omnes concordant, aliàs sufficit concordia maioris partis, nisi aliud diceretur in cōpromisso, vt sup. dixi, super verbo omnes simul.

g Virum vtique. circa commendationem eligendæ personæ est insistendum, vt ipsius personæ qualitas requirit, vt dixi suprà, forma vij. §. in nomine patris, vbi ponuntur & glosantur verba, quæ hìc sequuntur.

h Eligo. Hæc pronūciatio electionis sumpta est in

parte,ex glo. B.Comp. extra eod. quia propter, ſuper verbo prouideant. Et nota, quòd ille,qui vice ſua & ſociorū eligit,ſeu prouidet, debet formare verba ſua in ſingulari,prout hîc dicitur, & nòn in plurali,vt dicat vice noſtra & capituli prouidebimus de tali,vel eligimus talem,quia vt dicit eodem B. Com.dominus Alexan. propter hoc caſſauit vnam electionem, non tamē videt cauſſam, quare propter hoc debuerat caſſare,ſed puto eſſe tutius,vt formentur verba in ſingulari,ſicut hîc formantur , vt oppoſitio, quæ ex caſſatione prædicta poſſet fieri,euitetur.

Electio cōmunis etiā per viam cōpromiſsi eſt formanda per verba ſingularis numeri.

Adde tex.& ibi Doct.poſt glo.in c. ſicut,eo.lib.vj. & in c.cùm ab vno de re iud. eod.lib.& quæ dixi ſup. eod.c.xxxiiij.in ver.vice omnium, & Abb. Sicu.in d. capitul. quia propter, §. vel ſaltem, columna prima, verſicu.circa iſtam formam, & Bald.in capitu.in Geneſi,columna ſecunda.

Compromiſſarius poteſt dicere prouideo, vel eligo.

i Prouideo. Cùm quædam iura iuuāt,quòd compromiſſarius habeat prouidere, vt extra eodem cauſam quæ,& capitu. quia propter, alia quòd habeat eligere extra eodem,cùm dilectus,& capit. cùm in veteri,extra de fortil.eccleſia veſtra,non eſt vis,ſiue dixerit eligo,ſiue prouideo tantum,ſecundum B.Com. vt notatur per eum in dict.capi.quia propter,& idem innuit Inno.eodem titu.c.in cauſis,in glo.videtur,ꝙ poterunt vltra medium. Non puto etiam malum eſſe,ſi dicat vtrunque, ſcilicet, eligo talem & prouideo de eodem , ſicut hic dicitur, vt diuerſitati iuriū ſatis fiat, ſicut notatur in ſimili materia, extra de poſtulationibus capitu.vltimo.

Adde,an valeat forma electionis,eligo in præſentādum talem,&c. Archidiaco. & Petrum de Ancha. in capitulo primo,de poſtula. præ. & Ludoui.de Roma.in conſilio cccccxxiij. & Bartho. de Firmo, in tractat.de epiſcopo, in prima parte, libri tertij,quæſtione xvij. cum ſequenti. vel etiam ſi dicat, eligo illum, quem tutius notabit Bartholus,Bald. Ange.& Paul.

de

de Castro, in l. institutio talis, ff. de conditione institutionum.

k Approbarunt. Hæc probatio non est de necessitate, argum. extra eo. in causis, fit tamen ad cautelā, vt dixi sup. forma vij. §. electione.

l Sicut. supr. forma vij. §. electione ibi, & cantando alta voce, Te Deum laudamus.

Qualiter debet electionis processus, cùm per formam inspiratiōis proceditur ordinari.

FORMA X.

In nomine Domini, Amē. Bonæ memoriæ, &c. sicut suprà.a. vsq; ibi, pro non habitis haberentur, deinde iunge his peractis, nulloq; tractatu b. alio interueniente statim subitò & repentè.c. omnes vnanimiter.d. in archipresbyterum consenserunt, & eum incontinenti vna voce, & vno.e. spiritu elegerunt in suum, & ecclesiæ Nemausen. episcopum & pastorem, ipsumq; electum cantando, Te Deum laudamus ad ecclesiam deportârunt.f. &c. Actum, &c.

In nomine Domini, Amen, &c.

a Sicut suprà, forma vij.

b Tractatu alio. Vtrum tractatus possit præcedere hanc formam, habes sup. c. lij.

c Repentè. Sine instigatione hominis. Quod dic, vt suprà capitulo lij.

d Vnanimiter. aliàs non valeret electio in forma hac, nisi omnes essent concordes, su. c. lij. vbi de hoc.

e Vno spiritu. nō enim regritur, cū per formā istā procedítur, q vnus eligat vice oīm. Nā siue dicant eligo, siue dicant eligimus, intelligitur esse coīs electio, vt dixi

Electio per inspirationē potest fieri per verba pluralis numeri.

dixi supr. capitu.lij.quia ea, quę fiunt diuina inspiratione, non sunt sub lege,extra de regula. licet, xix. q. ij.duo sunt. Hoc tamen habet locum in verè inspirata. Tunc enim, vt dicit,est necesse,quòd vnus eligat vice omnium. Quod dic, vt notatur in præalleg. capit. lij. vbi habes,quæ sit differentia inter electionem inspiratam,& quasi inspiratam.

Adde Bar. de Fir.in tra. de episcopo,in j.par.li.iij. q.xlix.& q.lij.& quę dixi sup.eo.c.lij.in glo.pe.

f Deportarunt, &c.Sub isto,& cęt. iunge quod est sup.forma vij. §. electione ibi intronizantes,&c.vsq; ad §.sanè.

Qualiter ad præsentandam electionem electo,& petendum ipsius assensum potest ab electoribus constitui procurator,&c.

FORMA XI.

N nomine Domini, Amen. Anno,&c. B.præpositus & capitulum. a.*ecclesiæ Nemausen. fecerunt & constituerũ. C.præsentem,* b. *& mãdatum huiusmodi suscipientem procuratorẽ suũ & nuncium.* c. *specialem ad præsentandum domino archipresbytero Nemausen. electionem de ipso canonicè celebratam in episcopum Nemausen. & ad petendum ab eo suppliciter & instanter, vt ipsi electioni suum assensum debeat impartiri, promittentes se ratum & firmum perpetuò habituros, quicquid per procuratorẽ ipsum actum fuerit in præmissis, & quolibet præmissorum. Actum,&c.*

IN nomine Domini,&c.

Forma ista locũ habere potest, cùm electus est absens,

ſens, cui electio eſt præſentata, aliàs ſi ſit præſentata totum capitulū poteſt eam præſentare ſibi, & petere conſenſum eiuſdē, ar. extra e. quàm ſit. Greg. x. lib. vj.

Adde, quod abſens poteſt in epiſcopum eligi, vt no. lxiij. diſt. & ibi Cardi. poſt Domi. & idem Bald. in l. fin. in iij. q. C. de contrah. emp. & in l. vt perfectius, C. de anna. excep. per c. quia propter, eod. Item & prębenda, vel aliud beneficium poteſt abſenti conferri, ſecundum Bald. in l. ſcimus, §. ſed & ſi quis, C. de lat. lib. tol. c. ſi tibi abſenti, & de præben. lib. vj. & l. abſenti, ff. de dona. & Bart. de Fir. in tract. de epiſcopo, in j. parte, lib. ij. quæſt. xxvj. *Electiōis præſentatio per quem fiet.*

a Capitulum. tutius eſt, quòd exprimantur nomina omnium canonicorū præſentium, vt conſtet euidentius de concordia eorundem, argu. extra de procu. conſulti. non tamen ſcribantur nomina abſentiū, quia tale inſtrumentū falſum eſſet, extra de his, quæ fiunt à præla. quanto, C. ad l. Cor. de fal. qui veluti. *Falſum committit, qui abſentiū nomina ſcribit.*

Adde, quæ dixi ſuprà forma. j. in verbo tales, in prima & ſecunda.

b Præſentem. Abſentem etiam ad hoc conſtituere poſſent, ff. de procū. li. j.

c Nuncium. Secundum canones non eſt vis, ſiue dicatur nuncius, ſiue procurator, ex quo conſtat de intentione conſtituentis, extra de procu. petitio. & j. q. iij. ſaluator. Et quamuis conſtitutio Greg. x. extra eod. quàm ſit, lib. vj. dicat, quod electores tenentur electionē præſentare electo, & petere conſenſum ipſius, ſufficit tamen, quòd id faciant per procuratorē. Nam qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, extra de ſen. excommu. mulieres, ff. de admi. tu. ita autem, §. geſſiſſe. *Electiō's præſentatio poteſt fieri per procuratorē.*

Adde glo. inf. eo. forma xiiij. in verbo per talem.

¶Qualiter debet electo electio præſentari, & eius aſſenſus cum reuerentia poſtulari.

FORMA XII.

IN nomine Domini,&c.constitutus in præsentia domini archipresbyteri Nemausen. in episcopum Nemausen. electi. C. procurator præpositi & capituli eiusdem ecclesiæ ad infrascripta specialiter deputatus, vt in quodam instrumento. a. *manu talis notarij confecto plenius continetur, præsentauit eidem domino archipresbytero procuratorio nomine prædictorum vnum instrumentum manu eiusdem notarij factum, quod continebat processum electionis de ipso domino archipresbytero celebratæ, petijtq́; idem. C. ab eodem suppliciter & instanter,* b. *vt ibi electioni suum deberet præstare assensum: dictus verò dominus archipresbyter respondit eidem, quòd deliberare.* c. *volebat, & deliberatione habita respondere,* d. *prout sibi dominus ministraret. Actum, &c.*

Electionis præsentatio probabitur per publicum instrumentū.

IN nomine Domini, &c. Super præsentatione electionis facienda electo, propterea debet fieri publicum instrumentum, vt per illud certificetur superior, vtrum debito tempore fuerit electio eadē præsentata. Quod autem sit tempus illud, habes sup. ca. xxxvj. Quid de postulatione: nunquid & ipsam tenētur præsentare postulantes ipsi postulato? Dic, vt sup. c. lvj. in fin. glo. sicut enim.

Electionem præsentans, quid debet ostendere electionem.

a Instrumento. Instrumentum illud debet procurator ostendere electo, vt per ipsum certioretur, an ex parte eligentium sibi electio præsentetur. Item, debet etiam exhibere totum processum electionis eidē electo, vt plenè deliberare valeat, suprà capit. xxxvij. aliàs nisi exhiberetur eidem, deliberare non posset, extra de dilat. capitu. ij.

b Instan-

b Inſtanter. Precibus & inſtantia victus & pluries inuitatus conſentire debet electus, ne ſi ſtatim conſentiat, putetur ambitioſus, j. q. vj. capitu. ſicut is, C. de epiſcopis & cler. ſi quenquam.

c Deliberare volebat. Hęc deliberatio vtilis eſt, vt dixi ſuprà cap. xxxvij. Nam qui citò facit (vt Seneca dicit, ad pœnitentiam properat. Et Salomon: Qui in conſideratione loquitur, ſentiet mala. v. quæſtio. v. § illud.

Adde, quæ dixi ſuprà eodem, in prohe. in verbo contraria.

d Reſponderet. Tempore etenim indigemus, vt aliquid maturius peragamus, l. diſt. ponderet. & dicit lex, quod ea, quæ conſilio fiunt, iure meritoque firmitate nituntur, C. de repudijs, l. dubium non eſt, ſi tamen vult, ſtatim conſentire poteſt, licet cautius faciat, ſi primò deliberet, vt dixi ſuprà capitulo triceſimo ſeptimo.

Adde, quòd parua ſunt arma foris, niſi ſit conſiliũ domi, vt inquit Cicero, de offic.

Nam priuſquam incipias, conſulto, & vbi conſulueris, mature facto opus eſt, prout dicit Criſpus Saluſtius de bello Catilinæ, in prologo ſuo.

Qualiter electus electioni ſuæ petitum aſſenſum debet humiliter impertiri.

FORMA XIII.

IN nomine Domini, &c. Conſtituto in præſentia domini archipresbyteri Nemauſen. in epiſcopum Nemauſen. electi. C. procuratore præpoſiti, & capituli eiuſdem eccleſiæ ad petendum ſuppliciter & inſtanter vice & nomine prædictorum, vt idem dominus electus electioni de ſe factæ conſentire deberet, ipſe nolens diuinæ reſiſtere

sistere voluntati. a. *electioni prædictæ consensit.* b. *ad honorem.* c. *summæ & indiuiduæ Trinitatis, ac Beatæ Mariæ virginis gloriosæ, in cuius nomine est ecclesia Nemausen. consecrata. Actum, &c.*

IN nomine Domini, &c.

Oues pascere renuens Deo contradicit.

a Voluntati. Diuinæ voluntati contradicit, & pastorem summum se non amare contendit, qui cùm possit, oues Dei omnipotentis pascere renuit, viij. q. j. in scripturis, & secundum Augustinum, qui electus ab ecclesia ministerium euangelizandi suscipere renuit, meritò ab ecclesia ipsa contemnitur, vt ca. c. & quæst. c. olim.

b Consensit. Vt de isto consensu, qui præstari debet infra tempus statutum in constitutione Greg. x. ex. eo. quàm sit, li. vj. & sup. c. xxxvij. possit cõstare, ꝙ præstitus sit infra tempus debitum, debet sub hac forma, vel alia competenti fieri instrumẽtum, alioquin oportebit hoc per testes, vel alias legitimè probari, quod difficilius erit.

c Ad honorem. Hæc verba sunt de benè esse, non de substãtia, & est simile, extra de vsupal. ad honorẽ.

Qualiter electionis decretũ debet fieri, quando per formam scrutinij electio est celebrata.

FORMA XIIII.

IN nomine Domini, Amen. *Sanctißimo.* a. *beatißimo in Christo patri, domino M. diuina prouidente clementia sacrosanctæ Romanæ, ac vniuersalis ecclesiæ summo Pontifici G. præpositus & capitulum.* b. *ecclesiæ Nemausen. sui humiles filij & deuoti cum omni reuerẽtia deuotißima pedum.* c. *oscula beatorum. Cùm propter vacationẽ diutinam*

tunã ecclesiæ pastorum solatijs destitutæ grauia in spiritualibus et teporalibus dispẽdia patiãtur, cõditores canonũ deliberatione prouida censuerint, d.*ꝙ vltra tres menses vacare nõ debeant ecclesiæ cathedrales. Defuncto igitur anno tali et die.*e.*tali, bonæ memoriæ Domino. P. quondam Episcopo Nemausens. & ipsius corpore cum reuerentia tradito ecclesiasticæ sepulturæ.*f.*ne ipsa ecclesia viduitatis suæ incommoda diutius deploraret, fuit à præsentibus talis.* g.*dies cum continuatione.*h.*sequentium concorditer assignatus ad electionem futuri Pontificis celebrandam. Citatis autem iterum absentibus et conuenientibus in termino supradicto ad capitulum Nemausen. omnibus, qui debuerunt.*i.*voluerunt, & potuerunt commodè interesse, tandem deliberatione habita, per quam formam esset in electionis negotio procedendum, placuit nobis omnibus & singulis per formam scrutinij eidem ecclesiæ prouidere. Vnde tres.*k.*de nostro collegio fide dignos, videlicet. A.B.C. concorditer duximus assumendos,*l.*quibus dedimus potestatem, vt secreto ac sigillatim vota cunctorum, primò tamen sua, & postmodum nostra exquirerent diligenter, & eis in scriptis redactis, mox in communi publicarent eadem. Scrutatores autem ipsi potestatem sibi traditã acceptantes, & ad vnum angulum nostri capituli se trahentes,* m.*secreto & sigillatim.* n.*inquisiuerunt diligenter sicut nobis postmodum retulerunt,* o.*primo ad inuicem vota.*p*.sua, et nostra postmodum, prout à nobis habuerãt in mandatis, ipsisq; in scriptis redactis,*q*.mox in communi eadem publicarũt:*r*. quibus*

bus publicatis, et collatione numeri ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum, subsecuta, f.repertum extitit maiorem.t. & saniorem partem capituli direxisse in scrutinio in Dominū Archipresbyterum vota sua, virum vtique prouidum.u. & discretum, litterarum scientia, vita & moribus merito commendandum, in sacris ordinibus & ætate legitima constitutum, ac de legitimo matrimonio procreatum, in spiritualibus & temporalibus plurimum circunspectum, quē talis de mandato nostro nobisq; præsentibus elegit solenniter in hunc modum. In nomine patris & filij & spiritus sancti, amen. Cùm vacante Nemausen. ecclesia, &c. sicut supra x. Dictā verò electionem sic solenniter celebratam omnes approbauimus, y. gratamq́ue habuimus & acceptam ac deinde, Te Deum laudamus. z. solenniter decantātes dict.ū electum nostrum in Episcopali cathedra intronizauimus, iuxta morem, & confestim electionem ipsam clero & populo per talem. a. fecimus publicari. Postmodum verò electione huiusmodi dicto electo per talem de mādato nostro infra tempus. b. debitum præsentata, & petito ab eo, vt suum idem præberet assensum, ipse tādem nolens diuinæ resistere voluntati, infra tempus à iure statutum. c. annuit votis nostris, electioni consentiens de se factæ, ea propter sanctitati. d. vestræ tam deuotè, quàm humiliter voto vnanimi supplicamus, quatenus electionem eandem sic solenniter, sic canonicè celebratam dignemini confirmare, e. ac eidem electo nostro munus consecrationis fauorabiliter impartiri, vt Deo auctore nobis et diocesi toti velut pastor

ſtor idoneus præeſſe valeat vtiliter & prodeſſe.f.noſque & alij eius ſubditi ſub regimine ipſius poßimus corã Deo ſalubriter militare. Cæterũ vt beatitudo.g. veſtra cognoſcat euidentius.h. vota noſtrorũ omnium in prædictis omnibus & ſingulis cõcordaſſe, ac in petitione huiuſmodi exiſtere vnanimes & cõcordes, præſens electionis noſtræ decretum ſanctitati.i. veſtræ tranſmittimus, noſtris quidem iuxta ſtatuta.k. canonica roboratũ proprijs manibus.l. & ſubſcriptum, quod etiam ad maiorem.m. cautelam per infraſcriptum tabellionem in formam publicam redigi fecimus, & ſigillis noſtri capituli ac noſtris proprijs.n. ſigillari. Ego.o.G. præpoſitus Nemauſenſ. & pluribus prædictis interfui, & in dictum dominum Archipreſbyterum conſenſi ac manu propria huic decretó ſubſcripſi. Ego.P. presbyter & canonicus Nemauſenſ. vnus de ſcrutatoribus ſupradictis interfui.p. prædictis q. omnibus, & in dictum Dominum Archipresbyterum conſenſi, ac ipſum vice mea & vice capituli, vt eſt dictum, elegi.ſ.& per talem huic decreto ſubſcribi feci, quia ſcribere neſciebam.ſ. Ego. C. Diaconus et canonicus prædictis interfui, & P. in ſcrutinio nominaui.t. ſed quia publicato ipſo ſcrutinio & collatione habita diligenti repertũ fuit, quòd maior & ſanior pars totius capituli direxerat in Dominũ Archipreſbyterum vota ſua, à nominatione dicti. P. receßi, & in dictum Dominum Archipresbyterum conſenſi, & huic decreto manu ꝑpria ſubſcripſi, u. &c. Actũ, &c.

IN nomine Domini, &c.
a Sanctiſſimo. Cùm ſcribitur Domino Papæ, erit ſic

omittenda, vt per hoc appareat, an infra tempus iure statutum sit electio celebrata. Nam ex quo supra est posita dies mortis prælati, siue dies, qua incepit ecclesia vacare, & hæc dies, qua fuit electio celebrata, statim appareat, vtrum sit celebrata infra tempus à iure statutum, necne. Quod autem sit tempus illud, habes suprà, c.j. Sed nũquid probat plenè decretum ea, quæ continentur in eo? dic, vt suprà, c.xxxviij.

h Continuatione. Quare hoc ponatur, dixi suprà, c. iiij. & supra eod. forma j.

i Debuerunt. Hoc verbum & duo sequentia voluerunt & potuerunt, exponuntur suprà, c.xix.

k Tres. si sint plures, quàm tres, vel pauciores, & si non sint de collegio, sed aliunde, exprimatur in decreto. Vtrum autem debeant esse tantum tres de collegio, dixi suprà, c.xxiij.

l Assumendos. Qualiter assumantur scrutatores, dixi suprà, c.xxiij.

m Se trahentes. Ne ab alijs possent audiri.

n Sigillatim. Qualiter sit hoc faciendũ, dixi suprà, c.xxiiij. & supra eo. forma vij.

o Retulerunt. Benè dicit: non enim possunt hoc dicere assertiuè illi, qui nõ fuerunt scrutatores, cùm scrutiniũ factum fuerit in secreto, licet quilibet possit hoc asserere de seipso.

p Vota sua. Quare primò scrutari debeãt vota sua scrutatores, dicitur suprà, c. xxiiij.

q Redactis. Per quem & qualiter sit etiam hoc faciendum, dicitur suprà, c.xxviij.

r Publicarunt. Per quem sunt publicanda & qualiter, dicitur suprà, c.xxx.

s Subsecuta. Qualiter sit collatio facienda, habes plenè supra eo. forma vij.

t Maiorem & saniorem. Hoc habet locum, quando sunt plures in scrutinio nominati. Secus, si vnus solus: tunc enim dicetur, repertum extitit omnes direxisse, &c. nec fiet tunc collatio, nisi numeri tãtum,

zeli

in capit. secundum, & ibi Cardina. Alexand. xix.di. & glo. Abba.Sicu.& Ioan.de Ana.in ca.quam grati. de fal.

e Confirmare. Quando confirmatio sit petenda à Papa, & quando ab alio inferiore, dixi suprà, c.lvj.

f Et prodesse. Bonus prælatus non tantum debet velle præesse, quantum prodesse. viij. quomodo qui in Episcopatum.

g Beatitudo. Si scribatur Metropolitano, dicatur paternitas, vel dominatio vestra.

h Euidentius. Cùm propria scriptura faciat fidem contra scribentem.j.q.vij. saluberrimum.xxvij.q.j. omnes fœminæ: post hujusmodi decretum non ad. mittentur isti ad contradicendum, ar. viij.q.ij. dile. ctissimi, nisi secundum tenorem decre. extra eodem, nulli.Greg.x.lib.vj.

Scriptura propria facit fidem cōtra scribentem.

i Sanctitati. Vel paternitati, aut dominationi, si scribatur Archiepiscopo.

k Statuta canonica.lxj.disti.c. Episcopus, & xlvij. di.de Petro, extra eodem, innotuit, & extra de postu. bonæ.ij.

l Proprijs. Vbi non subscribunt per se, sed per alium, aut alios, dicere non debent, nostris proprijs manibus, sed dicent sic, præsens electionis nostræ decretum sanctitati vestrum transmitrimus roboratū, iuxta statuta canonica, & subscriptum, quod etiam, &c. sed nunquid subscriptio hæc est de substantiá? Non, vt dixi suprà, c.xxxviij.& no.lxj.dis.Episcopus, tutius est tamen, vt non omittaur.

Decretū electionis nō requirit de necessitate subscriptionem eligentium.

Adde glo. infra eodem, in verbo ego. G.

m Maiorem. Vt ei maior fides adhibeatur. Nam decretum est quoddā testimonium vel testimonialis litera probationē plenam nō faciens, nisi sit sigillatū sigillo autentico, vel manu publica conscriptum, vt dixi suprà, ca.xxxviij. immò & quantumcunque plenum habeatur, nihilominus sunt duo mittendi de his, qui electioni interfuerūt, vt per eos superior instruatur,

ſtruatur, vt ſupra eo. nihil eſt, & in conſtitutione Nicolai. e. ti. Cupientes lib. vj. & ſuprà, c. lvij.

n Proprijs. Cùm habent propria ſigilla, aliàs ſufficit ſigillum ipſius capituli, vel alterius autenticæ perſonæ: vel quod autentica manu ſcribatur decretum, ſuprà, ca. xxxviij. Vtrum ſit neceſſarium, quòd canonici ſigillent decretum ſuis ſigillis, & ſubſcribãt manibus proprijs, dixi in prædicto c. xxxviij.

Adde, quòd ſigillari poteſt alieno ſigillo. §. poſſunt, & ibi Ioann. Fab. Chriſtofo. Por. & Ang. Are. inſti. de teſta. & Bar. Ang. & Franc. de Are. in l. ad teſtium. §. ſi ab ipſo. ff. de teſta. & hoc intellige, dummodo in ſubſcriptione proteſtetur, quòd ſigillauit alieno annulo. Secundum Specul. titu. de proba. §. videndum, & glo. Abb. & Felyn. in c. inter dilectos, in verbo dilecte de fide inſtrumen. & Ange. Are. ac Doctor. ſupra, allega.

o Ego. G. Præpoſitus. Incipiunt ſubſcriptiones eligentiũ, quas debent facere ſinguli canonici per ordinẽ, ſecundũ quod ſunt maiores in capitulo manibus proprijs, ſcribere ſciãt, ita, ꝙ quilibet ſuã faciat. Si verò ſit aliquis, qui ſcribere neſciat, ſubſcribat per alium, vt dicam infra. Et not. ſecundum quoſdam, ꝙ quilibet ante ſubſcriptionem propriam debeat facere aliquod ſignum, puta crucem, vel aliquod aliud, & in fine ſimiliter, hoc tamen de iſtis ſignis in ſuperſcriptione decreti faciendis, non inuenio aliquo iure cautum, ſi tamen fiant, non eſt malum. Nota inſuper, quòd in ſubſcriptione debet dignitas ſubſcribentis & ordo exprimi: Nam magis præſumitur pro his, qui ſunt in maioribus dignitatibus & ordinibus, vt dixi ſupra, capitulo. xxviij. in fine, & ſupra eodem, forma vij.

Canonici ſubſcriptiões facere debent.

Dignitatẽ & ordinẽ ſuum exprimat qui ſe ſubſcribit in decreto.

Adde Specu. idem tenentem in §. j. eo. col. v. ante fin. verſicu. & eſt vtile, & col. ix. verſic. poſtea, per cap. inter canonicos, eodem, & Bartho. de firm. in tracta. de Epiſcopo in j. parte lib. iij. q. iij.

p Inter-

p Interfui. Excepto ſcrutinio, in quo non interfui, niſi quando conſenſum meum expreſſi: hoc iunge, quando formabis decretum, vel poteris breuius dicere: ego talis prædictis omnibus conſenſi, & huic decreto manu propria ſubſcripſi. Nec ſubſcriptio veritatem continet, quanquam non interfuerit in ſcrutinio, & eſt breuior, quàm altera.

q Prędictis omnibus. Alij, qui non fuerunt ſcrutatores, non ſic poſſunt dicere, quòd omnibus interfuerunt, vt dixi ſuprà in glosa proxima.

r Elegi. Bonum eſt, quòd iſti de electione à ſe facta teſtificentur.

ſ Neſciebam. Vel non poteram ratione infirmitatis. Talis enim, qui neſcit, vel non poteſt ſcribere, poteſt id facere per alium, vt notatur extra de re iudica. cùm i. & a. Nam qui per alium facit, per ſe facere videtur, extra de ſeu. excommunic. mulieres. ff. de admi. tu. ita autem §. geſſiſſe.

t Nominaui. Hæc ſubſcriptio diſſimilis eſt alijs, non enim poteſt dicere, quòd ab initio conſenſerit in dictum Archipresbyterum in ſcrutinio, licet poſt modum conſenſerit in eundem, quod benè potuit, ex quo erat à maiori & ſaniori parte capituli nominatus, vt ſuprà, c. xxxiiij. Vel ſi vis breuius expedire, dicas ſicut dicitur ſuprà, ſuper verbo interfui. Ego talis omnibus prædictis conſenſi, & manu propria huic decreto ſubſcripſi. Nam hæc ſubſcriptio veritatem continet, ex quo ſibi placuit, quòd eligeretur, quanquam non conſenſerit in ſcrutinio in eundem.

u Subſcripſi, &c. Hic debent ſequi ſubſcriptiones omnium aliorum, qui electioni conſenſerunt, iuxta modum ſuprà dictum, deinde factis ipſis ſubſcriptionibus, ponat tabellio locum, annum & diem, quibus fuit factum decretum: ponat etiam teſtes, & ſubſcribat ſeipſum: ſignumque ſuum apponat, ſicut eſt conſuetum fieri in publicis inſtrumentis: ſi verò non fiat per manum tabellionis, tunc dicetur in fine, *Decretũ electionis contineat locum, annum, & diem, &c.*

datum in loco, die tali, anno tali, &c. sicut supra.

Qualiter electionis decretum fieri debeat, cùm per formam compromissi celebratur.

FORMA XV.

*N nomine Domini, Amen. Sanctissimo.*a.*ac beatissimo,&c.sicut suprà* b. *vsque ibi, negotio procedendum* c.*tandem placuit nobis omnibus & singulis.*d.*per viam compromissi eidem ecclesiæ prouidere, vnde dedimus vnanimiter nullo penitus discordãte. A.B.C.nostris cõcanonicis.*e. *plenam.*f.*generalem, & liberam potestatem per tot dies tantum modo duraturam eligendi Episcopum de se.*g.*vel de alijs, prout eis expediens videretur, ac ipsi ecclesiæ prouidendi, ita.*h.*tamen, quòd postquam de persona concordes existerent eligenda, vnus ipsorum de aliorum sociorum suorum consensu vice sua & ipsorum ac totius capituli personam illam solenniter eligeret in communi, & prouideret ipsi ecclesiæ de eadem. Compromissarij autem ipsi potestatem per nos sibi traditam acceptantes, & in partem postmodum secedentes, tandem post tractatus inter se habitos plurimum personarum, prout ipsi nobis postmodum retulerunt,*i. *vnanimiter.*k.*in Dominum Archipresbyterum concordarunt, virum vtique prouidum & discretum,*l.*&c. Deinde infra terminum in compromisso præfixum,*m.*veniẽtes ad capitulum.*n. *propter hoc specialiter congregatum, prædictus. A. vice sua & collegarum suorũ ac totius capituli eum elegit solenniter*

niter

[illegible] in hunc modum. In nomine patris & filij & spiritus sancti, Amen. Cum vacante, o. &c. dictam verò electionem sic solemniter celebratam, &c. sicut suprà [illegible] in finem.

In nomine Domini, &c.

a Sanctissimo. Vel reuerendo, si scribatur Archiepiscopo. Quod dic, vt supra, forma prox. vbi habes, quæ verba debent mutari, cum scribitur in[illegible] suprà, forma proxima. [illegible] riori Papa.

c Procedendum. deinde continua, quod sequitur [illegible], &c.

[illegible] aliàs nisi omnes concordarēt, non procederet hæc forma, vt dixi suprà, c. xxj & c. xxxix.

f Cum canonicis. Extraneis etiam possent dare hāc potestatem, extra e. causam quæ, & dixi suprà, ca. xlj. quod si factum fuerit, exprimatur in decreto.

f Plena. Vtrum sit necessario ponendum hoc verbum, & alia duo. s. generalem & liberam, dixi supra e. forma viij.

g De se vel de alijs. Vtrum possint compromissarij eligere de seipsis, etiamsi non sit dictum in compromisso, habes suprà, ca. xlviij.

h Ita tamen. An hæc clausula sit necessario ponēda in cōpromisso, dixi supra, e. forma viij. In decreto verò sunt omnia exprimenda, quæ acta fuerunt, vt superior plenius instrui possit.

i Retulerunt. Non possunt hoc simpliciter asserere, quia non interfuerunt in tractatu, sicut dixi in simili casu supra, forma proxim. notarius tamen, qui his interfuit, benè potest hoc asserere.

k Vnanimiter. Exprimendū est in decreto, vtrum omnes consenserint, vel maior pars. Nam sufficit, quod maior pars consentiat, nisi aliud sit dictum in compromisso supra, c. xlvj. & dixi supra e. forma ix. *Cōpromissariorū maiorē partē sufficit consentire.*

l Discretum, &c. Sub isto, &c. contineri debet commendatio, quæ est supra, forma proxi. §. quibus publicatis

blicatis, vel alia, secundum quod exigit qualitas electæ personæ.

m Præfixum. Hoc est necessarium: alias non valeret electio, supra, c.j. & c.xlij. & dixi supra c. for. ix.

n Capitulum. In quo loco eligere debent compromissarij, dixi suprà, c.lj. & supra eod. forma.

o Cum vacante. Hic ex integro est ponenda forma pronunciationis electionis, quę est supra, eodem, forma ix. §. in nomine, vsque ad §. electione, vel alia, secundum quam fuerit electio facta, proxim. §. in nomine patris.

p Sicut supra, forma proxi. §. dictam verò. Nam fient subscriptiones, verbis tamen earundem subscriptionum mutatis congruè, prout huic formæ videbunt congruere subscribentes, & subscribet etiam tabellio, vt ibi dictum est.

Qualiter electionis decretum debeat fieri, cùm per formam inspirationis est electio celebrata.

FORMA XVI.

IN nomine domini, amē. Sanctißimo ac beatißimo, a. *&c. vsque ibi cōmodè interesse, deinde ita iunge statim nullo alio tractatu interueniente, subito.* b. *& repētè spiritus sancti gratia (vt firmiter credimus) inspirati omnes nullo penitùs discrepante.* c. *direximus in dominum Archipresbyterum vota nostra, virum vtique prouidum & discretū,* d. *&c. & cum vna voce ac vno spiritu in nostrū & ecclesiæ Nemausen. elegimus.* e. *Episcopum & pastorem, et Te Deum laudamus solenniter decātando, dictum electum nostrum in Episcopali cathedra intronizauimus, iuxta formam & morem, & cæt. sicut supra.* f. *vsque in finem.*

IN nomine Domini, &c.

a Beatissimo, &c. Supple quod hîc deest, suprà forma xiiij.

b Subito & repente. Hæc verba ponuntur, & exponuntur supra, c. lij.

c Discrepante. Benè dicit. Nam hæc forma non procedit aliquo discordante, vt dixi supra, c. lij.

d Et differentium, &c. Pone commendationem, quæ est supra eodē, forma xiij §. quibus publicatis & supra eodem, forma vij §. in nomine patris, vel aliam electæ personæ congruentem.

e Eligimus. Ex quo simul vno ore & vno spiritu sic inspirati eligunt aliquem, non requiritur alia forma, nec quod per vnum fiat electio in communi, vt dixi supra, c. lij. & supra eo. forma x.

f Sicut supra. Forma. xiiij. §. dictam vero electionem, ibi & confestim.

Qualiter ad petendam confirmationem potest ab electoribus constitui procurator.

FORMA XVII.

IN nomine Domini, Amen, &c. G. præpositus & tales. a. canonici Nemausen. fecerunt & constituerunt tales. b. & quemlibet eorum in solidum, ita quòd non sit melior conditio occupantis, sed quod vnus inceperit, alter perficere poßit, suos certos procuratores & nuncios speciales ad comparendum & se repræsentandum coram sanctißimo. c. Patre Domino. M. diuina prouidente clementia Papa. iiij. iuxta constitutionē bonæ memoriæ Domini Nicolai. d. ac ad petēdum ipsorū nomine ab ipso Dominò Papa, vel à qui-

buſcunque alijs iudicibus ſeu auditoribus deputãdis ab eo confirmationem. .electionis celebratæ, ab eis de Domino Archipresbytero Nemauſen. necnon & ad impugnandum. f. electionem de. P. temere attemptatam, ad appellationem. g. ab eis contra ipſum. f. & electores eius interpoſitam proſequendum, dantes eiſdem procuratoribus, & eorum cuilibet ſuper prædictis omnibus & quolibet prædictorum plenam, generalem, & liberam poteſtatem agendi & defendendi libellum vel libellos offerendi & recipiendi de calumnia. h. & veritate dicenda, in animas. i. eorum cuiuſlibet, alterius generis iuramentum præſtandi, excipiẽdi, replicandi crimina. k. & defectus opponendi ac probandi. l. teſtes, et inſtrumenta producendi, ſententiam & ſentẽtias audiendi, appellandi, quotiens neceſſe fuerit, & appellationem ipſam vel appellationes ipſas proſequendi, vnum vel plures procuratores ſubſtituendi. m. & eos reuocandi. n. quotiens eis vel eorum alteri videbitur expedire, ac procuratoris officium quandocunque placuerit reſumendi, & alia omnia & ſingula faciendi, quæ in prædictis aut circa prædicta neceſſaria fuerint, vel etiam opportuna, permittentes mihi notario infraſcripto nomine omnium, quorum intereſt aut intererit in futurum ſolenniter ſtipulanti ſe ratum & firmum perpetuò habituros, quicquid per eoſdem procuratores vel eorum alterũ, ſeu per ſubſtitutum vel ſubſtitutos ab eis, vel eorum altero actum ſiue geſtum fuerit in præmiſsis & quolibet præmiſſorum, Actum, o. &c.

IN

In nomine Domini, &c.

a Tales canonici. hoc locum habet, quãdo sunt duae electiones in discordia celebratae, vel vna, cui aliquis vel aliqui se opponunt, remotis aliquibus verbis intercontentis, si enim vna sit in concordia celebrata, tunc dicetur B. praepositus & capitulũ Nemausen. fecerunt, &c.

b Tales. Non est vis, vtrum procuratores isti sint de electoribus, vel de aliis, sed hoc est vtile, vt plures constituantur, & in solidum ad hoc, vt si vnus impediatur, alter procurationis officium exerceat. Veruntamen cùm duo de electoribus, cùm electio est cõcorditer facta, vel cùm vna seu plures sint in discordia celebratae, duo de parte qualibet debent mitti ad sedem Ap. ad instruendum Dominum Papam iuxta tenorem constitutionis Nicolai, c. ti. Cupientes, lib. vj. vt dixi sup. c. lvij. dicunt aliqui, quod illi non debẽt procuratores cõstituere ad petendum confirmationẽ electionis suae, vel ad impugnandã electionem alterius, sed ad instructionem huiusmodi faciendã duntaxat, quasi non possint procuratorum & instructorum gerere simul officiũ, ar. ex. de testi. c. insuper, ca. Romana. Alij dicunt, quod possunt, vt innuitur in praedicta constitutione Cupientes, vnde quia super hoc frequenter sunt altercationes in curia, consulo, quod illi duo, qui mittuntur ad instruendum Dominum Papam, non constituantur procuratores ad prosequendum electionis negotium, sed ad instruendum tantum, & hoc poterit fieri sub hac forma: G. praepositus, & tales canonici Nemausen. fecerunt tales suos procuratores canonicos & nuncios speciales ad cõparendum corã sanctissimo patre Domino M. diuina prouidentia Papa iiij. ad instruendũ eũdem, iuxta cõstitutionẽ bonae memoriae Domini Nicolai super electione, seu electionib. in dicta Nemau. ecclesia celebrata, & ad alia oĩa & singula facienda, quae praedicta con-

Canonici, qui mittuntur ad curiam pro instruenda electione an debeãt procuratores constitui.

cta constitutio exigit seu requirit, ratum & firmum perpetuò habituri, quicquid per eos factum fuerit, seu dictum in præmissis, & quolibet præmissorum.

c Sanctissimo. Si ab Archiepiscopo sit petenda cõfirmatio, dicatur coram reuerendo Patre Domino tali Archiepiscopo ad petendum ab eodem domino Archiepiscopo, vel a quibuscunque alijs iudicibus, seu auditoribus, &c. vsque in fin. non enim est facienda tunc mentio de cõstitutione Nicolai, cum illa tantùm locum habeat, quando est petenda confirmatio à Papa, vt dixi sup. capi. lvj.

Adde, quo iure petatur confirmatio, & an requiratur libellus, Bartho. de Firmo, in tractat. de episcopo, in iij. parte, ij. princip. lib. iij. per totum.

d Nicolai. ex. co. ti. Cupientes, lib. vj.

Confirmatio electionis potest peti, aut per electum, aut per eligentes.

e Confirmationem electionis. Nõ solũ electus potest confirmationẽ electionis petere, vt extra de consue. cum dilectus. & extra eod. quam sit Greg. x. libr. vj. sed etiam ipsi eligentes possunt, vt colligitur eod. tit. dudum, ij. & in dicta constitutione Cupientes.

Adde Bart. in l. Barbarius, Philippum, colum. ij. & Bald. colum. tertia, & Iaso. colum. ff. de offic. prætor, in no. in c. cùm in iure, & ibi Moder. eod. titu. & glo. in c. j. §. facta electione, in verbo præsentata, in prag. & Bartho. de Firm. in tract. de episcopo, in iij. parte, libro tertio, quæstio. xv. & quæ dixi suprà eod. capit. xxxvij. in verbo & habere.

f Ad impugnandam. Hæc clausula non est necessaria, quando non est aliqua electio à parte altera celebrata.

g Appellationẽ. Vbi non est appellatum, non est hæc clausula in procuratorio ponenda. Illud autem consulo, quòd eligentes, vel electi non sint prompti ad appellandum, vel adhærendum appellationibus interpositis ab alijs ad prosequendum easdem, quantum longè melior est conditio non appellantium, vel appellationi aliorum adhærentium. Illi enim, qui appellant

pellant, vel appellationi eorum adhærent, si appellatio non sit recte formata, nõ admittuntur ad ea prosequenda, quæ sunt in appellatione expressa, nec etiam ad aliqua alia, exceptis tribus casibus contentis, extra eod. vt circa. Greg. x. libro vj. & inf. c. lx. §. nisi aliquid. Illi vero, qui non appellant, nec appellationi aliorum adhærent, possunt opponere, dum tamẽ eorum interfit, tam ea, quæ appellantes in appellatione ipsa expresserunt, quam alia, argum. extra eod. statuimus, lib. vj. & ex. de testi. veniens, ij

h De calumnia. Licet in spiritualibus causis sit tãtum iurandum de veritate dicenda, de iuris rigore, vt extra de iuramen. calum. literas, si tamen iuretur de calumnia, non est malum, vt notatur de iureiurando ex literis, & in curia Romana, simul de vtroque iuratur in talibus causis.

i Animas eorum. sic ex. de iuramen. calum. imperatorum. & extra de testi. præsentium, lib. vj.

k Crimina. Nisi hæc clausula in procuratorio poneretur, nõ posset procurator opponere crimina, vel defectus contingentes personam eius, qui pro sua electione litigat, vt notatur per Innocen. extra de accusationibus, super his, in fine, & extra de electionibus, ca. statuimus, lib. vj. vbi etiam idem notatur per B. Compostell. non tamen est necessarium, vt crimina, vel defectus specificentur in procuratorio, vt notatur per prædictos doctores in d. decr. statuimus.

Appellare citò non est sapientis.

Adde Petrum de Anch. Dominic. & Philip. Franc. in c. j. & c. procurator, eo. lib. vj. & quæ dixi suprà eo. c. lvij. in verbo instructum.

l Probandi. Dato, quòd hoc non poneretur in ꝓcuratorio, nihilominus procurator habens mandatũ ad opponendum crimina & defectus posset ea probare, vt notatur per Ber. Compostella. extra eod. statuimus, lib. vj. & est argu. ad hoc, ff. de procura. l. ad legatum, & l. ad rem nobilem.

m Substituendi. Nisi hæc exprimerentur, nõ posset

rator ante lit. contest. alium substituere, C. de de procu nulla, & l. neque, sed cùm exprimitur, potest, sicut seruat curia Romana, & est argu. ff. de seru. ru. prædio. cùm essent, et. ff. quod cuiusq; vniuer. l. item eorum, §. si decuriones.

Procurator substitutus, an possit reuocari.

n Reuocandi. nisi hoc sit expressum in procuratorio, non poterit procurator habens mandatum ad substituēdum alium reuocare illum, quem substituit, cum substituendo sit officio suo functus, argu. extra de offi. deleg. in literis, & c. venerabili. ff. de re iu. l. iudex, & hoc est verum, si ante lit. contest. substituat, si verò post lit. contest alium constituat, benè potest ipsum reuocare, cùm sit dominus litis, C. de procurato. nulla.

o Actum, & cet. Hic ponantur nomina testium, & subscriptio tabellionis, vt est moris. Et quia frequenter in curia negantur tabelliones hi, qui dicuntur cōfecisse instrumenta, nec interdū potest haberi probatio ibidem, consulo, quod in instrumento procurationis, & in omnibus alijs instrumētis apponatur sigillum capituli, aut aliud autenticum, vt plenior fides adhibeatur eisdem. Duplex enim funiculus difficilius rumpitur, quàm simplex argum. extra de treuga & pace, capitu. j.

Funiculus duplex difficile rumpitur.

Adde, quando vniuersitas, vel collegium instituit procuratorem, aut syndicum ad aliquid faciendū, tenetur notarius nomina singulorum exprimere secūdum Bart. in l. j. ff. de albo scrib. & Bal. in l. j. ff. de magi. conuenien. & Abb. Sic. in c. quanto, de his, quæ fi. a maio. Et nota ad id, quod dicit hic Mand. q̄ frequēter in curia negantur, &c. quod scriptura tabellionis facit fidem extra locum confecti instrumenti, & etiā in curia Romana, secundum Bar. & Doct. in l. j. C. de sum. tri. dummodo talia instrumenta sint intra territorium constituentium confecta, alias non probarent, secundum Docto. cùm P. tabellio, de fide instru. & Dom. de Ro. dec. vlt. de fide instrum. in nouis, nisi tales

niles tabelliones fuissent creati per Papam vel Imperatorem, vt dic cum P. & ibi per Felynum, & in dict. dec. Rotæ.

Qualiter ab electo, qui non potest personaliter comparere ad confirmationem petendam potest constitui procurator.

FORMA VII.

IN nomine Domini, &c. nouerint vniuersi, quòd venerabilis vir dominus archipresbyter Nemausen. electus in episcopum Nemausen. tali et tanta infirmitate. a. *grauatus, quòd absq; personæ suæ periculo.* b. *nō poterat, vt dicebat, in re ad præsens ad sedem Ap. infra terminum in constitutione.* c. *domini Nicolai Papæ iij. comprehensum, nec se domini M. diuina prouidentia Papæ iiij. conspectui personaliter præsentare pro electionis suæ negotio modo debito prosequendo, fecit & constituit talem.* d. *suum certum procuratorem & nuncium specialem ad comparedum & se repræsentandum coram ipso domino Papa, vel coram quibuscunque iudicibus seu auditoribus deputandis ab eo, necnon & ad proponendum, ac probandum infra terminum seu terminos.* e. *in dicta constitutione præfixos, causam seu impedimentum huiusmodi apud sedem Apo. corā eodem domino Papa, vel corā alio, seu aliis, quem vel quos ipse Dominus Papa duxerit deputandos, & etiam ad petendū.* f. *confirmationē electionis celebratæ de ipso in ecclesia Nemausen. ac impugnan-*

pugnandam. g. electionem. D. P. temere attemptatam, dans prædicto suo procuratori super prædictis omnibus & singulis, & quolibet prædictorum plenam, generalem, & liberam potestatē, &c. sicut sup. h. verbis tamen pluralis numeri in verba singularis, prout conuenit, commutatis.

IN nomine Domini, &c. Forma istius procuratorij sumitur ex constitutione Nicolai, extra de elect. Cupientes, lib. vj. & sup. lvj. §. cæterum.

a Infirmitate. Bonum est, quòd exprimant infirmitatem.

Electus per Papam confirmādus tenetur ipsum adire, vel procuratorem mittere.

b Periculo. Vbi electus iusto impedimento detentus venire non potest ad sedem Apostolicam in his casibus, in quibus à sede ipsa confirmatio est petenda, tenetur mittere procuratorem, si potest, sufficienter instructum ad proponendam & probandam absentiæ causam, & confirmationem electionis petendam, prout hic dicitur, & nisi fecerit, cadit à iure suo, vt dixi sup. c. lvj. §. cæterùm, & §. sequentibus, vsque ad §. denique, & probatur in constitutione Nicolai, extra de elect. Cupientes, §. quòd si quis, lib. vj. Si ab inferiore confirmatio sit petenda, & electus sit legitimo impedimēto detentus, ita, quòd per se eam petere non potest, nunquid tenetur eam petere per procuratorem, & nisi faciat, cadit à iure suo? Dic, quòd cùm ista sit grauis causa, non tenetur cōstituere procuratorem, extra de procur. querelam, nec cadit à iure suo, ex quo est impeditus, supra capitul. lvj. §. j. & extra de elect. quàm sit. Greg. x. §. fin. lib. vj. Prædicta verò constitutio Cupientes non obstat, quia loquitur de his tantùm, qui habent petere confirmationem ab Ap. se. vt dictum est suprà in princip. glo.

Procuratorē in causa graui quis cōstituere non tenetur.

Adde Domi. in d. c. q̃ sit, §. cæterum, col. ij. versicu. sed pone, quòd iste electus, &c. qui sequitur hic autorem, & ibi per Philip. Franc. & dixi suprà eo. capi.

quinqua-

quinquagesimo septimo, in verbo mittere.

c Constitutione.extra de elect. Cupientes, lib. vj.

d Talem. Melius est, quòd faciat plures, & quemlibet in solidum, vt si vnus nollet, aut non posset procurationem assumere, alius id faceret, vt dixi suprà forma proxima, in prin. super verbo tales.

e Seu terminos. Qui sunt isti termini, habes sup. capitu. quinquagesimo sexto, §. cæterum, & duobus § sequentibus.

f Petendum. Quia non sufficit procuratorem constituere ad proponendam & ad probandam absentiæ causam, nisi & constituatur ad petendam confirmationem, prout dixi sup.c. forma, in gl. vbi electus, ideo ista clausula non est omittenda.

g Impugnandam. Hæc clausula non est necessaria, quando est solum vna electio celebrata.

Et nota, quòd hîc non fit mentio de appellatione prosequenda, sicut fit suprà, forma proxim. quia longè vtilius est electo non appellare, vel appellationi aliorum adhærere, meliusque potest se opponere aduersarijs, quàm si appellaret, vel appellationi alicui adhæreret, vt dixi suprà forma proxima.

h Sicut suprà. Scilicet suprà forma proxima, ibi agendi, defendendi, &c. vsque in fin. verbis tamen cõpetenter mutatis, vt hîc sequitur.

Explicit secunda pars.

INCIPIT TERTIA PARS, DE APPELLATIONIBVS,

PER QVAS ELECTIONVM NEGOTIA INterdum ad sedem Apostolicam deferuntur, &c. Et continet hæc pars vnum capitulum, in quo ponuntur septem formæ instrumentorum.

Via cōtingit interdum appellationes in electionibus, postulationibus, vel prouisionibus interponi, propter quas, quia nō rectè formantur, repelluntur. a. *multotiens appellantes & eis etiam adhærentes, ideo in hac parte tertia de huiusmodi appellationib. aliquid inseramus. Sciendum.* b. *est igitur, quòd quicunq; se opponunt electionibus, postulationibus, aut prouisionibus factis, vel etiam faciendis, & propter hoc contigerit appellari.* c. *appellantes ad hoc necessariò astringuntur. Primò, vt in instrumento,* d. *seu literis.* e. *super appellatione confectis omnia.* f. *& singula exprimant, quæ in formam.* g. *intendunt obijcere, seu personas.* h. *Secundò, vt id fiat coram personis autenticis,* i. *vel persona,* k. *quæ super hoc perhibeat.* l. *testimoniū veritati. Tertiò, vt ipsi appellantes præstent.* m. *corporaliter.* n. *iuramentum, quòd credunt ea, quæ sic exprimūt, posse probare.* o. *Alioquin.* p. *tam appellantes, quàm tempore appellationis, vel postmodum adhærētes.* q. *eiusdem obijciendi aliqua, quæ in instrumento, vel literis huiusmodi non fuerunt sic.* r. *expressa, potestatem*

statem sibi nouerint interdictam. f. nisi aliquid posteà de nouo emergat, t. vel super antiquis probandi facultas superueniat, u. vel aliqua antiqua. x. in opponentium noticiam. y. perueniant, quæ appellantes appellationis emissæ tēpore verisimiliter. z. ignorare potuerint, & etiam ignorauerint, super qua ignorantia & superueniente facultate probandi habebūt fidē facere per propriū præstādum corporaliter iuramentū. a. Nec illud prætereundū existimo, nec obliuioni tradēdum, quòd ex quo semel prætermissa solennitate. b. prædicta fuerit appellatum, licet ea seruata iterū etiā infra tempus debitum appelletur, nō tamen per appellationem secundo loco interpositam poterit appellans in aliquo adiuuari. c. Nā appellatio primò perperam interiecta facultatem aliud vlterius opponendi eidem penitus interdicit. d. exceptis tribus casibus supradictis. e. Caueat ergo sibi ab initio quilibet, qualiter appellabit. f. Illud insuper est notandum, quòd licet elector electoribus ac alijs, quorum interest, absentib. & ignorantibus posśit in huiusmodi electionum negotijs licitè appellari, g. est tamen eis postmodum facta appellatio intimanda, h. aliàs. i. appellati venire ad sedē Apostolicam, ad quam appellatum extitit, non tenentur. k. Porrò, vt super præmissis instructio plenior habeatur, formas decreuimus infrascriptas annectere.

Quia contingit, &c. Hic assignatur capit. lx. & est tertia pars, sub qua continentur vij. formę, quæ non per capitula, sed per paragraphos distinguuntur, sicut & de alijs formis dixi suprà c. lix.

a Repelluntur. extra de electio. vt circa, & capitu, quamuis, Greg. x. lib. vj.

b Scien,

b Sciendum. Quod dicitur in isto §.& in sequentibus vsque ad §.nec,illud sumitur extra de dec. Greg. x.ex.de electionibus,vt circa,libro sexto.

c Appellari. Siue extra iudicium,siue in iudicio.In vtroq; enim casu vendicat sibi locū,quod hic dicitur, & extra de elect.vt circa,argu.eo.ti.c.quamuis,Greg. x.§.sed cùm in electionum. cùm enim dec. prædicta, vt circa facta fuerit, vt via malicij præcludatur,& electionibus & ecclesijs ac beneficijs vacantibus citò prouideatur, sicut posset fieri malitia, & impediri ecclesiarum ac beneficiorum prouisio per appellationes factas extra iudicium, sic per appellationes factas in iudicio: igitur cùm eadem ratio sit hinc inde, idē ius esse debet,extra de transla.inter corporalia,& extra de confirm. vti. vel inuti. cùm dilecta, C. ad l.fal. l.vltim.

Ecclesiarum prouisio potest retardari tam appellationes extraiudiciales, quàm iudiciales.

Adde,quòd in appellatione,extra iudiciali, oportet caussam in ea expressam esse verā, nec sufficit appellatum obtulisse eius probationem, & non fuisse auditū,quòd aliàs in iudiciali solū sufficit,ca.interposita,in prin.de ap.& vt no.Abb.Sicu.in c.j.& ibi Fely. colum.j.versi.dum dicit signanter,eo.titu.quæ in istis beneficialibus etiam obseruantur,vt d.ca. vt circa,& & ibi hoc tenet Domi. in §.alioquin, versic.tertia cōclusio,& in c.quamuis,eod.lib.vj. & c.j. de ap.libr.vj. & Ang.consilio ccxvij.& Fely.in c.cùm sit Romana, colum. iiij. versicu. exprimenda est causa, de ap.post Abb.Sicul.

d In instrumento. publico,vt extra de elect.vt circa:Greg.x.lib.vj. Qualiter autem hoc fieri debeat,dicitur inf.eo.forma j.& forma iij.

Adde in d.capitu. cordi. omnes Doct.insuper Do. colum.iij.& Do.de Rota.in dec.cclxxxv.incip.si appelletur,titu.de ap.in nouis.

e Seu literis. autentico sigillo sigillatis,secundum quosdam,argum.extra de sen. excommu,cùm medicinalis, §. exemplum, lib.vj.& extra de fi.instru.c.ij.

Alij

Alij dicunt, quòd sufficiunt literæ priuatæ, cũ decretalis, vt circa indistinctè loquitur, sicut & aliàs dicitur de illo, qui habet appellare in scriptis, quòd sufficit, ꝙ appellet in scriptura priuata, vt notatur per Inno. ex. eo. c. cordi. lib. vj. primũ puto verius, nam priuatæ literæ non facerent fidem de appel. vel iuramẽto præstito, quod est necesse, vt colligitur in decr. vt circa, & sequitur inf. Qualiter autem istæ literæ sint formandæ, habes infrà. eo. for. vij.

Appellare debens in scriptis, an possit appellare in scriptura priuata.

Adde glo. in d. ca. cordi. in verbo in scriptis, & ibi omnes Doctores.

f Omnia. videtur alterum istorum verborum positorum hic, & extra de ele. vt circa superfluere. Nam qui omne dicit, nihil excipit, xix. dist. si Romanorum, extra de ma. & ob. solitæ: & contrà, qui singula exprimit, omnia exprimere videtur, argum. ex. de elect. in Genesi, & capitu. in causis. Sed omissa altercatione, quæ super hoc haberi consueuit, dicas, quòd hæc est mens & intentio istorum verborum, & ita tenet curia Romana, vt ille, qui appellat omnia & singula, quę intendit in formam obijcere, vel personas clarè, & à parte exprimat, tot & tales specificando circũstantias in singulis, quæ opponit, quòd expresse appareat de intentione opponentis, nec postmodum variationi, aut negationi sit locus, vt si opponat excõmunicationem, exprimat speciem illius, & nomen excõmunicatoris, extra de excep. pia. lib. vj. si periurium causam, ex qua periurium incurrit, si homicidium, quẽ interfecit & qualiter. idem in alijs. In talibus non enim debet quis cum alterius detrimento in incerto vagari, vt ff. de iniur. l. prætor edixit, in prin. & §. ꝙ autem, de testi. præsentium ij. & ex. de rescript. cùm in multis, lib. vj. Qualiter autem hæc expressio sit facienda, videbis melius, inf. eod. forma prima, & forma tertia.

Appellare debens ab electione, qualiter debet exprimere omnia & singula.

Adde glo. in d. c. vt circa, in verbo omnia, & ibi Pe. de Anch. & Domi. in §. edicto. colum. penul. & Philip.

Fran. & tex. & Car. de Zaba. in cle. constitutionem, e. tit. & Domi. in c. is qui. col. j. e. lib. vj. & Lud. de Ro. in consilio cccxxiiij. in fin.

Electionis forma qualiter potest impugnari.

g In formam. contra formam potest opponi, si sit processum per formam scrutinij, quòd non sunt vota secreto & sigillatim inquisita, vel quòd non sunt in scriptis redacta, seu publicata: vel, quòd non fuit collatio habita, seu electio in communi facta, & similia, extra de elect. quia propter, & cap. cùm post petitam, & c. Cumana, & c. in Genesi, & sup. c. xxij. Si per compromissum, quod fuit processum aliquo contradicente, suprà c. xxxix. quod omnes compromissarij insimul elegerunt, quod facere non debuerunt, sed vnus tantùm vice sua, & aliorum, sup. ca. lj. & c. xlj. ꝙ non fuit seruata forma compromissi, sup. ca. xliiij. & tribus, c. sequentibus. Si per viam inspirationis, quòd præcesserit tractatus illicitus: vel, quòd electio fuit facta aliquo contradicente, sup. c. lij. hæc & similia possunt obijci contra formam.

Adde Oldra. consi. clxx. & consi. cc. & glo. Archid. Pet. de Anch. Domi. & Phil. Fran. in d. cap. vt circa, & c. quamuis, eod. lib. vj. & Fely. in c. super his, de accusa. vbi tracta. amplissimè materiam huius cap. & d. c. vt circa. singulari quodam ordine præ cæteris doctoribus, & hoc tibi sufficiat pro hoc & sequen. cap. & Vonicontium, filium domini Io. And. in tract. de ap. & Spe. eo. titu. §. restat.

h Personas. Supple eligentium vel electi, extra de ele. vt circa: cōtra eligentes potest opponi, quòd sunt excommunicati publicè, aut suspensi, vel interdicti, extra de consue. cùm dilectus, extra de elect. cū inter R. & ex. de ap. constitutis, & sup. c. xx. & similia. Contra electum, quòd est excommunicatus, ex. de cle. ex. mi. si celebrat, vel periurus, ex. de iu. iu. querelam, vel homicida, ex. de tem. or. c. quæsitum, & multa alia exempla habes suprà c. xxvij.

Adde, an possit opponi electo, ꝙ est suspectus prin-

cipi,

cipi, maximè quando est diocef. Limitropha. vt hodiernis diebus fit per D. nostrum Regem Franciæ, vt in episcopatu Sestoren. & Tarbern. quæ pendent in dicti principis consistorio, per Inn. Abb. Sicu. & Fely. ibi col. iiij. in ca. super his, de accu. & Domi. & Philip. Fran. in c. vt circa, §. j. de elect. lib. vj. vbi Domin. dicit col. v. quòd quotidie princeps hoc practicat per glo. in cap. j. lxij. distin. & Oldra. consilio cj. & text. in ca. ij. §. veruntamen, & ibi glo. in verbo pontifex, eod. in pragm. & Guil. de Monsarrat in vltim. parte complementi prag. & Bar. de Firm. in tract. de episcopo, in j. par. lib. ij. q. xix. & Lud. de Ro. in suo singul. ver. episcopus, & ver. potest, L. & Bar. Ioan. de Pla. & Lud. de Pa. in l. j. C. de Metropo. Berito. lib. xj. & gl. in regul. cancel. Apostolicæ, xl.

i Autenticis. puta coram Episcopo, vel Officiali suo, vel coram tabellione, aut coram alia persona ecclesiastica, vel seculari habente iurisdictionem, vel sigillum autenticum de iu. vel de consue. extra de fi. instrum. capit. ij. *Personæ autenticæ quæ sunt.*

Adde ad istam glo. & seq. sing. Bert. Zosi. in consi. xlv. in. i. visa appellatione, li. j.

k Persona. Non est necesse, quòd coram pluribus personis autenticis appelletur, sed sufficit coram vna tantum appellari, extra de elect. vt circa.

l Perhibeat. In instrumento publico, vel in literis patentibus super appellatione confectis: qualiter autem hoc sit faciendum, habes infrà, eod. forma prima, secunda, & tertia.

Adde, quòd ca. vt circa, habet locum in extraiudicialibus appellationibus tantùm, vt c. constitutio. & ibi omnes Doct. eo. libro sexto. Et an habeat locum, quando appellans prosequitur directè ius suum, vel ecclesiæ, dic, quòd non, sed cùm opponitur in formã, vel personas, vt cle. constitutionem, & ibi Car. de Zaba. eo. & Domi. de Ro. dec. cclxvij. incipi. si possessor, in nouis.

m Præſtent. Cùm appellant, antequam ad actus alios diuertant. Quid enim ſi hodie appellarēt, & cras iurarent? Certè appellatio non valeret, prout diffiniuit Papa Nicolaus, argu. ff. de dam. infect. qui bona, §. ſi quis ſtipulatus, & ar. extra de elect. vt circa, lib. vj. quæ ſatis expreſsè innuit, quòd incontinenti ſit iurādum. Et nota, quòd dicit, præſtant, q. d. non ſufficit, ꝙ ſe offerant præſtituros iuramentum, vel voluntatem habeant præſtandi, imo eſt neceſſe, quòd ipſum corporaliter prꝺſtent, vt dicitur in dec. prædicta, vt circa, & ita etiā fuit diffinitum per eundem Nico. vbi enim opus eſt facto, non ſufficit ſola voluntas, lxxxvj di. nō ſatis & ex. de eo, qui mit. in poſ. c. j. nec ſufficit etiam oblatio, niſi factum ſequatur ex. de offi. or. paſtoralis, in fi. & ar. C. de vſu. l. acceptam.

Voluntas non ſemper reputatur pro facto.

Adde glo. in d. capit. vt circa, in ver. præſtito, & ibi Arch. Pet. de Anch. Domi. & Phil. Franc. vbi idem tenent, ꝙ iſta appellatio & iuramenti præſtatio vno tēpore fiant, & ita ſeruat curia Ro. ſecundum ipſos, q̄a ſolennitas, quæ requiritur in celebratione alicuius actus, in dubio videtur requiſita eodem tempore, quo fit actus, & vide, ꝙ voluit Ludo. de Ro. in conſi. l.

n Corporaliter. Tactis manu Euangelijs. Nō enim ſufficeret dicere, iuro per hæc ſancta Dei Euangelia hic præſentia, niſi tangeret librum, prout Nico. Papa pronūciauit, quia tactus requiritur corporalis, vt ꝓbatur extra de elect. vt circa, & eſt ſimile, C. de poſtu. properandum.

Adde glo. inf. eo. for. proxi. in verbo tactis, & in for. ij. in ver. tactis, & text. & ibi Do. in ij. no. in c. is qui, e. lib. vj. tex. cum glo. & Doct. in auc. licet iudex, C. de epiſ. & cle & in auc. vnde ſumitur.

o Poſſe probare. Si non credit ſe poſſe probare, taceat, vij. quæſt. ij plerunque. Sed quid pluribus ſpecificatis iurat ſe credere prædicta omnia & ſingula eſſe vera, & ſe poſſe probare hoc vel illud, aut aliquid de prædictis, quod ſufficiat ad intentionem ſuā fundandam,

dã, nunquid valet? Ar. quòd ſic, extra de iu. exhibita, & ex.de ap.ſignificauerunt. Dic contrà, nã cõſtitutio vt circa, ex.de elec.vult, vt appellans iuret expreſsè, ꝙ omnia & ſingula credit eſſe vera, & ſe poſſe probare. Cùm igitur hic non fiat appellatio, non valebit, arg. ff.de tranſact.cùm hi,§.ſi prætor,ver.ſed ſi,& extra de teſti.in nomine Domini,in fin.

Adde glo.infrà, formaij.in verbo ſimili,& quæ ibi dico.

p Alioquin. Si appellans nõ ſeruauit prædicta exprimẽdo, ſcilicet coram perſonis auctenticis, vel perſona in inſtrumento publico,ſeu literis,omnia & ſingula,& iurando ſub forma prædicta.

Adde, quòd vbi ius dat certam formam, & ille nõ ſeruat,priuatur,vt no.Do. in c.is qui,iiij.nota.eo.lib. vj.& Ludo.de Ro.conſi.ccclxij.& quæ not Bar. Bald. Saly.& Pau.de Caſt. in l.contractus, C.de fide inſtru. & Ang.Are.Inſti.de contrah. emp.in prin.col.ij.ver. ex quo,vbi dicunt,quòd notarij rogati de appellatione,quæ debet in ſcriptis interponi, debet primò tota ſcribi, & non poſtea redigi, nec dictari, vel corrigi, quod nota.

q Adhærentes. Adhærere poſſunt illi,quorum intereſt,& non alij,extra de elec.cùm inter R. & ij.q.vj. non ſolent, & hoc poſſunt tam tempore appellationis,quàm poſtmodum, vt hic dicit,dum tamen id faciant infra tempus, infra quod appellare potuiſſent, hoc eſt,infra decennium, poſtquàm ſciuerunt appellatum eſſe,poſtmodum enim non poſſent, vt ff. rem rat.hab.l.bonorum,& no.per Inno.ex.de elec.auditis, & per B.Com.eod.ti.ſtatuimus, in glo.qualiter,§. quarto fuit quæſitum. *Appellationi adhærere non cuilibet permittitur.*

Adde glo.Arch.Pet.de An.Domi. & Phil.Fran.in d.c.circa,§.alioquin,in verbo adhærentes,&Oldrad. conſi.ccxc.incip.contra articulos,& Bert.Zoſi.de Zenis,in conſi.xlv.verſi. quinta dubitatio. verſi.cõcludo,& in conſilio cxxxij.in fi.j.col.vol.j.

r Sic expressa. Specificatis, scilicet clarè & apertè omnibus, & singulis coram personis autenticis, vel persona & præstito iuramento corporaliter, vt dictum est suprà.

Adde, an qui excipit de crimine contra electum & maximè cōfirmatum, debeat se obligare ad pœnam extraordinariam, per Spe. ti. de libe. concep. §. xv. col. j. & Doct. in cap. super his, de accus. & Bar. de Firmo, in iiij. parte, ij. prin. lib. iij. q. vlt.

ſ Interdictam. Ipso iure per dec. de elect. vt circa, sic extra de app. cordi. §. quòd si appellator lib. vj.

Adde Barth. Zosi. in dicto consilio xlv. ver. quarto & vltimo, lib. j.

t Emergat. Vt si electus posteà homicidium, vel symoniam, aut adulterium, vel incestum, seu aliud crimen committat, extra de tempo. ordina. capit. vlti. & extra de ætate. & quali. capitu. primo, extra de symonia, Mattheus.

u Superueniat. Forsan testes, qui tempore appellationis erant in remotis partibus constituti, & mortui credebantut, postmodum redierunt, vel instrumentā, quæ erant perdita, sunt inuenta, argument. extra de testi. vltra, & extra de excep. pla. libro sexto. Nam licet appellans ab initio de his, quæ intendebat opponere, certus esset, tamen ex quo tunc probationes non habebat, tacere debuit, quousque ipsas haberet, secunda quęst. vij. plerunque.

x Antiqua. Puta, quia electus erat appellationis tempore excommunicatus, vel periurus, aut aliàs criminosus, & hæc ignorabat appellans.

y Notitiam. Sic extra de excep. pastoralis, extra de elect. nulli. Greg. x. lib. vj.

z Verisimiliter. Hæc ideo dicit, quia si hæc essent publica, vel notoria, non esset verisimile, quòd appellans ignoraret, extra, qui ma. ac poss. cùm in tua, xvj. dist. quod dicitis.

Adde, quòd licet appellatio malè formata non excludat

cludat ius partis, secundum Do. de Rota. dec. clvj. In antiquis fallit in hoc casu, vt vides.

a Iuramentum. Nota, ignorantiam probari per iuramentum, sic extra de elect. nulli. Greg. x. lib. vj. & extra de sen. ex. si verò aliquis.

Adde text. in dicto capitulo vt circa, §. super huiusmodi, & ibi glo. Archid. Pet. de Anch. Domi. & Phil. Franc. & text. in capitu. pastoralis, & ibi latè per Fely. de hoc scribentem, de excep. & glo. in l. ac qui natura, §. cùm me absente, ff. de neg. gest. & glo. fin. Ang. & Iason in §. si istæ quidem actiones. Insti. de acti. & Abb. & de Bellenzi. in addit. in capi. accedens, de cri. fal. Et vbi est standum iuramento alicuius, an intelligatur, vltra, quàm lis, per Felynum, vbi suprà columna nona.

b Solennitate. De qua agitur suprà, eod. §. j. & §. ij. & §. iij.

c Adiuuari. Nam ex quo semel cecidit per malè formatam appellationem, vlterius admitti non debet ad appellandum super contentis, in capitul. j. vt hic sequitur, & probatur in dec. vt circa, extra de electio. ver. alioquin simile, extra de offic. delegat. in literis, & ff. de re iudic. l. iudex, quid si sufficienter expressit quis aliqua in appellatione sua, & aliqua minus sufficienter: nunquid valet appellatio, quò ad sufficienter expressa, si aliàs in iurando, & in alijs seruauerit solennitatem præmissam? Non videtur, iij. quæstione nona, pura. & extra de officio delegati. cùm super. Dic contrà, vt colligitur in decisione prædicta, vt circa, versicul. alioquin, & argument. extra de præbend. dilectus, prim. et. xij. quæstione secunda, si quos: pœna enim non est vlterius protrahenda, quàm fuerit in excedente repertum, exra de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, capitulo quæsiuit. *Pœna debet commensurari delicto.*

Adde, q̄ appellãs, qui in electione fuit contẽptus,

non tenetur ad obseruantiam, c. vt circa, secundum Old.consi.clxxxix.

d Interdicit.suprà eo.§.alioquin, & extra de elec. vt circa.

e Supradictis.sup.eod.§.nisi.

f Appellabit. Nam tutius est non appellare,quàm appellare, vel appellationi alterius adhęrere, vt dictum est suprà capitul. lix.forma xvij. in glo.vbi non est appellatum.

Appellatio in electionis negotio potest interponi absente appellato.

g Appellari. Hæc appellatio, quæ vim citationis habet,vt extra de elect. statuimus,libr. vj.benè potest fieri absente illo,contra quem appellatur,vt hic dicitur & colligitur ex his, quæ notantur per B. Com.in dec.pręedic.statuimus,super verbo personam,§.v.fuit quæsitum, sed ille non tenetur venire ad curiam, nec antea citatus intelligitur, nisi postquam fuit intimata eidem,vt sequitur.

h Intimanda.Qualiter hoc habet fieri,dicitur inf. eo.forma iiij.& forma vj.& forma sequen.

Adde tex. glo.ibi in verbo ignoranti.Io.de Imo.& Car. de Zaba. in clem.j. de appel.& in cle.caussam,& ibi ipsum de Zaba.in §. quid si forsitan,§. sequen.vsq; ad fi.cle.de elect.& Lud.de Ro.consi. cccccxxj.col.ij. versicu. quo ad secundum,& Do. de Ro. dec.j.de appel.in nouis,& gl.in c.bonæ, el.j.verbo singulares,& ibi Doct.de elect.& glo.in c. si capitulo,de concess.pręb.lib.vj.& quæ dico inf.eod.forma iiij.

i Alias.Id est,nisi fuerit eis intimata.

Adde. Quid si appellans non fuerit prosequutus appellationem infra terminum statutum, an appellatio sit deserta? vide Felynum post Abbatem capitu. cùm sit Romana, & latius in capit. personas, in prin. de appel. vbi ponit quasdam pulchras limitationes, & Docto.in clem.pe. eod. & Pet.de Ancha.Dominic. & Philip.Franc. in capitu.primo, §.primo, eod.libro vj.Bart.Bald.Angel.Salycet.& Paul.de Cast.in l.præses,C.de appel.

k Non

k Non tenentur. Sicut enim constitutio non ligat ignorantem, vt lxxxij.di.proposuisti.& xxxij.quæst. iiij.dixit Sarra.& ff.de decre.ab ordin.fal.l.vltim.vel sentẽtia, vt ij.quęst.vj.biduum, in verbo si aduersus: sic nec citatio seu appellatio talis, quæ vim citationis habet, vt extra de elect.statuimus, arctat appellatum ad veniẽdum ad curiam, quousq; in ipsius notitiam peruenerit:& de hoc cõstet, arg.ff.quæ sentẽ.sine appella. re.l.j.§.cum edicto. & iiij.q.v. quisquis, ibi ex ea die, qua eum litteras, &c.extra de restit.spol. audita. Quid si nõ possit haberi copia appellati, nunquid sufficit in publico appellationem legi?dic, vt infra c. forma vj § cæterùm.

Adde, ad princ.glo.Felyn. post Abb.in c.cùm omnes, col.ij. de constit. & quæ dixi in addit.ad Dyn.in reg.ignorantia. in ver.adde vtrum lex, &c. de regul. iuris, lib.vj.

Qualiter ab electione facta potest coram tabellione legitimè appellari.

FORMA I.

*IN nomine Domini, Amen. Nouerint vniuersi, quòd P.canonicus Nemausen. in præsentia mei tabellionis & testium infrascriptorum ab electione facta de B.Archipresbytero in ecclesia Nemausen. sub infrascripto tenore ab sedem Apostolicam appellauit.*a.*& nihilominus tactis.*b.* à se sacrosanctis Dei Euangelijs corporale præstitit iuramentum, quòd credit omnia & singula in appellatiõe ipsa expressa esse vera & se posse probare:ipsius autem appellationis tenor dignoscitur esse talis.Cùm in subsidium oppressorum appellationis remedium sit inuentum,* c.*ideò ego.P.canonicus*

*nicus Nemausen.considerãs,quòd B. Archipresbyter electus à talibus in Episcopum Nemausen.tantum & talem.*d.*patitur in litteratura defectum,*c.*propter quem non debet aliquatenus ad episcopalis.*f.*dignitatis fastigium promoueri.Item,ꝙ erat electionis suæ tẽpore.*g.*maioris.*h.*excommunicationis vinculo innodatus pro eo, quòd in talem clericum.*i.*ante ipsam electionem manus iniecerat temerè violentas.*k.*Itẽ ꝙ erat tunc temporis crimine periurij.*l.*irretitus,pro eo, ꝙ talem quantitatem pecuniæ, quã tali certo termino sub debito præstiti iuramenti soluere tenebatur,in termino non persoluit ,imò ad soluendũ fuit post ipsũ terminũ per talẽ iudicẽ sententialiter condẽnatus. Item ꝙ tales electores sui erãt similiter electionis præmissæ tempore maioris excõmunicationis vinculo ex tali.*n.*causa publicè.*o.*per talẽ iudicem innodati.Itẽ ꝙ in electione ipsa collatio,quæ debuit fieri secundum conciliũ generale.*p.*extitit prætermissa.*q.*Itẽ ꝙ me .*r.*contẽpto,qui erã in tali loco,vnde debebã et poterã cõmodè.*s.*cõuocari, eadẽ electio facta fuit ab ipsa, in qua electione temerè et cõtra statuta canonica, & in grande meũ.*t.*& Nemausen. ecclesiæ præiudiciũ attentata.Pro me et mihi adhærẽtibus seu adhærere volentibus in futurũ.*u.*in his.*x.*scriptis ad sedem Apost. appello,*y.*& iuro.*z.*super hac sancta Dei Euangelia corporaliter à me tacta, ꝙ omnia & singula,quæ per me superius sunt expressa,credo esse vera,& me posse ꝓbare.Interposita.*a.*fuit appellatio hæc per Dominũ P.& iuramentum corporaliter ab eodem præstitũ, vt est dictum.Anno.*b.*tali, & cætera.*

IN

IN nomine. In principio huius formæ, ac in omnibus sequentibus debent fieri.§. & non litteræ grossæ, sicut dixi supra eo. ca.lx.in princ.,

a Appellauit. Qui appellat in electionum negotijs, debet appellari in scriptis, & ex tali causa, quę si esset probata, deberet legitima reputari, vt extra de elect. quamuis,& ar.extra de appel.cordi.nobis.libr.vj.Vt igitur constet, quòd appellatio sit facta in scriptis, debet hoc exprimere tabellio in instrumento, super ipsa appellatione confecto, suprà, ca.lx.§.ij. & extra de elect.vt circa libr.vj.

Adde Domin. de Rota. decisione. xxviij. in antiquis.

b Tactis. Cùm is, qui appellat in electionum, postulationum, & prouisionum negotijs, necesse habeat corporaliter iurare,& aliàs non valeat appellatio, vt dixi suprà, ca.lx.§.tertio, & probatur extra de elect.vt circa.Greg.x.lib.vj.ideò tabellio debet exprimere,ac testificari in instrumēto appellationis, qualiter appellans tactis sanctis Euāgelijs corporale pręstitit iuramētum,aliàs nisi testificetur super hoc ipse tabellio,vel alia persona autentica,coram qua appellatur, non valebit appellatio:quia non seruatur forma prædictæ. decre. vt circa: sicut ex textu eiusdem decre. colligitur. Item debet etiam testificari, prout hic sequitur, de forma iuramenti, quæ est, vt iuret appellans corporaliter, quod credit omnia & singula, quæ in appellatione sua expressit, esse vera: & se posse probare: vt hic dicitur. Nec sufficit,quòd sub alternatione dicat se posse probare hoc vel illud, vel aliquid de prædictis, quod sufficiat ad intentionem suam fundandam,prout notatur,supra eo. cap.lx.§. tertia in glo.si non redit.

Appellans in electionis negotio iurare tenetur.

c Inuentum.extra de ap.cum speciali.ij.quæst. vj. ad Romanam.

Adde tex.in l.præfecti prætorio:ff.de minori.& in l.j.in prin.ff.de appel.

d Talem.

d Talem. Nota, quòd appellationes dicunt interdum in suis appellationibus electũ, vel postulatum, aut aliàs promouendum pati vel manifestum vel euidentem scientiæ, aut alium personæ defectum, puta in visu, vel auditu, aut in manibus, vel pedibus, vel similibus, sed minus discretè agunt, nisi plenè sint certi. Nam ex quo sic opponũt, primò super huiusmodi defectu manifesto vel euidenti opposito, fiet per superiorem examinatio: & si oppositio falsa reperiatur, opponentes ipsi à prosecutione causæ, in qua talia obiecerunt, excluduntur, & perinde puniũtur, ac si in probatione omnium defecissent, extra de electi. si fortè. Greg. x. & in decre. Nicolai, extra de ver. sig. coniurationum, aliàs constitutionem, li. vj.

Adde, cui incumbat onus probandi, quando opponitur electo, quòd est illegitimus, Archi. Petrus de Anchar. Imo. Dominic. & Philip. Franc. in c. si fortè. de electi. lib. vj. & Frede. de Ze. consil. cũij. & Domin. de Rota. deci. xxvij. de ap. in ant.

e Defectum. Propter defectum scientiæ repellitur quis non solum ab obtinendo, vt suprà, ca. xxvij. extra de elect. cùm in cunctis, & cap. qualiter, sed etiam deijcitur ab obtento, extra de ætate & qua. quamuis.

Adde ad istam glo. & sequen. tex. glos. Archi. Petr. Dominic. & Philip. Franc. in cap. si forte. de electio. libro vj.

Sciẽtiæ defectus à promotione repellit. f Episcopalis. Idem est in alijs dignitatibus. Nam nec ad alias promoueri debet quis, nisi habeat scientiam competentem, extra de elec. dudum. j. in Episcopo tamen maior requiritur scientia, quàm in his, qui promouẽtur ad alias dignitates inferiores. xxiij. dis. §. ecce. Quæ autem scientia requiratur in Episcopo, & quæ in alijs, notatur per Innocen. Hostien. & Ber. Compost. extra de elect. cùm in cunctis.

Adde Abba. in d. ca. cùm in cunctis. post antiq.

g Tempore. Benè dicit electionis tempore. Nam illud tempus spectandum est. extra de ele. excommi.

mi. postulastis,& ca.proposuit,extra de elect. dudum j.& ij.vnde debet exprimere appellans.

Adde, an excipiens contra electũ dicatur propriè excipere,Felyn.in rubri.de excepti.col.vlti.

h Maioris. Idem esset,si minoris,extra de electio. ex. mi.si celebrat.

Adde glos.in cap. prudentiam.§.sexta, in ver.excommunicationis:& ibi Abb.& Felyn.de offi.deleg.

i Talem clericum . exprime nomen ipsius , ne variationi sit locus. Quod dic, vt dixi supra eodem, ca. super verbo omnia & singula.

Adde, an percutiens laicum, quem credebat clericum,efficiatur irregularis? Freder. consil.xiij . tenet,quòd non, multum singula , pro quò facit quod nota.Dominic.in c.perpetue.col.ij.de electio.libr. vj. versic.induxit etiam, &c.quòd eligens dignum, quẽ credebat indignum, non incurrit pœnam,c. cùm in cunctis eodem,ad quæ vide tex.glo.Bar.& Ang.& in l.apud Labeonem.§.si quis virginem.ff.de iureiur.& in l.si ignorans.ff loca.

k Violentas. Tales ipso iure sunt excomunicati. xvij.q.iiij.si quis suadente,& extra de senten.excom. non dubium.

l Periurij. Periuri non merentur ecclesias regere, extra de iureiuran.querelam,& ca.breui.

m Non persoluit. Et ita periurus fuit,nisi necessitate coactus soluere in termino nequiuisset, tunc enim excusetur,extra de iureiuran.querelam,& capit. breui. *Necessit Nas præseruat à periurio.*

Adde in dicto capitu. querelam,Abb.& Felyn.

n Ex tali causa. Exprime causam , aliàs appellatio non valebit, extra de elect. vt circa libro vj. & supra eodem,c.lx.

Adde, an opponens euidentem defectum contra electum possit pœnitere,text.glo.Arch.Ioann.And. Petr.de Anchar.Dominic.& Philipp.Franc. in ca.ab eodem,de elect. libro vj. & in cle. constitutionem.§. penul.

penul.eodem, & ibi Cardin.de Zaba.& concluditur, quòd non:quod nota in al.js, quæ in iudicio opponuntur,non possint reuocari, cùm iam sit quæsitum ius aduersario,& per Alexa.consil.lxxj.volu.iij.

o Publicè.& ita eligere non poterant,extra de ap. constitutis,& dixi suprà, c.vj.& c.xx.

p Generale.extra de elect.quia propter.

q Prætermissa.Et ita nulla fuit electio, extra de elect. Cumana.& c. in Genesi,& supra,c.xxxj.

r Me contempto.Contemptum prosequi non potest,nisi contemptus,extra de elect.quòd sic & suprà, capitu. v. vbi de hoc.

s Commodè. A quo loco sint vocandi absentes, dixi suprà,ca.vj

t Meum.ad apppellandum contra electum,vel ad opponendum quicquam eidem non admittuntur, nisi hi,quorum interest.ij.q.vj. non solent, extra de elect.cùm inter.R.& c.statuimus.libro vj.& extra de testi.veniens.ij.

Adde,an procurator appellans nomine habentis interesse teneatur seruare omnia,quę Dominus,pro quo interposuit appellationem, tenebatur facere? vide tex.& ibi omnes Docto.in ca.procurator,de ele. lib.vj. quòd sic,& Dominos de Rota. in decis. de dolo & contum.

u Infirmum.Quis,& infra quod tempus possit adhærere appellationi interpositæ in electionis negotio,dixi supra eo.ca.lx.super verbo adhærentes.

x In his scriptis. Nisi appellaretur in scriptis,appellatio non valeret, vt extra de elect. vt circa & ca. quamuis.Greg.x.libr.vj

Apostoli petantur per appellantem.

y Appello.Supple & Apostolos, quanta possum & debeo instantia peto,alias nisi petantur Apostoli,nō videtur appellatio valere,extra de ap. cordi.libro.vj. quod verum est, siue appelletur in iudicio , siue extra iudicium, dum tamen appelletur à iudice,puta à confirmatore,vel ab executore,vel à prouisore, seu à iudice

Iudice quocunque, tunc sunt petendi Apostoli, & appellatio etiam facienda est coram eis, si eorum copia possit haberi, ij.quæst.vj.biduum, extra de ap. vt debitus, & c.cordi. Si vero appelletur ab electione facta vel facienda extra iudicium, non à confirmatore, aut prouisore, vel executore, aut alio iudice, sicut frequenter fit in electionum negotijs, tunc non est necesse, quòd petantur Apostoli, sicut colligitur ex eo, quod notatur per Innocen.in decre. prædi. cordi. in princip. si tamen petantur ad cautelam, non reputo malum esse.

Adde, an quando appellatur à prouisione & processu executoris vel alterius prouisoris, seruari debeat forma, ca. vt circa ac. huiusmodi Domi. in d.c. vt circa.§.fin.in vlt.q. & Specu.tit. de cita.§. finali. versic. quod si altera, & de Apostolis petẽdis vide dominos de Rota. decisio.ccclj.titulo de appel. in nouis. Lud. de Ro.consil.ij.Ioan. de Ana. consilio.x.l.viij. & ibi Ludo.Bolog.in addi.& Freder.consil.lxxv. & Bal.in consil. cccclxv. in princip. incip. punctus quæritur, vo.ij.Ioann.Andr.in dict.cordi.&c. vt supra, & cap. ab eo.& ibi Archi. Dominicum, Petr.de Anchara. & Philip.Franc.de appel.libro vj. & Ioann. de Imol.& Cardi.de Zaba.in cle.quamuis Rigor.eod. & Petr.de Anchara.in consi.ccxxv.& Doct. in c.iudicibus & in l.eos.§. Apostoli.C.de appel. in quibus locis, vide à quo tempore currat tempus.xxx.dierum ad dandum Apostolos: & Dominos de Rota, decisio.xxix. incip. fuit dubitatum, eod.in nouis. Quid si pendente termino ad dandum Apostolos super appellatione, à diffinitiua, vel interlocutoria interposita possit iudex impetrari, vide Dominos de Rota, in decisione, ccxiiij.incip.secundũ aliquos in antiq.e.qui tenent, quòd sic, si petantur Apostoli, infra tempus triginta dierum: & idem Dominic. in dicto capitulo ab eodem.§.illud de appel. sed decisio.Rotæ in decisione, ccclvij. incipiente, fuit dubitatum eod.in nouis, tenet

tenet contrarium, pro qua videtur tex. in di. c. cordi. &c. quòd no. quia mihi contigit.

z Et iuro. Hæc forma iuramenti nullatenus est omittēda, vt dixi suprà, c. lx. & de ipsa debet testificari tabellio, vt est dictum supra ea. forma super verbo tactis, & sequitur. infra.

a Interposita. Verba tabellionis testificantis de appellatione & de iuramento corporaliter præstito ab appellante.

b Anno, &c. Hic ponat tabellio annum, & diem, ac testes, & alia, quæ in publicis instrumentis consueuerunt apponi.

Qualiter potest ab electione coram persona autentica appellari.

FORMA II.

*Niuersis præsentes litteras inspecturis talis Episcopus, vel talis officialis, salutem in Domino sempiternam. Insinuatione præsentium fieri volumus omnibus manifestũ, quòd P. canonicus Nemausen. in nostra præsentia constitutus, ab electione facta de B. Archipresbytero in ecclesia Nemausen. sub infrascripto tenore ad sedem appellauit,*a. *& nihilominus tactis.*b. *à se sacrosanctis Dei Euangelijs corporaliter, præstitit iuramentum, quòd credit.*c. *omnia & singula.*d. *in appellatione ipsa expressa esse vera, & se posse.*e. *probare. Ipsius autem tenor appellationis dicitur esse talis: Cùm in subsidium oppressorum, &c. sicut suprà.*f. *vsque ibi & me posse probare. deinde ita iunge. In testimonium etenim prædictorum præsentes litteras.*g.

fieri

fieri fecimus & nostri sigilli munimine roborari. Datum, & cætera.

Vniuersis. Quia in plerisque locis non habetur vsus tabellionum, ideò is, qui appellare vult, debet ire ad Episcopum, vel officialem, aut aliquam aliam personam autenticam, vt dixi supra eo. c.lx. super verbo autenticis, & coram ipsa omnia & singula exprimere in litteris super appellatione confectis, quę intendit in formam obijcere, vel personas ac corporaliter iurare: & Episcopus vel persona illa, corã qua appellatur, debet super his testificari, prout hic infra sequitur.

Appellans in electionis negotio adeat tabellionem vel personã autenticam.

a Appellauit. Repete quæ sunt dicta supra, forma proxima, super verbo appellauit.

b Tactis. aliàs non valeret appellatio, nisi tangeret corporaliter Euangelica cùm iurat: de quo iuramento & corporali tactu Euangeliorum debet is, coram quo appellatur, testificari, vt dixi supra. forma proxima, super verbo tactis.

Iurans debet sacra tãgere.

Adde glos. in capit. vt circa, in verbo corporali. & ibi Arch. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. & quæ dixi suprà, c. lx. in verbo corporaliter.

c Quod credit. Hæc est forma iuramenti, quæ ad vnguem debet seruari, super qua etiam debet is, coram quo apppellatur, testificari, extra de elect. vt circa, & dixi supra, forma proxima, in glos. cùm is, qui appellat.

d Singula. Qualiter hæc verba sunt intelligenda, dixi suprà, capitu. lx. §. j. in glos. videtur alterum istorum.

Adde, quid debet probare petens electionem declarari nullam Ludo. de Ro. in consil. ccccxcix. Et quomodo debeat concludere libellus super cassatione electionis, per Bart. de firmio. in tract. de Episcopo in j parte lib. iij. q. xxxij.

e Posse probare. Sub hac forma iurare tenetur appellans,

pellans, aliàs enim si iuraret se posse probare hoc vel illud, vel aliquid de oppositis seu expressis in ipsa appellatione, quod sufficiat ad intentionem suam, non sufficit: nec valet appellatio sic iurata, vt dixi suprà, cap.lx.§.iij.in glo.si non credit.

Adde Domini.in cap. ab eo.in princip. de elect.l. vj. etiam si ponatur ecclesia non se astringens, quæ hic non habet locum, de qua per Abb. & Felyn.in c. licet causam, de proba.& Alexan. consil.xliiij. volu. iij.& quæ dixi in addi.ad Dyn. in reg. nullus de reg. iur.libro vj.

f Sicut supra, forma proxima.

g Litteras. Talibus litteris sigillo Episcopi vel alio autentico sigillatis fides adhibetur, extra de probatio.post cessionem, & extra de fide instru. cap.ij.& cap.cum dilectus.

Qualiter ab electione facienda potest legitimè appellari.

FORMA III.

*In nomine Domini, Amen. Nouerint vniuersi, quòd. P. canonicus Nemausen.in præsentia mei tabellionis & testium infrascriptorum sub infra scripto tenore ad sedem Apostolicam appellauit.*a.*& nihilominus tactis.*b.*à se sacrosanctis Dei Euangelijs corporale præstitit iuramentum, quòd credit omnia & singula in appellatione ipsa expressa esse vera, & se posse probare. Ipsius autem appellationis tenor dignoscitur esse talis. Quia melius est occurrere.*c.*ante tẽpus, quàm quærere remedium, postquam causa fuerit vulnerata.*d.*ideò ego. P. Nemausen. canonicus cõsiderans & attendens, quòd tales canonici Nemau.*

volunt

volunt & intendunt. e.*eligere.* B.*eiusdem ecclesiæ Archipresbyterum in Episcopũ Nemausen. qui quidem Archipresbyter defectum.*f.*patitur in scientia, & ætate.*g.*& ordinibus, & est maioris.* h.*excommunicationis vinculo innodatus.*i.*pro eo, quia in talẽ* k.*clericum manus iniecit temerè violentas, qui etiam est irregularis.*l.*ex eo, quia sic excommunicatus existens scienter.* m.*se diuinis immiscuit, sicut.*n.*prius considerans: insuper, quòd tales.* o.*qui eundem volunt eligere, sunt similiter maioris.*p.*excõmunicationis vinculo innodati,*q.*pro eo, quod de talibus suis ecclesiasticis reditibus integram non soluerunt decimam terræ sanctæ subsidio deputatam, in proximè præterito concilio Lugdun. quia talis electio si fieret, in graue meum & Nemausen. ecclesiæ præiudicium redundaret, pro me & mihi adhærẽtibus.*r.*seu adhærere volentibus, in futurum, in his scriptis ad se. ap. appello.* f.*ne per prædictos vel quoscunque alios dictus Archipresbyter eligatur, & iuro.*t.*super hæc sancta Dei Euangelia corporaliter à me tacta, quòd omnia et singula, quæ per me superius sunt expressa, credo esse vera, & me posse probare. Interposita fuit hæc appellatio per dictum.* P.*& iuramentum corporaliter ab eodem præstitum, vt est dictum anno, &c. Supradictæ.*u.*appellãdi formæ possunt ad postulationes & prouisiones quaslibet factas & faciendas, in quibus est etiam huiusmodi appellandi solennitas, vt dictũ est superius.*x.*obseruanda congruè adaptari, verbis tamẽ competenter mutatis, prout videre potest per se quilibet studiosus.*

circa, & ibi Domini. in §.edicto & Philipp. Franc. Et nota, quòd huiusmodi appellatio ab electione fienda, non impedit, quin fiat, c. cùm inter vniuersas, & capi. quia propter, & vtrobique per Doctor. post glo. tamen benè potest appellari, si non fiat canonicè, c. cùm nobis eo. quo per Bart. de firm. in tractat. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. xxxviij.

b Tactis. De hoc iuramento & qualiter super eo testificari debet tabellio, dixi supra eod. forma j. super verbo tactis.

c Occurrere. Verba sumpta sunt ex l. j. C. quando li. se fine iud. vj. d. &, C. in quibus causis in integ. resti. non est necessaria l. vlt.

d Vulnerata. Nam principijs obstandum est, viij. distin. mala. & xxiij. di. sacratus. Iuxta illud, Principijs obsta, sero medicina paratur, &c.

Adde Teren. in Andria. Facilè omnes, cùm valemus, recta consilia ægrotis damus.

e Et intendunt. Licet nullus apparet adhuc, qui vellet eligere talem, nihilominus tamen posset appellari contra ipsum, ne eligeretur, seruata in expressione omnium & singulorum ac in iuramento præstando & in alijs, solennitate hic expressa.

Adde, quando superior inhibet inferiori, quòd non eligat, si vult, quòd electio sit nulla, quod debet facere, Paul. de Cast. in l. filius fami. §. diu. Seuerus. colum. iij. ver. pro primo membo ff. de leg. j. vbi recitat de vno Petro de Luna, qui appellabatur, Papa à suis Cardinalibus, eratque in hiurno pro consilium congregando.

f Defectum patitur. Non dicas euidentem vel manifestum, nisi de hoc plenè certus esses. Quod dic, vt supra e. forma j. in glo. nota. quòd appellantes.

Adde, quòd electus debet docere de Idoneitate, Franc. de Zaba. in consil. cxlv. colum. ij. circa princi. & Abb. Sicul. in capi. cùm nobis, columna. ij. in vij. nota. de elect.

g Aetate, qui defectum patitur in scientia, ordinibus vel ætate, est ineligibilis, suprà, capit. xxvij. & extra de elect. cùm in cunctis, & cap. dudum. j.

h Maioris. Idem si minoris, extra de cle. ext. mi. si celebrat.

i Innodatus, per canonem. xvij. quæst. iiij. si quis suadente.

k Talem clericum. Exprime nomen ipsius, ne variationi sit locus, vt dixi supra c. forma j.

l Irregularis. De irregularitate multiplici, quæ quandoque contrahitur cum peccato, & quandoq; sine peccato. dixi suprà, ca. liiij.

Excõmunicatus ignorãs miscens se diuinis nõ est irregularis.

m Scienter. Benè dicit. Nam si ignorans se excommunicatum immisceret se diuinis, non esset irregularis, dum tamen non esset ignorantia crassa & supina, extra de cle. excom. mi. Apostolicæ, vbide hoc.

n Sicut prius. extra de sen. excommuni. cùm medicinalis, lib. vj. xj. quæst. iij. si Episcopus in consilio.

o Tales. Exprime nomina ipsorum.

p Maioris. Secus, si essent excommunicati minori, nam tunc non prohiberentur eligere, sed eligi: sicut patet extra, de cleric. excom. si celebrat.

q Innodati. Et ita eligere non possunt, quod dic, vt suprà, c. vj. c. ix.

r Adhærentibus. Qui possint adhærere huic appellationi, & infra quod tempus sit adhærendum, dixi suprà, c. lx. super verbo adhærentes.

s Appello. Vtrum in tali appellatione Apostoli sint petendi, dixi supra eodem, forma j. super verbo appello.

Adde, an electio facta appellatione pendente & termino ad dandum Apostolos, dicatur facta lite penden. Paulus de Castr. in consilio. cccxxxix. volum. antiq. incip. formæ. c. quia propter, & Abb. Sicul. in capitu. cum nobis de elect. & Domin. de Rota. decisi. cxxviij. inci. si iudex in nouis.

t Et iuro. Hæc forma iuramenti nullatenus debet omit-

omitti, vt dixi suprà eod. forma prima & secunda, super verbo, & iuro, & quæ ibi vsque ad fin. sunt dicta, hic repetas.

u Supradictæ. suprà e. forma j. ij. & iij.

x Superius. suprà cap. lx. §. sciendum, & probatur, extra de electionibus, vt circa. Gregorius decimus libro sexto, aliàs, nisi seruetur huiusmodi solennitas, non valeret appellatio, nec admitteretur appellãs ad aliquid vlterius opponendum, nisi in tribus casibus in eadem dec. continent. §. nisi aliqua, & suprà capit. lx. §. nisi, vbi de hoc notatur.

Adde, an dict. cap. vt circa, habeat locum in monasterijs monialium, textus in capitulo indemnitatibus, §. porrò, & ibi glo. Archid. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. de electio. libro sexto, & Oldrad. consilio ccxcj.

Qualiter appellans denunciare habet appellationem suam eis, contra quos extitit appellatum, quãdo eis ignorantibus appellatio fuit facta.

FORMA IIII.

*IN nomine Domini, Amen. Anno, &c. P. canonicus Nemausen. veniẽs ad præsentiam F. archipresbyteri Nemausen. & talium canonicorum eiusdem ecclesiæ denunciauit.*a. *eisdem, quòd ipse quandam appellationem ad sedem Apostolicam interposuerat cõtra ipsos, & contra quoscunque alios, qui sua crederent interesse, tenorem huiusmodi cõtinentem.*b. *In nomine.*c. *Domini, amen. Nouerint vniuersi, &c. vel vniuersis præsentes literas inspecturis, &c. sicut suprà.*d. *vsque in finem. Actum, &c.*

Appellatio quandoque vim citationis habet.

IN nomine Domini,&c.

a Denunciauit. Nisi appellatio hæc,quæ vim habet citationis, denuncietur absentibus, contra quos facta est,non tenētur venire ad curiam, nec intelliguntur citati ante huiusmodi denunciationem factam eisdem,vt dixi suprà ca.lx.§. illud, in glo.hæc appellatio,& in glo.sicut enim.

b Continentem. Nota, quòd is,qui appellationē suam denunciat illi, cōtra quem appellauit, debet instrumentum vel literas super appellatione cōfectas ipsi legere seu legi facere, vt plenè certificari valeat, tam de causis, propter quas appellatum est, quàm de appellationis forma:cùm enim hæc appellatio habeat vim citationis, vt dictum est sup. glo. proxi.expedit appellato, vt certificetur de contentis in ea ar. v.quęstio.iij. si primates,aliàs enim ipse teneatur venire ad sedem Apostolicam, vel mittere procuratorē sufficienter instructum, cum actis, iuribus, & munimentis, vt extra de electionibus statuimus,et.capit. Cupientes, libro sexto:& suprà capit. sexagesimo primo,hæc tacere non posset,nisi appellationem & causas in ea contentas audiret, argument. extra de dila. præterea,& tertia,quæstione tertia offeratur.

Appellationē denuncias appellato quid facere debet.

Adde textum,glosam in verbo ignoranti.& Ioan. de Imo.& Cardinalem de Zaba.in clem.prima,de appel.in clem.causam,de elect.& Ludo.de Rom. in consilio quingentesimo vigesimo primo,columna.secunda,versiculo quo ad secundum, & glo.vltim.inf.eod. & textum in capitul.si quis iusto,§.absens de electionibus libro sexto, & quæ dixi suprà eodem, capitu. lx.in verbo intimanda.

c In nomine. Formæ appellationum, de quibus hic fit mentio, sunt suprà forma proxima, & duabus præcedentibus.

d Sicut suprà. Nota, quòd is, qui appellationem denunciat,debet super denunciatione facere fieri publicum instrumentum, vel literas testimoniales autentico

tentico sigillo sigillatas, inserto in eis integro tenore instrumenti, seu literarum super appellatione confe- ctarum ad hoc, vt appellatus negare non possit sibi non fuisse denunciatam appellationem contra sesa- ctam, vel se nesciuisse causas in ea contentas, extra de test. significauit, & extra de sententia excommunica- tionis, cùm medicinalis, libro sexto, §. exemplum, & suprà capitu. iiij. §. vltimo, aliàs autem, nisi per hunc modum, vel alium, puta per testes, quod esset diffici- lius, probaret ipse appellans se denunciasse appella- tionem appellato, non cogeretur appellatus in curia respondere, ipso negante ad suam notitiam peruenis- se appellationem eandem, suprà capitulo nono, §. il- lud insuper, vbi de hoc.

Adde, quòd istam glo. tenent Domi. de Rota, de- cis. lxviij. incipi. si in causa beneficiali, in nouis, titu. de appel.

Qualiter ad denunciandum appellationem ignorantibus constituitur procurator.

FORMA V.

N nomine Domini, &c. P. canoni- cus Nemausensis fecit & constituit suum certum procuratorem & nū- cium specialem. C. præsentem. a. *& mandatum huiusmodi sponte su- scipientem.* b. *ad denunciãdum. B. archipresbytero Nemausen. & talibus eiusdem eccle- siæ canonicis, necnon & omnibus alijs, quorum nosci- tur interesse, quandam appellationem per ipsum P. contra ipsos, & eorum quemlibet ad se. Apost. interie- ctam, promittens idem P. se ratum & firmum perpe- tuò habiturum, quicquid per dictum C. factum, seu gestum fuerit in præmissis. Actum, &c.*

Procurator in absentia constitui potest.
Procurator non est nisi volens.

IN nomine Domini,&c.

a Præsentem. Absens etiam posset constitui procurator, ff.de procur.l.in fin.

b Suscipientem. Inuitus enim non datur procurator, C.de procur.l.inuitus, & nisi expresse consentiat, videtur inuitus, ff.eod si fil.famil.§.inuitus, postquam autem consenserit, necesse habet mandatum adimplere, ff.commo.l.in commodato,§. sicut, & extra de testa.Ioannes.

Adde Doctores, insuper Philip.Franc. & Domin. de sanct.Gemi.in dict.capit. si quis iusto,§.absens, & Doct.in clemen.j.de procura..

c In præmissis. Si vis in instrumento huiusmodi procurationis inserere tenorem instrumenti, vel literarum appellationem continentium, quod consulo faciendum, iungas hic, tenor autem dictæ appellationis noscitur esse talis, in nomine, &c.

Adde ad istud ca. & eius glo.text.glo. Archid.Dominic. Pet.de Anch. & Philip.Franc.in capi.procurator, de elect.lib.vj.vbi per illum tex. requiritur, quòd inseratur instrumentum appellatorium.

Qualiter per procuratorem appellatio ignorantibus denunciatur.

FORMA VI.

IN nomine Domini, Amen. C.procurator P. canonici Nemausensis ad infrascripta specialiter deputatus, prout constitit per quoddam publicum instrumentum manu talis notarij cōfectum, lectum, & ostensum. a.*per dictum C. in præsentia mei notarij & testium infrascriptorum domino archipresbytero, & talibus canonicis ecclesiæ Nemausensis, cuius instrumenti tenor inferius continetur, de-*

tur, denunciauit procuratorio nomine dicti P. domino archipresbytero, & alijs canonicis suprà dictis, quod dictus P. quandam appellationem interposuerat ad se. Apost. contra ipsos, & quemlibet eorundem, formã huiusmodi continentem. b. *In nomine.* c. *Domini, Amen. Nouerint vniuersi, &c. vel vniuersis præsentes literas inspecturis, &c. vsque in finem. Tenor autem instrumenti præfati.* d. *noscitur esse talis. In nomine Domini, &c. sicut suprà.* e. *Actum, &c. Cæterùm, si eorum nequit haberi copia,* f. *quibus est appellatio intimanda, tunc in ecclesia, vbi est electio celebrata, & in locis.* g. *alijs, vbi consueuerunt communiter commorari, eadem appellatio publicè.* h. *cùm maior cleri & populi copia habebitur, recitetur, vt sic illi nequeant ignorantiam allegare, de qua recitatione fiat publicum instrumentum, in quo tenor appellationis.* i. *ex integro inseratur.*

IN nomine Domini, &c. *Procurator fidem faciat de mandato suo.*
a Ostensum. Nisi iste procurator fidem faceret de suo mandato eis, quibus appellationẽ denunciat, non tenentur illi sibi credere secundum quosdã, ar. ex. de offic. deleg. prudentiam, extra de hære. cùm ex iniuncto, §. quòd si fortè, et. l. di. si quis præpostera, nam posset esse, quòd appellans non vult appellationem suam prosequi, sed vult acquiescere electioni, quod potest argu. extra de elect. quòd sicut, & cap. quamuis. Greg. x. lib. vj. & ideo, ne illi fatigentur maliti osè, debet is, qui procuratorem se dicit constitutũ ad denunciandum, fidem facere de suo mandato, vt in iuribus præallegatis, & ex. de procura. capitul. ij. Alij dicũt, & melius, quod sufficit, quod per quemcunque denunciatio ista fiat, nec requiritur de necessitate mandatum

ver. in secundo verò casu,& Innoc. ac Hostien.in eadem dec. super verbo infra mensem. Tu dicas,quòd non sufficit, vt colligitur expressè in dec. prædicta, quantum,§.porrò,ibi enim dicitur,quòd in tribus casibus proceditur contra absentem, vbi agitur de electione alicuius,vel copula maritali,scilicet,quãdo absens peremptoria citatione recepta venire contẽnit: vel quando maliciosè seipsum occultat, aut quando impedit, ne possit ad eum citatio peruenire, sed hoc non est de illis casibus, ergo non poterit contra absentem per appellationem, vel denunciationem appellationis sic publicè factã procedi, nisi ad eius notitiam peruenerit, vel per eum steterit, quò minus sibi denunciata fuerit, vt quia maliciosè se occultat, vel impedit, ne denunciatio ad eum perueniat, vt dictum est sup. in prin. huius glo. pro hac enim opinione facit optimè, quod notatur per Innoc.& Hostien. extra de eo, qui mit. in pos. si aduersarius, vbi plenè determinatur, in quibus casibus procedi possit cõtra absentem citationem publicè factam. *Processus contra absentem valet in trib. casibus,*

Adde,an appellatus veniens ad curiam,possit prosequi appellationem sibi nullatenus intimatam, Io. And. Francis. de Zaba. & Imo.in cle.causam, eod.de elect.& Domi.de Rot. deci.j.titu.de elect.& in decis. vj.de appel.in nouis.

g In locis alijs. puta in ecclesijs, in quibus habent beneficia, & in locis alijs quibuscunq;, vbi habitare consueuerunt. Sed & illud expedit, vt hæc denunciatio, seu recitatio appellationis nõ solũ fiat in vno loco, sed in pluribus, & hæc denuncietur & procuratoribus eorundem absentium,si quem dimiserunt,& amicis eorum, vt extra de do. & contu. causam quæ, ex. qui fil. sint legi. perlatum, & ff. ex quibus cau. ma. io. in integ. resti. l. ergo. nam quantò in pluribus locis fuerit appellatio publicata, tantò maior erit præsumptio contra absentes,arg. ex. de postu. c. j. & extra qui ma. acc. pos. cùm in tua. *Appellatio vbi intimabitur, si intimãdi non reperiantur.*

Adde

Adde ad istam glo.& seq. Do. de Ro.deci.x.incip. in causa beneficiali,&c.de appel. in nouis, & in deci. inf.eo. in antiq.& Doct.in seq.postil.alleg.

h Publicè. Non occultè, sicut faciunt aliqui fraudulenti, qui aduersariorum captata absentia huiusmodi denunciationes faciunt latenter.

Adde, qui malè agit, odit lucem, l.donatio. C.de donatio.& l. cùm impre. C. de contrahend. empt.& vend.de quo vide Cæpolam, in consilio xxxix. col.v. & quæ no.Dyn. & ibi dixi in addi. in regula ignorantia,in ij.additio.de regu.iu.lib.vj.& text.& glo.sing. in c.j.§.j.in verbo publicata, de excommuni.non vitan.in pragm.& gl. in clem.j.de sepul.in verbo publicè,& ibi Imol. & de Zaba. & in cle. causam,in verbo solenniter,cùm ibi no. per Doct. suprà alleg.de elect. & glo.in c.j.§.j.in verbo publici.de concubi. in prag. sanct. & Domin. de Rot. in præceden. postill. alleg. & Abb.Sicu.in consilio c.volu.j.

i Appellationis. Et etiam procuratorij ad cautelam, si per procuratorem fiat hoc, quod dic, vt suprà eod.forma iiij.in glo.continentem.

Adde,quæ ibi dixi in addi.

Qualiter appellatio publicè in ecclesia est legenda, cùm non potest eorum haberi copia,quibus erat ipsa appellatio nuncianda.

FORMA VII.

IN nomine Domini, &c. P. canonicus Nemausen. non volens habere copiã a. B. archipresbyteri & taliũ canonicorum eiusdem ecclesiæ, vt dicebat,vt denunciaret eisdem quandam appellationem, quam ad sedem Apostolicam interposuerat contra ipsos & quemlibet eorũdem,appellationem

nem ipsam legit publicè in maiori ecclesia Nemausen. præsente ibidem cleri & populi multitudine numerosa, dicens & asserens, quòd libenter denunciaret eam eisdem archipresbytero & canonicis, si habere posset copiam eorundem. Tenor autem ipsius appellationis noscitur esse talis. In nomine Domini, Amen. Nouerint vniuersi, &c. Vel sic. Vniuersis præsentes literas inspecturis, &c. vsq; in fi. Actum, &c.

IN nomine Domini, &c.

a Copiam. repete quæ sunt dicta per totum, sup. §. proxim, vbi plenè notatur, quando hæc forma vendicat sibi locum.

Adde, quæ ibi dixi.

Finis ipsius operis cum gratiarum actione ad Deum ipsius operis directorem.

Voniam ad electionum, vel postulationum negotia ordinanda credo ea sufficere, quæ per me (diuina fauente gratia) ex diuersis iuribus et magnorũ virorũ opinionib. in libello isto diligenti studio sunt collecta, nolo vltrà procedere, ne sim lectoribus onerosus. a. *consulo tamen eis, qui libellũ istum habere voluerint, quod & glosas habeant.* b. *à me editas super ipso, in quib. diuersorum iurium & glosarum ad probanda in eo contenta concordantiæ inducuntur, & nonnulla supplentur etiam, quæ breuitatis causa fuerant prætermissa. Cæterũ, cùm scriptum.* c. *sit: danti mihi sapientiam, dabo.* d. *gloriam omnipotenti Deo, à quo omnis*

sapientia

sapientia noscitur emanare, e. qui huius operis actor esse voluit propitius & director, quiq; mihi laudabile principium, melius medium, & finem optatum in eodem opere contulit, sua ineffabili pietate, sit benedictio & claritas, sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus, & fortitudo in secula seculorum, Amen.

QVoniam, &c.

a Onerosus. Nam prolixitas confusionẽ inducit, vt ext. in proœmio decretalium, & onerosa multitudo nihil habet honesti in autent. de referendarijs ad fin. col. ij. vnde dicit iurisconsultus, ꝙ breuiter cõmemorare necesse est, ff. de offi. præ. l. breuiter, sed & vtilius est pauca idonea fundere, quàm multis inutilibus audientium corda grauare, C. de veteri iu. enu. l. tanta, §. contrarium, ego tamen propter diffusam electionum materiam, circa quam cõtradictores iurium & glosatores plurimum laborarunt, & multa scripserunt, non potui commodè magis abbreuiare, nec sciui excogitare, quòd tanta & tã necessaria materia breuiori stylo posset vtiliter compræhendi.

Adde, quòd gaudent breuitate Moderni, l. præcipimus, C. de appellatio.

b Habeant. Nam per eas plura suppleui ac declaraui, quæ videbantur truncata esse nimiũ & obscura.

c Scriptum. Ecclesiastici, capitulo vltimo.

Vir literatus nõ debet esse ingratus.

d Dabo gloriam. Ad hoc enim tenetur quilibet eruditus, vt de scientia sibi data primùm gratias agat Deo, qui cuncta largitur: deinde ministris eius, à quibus edoctus est, nec ascribat prudentiæ suæ, aut ingenio etiam, quod possidet. Nam si gratias non egerit, & scientiam sibi ascripserit, maledicetur, vt xvj. q. j. reuertimini.

Adde ad istam glo. & se. glo. sup. eod. in proœ. in verbo gratiarum, & quæ ibi dixi, & pulchrè Bal. in c.

dudum, in .ij. colum. nona, ver. de sapientia Dei procedit intellectus, de elect. & Pet. de Ancha. in consilio cliij. incipi. mulier volens. Ideo ego inter cæteros magis atq; magis censeo, & me reputo omnipotēti Deo, & intemeratæ eius matri virgini Mariæ, Dominæ meæ, & diuis Nicolao, & Hiero. obligatum, quib. primò indiuiduæ Trinitati, & deinde pijssimæ virgini Christi benedictæ Matri, ac toti curiæ triumphanti offero ac reddo gratias immortales, eisdemque peccatorum meorum humili corde postulo & imploro veniam, Amen.

e Emanare. Nam ipse est scientiarum Dominus, j. Reg. capit. secundo. Et secundum Ambrosium: Omnis ratio supernæ scientię, vel terrenæ creaturæ in eo est, qui est caput earum, & actor, vt qui eum nouerit, nil vltrà quærat, quia ipse est perfecta virtus & sapiētia, & quicquid alibi quæritur, in eo perfectè inuenitur, vt xxxvij. distinctio. §. sed contrà. Vt igitur nihil vltrà quærere habeamus ad cognoscendum ipsum, sedulò laboremus, eoque cognito sic sibi per deuota virtutum opera placere iugiter studeamus, quòd in extrema retributione iustorum cum eis æternæ salutis præmia consequi mereamur, præstante eo, qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Deus est scientiarum Dominus.

Explicit practica electionum & postulationum magistri Guilielmi Mandagoti, Archydiaconi Nemausensis, & postmodum Ebredunensis Archiepiscopi, ac sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ demùm Cardinalis: per quam fide docetur oculata modus eligendi & postulandi prælatos. Quinq; & viginti formas ponẽs instrumentorum, in huiusmodi expeditionibus necessariorum, vnà cum addi. Magistri Nicolai Boerij, Iuris vtriusque Licentiati, de Monte Pesulano.

SEXAGINTA QVINQVE REQVISITA, QVIBVS CONSERVARI, VEL IMPVGNARI POSsit

qualibet electio, tam ex parte electorum, quàm eligentium, ex Petri Biaxij Directorio electionum collecta & excerpta per Matthaeum Boyß. I. L.

Requiſita in eligendis 37.

RIMVM requiritur, vt eligatur is, qui morum habet grauitatem, & ſufficientem ſcientiam. Ac proinde clerici ioculatores, ſi eam artem ignominioſam per annum exercuerint, nudati omni clericali priuilegio, fiunt ineligibiles, text. in capi. j. de vita & honeſta. cleri. & ibidem Dominicus libr. vj. Idem de his dicitur, qui dimiſſo habitu ſeuis enormitatibus inuerecundè ſeſe immiſcent, argum. capit. cùm non ab homine, ca. perpendimus, de ſenten. excommu. & ibid. Panorm.

De moribus epiſcopi textus eſt notabilis in capit. qui epiſcopus eſt ordinandus, xxiij. diſtin. De moribus clericorum agitur in capitu. in his, ead. diſtinct.

Quæ ſciētia requiratur in abbate, epiſcopo, & alijs eccleſiaſticis perſonis, tractant Panormitanus, Innocentius, Ioannes Andreas, & Hoſtienſis in c. cùm in cunctis, de electionibus.

Secundò requiritur ætas legitima, de qua agit Antonius de Butrio in ca. præterea, de ætate & qualitate ordinandorum. Vbi ampliſſimè de ſimplicibus vel curatis beneficijs, vel alijs dignitatibus, Panorm. in ca. ſuper inordinata, de præbendis.

Tertiò requiritur origo non infecta, debent enim

esse nati ex legitimo matrimonio hi, qui eliguntur, dicto capitulo, cùm in cunctis, cap. innotuit, ca. cùm nobis, de electionibus.

Illegitimi autem licet eligi non possint ad dignitates ecclesiasticas, capitu. j. de filijs presbyterorum, postulari tamen possunt, dict. c. innotuit. Item, si per subsequens matrimonium legitimentur, tunc in fauorem matrimonij eligibiles fiunt, & per omnia legitimis filijs comparantur, glo. in capitul. tanta, qui filij sint legitimi.

De qua legitimatione pulcherrimè congessit Philippus Portius in commu. opinio. lib. quarto, conclusio. xxxv. & Petrus Duennas in regu. fallenti. cccxlvj. cum multis limitationibus, ad quas tanquam ad amplissimum campum confugias. Schurffius consilio prim. cētu. j. latè effectum huius legitimatiōis tradit, quem vide.

Quarto requiritur, vt is, qui eligi debet, sit in sacris. Et si in episcopum eligendus sit, ad minus in ordine subdiaconatus esse debet, sicut etiam eligendus in Abbatem, capitulo à multis, de ætate & qualitate, Ioannes Andreas, & Butrio ibidem, & in capitulo tuam, eodem.

In reliquis dignitatibus varia est opinio, Panormitanus in capitulo dudum, prim. de electio. Conclusiuè tamen dici potest, quòd hodiè eligendus ad prælaturam ecclesiæ collegiatæ & conuentualis debeat esse in sacris actu, aliàs electio est nulla. In alijs inferioribus beneficijs non requiritur ordo ipso actu tempore promotionis, capitulo cùm in cunctis, §. inferiora, de electionibus, capitu. de multa, de præbendis. Satis enim est, quòd promouendi ad talia beneficia sint in minoribus tempore promotionis, & quòd tempore congruo possint consequi ordinē requisitum, textus in capitulo secundo, de institutio. in sext. & in capitulo, si pro clericis, de præbendis.

dis. Et requiritur, quòd sint in minoribus. Nam laicus infans, & penitùs indoctus, seu illiteratus sunt incapaces ecclesiasticorum beneficiorum, Innocen. in cap. cùm nostris, de concess. præbend.

Quinto requiritur, vt quis sit professus regulam, qui eligitur in ecclesia regulari ad ecclesiam talem, capitul. cùm monasterium, de electionibus: & non professus eligi non potest, imò electio est nulla, capi. nullus, de elect. in vj. & capitu. cùm in magistrum, extra eodem.

Sexto requiritur, vt eligendus tantum vnum habeat beneficium, nam qui plures habet dignitates, aut plura beneficia, est ineligibilis, textus in capitul. dudum, secunda de electio. capitu. cùm iamdudum, de præbend. & vtrobique Panormitanus, hodie est extrauagans, Ioan. vicesimo secundo incipiens, execrabilis, vbi in §. qui verò, disponitur, quòd si quis habens dignitatem, personatum, vel officium, & recipit secundum simile, primo non dimisso facto, vel verbo, is vtroque priuabitur, & est inhabilis ad sacros ordines, vel ad quæcunque alia beneficia ecclesiastica, glo. in clemen. si plures de præbend. De dispēsatione autem super pluribus beneficijs tractat Panormitanus in dicto capitulo dudum.

Septimo, nō debet eligendus esse episcopus. Nam is est ineligibilis, ex quo suæ ecclesiæ tanquam coniugi est alligatus, cùm sit inter ipsum & suam ecclesiam vinculum coniugale, capitulo licet, capit. inter corporalia, de translatio. episc. Hinc est, quòd annulum portet, glo. textus & Panormitanus in capitulo clerici, de vita & honesta. clericorum.

Octauo requiritur, ne sit Bigamus. Nam talis ad sacros ordines promoueri non potest, capitulo primo & secundo de Bigamis.

Quare autem bigamus promoueri nō possit, quatuor assignantur rationes, xxvj. distinctio. prima, capitu. in summa.

Nono requiritur, quòd eligendus non ſit Cardinalis,nam talis ad epiſcopatum eligi non poteſt, text. Panormitanus & Ioannes Andreas in capitulo bonæ,prim. de poſtulat.prælatorum, Panormitanus plenè in cap.Eccleſia,de electionib.ij.

Decimo requiritur, quòd eligendus non falſificauerit Papæ literas,nam is excommunicatus eſt,& priuatus omnibus beneficijs eccleſiaſticis, idque perpetuò,text.in capit.ad falſariorum, de crimine falſi.Panormita.ibidem pleniſſimè.

Vndecimo requiritur, quòd non ſit Simoniacus, nam talis eligi non poteſt, cap. ſi alicuius, de electionibus,& ibidem Panor.

Duodecimò requiritur, quòd eligẽdus nõ ſit ſciſmaticus, talis enim eſt ineligibilis, etiamſi rediret ad eccleſiam, adeò, vt ſi eligatur, electio ſit nulla,capitulo nos conſuetudinem, xij. diſtinctio. & ibi Dominicus j.quæſtio.vij.ca.quia diligentia, de electionib. & ibidem Panormitanus.

Decimo tertio requiritur, ne ſit prodigus, talis enim eligi non poteſt,Bald.in ca.cùm in cunctis, ij.de electionibus, & hoc, ſi notabiliter ſit prodigus, facit textus in l. finali, C. de ſententiam paſſis, Prælati enim Eccleſiarum tales inſtitui debẽt, qui non ſolùm de ſalute animarum, ſed etiam de extrinſeca vtilitate ſint ſolliciti, Gratianus in capitu. Petrus diaconus xxxix,diſt.& ibi Archid.

Decimo quartò requiritur, ne ſit infamis, nec de facto,nec de iure,c.qui in aliquo,diſt.lj.vbi ponuntur xxvj. impedimenta, quæ impediunt promouendum in epiſcopum. Idem tradit in ca. finali, de poſtulatione prælatorum.

Decimo quinto requiritur, ne ſit vſurarius manifeſtus & publicus, talis enim eligi non poteſt, capitulo de Petro,quadrageſima ſeptima diſtinctione.Eſt enim infamis,l.improbum, C. ex quibus cauſis infamia, & cætera: & per conſequens ad dignitates aſpirare

ſpirarę

ſpirare non poteſt, l. neque famoſis, C. de dignitatibus, libro duodecimo, Iaſon in l. Barbarius, de officio prætoris.

Decimò ſexto requiritur, ne ſit excommunicatus excommunicatione maiore, vel minore, nam eligi non poteſt, capitul. ſi celebret de clerico excommunicato miniſtrante. & ibidem Panormitanus. Eſtque conſilium, vt eligendus obtineat abſolutionem ad cautelam, Felynus in cap. dilectæ, de excep.

Decimo ſeptimò requiritur, quòd non ſit ſuſpenſus, capitulo per inquiſitionem, de electionibus, capitulo cùm dilectus, de conſuetudinibus. Sunt autem variæ ſpecies ſuſpenſionum gl. ſingulari, in clement. Cupientes, in verbo ſuſpenſi, de pœnis, Panor. in c. Apoſtolicæ, de excep.

Decimo octauo requiritur, ne ſit repulſus aliàs perſonæ vitio, quia ſemel repulſus taliter amplius eligi non poteſt, c. ſuper eo. de electionibus, & ibi Panor. Fely. in c. ſuper his, de accuſ.

Decimo nonò requiritur, ne ſit corpore vitiatus, veluti ſi habeat magnam maculam in oculo, vel aliud membrum perdidit, Leuitici capi. xxj. & xxxxix. diſtinctio. capitu. hinc enim, capitu. final. de corpore vitiatis.

Viceſimò requiritur, ne ſe ipſum abſciderit, eligi enim non poteſt, ca. ſi quis abſciderit, lv. diſt. c. ex parte, de corpore vitiatis, Ioan. And. in capitulo fina. de poſtulat. prælat.

Viceſimo primò requiritur, ne ſit talis, propter cuius electionem generetur in eccleſ. ſcandalum, talis enim eligi non debet, Panor. in cà. conſiderauimus, & Fely. in c. nihil, de præſcript.

Viceſimo ſecundo requiritur, ne eligendus ſit accuſatus de crimine: vel contra eum fiat inquiſitio, aut ſit denunciatus, c. omnipotens Deus, de accu.

Viceſimo tertiò requiritur, ne eligendus ſit in iudicio confeſſus, conuictus, aut condemnatus, cap. ve-

ſtra, de cohabitatione clericorum, vbi Panormit. Ioannes Andreas in capitu. finali de poſtulat. prælat.

Viceſimo quartò requiritur, ne fuerit homicida, qui eligi non poteſt, nec promoueri, cap. ſi quis hominem, j. q. vij. vide Felyn. in capitu. inquiſitionis, de accuſ.

Viceſimo quintò requiritur, ne exercuerit aliquādo chyrurgiam, ex qua mors ſecuta fuerit, capitu. tua de homicid. & ibi Felynus.

Viceſimo ſextò requiritur, ne iudicauerit in cauſa criminali, capi. aliquantos, lj. diſtinct. & ibidem glo. bona, in verbo ad ſacerdotium.

Viceſimo ſeptimò requiritur, ne eligendus publicam pœnitentiam egerit, c. pœnitentes, lv. diſtin. ca. ex pœnitentibus, l. diſtinct. Ioannes Andreas in dict. cap. fin. de poſtulat. prælat.

Viceſimo octauò requiritur, quòd eligendus non deſcenderit pœnitentiæ cauſa in monaſterium, cap. omnis de pœniten. & remiſſ. talis enim fit ineligibilis, vt notatur in capit. poſt tranſlationem, de renun. Ioan. And. dicto capitulo fina.

Viceſimo nonò requiritur, ne ſit eligendus alterius profeſſionis, vel habitus, quàm ſint eligētes, cle. j. de electio. & ibi Cardinalis. Nam malè veniunt inæquales ad aratra iuuenci, Baldus in capitulo, cùm cauſam, de elect. vbi glo. ponit hoc diſtichon:

Nemo boues aſinis curuo coniungat aratro.
Nec geſtet veſtem lino lana quoq; textam.

Triceſimò requiritur, vt ſit liber, non ſeruus, toto titulo de ſeruis non ordinandis.

Triceſimo primò requiritur, ne ſit Neophitus, id eſt, recenter ad Baptiſma adductus, capitu. quoniam multa, capi. ſicut Neophitus, xxxxviij. diſtinct.

Triceſimo ſecundò requiritur, ne ſit eligendus ad ratiocinia obligatus, cap. vnico, de obligatis ad ratioci.

tiocinia, & ibidem Ioan. Andreas.

Tricesimo tertio requiritur, vt eligendus non fuerit aliàs per abusum secularis potestatis electus: nam ea ratione redderetur ineligibilis ad quamcunque dignitatem, cap. quisquis, de electionib. cap. si quis deinceps, xvj. quæst. vij.

Tricesimo quarto requiritur, ne sit electus in discordia, cap. considerauimus de elect. & ibi Panormit. Felyn. in cap. Nihil cum scandulo de præscrip.

Tricesimo quinto requiritur, quòd eligendus nō administrauerit ante electionis confirmationem, ca. auaritiæ de electionib. in vj. & ibi Archi. ca. super eo, & Panor. in ca. Qualiter de electionibus.

Tricesimo sexto requiritur, quòd eligendus non celebrauerit scienter in casibus non permissis à iure, aut ex priuilegio in ecclesia Ecclesiastico interdicto supposita, cap. is qui, §. is verò, de sententia excommunicationis, & ibi Dominic. in vj.

Tricesimo septimo requiritur, vt eligendus non detinuerit aliquam ecclesiam sua negligentia, vltra sex menses viduatam, cap. inter corporalia, de translatione Episcopi.

Requisita in eligentibus 28.

PRrimo requiritur, vt eligant secundum priuilegia ecclesiæ concessa, alias electio esset in causa cassationis, non tamen esset nulla, cap. considerauimus de electionibus.

Secundo requiritur, vt electio fiat de gremio ipso, si priuilegium vel statutum habeat, vt fiat de certo gremio, alias electio erit nulla, & inualida text. in prag. tit. de elect. versi. non derogando.

Tertio si eligentes velint ad secundam electionē progredi, necessum est, vt prima cassetur. Nam secunda non tenet, si non fuerit cassata prima, cap. considerauimus de electionibus, Ioannes Andreas in

cap.cum nostris, de concessio.præbenda.

Quarto requiritur, vt eligentes sint in libertate, nullo modo per alium impediti, aut compulsi, aliàs non esset electio, si electoribus adimeretur libertas eligendi, cap. vbi periculum §. cæterùm de elec. in vj.

Quinto requiritur, ne sint eligentes suspensi cap. cùm inter R. seniorem, & cap. cum Vintoniensis de electionibus.

Sexto requiritur, ne eligentes vel postulantes admittant postulatum ad administrationem ante admissionem à superiore factam, quod si fecerint, priuantur potestate eligendi vel postulandi, capi. bonę de electionibus.

Septimo requiritur, vt eligentes non sint excommunicati, puta maiori excommunicatione. Nam hi eligere nequeunt. Si autem minori excommunicatione pulsati sint, eligunt, cap. illa quotidiana de electionibus, & cap. si celebret, de clerico excommunicato ministrante, & ibi per Panormitanum gl. in cap. perpetuo, de elect. in vj.

Octauo requiritur, quòd eligentes nō eligant per abusum secularis potestatis, quo casu electio est nulla, & eligentes sunt priuati potestate eligendi. Itemque à beneficio suspensi cap. quisquis de elect.

Nono requiritur, quòd eligentes non eligant scienter indignum, quo casu priuarentur potestate eligendi, cap. cùm in cunctis §. clerici de electionibus & ibidem Panormitanus & Ioannes Andreas. Idem dicitur si scienter indignum postulent, cap. gratum de postulat. prælat. & ibidem Panor.

Decimo requiritur, vt eligentes non admittant laicos ad coeligendum, aliàs electio esset nulla, capit. Messana de electio. nec valeret pactum cum prælati consensu, vt laici admittantur, capi. sacrosancta de electi.

Vndecimo requiritur, quòd si mandetur per Papam, vt eligentes procedant ad electi. forinsecorum,

rum, alioqui consiliarij prouideant, tunc eligẽtes in tractatu electionis eorum consilium requirere debent, & expectare responsum, aliàs electio non valeret, cap. cùm in veteri, de elec.

Duodecimo requiritur, ne eligentes sint Symoniaci, quòd si factum fuerit, electio est nulla, capitu. de alicuius de elect. & vnius quidem eligentis Symonia totus electionis actus inficitur, capit. Nobis de Symonia. De dispensatione cum Symoniaco vide Felynum & Panormita. in cap. de Symoniacæ de Symonia.

Decimo tertio requiritur, ne eligentes sint furiosi, neque mente capti, qui eligere non possunt, Mandagotus j. parte cap. vij.

Decimo quarto requiritur, vt eligentes sint in ætate legitima, capit. de eod. de elect. libro vj. Requiritur enim in electione consilij maturitas, vt melior & vtilor eligatur, cap. constitutis, ij. de appellationibus, de ætate vero plurima Anthonius de Butrio in capitul. præterea de ætate & qualitate ordinandorum.

Decimo quinto requiritur, vt eligentes sint in sacris constituti, aliàs non haberent vocem in electione, siue ecclesia sit cathedralis, siue collegiata, regularis vel secularis, etiamsi ab alijs coelectoribus voluntariè permitterentur text. in cler. vt hi, qui de ætate & qualitate.

Decimo sexto requiritur, vt si electio sit facienda in ecclesia regulari, quòd tunc eligentes sint ipsam regulam professi. capit. ex eo, de elect. in vj. & eodem titu. in cap. indemnitatibus.

Decimo septimo requiritur, ne sint eligentes interdicti, qui eligere non possunt, cap. cùm inter R. seniorem de electionibus, electio autem facta in loco interdicto valet, Ioan. Andreas, & Panor. in ca. j. de postula. prælatorum mox in fine.

Decimo

Decimo octauo requiritur, quòd eligentes non celebrauerint scienter in casibus non permissis à iure vel ex priuilegio in loco interdicto Ecclesiastico supposito, nam ij, si in tali loco in casibus non permissis celebrassent, eligere non possent, text. in ca. is qui in ecclesia §. is qui scienter, de sententia excommunicat. in. vj.

Decimo nono requiritur, ne eligentes sint hæretici, nam sunt excommunicati, cap. excommunicauimus, & hæreticis, & per consequens ineligibiles actiuè & passiuè,

Vicesimo requiritur, q̄ eligentes non sint priuati per sententiā, vt quia fortè non elegerunt secundū formam in cap. quia propter, de electione. Nam tali casu non teneret electio.

Vicesimo primo requiritur, quòd eligentes procedant ad electionem infra tres menses, dum tamen nō sint legitimè impediti: quo casu tempus non currit, cap. ne pro defectu de elect. Currit autem tempus à die notitiæ, non à die vacationis, cap. quia diuersitatem de concessione præbendarum, & ibidem Panormitanus.

Vicesimo secundo requiritur, vt eligentes Episcopum vel Abbatem sint contriti, confessi, & sacrosancta Eucharistia cibati, idque ex dispositione concilij Basilei, de quo in pragma. titul. de electionibus. §. & cum humanæ.

Vigesimo tertio requiritur, vt quicunque eligentes, antequam ad electionis actum procedant, vinculo iurisiurandi se astringant, iuxta formam propositam in d. §. & cum humanæ.

Vicesimo quarto, vt eligentes nō sint ingressi religionem probandæ regulę caussa, qui eo tempore licet retineant beneficia, cap. beneficium de regularibus & transeuntibus, lib. vj. tamen ne detur eis vagandi materia, & ab eorum proposito distrahendi eos, ad electionem vocari non debent, quæ tamen

quæstio controuersa est tradita per glo. in d.cap.Beneficium,de regularibus.

Vicesimo quinto requiritur,vt canonici eligentes non sint supernumerarij, nisi fortè tales per consuetudinem admittantur.ad electionem,glo. in ca.cùm Martinus de constitutionibus & ibidem Bald.

Vicesimo sexto requiritur, vt canonici eligentes sint in possessione iurium canonicaliũ, Anchoranus in cap.hi,qui de præbendis,in vj.

Vicesimo septimo requiritur, vt eligentes non sint vagabundi,quales ad electionem non vocantur, Specul. tit.de elect.§.ad elect.

Vicesimo octauo requiritur, vt ille,qui est de collegio,quod eligere debet, non fuerit alias religiosus de ordine mendicantium.Nam tales non habent vocem in cap. text. in cle.vt professores de regularibus & transeuntibus, &c.

Versus ex Hostiensis summa titut.de electionibus,§.Et qualiter col.ij.quibus impugnari posit electio.

Mixti,natales,vitium,laicalis abusus,
Temporis elapsus,interdictumqúe,ligatæ
Alæ, viuentis locus, appellatio, Papæ
Iussus,forma viri,reprobatio,neophitusq́;
Defectus verbi, populi voces, anathema,
Simon, discordans sit sit,suspensio,scisma,
Ius electorum nullum dat quodlibet horum.

Explicatio.

Mixta, electio per laicos & clericus nulla est, cap. Messana. 1

Natales,quando defectus est in natalibus, puta illegitimus est. ca.innotuit. 2

Vitium, puta defectus corporis, vel vitium & pecca- 3

peccatum mortale, vt homicida vel simile.

4 Laicus abusus, veluti per impressionem vel per laicalem potestatem, cap. quisquis.

5 Temporis elapsus, puta trimestre vel semestre, ca. Ne pro defectu, hoc ti. c. ij. de concessione præbendę.

6 Interdictum, si ab interdicto vel de interdicto sit facta electio, cap. cum inter R. seniorem.

7 Ligatæ alæ, vt puta quia Episcopus est, qui eligi non potest, quia iam coniugatus est, cap. fin. de post. præla.

8 Viuentis locus, quia ecclesia non vacat cap. j. & c. cum nostris de concessi. præbendæ.

9 Appellatio iusta. cap. consultauimus cap. auditis.

10 Papæ iussus cap. cum in veteri.

11 Forma viri, quia data erat forma per Pontificem capit. cum dilecti, vel per consuetudinem, vel priuilegium.

12 Reprobatio, quia aliàs fuit reprobatus propter delictum, cap. gratum de postulat. prælatorum ca. sup. de electio.

13 Neophitus, cap. ad nostram, capit. cum in magistratu.

14 Defectio verbi, quia verbalis esse debet, c. ecclesia.

15 Populi voces, ad vocem populi memo eligendus cap. ij.

16 Anathema, si excommunicatus sit eligens vel electus.

17 Simon, si Simoniaca sit, cap. si alicuius.

18 Discordans, si sit discordia cap. j. & ij. de postula. prælat.

19 Suspensio, quia suspensus sit electus vel eligens.

20 Schisma, cap. quia diligentia. Hæc Biaxius, & Hostiensis in summa sua.

MISCEL-

MISCELLANEA QVAEDAM CAPITA IN MATERIA ELECTIONIS PER MATthæum Boyſs, Iuris Licentiatum collecta.

Electio quid.

ELectio eſt alicuius perſonæ ad prælaturam vel ſocietatem fraternam canonicè facta vocatio. Gloſſa in cap. vnico, in verbo vera de poſtulat. prælator. libro vj. Debet autem eligens loqui in præſenti tempore, non in infinitiuo modo, Puta. Ego. N. eligo talẽ, non aũt ſic. Ego volo eligere talẽ. Boerius deci. j. in j. Sic Pet. Rebuffus in ſua praxi beneficio. electio eſt ad prælaturas vel beneficia vacantia ab his, ad quos

ad quas ea res pertinet, ritè facta optio. Aliter definitur in hunc modum. Electio est alicuius personæ idoneæ ad dignitatem vel fraternam societatē seruata forma canonicè facta vocatio. Colligitur hæc definitio ex cap. cùm in cunctis ca. cum ecclesia Vulterana, cap. quia propter, de elect. Clauasius in summa angelica in verbo electio.

Forma eligendi triplex.

TRes sunt formæ procedendi in electionibus, Per viam spiritus sancti, per inspirationem nimirum, & per quasi inspirationem. Mandagotus cap. lxij. sup. libro. j. Quando videlicet eligitur quis auctore Deo, vt fuit electus Diuus Nicolaus, Ambrosius. & Seuerus, ca. Statuimus, §. in his omnibus, lxj. dist. talis electio dicitur facta per inspirationem diuinam. De hac parum tractatur: quia peccatis nostris exigentibus rarò occurrit hodie, vt inquit, Petrus Biaxius in suo directorio parte iij. capit. xvj. Electio quasi per inspirationē est, quando omnes de collegio vno ore consentiunt in aliquem, & nō constat, quòd auctore Deo fuerit facta, sed præsumitur, quòd per inspirationem fuerit facta propter cōcordiam. De hac vide Hostien. titu. de elect. §. Qualiter versic. tertia forma.

Altera est forma per viam compromissi, de qua Mandagotus ca. xxxix vsque ad lij. Rarò etiam proceditur per hanc formam. Ea ratione, quòd pauci velint sua voce priuari, & alijs committere, nisi aliquādo: puta quando eligentes verentur, ne in horum vel illorum indignationem incurrant eligendo vel non eligendo talem: vel quando eligentes timent impressionem in electione, & tunc committunt electionem Romano Pontifici. De hac forma agitur in cap. causam quæ, cap. in causis, cap. cum dilecti. cap. quia propter.

Potest autem hanc formam etiam vnus ex eligentibus

tibus impedire text. in dic. cap. in causis, Panormita. ibidem.

Tertia forma est per viam scrutinij. Mandagotus in capit. xxij. ad cap. xxxv. Et hæc forma est difficilis propter iuris & praxios imperitiam, glo. in cap. cùm expediat de elect. in vj. Et propter eius difficultatem est inuenta forma compromissi. Panormitanus in ca. quia propter. Et hæc forma est vsitatior, tum quòd rarius contingat illa diuina inspiratio: tum quòd via compromissi non ita sit prompta, propter promptum hominum animum ad dissentiendum. Nam velle suum cuique pulchrum est, nec voto viuitur vno, teste Persio.

Cauendum est itaque, ne peccetur in forma vel in materia huius electionis per scrutinium.

Substantialia formæ per scrutinium decem & octo.

PRimum est, vt procedatur per eligentes in vnũ congregatos. Sic spiritus sanctus descendit in Apostolos congregatos. Actuum ij.

Nec sufficerent consensus eligentium singulariter in cameris præstiti, consentire enim eos oportet collegialiter, textus in ca. in Genesi. in glos. in verbo communiter. Glossa in verbo formam, in capi. sicut cũm de elect. libro vj. Ioannes Andreas in cap. quia propter, & Panor. ibidem.

Huc pertinet illa quæstio, quòd nimirum ciuitas vel vniuersitas non possit dici peccasse, nisi communicato cõsilio & habita deliberatione, de qua quęsti. vide Bartolum in lege autem facta de pœnis, Panor. & Felyn. in cap. dilectus de Symonia. Oldendorp. de æquitate in fine. Boerium j. decisi. de seditiosis glo. vij. Schurpffium consi. xxj. cen. iij. num. vj. Alciatum in l. ciuitas, si certum petatur. *Ciuitas quãdo dicatur delinquere.*

Secundum ſubſtantiale eſt, vt per collegium aſſumantur ſcrutatores d. c. quia, in verbo aſſumantur. Neque enim ingerere ſeſe debent, alias ſunt ſuſpecti quia omnia §. j. de procuratoribus. Ioan. Andreas in d. cap. quia propter.

Licet autem dicat Innocentius in cap. In Geneſi valere & ſubſiſtere electionem, ſi tacitè progrediantur ſcrutatores nō electi per capitulum vel collegiū: tutius tamen eſt, vt aſſumantur, Panorm. teſte. in d. cap. quia propter.

Tertium ſubſtantiale eſt, formæ per ſcrutinium, vt aſſumantur ſcrutatores in ternario numero, & non plures nec pauciores, & hæc communis eſt opinio, licet alij exiſtiment non eſſe de ſubſtantia. Ioannes Andreas, & Panormita. in dic. cap. quia propter. Vide Hoſtienſis duplicem rationem in hoc tit. d. §. qualiter.

Quartum ſubſtantiale eſt, vt hi ſcrutatores ſint de collegio eligentium, Panor. Innoc. & Ioan. Andr. in d. cap. quia propter.

Quintum eſt, vt ſingulorum vota in ſecreto exquirantur, ad hoc, vt quiſque liberius ſuum votum dicere poſſit. Boerius deciſi. j. numer. lxij. textus in d. cap. quia propter. Exemplo Danielis (in cap. xiij. Danielis) qui ſenes ſceleratos ſigillatim & ſecreto interrogauit, textus eſt pulcherrimus in cap. in cauſis de elect in verbo receſſiſſent in partem. Sic quoque teſtes audiuntur ſeparatim & ſecreto, aliàs non valet eorum depoſitio, capitul. venerabili de teſtibus.

Septimum eſt, vt omnium vota exquirantur, textus in ca. quia propter. Adeò vt etiam ipſa ſcrutatorum vota ſecreto & ſeparatim fieri debeant. Innocentius in cap. quia propter. Sic Hoſtienſis in dic. §. qualiter. Et ſi vnius omitteretur votum, electio eſſet nulla.

Octauum eſt, vt exquiſita vota redigantur in

ſcriptis

ſcriptis,text. in d.c.quia. Num verò debeat fieri ſcriptura publica an priuata, magna eſt contentio inter Panor. Innocentium & Ioãnem Andream,qui diſſentiunt inter ſe,quos vide.

Nonũ eſt ſubſtantiale,vt vota electorum per ſcrutatores vel notarios publicentur in capitulo. Panor. & Ioannes Andreas. Forma autem talis eſt, vt legãt ſcrutatores nomina, & quærant num quiſquam cõtradicere poſſit, num aliter ſcriptum ſit, quàm volatum per ſingulos.

Decimum eſt ſubſtantiale,vt hæc publicatio mox fiat & in continenti nullo intermedio actu. Hoſtienſis d.§.qualiter.Simile eſt in l.j §.qui pręſens de verbo obl.& in l. hac conſultiſ. C.de teſtam. quibus locis continuo actu quid fieri debet.

Vndecimum eſt, vt poſt hanc publicationem votorum, fiat collatio numeri, meriti,& zeli, gloſſa in verbo collatione, in capit. quia propter, & in cap.in Geneſi.

Duodecimum eſt ſubſtantiale, vt dicta collatio numeri,zeli, & meriti, fiat mox poſt publicationem, nullo etiam extraneo actu intercadente. Panor.in d. cap.quia. Medium tamen interuallum veluti mora naturalis non noceret.

Decimum tertium eſt,vt poſt huiuſmodi collationem factam, ſequatur communis electio cap.in Geneſi, ca.eccleſia, hoc tit. debet etiam fieri hæc communis electio per vnum, nomine ac vice totius collegij per verba ſingularis numeri,in hac forma. Ego N.meo & capituli nomine eligo talem,gloſſa & Dominicus in capitul. ſicut, in vj. de electio. Aliam formam ad longum tradit Biaxius in capitulo xxxiij. parte iij.

Decimum quartum ſubſtantiale eſt,vt electio fiat etiam ſtatim poſt habitam collationem numeri,zeli, meriti, nullo actu extraneo intermedio,ca.cùm poſt petitam de electionibus. Panormi.ibidem,qui tenet

 contra

contra Innocentium contrariantem. Hoſtien.tenet idem cum Panor.in d.§.qualiter.

Decimum quintū ſubſtātiale eſt, vt is eligatur, in quē maior & ſanior pars capituli conſenſerit, tex. in c.quia, & ibi Andreas & Panor.textus in cap.eccleſia in ij. eodem titu. & quòd hæc duo coniunctim & ſimul requirantur, tenet Hoſtienſis in d.tit. de elect.§. qualiter,vbi multa allegat iura. vide Abba.in di.cap. eccleſia.

Decimum ſextum eſt, vt talis electio fiat verbaliter,& viua voce,textus in cap.eccleſia in primo & ibi Panor tex. in cap. ſicut in vj.requiritur itaque verbalis pronunciatio.

Sic in baptiſmo requiruntur verba, ca.detrahe j. q.j.cap.j.de Bapti.ſic verba requiruntur in Euchariſtia,cap.panis de conſecr.diſti.ij.ſic in Apoſtolorum petitione,cap.ab eo,, de appellat.in vj. Panor. in di. cap.eccleſia j. de elect.

Differentiam inter matrimonium carnale, quod nō requirit verba,& matrimonium ſpirituale,quod verba requirit,vide Ioan.Andr.in ca,tuæ de ſponſal. in multis etiam caſibus ſolum factum conſideratur non verba, nota gloſſam ſingul. in cap.dilecti. ij. de appellat.

Decimum ſeptimum ſubſtantiale eſt,vt facta electio publicetur ſtatim ſolēniter,non debet enim eſſe Petr.clādeſtina, textus in d.cap.quia,§.electiones de electionibus Innocen. & Panor. Clandeſtina enim eſt ipſo iure nulla.

Decimum octauum eſt, vt præmiſſorū omnium ſeruetur ordo,nec præpoſteratio aliqua fiat,Panor. & Ioan.Andr. in cap.quia propter.

De his omnibus vide Panormita. & Innocen. in d.cap.quia propter, & Petrum Biaxium qui hæc omnia longiſſimè præter cæteros perſequitur in ſuo directorio electionum, quæ omnia ſunt de forma

&

& ſubſtantia electionis,ita vt ſi vnum abſit, totus actus electionis ſit inualidus,argumento.l.ſi vnus.C. de teſtamentis. Petrus Anchoranus in cap.ſi confirmationem de electio.lib. vj. His adde, quod ait gloſ. in cap. Nullus,lxiij diſtinc.electio debet eſſe communis, conſonans & canonica, quorum trium ſi vnum abſit,non valet electio,ſed eſt vitioſa. Et conſenſus quidem non ſeparatim, ſed coniunctim in congregatione præſtandus eſt.

His octodecim ſubſtantialibus,hodiè per pragmaticam ſanctionem addita ſunt tria nouo iure videlicet,auditio miſſæ ſancti ſpiritus: ſacroſancta corporis Chriſti ſuſceptio, & iuriſiurandi præſtatio,vt habetur in titulo.de pragmatica §.& cum humanæ. Et per conſequens ſunt hodiè viginti & vnum ſubſtantiale electionis per ſcrutinium.

De electione fratris mendicantis ad prælaturam extra ſuum ordinem agitur in cap.quorundam oculos libro vj.& ibi Philip.Franc.

De electione Abbatiſſarum & Prioriſſarum agitur in cap.indemnitatibus libro vj. vbi Philip.Franc. & Ioannes Andreas recēſent vndecim ſpecialia circa horum electionem, & ponuntur eadem ibi in gloſſa finali. *Nota vndecim ſpecialia circa moniales.*

Forma & ſolennitas cap. quia propter.

Nota diligenter, ſuperior illa ſolennitas formæ per ſcrutinium,quæ potiſſimum traditur in hoc capitu.quia propter,non ſeruatur in electione omnium dignitatum eccleſiaſticarum, ſed tantum præciſè in dignitatibus cathedralibus, quales ſunt Epiſcopales,Archiepiſcopales & ſuperiores vſque ad ſummum Pontificem excluſiuè. Item in dignitatibus collegiatarum eccleſiarum, quarum prælati habent generalem iuriſdictionem tam in ciuilibus, quàm in criminalibus,veluti in dignitati-

bus Abbatialibus, pro hoc est glossa in cap. quia propter, in verbo viduatis. Et ita videtur sentire Ioann. Andreas & Panormita. in hoc capitu. quia, quos super hoc videre licet, item vide Mandagotum parte j. cap. xxj.

Ex his sequitur, quòd solennis illa forma non est necessaria in electionibus aliorum beneficiorum seu prælatorum à supradictis, & sic in dignitatibus post pontificalem, & in præbendis, quæ solent conferri per electionem, non seruatur prædicta solennitas, satis enim est, vt in talibus quis eligatur à maiori & saniori parte, pro quo est glossa in cap. sicut de elect. in sexto in verbo formam. Et ibi Francus, Dominicus, & Ioannes Andreas. Consuetudo tamen, si qua sit, in ea re sequenda est & obseruanda. Mandagotus dic. cap. xxj. Biaxius in directorio cap. xxxix. parte. iij.

Tempora electionum & collationum expediendarum.

Electio in ecclesijs cathedralibus vel regularibus fieri debet intra tres menses, quod si facta non sit, deuoluitur eligendi potestas ad superiorem, cap. xxxxj. Ne pro defectu, de electio. & hoc saluo modo intellige, puta verum esse respectu principalis prælati, puta Episcopi vel Abbatis. Nam non habet locū in canonicalibus vel dignitatibus minoribus, & in beneficijs alijs, sitis in ecclesijs cathedralibus, in quibus datur semestre tempus ad eligendū vel prouidendum, cap. ij. de concessione præbenda. glossa expressa in cap. xij. dilectus, eodem titul. quæ dicit, quod dictū cap. Ne pro defectu, locum habeat in Episcopatibus Archiepiscopatibus & Abbatijs, capitulum verò ij. Nulla, locum habet in minoribus dignitatibus & beneficijs.

Atque ita Panormitanus intelligit capitulū, ne

pro

pro defectu, in quibuscunque prælatis regularibus principalibus ecclesiarum regularium, quocunque nomine nuncupentur, siue abbates, siue priores, siue Præpositi, aut archipresbyteri. De his latius agit Biaxius in directorio, c.lxij. parte iij.

In eadem sententia est Rebuffus sub titulo de deuolutionibus, vbi inquit: Maiores dignitates, vt episcopales & aliæ tribus debent infra tres menses, capitul. ne pro defectu, capitu. postquam, l. distinctio. Alię verò dignitates inferiores, & quęlibet beneficia regulariter debent cōcedi intra sex menses, siue per electionem, capitul. cùm nostris, capitulo dilectus, capitul. postulastis, & Panormitanus ibidem de concessione præbendarum, siue per collationem capitu. ij. illo, eod. titu.

Præsentatio verò beneficiorum duplici quoq; fit tempore. Nā ecclesiasticus patronus habet semestre tempus ad præsentandum, Ro. deci.x. de iure patro. in antiq. & deci. vj. in nouis, de iure patro. c. vnico de iure patro. in vj. Rebuffus de Instit. vel præsentatione, in praxi beneficiali, fol. (mihi) xxix.

Laicus verò patronus tantùm habet 4. menses ad præsentandum, d. c. vnico. Laicus aūt patronus dicitur, qui ius patronat9 habet ratione sui patrimonij, sicut ecclesiasticus ratione suæ ecclesiæ, glo. & Doct. in cle. vlti. de iure patro. Rochus Curtius de iure patronatus.

Et si hęc tempora in conferendo, vel in eligendo fuerint obseruata, non tunc cadunt patroni, vel electores pro prima vice ab electione, & deuoluitur ius ad superiorem, dicto capitulo, ne pro defectu. Ratio deuolutionis est multiplex, tum ne beneficia, vel ecclesiæ diu essent in suspenso cum damno animarum, si fortè interim lupus accedat, & dominicum gregem inuadat, dicto capitulo, ne pro defectu, tum etiam propter publicam vtilitatem, ne iura & ecclesiæ sint in incerto, argument. l. j. de vsucap. & vt

actus executioni mandetur, quod aliàs non fieret, quia primus collator nunquā faceret, vt semper fructus perciperet. Quod tamen publicè interest argu. auth. Hoc amplius de fideicommissis, vbi si hæres sit negligens in soluendo legatum, deuoluitur hæreditas ad cohæredes vel substitutos, §. si quis autem nō implens, de hæredib. & falcid. Sic mater in petendo tutorem negligēs, deuoluitur ad proximiores, l.ij.§. si mater, ad Tertull.

Quando tempus currat, & an ante sepultum prælatum electio fieri possit.

NOta, quòd tempus ad eligendum currat electoribus scientibus mortem prælati statim à mortis hora, cap. obeuntibus, lxiij. distinctio. & cap. postquam, l. distinct. Ergo poterunt statim ad electionem progredi etiam non humato prælato defuncto, & insepulto, Ioannes Andreas in capitul. bonæ, de elect. & hoc tenet glosa ibidem, singula. quam ibi notat Panor. quamque sequitur Ioan. An. Innocen. & Compostel. pro his textus esse videtur in cap. si electio, in vj. vbi idem tenet Dominicus & Philip. Francus. Et hæc opinio verior est de iure.

Nam textus in cap. bonæ, quanquā id prohibeat intelligi, tamen debet, ita, quòd honestius sit differre electionem, quàm statim progredi. Honestum est enim, vt prius prælatus sepeliatur, quàm futurus pastor eligatur. Si tamen fiat electio, illa non cassabitur, nec erit ob id nulla.

Est etiam quandoque conducibile ecclesijs, vt statim mortuo prælato procedatur, si timor est impressionis, aut aliud impedimentum. Sæpè enim principes dant literas commendaticias ad electores, atque ita de gratia agitur & fauore, non de eo, quod vtile est ecclesiæ. Hæc Biaxius latius in directorio, & Panor. in d. cap. bonæ.

Nota

Nota diuerſa tempora circa electionem.

Primò dantur electoribus tres menſes ad eligendum, vel ſex, ſecũdum diſtinctionem paulò ante traditam, capit. ne pro defectu, capitu. ſecundo, de conceſ. prębendarum.

Secundò, datur ad præſentandum tempus, quàm poteſt citius fieri, & adhuc octo dies, c. quã ſit, eo. ti. & c. Cupientes, in princip. §. cæterùm.

Tertiò datur ad conſentiendum vnus menſis, ſi libertatẽ habet conſentiẽdi, aliàs arbitrabitur iudex.

Quartò ad petendam confirmationẽ dantur tres menſes, c. quàm ſit., ſup. hoc titu.

Quinto dantur tres menſes ad conſecrationem, c. quoniam, c. diſtinct. & diſtin. lxxij. capitu. ij. hæc tradit glo. in cap. xxvj. ſi electio, in verbo aliam, in vj.

Eligentes adiurari debent in modum ſequentem.

SIc dicent ſcrutatores. Nos N. ſcrutatores ex poteſtatę nobis per capitulum conceſſa adiuramus te per patrem, filium, & ſpiritum ſanctum, vt ſemotis quibuſcunque fauoribus, odijs, & rancoribus ſecundum Deum, & conſcientiam tuam in illum votũ tuum dirigas, & illum in prælatum eccleſiæ nunc vacantis nomines, quem in ſpiritualibus & temporalibus reputaueris vtiliorem. Hæc forma habetur in c, ij. conſtitutis de appellationibus, & Speculator eam tradidit de electionibus.

Alia forma iuramenti.

FRater dilectiſſime. Quęmadmodum boni operis fructum ſibi comparat is, qui rectum & incorruptum tenet iudicium in eligendo aliquo prælato, vel pontifice, ita quoque graui ſemetipſum afficit damno, qui ad dignitatis ſummæ collegium promouet indignum. capitul. miramur, lxj. diſt. Et ideo Deum præ oculis habe, cuius hic cauſa agitur, & ne

te abducat odium, fauor, timor, amor, qui humanos sensus peruertere solent, atque ideo adiuramus te, vt per conscientiam tuam, & sub animæ tuæ periculo eum nomines & eligas, quem dignum atque vtilē huic ecclesiæ nostræ futurum esse existimes, &c. Talem formulam tradit Nicolaus Boerius in deci.j. nu. xxxij. Petrus Biaxus capi. xxvj. par. iij. per totum. Et Ferdinandus Vatquius in illustribus controuersijs iuris, c. xxxxv. nu. xv. lib. j.

Debent etiam scrutatores post vota singulorum interrogare, quo desiderio, quo affectu, qua conscientia moueantur ad petendum talem, & non solùm exquirere, sed etiam scribere zelum & meritum nominantium & nominatorum, c. dudum, hoc ti. Boerius nu. xxxiij. d. dec. j.

Num ius eligendi per scriptionem acquiri poßit.

HVius quæstionis sedes est in c. de quarta, extra de præscript. vbi Ioan. And. & Innoc. concludunt, quòd ius eligendi præscribatur 40. anni, propter causam, quasi continuam, facit tex. in c. cùm de beneficio, de præb. lib. vj. gl. & Doct. in c. cùm vbi, de electionibus, vbi habetur, quòd consuetudo tribuat ius eligēdi, Baldus in l. ij. C. de seruitute, vbi inquit, ius eligendi, & omnia iura spiritualia, vel annexa spiritualibus præscribuntur spacio 40. annorū, non attenta causa continua, vel discontinua. De his plenè vide Balbum de præscrip. in P. par. quintæ principal. viij. quæst. per totum.

Quale ius habeat electus.

ELectus omnino venit per superiorem confirmandus, glo. in rub. de postulando, in vj. & ante confirmationem non habet ius in re, sed competit ei ius ad rem reuocabilē, vel cōfirmabile per superiorem confirmatorem, glo. in c. nostri, in c. transmissam,

missam,de electio. Rota decis.vj.in nouis,de electio. sed aduerte,glo.in ca.quanto,distin.lviij. & Archid. in c.is cui,de elect.in vj.dicunt, quòd electo acquiratur ius in re, puta beneficio post canonicam electionem, etiam ante confirmationem. Verũ id ita intelligi debet, quòd ius acquiratur in re, puta ius persequendi electionem, & non tale ius, quale post cõfirmationem acquiritur,ita declarat Rota di.decis.

Huc pertinet, quod sola electio non faciat Imperatorem, glos.in capitu. legimus, distinct.xciij.in verbo Imperatorem, vnde qui est electus in Imperatorem,ante coronationem non valet eius rescriptum, de quo Iason in l.quamuis,C. de inoffic.testa. Sicuti qui electus est ad episcopum,sed nondum consecratus,non potest exercere episcopalia, nec indulgẽtias concedere,Iason ibidem, num.iiij.Dicitur enim tantũ habere ius ad rẽ,non in re.Natta consi.ccxxxxiiij.

Quòd autem electus non habeat ius, nisi per confirmationem, textus est in cap. super his, de accusationibus,mox in fine.De hoc vide glo.in cle j.vt lite pendente,in verbo collatio, vide c. fin. de concessio. præbend.lib.vj.

Per electionem & præsentationem acquiritur ius ad rem, per institutionem & confirmationem ius in re,Cassadores decis.xviij.num.iiij.de præbendis,per glo.in c.dilectus,de offic.delega.per glo.in cap. cùm Bart.de re iudicata,& ibi Abb.col.ij.per tex.in dicto cap.final.de præbendis.

Quòd dicimus electionem solam nõ tribuere ius, limitatur multis modis. Primùm in electione facta per principem. Secundò, quando superior habet necesse confirmare. Tertiò,in minoribus dignitatib.nõ procedit,sed in maioribus.Quartò, in electione Pontificis. Quintò in electione abbatissæ. Sextò, fallit,si consuetudo ius in re tribuit, quas limitationes latius,vide apud Petrum à Duennas in fallentijs, in verbo electio.

Ele-

Electus non confirmatus, si administrat, non solùm priuatur iure sibi competenti ad rem, sed etiam efficitur ineligibilis ad omnia beneficia, Ioan. Andr. in capitu. auaritiæ, lib. vj. de elect. Ratio est, quia priuatur propter suum delictum & vitium, capit. super eo, extra eod. notauit Milis in repertorio, Ro. decisio. vj. num. iiij. de renun. vbi tenet, quòd cùm electus exercere non possit suum ius sine priuatione, ergo nullum habet.

Quia verò canonicè electo non est quæsitum ius in re, sed ad rem, itaque quidam putant Pontificem posse huiusmodi vacans beneficium alteri conferre præueniendo superiorem confirmatorem, vel collatorem, si enim ius in re esset quæsitum, tunc Papa nõ præsumeretur velle hoc facere, de qua quęstione plenè vide apud Rotam in decis. xvij. per totum, de præbendis in nouis. Vide Geminianum in alleg. c. quanto, lxiij. distin. an id facere Dominus Papa possit.

Electus an renunciare possit.

Electus ante cõfirmationem superioris potest iuri suo renunciare in manus eligentium, etiã si electioni de se factæ consenserit, quemadmodum quoque pręsentatus per patronum renunciare potest suo iuri ante Institutionem, idq; ea ratione, ꝙ habeat ius ad rem, cui iuri facilius renunciatur, quã iuri in re, quod latius vide apud Rotam deci. viij. de iure patronatus, in nouis.

Nota, quomodo quis pœnitere possit. Qui vocatus ad eligendum dixit se nolle venire ad electionem, potest rursus pœnitere, & ad eam venire, re integra, puta ante electionem, & scrutinium factum, glo. in capitu. lvij. ecclesia, in verbo adijcere ibi. Si verò ante electionem additio est marginalis ad l. quòd si minor, §. Scęuola de minoribus, vbi pulcher textus est, quòd minor, qui repudiauit, vel omisit hęreditatem, vel bonorum possessionem, rursus audiri debeat, si velit.

Simile

Simile eſt,quòd qui appellauit ſemel, atq; ita ſententiam impugnauit, rurſus ab appellatione interpoſita deſiſtere poteſt pœnitentia ductus, l.ſi quis libellos,C.de appellatio. capit. ei,qui appellat,ij. q.vj.

Per quæ ego exiſtimo procuratorē poſſe ſuo mandato renunciare, & ſeſe illo exonerare, & rurſus eundem poſſe illud ipſum repetere & reaſſumere, vt in eadem cauſa parti inſeruiat,licet dixerit,quòd nollet procurator eſſe, quod multò magis verum exiſtimo, ſi pars renouet & redintegret mandatum, quanquā nuper id procuratorem facere poſſe quidam negauerit,& malè. Nam certum eſt,quòd procurator etiam à principio mandatum recuſare poſſit ſibi oblatum, & poſteà tamen per pœnitentiam in ſe ſuſcipere poteſt,licet prius recuſauerit, ſi modò pars conſtituens perſeuerarer in eadem ſua voluntate, textus eſt in c. licet de procurato. in vj. *Procurator repudiat, & rurſus ſuſcipit mandatū.*

Sic quoque dominis licet reuocare procuratorem, & rurſus eundem conſtituere, idque vel expreſsè, vel tacitè, gloſa eſt, l.qui mutuam, §. non ideo mandati, Boerius deciſ. cccxxxxvij. in fine.

Pulchrè facit, quod in iure dicitur, actus medius interueniens, qui impedit negotium geri, non impedit ratihabitionem retrotrahi, quę ſubſequitur, vnde ſequitur licet quis deſiſtat à mandato, reuerti tamen per voluntatem principalis poteſt, Barthol. in l. qui decem, §. ſi quis ignorans, de ſolutionibus.

Fortaſſis contra hanc deciſionem facere poſſit, quod dicitur, quod quis reprobauit, amplius approbare non poteſt, l. xxvj. diſpenſatorem, de ſolutionibus. Sed id ego locum habere exiſtimo, quoties per talem reprobationem & renunciationem alteri alicui ius interim acquiſitum eſt, tunc enim in eius præiudicium, & in eius iniuriam mutare ſuum conſiliū & voluntatem nemo poteſt. Nam ſi quis repudiet poſſeſſionem bonorum, ſtatim alteri ius ſucceſſiuè acquiritur, quo caſu repudians & reprobās pœnitere

non

nō potest in præiudiciū eius, cui ius quæsitum est, l. j. de successorio edicto, bona glo. in ca. ecclesia de elé. Sed reuertor vnde digressus.

Electus an reprobari posśit.

ELectus semel approbatus nō potest amplius per eligentes reprobari, nisi ex causa noua superueniente, vel emergente, & ad notitiā perueniente, tūc enim reprobari potest, c. insinuāte, de of. del. c. pastoralis, de except. l. vt gradatim, §. reprobari, de muneribus & honorib. vbi cōstituit Calistratus remoueri & reprobari posse eū, quē ordo semel elegerit, & cui honores decreuerit, vide gl. egregiā in c. dilectissimi, viij. q. ij. & l. quod ordo, de decretis ab ordi. facien.

Electus episcopus, si est suspectus domino temporali, in cuius districtu habet episcopatū, poterit & debet instante illo prin ipe remoueri & cassari electio, Inn. in c. super his, de accusatio. But. in c. ꝗ sicut, e. vbi addit, si quis nō sit gratus Imperatori, vel Regibus, non cōsequitur dignitatē in eorū dominijs, notauit Cotta in memoralij , in verb. episcopus. Sic quoque electus accusari potest à laicis, gl. magna in c. illud, dist. xxiij.

Vitiosæ electiones.

Præmatura electio. ELectio præmatura, puta altero aliquo adhuc viuente, fieri nequit, & si fiat, nulla est. Electio enim facienda est, cū vacat, & non antè, vide sup. in prologo Mandagoti, idē est in collatione, & in præsentatione, de quibus vide elegantem tractatū D. Rebuffi, de reprobata viuentis beneficij imperatione, vbi titulū explicat de concef. prę. & eccle. nō vacātis.

Ante sepulturam. Electio fieri non debet ante sepulturam defuncti prædecessoris, tex. in capitu. ij. bonæ memoriæ, de electionibus, vbi tamen tenet glo. quòd ob id non sit nulla electio, si fiat contrà, sed valeret nihilominus electio, de qua dixi suprà.

Per impressionem. Electio per impressionem facta, nulla est. Sicut enim in matrimonio carnali libertas plena & non coacta

ecta esse debet, ita quoq; eadem libertas requiritur in matrimonio spirituali, vel cōiungendo, vel dissoluendo, puta tam in electione, quàm in resignatione, Ro.dec. v. in nouis, nu.j.de renunc. Tollitur itaq; libertas, si eligentes compelluntur vnū eligere, & ipso iure nulla est electio. Potest tamen restrictio fieri, vt de genere certo personarum fiat electio, quo casu valebit, Abb.in c.licet de viranda, de electio. Abb.in ca. cùm terra, e. Latius tractat Hieronymus de Ferrarijs in compendio Panormitani, in verbo electio.

Electio facta per symoniacā prauitatē, ipso iure nulla est, sicuti etiam collatio, vel resignatio, vel renunciatio, vt latè traditur per Aufreriū in dec.ccccxxxix. Capellæ Tolosanæ. Consistit autem symonia nō modò in pecuniæ datione, sed etiam, si quis per amicorum patrocinia & suffragia: item, si per preces eligatur, de quibus vide glo.in c.quod autem, viij.quæst.ij. & in capitul.sequen. Item glo.in c.tuam, de ætate & qualita.ordinandorum, &c. Si tamen per preces persona digna promoueatur & eligatur, symonia non est, cap. veniam.xxxv.q. ix.in verbo deprecamini. *Symoniaca per pecuniam vel preces.*

Electio indigni nulla est, & puniuntur electores saltē pro ea vice, ne eligere possint, & deuoluitur ius eligendi ad superiorem. Natta consil. ccxxxxiiij. latè in fine, quod verum est, si scienter indignum eligant, tunc etiā priuatur suo iure, non si per negligentiam, vel ignorantiā homicidam, vel illegitimum eligant, quo casu non deuoluitur ad superiorem: negligentia etiam talis non punitur, sed culpa, Rota decisi. v.de iure patronatus, num. ij.c.xxv.cùm Vintoniensis per c.innotuit, eo.tit. Guido Papa deci.ccclxxiiij.nu. vij. Ioan. Andreas de concessione præbendarum, in capitulo cum nostris, vt notat Milis in repertorio suo. *Indignus scienter electus.*

An verò ipso iure priuentur, tradit Dynus in reg. non præstat impedi.

Indignū eligētes nō sunt ad electionē indigni, neq; ea ita priuati, quin valeat eorū electio, si tantū ad eā admit- *Indignum eligens.*

admittantur per alios, vt notat glosa in d. capi. cùm Vintoniensis, in verbo admiserunt, eo. ti.

Ille, qui doctior est & sanctior, eligendus est, viij. quęstio. j. Conueniens tamen literatura toleratur gl. in d. capitu. constitutis, de appell. per c. cùm nobis o-

Defectus scientiæ. lim, de electionibus. Defectus autem scientiæ reddit electionem nullam, probato defectu, veluti si peritus & literatus creditus sit, qui pòst illiteratus & imperitus sit, gl. in c. veniam, xxxv. quæst. ix. cap. fin. de æta. & qualitate, c. si fortè, de elect. in vj.

An autem vitium illiteraturæ sit dispensabile per Papam, vide Felynum in c. si quando, de rescriptis.

Electio conditionalis non valet, glo. in capi. cùm terra, xiiij. hoc titu. notatur in capi. ij. de elect. lib. vj. Dyn. in reg. cano, actus legitimi.

Electionis locus est ecclesia, vel capitulum, vel alibi, dummodo locus sit honestus, Abb. in dicto capit. cùm terra, Ro. decis. iij. de elect. nu. ij. & non sit clandestinus. Nam electiones, quæ fiunt in cameris in occultis conuenticulis, reprobantur lxxix. distin. ca. ij. atque ita episcoporum electiones fiunt palam in ecclesijs, ca. quod sicut, eo. titu.

Electio per sortes fieri non potest. Sors enim potest cadere in indignum, Abb. in capitulo eccles. de sortilegijs.

Electio in dubio præsumitur legitimè facta, quando constat de confirmatione secuta, decis. iij. de concess. præb. in nouis Rota.

Electio nulliter & perperam facta, iterum repeti potest, vt canonicè fiat, cap. bonæ, in fin. c. congregatio. c. auditis, de electionibus, Felynus in c. in literis, de offi. delegati, Vantius de nullitatibus, ca. quoties, & intra quot tempora num. xxxiiij. vbi multa tradit similia in iure, quæ cùm nulla sint, de nouo reiterantur, vt in testibus dicitur glo. in capitu. cùm causam, de testibus. Adde Abb. in c. cùm terra, hoc titu.

Adde Dynum in regu. iuris. Non præstat impedimentum,

mentum,vbi tradit,quòd eligendi facultas non consumatur per inutilem electionem, vbi Boerius quoq; nonnulla de electionibus addit ex Mandagoto.

His adde quàm plurima notatu dignissima apud Tiraquellum in l. bonæ, §. hoc sermone, vbi de iterandis artibus agit.

Electio inualida an possit per ratihabitionem cõualidari,traditur in glo.capit.quod sicut, de appellatio.& tradidit suprà c.lij. & c.xxxiiij. Mandagotus.

Electio à principio nulla, an post cõualescere possit,veluti si sit facta de bannito, qui post sit rebannitus.Decius in reg.iu.quod initio.

In electione præcedere debet tractatus aliquis, qui si non præcedat, electio est nulla. Sicut etiam in carnali matrimonio,vt in alienatione rerum ecclesiasticarum requiritur aliquis tractatus, glo in cap.In nomine Domini,in verbo tractãtes,xxiij. distinct.text. in c lij.cùm in ver. de electionibus, in verbo tractatu electionis, intellige tractatum generalem, non specialem, Mandago.cap.lij j.parte.Itaque tractatus nõ diffinitorius,vel deliberatorius, sed consultorius permissus est,c.si transitus,lxxvij.dist. vbi habetur,quòd viuente Papa tractatus haberi possit de Ro. Pontific. substituendo,tex.in c.In nomine Domini, xxiij.dist. Biaxius c.iij.parte iij.

In electione multa considerari oportet, auctoritas,zelus & numerus. Auctoritas consistit & consideratur in dignitatibus & meritis vitæ. Zelus consistit in animo,vt sine carnali amore eligant, & secundum meritum vitę personæ sunt eligendæ,viij.quęst. j.si ergo.De numero clarum est, & secundum ista fieri debet collatio zeli ad zelum, meriti ad meritum, numeri ad numerum,habito respectu ad dignitatem capi.in Genesi hoc titul. De hac collatione vide glosam in capitulo lvij. ecclesia, in verbo non consenserit hoc titul. Et eandem glosam repetitam in capi. obeuntibus,lxiij.dist.

Eligi autem debet is, qui magis est vtilis & idoneus ecclesiæ, item, qui doctior est & sanctior, cap. xxxxvj. constitutis, de appel. & ibidem glo.

Eligi etiam debet is, qui magis exercitatus est, & aliquamdiu militauit in ecclesia: vel etiam is, qui in maiore ordine est constitutus, glo. in capi. miramur, lxj. distinct.

Eligi nō debet is, qui nō est de gremio ecclesiæ, vbi electio fit, textus & glosa in capitu. nullus, lxj. distinc. Si tamen maior pars aliquem eligat extra gremium, valere potest electio, de quo vide glosam in verbo aliam, in capi. xxj. cùm inter hoc tit. Et alia est contraria glo. in capitu. Florentinum, distinct. lxxxv. in verbo singulorum.

Quatuor spectanda.

Quatuor autem potissimùm spectari debent in electo ad ecclesiastica ministeria. Literarum scientia, ætatis maturitas, grauitas morum, & quod sit ex legitimo matrimonio natus. De scientia non dubitatur, quin repellatur, qui indoctus & imperitus reperitur, capitu. final. de ætate & qualitate ordi. vbi legitur de eo, qui nunquam audiuit Grammaticam. Grauitas etiam morum requiritur, ob id, quòd incōpositio corporis inæqualitatē iudicet mentis, de his textus est & glo. in cap. vij. cùm in cunctis, de electio.

Quatenus auem legitimentur non legitimè nati, eleganter Rebuffus in sua praxi, titu. de dispensatione, super defectu natalium. Eadem hæc requiri in electo episcopo tradit gl. in d. c. final. de æta. & qualita.

In electione si contingat concurrere, & æqualia esse, zelum, numerum, auctoritatem & meritum personæ, in duobus electis, tunc Metropolitanus gratificari potest cui velit, vel præfertur is, qui prius ordinatus est, vel præfertur senior, vel prior nominatus, vel qui diutius militauit, vel iudex ad concordiam compellit, vel vtriusque cassatur electio, & de nouo eligitur, vel sorte res dirimitur, de quibus vide glo. in c. obeuntibus, de æta. & quali. ordinandorum.

Quid

Quid si duo eligantur, quorum alter semper fuerit bonus, alter verò aliquando malus vixerit, nunc verò sit emendatus, quis horum præferri debeat: alij existimant præferendum esse eum, qui semper fuerit bonus archidiaconus, in cap. nos consuetudinem xij. distinctio. Alij putant præferendum esse, qui nũc ex malo sit effectus bonus & emendatus, glo. in capitulo. fidelior, l. distinctio. per illum textum. Est adhuc alia glosa, quæ idem tenet, nimirum in dicto capitu. obeuntibus, mox in fine lxiij. distinct. Idem probare videtur Iason in rubric. de iustitia & iure numer. vij. vbi contendit emẽdatum præferri debere semper bono, vide tamen de hac quæstione latius Romanum singu. dccxxxij. & Felynum in c. eam te, §. infidelitas, de rescriptis, vbi plures allegat. *Concursus boni & emendati hominis.*

Pluribus electionibus concurrentibus, quæ prior sit & potior, traditur in glo. capitu. audit. hoc. titu.

FORMA ET MODVS ELIGENDI NOVVM PRAELATVM EX processu D. Henningi Goeden.

1 *In negotio electionis noui Prælati, quando electores iurare debeant.*

2 *Processus in electione, quæ fit per viam scrutinij.*

3 *Electionis publicatio quomodo & quãdo per Scrutatores fieri debeat.*

4 *Forma iuramenti ante electionem præstandi.*

5 *De modis eligendi per viam scrutinij, compromissi, seu per inspirationem remißiuè.*

6 *Electo, quando electio intimari debeat.*

7 *Electus intra mensem cõsentiat, aliàs priuatus est iure quæsito.*

Electus post consensum, intra tres menses confirmationem petat, aliàs electio viribus vacuetur,

Defuncto Prælato scilicet Episcopo, vel Abbate, cuius dignitas est electiua, pro nouo Prælato eligendo ita procedendum est. Corpore enim defuncti Prælati sepulturæ tradito, pro nouo in illius locum eligendo Prælato, primò congregetur Capitulum in loco capitulari solito, & deputetur capitulariter coram Notario & testibus Cursor iuratus ad citandum & vocandum, citandos & vocãdos in huiusmodi negotio nouæ electionis. Quo deputato, & postquam Cursor iurauerit, quòd velit fideliter citare, & citationes executas referre, citet Cursor primùm de mandato Præsidẽtis & Capituli, omnes & singulos, quorum interest, intererit, vel quandolibet, interesse poterit, per affixionem Cedulæ in valuis Ecclesiæ, in qua Prælatus eligendus est, ad cõparendum certa die & hora in Capitulo, ad deputandum & statuendum, deputarique & statui videndum & audiendum, diem, horam, & locum pro electione noui Prælati. Quibus, scilicet die, hora, & loco in Capitulo statutis & deputatis.

Citentur secundò per affixionem ad valuas eiusdẽ Ecclesiæ, omnes & singuli absentes, qui de iure statuto, vel consuetudine electioni debent interesse. Præsentes autem, & qui haberi possunt, in propria persona citandi sunt. Tertiò, aduenientibus die & hora deputatis, & primò Missa de Sancto Spiritu decantata, & posteà omnibus in Capitulo congregatis, vnà cũ Notario & testibus, Cursor faciat relationem, dicendo in effectu sic:

Domini mei, de mandato Præsidentis, & vestro mihi facto, refero me citasse præsentes, & quorũ copiam habere potui in proprijs personis. Absentes verò per affixionem huiusmodi cedulę in valuis huius Ecclesiæ, & deinde Cursor cedulam exhibeat. Quo

facto

facto Præsidens in Capitulo, & de communi cõsensu aliorum, moneat & requirat excommunicatos, suspensos, & inhabiles, vt exeant Capitulum, cum protestatione, quòd cum illis & talibus inhabilibus in electionis negotio procedere, seu voces eorum computare non velint, neq; intendant. Quo facto, hi qui 1.
electioni interesse debent, iurent in manus Præsidentis, & similiter Præsidens in manus aliorum, præsertim trium eorum post se, & si qui sunt infirmi, pro illis iurent procuratores eorum, secundum formam iuramenti, quæ infrà sequetur.

Postea debent Electores & Capitulares concordare, an velint eligere per viam scrutinij, vel compromissi, & de his omnibus, ac modo eligendi, Electores requirant Notarium & testes. Deinde eligantur tres Scrutatores, si saltem elegerunt per scrutinium ele- 2.
ctionem fieri, quibus detur potestas, vt in præsentia Notarij, seu Notariorum & testium, omnium & singulorum vota audiant & scrutentur, & requirant, quem velint eligere, necnon vota huiusmodi in scriptis redigant, seu per Notarium redigi faciant, & demùm in communi publicent. Posteà scrutatoribus sic electis, maneant ijdem Scrutatores cum Notario, seu Notarijs & testibus in Capitulo, & primus Scrutator det votum suum alijs duobus Scrutatoribus, deinde secundus, & demùm tertius alijs duobus semper præmisso iuramento, de quo sequitur. Post hæc audiant omnium & singulorum vota, qui electioni debent interesse, secundum ordinem eorum, scilicet vnum post alium. Et tãdem vocibus omnium sic col- 3.
lectis, dicat primus Scrutator nomine suo & aliorũ Scrutatorum, ad Capitulares an placeat electionem publicare, & vt electum pronuncient. Dicent tunc, placet.

Quo facto publicetur Electus in hunc effectum, Ego N. nominibus meo & omnium mihi in his consentientium, inuocata gratia Spiritus sancti, & glo-

riosissimæ virginis Mariæ, sanctorum, & B. C. huius ecclesiæ Patronorum, venerabilem virum & dominum N. N. ætatis legitimæ, in moribus grauem, sacrisque ordinibus constitutum, literis competenter imbutum, de legitimo matrimonio procreatum, in spiritualibus & temporalibus prouidum, aliasq; idoneum, secundum Canonicas sanctiones, in quem collatione facta, maior & sanctior pars totius Capituli nostri consensit, in nostrum ac dictæ nostræ Ecclesiæ Episcopum, seu Abbatem, vel Prępositum eligo, electumque pronuncio, & in communi coram vobis publico, in nomine Patris, Filij, & Spiritus sancti, Amen.

Posteà Capitulum & omnes Electores huiusmodi Electionem publicatam ratam & gratam habeant, Electumque, intimata sibi prius electione de se facta, rogent & requirant Capitulariter, vt huiusmodi suæ electioni consentiat, ac requiescat. Quo facto Electus Electoribus referat gratias de inclinatione eorum in suam personam, & super electione de se facta, inducias deliberatorias petat. Tandem deliberatus dicat, quòd non dubitet de idoneitate eligentium, qui eum elegerunt ex inspiratione & inductione Spiritus sancti. Nolens ergo resistere Spiritui sancto, sed electioni de se factæ acquiescere & consentire. Quo facto pulsatis campanis ducitur ad altare cantando in laudem Dei & Patronorum, Te Deum laudamus, & cætera.

Et super præmissis omnibus Electus requirat Notarium & testes, vt sibi desuper, & toto processu factæ electionis Instrumentum conficiat, & in illo, seu illis totam seriem rei gestę in huiusmodi electione describat, quod quidem Instrumentum appellatur Decretum electionis. Posteà electus se præsentet, vel Procuratores suos præsentari faciat superiori, qui electionem suam confirmet, de quo infrà di.

4. Forma autem iuramenti ante electionem præstandi hæc

di hæc eſt , Iuro Deo omnipotenti, beatæ Mariæ virgini, ſanctis N.N. Patronis noſtræ eccleſiæ, quòd illum eligam in eccleſiæ noſtræ Prælatum , ſeu Abbatem, quem credo in temporalibus & ſpiritualibus vtiliorem, nec illi vocem dabo, quem ſciuero veriſimiliter pro ſua electione muneribus pulſare & inſtare, ſeu pulſaſſe & inſtaſſe, ſic me Deus adiuuet. Aliæ autem Eccleſiæ, alia diuerſa capitula iuramenti habent, quæ ſi ſint licita, ſimiliter ſunt obſeruanda, per text. & gloſas in capitu. illa, & cap. illud, diſtinct. xij. Supra- 5.
dictas formas eligendi & publicandi electionem per viam ſcrutinij, vide ple. Specula. in titulo de electio. §. j. vbi eſt forma eligendi , publicationis & decreti per tot. De forma autem eligendi per viam compromiſſi, vide Specula. eodem titul. §. ſuperius per tot. Et de forma per inſpirationem vide eundem Specula. eod. titu. §. finali. Aduertendum tamen eſt circa electio- 6.
nes Prælatorum , quòd electione facta & publicata debeat præſentari & intimari electo , quàm citò commodè hoc fieri poſſit , eſt enim hoc tempus præſentandi poſitum in arbitrio boni viri, iuxta perſonarum qualitatem , & locorum diſtantiam. Et ele- 7.
ctione ſibi præſentata, debet electus infra menſem conſentire, aliàs priuatus eſt iure electionis. Et poſt- 8.
quam conſenſit in electionem de ſe factam, tunc debet infra tres menſes poſt conſenſum , confirmationem petere, alioquin electio ſua erit inana. Hæc omnia, & quomodo computatio horum trium menſium debeat fieri , probatur per textum & gloſam in capitulo quàm ſit, de electio. libr. vj. in capitulo Cupientes, in glo. j. eodem libro & titul. & vide gloſam ſummantem omnia tempora circa electionem noui Prælati requiſita, in gloſa finali, in capitu. ſi electio, de elect. in vj. & Ioan. And. in Nouel. in capitul. quia propter, de elect.

ELENCHI, SIVE ARGVMENTA SVMMARIA OMNIVM CAPITVLORVM, in tit. de electione, & electi potestate, extra quorum sunt lx. commoditatis & breuitatis causa huc adiecta.

CAP. I.

Nullus in collegiata ecclesia, nisi per canonicam electionem in prælatum assumitur.

Cap. 2. Osius.

Electus per & ad clamorem populi non debet per superiorem confirmari: vel populi clamor non habetur pro electione.

Cap. 3. Postquam.

Cessante impedimento, electio est confirmanda, & superior inquirit de moribus electi ante confirmationem.

Cap. 4. Significasti.

Sine iuramento fidelitatis nemini concedendum est pallium: vel, Nisi prius præstet obedientiæ iuramentum, Pontifex non dat pallium.

Cap. 5. Quia diligentia.

Scismaticus sine dispensatione non confirmatur, nec consecratur, licet redierit ad vnionem ecclesię.

Cap. 6. Licet de vitanda.

Electio Domini Papæ non valet, nisi à duabus partibus Cardinalium fuerit celebrata.

Cap. 7. Cùm in cunctis.

Qui eligitur, iustam debet habere ætatem, bonos mores, scientiam, & ex legitimo thoro natus erit. Et eligentes scienter indignum priuantur eligendi munere & facultate.

Cap.

Cap.8.Causam quæ.

Qui per alium aliquem eligit electum, si idoneus sit, non potest recusare. Vel qui compromittit in aliquem, vt aliquis eligatur, is tenetur eum recipere, qui per compromissarium electus est.

Cap.9. Nosti quomodo.

Electus ante confirmationem administrare vel beneficia conferre nequit.

Cap.10.Considerauimus.

Vbi fiũt duę electiones ex interuallo, quarũ prima est nulla propter aliquod impedimentum, tunc secunda quoque non valet, si prima non fuit præsens cassata.

Cap.11. Suffraganeis.

Ad mandatum Archiepiscopi, qui nondum recepit pallium, potest electus in Episcopum consecrari. Vel ita. Metropolitanus cõfirmatus licet nondum receperit pallium, potest suum Suffraganeum consecrari facere.

Cap.12.Super eo.

Peccatum in persona & non in forma promotionem impedit. Vel iterum eligi potest, qui vitio electionis reiectus est, secus si vitio personæ factũ sit.

Cap.13.Cum monasterium.

Regularis vnius ordinis potest in Abbatem alterius ordinis promoueri vel assumi. Vel ita. Qui non est professus, postulari potest in Abbatem ex bona aliqua & releuanti caussa.

Cap.14.Cum terra, quæ.

Electio debet esse liberrima in voluntate eligentium, & non dependere ex aliorum consensu. Veluti patroni, super quo ne consuetudo quidem valeret.

Cap.15.Transmissa.

Per confirmationem electionis non transfertur potestas exercendi ea, quæ sunt ordinis. Illa enim

transferuntur per consecrationem. Vel ita. Electus confirmatus potest ea, quæ sunt iurisdictionis, non ea, quæ sunt ordinis.

Cap. 16. Cùm inter R. seniorem.

Qui renunciat electioni de se factę, non potest per appellationem alterius impedire electionem. Et electio, quæ à suspensis facta est, non tenet.

Cap. 17. Qualiter post obitum.

Electus si non habet sufficientem scientiã, vel tantum ante confirmationem administrat, eius electio cassanda est.

Cap. 18. Cùm inter vniuersas.

Si vocantur ad electionem, qui aliàs vocari non debuerunt, vt electio ijs non expectatis.

Cap. 19. Cùm nobis.

Penes vocantes, quibus competit ius vocandi, remanet ius eligendi, si vocati venire recusant, & negligunt. Spectat quoque ad confirmatorem examinare mores & scientiam, itemque ætatem, quam si non habuerit iustam & decentem, electio irritari debet.

Cap. 20. Innotuit.

Electio illegitimi nulla est ipso iure. Et licet eligi non possit, postulari tamen talis potest.

Cap. 21. Cùm inter canonicos.

Electus à maiori parte licet sit extra gremium, non potest talis refutari, si aliàs sit idoneus.

Cap. 22. Dudum ad audientiam.

Vbi in electione pro vno facit numerus, pro alio auctoritas, ibi statur numero, si nullum sit impedimentum canonicum, quod si fuerit, tunc minori parti statur. Vel ita. Electus à maiori & saniori parte capituli, si est & erat idoneus tempore electionis, confirmabitur. Sin verò fuerit indignus ætate vel

scien-

ſcientia, tunc alter à minori parte electus confirmatur.

Cap.23.Bonæ memoriæ.

Qui per impreſſionem laicorum aliquem poſtulant, ipſo iure amittunt poſtulandi vel ordinandi poteſtatem in eccleſia. Vel ita, Recipientes poſtulatū ad adminiſtrationem ante ſuperioris admiſſionem vel confirmationem, priuantur eligendi poteſtate.

Cap.24. Querelam.

Licet electus non probet eligentem fuiſſe in proprietate iuris eligendi, ſi tamen fuerit in quaſi poſſeſſione, ſufficit electo ad obtinendum. Sufficit præſentato probare, quod pręſentās fuerit in quaſi præſentandi poſſeſſione.

Cap.25.Cùm Vintonienſis.

Eligentes ſcienter indignum priuantur poteſtate eligendi, quo ad ſe alios coeligentes, à quibus ſi admittantur, rurſus eligere poſſunt & ita ſemel admiſſi, repelli nequeunt.

Cap.26.Per inquiſitionem.

Qui eligit Epiſcopum ſcienter indignum, ad trienniū ſuſpenſus eſt à beneficijs, nec rurſus admitti poteſt interim. Et qui eligit ſimoniacè, indignus eſt omnibus beneficijs.

Cap.27.

Clericus ſecularis prætextu alicuius conſuetudinis nō poteſt præfici eccleſię regulari. Vel ſi eligatur quis ad eccleſiam regularē, & non ſit profeſſus eam regulam, electio caſſatur & irritatur.

Cap.28.Quod ſicut.

Nominatio ſimplex non tribuit alicui ius, & appellatio eius, cuius nō intereſt, non impedit electionem. Et ſi vocandus ad electionem contemnitur, eo proſequēte contemptum caſſatur electio, ex poſt facto tamen conſentire poteſt electioni factæ.

Cap.

Cap. 29. Auditis & intellectis.

Cùm duę fuerint electiones, quarum prima nulla est propter impedimentum occultum, ambæ cassantur. Concordat, cap. considerauimus sup. vel etiam sic: Electio per minorē partem facta non tenet, nec ratificari potest per subsequentem consensum, Panor.

Cap. 30. In causis.

Potestas data aliquibus compromissarijs ad eligendum prælatum, reuocari non potest re non integra, & res integra esse definit, postquã compromissarij cœperint tractare.

Cap. 31. Cum ecclesia Vulterana.

Canonicorum creatio potest de consuetudine ad solos canonicos pertinere. Puta ad solũ capitulum.

Cap. 32. Cùm dilectus filius.

Electus ab illis, quibus potestas est data, non potest sine rationabili causa reprobari. Electus à compromissario, si dignus sit, & obseruata fuerit compromissi forma, repudiari non potest.

Cap. 33. Cùm in iure.

Si conferatur eligendi potestas in septem canonicos & tres ex ijs elegerint quartum, ex se, tres verò alij elegerint aliũ aliquē de gremio capituli, tunc is quartus ex septem electus recipi debet, quatenus cõsentire velit, vt nihil obstet canonicum. Vnde rectè dici potest. Cùm aliquibus datur eligendi potestas tenet, quòd fit à maiore parte.

Cap. 34. Venerabilem.

Electus in imperatorem à maiori parte eorum, ad quos pertinet electio, si fuerit idoneus, per Papã cõfirmabitur, vel vt vult Calde. approbabitur. Aliàs sic & pinguius. Electio Imperatoris spectat ad Principes Germanos tres prælatos & quatuor laicos, & electio facta per maiorem cæteris non contemptis non tenet: ad Papam verò spectat electum examinare, ap-

probare

probare, & iniungere, consecrare, coronare, si dignus est: vel reijcere, si indignus.

Cap. 35. Coram dilecto.

Valet electio, quę fit à maiori parte, illis tamen vocatis, qui sunt in prouincia. Absentes ad electionem vocātur si sint in prouincia, & maioris partis electio confirmatur.

Cap. 36. Bonæ memoriæ.

Si maior pars in eligendo contemnit minorem, debet talis electio irritari: vel sic & melius, Si maior pars contemnit in eligendo vnum, electio irritabitur, non tamen ius eligendi ad vnum deuoluitur, et si vnus non cassata prima electione eligatur, electio cassatur.

Cap. 37. Ad nostram.

Clericus secularis in prælatum non eligitur regularem. Qui non est monachus, in regularem prælatum non eligitur.

Cap. 38. Officij tui & infra.

Nuncius non potest eligi in prælatum. vel, In Abbatem eligi non potest, qui non est instructus in regula monachali.

Cap. 39. Illa quotidiana instantia.

Valet electio, licet aliqui minori excommunicatione excommunicati intersint. Electio aliàs canonica infirmatur, licet quidam ex eligētibus sint minori excommunicatione notati.

Cap. 40. Scriptum est.

A duabus partibus facta postulatio, est electioni tertiæ partis pręferēda: Vel, si postulatio cum electione concurrit, & numerus postulantium est duplo maior, itemq; is, qui postulatus est, idoneus est, iam admittitur postulatio electiōe reiecta, si verò indignus sit, idque latuerit maiorem postulātium partem, iam tam electio, quā postulatio reprobatur. Si verò sciebat &

bat & est idoneus, confirmatur electio.

Cap.41.Ne pro defectu

Si canonici infra tres menses impedimēto cessante non eligant,ad proximum superiorē,ius deuoluitur eligendi.vide glos.huius capituli,quæ in hoc est notabilis,quod quis potest eligi, qui nō potest eligere. Et quanquam quis non potest eligi, tamen benè potest eligere.Electio infra tres menses non facta deuoluitur ad superiorē,qui deinde ꝓuidebit ecclesiæ.

Cap.42.Quia propter diuersas.

Statuit concilium formā electionum, secundum quas prouideri debet ecclesijs viduatis,casset electiones aliter factas & iubet contra facientes tunc eligendi potestate priuari. Secundò prohibet in electionis negotio procuratorē constitui, nisi certa concurrāt. Tertiò præcipit electionem statim publicari,& reprobat electiones clandestinas.Forma eligēdi triplex est, nimirū per viam scrutinij,cōpromissi,& inspiratiōis.

Cap.43.Quisquis electioni.

Electio de consensu laici celebrata est irrita,& electus consentiens,ineligibilis efficitur,& eligētes post electionē irritam, triennio à beneficijs & officijs suspendantur,& illa vice,potestate eligendi priuentur. Et benè nota hāc decretalem, quia plures hodiernis temporibus in eam committunt.

Cap.44.Nihil est quod.

Punitur in potestate confirmandi & perceptione beneficij,qui confirmat indignum,& tunc commendandus est,quando promouet dignum.

Cap.45.Vt præterita & infra.

Electus Episcopus tenetur ad expēsas necessarias, quas capitulum pro negotio electionis facit.Expensę nessariæ per capitulum factæ in electione redduntur ex bonis prælaturæ.

Cap.46.Cùm post petitam.

Cassatur

Caſſatur electio, ſi poſt collationem aliquandiu ſit dilata. Electio poſt collationem ex interuallo celebrata, nõ valet. Nota ex gloſſa, quod differtur, non aufertur.

Cap. 47. Conſtitutis.

Monachus in Abbatem alterius monaſterij aſſumptus, ad electionem primi monaſterij non vocatur. Monachus electus in Abbatem alterius monaſterij, non habet vocem in primo monaſterio, etiamſi ea vox vel ius ei ſit reſeruatum primi monaſterij. Vnde nota, quòd qui non habet vocem in capitulo, non habet etiam in electione.

Cap. 48. Eccleſia veſtra.

Oportet electionem à maiori parte totius capituli celebrari. Electio debet fieri de illo, in quem maior pars conſenſerit.

Cap. 49. Cùm in magiſtrum.

Qui non eſt profeſſus, in Abbatem eligi nõ debet. Nota textum, qui dicit, quòd in magiſtrum aſſumi non debet, qui formam diſcipuli non aſſumpſit, con cor. ſupra eodem, cap. officij tui, & qui ſub tutela eſſe debet, ſub ſe alium habere non debet.

Cap. 50. Cumana eccleſia.

Non valet electio, niſi à maiori parte capituli facta & præmiſſa collatione fuerit celebrata. Vel ſic. Eligenda perſona non debet in eligentium numero computari, imò ea dempta, maior pars debet in eligendo primitus conueniri.

Cap. 51. Sacroſancta eccleſia.

Etiam per compoſitionem patronis in collegiata eccleſia non competit ius eligendi. Per compoſitionem factam cum prælato & capitulo, non poteſt laico cõpetere ius eligendi, etiamſi ſit patronus. Nota gloſ. quod laicus de ſpiritualibus nihil diſponere debet, & non poteſt eſſe arbiter in ſpiritualibus.

Cap.

te, cùm sit facienda collatio & electio celebranda, ad quod per superiorem, si necesse fuerit, compellantur.

Cap.59. Si alicuius.

Episcopus non dispensat cum simoniacè electo, quamuis per intermedias personas factum sit peccatum, etiamsi electus hoc nesciuerit, illa tamen vice duntaxat, secus de simplici beneficio post resignationem liberam ab eo factam, in quo dispensat. Nota ex isto c. contra istam regulam: Res inter alias acta, &c. Item qui vitiū vnius purgatur hic per alium contra illud. Pœna suos debet tenere auctores.

Cap.60. His quibus.

Tempus statutum à canone ad eligendum currit his, quibus interdicitur, vt sine licentia superioris non eligant. Ratio est in textu, quia in mora fuerunt huiusmodi licentiam postulandi. Ergo tempus currit ei, qui impedimentum tollere potest.

ELENCHI SIVE ARGVMENTA OMNIVM CAPITVLORVM EX titulo de electione in vj. quorum sunt.47.

Cap.1. Statuimus.

Si aliquid opponatur contra prouisionem, electionem, seu postulationem factam ad personatum, dignitatem, vel canonicā in personam vel formam, o hoc fuerit appellatum ad Papam, appellans & ndens, & quorum interest, a die obiectionis a mēsem arripiat iter eundi ad Papam. Et si pars altera expectata per xx. dies post aduentum alterius non venit, in negotio procedetur. Et qui non probat, quod in formam opponit, condemnatur alteri

parti in expensis. Et non probans, quod obijcit in personam, est à beneficijs triennio suspensus, & perpetuò priuatus, si se interim ad ista immiscuerit. Et hæ pœnæ locum non habent, nisi legitimè pateat eum calumniosum fuisse.

Cap.2.In electionibus.

Vota conditionalia, alternatiua, & incerta in electionib. reprobantur, & habentur pro non factis. Itemque concidunt in purè eligentes.

Cap.3.Vbi periculum.

Hic ponitur, quomodo fieri debeat Romani Pontificis electio, quando moritur in ciuitate, in qua cum sua curia residebat. Item quid iuris, quando moritur extra ciuitatē, in qua erat curia, & dat executores huius iuris cum pœnis. Item obtestatur Cardinales, vt in electione Roman. Ponti. deponant omnes priuatum affectum, & cassent omnia pacta & obligationes, & iuramenta, quæ data vel facta essent de aliquo eligendo. Item monet omnes fideles, vt statim, audita summi Pontificis morte, eius celebrent exequias, & continuè orent pro vigili, concordi, & vtili prouisione Romanæ ecclesiæ. Prælati autem in prædicationibus suis ipsorum subditos ad hoc hortentur, & eis frequentiam orationum & obseruantiam ieiuniorum indicent. H. d. Nota in principio text. quod vbi est maius periculum, ibi cautius est agendum, simile l.j.§.j.ff.de car. edic.

Cap.4.Vt circa.

Appellantes contra electiones, postulationes, vel prouisiones, omnia, quę obijcere intendunt contra personam, tenentur exprimere, & iurare, quòd credant illa vera esse, & possint probare illa. Super non expressis illi vel adhærentes non audirentur, nisi de nouo emergat, vel perueniat, vel superueniat probandi facultas, super quo iurare debent, statu-

tum

tum Innocentij,editum contra non probantes, quę obijciunt in perſonam vel formam, in ſuo robore conſeruatur.

Cap.5. Auaritiæ.

Electus ante confirmationem adminiſtrare non debet per ſe, vel per alium,in toto, vel in parte, ſub quocunque colore:qui contrà fecerint, ipſo iure priuati ſunt iure ex electione quæſito.

Cap.6. Quam ſit

Eligentes,quàm citò commodè poſſunt, electionem præſentent electo. Electus infra menſem conſentiet, aliàs priuatus eſt iure quæſito, niſi conditio perſonæ ipſum excuſet. Poſt conſenſum confirmationem petat infra tres menſes, aliàs electio viribus vacatur.

Cap.7. Perpetuo ſanctiones.

Si non ſequitur electio, non eſt quis ex conſenſu ex ſcrutinio ſcienter habito indignum nominando eligendi poteſtate priuatus.

Cap.8. Nulli licere.

Eligens vel electioni conſentiens,contra electum, niſi ex noua cauſa, vel nouiter ei pandita, ſe nequit opponere.

Cap.9. Si quando.

Contra electum à duplo maiori parte, vel contra electores ipſius nihil à reliqua parte poteſt opponi, quod votum extenuet, ſed id benè opponitur, quod votum annulet.

Cap.10. Quamuis.

Appellatio iudicialis vel extraiudicialis deuoluit cauſam electionis Epiſcoporum & ſuperiorum ad Papam,ſi in ſcriptis & ex certa cauſa, probabili fuerit interiecta, aliàs non, & ab ea poſſunt partes ſine prauitate recedere, priuſquā Papæ fuerit repræſentata.Et an in receſſu interuenerit prauitas, inferiores

 iudices

iudices ante omnia habent inquirere, quàm si repererint, de caussa non cognoscent, sed statuent partibus terminum, in quo cū actis & munimentis apo. conspectui se repræsent.

Cap. 11. Si fortè.

Si inter reliqua, quæ obijciuntur promouendo ad dignitatem, obijcitur euidens defectus scientiæ vel personæ, id ante omnia examinari debet, & si reperietur falsum, opponens à prosecutione negotij repellitur, & punietur perinde, ac si defecisset in probatione abiectorum.

Cap. 12. Sciant cuncti.

Qui grauauerit aliquam personam ecclesiasticam, vel eius consanguineos, seu ecclesias pro eo, quòd eum, pro quo rogabatur, eligere noluit, ipso facto excommunicatus est.

Cap. 13. Generali.

Punit vsurpantes sibi de nouo custodiam vacantium ecclesiarum. Item punit clericos & monachos hoc fieri procurantes. Item punit, qualiter debeant se habere habentes tales custodias ab antiquo.

Cap. 14. Licet canon.

Parrochialis ecclesia nemini conferatur, qui nō sit idoneus scientia, moribus, & ætate. Et si conferatur non attingenti xxv. annum, non valet collatio. Ille autem, cui talis collata fuerit ecclesia, tenetur personaliter residere, & infra annum sacerdos fieri. Si autem promotus nō fuerit elapso anno, priuatus est ipso iure, super residentia autem prælatus eius ad tempus poterit dispensare.

Cap. 15. Nemo deinceps.

Parrochialis ecclesia commendetur, nisi constituto in ætate legitima & sacerdotio, & tali non nisi vna, & illa tunc demum, cùm necessitas & vtilitas exigit. talis autem commendatio vltra sex menses

non

non duret. Quod contra prædicta factum fuerit, est irritum ipso iure.

Cap.16.Cupientes.

Tria tempora statuerat Gregorius Decimus circa expeditionem ecclesiarum vtilia, vt supra eodem, Quam sit. Primum de electionibus præsentandis electis. Secundum de exhibendo consensu. Tertium de confirmatione petenda. Primum conseruat hic Papa Nicolaus, cum certi temporis adiunctione, statuens, quòd si infra octo dies, ex quo commodè potuerint, eligentes electiones electis distulerint præsentare, qui culpabiles in hac fuerint à prosecutione electionis, in totum exclusi sunt à beneficijs, quæ obtinent in ipsa ecclesia, per triennium suspensi, atque si infra illud tempus se temerè miscuerit, perpetuò sint priuati. Secundum præcisè confirmat, vt iacet. Tertium mutat circa confirmationes ecclesiarum cathedralium, vel regulariũ, quę ex immediata subiectione, vel appellationis reuelatione debent peti à Papa, & statuit quod prædicti electi post consensum, vel post habitam de electione notitiam, si ipsam debito tempore non contingeret præsentari, infra mensem iter arripiant eundi ad sedem aposto. pro confirmatione petenda & causa prosequenda cum omnibus actis & munimentis.

Cap.17.Fundamenta.

Dicit Nicolaus, & probat authoritate Psalmistæ nostram militantem ecclesiam fundatam esse super Apostolos & prædicatores, quorum fundamentum & solidatio est in Christo Iesu. Horum autem præcipuus fuit Beatus Petrus, cui superna prouisio Beatum Paulum adiunxit, qui duo sub vno prosecutore eodem die & loco ciuitatem Romanam sui gloriosi cruoris martyrio Domino cõsecrarunt. Itẽ secundò dicit ipsam ecclesiã diuino miraculo temporalibus adiutam auxilijs, dum scilicet Constantinus Impe-

ϛator ipſi eccleſiæ in perſona ſancti Silueſtri ſecunda die ſui baptiſmatis donauit ciuitatem Romanam, vbi collocata Petri ſedes gauderet plenaria libertate.

Cap. 18. Quanquam in caſu.

Canonicis cathedralis eccleſiæ, ipſo iure vel per ſententiam, præterquam in caſu negligentiæ eligenda poteſtate priuatis, ad Papam ius deuoluitur eligendi. In inferioribus eccleſijs ſemper ad proximum ſuperiorem deuoluitur. De hac deuolutione ad longum tractat gloſſ. in verbo deuoluetur hic.

Cap. 19.

Conſtitutioni. Vt circa, ſup. non ſatisfecit is, qui appellans diſiunctiuè iurauit ſe credere oppoſita eſſe vera, vel quæ ſufficere deberent ex eis.

Cap. 20. Qui contra.

Qui contra certam perſonam, ne eligatur, appellat, conſtitutionem, Vt circa, ſeruare tenetur.

Cap. 21. Sicut cùm per.

Si compromiſſum eſt in plures, vt eligant, per vnum eſt facienda electionis pronunciatio, aliter electio facta non tenet. Ortum autem habuit hæc decretalis, per illa, quæ notant Innocentius, Hoſtien. & Compoſtellanus, ſupra eodem, in cap. quia propter, & in Geneſi.

Cap. 22. Statutum.

Decretalis ſupra eod. Licet canon, in collegiatis parrochialibus eccleſijs & aſſumptis ad earum regimen locum non habet. Et nota quòd decre. cum in cunctis, ponebat de dignitatibus & beneficijs curatis & parrochialibus eccleſijs, ſed decre. Licet canon ſolum de parrochialibus, non debuit ergo, nec debet ad dignitates extendi, per rationem textus, quam nota. quia pœnalia reſtringi potiùs, quàm ampliari conuenit.

Cap.

Cap. 23. Si eum.

Si compromissarius secundum traditam sibi metam scrutatis & in scriptis redactis voluntatibus singulorum, illum eligat, in quem non maior pars capituli, sed plures aliorum comparatione consenserũt, non tenet electio, cùm præter formas concilij sit celebrata, concor. suprà eod. capitulo, ecclesia vestra.

Cap. 24. Quorundam.

Ex vocatione quocunque modo in discordia facta de religioso mendicante ad prælaturam, ex administratione sui ordinis non acquiritur illius, nec consentire potest etiam de prælati licentia. Idem de vocatione facta à minori parte vel numero ad quālibet prælationem de religioso non mendicante. Et secùs factum irritum decernit.

Cap. 25. Vt quis duas.

Non potest electus duas electiones prosequi petendo confirmationem ex illis, etiam si protestetur se contentum altera, per quam consequi posset suæ intentionis effectum. Nota glosam de electionib. actionum.

Cap. 26. Si electio.

Si electus non consentit, vel post consensum renunciet, vel moriatur, vel propter occultum sui vitium electio cassatur, eligentes ad eligendum extunc integrum tempus habebũt, nisi circa id egerint fraudulenter.

Cap. 27. Si religiosus.

Si non obtenta licentia religiosus consentit electioni de se factæ extra suum monasterium, non valet consensus, & irrita est electio. Secundò dicitur, ꝙ solus superior sine capitulo dare potest consentiendi licentiam & transeundi.

Cap. 28. Nullus.

Monachus in abbatem eligi non potest, nisi sit ex-

presſè profeſſus, ad dignitatem, aut epiſcopalem in ſeculari & regulari eccleſia talis eligi poterit.

Cap. 29. Cùm expediat.

Forma electionis ſuperiùs tradita per decret. cùm dilectus, non eſt ſublata per ſequens concilium, quia propter.

Cap. 30. Cùm non deceat.

Accedens ad ſedem Apo. pro inſtruendo negotio electionis, per decret. Cupientes, eundo hac de cauſa, ſtando & redeundo integrè præter quotidianas diſtributiones, percipit fructus beneficiorū, quos percipere poſſet in ipſa eccleſia reſidēdo. Rationem reddit textus: quia officium ſuum nulli debet eſſe damnoſum.

Cap. 31. Ab eo.

Qui opponit euidentem effectum ſciētiæ vel perſonæ contra promouēdum ad aliquam dignitatem, pœnitere non poteſt.

Cap. 32. Ex eo quod.

Canonicus impubes ad electionem non vocatus, non agit de contemptu. Non profeſſi cum profeſſis, vel conuerſi laici cum clericis electioni intereſſe non debent.

Cap. 33. Si poſtquam.

Si ab electione cathedralis, vel regularis eccleſiæ in ſcriptis ex cauſa probabili appelletur ad Papam, illa pendente, confirmatió per ordinarium facta non valet. Item ſecundò dicit & requirit decret. Cupientes, non ſolùm, quòd electus veniat, ſed quòd vſque ad finem negotium proſequatur: quia paria ſunt, nō venire, & re infecta recedere, ff. de excu. tu. l. ſcire, §. obſeruabunt. Mens enim conſtitutionis alias offenderetur, vt hic. Et habet etiam locum, quando appellatur à confirmatione, vel prouiſione.

Cap.

Cap.34. Cum ex eo.

Dispensare possunt episcopi & superiores cùm habentibus ecclesias parrochiales, quòd vsq; ad septēnium studendo non teneantur ad sacerdotium promoueri. Ad subdiaconatū tamen debent promoueri infra annum, aliàs sunt priuati. Et illo durante septennio, debet in illis ecclesijs idoneus poni vicarius, de fructibus ecclesiæ sustentandus, elapso septennio debet Rector infra annum in presbyterū promoueri.

Cap.35. Commissa.

Ad pœnam priuationis rectoris parrochialis ecclesiæ non promoti, requiritur, quòd annus integer sit completus. Secundò, annus ille non currit legitimè impedito. Tertiò, post priuationem ecclesia eidē conferri non potest. Quartò, non promotus, si eo animo receperit ecclesiam, vt fructus anni perciperet, tenetur ad restitutionem ipsorū.

Cap.36. Si abbatem.

Abbas exemptus eligitur in episcopum, sed trāsire non potest sine licentia Papæ, vel legati de latere. Secundò dicit, quòd legatus de latere confirmare potest electiones episcoporum exemptorum, reliqui verò non sine speciali mandato.

Cap.37. Si compromissarius.

Si compromissarius non eligit infra tempus, iuris potestas prouidendi ad superiorem deuoluitur. Si eligit, sed indignum, indistinctè redit ad compromittētes, nisi id scienter ratum habuerint. Idem est, si electus idoneus non consentit. Si compromissarius scienter eligit indignum, tunc ipse solus ab ecclesiasticis officijs est suspensus triennio, nisi id compromittentes scienter ratum habuerint: & pœna suspensionis prædicta non habet locum in episcopo compromissario, nec in electionibus inferiorum. Et restringitur illa pœna ad beneficia, quæ obtinet in ecclesia offensa. Et idem in beneficijs illius, qui deficit

in probatione illius, quod obijcit in personam.

Cap.38. Procurator.

Procurator in causa electionis siue appellationis debet causas clarè in suo constitutionis instrumento habere, & speciale mandatum ad iurandum in animas opponentium siue constituentium.

Cap.39. Si confirmationem.

Cassata confirmatione, vel cassa nũciata propter defectum iurisdictionis, vel solennitatem omissam, non propter hoc electio cassa dicetur.

Cap.40. Quia sæpè.

Si vacante cathedrali, regulari, vel collegiata ecclesia singulares personę capituli, vel conuentus occupent, bona à prælato dimissa, vel vacationis tempore obuenientia, donec plenè restituant ab officio & quibuscunque beneficijs sunt suspensi, non obstãtibus priuilegijs, consuetudinibus, vel statutis quacunque firmitate vallatis.

Cap.41. Constitutio.

Declarat decretalẽ, vt circa, & dicit, quòd solùm in extraiudicialibus appellationibus locũ habet. In iudicialibus enim antiqua iura tenenda sunt.

Cap.42. Is cui.

Procurator seu administrator cathedralis ecclesię, cui ab Ap. se. huiusmodi administratio siue ꝓcuratio est cõmissa, potest illa, quæ sunt iurisdictionis, secꝰ de illis, quæ sunt ordinis siue consecrationis, nisi fuerit eps. Interdicitur tamẽ ei rerũ immobiliũ alienatio.

Cap.43. Indemnitatibus.

Diuiditur in septem partes. In prima ponitur cõstitutionis causa, & constitutio circa personas eligẽtes, & eligendas in monasterijs monialium.

In secunda ponit quid iuris, cùm in ipsis monasterijs plures sunt electæ in discordia per formam scrutinij. Tertiò ponit, quid iuris est, cùm electioni per formam

formam compromiſſi aliqua pars ſe opponit.

Quartò declarat, an decre. Cupientes, habeat locũ in cauſis ipſarum electionum.

In quinta excommunicat aduocatos & alios, qui in huiuſmodi electionibus diſcordiã ſeminauerint, vel exortam nutriunt.

In ſexta fit ampliatio conſtitutionis ad canonicos, non profeſſos, & qui habent proprium.

Septimò ponitur quædam proteſtatio, aut antiquorum iurium ſaluatio.

Cap. 44. Prouida conſideratione.

Appellantes in cauſa electionis poſſunt ante præſentationem appellationis ab ea recedere, dummodo aliqua prauitas non interuenerit, quod debẽt iudices inferiores cognoſcere: quod ſi iudices inferiores non fecerint, & ad confirmandum tales electiones proceſſerint, per annum à confirmatione & cõſecratione talium ſunt ſuſpenſi.

Cap. 45. Si eo tempore.

Si Papa ſibi prouiſionem cathedralis eccleſiæ reſeruauit, inhibuit, decreuit, non eſt vitiata electio, quæ præceſſerat, omnia tamen, quæ reſeruationem ſequuntur, carent effectu.

Cap. 46. Si qui iuſto.

Si iuſto impedimento detentus in electionis negotio commiſerit pluribus vices ſuas, quæritur, an valeat commiſſio? Reſpondetur, quod ſic, dummodo in ſolidum creati fuerint, & erit tunc melior conditio occupantis. Si autem nullus occupat, ſed ambo ſimul concurrunt, admittitur ille, de quo capitulum concordat. Si capitulum non concordat, ille admittetur, qui in inſtrumento eſt primò nominatus.

Cap. 47. Quoniam electione.

Si apparet coelectus, vel ſe opponens ei, qui con-

firmatio-

firmationem petit, ille vocabitur nominatim, aliàs fiat edictum in ecclesia generale, quam se volentes electioni opponere, veniant peremptorio assignato, aliàs confirmatio facta non tenet. Nota glo. in verb. Celeritas. celeritate, quę ponit multa, in quibus celeritas reprobetur, plura etiam, in quibus requiratur.

ARGVMENTA CAPITVLORVM TITVL. DE ELECT. IN CLEMEN. Quæ sunt octo.

CAPVT I.

Religiosus eligi non potest ad prælaturam non episcopalem alterius religionis, vel habitus, si contrà fiat, est irritum.

Cap. 2. Ne Romani.

Cœtus Cardinalium se vac. iurisdictionem Papalem non exercet, nisi in quantum admittit conciliũ Lugdunen. Secundò dicit, quòd officium camerarij, vel pœnitentiariorum Papæ durat eo mortuo, qui si deficiãt, poterit cœtus pro tempore vacationis alios subrogare.

Cap. 3. Causam electionis.

Primò ponit formam, secundum quam appellãs appellationẽ intimabit appellàto, vt per ipsam causa appellationis ad curiam deuoluatur. Secundò prouidet, cùm appellatus, vel ipsius specialis procurator nequit haberi. Tertiò prouidet, cùm per metum appellati, vel suorum, intimatio fieri non potest.

Cap. 4. Constitutionem.

Bonifacius aliquà declarauit, de quibus suo tempore dubitatur circa decreta, vt circa, vt sup. eo. is qui circa, c. procurator, & c. constitutio, libr. vj. Post eum tamen

tamen noua dubia emerſerunt, quę Clemens hac ſua conſtitutione declarat.

Cap.5.In pleriſque.

Sine ſpeciali licentia Papæ nullus prouidere poteſt cathedrali eccleſiæ clero carenti & populo Chriſtiano. Religioſus per prælatum ſuum licentiari non debet, vt tali prouiſioni conſentiat, conſentiens etiamſi fuerit cōſecratus, priori prælato ſubiaceat, nec in epiſcopum recipitur, nec ad honorem aliquem promouetur, & quæ contra fiunt, irrita decreuit.

Cap.6.Quod circa.

Breue eſt & vtile. Cōſtitutio Bonifacij (in c. quorundam, 24. in 6.) quæ loquitur de minori numero, non debet intelligi fictione iuris.

Cap.7.Statutum.

Emolumentum ex iuriſdictione & ſigillo curiæ, vel aliàs pertinens ad prælatum cathedralis eccleſiæ, vel collegiatæ, ea vacante, non obſtante conſuetudine, deductis expenſis, reſeruandum eſt ſucceſſori, niſi tunc certæ dignitati competat iuriſdictio cum ipſius emolumento.

Cap.8.Cum conceſſo.

Religioſo conceſſa à ſuo prælato licentia, vt in electione de ſe facienda poſſet conſentire, propter ambitionis vitium, nullius debet eſſe firmitatis.

AD

AD LECTOREM.

Lura si cupias de electionibus, vide Speculatorem circa hanc materiam, plura etiam circa eandem congeßit optimo ordine, & copiosè satis Hostiensis in sua summa. Singularem scripsit tractatum de electionibus Petrus Biaxius, quem Directorium inscripsit electionum. Quicquid est apud Panormitanum, copiosißimè congeßit Hieronymus Fantonius in aureo suo compendio Panormitani. Plurima quoque collegit de Electionibus Nicolaus Milis in repertorio, & Bertachinus in eodem suo repertorio. Scripsit quoque tractatum de electionibus Stephanus Maller, et quem subinde D. Rebuffus in sua praxi citat. Vale, ac his fruere.

TRA-

TRACTATVS DOMINI FREDERICI DE SENIS, SVPER PERMVTATIONE BENEFICIOrum, directus Domino Lapo de Podioboniti, qui suas additiones adiecit.

Via circa materiam permutationis beneficiorum plurima dubia quotidiè occurrunt, super quibus opto declarare. Ideo ipsa dubia per modum quæstionis formabo. Et licet super illis scribam, quid mihi videbitur, tamen non id, quod scripsero, sed quod vobis videbitur, assero fore tenendum.

Primò quæritur: An permutatio facta per ordinarium de beneficijs reseruatis, valeat cum effectu? Et videtur quòd sic. Nam propter specialem reseruationem, quæ fit per executores apostolicos ad instantiã illorum, quibus est prouidendum de beneficijs vacaturis, vel qui iã sunt effecti canonici auctoritate apostolica, in quibus casibus est affecta præbenda, vel beneficium proximo vacaturum, vt de præben. si postquam, & de concess. præben. capitu. fina. libro vj. cum similibus, non impeditur permutatio aliàs canonicè facta, vt de rerum permutatio. cap. vnico eli. ergo nec generalis reseruatio debet impedire, cùm fortior videatur specialis, quàm generalis reseruatio, argum. de hoc in capitulo dudum, eodem libro, & capitulo quamuis secundo.

Sed contrarium videtur esse verum per declarationem Benedicti, xij. quæ incipit dudum, & per cõstitutionem execrabilis. Io. xxij. in fin. Ex quibus probatur, quòd permutatio facta de beneficio reserua-

to sine

to sine speciali mandato sedis Apostolicæ,non valet, quando verò sola reseruatio siue decretum liget manus ordinarij,not. Ioan.And.in cap.si eo tempore,de elec.lib.vj. Non ob.c.vnicum,de rerum permut.quia sicut, literæ beneficiales sunt odiosæ & restringendæ,vt in cap.quamuis, et.cap.si motu,& c.si. de præben.lib. vj. sic & reseruationes,quæ fiunt per executores gratiarum, restringi debent, & semper interpretari, vt non impediant æquitatem illius,de rerũ permuta.c.vnico, li.vl. ad hoc de offi.deleg. si super gratia, eod.lib. sed reseruationes, quæ fiunt per Papam generaliter, vel specialiter ꝓprio motu,nõ sunt odiosæ, sed fauorabiles, & plenissimam recipiunt interpretationem,de præben.si pluribus,& c.si motu proprio,libr.vj. & in clem.si Romanus,eo.titu.Hinc est, quòd si duo sunt expectantes in simili gratia sub eadem data, quorum vnus expectet proprio motu, & alter non:& quamuis ille,qui non habet motum proprium,præueniat in præsentãdo eum,qui habet motum proprium, non tamen sibi prodest illa præuentio,cùm in altero mera gratia,in altero verò ambitio denotetur,vt plenè no. Ioan.And.de rescript. duob9 super verbo eligere,in iij. colum.ver.sed quæro,si cæteris paribus, &c. in Nouella. lib.vj. Cùm ergo illa decre. vnica de rerum permutat. ponat casum suum specialem propter æquitatem seruandam, cùm ibi ex parte expectantium sit ambitio, non extendit suum casum, & remanet firma regula, qua cauetur, quòd inferior non potest se intromittere de his, quę Princeps sibi seruauit, de app. vt nostrum, cum sua glo. Hinc est,quòd etiam re non integra manus ordinarij ligantur per reseruationem, quam facit Papa, de elect. si eo tempore,lib.vj.Et secundum Archi. paria sunt beneficia vacantia in curia, & beneficia esse reseruata,& per Papam collata, vt ipse no.de consue. c.vltim.lib.vj.nec potest negari, quin in permutatione non veniat vacatio, & hinc inde collatio, vt not.

Ioan.

Ioan. And. de rescrip. si propter, in glo. morte, li. vj. & probatur de re. permuta. in dicto capit. vno, in clem. Nam beneficium non vacans, non potest conferri, & etiam in clem. dicitur beneficia resignata. Et istud est magis verum, quàm dictum Io. Mo. dicētis, quòd non est ibi vacatio, sed quasi continuatio præceden-tium, & cum ministerio superiori. Et quoniam dictū Inno. dicentis, quòd statim, prout interuenit aucto-ritas, habent statim permutantes ius in beneficijs permutatis, & consuetudo seruat, quòd permutare volentes renunciant, & posteà fit sibi collatio. Etiam dicit Pau. in clemen. vnica. de re. permu.

Si igitur beneficium vacauit, nō potest per alium conferri, obstante reseruatione. Nec ob. c. dudum, & c. quamuis, ij. sup. alleg. quia ibi nulla fuit reseruatio, sed generalis potestas datur alicui circa beneficiorū collationem.

ADDITIO.

Si ergo beneficium vacauit, non potuit per alium conferri, obstante reseruatione, quam per Papam: ex quibus probatur, quòd permutatio facta de benefi-cijs reseruatis sine speciali mandato sedis Apostoli-cæ, non valet. An verò sola reseruatio liget manus ordinarij, no. Ioan. And. in glo. antiqua, in Nouella. de elect. si eo tempore, li. vj.

Secundò quæritur: Pone, Papa concessit legato, ꝙ auctoritate Apostolica posset recipere resignationē beneficiorum à volentibus ea resignare ex causa per-mutationis, & illam posteà eadem auctoritate con-ferre: quæritur, an legatus possit beneficia reseruata permutare? Et videtur, quòd sic, quia in extrauagan-ti Benedicti, xij. suprà allegat. dicitur sine speciali mandato Papæ, sed hic fuit speciale mandatum, qua-re, &c. Sed contrarium, credo, quòd generalis con-cessio non extendat se ad ea, quæ sibi specialiter se-des Apostolica reseruauit, de offi. le. quòd translatio-nem, ad idem, ff. de mino. l. illud, de reg. iur. in gene-

 rali,

rali,libro vj cum suis glo.& quod not. Archid. de beneficio reseruato,de consue. c.vlti.lib. vj. facit,quod notat. ij.quæst. v. quæ de causa melius facit, de præbend.capitu.ij.libro sexto. Et quod ibi not. per Ioan. And.in Nouella.

ADDITIO.

Habet ergo concessio locum in beneficijs non reseruatis: secùs,si omnia beneficia essent reseruata in illa prouincia. Nam in isto casu, vt concessio sit aliquid allatura, poterit etiam reseruata permutare, ad hoc,de verbo.signifi. Abbatem,de priuile.si Papa,lib. vj.cum similibus.

Tertiò quæro: In dictis duobus casibus præcedentibus,licet ibi permutatio cum effectu non valeat,an saltem renunciatio facta ex causa permutationis valeat, vt licet collatio non possit fieri ipsis permutare volentibus, per ordinarium saltem remaneat firma renunciatio ex causa prædicta. Et videtur,quòd non. Nam ipsi permutare volentes intendebant, quòd per ordinarium totum possit expediri,non autem intendebant, quòd receptio renunciationis fieret per ordinarium,& collatio fieret per Papam, ne continentia istius actus diuidatur, vt de seques.capitulo prim. Cùm ergo ista permutatio perfici non possit per ordinarium sine culpa illorum, vnusquisque redeat ad suum beneficium iuxta æquitatem illius, c.de præb. si beneficia, lib. vj.& no. Ioan.And. de re.permu.cap. vnico ad fin.lib. vj.in Nouella.

Sed cōtrarium videtur. Nam licet reseruatio impediat prouisionem per ordinarium faciendam, nō tamen impedit vacationem. Vnde beneficiatus, cuiꝰ beneficium est reseruatum, potest renunciari, priuari,& amoueri, ac si reseruatio non esset facta. Simile quod no. de confir. vti. vel inuti. ca.j. in ij.glo. Tenet ergo renunciatio,& fiet hinc inde prouisio per Papam, ar. ad hoc de renun. quædam.

Solutio, aut ista reseruatio erat talis,quæ verisimiliter

liter sciri potuit, puta, quòd erat generalis in vna prouincia, & pluribus non: aut secreta, aut particularis, quæ diuinari non potuit. In primo casu dicendum, quòd remaneat firma renunciatio, & veniat permutatio expedienda & perficienda per Papam, quia hic non potest ignorantia prætendi, sed in secundo casu potest iustè allegari ignorantia. Et in isto casu relinquitur optioni ipsorum, an velint redire ad sua beneficia: ad hoc facit, quod legitur, & notat. de postu. prælat. c. j. & de consti. c. ij. & de regul. iur. præsumitur, libro vj. de præbend. si beneficia, eo. libr. an velint suis sumptibus & laboribus ad Papam venire pro expeditione permutationis. Sed certè in isto secundo casu potest distingui, an de facili, & sine quærendi præiudicio possit per Papam expediri permutatio, aut cum difficultate. In secundo casu detur optio, vt dictum est suprà, non autem primo, quia semper vrget ratio decre. quædam de renunc. ar. ad hoc de temp. or. c. iij. §. episcopo, & de offic. ordi. c. j. in fi. & de testam. ca. ij. lib. vj. & quod not. de elect. nihil in glo. licet partes Italiæ, & de temp. or. c. j. in glo. nunquid ergo, lib. vj.

Quartò quæritur: An permutatio facta per Papam, vel eius speciali commissione, de duobus beneficijs expressis & nominatis, licet reseruatis, non facta mentione de reseruatione, valeat? Ad cuius dubij solutionem videndum est, primò: An collatio facta per Papam de beneficio reseruato valeat, non facta mentione de reseruatione. Et videtur, quòd sic. Nam Papa sine aliqua reseruatione potest præuenire omnes illos, ad quos spectat beneficiorum dispositio, vt de præbend. capitulo secundo, libro sexto, multò fortius potest conferre, ex quo præcessit reseruatio. Nam per reseruationem hoc solùm Papa intendit, quòd ipse solus conferat, & quod ordinarius non conferat, vt dicit Archidia. in capitul. ij. de præbend. alleg. Si ergo Papa contulit, in quo potest subreptio,

vel circumuentio notari. Et certè in nullo, præcipuè si non fecit mentionem de speciali reseruatione, quã ignorabat, ad hoc de rescript. capit. gratia, lib. vj. Sed contrà, de re iudi. cùm olim, vt collatio est surreptitia, quia contra ordinationem Papæ fuit. Item, quando Papa reseruat collationi suæ, credendum est, quòd ex certa causa mouetur. Nam sine causa non turbaret iurisdictionem aliorum, nec vsurparet, ad hoc xj. quæstio. prim. peruenit, & de religio. do. capitulo secundo, & si de causa mouente ad reseruationem Papa fuisset recordatus, fortè non contulisset, vel non sic de facili. Item ad hoc facit stylus cancellariæ; secundum quem in literis Apostolicis fit mentio de reseruatione generali vel speciali. So. Si reseruatio erat plenè generalis, & notoria in curia, ita, quod est verisimile Papam eam sciuisse, esset sicut ius scriptũ valebat tunc collatio non facta mentione de reseruatione, sicut in simili notat. de consti. capitulo primo, in glo. notat. quòd per hoc, libro sexto, & facit, ꝙ dixi suprà §. proximo. Si verò erat particularis, & secreta de certis, & nominatis beneficijs, tunc non valet collatio. Nam videtur Papam non fuisse recordatus de reseruatione in causa eius. Et si dicatur, quòd non est verisimile, quòd Papa ignoraret proprium factum, de rescript. ab excommunicato, vt in l. quisquis, c. de rei vend. Respondetur, quòd veritas in contrarium tollit illam similitudinem, vt de præsumpt. quia non est, de rescript. cæterùm, & de præscript. capitul. veniens cum similibus, & facit, quod not. de rescript. si quando. Ergo si potest constare, ꝙ Papa reseruauit sibi prouisionem contemplatione Ticij, & posteà eidem Ticio contulit, valet collatio, & non facta mentione de reseruatione. Item, si Papa reseruauit sibi prouisionem beneficij, vel beneficiorum solùm in odium conferentis, fortè quia conferebat beneficia indignis, valet collatio facta per Papam non factà mentione de reseruatione, quia in

vtroque casu non violatur causa reseruationis. In dubio præsumitur, quòd si ad instantiam alicuius, vel ex motu ꝓprio, vel ex causa reseruauit certũ beneficiũ, quia vt plurimum reseruare consueuit cõtẽplatiõe alicuius, vel ex causa ad hoc, ff. de vsuris, l. quę semissis, & de pig. accu. l. vel vniuersorũ, & de pig. c. illo vos. Ad propositũ respondeo: In casu, vbi dixi valere collationem, non obstante reseruatione, in eo casu valeat cum effectu permutatio. Et vbi dixi collationem non valere, non valeat permutatio, licet firma remaneat renunciatio, vt dixi, §. proximo. Et intellige præmissa de collatione facta ad instantiam alicuius: secùs fortè, si fieret motu proprio. Nã cùm tunc fieri debeat plenissima interpretatio, vt de prę-bend. si pluribus, nec tunc locus sit optioni de surreptione, vt in cap. si motu, dicam collationem valere, & vide, quod no. Io. An. in c. si postquam, in fi. in Nouella. extra ordi.

Quintò quęro: Quid facient in casu proximo permutare volentes, ex quo renunciatio tenuit, sed collatio non? Respondeo, dicent Papæ, sic Pater sancte, ex quo renunciatio nostra facta ex causa permutationis valuit, & non collatio, quia de reseruatione non fecit mentionem, placeat sanctitati vestræ, ex quo certificata est de reseruatione, quæ tunc occulta erat, dare nobis licentiam redeundi ad beneficia nostra, vel perficiatis permutationem, hinc inde collationem faciendo: quia scitis, Pater sancte, quòd ista beneficia sunt reseruata, & non alijs personis conferri, vt de rerum permutatio. capitul. vnico, in clement. Ex tunc Papa alterum illorum faciet, & quia permutatio non fiebat coram Papa, nisi ex iusta causa, vt de re. permuta. c. quæsitum, Papa benè faciet, si permutationem perficiat, vt si causa, quæ eum induxit ad faciendum reseruationem, suadeat contrariũ, puta, quia Papa intẽdit de illis beneficijs, vel alter illorũ alijs prouidere, & vacãte speretur in proximo.

 Sextò

Sextò quæritur sic. Pone, In casibus supradictis, q̄ vbi renunciatio tenuit, collatio verò non tenuit, vnde permutantes credentes permutationem tenere, administrant in beneficijs sic permutatis, deinde moriuntur dicti permutantes, & non aperuit, quòd collatio non tenuit, nec valuit. Quæritur, an dicta beneficia vacent per mortem, an per renunciationem? Et videtur, quòd vacent per renunciationem. Quia beneficia vacabant per renunciationem, & collatio, & institutio sequens non fecit eos rectores, & sic remanserunt beneficia in eo statu, in quo erant per renunciationem. Sed contrarium videtur verum, scilicet, quòd vacent per mortem, j. eod. Et sic habebit locum reseruatio, quia illa renunciatio fuit facta sub conditione tacita, vel expressa, vel saltem ob causam, quæ non fuit secuta, vel impleta, & sic, quia permutatio non fuit perfecta ante mortem, perinde est, ac, si vnquam factum fuerit. Hoc verum, quomodo non fuerunt in dolo. Nam si fuissent in dolo ambo, vel alter eorum, vt quia sciebant reseruationem, vel aliud impedimentum, permutatio, tunc secùs, quia vacarent beneficia dolosè per renunciationem, & non per mortem. Ratio c. f. Et hæc ibi sentit Ioannes Andreas in Nouella. in capitulo vnico, de rerum permuta. super glo. quæ incipit, quid si super verbo sui episcopi, lib. vj.

Septimò. Sed pone, quòd isti permutantes fuerũt in culpa: quia sciebant, vel scire debebant beneficia esse reseruata, vel permutationem non posse compleri saltem per illum, qui eã fecit ex aliqua alia causa. Et hoc non obstante se intruserunt ad illa beneficia, & mortui sunt: quæritur, quando vacent beneficia? Dicendum est, quòd non vacant per mortem, nec per renunciationem, sed vacent per iuris priuationem, vt patet de præbend. eum qui, libro sexto, hoc habet locum in beneficijs, in quibus loquitur decre. de multa, de præbend. Aliqui dicunt, quòd per renun-

renunciationem vacant, quia ex quo sciebāt permutationem fieri non posse, sunt in culpa renunciando ex causa permutationis, quæ sequitur, non potest accipere, ergo illud, quod eis nocet, scilicet renunciatio, & credo, quod hoc sentit Ioan. And. in Nouella. de re. permu. c. vnico, lib. vj.

Octauò quæro: Dictum est suprà, quòd si permutatio non potest sequi, quando culpa non potest alicui ascribi. Et quòd licitū est ei, qui non fuit in culpa, redire ad suum beneficium. modò quæro: an possit redire propria auctoritate, an indigeat noua collatione vel instructione? Ioan. And. eod. titu. ca. vnico, lib. vj. in Nouella. dicit, quòd de æquitate illius, ca. si beneficio, de præbend. lib. vj. potest redire ad suū beneficium propria auctoritate, allegat. C. de rerū permu. l. cum precibus, & l. sequen. Alij dicunt contrà, dicentes, quod c. si beneficia, non loquitur in renunciatione expressa, sed in iuris priuatiōe, quę effectum non habet, ex quo non tenuit adoptio secundi beneficij, vel fuit dimissio facta sine expressa renunciatione, quæ facta dimissio non habuit vim tacitæ renunciationis, ex quo non fuit cum effectu secuta adeptio secundi, & istud facit, quod videtur in dicta l. cum precibus, in glo. secunda, vbi dicit, quòd quamuis ex altera parte non fuit secuta traditio, ille tamen, qui tradidit, dominum amisit: & facit, quod not. ibi glo. vltim. vbi dicitur, quòd fiet renunciatio, aliàs restitutio per conditionem ob causam, sed conditio non competit domino, vt ff. quemadmodum vsufructu. l. vltim. igitur simile in casu nostro, si per renunciationem amisit dominum, ergo est sibi restituenda.

Sed ista restitutio non potest fieri sine canonica institutione, de re. iur. ca. j. lib. vj. Nam seipsum instituere non potest, vt de Insti. c. vlt.

Opinio Io. An. est ęquior, quia per eam vitatur intricatio circuit⁹, & incōmodum beneficiorū, ad hoc de rescriptis, auditor in clemen. Et non debet grauari

iſte ſumptibus & laboribus, & quia bona fide, & propter vtilitatem beneficij iſte ad permutationem procedat, vnde per l. nō debet iſte laqueus inijci, vt xxvij, q. j. de viduis, iuris occaſio ad iniquum diſpendium trahi nō debet, vt de vſuca. per emp. l. eum qui, de priuil. capitu. quòd nonnulli.

Nonò quæro: Pone, quòd permutatio eſt completa ex parte vna, ſed ex parte alia compleri non poteſt: verbi gratia. Ticius habens eccleſiam parrochialem, permutauit cum B. habente canonicatum, dimiſſus canonicatus à B. apparet reſeruatus, nunquid Ticius poteſt ad ſuam eccleſiam redire? Reſpōdeo, quòd ſic, dum tamen probabilis error facti eum excuſet, per c. ſi beneficia, de præben. lib. vj.

Decimò quæro: An, ſi vnus ex permutantibus nō habet ius, puta, quia ſymoniac9, vel aliàs nō habet titulum, non tamen iſtud beneficiū pertinet ad aliud, nunquid acquiritur ius in beneficio, quod conſequitur ex cauſa permutationis?

Dicendum eſt, quòd non: duplici ratione. Prima, ſcili. ꝙ ex hoc ſequeretur abſurdum, quòd quis per fas vel nefas acquirat beneficium, & videns ſe non poſſe tenere illud ſalua conſcientia, permutaret cum ius habente. Secunda, quia hic nō contrahitur permutatio, quia rem alienam dans non contrahit permutationem, de excep. cùm venerabilis.

Item, Epiſcopus, qui confert ſibi beneficiū, intendit ſibi cōferre illud beneficium loco illius, ꝙ dimittit. Sed iſte non dimittit, ex quo non habebat ius, vnde poſito, ꝙ Epiſcopus aliàs potuiſſet ſimpliciter conferre beneficiū, tamē quia nō contulit ſimpliciter, ſed ex cauſa permutationis, ille nihil cōſequitur ex hoc. Et habet locum, quod potuit, noluit, &c. de offic. deleg. cùm ſuper, de conceſ. præbend. ex parte, & quod ibi not. Hoſtien. ad idem de reſcriptis, ſuſceptum, lib. vj. Et idem tenet Ioan. Andr. per primam rationem, de re. permu. c. vnico, lib. vj. in Nouel. Quid ergo erit

in caſu

in casu isto? Respondeo, ad hoc fuerit patefactum, ille, qui habebat ius, redibit ad suum beneficium. Et ille, qui non habebat ius, non poterit habere beneficium, quod consecutus fuerat, vt suprà dictum est, nec poterit recuperare antiquum, quia præsupponitur, quòd non habebat ius in antiquo: nam si consecutus fuit beneficium per simoniam, in eo habuit ius in glosa. Ioann. Andr. ex cuius dicto præsumitur, quòd collatio facta simoniacè sit nulla, ex quo sequitur, quòd remaneat antiqua vacatio, & quòd possit impetrari, saluo, quod habetur in ca. cum nostris de conces. præben. vel conferri, vt vacans. In contrariū facit de ele. ca. penult. & de simo. nobis pro. extra de renun. nisi cum pridem & de ele. per inquisitionem, in verbo cassatam, & in verbo amouen. de materia generalitatis, no. de elect. consumauimus per Compost.

Vndecimò quæro. Nunquid permutatio possit fieri cum interuallo temporis, verbi gratia: Ego & tu habemus in diuersis diocesibus beneficia, volumus ex iustis causis ea ad inuicem permutare via expedita, esset, quòd vnus Episcopus committeret alteri, vel ambo vni aleri, & omnia fierent in eodem instanti. Sed pone, quod fuit hoc omissum, vadamus ad Episcopum meum, & corā eo sic proponimus: Domine Episcope, ego & iste intendimus permutare beneficia nostra, ego sum paratus renunciare beneficium ex causa permutationis faciendæ cum isto, & confer re beneficium meum isti: & postea ibimus ad Episcopū istius, & ipse faciet simile mihi de beneficio suo. Episcopus respondens se contentum, recipit renunciationem meā ex causa permutationis, & beneficiū sic renunciatum cōtulit tibi, & te in possessionem induxit. Et tu dicis, quòd tu es paratus facere simile coram Episcopo tuo. Modò quæritur: An tale vel simile interuallum temporis possit interuenire? Ioann. Mo. & Ioā. An. suadent, quòd omnia fiāt in instanti;

vel ambo Episcopi sint præsentes, qui ambo tunc pro vno reputabuntur, vt de sen. excō. cum pro illorum ad fin. ff. de condi. & demonst. l. cùm fundus in fi. aliàs possunt multæ difficultates & altricationes insurgere. Et ante omnia examinemus exemplum suprà positum. Ego & tu habemus beneficia curata: ego renunciaui modò, & fuit tibi collatum, & possessionem habens, vt suprà dixi, tu dicis, quod es simile paratus facere de tuo. Quæritur: nunquid possis facere? Hoc videtur, quod non. Nam eo ipso, quòd habuisti possessionem beneficij per me renunciati, vacauit tuum beneficium per c. de multa. de preben. & c. licet ij. libr. vj. cum similibus. Et sic non poteris renunciare beneficium, quod iam perdidisti, & sic non poterit sequi permutatio. Sæpè enim extra id, quod agitur, aliud nascitur, vt ff. como. l. is, qui in fi. de despon. impu. c. j. lib. vj. In contrarium videtur, ꝙ licet tu receperis possessionē beneficij per me renunciati, non tamē recepisti, simpliciter, sed ob causam, vt simile faceres de tuo. Ex quo ergo statim paratus es de tuo, non debemus introducere aliam speciem vacationis, de qua non fuit verisimile cogitatum. Et præterea possessio secundi beneficij non inducit vacationem primi, nisi Episcopus primi beneficij tacitè, vel expresśè consentiat, iuxta not. per Ioann. vij. quæst. j. si quis verò xxj. quæst. ij. si quis iam translatus. Alia exempla, ex quibus insurgit intricatio, vide per Ioan. Andr. in nouella c. vno libr. vj. de rerum permuta. propter quod bonum & vtile est omnia in instanti fieri.

Duodecimò quæro. An habens duo beneficia curata, possit permutare cum habente vnum. Vel habens duo possit permutare cum habenti duo? Ioan. Andr. de excep. cum venerabilis, super verbo ecclesijs, dicit, quòd sic. In primo, quia sicut iure proprietatis duæ ecclesiæ cum vna possunt permutare: sic alia ratione, & in titulum alleg. & in ar. qūd no. de

mutu.

mūtu.peti.cap.ij.& dicit, quòd vidit hoc fieri de facto. Sed certè plenius est hoc examinandum. Pone, quòd quis habet duo beneficia curata ex dispensatione, si vult permutare cum vno curato vel simplici, certè non poterit fieri: quia dispensatio istius est personalis, & non transit ad illum, cum quo vult permutare, de priuilg. sanè cum similibus. Nec Episcopus in hoc potest dispensare: sed dico, quòd si ille, qui habet duo beneficia curata, ex dispensatione vult vnum ex illis permutare cum habente vnum curatum, potest, hoc non procedit per cap. ordinarij de offic. ordina. libro vj. §. in conferendo. Oportet enim, quòd habeat duo beneficia curata & cum dispensatione, quòd aliud recipere possit, quod ambobus & prius renunciet. Lapus. Sed caueat sibi: quia recipiendo vnum curatum vacabit aliud curatum, quod sibi remanebat per cap. non potest, ij. respons. de præbend. libro vj. & eod. titul. capit. j. in clemen. Sed si permutatur vnum de beneficijs curatis cum simplici, certè poterit. Et potest retinere istud secundum cum alio curato, saltem ex dispensatione Episcopi, qui circa talia potest dispensare, vt nota. de electi. dudum ij. in fin. & de concessio. præbend. literas.

Dicēdum est ergo in vtroq; quæsito, q̄ siue ex vna parte siue ex vtraq; beneficia teneantur ex dispensatione Papali, ibi nō potest interuenire p̄mutatio, nisi per Papam fiat, & etiam renouando dispensationem de persona ad personam. Si verò talia beneficia potuerunt tenere ex dispensatione Episcopi, fiat per Episcopum, si dispensare voluerit. Si verò hinc inde possunt tenere beneficia, iure communi res expedita est.

Decimo tertiò quæro. An habens ad ius beneficium possit permutare cum habente beneficium. Et nunquid duo habentes ius ad rem, possint dicta iura sua permutare ad inuicem? Ioannes Andreas in nouella

uella eod tit.c.vnico lib.vj. quòd non. Idem Guil. de Monte Lau. in extrauag. Io. sedes Apostolica dicere videtur. Existens canonicus auctoritate Apostolica, licet vltra numerum, & expectantes prębendas vacaturas, tamen permutare possunt canonicatus inter se vel cum alijs ad alia beneficia, & hoc poterunt auctoritate diocesani: nec etiam erunt postea canonici auctoritate Apostolica, nec habebunt ius ad vacaturas prębendas, nec habebit in eis locum reuocatoria, de præben. quoddam, & de concess. præbend. ca. fin. lib. vj. Secus, si non essent canonici, sed expectarent canonicatus & præbendas, vel aliàs existerent expectantes: tales enim permutare non possunt, quod nō habent, vt hic dicit Lapus. Quia beneficiorum ad inuicem fit permutatio, quod non est hic alleg. ff. de re. permut. libr. j. in fin. & de condi. cau. dat. l. vltim. Dicit etiam, quòd istis casibus ratio decre. cap. quæsitum, de re. permut. quæ permutationes beneficiorum in in certo casu permitti cessat. Declaro per literas Apostolicas. Ego expecto beneficium, tu verò habes beneficium, quomodo literæ meæ Apostolicæ potuerunt ad te transire, cùm sint personales, nisi Papa mediante, de offic. dele. cap. penult. & glo. cùm si. Item executor Apostolicus datus mihi, quomodo prouidebit tibi, quia non habuit ea in mandatis, & sic excederet formam mandati contra id, de rescrip. c. cum dilecta. de præben. cùm clericus. ij. respon. li. vj. Sed contrà facit, quod no. per Hostien. de rescrip. ad audientia. ij. vbi dicit, quòd ille habens literas ad beneficium ex pacto, potest ille renūciare, vt habeat illud, beneficiorum rationem reddens: quia spiritualium ad inuicem potest fieri permutatio, quasi in illo casu fiat permutatio. Respondeo: Licet Hostiē. hanc rationem reddendo sic loquatur, non tamen dicit, ꝙ fiat ꝑmutatio ibi, sed ideò hoc dicit, vt excuset illud pactum, ne sit simonia cum. Nam ibi non fit permutuo, quia illud ius, quod competebat illi ex beneficio

litera-

literarum, in nullū refertur, sed extinguitur per renunciationem, & renuntiādo per hoc aliud speciale consequitur, licet pactione non præcedente.

Decimo quartò quæro. An beneficium cum hospitali vel præstimonio possit permutari? Ioan. And. in lib. vj. de rerum permut. & in clem. de rer. permu. dicit, quòd sic, dum tamen hospitale & præstimoniū concedantur in beneficium clerico, aliàs secus, si cōcedantur laico. Sed pone, quòd hospitale sit concessum clerico non in beneficium, sed vt bono viro cōmissum, quam commissionem non prohibet concilium Vienen. nunquid talis clericus habens istud hospitale, potest permutare cum beneficiato? Certè nō video, quid prohibeatur. Satis apparet, quòd prohibeatur, cùm non permutatur: nec temporalium & & spiritualium, & beneficiorum ecclesiasticorum permutatio interesse tantum, de rer. permu. ca. quæsitum, & cap. ad quæstiones, & cap. vnico, libr. vj. & cle. j. eod. titul. vt sic fiat permutatio de spirituali ad spirituale, & de ecclesiastico beneficio ad ecclesiasticum beneficium, & de temporali ad temporale tantum, & non de temporali ad spirituale, nec de beneficio ad non beneficium: dico autem, quòd beneficio curato ad non curatum, & econuerso potest fieri permutatio.

Lapus. Quia licet hospitale non sit beneficium, non tamen est titulus totaliter profanus, sed ecclesiasticus est, nec possit vendi sine vitio simoniæ, per id, quod legitur, & no. de simo. cōsuluit, & accedunt sibi per spiritualia, vt de præbend. per literas in clement. Ex hoc tantum videtur, quòd duo tales clerici vel laici, vt hospitalarij possunt ad inuicem huiusmodi hospitalia permutare.

Decimo quintò quæro. An ille, cui cōmendatum est beneficium secundum formā dec. nemo de cle. li. vj. possit pmutare cū beneficiato? Fortè potest dici, quòd sic, cùm sit titulus commendę, sicut canonica-

tus

tus, nec iterum vacet ecclesia, vt nota. communiter in dicto cap. nemo. & fortè eodem modo duo commendatarij poterunt ad inuicem permutare duas parrochiales ecclesias sibi commendatas. Et idem fortius potest intelligi de commendis, quæ fiunt hodiè ad vitam, potiùs in fauorem personarum, quàm ecclesiarum: quia tales commendatarij faciunt fructus suos, & quasi idem sunt, quòd administratores dati à sede Apostolica, vt de elect. is, cui, lib. vj. Et his temporibus fuit dubitatum, an expirata commenda vacet de nouo beneficium, an duret antiqua vacatio? Et deliberatè respondi, quòd durabit antiqua vacatio, quia iste non fuit prælatus, quare ecclesia vacans durare intelligitur, donec sit ecclesiæ de prælato prouisum, vt not. in lib. penul. cap. j. in clement. Vnde si tempore commendationis beneficium vacabat in curia sublata commenda, remanet ecclesia vacans in curia. Si verò tempore commendæ factæ per Papam collatio ad ordinarium, Compo. innuit, quòd non, in cap. cum nobis olim, & Archi. in cap. is cui, vide tamen, quod no. Ioan. Andr. post Inno. & Host. de exces. præla. ca. inter. Si autem habens commendam decedat in curia, vacabit beneficium in curia, vt mihi respondit Ioan. Andr. allegat, no. in ca. nemo de elect. libro vj. & clemen. quia regularis, de sup. neg. prælat. vbi per mortem humilis ministri beneficium vacare censetur.

Decimo sextò quæro. An habentes manualia beneficia, possint ad inuicem permutare, cùm ipsi possunt pro libito voluntatis ab illis beneficijs reuocari vel remoueri? Et dicendum est, quòd sic: quia licet sint reuocabiles, tamen per eorum reuocationem vacant beneficia, vt no. in clemē. vnica, de sup. negl. prel. in glo. magna ad hoc supra §. proxi. Vnde hodiè ex stylo cancellariæ, isti prælati mendicātes, qui sunt reuocabiles à sede Apostolica, delegantur. Et si velles tenere, quòd solùm perpetui beneficiati possunt

permu-

permutare: adhuc isti poterunt permutare, quia possunt perpetuò non reuocari. Et hoc sufficit, vt ff. de condi. in de. l. sufficit. Et facit, quod no. de rescrip. ca. vltimo, libr. vj.

Decimo septimò quæritur. Si isti habentes manualia beneficia, & permutent auctoritate Apostolica, an possint ab illis beneficijs amoueri, sicut primò poterant? Et videtur, quòd non: quia quando Papa confert vel confirmat alicui aliquem prioratum, vel ecclesiam manualem ex certa scientia, iste efficitur obedientiarius Papę, & ad voluntatem eius detinet, & non ad voluntatem prælati sui, sicut sententia cõfirmata per Papam per inferiorẽ reuocari nõ potest, vt de confirm. vti. vel inutil. ca. ij. Et ad præmissa facit, quod no. Inno. & Hostien. & Ioan. And. post eos, de elect. cùm inter, & de præben. nisi, & de confirm. vtil. porrecta.

In contrarium videtur, quòd Papa permutando videtur, & intẽdit alterũ in loco alterius substituere. Et ideò solet in literis Apostolicis clausula poni, ꝙ non plus iuris ipsis permutantibus acquiratur, quàm prius competeret. Ad hoc facit de regulis iuris is, qui in ius, libro vj. Et res subrogata in loco alterius, eiusdem iuris censetur cum illa, vt lite pend. ecclesia ij. nec Papa intendit consuetudines religionum & ecclesiarum tollere, & iuri prælatorum derogare, nisi hoc exprimatur, ad hoc de consuetud. ca. j. de præbend. cum ecclesia, & de consue. cap. vltim. libr. vj. de offic. ordin. licet, & de relig. do. cap. ij. cum si. ad hoc etiam optimè facit constitutio Benedicti. xij. quæ est in ordine. xxxj, de monachis nigris, & iiij. all. xiiij. de canonicis regularibus facit, quod no. in prælleg. clemẽ. quia regularis in prædicta glo. Lapus. Et istud placet mihi. Et contraria non obstant, quia intelliguntur, quandò Papa intendit illud facere ex certa sua scientia obedientiarium suum, & auferre potestatem remouendo cum proprio prælato.

Decimo

Decimo octauò quæritur. An in permutationibus debeat fieri mentio de alijs beneficijs, quæ obtinent permutantes? Ad hoc est dicendum, quòd si permutatio fiat auctoritate ordinaria, nō est necesse, quòd fiat mentio: nam non debet fieri mentio de beneficijs habitis, quando quis impetrat ab ordinario, vt de offic.ordin.cap.ij. in clemen. Sed quando procedit in legato.& in Papa. Et videtur, quòd non sit necessaria mentio, quia in permutatione non additur beneficium beneficio, sed vnus in loco alterius substituitur, & sic cessat ambitio.

Item permutatio fit ob necessitatem vel vtilitatē ecclesiarum, vt de rer.permu.cap.vnico, lib.vj. ergo fauorabilis est, & non odiosa, & non fit in ea stricta interpretatio, vt patet de rer.permu.cap.vnico.li.vj. in ij.iij.iiij.& vj.glo.in nouella. Sed contra videtur, certum est, quòd maior idoneitas personæ requiritur in beneficio curato, quàm in simplici, vt de præbend.cum illis, libr.vj. Et maior assiduitas personæ requiritur.

Pone ergo, quòd quis habet duo beneficia simplicia, & permutat vnum d his cum beneficio curato, & certum est, quòd facilius permittitur, quòd quis habeat duo beneficia simplicia, quàm curatum & simplex. Item iste fortè erat idoneus ad simplex, & non ad curatum. Sed certè ista contraria non obstāt, quia licet iste loco simplicis recipiat curatū, nō tamē cum illo intelligitur dispēsatum, quòd teneat vtrumque, vt de præben.non potest.lib.vj.

Item ad id, quod dicit, quòd fortè iste non est idoneus. Respōdeo, quòd superior non consentiat præsentationi. Super hoc aliqui distinguun', inter permutationē, quę fit fauore personarum, & illa, quæ fit ob necessitatem vel vtilitatem ecclesiarum, vt in prima fieri debeat mentio, in secunda non, vt etiam distinguitur per quæst.ij. Alij dixerunt, quòd recipiens pinguę loco tenuis, debet facere mentionem quasi de ambi-

ambitione notoria. Indistinctè credo permutationē valere non facta mentione de alijs beneficijs, cùm non fiat impetratio, vt in collatione facta, saluo stylo curiæ.

Decimo nonò quæro. Si duo prælati ecclesiarum collegiatarum volunt permutare, an possint hoc facere inuitis collegis? Et est dicendum, quòd sic, si fiat permutatio per Papā. Nam ex quo Papa potest prælaturam vel ecclesiam conferre eis inuitis & transferre, ergo permutare. Et hoc non est dubium. Idem de Episcopo, qui habet de consuetudine vel priuilegio liberam ordinationem ecclesiarum: quia in illo casu non interest collegiorum ad permutationem vocari, ex quo ad collationem non vocantur. Remanet ergo dubium, quomodo ad capitulū pertinet electio, & ad superiorem confirmatio. Et tunc omnes Doct. de hoc tractantes, dicunt, quòd illi, quorum est electio, præsentatio vel collatio, habent consentire: & est ratio, quia nec Episcopus, nec legatus etiam de latere, vt de offi.l. ca. ij. li. vi. possunt auferre electionē collegio, & de hoc vltimo vide, quod dixi in fine harum quæstionum. Lapus. Sed si permutatio fieret eis inuitis, iam directè haberent prælatum sine sua electione, & priuarentur potestate eligendi. Nec Episcopus potest auferre subditis suis ius conferendi vel præsentandi, de excess. prælat. c. ij. & xvj. quæst. vj. decernimus. Hoc enim est priuilegium Principis & Papæ, vt not. de elect. dudum. cap. constitutus, vt possint quoniam suo iure priuare, ecclesiasticus tamen ordo confunditur, si sua iura vnicuique non seruantur, xj. quæst. j. peruenit.

Vicesimo quæro. An sufficiat maior pars illorum, quorum est consentire? Et est dicendum, ꝙ sic, quādo propter vtilitatē vel necessitatē ecclesiarum fit permutatio: secus, si permutatio sit voluntaria per illud, ꝙ no. de consti. cùm oēs. In hoc concor. Ioan. An. in nouella c. vnico, eo. ti. li. vj. & per Pau. e. tit. c. vnico, in clem.

Vicesimo primò quærò. An distinctio proxima vẽdicet sibi locum, si pertineat præsentatio ad patronos laicos, vt ad singulos. Ad singulos ideo dixi, quia si vniuersitas laicorum esset patrona, seruatur in ea distinctio supra proxima. Et videtur, quòd illa distinctio non habeat locum: quia in re communi, vt singulis, potior est conditio prohibentis, vt not. in cap. cùm omnes de constitu. & de re in c. in re communi. li. vj. & sic videtur requiri cõsensus omnium. Sed contra. Nam in patronis laicis, quoad præsentationem nedum maior pars omniũ, sed etiam maior pars respectu aliarum partium sufficit, vt de iur. patr. cap. iij. credo per istud cap. ex fauore ecclesiæ, & per canones exceptos, al. notatos in re cõmuni, q̃ eadẽ distinctio sit seruanda in casu isto, & in superiori.

Vicesimo secundo quæro. Si Episcopus nõ habeat confirmationem vel collationem in ecclesia, sed capitulum, vel alius prælatus. an Episcopus possit expedire permutationem sine illo? Dic, quod non, vt no. supra quæst. xix. sed an ille inferior possit hoc facere sine Episcopo. Host. Ioan. And. Archi. in ca. vnico, li. vj. dicunt, quod non: quia cùm permutatio sit singulariter prohibita, vt de præben. maioribus. Et in casibus, in quibus inuenitur Episcopus concessa, inferiores autem Episcopo sua temeritate attemptare non debent.

Vicesimo tertio quæro. An inferior ab Episcopo possit hoc ius præscribere: puta capitulũ, Arc. vel Abbas in ecclesijs sibi subditis? Et est dicẽdum, quod sic. quia ille non est actus, qui pertineat ad ordinem Episcopalem, sed potius ad dignitatem, vel iurisdictionem. Et talia bene præscribuntur per inferiores ab Episcopo, vt de præscrip. auditis, & c. cùm olim. Et de excess. præla. accedentibus. Eodem modo præscribitur ius vniendi, vt no. Ioan. Andr. de sta. mo. c. j. § ad hoc in clem. Idem dicendum est de illis, qui habent Episcopalem, vel quasi iurisdictionẽ in loco, & maxi-

mè

nè de quibusdam Abbatibus, qui non dicuntur esse in aliquo episcopatu, vt de Farfensi & Sublacensi, vt dicit Benedictus, xij in c. illo de monachis nigris. Ad hoc de priuil. c. Abbates, libro vj. & de re. eccle. non de alie. ca. j. in glo. innu. t, in clemen.

Vicesimo quarto queritur. Si summè vtilis permutatio est ecclesijs, & illi, quorum interest, nolūt consentire: an Episcopus cū capitulo suo possint permutationem facere illis inuitis? Et videtur, q̃ nō, per id, quod no. sup. in q. xix. facit ad hoc clem. ne in agro §. ad hoc de sta. regu. qui tamen § non in permutatione personali, sed in vnione loquitur. Lapus.

Sed cōtra: nam Episcopus cum capitulo suo possunt maiora facere: s. vnire & diuidere ecclesias, & perpetuam subiectionem vni ecclesiæ facere, & alteri dare, de excess. præla. sicut vnire, de re. ecc. non alie. c. ij in clem. & co. tit. c. j. lib. vj. de relig. do. constitutus de eccle. edi. c. iij. Credo primum. Et ista iura vendicant sibi locum in suis casibus. Item non est propriè alienatio, si res vnius ecclesiæ ad aliam transferantur de his, quę si. a prel. cum Apostolica, quod nō est in casu nostro. Item potest aliter consuli vtilitati ecclesiarum, quam cum iniuria eligentium: puta quod inutiles remoueantur, & sufficit quod eligatur bonus, licet inueniātur meliores, de elec. c. cū nobis olim. Sed nunquid potest fieri pmutatio ecclesiarū inuitis eorum dominis rectoribus. Dicit Host. q̃ sic, & Ioan. An. post eum, in c. vlt. de postu. præla. allegāt, de rer. permu. c. quæsitū. non fient ergo inuitis, quorū interest, vt supra prox. dicitur. Sed bene fiet inuitis permutātibus in secundo casu: de hoc quęre in. § proxi. Lap.

Vicesimo quinto quæro. An aliqui possint inuiti cogi ad permutādum? Et videtur, quòd nō: quia nemo cogitur recipere beneficium vel dignitatē ecclesiasticam, licet aliud sit in honoribus secularibus, vt no. Inno. de his, quæ fi. à ma. parte capi. c. j. Et potest probare iure, vt de elec. quam sit, & de præben. si tibi

 abſen.

absenti libr. vj. Sed in permutatione recipitur beneficium de nouo, & antiquũ dimittitur: ergo nõ cogitur inuitus recipere, ad idem lxxxiij di. gesta cum si. Sed contra: nam inuitus compellitur quis recipere ordines, de æta. & qua. quæris, ad idem vij. quæst. j. scias, & melius de rer. permu. quæsitum, vbi dicitur dari potestas Episcopo transferendi personas de loco ad locum, si expedire viderit, vbi dicit Hostien. ꝙ illa permutatio est laudabilis vel commendabilis, cũ ad eam inuiti compelluntur, & facit, xl. di. ante omnia, & xxiij. q. iiij. displicet viij. quæst. j. in scripturis, & quod ibi no. hoc etiam videntur Inno. & Hostiē. tenere, de renun. nisi ꝙ propter malitiam, in glo magna. vbi si persecutio est exterior, vbi dicunt, quod si periculum destructionis ecclesiæ imminet, vel magnum scandalum, si prælatus non cedat, cogitur inuitus cedere, dum tantum bonum [illegible] alterius prælaturæ vel dignitatis sibi assignetur, alic de regu. iur. licet vij. q. j. mutationes, & ca. scias. Et sic dicunt posse intelligi, de rer. permu. quæsitum. Super hoc dicit Ioann. Andr. vij. q. j. Episcopus de loco, quòd non potest quis cogi per Episcopum transire ad maiorem locum: quia nemo cogitur transire inuitus, alle. cap. gesta supra alle. Bartholomeus ibi contra, quod potest quia Episcopus maior ꝙ potest, alle de excess. prælat. sicut de æta. & qua. quæris. Pau. placet opi. Ioan. ipse no. de rer. permu. cap. vnico in clemen. dicens, ꝙ ad æquale beneficium transire cogi potest inuitus. Et in hoc placet sibi opi. Io. non tamen ad maius. Dominus Guido Concordien. Episcopus, nepos olim Domini Guidonis, Archidiaconi Bononien. in sua disputatione quęsiuit: an optio habeat locum in beneficijs permutatis. Et dicit, ꝙ credit, ꝙ Episcopus non potest cogere clericum ad renunciandũ suo beneficium, vt recipiat vilius. Arch. in c. Episcopus de loco approbat op. Host. vbi necessitas vel vtilitas ecclesiæ exposcit, per c. queris, non distinguẽs in qualitate benefi-

beneficij. Idem ipse Ar. de rescrip. si propter in verbo vagabunt li. vj. in fi. glo. innuit, quod quædā est permutatio volūtaria, quædā necessaria, quæ fit super. erioris officio quasi dicat, fit ista secūda inuitis beneficiatis, secundū Io. An. in ca. quęsitū, sup verbo personas hoc dicit nolētes quasi inuitus. in c. vbi §. ꝑpter malitiā, ibi recitat verba Inn. & Ho. nil addēs, vel nil minuens, Idem ipse Ioan. An. in ca. si propter, in glo. notate, post verba Archi. dicit quod quædā est necessaria permutatio, quæ intelligitur fieri partibus inuitis superiorum offi[illegible]io [illegible] quod si nec per dationem coadiut[illegible], nec alio modo potest cōsuli necessitatē ecclesiæ, quod inuitus possit transferre, ita, quod fiat bona recompensatio sibi in alio beneficio, vt sic publica vtilitas præferatur Simile de mai. & obe. cum inferior in fi. nec mirum, cum ipse beneficiatus nō sit dominus, sed quidam procurator vel dispensator, de do. c. ij. Episcopus vero est præ ordinator in cunctis, xxv. di[illegible] [illegible] Et cura totius dioecesis ad eum pertinet, x q[illegible] per totum. Et sic non ob. [illegible] de regul. iur. id quod nostrum est, sine facto nostro ad alios transferre non potest. Hinc est, quod vnio & diminutio co[illegible], de re. ec. c. non alie. si in vna, in clemen. Et siue sit permutatio, siue translatio, fiat cum consilio capituli su[illegible], quemadmodum hoc seruari debet in collationibus [illegible], de his quæ fi. a prælatis [illegible], & c[illegible] quanto, quemadmodum, nisi hoc, vt solet faciat, præscripserit, eod. tit. ea noscitur, & de consue. cap. [illegible] cum si. Et quod dixi, inuito potest transferri, [illegible] non præcise, sed de nolente, fiat volens per subtractionem, & finalem priuationem, vt in capit. quæris Fr[illegible]. Ad prædicta bene faciunt, quæ not. Ioan. Andr. post Hostię. de postu. præla. ca. si super verbo relatum, & in quæstione posita in regula, quod ob gratiam de reg. iur. libro vj. per quæ posset dici, quod prædicta non habēt locum in Episcopis, qui velint, aut nolint transferri

locum institutionis, quam potest facere vicarius. Vnde videtur, quod consentientibus his, quorum interest, s. patronis, vel electoribus, vicarius possit facere hinc inde permutationem. Sed cōtrà: permutatio nō fit sine dispensatione, vt no. per Doct. in decre. vnica, lib. vj & in clemen de rerum permuta. sed dispensatio non videtur transire in generali mandato, de hoc ij. quæstio. v. qua de causa, licet transeat in Episcopū, vt no. de elect. cū ex eo. lib. vj. in Nouel. Nunquā vidi, quod in permutatione introferatur verbum dispensationis. Et quod sit vicarius, & quod sit officialis de ipso ordinario, lib. vj.

Vicesimo septimo quero: Dictum est suprà, in permutatione debet interuenire renunciatio & collatio, quæ sic sufficiat: an si Episcopus præsentibus permutare volentibus, & petentibus renunciationē admittere, & collationem hinc inde fieri dicat, placeat nobis, ipsi dicant, & permutamus nos. Et videtur quod sic, vt hoc breuiloquio verborum videantur isti renunciasse, & Episcopus acceptasse & contulisse, ff. de vul. & pu. subst. l. iam hoc iuris, ad idem, quod no. Inno. de prebend. inter. vbi dicit, quod permutationes habent ius in beneficijs permutatis, statim quod superior auctoritatem interposuit optime facit, quod no. ta. Host. en. & Ioan. And. post eum de his, quæ fiunt a ma. parte ca. c. ex ore. vbi dicunt, quod si Episcopus confert beneficium de voluntate beneficiati, valet collatio, quia ille videtur renunciasse, & Episcopus acceptasse. Solutio. De subtilitate iuris possit sustinere hæc opinio, tamen tutius & securius est, vt etiam cōsuluit Hostiensis in capitulo ex ore, quod fiat expressa renunciatio & collatio, & sic seruat consuetudo, & practicatur in capitulo vnico, de rer. permu. in cle.

Vicesimo octauo quæritur: An in beneficijs, seu præbend. permutatis habeat locum optio, de qua loquitur, c. vni. de consue. libro vj. & videtur, quod sic, quia in permutatione interuenit tacita, vel expressa

renunciatio, vt sæpè dictum est, ergo habet locum optio, secundum quam prabendæ vacantes possunt optari. Item Papa per collationem, quā facit, vel fieri mandat, non vult illam, vel aliam consuetudinē tollere, vt probatur in dicto c. vlt. & de præben. cum in ecclesia, libro vj. de consue. cum olim, & de concess. præben. c. ex parte. Imo, nec per constitutionem suā vult tollere, vel præiudicare rationabilib⁹ statutis & consuetudinibus ecclesiarum, de consti. capit. primo, libro sexto. Ergo nec per collationē, quæ interuenit in ipsa permutatione, debet præiudicare dictæ consuetudini. Item permutantes sciuerunt, vel scire debuerunt consuetudinem ecclesiæ, & sic non possunt ignorantiam allegare, nec deberet impugnare, quod defendere debent, de na. ex li. ven. cap. vnico, & de rest. spo. capit. conquerente. In contrarium videtur, ꝙ non habeat locum optio, per cap. vnicum, de re. permuta. lib. vj. & c. j. in clemen. vbi dicitur collationem alij factam non valere. Dominus Guido, nepos domini Archid. & nunc Episcopus Concordien. hanc quæstionem disputans, tenuit, quod de rigore iuris habeat locum optio, fundans se specialiter super eo, quod dictum est, quod interuenit in permutatione vacatio, & decretista alleg. non obstat secundū eum, quia ibi permutantes ex toto priuabuntur iure suo, si locus fuisset expectantibus. In casu vero nostro saltē præbenda, quæ remanebit non optata, debetur permutanti. Paulus vero contrarium tenet, per illa iura nouissima, respondens ad c. vlt. de consue. lib. vj. ꝙ ibi madabatur prouideri de beneficio nulli alij de iure debito, & sic ibi non sit iniuria expectanti. Sed in permutatione mandabantur certa beneficia conferri, & cū decreto. Item in expectatione notatur ambitio, non sic in permutantibus. Et dominus Azo. doctor Bononien. idem tenuit cum Domino Concordien. Do. Io. An. in c. vlt. de consue. lib. vj. in Nouell. nō eligit, sed dicit, si quis vult tenere, locū esse optio-

nipo.

ni, poteſt reſpõdere, ad c. vnicum [illegible] de. hoc modo, videlicet, quod ibi prohibetur collatio, ſed in optione nõ interuenit collatio, ſed antiquior canonicus ſuæ antiquæ inſtitutioni & conſuetudini eccleſiæ inhærens, præbẽdam vacantem ſine collatione optat, ſed ſalua reuerentia debita tanti patris. Intentio concilij Vienen. eſt, quod beneficia ex cauſa permutationis vacantia nedum non conferantur alijs, ſed ſolũ conferantur illis, qui ex dicta cauſa reſignauerunt. Omnis ergo via & modus, per quẽ permutantes ſuo iure fruſtrantur, in perpetuum, vel ad tempus, in totum, vel in parte, prohibetur, alias [illegible] contra intentionem & verba dicti concilij. Et [illegible], quod ipſe [illegible] o. An ibi no. [illegible] hac opinione [illegible], & in ipſa perſeuero. Et ad illud, quod dicebatur, φ præbenda nõ optata poterat cõferri permutati. Reſpondeo, quod non renunciauit [illegible] hanc cauſam permutare volens, ſed vt haberet illam, quam ille, cum quo permutare volebat, [illegible] fieret ſibi illuſio. Sed videtur [illegible] non vigere, quia voluntarie permutauit, & id [illegible], & cogitare id euenire poſſe, [illegible] de homicid. [illegible] ca. l. ſi quis [illegible] §. [illegible] ex qui. c. [illegible] l. [illegible] §. fin. ſiue habuit [illegible] vel faciendi permutationem [illegible] canonicorum de non optando. [illegible] ſi admitteretur, quod non procedat permutatio, ſi fiat optio, ſed reintegraretur in ſtatum [illegible] hoc [illegible] procederet, vbi capitulum haberet conferre, & ſic permutationem [illegible] capitu. vnico, cod. [illegible] lib. vi. [illegible] præbenda, quam permutans [illegible], reperiatur [illegible], quid diceretur in caſu, de quo ſcripſi in prædicta decre. in ſi ſuper [illegible] non vacãtes, ſi permutatio nõ fieret in fine Maij, & [illegible]. Ap[illegible] autem poſſeſſionem apprehenſionem, vel poſt [illegible] illud decretũ, quo præbẽ. in commune [illegible]

 reduci,

reduci, si fateamur illam consuetudinem non impedire, quare impediet istam? Pro hoc videtur tenendum, quòd disputantes, vel saltem non pariantur tenere tenendum contrarium. Et scio, quod in Romana curia, alias ecclesia, vbi talis consuetudo & pluribus aliis permutationibus omissis propter beneficiũ oppositionis. Respondeo ad primum: dicit permutans præbendę & canonicatui renunciauit, non ecclesiæ, nec hoc intendebat per hoc, quod dixit. Item induxit regulam pro se factem legitimè. Item aliud est conferri, aliud teneri, ritè collatum videtur sufficienter hoc extendere.

Item pone, quòd præbenda, quæ remanet non optata, habeat onus sacerdotij, vel ad onus, cuius permutans non sit capax, vt de præbend. ei cui, libro vj. Quomodo ergo remanebit sine præbenda, si dicatur, quod expectet sequentem? Respondetur, quod non renunciauit illi, vt expectaret sacerdotium, sed vt haberet illam, quam signauit ille, cum quo resignauit, & permutare tractauit.

ADDITIO.

Circa istam materiam potes sic dicere. Aut cõstat talem consuetudinem extendi ad vacationem & permutationem, aut constat non extendi, aut dubitatur. Primo casu subdistingue: quia aut illi, quorum interest, consenserunt permutationi, aut non: & si consenserunt, aut simpliciter, aut non simpliciter, sed reseruando sibi ius optandi. Et si reseruando, aut tali reseruatione consenserunt permutare volentes, aut non: si simpliciter consenserunt, non est locus optioni. Si non simpliciter, reseruando sibi ius permutare nolentibus & consentientibus erit locus, sed nõ cõsentientibus: secùs, quasi primo casu sit reseruatio velita cohærentia consensus. Sed vltimo casu nulla facit, quod not. Ioan. And. de elect. cùm magna, de regul. iuris in generali, libro sexto. Si vero non consenserunt permutationi habentes ius optandi, tunc iterũ distin-

distingue, quia aut superior, qui possit, puta legatus, qui tali consuetudini derogat per clausulam non obstante, aut non derogat.

Primo casu non est locus optioni. Secundo casu subdistingue, quia aut permutantes sciebant, vel scire debebant talem consuetudinem, aut non. Primo casu est locus optioni, velint nolint, nec possunt ad beneficia priora redire.

Secundo casu est locus optioni, vel si volunt, possunt ad sua beneficia redire, si constat non extendi, non est locus optioni aliquo casu. Si verò est dubium, quo casu proceditur, tunc videtur dicendum, q non sit locus optioni, vt potius sciamus iure permittente permutationem fieri & volenti, quòd permutata beneficia consequantur permutantes, vt in iuribus all. Supra quam consuetudinem, quæ in dubio nõ reuocat ius, potest tamen illo casu sic distingui, quòd aut permutatio fit per superiorem ad instantiam permutare volentium, aut iuris publici, s. ecclesiarum. Primo casu locus est optioni. Ratio quia hæc est permutatio odiosa, & cōsuetudo fauorabilis, & ideo debet interpretatio pro consuetudine fieri & extendi ad instar legis, ad hoc, de offi. or. dilecto, & quod ibi no. Si verò in fauorem iuris publici, tunc non sit loc⁹ optioni, & idem, quando fit proprio motu, ad hoc de præbend. si pluribus, libro sexto, de rescript. cum aliquibus, & c. si propter, eod. li. & de præben. si beneficia, & c. si a sede, eod. li. & clemen. si duobus, §. neutro, vt li. pen. & quod no. Ioan. And. de re. permu. cap. vnico, libro sexto, in Nouella. hoc non obmitto, quia in omnem casum præbendam dimissam per optantem obtinere poterit is, qui obtinere poterat optatam, ideò, quia illa dimissa haberetur pro illa optata, de reg. iuris is, qui in ius, libro vj. vt li. pen. cap. ecclesia, cum similibus, La.

Vicesimo nonò quæro: Infra quod tempus superior, in cuius manib. sunt resignata beneficia, ex causa

permu-

permutationis teneatur illa conferre? Supra hoc dicit Pau. de rerum permuta. in cle. q, non est tempus præfixum à iure, sed compellitur p superiorem conferre, si negligens esset, ad hoc de iure patronatus, c. nullus, simile not. ipse Pau. de reli. do. cap. ij. vbi dicit, quod non est tempus præfixum antè, infra quod hospitalia committantur, vel conferantur, & idem no. de dato a Papa executore debet intelligi, quia in alia secus, de elect. si cõpromissarius, j. respon. lib. vj. c. pen. de præbend. eo. lib. & idem in electione Imperatoris no. de iureiuran. capit. ij. libro vj. & idem in receptionibus canonicorum, vbi non est certus numerus, vt no. Ioan. And. post Hostien. de elect. cũ ecclesia, & de conces. præbend. ex parte. sed in isto casu non est iuris, quia ibi non dicitur vacare canonicatus, vel præbenda, de præben. cap. dilecto. sed contra, de conces. præben. c. ij. Solutio, ibi vacant beneficia simpliciter, hic, s in casu permutationis, vacant secundum quid, vel ex causa. Item ibi collator habeat libertatẽ in cui dando, hic verò necessario astringitur ad cõferendũ his, qui resignarunt ex causa prædicta. Ista ratio potest impugnari per idem, quod no. Io. An. in no. de elect. publicato, in fi. post Vincentium, & Compost. Petrũ, & Abbatem, ibi dicens, quod si publico ex scrutinio canonici nõ eligant, quem nominarunt, deuoluitur potestas eligendi ad superiorem, qui debet eligere illum nominatum in scrutinio. Et ibi Comp. clarius, q̃ Ioan. exprimit de spacio trium mensiũ, sed ibi est tẽpus expressum in iure, infra quod tenentur canonici eligere, sed in hoc casu non est tempus expressum in iure: cõpellantur ergo per superiorem, & si moniti non expediat infra terminum competentem sibi assignatum, hoc faciat superior, ad hoc de offic. ordi. irrefragabili, §. excessus, & ca. quanto cũ si. ad hoc facit, quod no. de sup. neg. præla. c. j. lib. vj. & quod no. Io. And in Nouel. post Host. & Cõp. in c. cum ecclesia Vulte. de elect. Fredericus.

Posset

Posset probabiliter dici, quod si superior, qui renunciationem recepit ex causa permutationis fiendę, tertio requisitus, ac renunciantibus nō contulit, vel in prædicta requisitione dixit se facere nolle, est in optione renunciatum, an velint superiorem alium adire, vt eis conferat beneficia resignata, vel a permutatione fienda desistere, & ad sua beneficia reuerti, quod liberè licet eis, ad hoc facit de præbend. si beneficia, libro vj. facit etiam de supplen. neg. prælat. ca. vnico, in cle. & de offi. ordi. irrefragabili, & quod vtrobique no. per Io. An. de locato, potuit, de arb. eo. lib. vj. & in clemen. quamuis, eo. titu. & idem forte erit elapsis sex mensibus a tempore renunciationis & ipsius renunciationis. Lapus.

Tricesimo quæritur: An permutatio facta per Episcopum, cōtemptis his, quorum interest, puta collatoribus, electoribus, vel patronis, sit nulla ipso iure, vel annullanda per sententiam? Pau. eo. ti. ca. vnico, dicit, quod cōsensus istorum potest interuenire antè & post. Et per hoc dat intelligi, quod non sit nulla, sed annullanda. Nam si fuisset nulla, nō potest ratificari per subsequentem consensum, de elec. audiuis, cū speciale est in elec. vbi certa forma requiritur & sententia, in alijs secùs. Sed si Io. An. vt ipse no. de re. ecc. c. j. li. vj. in gl. fi. per Lap. Et quod sit annullanda per sententiam, videtur per factum, c. quod sic, de elect. & de præben. cum in ecclesijs, lib. vj. Optimè facit de his, quæ fiunt à prælatis sine consensu capituli, vbi cōtemptus consensus totius capituli, vel maioris partis reddit actu annullandum. Sed opinio Inno. & Host. & Io. And. in verbo conuenit, dicit ratione [illegible] alle. de elect. quod sicut [illegible] in autem [illegible] annullandum esse. Ad idem & videtur casus de iure pat. c. illud, in fin. & quod not. per Io. An. Host. Vincen. de elect. dudū, ij. super ver. cōmendationi, & de iure pa. per literas, de elect. nemo, lib. vj. & quod ibi no. Lapus. Sed contra, de his, quæ fiunt à prælatis, irrita, c. j. ibi et. xij. q. ij. sine exceptio-

exceptione, xvj.q vij. decernimus, quod enim in ali-
quorum præsentia necesse est fieri. Si primo nō fiat,
non valet, quod [illegible], vt legitur, & no. de offi. dele.
causa matrimonij [illegible] non debet concedi vna via,
quòd alia denegatur, de procu.c.tue. Sed si Episcopus
conferret præben vbi ad capitulum pertinet electio,
collatio nulla est, etiam si legatus de latere conferret,
de offi.le.c. [illegible] lib. vj. Et sufficere debet istud vulgare:
Pro non dato habetur, quod ab illo datur, qui de iure
dare non potest, vt de iure pa. quod autem cùm si, er-
go collatio, quam faciet per viam permutationis, nō
valeret. Vnde placet mihi, quod sit annullanda, non
nulla per prima iura. Et ratio est, quam dixi supra, q.
xxij. Et iste actus permutandi, seu auctorizandi, prin-
cipaliter dependet ab Episcopo: debet tamen ea face-
re cum consensu [illegible], non [illegible] alio est nul-
la: debet etiam [illegible] consensus, quorum inter-
est, vt qui habent eligere, præsentare, vel conferre, &
tunc est nulla, si contradicant, vel non consentiant,
ad hoc clement. de statu mo. capitu. ne in agro, §. ad
hoc Lapus. Et quamuis collatio ad eum non perti-
neat, non est tamen defectus ex parte facientis, licet
malè faciat contemnere, quorum interest, nec obstat
iura, quæ innuunt collationem nullam, quia loquũ-
tur in illo casu in quo Episcopus nō debet requiri, in
quo Episcopus non habet collationem. Sed in permu-
tatione secus, vt [illegible] dictum est, & sic loquitur, c.
decernimus, non obstat, cap. fine exceptione Quia ad
hoc potest dici, quod sit casus specialis, vt bona eccle
siæ melius conseruentur, secundum Hostien. qui hoc
no. de his, quæ fiunt à præla.c.j. nonnulli, sed annul-
landa. Nec ob. c. causam, quia ibi actus iudicādi per-
tinebat ad plures æqualiter & simpliciter. Et sic vnus
sine altero nihil potest facere. Sed in casu nostro prin
cipaliter pertinet ad vnum, vnde illi, quorum inter-
est: puta, qui habent eligere, conferre, vel præsentare,
non faciunt permutationem, quam non potest face-

re Epi-

re Episcopus, ne impediat electionẽ, vel præsentationem fieri per eũ, ad quem spectat, iuxta id. de re. iu. nõ potest, li. vj. La. Sed permutare volentes, superiores assentire, quæ sunt diuersa, ff. de ver. sig. aliud est vendere, aliud est venditioni consentire. simile, quod no. de præb. cum in illis, in fi. ij. colum. pen. ver. idem mutatis terminis. per Ioan. An. in Nouella. Et secundum hoc poterunt illi, qui dicunt permutationi cõsentire, priusquã cassetur collatio, ex permutatiõe facta cõferre, eligere, vel præsentare. Et si fiat, nõ valeret, de cõcess. præb. c. j. & ij. Secùs videtur, quando ex causa permutationis id fieret: tunc enim videtur, ꝙ propterea non impedietur, qui electionem, collationem, seu præsentationem facere possunt illi, ad quos spectat, imò libere per eos fieri poterit electio, prouisio, & præsentatio, absque alia cassatione prouisionis per superiorem facta, secundum ea, quæ not. per Ioan. And. post Inno. & Hostien. de exces. præl. inter. Posset etiam dici fortè, quod si legatus etiam de latere conferat ex causa permutationis ecclesiam collegiatam, non consentientibus, quorum interest, nõ valet collatio legati, nec impediret collationem, vel electionem illorum, ad quos spectat. facit ad hoc, ca. deliberatione, primo responso, de offic. leg. libro vj. Ratio: quia legatus non potest absque consensu illorum, imo est prohibitus: vt ibi. Et fortè non esset contrarius, dicere, quod talis legatus etiam de consensu capitulorum ecclesiam collegiatam permutare, seu ex causa permutationis conferre non potest, & hoc per dictum cap. deliberatione. Episcopus vero cum illorum consensu permutationem facere poterit, alias non: & si eam faciat eis contradicentibus, non valebit, nec impediet præsentationem, collationem, vel electionem fieri. Ratio: quia Episcopus non potest eam facere sine illorum consensu, & si aliter faciat, non faciet secundum ius. Sed contra, habebat locum regula iuris. Non præstat impedimentum,

& de

& de reg.iu.libro sexto. Pendet tamen nullitas ab eis, vt si consentiat, valeat: & si cōtradicunt, non valeat, & vide, quod habetur, & [illegible] sup. xvj. Lapus.

Tricesimo primo quæritur. Infra quod tempus hi, qui contempti fuerunt in permutatione, possint agere de contemptu, & idem potest quæri de eo, qui fuit contemptus in collatione. Videtur dubium, quod si post tacitè, vel expressè consenserunt, non audiantur, de his, quæ fiunt à ma. parte ca. ex ore, & de app. cōcertationi, libro sexto, alias audiantur infra sex menses à tempore scientiæ computando, secundum Hostien. alleg. de conces. præbendarum, quia diuersitatem, c. vt lite non contesta, capit. quoniam §. si verò, de his, quæ fiunt à præl. c. li. secùs in electione, vt ibi no. Io. And. ex quo non comparuit, infra tempus edicti, saluo eo, quod habetur, [illegible] ma. secu. non pos. capitu. vlti. Et de illis, qui verisimiliter permutationem ignorare potuerunt, [illegible].

Tricesimo secundo quæritur. Dictum est supr. q; requiritur auctoritas Episcopi, licet ad inferiorē pertineat collatio, vel institutio. Modo quæritur An renunciatio & collatio debeant fieri in manibus Episcopi, & per ipsum consentientibus, quorum interest: An verò renunciatio in manibus eorum, ad quos alias pertinebat institutio auctorizante Episcopo? Et videtur, quod in manibus illorum, ad quos aliàs pertinebat, [illegible], quod habetur xij. q. ij. placuit [illegible] abbati [illegible] in venditionibus. Ex quibus probatur, quod quando alienatio facienda est per aliquem prælatum, ille prælatus alienat consentiente & auctorizante Episcopo. Item à contrario sequitur [illegible] absurdum, quod si à manibus Episcopi fieret renunciatio, & per eum collatio in proxima vacatione, Episcopus posset dicere se esse, quasi in possessione iuris conferendi, quod nefas est consentire, [illegible] Ioan. An. & Pau. [illegible] tit. c. vnico, in clemen. dicunt, q; Episcopus hic alias totum factum expediat, consentientibus

tib⁹ tamē his, quorū intereſt, hoc etiam videtur probari per c. quæſitū, e.ti. in fi. & etiam ex hoc ſequitur hoc nouum & mirabile, quòd eccleſia conſueta refirmare per viam electionis & confirmationis, vel per viam præſentationis & inſtitutionis reformetur nūc per viam collationis, per epiſcopū videlicet, qui aliàs non habebat cōfirmare, vel inſtituere, ſed certè hinc nullum inconueniens, ex quo conſentit ille, cuius intereſt. Et eſt ſimile, quod no. Hoſt. in ſumma, de iure pa. in fi. vbi dicit, quòd patronus poteſt recipere eccleſiā vacantem ab Epiſcopo, licet ad Epiſcopum nō pertineat collatio, ſed inſtitutio, idē no. Io. And. poſt eū, de iu. pa. per noſtras. Nō ob. qa aliàs fieret prejudiciū inſtituenti. Nā illud haberet locū, vbi Eps̄ ſimiliter conferret, vt de cauſa poſ. & proprie. c. vltimo, cùm ſi quod non eſt in caſu noſtro, Fredericus.

Triceſimo tertiò quæritur. Pone, quòd duæ eccleſiæ ſunt vnitæ canonicæ menſæ cuiuſdam monaſterij, volūt rectores ipſarum permutare, nunquid poſſunt, maximè non cōſentiente monaſterio? Et eſt dicendum, quod non: quia cùm eccleſiæ iſtæ ſint factæ de menſa monaſterij, & ammodo vacare nō poſſint, vt de exceſ. præla. c. vnico, ver. quidam, in cle. nō poteſt interuenire permutatio, cùm in ea fiat beneficiorum vacantium collatio, vt ſepius dictū eſt. Sed nunquid erit locus permutationi canonicatuū & prebendarum, vbi non eſt certus numerus canonicorū, nec diſtinctio præbendarum? Secundū hoc videtur, ꝙ ſic, per id, quod habetur in c. dilecto, de præben. contrariū mihi reſpondit Io. An. Et poſſet eſſe ratio: quia licet non vacet per mortem, vel ſimplicem renunciationem illorum, &c, ſed contra dict. Ioan. eſt talis ratio, licet enim in tali eccleſia non vacent præbendæ, vel canonicat⁹ per mortē, vel ſimplicē renunciationē illorum, qui canonici & præbendati ſunt, vt in d. cap. dilecto, ſatis tamen eſt, quantū ad permutationem, ꝙ renunciatur eis ex cauſa permutationis. Sed hoc

Ff iuri

Iuri consonum nō videtur: cùm, vt tunc est dictum, vacare non possunt. Et in permutatione debet vtrū- que vacare, propter quod prius dictū Ioan. And. veri⁹ videtur. Lapus. Ad hoc facit, viij. declaratio, super cō stitutione execrabilis Io. xxij. vbi dicit, quòd si eccle- sia erat canonicè vnita, & postmodū vigore dictæ cō- suetudinis dimitti contingat, non cadit sub illa reser uatione, quia non vacat. Et econtrario sequitur absur dum, quia si isti possent permutare, ergo & alij, & sic deinceps vnio non haberet desideratum effectum, et non submitteretur mensæ monasterij, cuius tenuitas fuit causa vnionis, & id de beneficio extincto, vt de hoc no. Io. An. in Nouel. c. vnico, li. vj. Ad præmissa facit declaratio facta super constitutionem execra- bilis Io. xxij. vbi dicitur quòd si ecclesia erat canonicè vnita, & postea eam vigore dictæ constitutionis di- mitti contingat, non cadet in illa reseruatione, quia non vacat, Frederi.

Tricesimo quartò quæritur. Pone, ꝙ numerus vige- narius canonicorū est restrictus ad numerū duodeci- mū, & hæc restrictio facta est legitimè & iurata, & sic ordinatum est in ea, ꝙ decedentibus canonicis nul- lus substituatur, donec sit deuentum ad numerum duodecimum, modo duo de numero excessiuo vo- lunt permutare auctoritate legati, nunquid possunt? Dic quòd non, per id, quod no. gra. §. proxi. & quæst. xxj. quia legatus non potest tollere statuta de ecclesia, vt no. Archid. de præben. si à sede, lib. vj. Fredericus. Si statutum non sit auctorizatum per Papam, si sit per statuentes iuratum, licet obstet impetranti de iu- rato statuto, mentione non facta de rescrip. constitu- tus, etiam statuentibus, vt in cap. dilecto, de præbend. & de iureiu. debitores, non tamen videtur obstare le- gato de latere, quin saltem ad mandatum ipsius, fa- cta mentione de numero, posset & debeat venire cō- trà, sine metu periurij. Est tamen in iuramēto aucto- ritas superioris excepta, & de iureiu. venientes, in fi.

prout

prout ibi etiam no. Vnde si quis iurauit non exire domum infra xv. dies, & interim citetur à iudice, tenetur exire, nec est transgressor iuramenti, vt no. Archi. decima quint. quæstione sexta, auctoritatem, & Guil. in spe. de accusa. §. primo, ver. quid si quis de hoc per Ioan. An. de elect. si eum, libro sexto, & de appel. cùm causam. Lapus.

Tricesimo quintò quæritur: Pone, retento eod. themate, quod permutatio fiat per illos, qui fecerũt statutũ: an valeat permutatio, quasi per cõtrarium actum videantur refutare numerum, vt de consti. cùm accessissent, in fi. Solutio huius quæstionis dependet ab illa quæstione, qua quæritur: an teneat receptio canonici contra statutũ iuratum. Arch. dicit, quod nõ, vt not. de præb. si à sede, li. vj. Io. An. dicit, quod receptio tenet, sed recipientes sunt periuri. de præb. dilecto, sed Pau. dicit, de re iudi. c. j. in clem. quòd non sunt periuri, & receptio tenet, quia recipiendo capitulariter tacitè reuocant statutum, & statuto sublato iuramentum non ligat. Sed cùm istud statutum non potuit habere vires, nisi Episcopo auctorizante, vt de consue. capit. antepenult. quomodo soli canonici possunt per contrarium actum tacitè reuocare statutum, cùm non possunt hoc expressè? Vnde æquior videtur opi. Archid. vt quicquid fit contra licitum iuramentum, sit nullum. Ad hoc de præscrip. si diligenti. & secundum hoc non videtur permutationem val[illegible]. de hoc not. Ioan. And. de re. permu. c. vnico, libro vj. in Nouella. Si volumus receptionem canonici tenere, & valere contra iuramentum, vt dicatur ordinatiò talis tacitè fuisse sublata, ex eo, quia permutationi consenserũt, & contra ordinationem fecerunt, tunc dicemus permutationem valere, quasi tacite numerus vigenarius sit per contrarium actum restrictus, per capitu. cùm accessissent, Fredericus. Vel dic, quòd aut tollunt statutum ipsum directè, scilicet, ipsum reuocando expressè. Non est dubium, quòd valet reuocatio, & per-

 mutatiò

quam remittit Ioan. And. in Nouella de maio. & obe. ca. vnico, libro sexto. Nam & capitulum potest commendare beneficia expectantia ad collationem solius Episcopi, vt no. Archid. de Insti. ca. j. libro sexto. Et Episcopus potest commendare beneficia expectātia ad collationem Papæ, vt no. de elect. nemo, in fin. magnæ, glo. libro vj. Et facit, quod not. sup §. iij. vbi dicitur, quòd Episcopus potest recipere renunciationem beneficiorum, quæ conferre non potest, puta reseruatorum, nec interuallum temporis nocet, vt dixi supra, quæstio. xj. Caueant tamen sibi, ne ante collationem sibi factam administrēt, ne pœnam incurrāt, argum. de elect. nosti, & ca. qualiter, & eod. titu. auaritiæ, li. vj. & eo. li. de præben. eum qui, & facit, quod dixi suprà, §. vij. Fred.

Quia suprà dicitur, quod Episcopus potest recipere resignationem beneficiorum reseruatorum, quæ conferre non potest, dico, quòd licet Episcopus benefici a reseruata cōferre non possit præseruatione obstante, tamen dicitur posse reseruationem recipere beneficiorum expectantium ad collationem ipsius, cùm non sit prohibitus resignationem recipere, sed conferre, secùs in capitulo, quod est prohibitum ab vtroque. Dicendum videtur, quòd si gratiosè fiat resignationis receptio, non poterit eam facere capitulum sede vacante, ad quod facit de renuncia. cap. admonet. Si vero fiat in resignantis pœnam, tunc posset facere, e. tit. quædam in extrauag. Io. xxij. execrabilis, §. qui verò, & §. cæterùm Lapus.

Tricesimo septimo quæro: An duo permutare volentes possint vnum solum procuratorem cōstituere ad sua beneficia permutanda. dubium mouet, ff. de procurat. l. licet, §. si. si plures, & id, quod legitur & no. ff. de aucto. tu. l. faciente, & de adop. l. si consul, & de proba. c. ex literis. Credo, quòd possint, & sic practicatur in curia Romana: dicet ergo procurator Episcopo, Ego talis vt procurator, P. renuncio in manib.

vestris talem suam ecclesiam ex causa permutationis faciendæ, cum Ioanne de tali sua ecclesia. Et ego, vt procurator, Ioannis resigno talem suam ecclesiam ex causa permutationis faciendæ cum P. de tali sua ecclesia, quibus resignationibus sic factis, & receptis, Episcopus conferet eidem procuratori vnam ecclesiã pro tali, & aliam pro tali recipiente, & sine procuratore recipiente, videlicet collatio, vt de præben. si tibi absente, libro sexto.

Tricesimo octauò quæro: Pone, quòd quidam tractantes de permutatione beneficiorum suorum, quã dictis beneficijs & sibi vtilem credebant fore, conuenerunt & promiserunt sibi inuicem, fide data, procurare dictorum beneficiorum permutationem per illos, quorum interest, quia facere & auctorizare possent. Nunc verò alter illorum huiusmodi promissionis pœnitet, & non vult resignare ex causa prædicta, quæro, an altero instante, possit ad permutandũ cõpelli? Videtur, ꝙ non, quia in talibus debet cessare omnis pactio, omnisq; cõuentio, de pactis, c. vlt. & j. q. ij. quàm pio, de re. permu. quæsitum, cum similibus.

Sed contrà. Isti non simpliciter conuenerunt, sed promiserunt dare operam, vt permutatio fieret per illos, qui facere poterant, quod non videtur prohibitum, vt de resti. spo. olim el. primo, & quod no. de rap. ad audientiam, ij. in glo. sed nunquid, & de præbend. significatum.

Item, fidei datio, & iuramentum æquipollent, ꝙ me: causa, ad aures, & quod no. de fideiuss. c. ij. & sunt seruanda, quomodo possunt sine interitu salutis æternæ seruari, de iureiur. si verò.

Videtur dicendum, quòd ille, qui instat permutationem perfici, non possit petere iure actionis, alterũ pœnitentem compelli ad permutandũ. Nam si ambo instarent pro permutatione facienda, non cogitur superior eam facere, sed totum pendet ex arbitrio suo, eod. titu. quæsitum, & capitul. antepenul. & vltimo, licet

licet malè faceret superior permutationi non cõsentire, si necessaria vel expediens esset ecclesijs, ad hoc, de iu. pat. nullus, & est simile, quod nota. j. quæst. vij. exigit. Superior ergo potest illum compellere, vt de nolente fiat volens: nam ipse contradicere nõ potest, ex quo promisit fide data procurare permutationem ad hoc, quod no. de renuncia. quòd in dubijs, & quod metus causa, capit. pen. & si illud nollet, fortè poterit transferri inuitus, qui hoc noluit, & facit ratio ac mens decre. quidam, de renunci. & facit de spon. requisiuit, & adde, quod no. supià, quæst. xxv. Non obstant iura, quæ prohibent pactionem, quæ loquũtur de pactione illicita, & pro tanto, Hostien. in ca. quæsitum, co. ti. super verbo, quæ dicit, si pactio expressa & præcedens facta ad aliquid temporale dandum, vel faciendum, vel remittendum, alia iura prohibẽt permutationem prouenientem ex pactione partium sine auctoritate superioris, sed non prohibeat, quin superior possit compellere illum ad permutandum, vt superius dictum est.

Tricesimo nono quæritur. Pone, quòd vnus ex permutantibus est aggrauatus debitis, nomine ecclesiæ suæ, & est tale debitum, ad quod soluendum est ecclesia efficaciter obligata, rector istius ecclesiæ sic obligate vult, quòd ille, cum quo vult permutarẽ, promittat sibi, ꝙ si contingat permutationẽ inter ipsos perfici, soluat debita prædicta, forte, quia creditores sunt consanguinei sui, & non vult, quod patiantur contradictionem super debitis illorum: Quæritur, an talis promissio possit de iure fieri: & videtur, ꝙ sic, quia sine promissione ad hoc teneretur, scilicet ad debita ecclesiæ soluenda, & illud, quod subintelligitur, videtur in pactum posse deduci. Ad hoc facit, quod nota. de præbend. significatum, & de electioni. significasti cùm si. Item, hic nulla cupiditas ex partè recipientis promissum. Item, quia nihil applicatur sibi. Itẽ nihil deperit permutanti, quia ecclesia obliga-

tiuè & ſufficiens ad ſoluendum, & ſic de ſuo nil ſolueret. Sed contrà, iſte aliàs non renunciaret, niſi hæc pars illa ſibi promitteret. Sed renunciatio debet eſſe pura, nulla præcedente pactione, de pact. capitu. vltimo. Sed poſſet reſponderi, quod loquitur de pactione illicita, ſcilicet, vt temporale detur pro ſpirituali, ſed in caſu noſtro nil datur, & facit, quod dixi ſuprà, §. proximo poſt Hoſti. fateor, ſed niſi referatur, vt aliquid recipiat, vt ab obligatione liberetur. Item etiam in actu permutationis fortè poſſet dicere rector: Renuncio eccleſiæ meæ ex cauſa permutationis facienda cum P. cum eccleſia, quam ipſe P. habet, quam eccleſiam paratus ſum recipere, cum omnibus iuribus, actionibus, & omnibus, quæcunque ſint, conſulendũ eſt abſtinere debere, ne fraus cõmittatur, quia abſtinendum eſt etiam à re licita, ſi habet ſpeciem mali, ad hoc de ſymo. audiuimus et. i. quæſtio. j. emendari, Fredericus.

Quadrageſimò quæritur: An ſola æqualitas beneficiorum, ſiue ratione redituum, ſiue onerum incumbentium vni beneficio, & non alteri reddat permutationem nullam, quaſi fraus ſic probata? Credo ꝙ non, & ſemper fui in hac opinione, nõ negotio, quò minus ſit aliqua lis, præſumptio fraudis, quia nõ eſt veriſimile, quòd aliquis velit defendere, vel res ſuas iactare de renun. ſuper hoc, ſed non eſt ſufficiens probatio. Et in hoc ſummè placet, quod not. Io. Mo. Io. And. in Nouella. eodem titu. capitul. vnico, libro vj. vnum etiam no. quod non eſt permutatio, ſcilicet, renunciatio. Si renuncio beneficio, modo vt habeas illud, & tunc detur nepoti modo, Fredericus.

Sequitur Tabula.

TABVLA, SIVE REPERTORIVM AD PRAEDICTAS QVAESTIONES facilius inueniendas.

Si

Explicit tabula.

QVIA de permutationibus beneficiorum habitus eſt ſermo, quęrendum occurrit, nunquid permutatio beneficiorum per Epiſcopum, vel alium inferiorem à Papa, vt per Apoſtolicæ ſedis legatum de latere facta, non vocatis his, qui habent eligere, vel pręſentare, vel ordinare rectores, in beneficijs permutatis, valeat. Et ſi non valeat, an ſit nulla ipſo iure, vel annullanda. Et nunquid impediat, antequam declaretur nulla, vel annulletur electionem vel præſentationem fiendam per eos, ad quos electio vel præſentatio ſpectat. Dicendum videtur, quòd ſi ſint beneficia collegiata, tunc ſi fiat per legatum, etiam cum conſenſu illorum, ad quos ſpectat electio, vel præſentatio, ſeu collatio non valeat. Et hoc per cap. penul. de offic, le. libr. vj. Si enim prohibitio dicti cap. non comprehenderet permutationem, tunc benè valeret, etiam ſine ipſorum conſenſu

ſenſu, per cap.dilectus de offi.lega.& per cap. ſi Abbatem de elect.libro vj.& per cap.j de offic.lega.eod. lib. In alijs beneficijs benè valet etiam ſine conſenſu illorum, qui habent eligere, vel conferre, vel præſentare, ſi perſonæ ſint eccleſiaſticæ. Si verò ſint patroni laici, tunc non valet, ſi contradicant, nec impedit præſentationem fiendam per eas. Si verò non contradicant, valet. Si autem fiat per Epiſcopum, debet fieri cum conſenſu illorum, quorum intereſt, & cum conſenſu capituli ſui, alioquin eſt nulla contradicentibus illis, ita, quòd abſque alia caſſatione poterit collatio vel præſentatio fieri. Ad hoc xvj. quæſtione vij. decernimus, & de reiudi. cum Bertold. Si tamen capitulum ſuum contradicat, non eſt nulla, ſed annullanda, de his, quæ fiunt à prælat. ea noſcitur. Sed ſi ſpectaret electio, collatio, vel præſentatio ad ſuũ capitulum, tunc eis contradicentibus eſt nulla, ſicut ſi ad alios pertineret. Hæc vera in permutatione beneficiorum, vt beneficiorum ad beneficia temporaliter, non autem in permutatione, in proprietatem, & perpetua in illa, & etiam in vnione requiritur. Si per Epiſcopum fiat conſenſus illorum, quorum intereſt, & ſui capituli, etiam expreſſus, nec ſufficit tàcitus conſenſus. In temporali vero valet ſecuta ratihabitione tacita vel expreſſa ex tunc in perpetua, non valet, ex tunc, quòd factum. Item in temporali non auditur idem, qui fecit prætextu ſolennitatis obmiſſæ contraueniens, nolens reuocare quod fecit. In perpetua vero auditur ratio: quia ſolennitatis obmiſſio in temporali eſt de iure priuato, cui renunciari poteſt. Secus in publico. de fo. compe. ſi diligenti, & qđ ibi not. hoc coll gi poteſt xij. quæſt. ij. in ſumma, & cap. ſine exceptione, & cap. Abbatibus, & xvj. quæſt. j. poſſeſſiones & cap. cùm temporis qualitas. Et de his, quæ fiunt à prælat. cap. j. ·j. iij. & cap. ea noſcitur, & capit. tu. & capitu. paſtoral. de dona. paſtoralis, & capitu. inter dilectos, & de his, quæ vi me. cauſa ſi.

cùm

eum dilectus, de restitu. spo. olim. de excess. prælat. sicut vnicè, de elect. nosti. de fi. presbyte. veniens, de cleri. coniu. diuersis fallacijs, de præbend. cum in ecclesijs libro vj. de rebus eccles. non alie. dudum eod. libro & clemen. si vna, eodem titu. de stat. mo. ne in agro. §. ad hoc. Et ex his plura vtrobique not. Lapus de Florenti.

Explicit tractatus Domini Frederici de Senis super permutatione beneficiorum, directus domino Lapo de Podioboniti, qui fecit additiones, quæ sunt in prædictis quæstionibus insertæ.

INDEX RERVM MEMORABILIVM, QVAE HOC LIBRO CONTINENTVR.

A.

Appel

Ele.

Electio

F.

H.

I.

Procura-

FINIS INDICIS.

